FORREIDER József vasműves

KÜLÖNLENYOMAT
AZ ÉPÍTÉS- ÉS ÉPÍTÉSZETTUDOMÁNY XXI. KÖTET 3—4. SZÁMÁBÓL

PEREHÁZY KÁROLY

FORREIDER JÓZSEF VASMŰVES IPARMŰVÉSZ

BUDAPEST
1989

Pereházy Károly

FORREIDER JÓZSEF VASMŰVES IPARMŰVÉSZ

A 19—20. század fordulója a magyar kovácsoltvas-művesség gazdag fejezete, látványos korszaka, amelyben a művek nemcsak mennyiségükben számottevőek, de minőségükben is jelentősek — sok kvalitásos munka készült. A 19. század utolsó harmadában fellendült építkezések nyomán e művesség is jelentős szerephez jutott, de igazi virágzása a szecesszió időszakára következett be. Az eklektikus vasművesség mesterei mellé az új stílus, a szecesszió megjelenésének idejére népes és tehetséges műlakatos gárda nőtt fel. E fiatal nemzedék legsokoldalúbb egyénisége, példátlanul eredeti személyisége Forreider József, akinek nevét a középnemzedékhez tartozó műlakatosok ma már csak elvétve ismerik, de az idősebbek, akiknek száma igen megfogyatkozott, csak felsőfokon emlegetik. Neve közöttük — akárcsak Jungfer Gyuláé — legendává növekedett, mert kovácsoltvas-művességünk csodálatos darabjait köszönhetjük neki.

Forreider József Komáromban született 1870. aug. 23-án.[1] Itt tanulta a lakatosmesterséget és a komáromi tanoncmunka-kiállításon művészi kivitelű munkáiért kétszer is kitüntették,[2] műlakatos szakrajzait kiállításon mutatták be. Felszabadulását követően Jungfer Gyula alkalmazta, módjában állt itt a művészi kovácsolás technikájának, forma alakításának maradéktalan elsajátítása. Előbb segédként dolgozott, majd a szorgalmas és ügyes ifjút előmunkássá tette meg Jungfer. Később Páder Nándor, majd Lepter János műhelyében ugyancsak előmunkásként közvetlenül irányította a díszkovácsolással készülő alkotásokat.[3] Ez időben a technológia szakrajztanfolyamát látogatta, szorgalmas tanulója volt és mint az iskola eminens hallgatója minden évben az első díjat nyerte. Szaktanára Edvi Illés Aladár — e művesség technikájának,

[1] **Péterfy Gyula** (szerk.): Magyarország Arany- és Ezüstkoszorús Mestereinek Évkönyve. Bp., 1940. 31.

[2] MLL 1907. febr. 25.

[3] Ua.

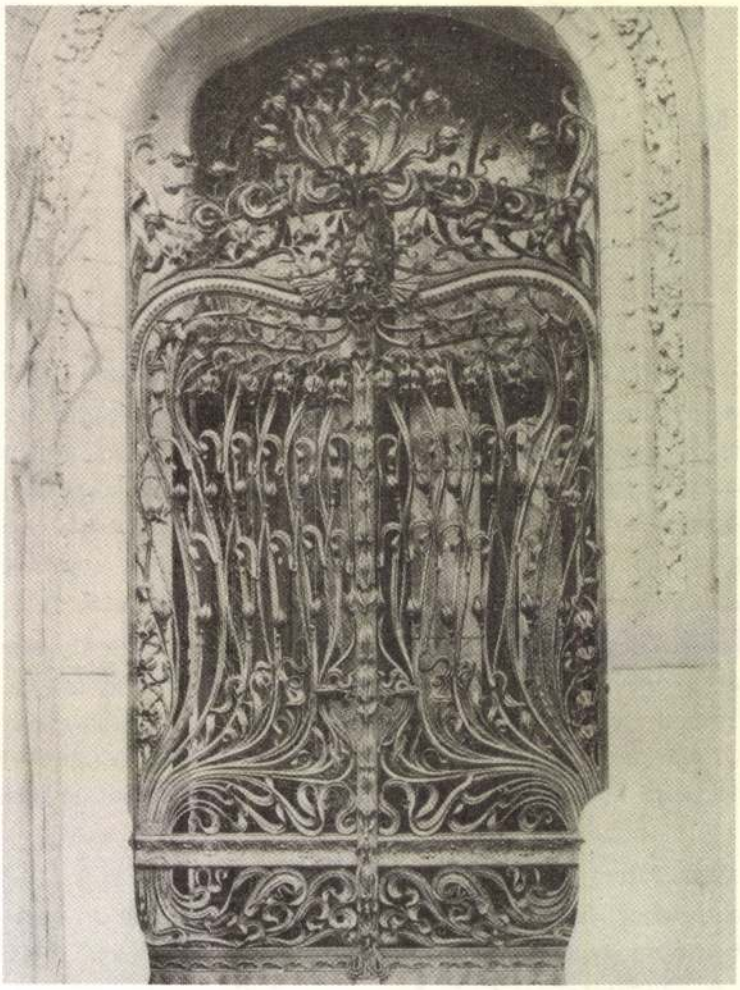

1. kép. Budapest, az egykori Léderer-palota kapuja, 1901.

történetének, művészi fejlődésének avatott ismerője — igen megkedvelte és ajánlatára Forreider 1895-ben Berlinbe utazott, amely akkortájt egész Európa kovácsoltvas-művességének központja volt. Itt a Schulz és Holdefleiss ismert műlakatos cégnél talált képességeihez méltó foglalkozást.[4] Bár a német nyelvben járatlan volt, ám művészi kovácsolási kvalitását méltányolták, rövidesen előmunkássá léptették elő, és az 1896. évi berlini kiállításon a cég az általa készített munkákkal vett részt, de virtuóz kovácsolási technikájának tanúbizonyságául az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kiállításaira

[4] MM és ÉE Heti értesítője, Bp., 1898. XVII. évf. 239.

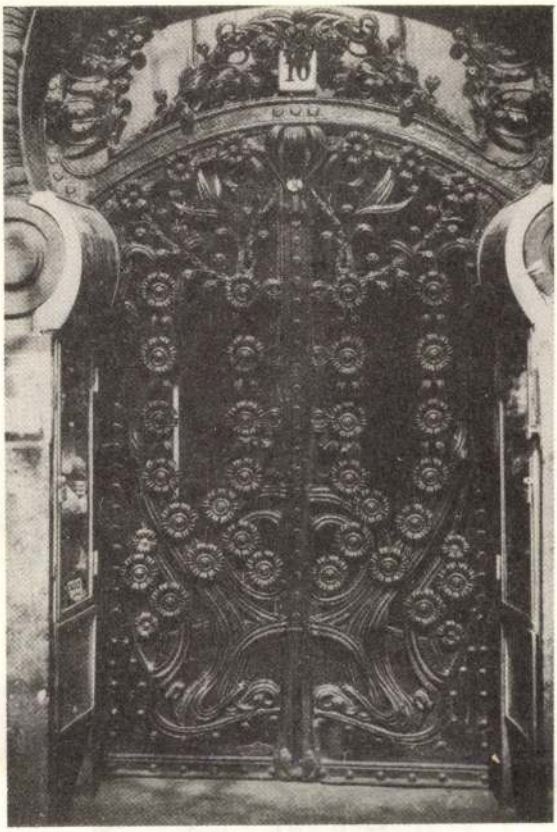

2. kép. Budapest, Szent István krt. 10. kapuja, 1905. k.

is küldött haza műveiből. Nevét csakhamar szárnyára kapta a hír. Felbuzdulva ezen, valamint az Iparművészeti Társulat kezdeményezésére 1899-ben hazatért Budapestre, önállósította magát és Schiller Rezső lakatosmesterrel társasviszonyban folytatta iparát, de kezdettől fogva a művészi kovácsolású alkotások végzését tűzte ki céljául. (A munkák tehát a társasviszony keretében készültek, ennek megfelelően jelezték azokat, amikor is 1915-ben e társasműködésük megszűnt, Forreider József a továbbiakban önálló vállalkozást folytatott. Az alkotások művészi színvonalát azonban a közös vállalkozás ellenére Forreider nevéhez kell kapcsolnunk; Schiller a társulás üzleti részét vezette.) Műhelyüket a IX. Üllői út 117. sz. alatt nyitották meg, majd néhány év múlva a IX. Dandár u. 24. sz. házba helyezték át.

Széles körű munkásságuk elsősorban Budapesten követhető nyomon. Első nagyobb szabású munkájuk a Műipari Mintalapon is bemutatott, a Bálint és Jámbor tervezte Bajza utcai egykori Léderer-palota (1901) akkurátusan igényes,

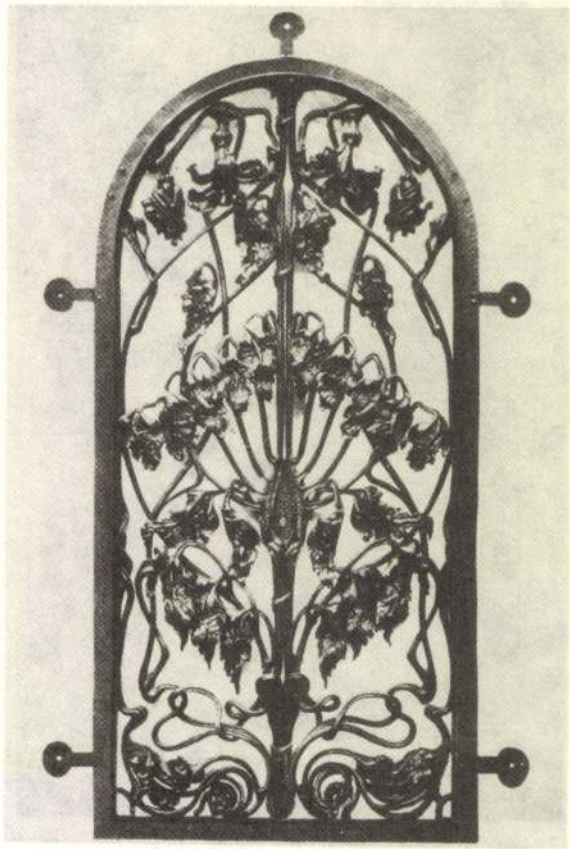

3. kép. Budapest, Kozma utcai temető. A Heidlberg-család sírboltjának kapuja, 1902.

tüneményes szépségű kétszárnyú (a második világháborúban elpusztult) kovácsoltvas kapuja (1. kép). A kapu felső harmadában elhelyezett, faragással, domborítással formált torzfejjel, a folyondárszerű indákból kinövő mákgubókkal, a kacsok madzaggá csavart aszimmetrikus szövevényével a szecesszió floreális alakításának jellegzetes példáját nyújtja. Ornamentikájának tökéletes biztonsággal kovácsolt formabősége tanújelét adja, mily fölényesen uralkodott Forreider a nehéz vasanyagon. Hasonlóan jelentős a budapesti Szent István krt. 10. sz. ház kapuja[5] margitvirág motívumsorával, a növényi ornamentika rusztikus formálásával (2. kép). A művészi vasművesség nagy hagyományú gyakorlatát, a német mesterek nyers kovácsmunkáját tanúsítja a Heidlberg-család sírboltjára (Bp. X. Kozma u. 6.) készített kapuja (1902). Az életfa fonnyadt és lefelé forduló levelei sorával fejezi ki az élet elmúlását. Talá-

[5]Jelzés a kapun.

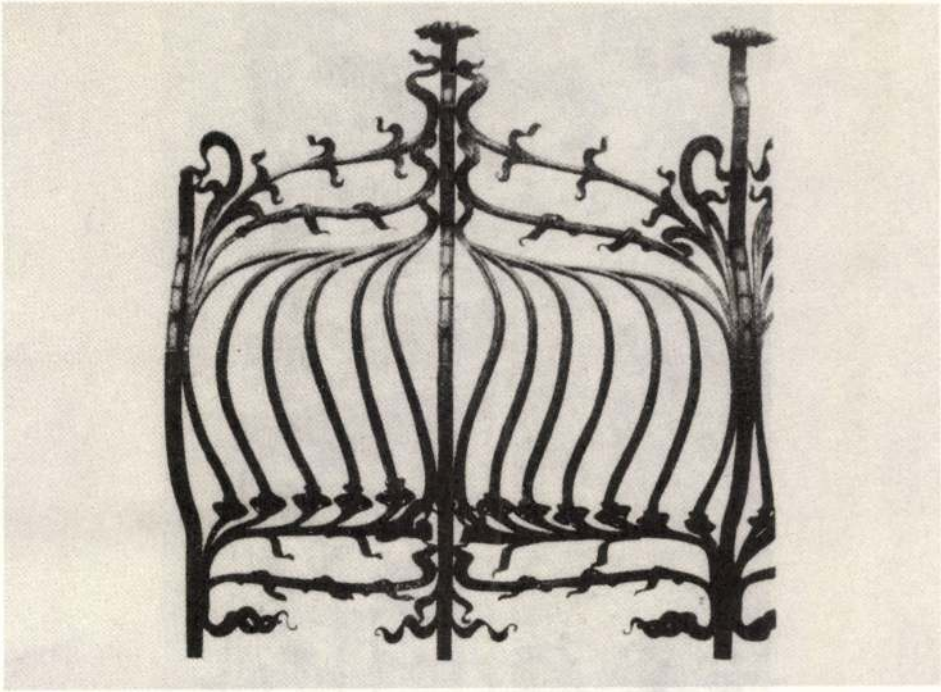

4. kép. Budapest, Zala György egykori műteremházának ablakrácsa, 1900.

lóan alkalmazkodik a hely szelleméhez[6] (3. kép). A kaput gondosan restaurálva 1986-ban láthattuk a Magyar Nemzeti Galéria "Lélek és forma" c. kiállításán.

1900-ban készült Zala György egykori műteremházára (Bp. Ajtósi Dürer sor 25/a.) ablakrács (4. kép), ornamentikájában szecessziós vonalvezetésű műves kovácsmunka. Későbbi, 1905 körüli a Rosenberg házaspár u. 6. sz. ház kovácsoltvas kapuja[7] (5. kép), amely az Art Noveau floreális motívumainak mértéktartó formálásával Forreider magas technikai ismereteit bizonyítja. A növényi ornamentikából kinövő, zoológiai pontosságra törekvő faragott agancsos zergefej érdekes formai variációja a szecesszió motívumkincsének. Az ablakrács némileg szerényebb, ám kígyózó levelei, a középpontjába komponált tulipán motívum és a naturalisztikusan formált nyíló virág alakítása méltó helyet foglalhat el mesterünk alkotásainak sorában (6. kép).

[6]MI 1903. VI. évf. 33.

[7]Jelzés a kapun.

5. kép. Budapest, Rosenberg házaspár u. 6. kovácsoltvas kapujának részlete, 1905. k.

A Budapest VIII. Baross u. 15. sz. ház neogótikus, 1905 körüli vaskapuján[8] (7. kép) az oszlopfejezetek gondos formálása, a levelek harmadik dimenzióba lendülése biztos kezű alkotó munkájára vall. Az Üllői út 34. kovácsoltvas kapuja[9] (1910) ugyancsak gótikus stílusjegyeket hordoz, ám az előzőnél egyszerűbb, szerényebb megjelenésű, amely inkább mesterségbeli, semmint művészi kvalitásával tűnik ki.

Szép feladat jutott Forreider részére 1900-ban a Klotild-palota építésénél. A felvonó betétrácsai, a portálok szecessziós felülvilágítója, a főlépcső bravúros kovácsolású vasmunkái, a kávéház kandeláberei és az oszlopok kovácsoltvas ornamentikái kalapácson ügyesedett kezét dicsérik.[10] A sok

[8] Ua.

[9] Ua.

[10] Magyar Géniusz 1900. júl. 1. IX. évf. 27. sz. 454.

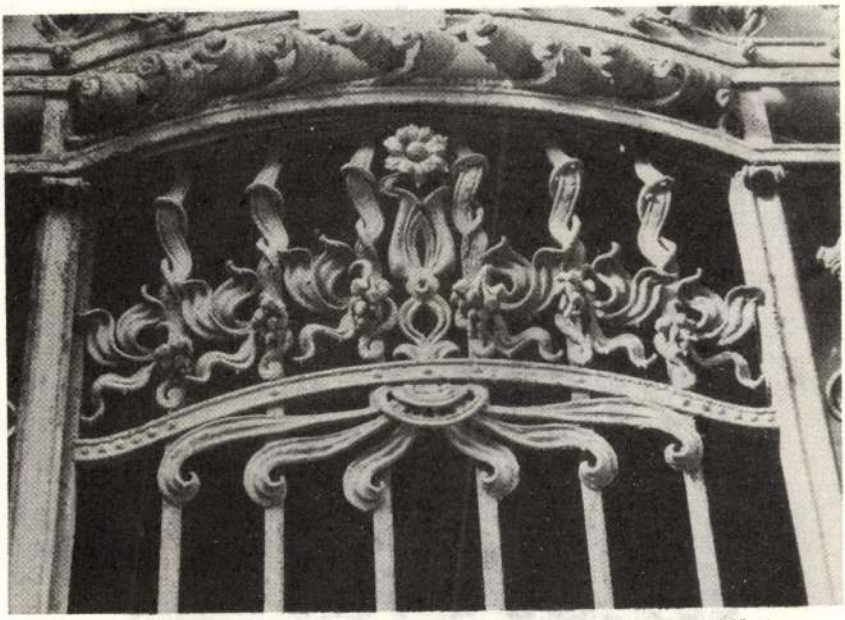

6. kép. Budapest, Rosenberg házaspár u. 6. ablakrács-részlete, 1905. k.

remekbeszabott alkotásának mintegy betetőzése az 1904. évi saint-louisi világkiállítás magyar pavilonja háromtagozatú főkapujának nagy sikere, amely 1200 dollárért vevőre is talált,[11] és számára az aranyérmet hozta meg.[12]

Budapesti alkotásai közül kiemelésre érdemes még a Gellért-gyógyfürdő nagy teraszának műlakatos munkája[13] és a főbejárat kovácsoltvas kapuja (1929), valamint a Fővárosi Képtár részére végzett díszlakatos munka[14] (1937). Forreider a mestere a pesti szerb templomkert 18. századi kovácsoltvas kapuja 1920-as évekből való másolatának.[15] (Az eredeti kapu töredékesen a Budapesti Történeti Múzeumban van.) Budapesten a Kisfaludy u. 19. sz. ház rézdomborítású kapujának (8. kép) mesterei kilétére archiválisadataink nincsenek. Korábban Migray Józsefet véltük alkotójának, de az újabb kutatások, valamint a domborítás technikájának részletes elemzése alapján nagy valószínűséggel Forreider személye vetődik fel.

[11] Építő Ipar 1904. nov. 20. 343.; MI 1904. 12.

[12] MLL 1907. febr. 25.

[13] VL 1929. jan. 5.

[14] VL 1937. máj. 26.

[15] Napjainkra az eredetiről készült másolat is megrongálódott. 1985-ben restaurálták és a szétszedett kapun a másolatot készítő Forreider József nevét találták. Az adatot Pintér Tamásnak ezúton is köszönöm.

7. kép. Budapest, Baross u. 15. neogótikus vaskapujának részlete, 1905. k.

Vidéki munkái közül a nagybányai (Baia Mare) színház szecessziós rácsai[16] (1913), továbbá a marosvásárhelyi (Tirgu Mureş) kultúrpalota műlakatos munkái és nagyszerű kovácsoltvas kapuja[17] érdemel kiemelést.

Oeuvre-jében kevés az ún. tömegmunkák száma, ezek megbízói igényből fakadtak, főleg iskolák, kislakásos bérházak stb. szerényebb lakatosszerkezetét mutatják,[18] de a Szilágyi Dezső tér 4. kapuja[19] (9. kép) sem viseli magán azt a bravúros technikát, amely mesterünk számos alkotásán szembetűnő.

[16] MI 1913. XV. évf. 188.

[17] Jelzés a kapun.

[18] X. Elnök utcai elemi iskola, VL 1912. ápr. 3. 11.; IX. Üllői út és Mihalkovics u. sarkán épülő kislakásos bérházak, VL 1910. jan. 26. 10.; Aréna út és Lehel u. sarkán épülő iskola, VL 1910. febr. 16. 9.; Hungária úti elemi iskola, Vl 1913. ápr. 23.; Pestvidéki törvénykezési palota, VL 1914. júl. 1. 10.; Telefonépület (Távbeszélő Üzem) Nagymező u. és Hajós u. közötti telekre, VL 1903. dec. 30. 4.

[19] Jelzés a kapun.

8. kép. Budapest, Kisfaludy u. 19. rézdomborítású kapujának részlete, 1905. k.

Az előbbiekben tárgyalt munkái az épületek szoros tartozékai, az architektúra funkcióját kiegészítő alkotások, ám iparművészeti színvonalú használati-felszerelési tárgyai is jelentősek, melyek közül többet az Iparművészeti Múzeum őriz. A korábbiakban már szólottunk arról, hogy Forreider Berlinből is küldött az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kiállítására különböző iparművészeti tárgyakat, és még önállósága előtt, 1898-ban "munkájának jeles technikai kidolgozásáért 200 koronás díjat kapott".[20] Hazatérte után művészi kivitelű használati tárgyaival rendszeresen részt vett az Iparművészeti Társulat kiállításain (10., 11. kép), sőt esetenként külföldi tárlatokra is elküldte ilyen jellegű munkáit. Az 1901. évi budapesti iparművészeti kiállításon bemutatott alkotásaiért az állami iparművészeti aranyérmet

[20] MI 1903. VI. évf. 101. Magyar Iparművészek Törzskönyve.

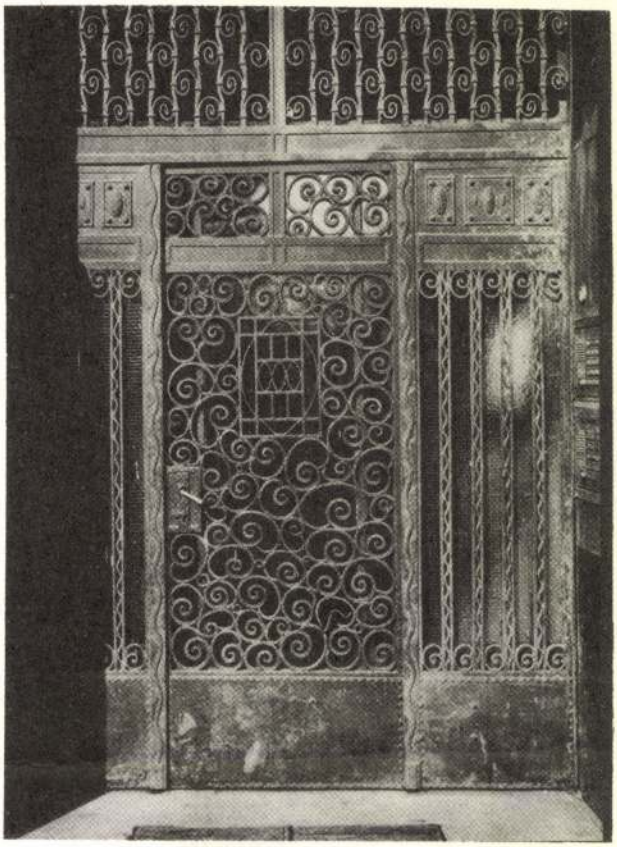

9. kép. Budapest, Szilágyi Dezső tér 4. kapuja, 1908. k.

kapta meg.[21] Az 1902. évi torinói kiállításon ezüstérem elismerésben részesítették. A bíráló bizottság egyhangú indoklása: "Forreider néhány kovácsolt vasmunkát és vert rézvázát állított ki. Trébelt díszei egyszerű ízlést, méltóságos vonalakat mutatnak, s a fény és árny játékát egyesítik a kezelés nagy tökélyével."[22] A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1902. dec. 27-én (Wlassics aláírással) leiratot intézett az Iparművészeti Társulat választmányához, amelyben Forreider Józsefnek az 1902. évi torinói kiállításon tett eredményes buzgólkodásáért legbensőbb elismerését tolmácsolja.[23] Az 1902. év további sikert hozott számára. A 2000 koronás iparművészeti nagydíj elnyerése bizonyságot ad kiváló teljesítményéről.[24] 1904-ben a milánói kiállításon

[21] Ua.

[22] MI 1903. VI. évf. 299.

[23] MI 1903. VI. évf. 49.

[24] MLL 1907. febr. 25.

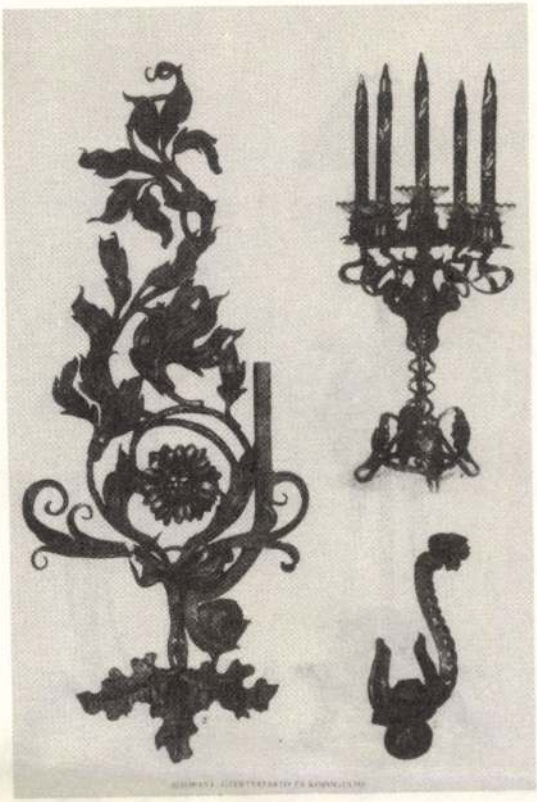

10. kép. Az Iparművészeti Társulat 1900. évi karácsonyi kiállításán bemutatott munkái

díszoklevéllel[25] ismerték el művészi munkásságát. Az iparművészet terén kifejtett kiemelkedő tevékenysége alapján 1905-ben az Országos Magyar Iparművészeti Társaság választmányának tagjául választották meg,[26] 1907-ben pedig a király a koronás magyar érdemkereszttel tüntette ki.[27]

Forreider művészi munkássága garancia volt Steindl Imrének, amikor a Rózsák terén álló Szt. Erzsébet-templom örökmécsesének és a mise kezdetét jelző csengőnek kivitelezését reá bízta.[28] A gellérthegyi sziklakápolna ókeresztény stílusú kovácsoltvas díszeit (1930) Weichinger Károly és Szabó Lóránd tervei szerint Forreider József kovácsolta.[29]

Az első világháború után a művészi kovácsolású szerkezetek iránti igény csökkent, a műlakatosképzés is háttérbe szorult. A két világháború között a

[25] Ua.

[26] MI 1905. VIII. évf. 351.

[27] MLL 1907. febr. 25.

[28] VL 1900. nov. 14. 1.

[29] **Pfeiffer Gy.:** Nagyasszonyunk szentgellérthegyi sziklatemplomának története. Bp., 1931.

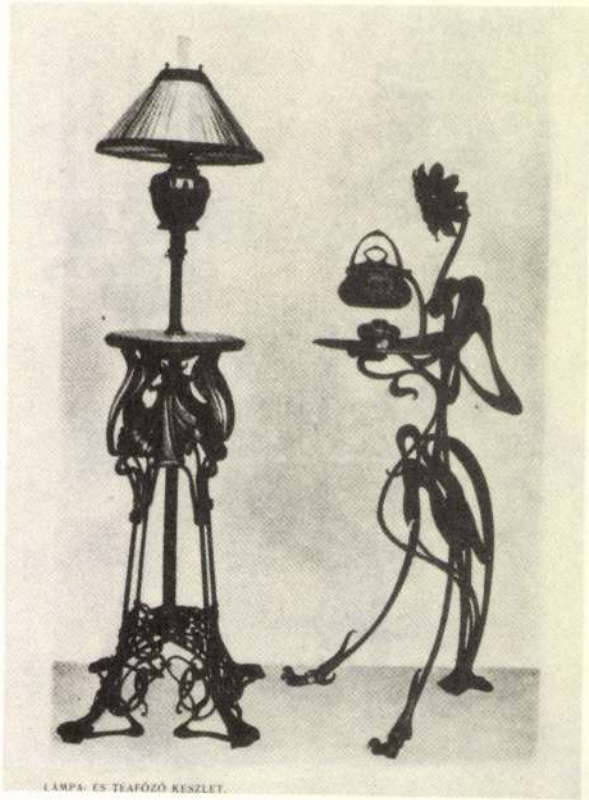

LÁMPA- ÉS TEAFŐZŐ KESZLET.

11. kép. Az Iparművészeti Társulat 1900. évi karácsonyi kiállításán bemutatott munkái

kézművesipari irányítás a mesterségek korábbi színvonalának tartására az Országos Kézművesipari Tárlat keretében arany- és ezüstkoszorús mesterversenyeket szervezett és e kitüntető cím elnyeréséért a szakma legkiválóbbjai versengtek. Az első koszorús mesterversenyt 1925-ben rendezték és 1937-ig mindössze négyen nyerték el az aranykoszorús műlakatos mester címet. Forreider József elsőként 1925-ben szülei komáromi nyughelyére bravúros síremléket kovácsolt és ezzel vált érdemessé e kitüntető címre.[30]

Műhelyében tanoncainak lehetőségük volt a szakma technikai és művészi kritériumait egyaránt elsajátítani, és a tanonckiállításokon több alkalommal üzemének tanulói kerültek az élre.[31]

Ezek után felvetődik, hogy műhelye iskolát teremtő volt-e és munkássága hatással volt-e kora kovácsoltvas-művességének fejlődésére? Az első kérdésre aligha felelhetünk igennel, ám a másodikra egyértelműen pozitív választ ad-

[30] L. 1. sz. jegyzet.

[31] Az MLL évenként közölte a díjazottakat, valamint mesterük nevét.

hatunk. A századfordulót követően a szecesszió vasművességének legkiemelkedőbb egyéniségét tisztelhetjük benne. Nem volt e korszaknak — Jungfer Gyulát is beleértve — olyan műlakatosa, aki annyira magáénak érezte a szecesszió formavilágát, mint Forreider, aki e stílus ornamentikáját virtuozitásban úgy közvetítette volna, miként azt ő tette. Ezzel nem kívánjuk mesterünket Jungfer fölé helyezni, hiszen ő új korszakot nyitott a magyar kovácsoltvas-művességben, az eklektikus vasművesség legjelentősebb hazai mestere volt, és az Art Nouveau formaképzését is magáévá tudta tenni. Ám az az áhítat, a szecesszió vasművességének az a formaalakító képessége, ami Forreider sajátja volt, más mestereknél csak részben fedezhető fel. Nemcsak mestere, hanem ihletett művésze volt a szecesszió vasművességének. Elég egy pillantást vetnünk az Iparművészeti Társulat 1900. évi karácsonyi kiállításán bemutatott lámpa és teafőző készletére, az "ostorcsapás" vagy "cigarettafüst" vonalvezetésű vérbő szecessziós alkotására, vagy a Léderer-palota és néhány más épületének kovácsoltvas kapujára, egyértelművé válik kiemelkedő jelentősége e korszak iparművészetében. E műveiről is — az ekkor még fiatal mester — képzeletének gazdag élménytárát, biztos formaérzékét és bravúros technikáját egyaránt felismerhetjük.

A vas-, a réz-, az alumíniumbronz kovácsolásában, a domborításban, a vas faragásában, de az ötvösszerszámok forgatásában is nagy gyakorlatú mesterként áll előttünk, ám tervezőként is jeleskedett, amely elsősorban iparművészeti tárgyainál mutatkozik meg. Kivitelezett és saját tervezésű munkáiból többet tettek közzé Műipari Mintalapokon és a szakfolyóirat, a Magyar Iparművészet hasábjain. Képzeletvilágában integrálódott az a sok tapasztalat, munkafogás, ismerethalmaz, amelyet Jungfer Gyula, Páder Nándor, Lepter János jeles mestereknél és nem utolsósorban a Schulz és Holdefleiss berlini cégnél szerzett. Mindegyikük neve ismert volt nemcsak hazánkban, de külföldön is. Főként Jungfer és Páder voltak azok, akik a nemzetközi kiállításokon szerepeltek nagy sikerrel. Forreider méltó tanítványukként művelte a művészi kovácsoltvas-művességet és méltán lett Magyarország első aranykoszorús műlakatos mestere.

A műlakatos iparban korának egyik élvonalbeli mesterévé-művészévé vált, nem tudni azonban, hogy a lakatos közélettől miért maradt távol, miért nem vállalt szerepet a Lakatos Ipartestületben? E kérdésre választ már nem kaphatunk, de feltételezhetően ilyen tisztségek nem csábították. Az Iparművészeti Társulatban betöltött választmányi tagsága azonban arra utal, hogy a művészet területén betöltendő funkciótól nem zárkózott el.

A szecesszió az első világháború végével kimerült, Forreider, aki a kovácsolásban e formavilág legkitűnőbb hazai interpretálója volt, miként a művészi vasművesség egésze ő is háttérbe került, még halála időpontját sem ismerjük pontosan. 1940 körül hunyt el. A művészetek perifériájára szorult kovácsoltvas-művesség művészettörténészeink érdeklődési köréből kiesett és a halála óta közénk állt fél évszázad nevét és műveit kitörölte emlékezetünkből.

E rövid írásunk talán alkalmas arra, hogy munkásságát értékeljük, nevével és néhány jeles művével emlékeztessünk a szecesszió kovácsoltvas-művességének e bravúros mesterére és további adalékkal szolgáljunk e sajátos iparművészeti ág történetéhez.

RÖVIDÍTÉSEK:

MI = Magyar Iparművészet

MLL = Magyar Lakatosmesterek Lapja

MM és ÉE = Magyar Mérnök és Építész Egylet

VL = Vállalkozók Lapja

91.19902 Akadémiai Kiadó és Nyomda Vállalat, Budapest

Forró

Kiskőzség

1262-ig az abanji vár tartozéka volt, amelyet ez évben IV. Béla tárnokmesterének, Aladárnak adományozott. 1275-ben az egri püspök dézsmafizető helyei között van felsorolva. Paro-

Csitvári Abanj 178. l.

chiális egyháza volt már 1337-ben, amikor Benedek nevű plébánosa egy márka pápai tizedet fizetett. 1356 körül a Czudar-család nyerte el Forrót. 1427-ben 51 adózó portája volt itt a Czudar-családnak. A család 1440-ben elzálogosította a Rozgonyiaknak. 1520-ban mint a diósgyőri vár tartozéka szerepel. Négy év mulva végrendeletileg Kassa városára hagyományoztatott. 1588-ban a lakosság már protestáns. 1591-ben renoválták középkori Nagyboldogasszony templomát, amely felváltva hol a protestánsok, hol a római katolikusok kezén volt 1730-ig, amikor véglegesen visszakerült a katolikus egyház birtokába. 1720-ban földesura, Kassa város szorgalmazta a helység felvirágoztatását és újra benépesítését. A 18. században rk. vallású magyarokkal egészült ki Forró régi ref. lakossága. 1786-ban már népes magyar mezőváros. Középkori templomát 1772-ben restaurálták. 1828-ban 1439, nagyobbára rk., kisebbrészben ref. lakosa volt, akiknek száma 1869—1920 között 1393-ról 1343-ra esett vissza.

Kisközség az encsi járásban. Területe 3417 k. hold. Lakosainak száma 1462, akik 11 kivételével magyarok s 1334 rk., 57 izr., 32 gk., 32 ref., 6 ev., 1 gkel. Lakosai főként őstermelésből élnek, de van sok kereskedő és iparos is. Lakóházainak száma 284. A községben 1 rk. és 1 izr. templom van. Iskolái 1 állami népiskola és 1 községi [illegible]

visszahódított területeken a katolikus vallást megvédelmezze és tole
telhetőleg terjessze. Ennek elérésére legmegfelelőbb eszköznek látszott az
igaz hit tisztaságának helyreállítása (verae fidei claritas . . . reduceretur)
s a pogánnyal való hosszú érintkezés következtében elromlott erkölcsöknek
a megjavítása (corrupti longa cum impiis conversatione populorum mo
in melius converterentur). A régi és új lakosság lelki élete és erkölcs
szempontjából e felette fontos munkának az elvégzésére legalkalmasabbn
a Jézus-társaságot tartotta (Quo virtutis beneficio caeteros inter religi
sorum ordines singulari Numinis dono eminere dilectam Nobis Jesu Soci
tatem universae regnorum nostrorum provinciae feliciter sunt experta
mert annak tagjai a keresztény tökéletességhez mért erkölcseikkel
példás életükkel valóban képesek igazi útmutatásra (compositis ad chris
anam perfectionem moribus et exemplis . . . populos viam coeli edoceren
Ez igazán kultúrmisszió elvégzése céljából I. Lipót még a vár bevéte
előtt elhatározta, hogy a *lelkészi teendőket* Budán a jezsuita rendre bízza
ezért annak tagjait oda betelepíti. A rendnek ebből a szempontból számb

továbbképző. Vasútállomása helyben, valamint
posta és távbeszélő is, utolsó távirdája Encs.

Forrer, Johann Christian, pozsonyi ötvöslegény V. 136.

Mur. és Kot Ést

Forrer János Keresztély, bécsi születésű ötvöslegény. 1800—1804-ig Pozsonyban Tirtsch János Mihálynál (l. o.) tanulta az ötvösséget.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 136. l.

Föredi Rikárd

MDK

Csillagász, gipsz

Mücsarnok 1940 tavaszi tárlat

Forreider Béla

17. D. K.

Méltatás

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

138 l

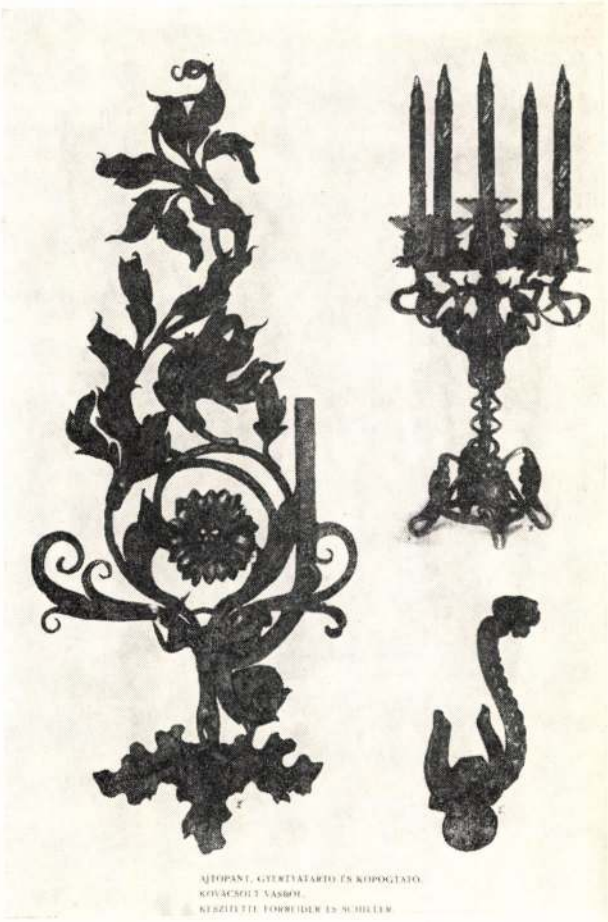

AJTÓPÁNT, GYERTYATARTÓ ÉS KOPOGTATÓ.
KOVÁCSOLT VASBÓL.
KÉSZÍTETTE FORREIDER ÉS SCHILLER.

2. Ajtópánt, gyertyatartó és kopogtató az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán. Forreider és Schiller 1900

művészi tevékenységet nem folytatnak, akik más terveit vitelezik ki, vagyis iparosok. Ez az általánosító vélemény annál inkább is meglepő, mert az Országos Magyar Iparművészeti Társulat már 1899-ben a Lakatos Ipartestülethez fordult és kérte azoknak a műlakatosoknak a megnevezését, akik iparművészeti tárgyak készítésével foglalkoznak. Ez nemcsak, sőt nem elsősorban a munkák kivitelezésére, hanem tervezésére — tehát önálló szellemi tevékenységre — vonatkozott. Az Ipartestület Bíró Antal, Burghardt Antal, Farkas Gyula, Hajós Bálint, Hochmann József, Jungfer Gyula, Kugler F. Jakab, Lepter János, Mészáros Ferenc, Páder Nándor, Pick Ede, Sárváry János, Schwartz Antal, Vágó Ignác, Vorreider és Társa (helyesen: Forreider és Schiller. A szerző.) műlakatosokat nevezte meg.[2] A századforduló után — 1910-ig — ez a tekintélyes névsor még növekedett Agulár Viktor, Gerő és Győry, Hermann Béla, Ludvig Ede, Mátrai Zoltán, Migray József, id. Sóty Zoltán, Teichner Ádám, Wachter Antal kitűnő műlakatosokkal. A kiemelkedő műlakatos-kovácsművészek az Iparművészeti Társulat tagjai is voltak.

Műkovácsaink java, a kiemelkedők mindegyike 1—3 évig az Iparrajziskola növendéke volt, a szakrajzolási-, a dombormű rajzi-, a mintázási-, az általános szabadkézi rajzi osztályok valamelyikét látogatta. Ott sajátították el a rajzi ismereteket és néhányan közülük — Sárváry János,[3] Tiringer Ferenc,[4] Galambos Jenő,[5] — pedig külföldi rajziskolában is fejlesztették tudásukat. A rajzi ismeretek elsajátítása a kivitelezésnél előnyükre szolgált (a műhelyrajzot, a díszek sablonjait a műlakatos készítette, és ezzel egyben egyéni jelleget is adott munkájának), de az önálló tervezésnél elengedhetetlen volt.

Nehéz szétválasztani és egyértelműen megállapítani az egyes kovácsművészeti alkotásoknál, hogy mennyiben önálló szellemi alkotásúk, mennyiben tervezték azt maguk a vasművesek, vagy más terveit vitelezték ki. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításain — a századforduló után — többször szerepelnek Horti Pál, vagy Spiegel Frigyes, Hauszmann Alajos, később Megyer Meyer Antal és Weichinger Károly tervei alapján készült művek, de igen kvalitásos munkák is akadtak a tervezői jelzés nélküliek között, melyeket nagy formai érzékkel a kivitelező műlakatosok maguk terveztek és készítettek. Szóképpel élve: nemcsak kezükkel kovácsoltak, elméjükben is kovácsolódtak tervek (2., 3. kép).

Hasonlóan nehéz az épületeken elhelyezett kovácsoltvas szerkezetek szellemi alkotóinak, ill. kivitelező műlakatosainak szétválasztása. A vasművesség igazodott az építészethez, és a kapuk, rácsok gyakran azokat a motívumokat viselik, melyeket az épületek hordoznak magukon. Ez az alkalmazkodás gyakori, noha kivételek is vannak. Példa több is akad, talán elegendő egy megemlítése:

A floreális díszítő motívum — mely szecessziós vasművességünkben legkorábban jelentkezett — a múlt század végén jelent meg. A Sándy Gyula tervei szerint neoromán-neogót formában épült Bp. I. Szilágyi D. tér 3. sz. épületének növényi motívummal díszített kapuját 1898-ban a franciás iskolázottságú Ludvig Ede készítette[6] (4. kép), aki már korábban — párizsi tartózkodása során — a „Salon des Artistes"-ben állított ki kovácsoltvas lakberendezési tárgyakat. E pompás kapuval nem követte Sándy eklektikáját, az építész törekvéseitől teljesen eltérő

LÁMPA- ÉS TEAFŐZŐ KÉSZLET.
KÉSZÍTETTE FORREIDER ÉS SCHILLER.

3. Lámpa és teafőző készlet az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán. Forreider és Schiller 1900

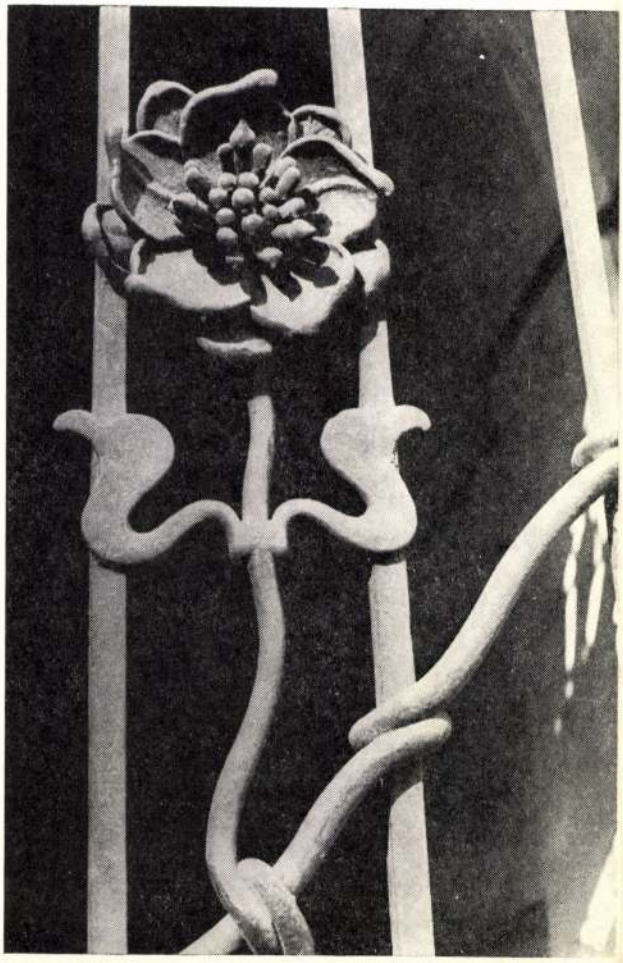

4. Budapest I. Szilágyi D. tér 3. sz. kapu részlete. Ludvig Ede 1898

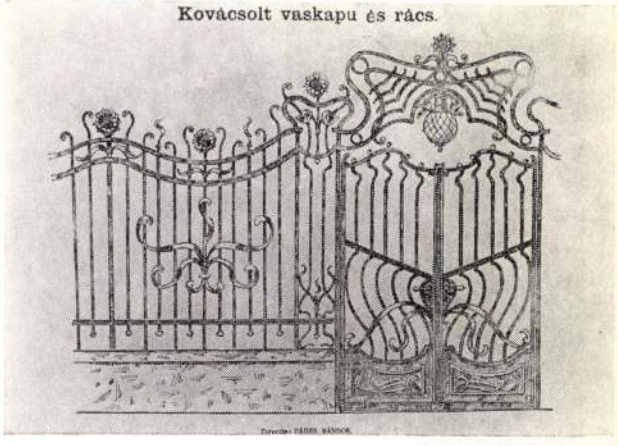

5. Kovácsolt vaskapu és rács. Páder Nándor terve 1900

elgondolással szecessziós kaput készített, melynek terve is nyilván csak az ő nevéhez fűződhet. A műipari mintalapok között Páder Nándor tervezte szecessziós kerítés és kapu is fellelhető (5. kép), ami ugyancsak bizonyítja, hogy műlakatos-kovácsművészeink nemcsak a kivitelezésben jeleskedtek, hanem saját maguk is terveztek.

A növényi ornamentális dekoratív irány, a kusza imbolygó vonalak, a végtelen burjánzó szalagfonatok a századfordulóra helyet kaptak hazánkban is a kovácsművészeti alkotásokon, és a világvárossá fejlődő főváros épületein számos ilyen emlék maradt fenn napjainkra. Budapest talaján új formák nőttek és hatásukra figyelemre méltó változáson ment át a városkép (6., 7., 8., 9. kép). A szecessziós vasművesség művészi alapját a fővárosban Forreider József vetette meg. Alkotásai beleilleszkedtek a szecesszió gondolatrendjébe, kifogyhatatlan találékonysággal fonta egybe a „cigarettafüst" buja sűrűségű mintáit a napraforgó, vagy a margitvirág realista-naturalista

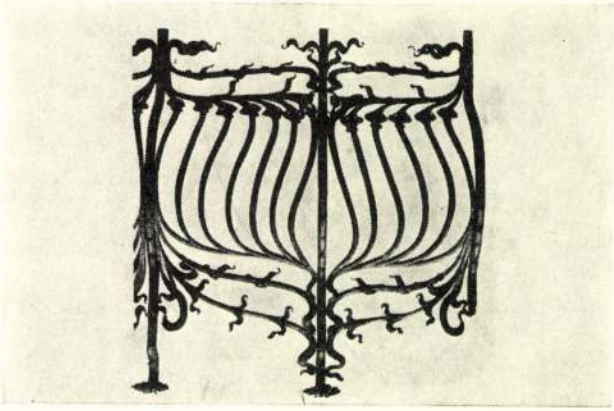

6. Budapest XIV. Ajtósi Dürer sor 25/a sz. ház rácsa. Forreider és Schiller 1905. k.

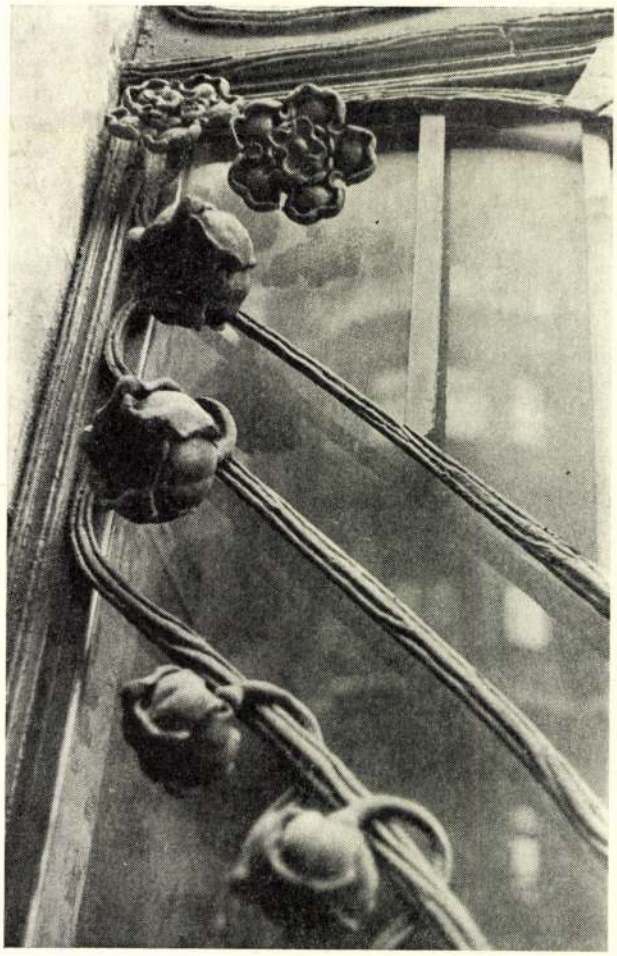

7. Budapest V. Honvéd u. 3. sz. ház kapujának részlete

ábrázolásával. Valódi, erős képzeletvilága nyilvánult meg iparművészeti tárgyainál is. A nyugtalanul kígyózó vonalak — melyek Guimard alkotásain is jól megfigyelhetők — Forreider munkáit is ellepik, van ugyan benne Berlin és Párizs, német és francia intonálás, de egyéni ízléssel motivált alkotásai mégsem párizsi színezetűek ha formai hasonlóság fel is fedezhető. A szecesszió sémáit nemcsak átvette, de hazai formálásúvá tudta tenni, így a Guimardtól származó formáknak nem halovány visszfényei, hanem hasonló művészi felfogással komponált egyéni művek.

8. Budapest IX. Üllői út 21. sz. ház lépcsőrácsának részlete

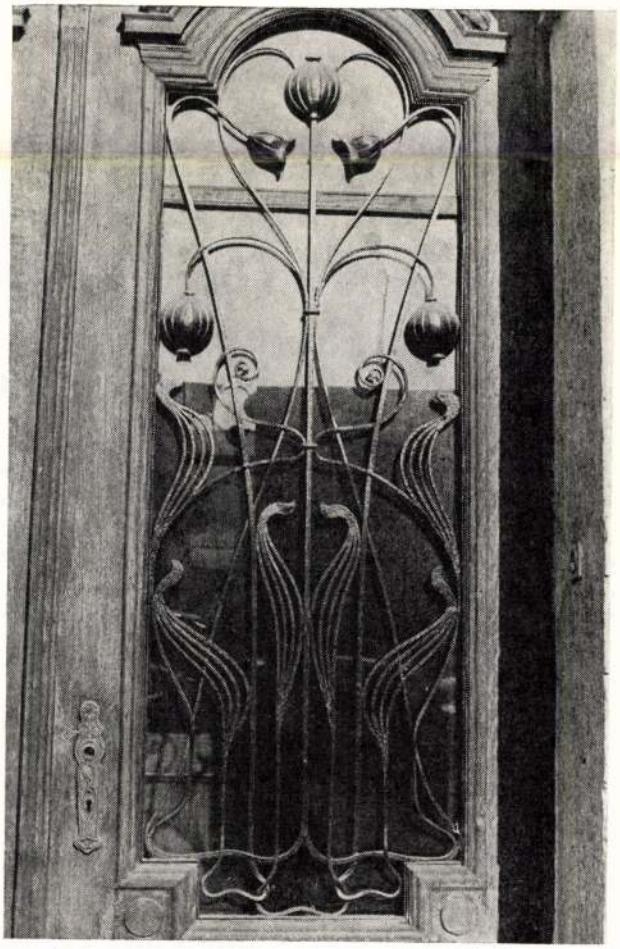

9. Budapest I. Corvin tér 8. sz. ház kapurészlete. Alpár Ede 1899

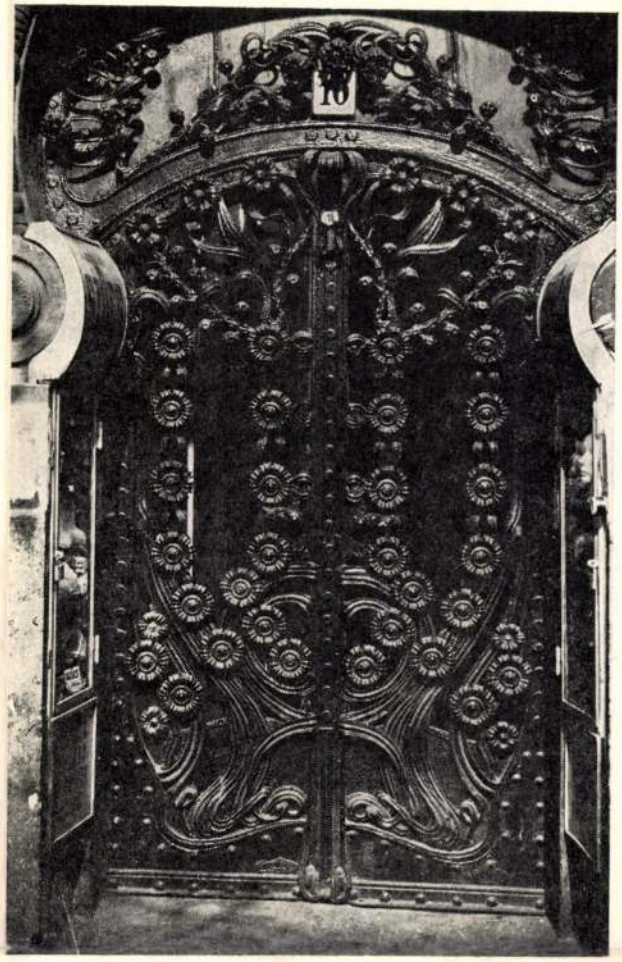

10. Budapest XIII. Szent István krt. 10. Vasrácsos kapu. Forreider és Schiller 1905. k.

Az atektonikus elemeket hangsúlyozó munkái közül — ezek egyébként legsikerültebb alkotásai — a Bp. XIII. Szent István körút 10—12. sz. ház kusza indákkal és margitvirággal ékes kapuja emelkedik ki (10. kép). A folyondárból font aszimmetrikus szövevény ötlettel teli gazdag formációját mutatja, a szecesszió floreális periódusának jellegzetes példája. Kitűnő mesterre valló mű. Hallatlan kifejezőkészséggel kovácsolt vérbeli szecessziós alkotás a Heidlberg család sírboltjára (Bp. X. Kozma u. 6.) készített kapuja (11. kép). A fonnyadt és lefelé forduló levelek sorával fejezi ki az élet elmúlását. Frappánsan alkalmazkodik a hely szelleméhez. Iparművészeti tárgyainak java a nyugtalanul kígyózó egymásba bonyolódó vonalak, a stilizált folyondárok ugyancsak a szecesszió vonalvezetését mutatják. Sokrétű alkotó repertoárja minden stílust felölelt, de legsikerültebbek a szecessziós alakítású vasmunkái és alkotásokban gazdag életműve lényegében a vérbő szecesszió formáiban valósult meg. (Másfél évtizedig Forreider és Schiller társasviszonyban készültek alkotásaik, ezeket mégis Forreider nevéhez kell kapcsolnunk, mert Schiller csupán a társulás üzleti részét vezette; az Országos Iparegyesület által megrendezett mesterversenyen (1925) Forreider József elsőként lett aranykoszorús műlakatos mester, ismereteink szerint Schiller művészi kovácsolást nem végzett.)

Az új művészi felfogásra — egy merőben új művészetszemléletre az internacionális indíttatású szecesszióra — legkivált egy új és a nemzetközivel lényegében ellentétes téma felbukkanása jellemző: a magyaros formatörekvés, a népi díszítmények. Kelet-Európában, és így hazánkban is a szecesszió erősen folklór ihletésű volt. A Huszka—Lechner-féle hagyományszeretet a népi díszítmények friss

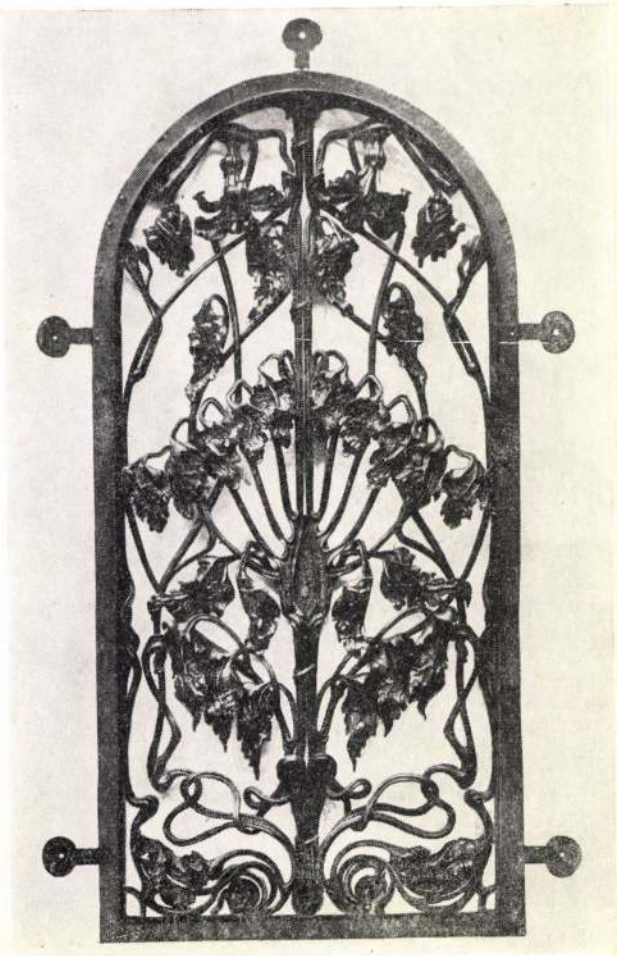

11. Heidlberg család sírboltjának vasrácsos kapuja a Kozma utcai temetőben. Forreider és Schiller 1905. k.

formáit hozta, és a magyar szecesszió sajátosan népi gondolatú volt. Az építészek (legalább is a kiemelkedők) a népművészeti elemeket nem az épületre applikálták, hanem a népi építészetben fellelt szerkesztő gondolatokat használták fel, tehát a falun nem a népies formákat gyűjtötték — vagy nemcsak azokat —, hanem az építészeti példákat, és ennek nyomán jelenik meg a város egyes épületein a falu építészetének formája. Ezt a szerkesztő gondolatot kovácsművészeti emlékeinknél csak elvétve találjuk. (Alkotóik között Forreidert és Jungfert említjük elsősorban, akik a floreális hatást egybe tudták ötvözni a népies motívummal, és ezzel az idegen forma hazai változatot kapott.)

Kovácsművészeink java a népi motívumokat csupán produktumaikra applikálta; a népművészet másolójává szegődtek, annak kópiáját adták. Főleg dekoráltak és nem konstruáltak, így alkotásaik java végsősoron népieskedésnek hat, sok bennük az ötlettelen önismétlés. Népies stilizált rozetták, pávafarkas legyező-motívumok, úrihímzésből ellesett virágdíszek, szűrrátétes- keresztszemes-, vagy szőttes minták, stilizált liliomok, hattyúk, pávák, mókusok, galambok, székelyfaragványok jelentek meg válogatás nélkül a kovácsoltvas szerkezeteken (12., 13., 14., 15. 16. kép). Ennél az irányzatnál már alig találjuk a nyugtalan vonalak tobzódását, és a népi motívumok variálásával újabb ékítmények burjánzottak el. A népművészet motívumvilága adta a rácsok, kapuk ornamentikáját, és ez a formakincs az időben későbbi (a szecessziót túlélő) alkotásoknál is felbukkant.

Kovácsművészeink közül az előbbiekben említett Forreider Józsefen kívül Migray József alkalmazta kedvvel e formákat. Ő főleg vörösréz-lemezből domborítással alakította leggyakrabban a pávát, vagy mókust megjelenítő díszítő motívumokat.

Időhatárokat tekintve a szecesszió két évtizedéhez tartozik, de már a modern formatörekvések irányába mutat Lajta Béla magyaros motívummal komponált Vas utcai iskola ruhatárának vasrácsa, a Szeretetház rácsos vaskapujának növényi ornamentikával és stilizált madarakkal díszített rácsa, a Rózsavölgyi ház függőfolyosójának magyaros betétje (feltehetően a Lajta irodájában működő Kozma Lajos szerzőségét dicséri).

A szecesszió utolsó felvonása az I. világháborúval befejeződött ugyan, de a szecesszióban rangot kapott magyaros formák, népi díszítmények még tovább éltek és hatottak. Ki kell emelnünk Kozma Lajos munkásságát, de Bieber Károly Munkácsy-díjas kovácsművészünk néhány alkotása (pl. Kolozsvárott az egykori hadtestparancsnokság kovácsoltvas kapuja a székelyfaragás motívumaival 1941) is ezt igazolja. Ezek a formák — messze túlélve a szecesszió mintegy két évtizedét — ha elszigetelten is egészen a második világháborúig éltek.

A szecesszió elvetette a stíluspluralizmus unottig ismételt formáit, de új irányzatként rövidesen ismét másolóvá szegődött, és a Távol-Kelet egzotikumát jelenítette meg; Kína, Japán, India, Mezopotámia művészeti formakincsének díszeivel komponált alkotásokkal találkozunk. Noha ez elsősorban építészeti és egyéb iparművészeti emlékekre jellemző, a kovácsművesség sem tudta ez alól teljesen kivonni magát. A maszkszerűen domborított arcok a néger plasztikára emlékeztetnek, az idegen madárformán a távoli kultúra hatása érződik, a Déltengeri szigetvilág

12. Budapest VIII. Kisfaludy u. 19 rézdomborítású kapu részlete, Migray József (?)

Forreider József, mülakatos

Forreider és Schiller cécen müködött 1901-1915 között. Forreider azután önállóan dolgozott. A tehetséges mülakatos/1925-ben elsőként lett atanykoszorús mester. 67.old.

Karoly
Perehazy ~~xxxxxx~~: Saradi Kalman: Müvészi kovácsolas c. könyvének kritikaja 66.old.

Müv.Tört.Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Forreider József, kovacsmüvész

Sáradi Kalman:Müvészi Kovacsolas,c.könyvében képek nél kül sorol fel sok kivaló diszitőlakatost.Pl.Alpár Ede, Benkóczy Pál,Berkes Kalman,Biró Antal,Farkas Gyula,Hajós Bálint,Halász Ferenc,Pick Ede,Leyritz Arpád,Polgár Ignác,Migray József,Münczer Vilmos,Forreider Vilmos, Sima Henrik,Vagó Ignac,Wachter Antal,Zimmermann János, Skolkay Matyás. 68.old.

Ferehazy Karoly: Saradi Kalman: Müvészi kovacsolas
c.könyvének kritikaja 66.old

Müv.Tört.Ert. 1976. XXV. lsz. Bp

Forreider József

Magyarország aranykoszorus mülakatos mestere
cimet nyerte el 1925ben

Müemlékvédelem 1974/4/224

Pereházy:A vas müvészete

Forreider József

A századfordulón kiváló mülakatosmester

Müemlékvédelem 1976/4/239

Pereházy:A budapesti Nagykörut kovácsmüvészeti em
lékei

Forreider József

1905 körül készitett szecessziós kovácsolt kaput a Szent I. körut 10-12sz házban

Müemlékvédelem 1976/4/239

Pereházy: A budapesti Nagykörut kovácsmüvészeti emlékei

Forreider József

Bp XIII Szent Istcán ktr 1o-12

kovácsolt vaskapu

Müemlékvédelem 1976/4/24o

Forreider József

készitette a Gellért fürdő vaskapuját 1925ben

Müemlékvédelem 1976/4/242

Pereházy: A bpi Nagykörut

Forreider József 1

Komárom 1887o.aug.23-1940.k.Komáromban tanulta a lakatos szakmát,majdsegédként Jungfer Gyula mühelyében helyezkedett el.1895ben Schulz éd társa berlini vasmüveseknél dolozott.1899ben önállósitotta magát.1900tól Forreider és Schiller néven társas viszonyban dolgozott.

Müemlékvédelem 1976/4/243

Pereházy:A bpi Nagykörut

Forreider József 2

1915ben a társak szétválltak és önálló mesterként dolgozott.Magyarország első aranykoszorus mestere /1925/.

Müemlékvédelem 1975/4/244

Pereházy:A bpi Nagykörut

FORRÉDER JÓZSEF

emlités tevékenységéről

Pereházy Károly: Kovácsmüvészeti emlékeink
a Népköztársaság utján

Müemlékvédelem, 1976. 3. sz. 171-177. l.

FORRÉIDER JÓZSEF

A XX. s. első harmadának legkiemelkedőbb kovácsművészeként említi a cikk szerzője 1925-ben "MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS MŰLAKATOS MESTERE" CÍMET NYERTE EL

Pereházy Károly: A vas művésze / 100 éve született Tiringer Ferenc/
Müemlékvédelel, 1975. 4. sz. 220-225. l.

Forreider József műlovács 1

A szecessziós vasművesség művészi alapját a fővárosban ő vetette meg. A szecesszió sémáit nemcsak átvette, de hazai formálásúvá tudta tenni. Így a Gnímardtól származó formálhoz hasonló művészi felfogási egyéni műveket allotott.

Pereházy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1 15. old.

Forreider József műlovász

1

A Bp. XIII. Szent István krt. 10-12.-y ház lapuját ő légifette, csakúgy mint a Heidlberg család sírboltjának lapuját (Kozma utcai zsidó temető)

Perchány Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1

13. old

Forreider József műhovács

Forreider és Schiller másfél évtizedig társas-viszonyban készültek alkotásaik, ezeket mégis Forreider nevéhez kell kapcsolnunk, mert Schiller csupán a társulás üzleti részét ~~végezte~~ vezette. Az Országos Iparegyesület által meghirdetett mesterversenyen (1925) Forreider József elsőként lett aranykoszorús műlakatos mester.

Pereházy Károly: A szecesszió vasmüvességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1 13. old.

Forreider József műlovász

Született Komáromban 1870 aug. 23-án,

meghalt Bp-en 1940 k.

1899-1940-ig működött ~~Pesten ill.~~ Bp-en, 1900-1915-ig társasviszonyban, majd önállóan.

Pereházy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesítő 1977/1

19. old.

Forreider József, kovacsművész

Nem a néhai kitűnő Sima Sandor kovacsművészünk az első műlakatos mester. Forreider József 1925-ben nyerte el kitüntető címet először. 1928-ban Tiringer Ferenc /aki előbb 1925-ben ezüstkoszorús mester lett/. 1932-ben Sok ma A. Bandi, majd 1937-ben Sima Sandor /előtte 1932-ben ezüstkoszorút nyert/. 68.old.

Pereházy Károly: Saradi Kalman: Művészi kovácsolás, c. könyvének kritikaja. 66.old.

Műv. Tört. Ért. 1976. XXV. 1.sz. Bp.

Forreider József 36, 74, 122 műlakatos
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Szolnok m. Néplap (1958)
Tolna megyei Népujs´g (1969)
Vas népe (1956)
Zalai hirlap (1956)
..
Daly Vera

FORREIDER József

PEREHÁZY Károly: Forreider József vasműves iparművész.
= ÉÉT XX.köt. 3/4.asz. 1989 451 - 464. p. ill.

Forreider , vasmüves MOL

Neve, lesti vasmüves volt.

Héjjné Dékási Angela: Vasmüvességünk védelmében
221–228. l.

MÜEMLÉKvédelem, Bp. 1960. 4. sz.

MDK

Forreider rézmüves

Divald K: Az Ipm Társ. karácsonyi kiáll. Mücs. 1898, dec. 11. 179, 18o l.

MDK

Forreider

Magyarország Amerikában. Vasárnapi Ujság, 1904. 39.sz. 662 l.

MDK

Forreider, ip.müv.

vas
kovácsolt munkájával tünik ki.

A karácsonyi iparmüvészeti kiáll. 1905.
MIP.1906. 14.1.

Forreider MDK

2000 koronás iparmüvészeti nagydijat kapott

Müvészet 1903. 141.o.

Forreider vasműves

A kereskedelmi miniszter által alapitott állami éremmel kitüntetett Forreider és Schiller budapesti vasművesek, művészi szinvonalon álló kitünő kovácsmunkájukért.

Magyar Iparművészet, 1902. 41.l.

Forreider és Schiller MDK

szoborállvány,kovácsolt és domboritott fémmunkákra való tervei a Mintalapokban.

Müvészet,19o4, 2o9 l.

MDK

Forreider és Schiller

szoborállvány kovácsolt vasból

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

MDK

Forreider és Schiller

szoborállvány, kovácsolt és domboritott fémmunkák terve

Szakirodalom. Magyar Iparmüvészet, 1903.

303 l.

MDK

Forgeider és Schiller

kandeláber az Eskü téri hidra

Meller S: Az Ipm.Társ. karácsonyi kiáll. Magyar Iparmüvészet, 19ol. 6.sz. dec.

MDK

Ferreider és Schiller vasmüvesek.

Horti Pál által tervezett székely udvarház belsö részébe egy pompás, hatalmas vaskapu vezet. Az ismert budapesti F. é Sch. vasmüvesek munkája.

Tervezte Horti Pál.

St.-Louisi kiállitásunk.
Magyar Iparmüvészet. 1904. 208-15.

MDK

Forreider és Schiller, ezüst érem

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 19o2. 246.l.

MDK

Forreider és Schiller vasművesek

a turini nemzetközi iparmüv. kiállitáson kitüntetést kapott.

ezüstérem

Kitüntetések. Művészet, 1902. 254. l.

Forreider és Schiller vasművesek M.D.

Horti Pál tervei szerint virágasztal aluminium-bronzból
repr.

György Kálmán: Az iparművészet a párisi kiállitáson
Azx A világ ipatművészete Párisban . 1900. Szerk. iti
Kamill és György Kálmán
Klyn agyar parművészet 190 . évi folyamából 145.1.

Porreider és Schiller, müiparosok. MDK

a kitüntetett kiállitó nevét esetről -esetre vésik az érem hátsó lapjára. 1901.

A kereskedelemügyi miniszter érme.
Magyar Iparmüvészet. 1905. 167.1.

MDK

Forreider és Schiller vasművesek

Diener Dénes József: Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet, 19o1, 1/2. sz. 1-21 l.

MDK

Forreider és Schiller

ezüst érmet kaptak a nemzetközi torinói iparm. kiáll.-on

A turini nemzetközi... Müvészet, I.évf. 19o2. 354 l.

MDK

Forreider és Schiller

Magyar Iparmüvészet 19o1. 289.1.

Forreidef József, kovacsmüvész

Saradi Kalman:müvészi kovacsolás,c.könyvében emlitett Firinger rerenc 1875-ben született,és a II.kiadasban a "későbbiek"névsoraba került at,mig Forreider József 187 es születésével a "régiek" sorat szaporitja. 67.old.

Károly
Pereházy Kalman: Saradi Kálman: Müvészi kovácsolás c. könyvének kritikája 66.old.

Müv.Tört.Ért. 1976. XXV. 1.sz. Bp

FORREIDER József

ÉÉT XX. 3/4 1989

Pereházy Károly

FORREIDER JÓZSEF VASMŰVES IPARMŰVÉSZ

A 19—20. század fordulója a magyar kovácsoltvas-művesség gazdag fejezete, látványos korszaka, amelyben a művek nemcsak mennyiségükben számottevőek, de minőségükben is jelentősek — sok kvalitásos munka készült. A 19. század utolsó harmadában fellendült építkezések nyomán e művesség is jelentős szerephez jutott, de igazi virágzása a szecesszió időszakára következett be. Az eklektikus vasművesség mesterei mellé az új stílus, a szecesszió megjelenésének idejére népes és tehetséges műlakatos gárda nőtt fel. E fiatal nemzedék legsokoldalúbb egyénisége, példátlanul eredeti személyisége Forreider József, akinek nevét a középnemzedékhez tartozó műlakatosok ma már csak elvétve ismerik, de az idősebbek, akiknek száma igen megfogyatkozott, csak felsőfokon emlegetik. Neve közöttük — akárcsak Jungfer Gyuláé — legendává növekedett, mert kovácsoltvas-művességünk csodálatos darabjait köszönhetjük neki.

Forreider József Komáromban született 1870. aug. 23-án.[1] Itt tanulta a lakatosmesterséget és a komáromi tanoncmunka-kiállításon művészi kivitelű munkáiért kétszer is kitüntették,[2] műlakatos szakrajzait kiállításon mutatták be. Felszabadulását követően Jungfer Gyula alkalmazta, módjában állt itt a művészi kovácsolás technikájának, forma alakításának maradéktalan elsajátítása. Előbb segédként dolgozott, majd a szorgalmas és ügyes ifjút előmunkássá tette meg Jungfer. Később Páder Nándor, majd Lepter János műhelyében ugyancsak előmunkásként közvetlenül irányította a díszkovácsolással készülő alkotásokat.[3] Ez időben a technológia szakrajztanfolyamát látogatta, szorgalmas tanulója volt és mint az iskola eminens hallgatója minden évben az első díjat nyerte. Szaktanára Edvi Illés Aladár — e művesség technikájának,

[1] **Péterfy Gyula** (szerk.): Magyarország Arany- és Ezüstkoszorús Mestereinek Évkönyve. Bp., 1940. 31.

[2] MLL 1907. febr. 25.

[3] Ua.

1. kép. Budapest, az egykori Léderer-palota kapuja, 1901.

történetének, művészi fejlődésének avatott ismerője -- igen megkedvelte és ajánlatára Forreider 1895-ben Berlinbe utazott, amely akkortájt egész Európa kovácsoltvas-művességének központja volt. Itt a Schulz és Holdefleiss ismert műlakatos cégnél talált képességeihez méltó foglalkozást.[4] Bár a német nyelvben járatlan volt, ám művészi kovácsolási kvalitását méltányolták, rövidesen előmunkássá léptették elő, és az 1896. évi berlini kiállításon a cég az általa készített munkákkal vett részt, de virtuóz kovácsolási technikájának tanúbizonyságául az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kiállításaira

[4] MM és ÉE Heti értesítője, Bp., 1898. XVII. évf. 239.

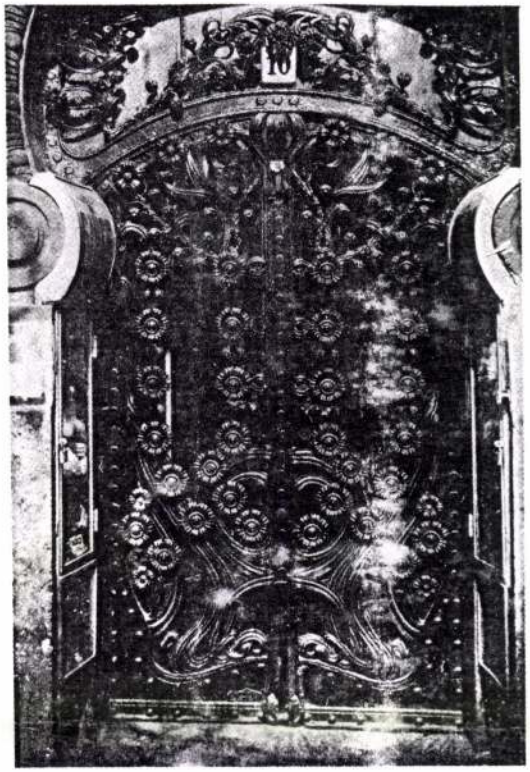

2. kép. Budapest, Szent István krt. 10. kapuja, 1905. k.

is küldött haza műveiből. Nevét csakhamar szárnyára kapta a hír. Felbuzdulva ezen, valamint az Iparművészeti Társulat kezdeményezésére 1899-ben hazatért Budapestre, önállósította magát és Schiller Rezső lakatosmesterrel társasviszonyban folytatta iparát, de kezdettől fogva a művészi kovácsolású alkotások végzését tűzte ki céljául. (A munkák tehát a társasviszony keretében készültek, ennek megfelelően jelezték azokat, amikor is 1915-ben e társasműködésük megszűnt, Forreider József a továbbiakban önálló vállalkozást folytatott. Az alkotások művészi színvonalát azonban a közös vállalkozás ellenére Forreider nevéhez kell kapcsolnunk; Schiller a társulás üzleti részét vezette.) Műhelyüket a IX. Üllői út 117. sz. alatt nyitották meg, majd néhány év múlva a IX. Dandár u. 24. sz. házba helyezték át.

Széles körű munkásságuk elsősorban Budapesten követhető nyomon. Első nagyobb szabású munkájuk a Műipari Mintalapon is bemutatott, a Bálint és Jámbor tervezte Bajza utcai egykori Léderer-palota (1901) akkurátusan igényes,

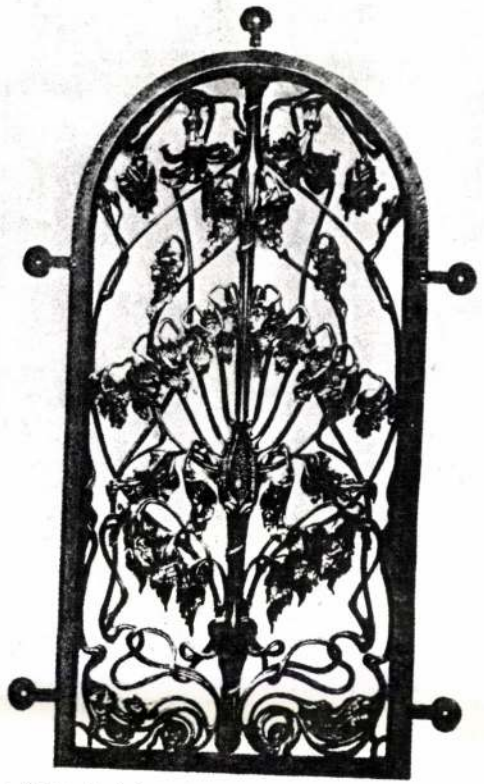

3. kép. Budapest, Kozma utcai temető. A Heidlberg-család sírboltjának kapuja, 1902.

tüneményes szépségű kétszárnyú (a második világháborúban elpusztult) kovácsoltvas kapuja (1. kép). A kapu felső harmadában elhelyezett, faragással, domborítással formált torzfejjel, a folyondárszerű indákból kinövő mákgubókkal, a kacsok madzaggá csavart aszimmetrikus szövevényével a szecesszió floreális alakításának jellegzetes példáját nyújtja. Ornamentikájának tökéletes biztonsággal kovácsolt formabősége tanújelét adja, mily fölényesen uralkodott Forreider a nehéz vasanyagon. Hasonlóan jelentős a budapesti Szent István krt. 10. sz. ház kapuja[5] margitvirág motívumsorával, a növényi ornamentika rusztikus formálásával (2. kép). A művészi vasművesség nagy hagyományú gyakorlatát, a német mesterek nyers kovácsmunkáját tanúsítja a Heidlberg-család sírboltjára (Bp. X. Kozma u. 6.) készített kapuja (1902). Az életfa fonnyadt és lefelé forduló levelei sorával fejezi ki az élet elmúlását. Találóan alkalmazkodik a hely szelleméhez[6] (3. kép). A kaput gondosan restaurálva 1986-ban láthattuk a Magyar Nemzeti Galéria "Lélek és forma" c. kiállításán.

[5] Jelzés a kapun.

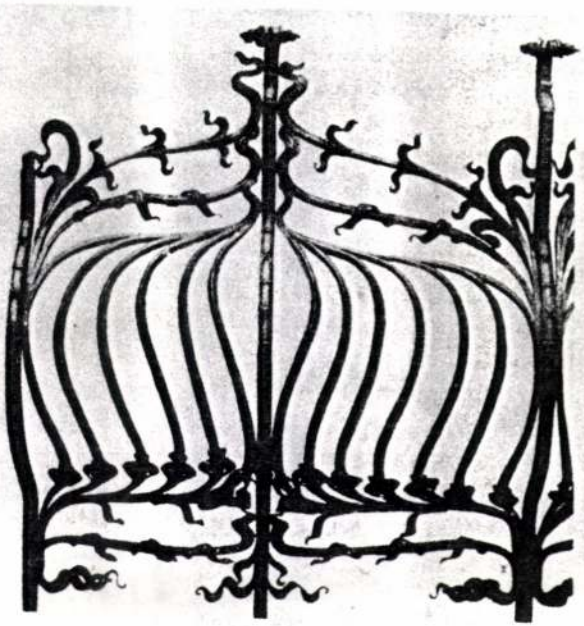

4. kép. Budapest, Zala György egykori műteremházának ablakrácsa, 1900.

1900-ban készült Zala György egykori műteremházára (Bp. Ajtósi Dürer sor 25/a.) ablakrács (4. kép), ornamentikájában szecessziós vonalvezetésű műves kovácsmunka. Későbbi, 1905 körüli a Rosenberg házaspár u. 6. sz. ház kovácsoltvas kapuja[7] (5. kép), amely az Art Noveau floreális motívumainak mértéktartó formálásával Forreider magas technikai ismereteit bizonyítja. A növényi ornamentikából kinövő, zoológiai pontosságra törekvő faragott agancsos zergefej érdekes formai variációja a szecesszió motívumkincsének. Az ablakrács némileg szerényebb, ám kígyózó levelei, a középpontjába komponált tulipán motívum és a naturalisztikusan formált nyíló virág alakítása méltó helyet foglalhat el mesterünk alkotásainak sorában (6. kép).

[6] MI 1903. VI. évf. 33.

[7] Jelzés a kapun.

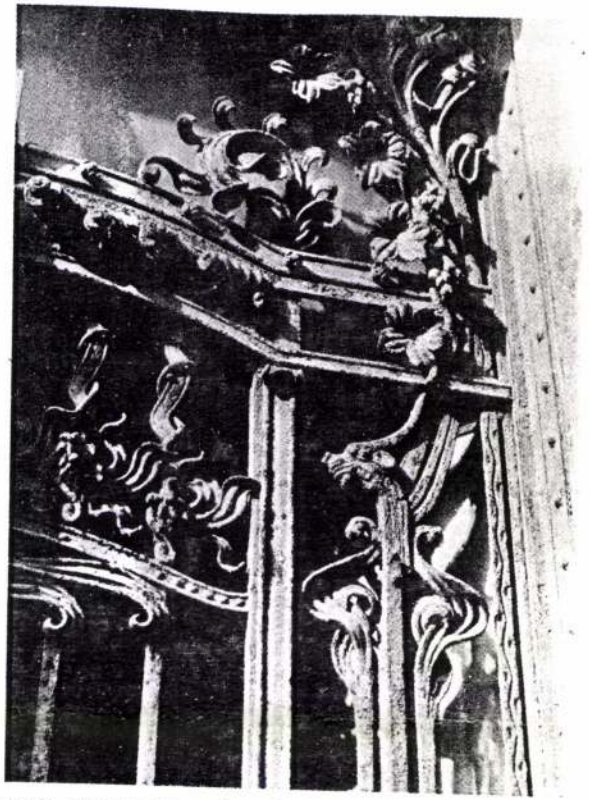

5. kép. Budapest, Rosenberg házaspár u. 6. kovácsoltvas kapujának részlete, 1905. k.

A Budapest VIII. Baross u. 15. sz. ház neogótikus, 1905 körüli vaskapuján[8] (7. kép) az oszlopfejezetek gondos formálása, a levelek harmadik dimenzióba lendülése biztos kezű alkotó munkájára vall. Az Üllői út 34. kovácsoltvas kapuja[9] (1910) ugyancsak gótikus stílusjegyeket hordoz, ám az előzőnél egyszerűbb, szerényebb megjelenésű, amely inkább mesterségbeli, semmint művészi kvalitásával tűnik ki.

Szép feladat jutott Forreider részére 1900-ban a Klotild-palota építésénél. A felvonó betétrácsai, a portálok szecessziós felülvilágítója, a főlépcső bravúros kovácsolású vasmunkái, a kávéház kandeláberei és az oszlopok kovácsoltvas ornamentikái kalapácson ügyesedett kezét dicsérik.[10] A sok

[8] Ua.

[9] Ua.

[10] Magyar Géniusz 1900. júl. 1. IX. évf. 27. sz. 454.

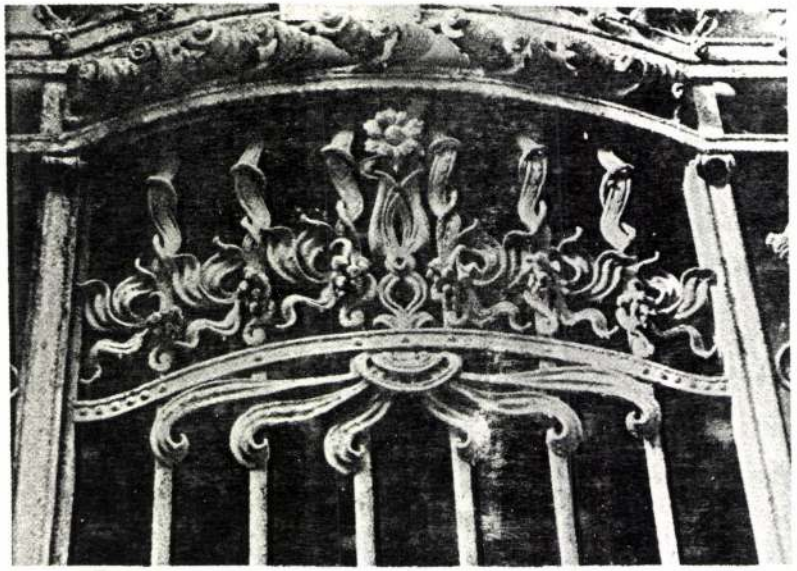

6. kép. Budapest, Rosenberg házaspár u. 6. ablakrács-részlete, 1905. k.

remekbeszabott alkotásának mintegy betetőzése az 1904. évi saint-louisi világkiállítás magyar pavilonja háromtagozatú főkapujának nagy sikere, amely 1200 dollárért vevőre is talált,[11] és számára az aranyérmet hozta meg.[12]

Budapesti alkotásai közül kiemelésre érdemes még a Gellért-gyógyfürdő nagy teraszának műlakatos munkája[13] és a főbejárat kovácsoltvas kapuja (1929), valamint a Fővárosi Képtár részére végzett díszlakatos munka[14] (1937). Forreider a mestere a pesti szerb templomkert 18. századi kovácsoltvas kapuja 1920-as évekből való másolatának.[15] (Az eredeti kapu töredékesen a Budapesti Történeti Múzeumban van.) Budapesten a Kisfaludy u. 19. sz. ház rézdomborítású kapujának (8. kép) mesterei kilétére archiválisadataink nincsenek. Korábban Migray Józsefet véltük alkotójának, de az újabb kutatások, valamint a domborítás technikájának részletes elemzése alapján nagy valószínűséggel Forreider személye vetődik fel.

[11] Építő Ipar 1904. nov. 20. 343.; MI 1904. 12.

[12] MLL 1907. febr. 25.

[13] VL 1929. jan. 5.

[14] VL 1937. máj. 26.

[15] Napjainkra az eredetiről készült másolat is megrongálódott. 1985-ben restaurálták és a szétszedett kapun a másolatot készítő Forreider József nevét találták. Az adatot Pintér Tamásnak ezúton is köszönöm.

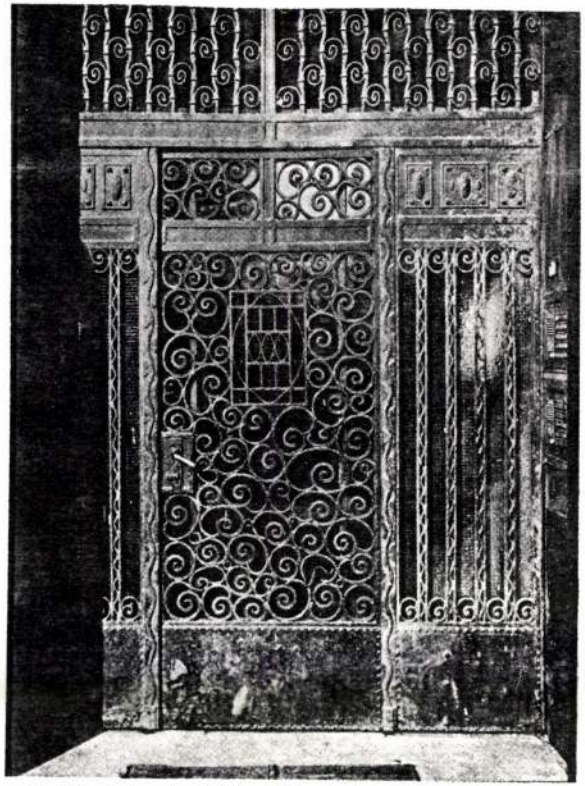

9. kép. Budapest, Szilágyi Dezső tér 4. kapuja, 1908. k.

kapta meg.[21] Az 1902. évi torinói kiállításon ezüstérem elismerésben részesítették. A bíráló bizottság egyhangú indoklása: "Forreider néhány kovácsolt vasmunkát és vert rézvázát állított ki. Trébelt díszei egyszerű ízlést, méltóságos vonalakat mutatnak, s a fény és árny játékát egyesítik a kezelés nagy tökélyével."[22] A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1902. dec. 27-én (Wlassics aláírással) leiratot intézett az Iparművészeti Társulat választmányához, amelyben Forreider Józsefnek az 1902. évi torinói kiállításon tett eredményes buzgólkodásáért legbensőbb elismerését tolmácsolja.[23] Az 1902. év további sikert hozott számára. A 2000 koronás iparművészeti nagydíj elnyerése bizonyságot ad kiváló teljesítményéről.[24] 1904-ben a milánói kiállításon

[21] Ua.
[22] MI 1903. VI. évf. 299.
[23] MI 1903. VI. évf. 49.
[24] MLL 1907. febr. 25.

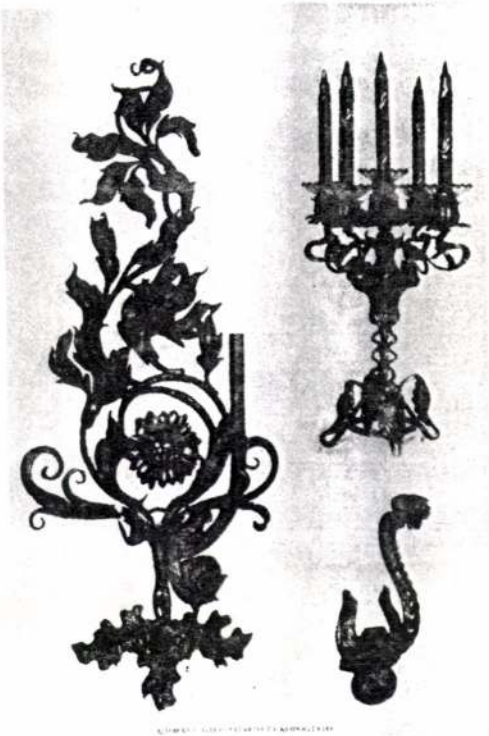

10. kép. Az Iparművészeti Társulat 1900. évi karácsonyi kiállításán bemutatott munkái

díszoklevéllel[25] ismerték el művészi munkásságát. Az iparművészet terén kifejtett kiemelkedő tevékenysége alapján 1905-ben az Országos Magyar Iparművészeti Társaság választmányának tagjául választották meg,[26] 1907-ben pedig a király a koronás magyar érdemkereszttel tüntette ki.[27]

Forreider művészi munkássága garancia volt Steindl Imrének, amikor a Rózsák terén álló Szt. Erzsébet-templom örökmécsesének és a mise kezdetét jelző csengőnek kivitelezését reá bízta.[28] A gellérthegyi sziklakápolna ókeresztény stílusú kovácsoltvas díszeit (1930) Weichinger Károly és Szabó Lóránd tervei szerint Forreider József kovácsolta.[29]

Az első világháború után a művészi kovácsolású szerkezetek iránti igény csökkent, a műlakatosképzés is háttérbe szorult. A két világháború között a

[25] Ua.
[26] MI 1905. VIII. évf. 351.
[27] MLL 1907. febr. 25.
[28] VL 1900. nov. 14. 1.
[29] **Pfeiffer Gy.:** Nagyasszonyunk szentgellérthegyi sziklatemplomának története. Bp., 1931.

7. kép. Budapest, Baross u. 15. neogótikus vaskapujának részlete, 1905. k.

Vidéki munkái közül a nagybányai (Baia Mare) színház szecessziós rácsai[16] (1913), továbbá a marosvásárhelyi (Tirgu Mureş) kultúrpalota műlakatos munkái és nagyszerű kovácsoltvas kapuja[17] érdemel kiemelést.

Oeuvre-jében kevés az ún. tömegmunkák száma, ezek megbízói igényből fakadtak, főleg iskolák, kislakásos bérházak stb. szerényebb lakatosszerkezetét mutatják,[18] de a Szilágyi Dezső tér 4. kapuja[19] (9. kép) sem viseli magán azt a bravúros technikát, amely mesterünk számos alkotásán szembetűnő.

[16]MI 1913. XV. évf. 188.

[17]Jelzés a kapun.

[18]X. Elnök utcai elemi iskola, VL 1912. ápr. 3. 11.; IX. Üllői út és Mihalkovics u. sarkán épülő kislakásos bérházak, VL 1910. jan. 26. 10.; Aréna út és Lehel u. sarkán épülő iskola, VL 1910. febr. 16. 9.; Hungária úti elemi iskola, VI 1913. ápr. 23.; Pestvidéki törvénykezési palota, VL 1914. júl. 1. 10.; Telefonépület (Távbeszélő Üzem) Nagymező u. és Hajós u. közötti telekre, VL 1903. dec. 30. 4.

[19]Jelzés a kapun.

8. kép. Budapest, Kisfaludy u. 19. rézdomborítású kapujának részlete, 1905. k.

Az előbbiekben tárgyalt munkái az épületek szoros tartozékai, az architektúra funkcióját kiegészítő alkotások, ám iparművészeti színvonalú használati-felszerelési tárgyai is jelentősek, melyek közül többet az Iparművészeti Múzeum őriz. A korábbiakban már szólottunk arról, hogy Forreider Berlinből is küldött az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kiállítására különböző iparművészeti tárgyakat, és még önállósága előtt, 1898-ban "munkájának jeles technikai kidolgozásáért 200 koronás díjat kapott".[20] Hazatérte után művészi kivitelű használati tárgyaival rendszeresen részt vett az Iparművészeti Társulat kiállításain (10., 11. kép), sőt esetenként külföldi tárlatokra is elküldte ilyen jellegű munkáit. Az 1901. évi budapesti iparművészeti kiállításon bemutatott alkotásaiért az állami iparművészeti aranyérmet

[20]MI 1903. VI. évf. 101. Magyar Iparművészek Törzskönyve.

LÁMPA ÉS TEAFŐZŐ KÉSZLET

11. kép. Az Iparművészeti Társulat 1900. évi karácsonyi kiállításán bemutatott munkái

kézművesipari irányítás a mesterségek korábbi színvonalának tartására az Országos Kézművesipari Tárlat keretében arany- és ezüstkoszorús mesterversenyeket szervezett és e kitüntető cím elnyeréséért a szakma legkiválóbbjai versengtek. Az első koszorús mesterversenyt 1925-ben rendezték és 1937-ig mindössze négyen nyerték el az aranykoszorús műlakatos mester címet. Forreider József elsőként 1925-ben szülei komáromi nyughelyére bravúros síremléket kovácsolt és ezzel vált érdemessé e kitüntető címre.[30]

Műhelyében tanoncainak lehetőségük volt a szakma technikai és művészi kritériumait egyaránt elsajátítani, és a tanonckiállításokon több alkalommal üzemének tanulói kerültek az élre.[31]

Ezek után felvetődik, hogy műhelye iskolát teremtő volt-e és munkássága hatással volt-e kora kovácsoltvas-művességének fejlődésére? Az első kérdésre aligha felelhetünk igennel, ám a másodikra egyértelműen pozitív választ ad-

[30] L. 1. sz. jegyzet.

[31] Az MLL évenként közölte a díjazottakat, valamint mesterük nevét.

hatunk. A századfordulót követően a szecesszió vasművességének legkiemelkedőbb egyéniségét tisztelhetjük benne. Nem volt e korszaknak — Jungfer Gyulát is beleértve — olyan műlakatosa, aki annyira magáénak érezte a szecesszió formavilágát, mint Forreider, aki e stílus ornamentikáját virtuozitásban úgy közvetítette volna, miként azt ő tette. Ezzel nem kívánjuk mesterünket Jungfer fölé helyezni, hiszen ő új korszakot nyitott a magyar kovácsoltvas-művességben, az eklektikus vasművesség legjelentősebb hazai mestere volt, és az Art Nouveau formaképzését is magáévá tudta tenni. Ám az az áhítat, a szecesszió vasművességének az a formaalakító képessége, ami Forreider sajátja volt, más mestereknél csak részben fedezhető fel. Nemcsak mestere, hanem ihletett művésze volt a szecesszió vasművességének. Elég egy pillantást vetnünk az Iparművészeti Társulat 1900. évi karácsonyi kiállításán bemutatott lámpa és teafőző készletére, az "ostorcsapás" vagy "cigarettafüst" vonalvezetésű vérbő szecessziós alkotására, vagy a Léderer-palota és néhány más épületének kovácsoltvas kapujára, egyértelművé válik kiemelkedő jelentősége e korszak iparművészetében. E műveiről is — az ekkor még fiatal mester — képzeletének gazdag élménytárát, biztos formaérzékét és bravúros technikáját egyaránt felismerhetjük.

A vas-, a réz-, az alumíniumbronz kovácsolásában, a domborításban, a vas faragásában, de az ötvösszerszámok forgatásában is nagy gyakorlatú mesterként áll előttünk, ám tervezőként is jeleskedett, amely elsősorban iparművészeti tárgyainál mutatkozik meg. Kivitelezett és saját tervezésű munkáiból többet tettek közzé Műipari Mintalapokon és a szakfolyóirat, a Magyar Iparművészet hasábjain. Képzeletvilágában integrálódott az a sok tapasztalat, munkafogás, ismerethalmaz, amelyet Jungfer Gyula, Páder Nándor, Lepter János jeles mestereknél és nem utolsósorban a Schulz és Holdefleiss berlini cégnél szerzett. Mindegyikük neve ismert volt nemcsak hazánkban, de külföldön is. Főként Jungfer és Páder voltak azok, akik a nemzetközi kiállításokon szerepeltek nagy sikerrel. Forreider méltó tanítványukként művelte a művészi kovácsoltvas-művességet és méltán lett Magyarország első aranykoszorús műlakatos mestere.

A műlakatos iparban korának egyik élvonalbeli mesterévé-művészévé vált, nem tudni azonban, hogy a lakatos közélettől miért maradt távol, miért nem vállalt szerepet a Lakatos Ipartestületben? E kérdésre választ már nem kaphatunk, de feltételezhetően ilyen tisztségek nem csábították. Az Iparművészeti Társulatban betöltött választmányi tagsága azonban arra utal, hogy a művészet területén betöltendő funkciótól nem zárkózott el.

A szecesszió az első világháború végével kimerült, Forreider, aki a kovácsolásban e formavilág legkitűnőbb hazai interpretálója volt, miként a művészi vasművesség egésze ő is háttérbe került, még halála időpontját sem ismerjük pontosan. 1940 körül hunyt el. A művészetek perifériájára szorult kovácsoltvas-művesség művészettörténészeink érdeklődési köréből kiesett és a halála óta közénk állt fél évszázad nevét és műveit kitörölte emlékezetünkből.

E rövid írásunk talán alkalmas arra, hogy munkásságát értékeljük, nevével és néhány jeles művével emlékeztessünk a szecesszió kovácsoltvas-művességének e bravúros mesterére és további adalékkal szolgáljunk e sajátos iparművészeti ág történetéhez.

RÖVIDÍTÉSEK:

MI = Magyar Iparművészet

MLL = Magyar Lakatosmesterek Lapja

MM és ÉE = Magyar Mérnök és Építész Egylet

VL = Vállalkozók Lapja

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÉS -RENDEZÉS HELYZETE, MŰVELÉSÉNEK FELADATAI

Helyzetkép

A helyzetkép kidolgozására a Magyar Tudományos Akadémia Településtudo nyi Bizottságának felkérésére került sor a Bizottság tématerületéhez tart tevékenységek rendszeres értékelésének folyamatában.

A címben szereplő téma rendkívüli szélessége és bonyolultsága — fig lemmel kidolgozásának feltételeire — szükségessé tette több vonatkozásba lehatárolást. Jelen helyzetkép nem vállalkozik arra, hogy a települési lesztési és rendezési tevékenység minden mozzanatára és összetevőjére kit ve teljes körű, részletes elemzést és értékelést adjon.

Az áttekintés a problémakörnek azokat a vonatkozásait emeli ki, amel a tudományos művelés számára különös jelentőséggel bírnak, vagy azért, n a jelenségek az elméleti alátámasztással, illetőleg annak hiányával öss függésbe hozhatók, vagy azért, mert a jelenlegi helyzetből valamifajta ku tási igény származtatható. Mind az elemzés, mind a teendők meghatározás településtudomány szemszögéből történik; a településfejlesztésben és -re zésben érdekelt más tudományágak szerepére és feladataira csak elkerülhe len esetben történik utalás. További szűkítés, hogy nem tekinti a hely képbe közvetlenül tartozónak a településrendszer változásának, fejlődésé valamint a településfejlesztés regionális és országos összefüggéseinek déseit.

A településtudomány művelésének és a településekkel kapcsolatos gya lati tevékenységeknek a szoros kapcsolatából következik, hogy nélkülö tetlen e tevékenységek külső feltételrendszerének, valamint a jelenlegi lapotokat előidéző folyamatoknak vázlatos áttekintése, szükség szerint é kelése az előzőkben említett szempontoknak alárendelve. A jelenlegi hely tel egybevetve a múltbeli jelenségeket és a következő időszakban várha fellépő követelményeket, következtetni lehet a művelés közelebbi jövő legfontosabb szakmai feladataira.

A témát a szerzők az eddigi ismereteikre alapozva dolgozták fel, s végeztek e célból külön kutatómunkát. Ugyancsak elkerülhető volt a telepü fejlesztés és településrendezés jelenleg többféleképpen értelmezett foga nak és viszonyuknak általános elfogadásra számot tartó definiálása. A t püléstudomány illetékességéből következően ugyanis különös figyelemben részesülniük a településrendezés tervezési, szabályozási, valamint el szítési-megvalósítási feladataihoz kapcsolódó elméleti kérdéseknek; a t pülésfejlesztés számos szakterületet érintő résztémái közül elsősorban szerepelnek, amelyek szorosabb kapcsolatban vannak a településrendezés vagy attól nem is különíthetők el.

1. A tevékenységek társadalmi-gazdasági feltételrendszere

A települések fejlődésére ható tényezőkben a hetvenes évek második f től olyan lényegbevágó változások kezdődtek el, melyek a településfejle

Forreider

DKK

Az 1906-s világkiállitás kuttermében Maróthi terve nyomán Forreider és Schiller domboritották a tüzkutyákat és kandalló ellenzőt.

14. o.

Repr.: 15.o. 6. Kép. : Kandalló Maróthi Gézától.

FORREIDER mülakatos

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 25.p. ill.

Bajza u. 44. kapuja
Ajtósi Dürer sor 25

M. D. V.

FORREIDER Vasmüves

XIX–XX. Századforduló mester

Ilyjné Detári Angela: Vasmüves ségünk

Védelmében

Műemlékvédelem 1960. 4. sz. 226. l.

M.D.K.

Forreider József, lakatoslegény

1895-ben került a Schulz és tsa berlini vasművesek műhelyébe, ahol az alumíniumbronz-munkákhoz osztották be. Nagforma érzéke és technikai tudása hamar feltűnt. A Magy. Ip. Mův. Társulat karácsonyi kiállítására küldök alumínium kályha ellenzője nagy sikert aratott s lépések történtek, hogy a magyar származásu kiváló iparos Bp.-en telepedjék le.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp.

1898. XVII. évf. 239. Kép: 238. old.

MDK

Forreider József mülakatos

loo frt.os jutalomdij

Az Ipm.Társ. dijei.

Mücsarnok, 1899. 4.sz.

Forreicher József

Művészi érlésnek sem híjan
kiváló kovácsiparos.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Forreider József, kovacsmüvész

Korreider József 1899-ben tért vissza Berlinből Budapestre és ekkor önállósitotta magát. Tiringer Ferenc az 1900-as évek elején lett önálló mester és a néha egy évvel idősebb Teichner Ádámmal lépett társasviszonyba Budapesten, V 67.old.

Perehazy Karoly: Saradi Kalman: Müvészi kovacsolas c.könyvének kritikaja 66.old

Müv.Tört.Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Forreider MDK

vasmüves, 2ooo koronás nagy dijat kapott

Magyar Iparmüvészet 19o3.3. sz.

MDK

Forreider József

Az Ipm. Társ. választmányi ülése. Magyar Iparművészet 1906. 46. l.

MDK

Forreider József, ip.müv.

egy a luminium bronz-a ztalt kovácsolt.
Illusztr. a 137.lapon.

A magyar iparmüvészet Párisban.

MIP. 1900. 137.1.

MDK

Forreider József

Magyar Iparművészet, 1899. 44. l.
Ip.Társ. Kiállításai.

Forreider vasműves

Magyar Iparművészet, 1901

1/2. sz. 1-21. o.
Dienor - Dénes József: Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása.

Forneider és Schiller vasmüvesek

Magyar Sparmüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145-168. o. / magy. von. része: 165-168. o. /
Czakó Elemér: A torinói kráditás.

Forreider és Schiller vasművesek

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 2. sz. 92-93. o.
Hivatalos tudósítás rk.

Forrester és Schiller

Magyar Iparművészet, 1901

6. sz. 245-248 és 257-259. o.
Mueller Linus: Az Iparművészeti
Társulat karácsonyi kiállítása

MDK

Forrider

kovácsolt vasmunkák

Czakó E: A torinói kiállitás. Magy. Iparmüv. 1902.
166. l.

MDK

Csaki,M: Baron Bruckenthalisches Museum in Hermannstadt. Führer durch die Gemäldegalerie. VI. Auflage Hermannstadt, 1909.

MDK

Forreider József iparmüv.

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. Karácsonyi kiáll. Magy. Iparművészet, 1899. 18 l.

Förreider ....

az elmult idők kiváló díszítőlakatosa és kovácsmestere.

Sárádi Kálmán: Művészi kovácsolás, Budapest, 1970. 239 l

54 l.

Ferreider József

Almási Balogh L.: A karácsonyi kiállitás. MI. 1903. 3.l./Kép./ - Dinner-Dénes J.: A M.Iparm.Társulat karácsonyi kiállitása. MI. 1899. 17.l. - Divald K.: Az Iparm. Társ.karácsonyi kiállitása. Mücsarnok. 1898. dec.11. 179.l. - Edvi-Illés A.: A vasmüvesség a párizsi világkiállitáson. MMÉE Közl. 1900. 19.sz. 468.l. - Fittler-Györgyi: A világ iparmüvészete Párizsban. Bp. 1900. 43.l. - Ladányi M.: A m.ipar almanachja. Bp. 1929. 185. l. /Arcképpel./ - II.rész. Bp. 1930. 34,183,184.l. - MI. 1901. 277.l. /Kép./,- 3.sz. /Hirdetés./-

1903. 3.l. /Kép./,- 33.l. /Kép./,- 3.sz.melléklete,III.l./A M.Iparm. Társ.XVIII.közgyülése.../,- 303.l. /Szakirodalom./ - 1906. 13.l./Az 1905.évi karácsonyi iparm.kiállitás./ - Mücsarnok. 1899. 4.sz. 55.l. /Az Iparmüv.Társulat dijai./ - Müv.l. 1903. 141.l. /Az Iparm. Társulat./ - Pfeiffer Gy.: Nagyasszonyunk szentgellérthegyi sziklatemplomának tört. Bp. 1931. 32.l.

Forreider

mülakatos

Weichinger Károly és
Szabó Lorand épitészek
tervei szerinti ókeresz-
tény stílusban tervezett
kovácsolt vasmunkákat
fenti készitette a
szentgellérthegyi szik-
latemplomban

Pfeifer Gy:
32. l.

Nagasszonynak szentgellért
hegyi sziklatempl-nak
tört. 1931

08 évi április hó 15-én.

Schatz Róbert

számv. igazgató.

Forreider és Schiller

191

FORREIDER ÉS SCHILLER

lakatosok,

Különleges műkovácsolások és műdomborítások, vas, réz, aluminium, bronz stb. stb.

Budapest,

IX., Üllői-út 117. sz.

Magyar Iparművészet

1901. 3. 27.

és tájképsorozatok készitésére has

nálták fel.mig az illusztrálásra a

jedégü, tehát sokkal könnyebben

~~sokkal könnyebb~~ rézlemezt alkalmas

A modern litográfiában a kőnek alu

niummal való helyettesitése termé

sen lényegesen megváltoztatja a h

tet. A következő években nem szapo

inkább megfogyatkozott a litográf

száma. Ennek magyarázata azonban n

annyira a fejlődésképtelenség, min

– a fentieren kívül –

inkább az engedélyek megszigoritá

megadásá

volt. Dorffinger kimutatásában /We

1827-ben három rézmetsző vállalat

s hat rézmetsző müködik Pesten, ~~am~~

amely hámok ~~[illegible]~~

természetesen nem teljes-ek, mig az

előbb felsorolt~~ák~~ litografusok kö

zül már csak Schmid nevével talál

zunk. Az 1825-ben alapitott Trents

féle kőnyomda pedig ekkor már szünetel.

aranykorszus mester

Forreider József

mülakatos

Stb. 1870. Komá-
rom.

Eletrajz

Ladányi Miksa, A
m. ipar almanachja.
Bp. 1930 183. l.

dupl

Forreider József

lakatos

lásd

Ladányi M.

Magyar ipar almanachja

Bp. 1929.

arckörpel 185. l.

Forreider és Schiller

Hibján Samu

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán a pályabiróság nem adta ki az aranyérmet. A 2000 koronás állami nagydíjat Forreider és Schiller kapta, állami érmet kapott Mocsay József, Hibján Samu, Fischer Jenő és Kovalszky Sarolta.

Művészet 1903. 141. l

BUDAPEST
1934 OKT. -1 21
Sa 62 Sa

Forreider József

Forreider József aranykoszorus
műlakatosmester, IX. Dandár-u. 23
130-148

Bptávb 1940 szept.
– 1942. jan.

Forreider József

mülakatos

aranyhorsorus

l.

Ladányi II -

183, 184 l.

dupl

LA SZOVETSÉGE, Bpest, IX. Üllői ut 25 I.

52-98

KONFERENCIA! OTT LEGY!

átus főiskolás diák, a tanitóképzők és közép-
nyok, valamint senior konferenciákra végzett

gal köteles résztvenni. Minden felmerülő ügyet

ek 9.-P, melyben benne van szállás, étkezés,
belépti dijak. Vasuti jegykedvezmény és jeb nt-
és szállás 5.-P. Reggeli 20, ebéd 60, vacsora
ferenciáro jönnek. Az utiköltséget mindenki
ja 1.-P. MINDEN RESZTVEVŐ jelvényt kap, mely
ül senki nem vehet részt a konferencián.
irja meg, hogy hány órakor és melyik pályaud-
rcius 24-én déli 12 óráig megérkezők elé nem
t 25 I.sz. alatti irodájába jöjjenek.
JELENTKEZZEK MEG MA! A jelentkezés végleges-
em adunk vissza.
csoportot, melybe a résztvevőt a konferencia

ELUTANRA, VAGY ESTE.. LEGKESŐBB MEG KELL

TSAG a pályaudvarokon. Ezért nagyon fontos,
ltse ki az érkezésre vonatkozó rovatot.
ut 25 I. szám alatt lesz vasárnap reggel-
lői ut 25 I. alatt van a szolgálat.
ztvételi dij még be nem fizetett felét. Me-
pedőt, kispárnát, hálóinget

Forreider József

l.

Fitt Györgyi:

a világ uparmův a Párisban

43. l. 1900.

sára ezennel nyomatékosan fe

Netáni visszaélése

hogy a kiállitandó bizonyitv

iratokra a következő záradék

/kivonat, okirat/ kizárólag

végett az 1913: XIV.t.c. 73.

tott ki".

Valamennyi alárendelt hatós

vetlenül nem tartozó intéze

Forreider József

mintakatos

l.

Ladányi M. II.

II. rész 34, 183 l
184

A m. ipar almanachje

II. r. 1930

Forró Antal

János Pál: Forró Antal tárlata Csikszeredán. - Utunk /Kolozsvár/, 1968.9.sz. 9.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz149-182.l.

159. l.

Forró Antal

Rajza Repr.

Kovacsk, Kolozsvár 1968. I. 133.

M.O.K

Forró Antal, festő

és M. Boldis Irén (szobrásznő) közösen rendezték első kiállításukat a kolozsvári Művelődés Háza helyiségeiben.

Utunk Kolozsvár, 1957. jun. 11.

M.D.K.

Forró Antal, V. éves hallgati

tájképét említi a lap a kolozsvári képzőművészeti Intézet növendék kiállításán

Igazság - Kolozsvár, 1955. aug. 7.sz.

Forró Antal

„Parasztfej"

– grafika

Kontur 1977/5 426. old

Forró Antal

- grafikáival szerepelt a Komik Galériában 1978 máj. 13-án megnyitott „Grafikusok-a szülőfeld-ről" kiállításon

(Komik Lúrei?)

Komik 1978/5

Forró Antal

„Csángó asszony"

-festmény

Komuk 1978/10

815. old

Forró Antal

Veress Zoltán:

FORRÓ ANTAL dokumentumlirája. /festő-grafikus./

Utunk, XXXII.évf. 2./1472./sz. 1977. jan. 14. 7. old. 2 kép.

J.

Fonó Antal

1973-ban csatlakozott A Hét képtárának alkotói-hoz Női portré c. művével.

A Hét, 1974. aug. 16. 5. éf. 33n. 4n.

Fornó Antal

Farágó (grafika)

A Két, 1974. aug. 2. 5. ef. 31 sz. 4 p.

Forró Antal festőművész 1

(1924, Kézdimartonos –)

a Kolozsvári Ion Andreescu

Képzőművészeti Főiskolán végzett 1956-ban

Kolozsváron él.

Igaz Gó 1977 november

Forró Antal

Első nyilvános szereplése

1953 - Kolozsvár

Igaz hű 1977 november

Forró Antal 3

Egyéni kiállításai: 1957, 1967 - Kolozsvár, 1967 - Gyergyószentmiklós, Gyergyószentmiklós, 1968 - Csíkszereda, Tusnádfürdő, Kézdivásárhely

Igaz Gyö 1972 november

Forró Antal festőművész 1
(1924 Kézdimartonos-)

Kolozsváron él. a Ion Andreescu
Képzőművészeti Főiskolán végzett 1956-
ban. Első nyilvános szereplése 1953-
-Kolozsvár

Igaz Szó 1972 november
777. old.

Magyar egyéni bajnokságai: 1957, 1967 - Kolozsvár, 1967 - Székelyudvarhely, Székelykeresztúr, 1968 - Csíkszereda, Tusnádfürdő, Kézdivásárhely

Igaz hű 1977 november
777. old.

Forró Antal

„Martonosi táj" a képének reprodukciója a képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Fonó Antal

Műve szerepel a jelzett gyűjteményben.

Nagy László János: Elekes Vencel műtermában; Műgyűjtő, 1972. 2. sz. 16. l.

Fonó Antal

Festménye (fotó)

A Hét, 1973. júl. 27. 4. elf. 30 m. 11 p.

Fossó Antal

Festménye (fotó)

A Két, 1973. júl. 27. 4. erf. 30 sz. 11 p.

Torri Antal

Részt vett az idei kolozsvári tárlaton.
Konócz Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 120.o.

Forró Antal

A hagyományos erdélyi intim műfajok, a táj a portré és a endelet az otthon és otthoniasság műfajainak művelői, akik ucár tudatosan látnak és gondolkoznak, – a közösség nevében, – tipikus példa Fülöp Antal Andor, Ky. Szabó Béla, Forró Antal, aki Kusztos Endrével együtt némileg Nagy István monumentális erdélyi táj- és emberszemléletének a folytatója.

Banner Zoltán: Azzal fejezik kifegyéniségüket, ahogyan a romániai magyarság mindennapi életéhez kapcsolódnak művészetükkel.
Korunk, 1979. febr. 66. old.

FORRÓ ANTAL

festőművész

Vetró Artur:
Bucsuzom Forró Antaltól.

Utunk, XXXVII.évf. 36. sz. 1982.
szept. 3. 7.old., 1 képpel.

FORRÓ ANTAL /festőművész/

Expozitie personala.
/Katalogus, előszó: Veress Zoltán:
Táj és ember festője./

Cluj-Napoca, Galeriile de arta Str.
6 martie.
Cluj-Napoca, 1980. Sztl. old. és /11/ kép.

FORRO ANTAL

A Korunk Galériában 1984 jan. 28.-tól Forró Antal festményeiből és grafikáiból látható kiállitás. /rovid hir/

Korunk, XLIII.évf. 2.sz. 1984 febr. hátsó boritólapon.

FORRO ANTAL

Veress Zoltán:
Forró Antal néma forrongásai.

Korunk, XLIII.évf. 12.sz. 1984 dec.
925 - 926. old. képpel.

FORRÓ ANTAL
festőművész

Vetro Artur:
Bucsuzom Forró Antaltól.

Utunk, XXXVII.évf.36.sz. 1982.
szept. 3. - 7.old.

FORRO ANTAL
festőművész

Huszár Sándor:
Mondja, lányom: mégis nincs itt valami tévedés? /Forró Antal halálára./

A Hét, XIII.évf. 35.sz. 1982 aug.27.
6.old. képpel.

FORRÓ ANTAL
festőművész

E.Szabó Ilona:
Fo rró Antal emlékezete./1924-1982/
Müvelődés, XXXV.évf. 11.sz. 1982 nov.
21-22.old., képekkel.

FORRÓ Antal *42, 52, 77, 83, 128*
Kézdimartonos, 1924. március 7.–Kolozsvár, 1982. augusztus 11.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Szent Adalbert, amin
István "lelki gyámola"
időzött a fejedelmi udv
lemiségéből táplálkozó
munkatársaként müködött
zai földön osztozott Ad

Szent Gellért

Ünnepe: szeptember 2

98o k. - 1o46. szept

A Velencében születe
jött Gellért életének e
Mindkettő később iródot

MTD.K.

Fazzó Arnold, festő

+1

nevét cenzúrák!

Romania Libera, Bukarest

1954. május 19.

MDK

Forró Gábor tervező épitész

G.J: Megnyilt a Hungária. Magyar Nemzet, 1954, máj. 1. 6 l.

elye :----------

Forró István

Törökszentmiklóson vasárnap megnyílt „Szolnoki Műhely" nevű amatőr képzőművészeti csoport kiállítása, melyen szerepel „Öregasszony" c. bátorvonalú, markáns munkája. /említve/

-ti-: a „Szolnoki Műhely" kiállítása.
Szolnok Megyei Néplap, 1976. dec. 21.

M.DY

Forró József festő -

Olajcsendéleti szerepelnek a tarlaton.

Lippenszky Istvan: Megmozdultak Kombó képzőművészek
Dunantúli Napló, 1957. szeptember 4 - 3 lap

Forró József

M.D.f.

Olaj csendéletét mutatta be.

Szépenszky Istvánt: Megmoz deltak Komló . . .

Dunántúli Napló, 1957. szept. 4 - 3 lap

Forró Lajos.

A Munkácsy-Cék első kiállításán képei szerepeltek.

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 11.

M.D.K.

Torró Magda, grafikus

falusi házakat ébrázoló
kis cerurarajzát körli a lap.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf.11.az. 28.old.

MDK

Forró Oszkár, Bp.

Uj tagok a M. Ipm. Társ. Magyar Iparművészet, 19o1. 291. l.

Forró Robert.

a KÉVE műrézegyesület miskolci kiát
kitásának megnyitásán részt vez

Magyarság, 1926. febr. 26.

Lieber Freund.

MDK.

Forrós János

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1966 nov.27.

Forrófalvai szárnyasoltár

(Moldva)

l.

Balogh Erdélyi sen

142/59 h

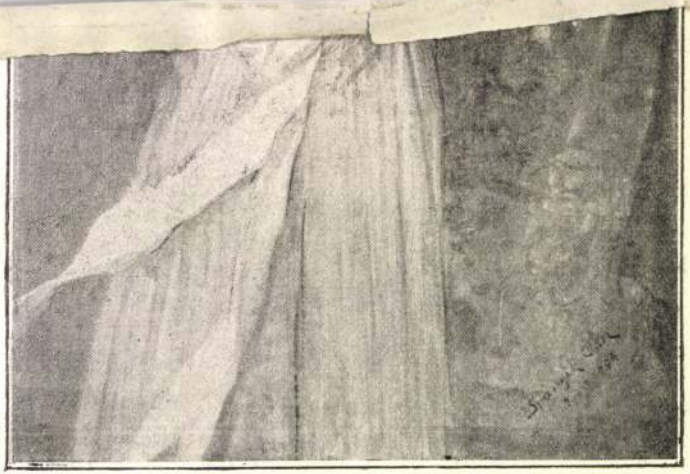

Spányik Kornél. Lila.

Forbát Alfréd

Magyar képzőművészet külföldön

Magyar Nemzet 1984. I. 11.

M.D.K.

Forsatz Anton,lakatosm.

Budán dolgozott.Budán polgárjogot nyert.1784.VII.23.
249.o.

mesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar
mzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

lia Archaeologica.XVII.1965.Bpest.Múzeumi Ismeretterje
sztő Központ.Bp.

FORSCHEL JÓZSEF, kőművesmester

A diósgyőri papirmalom első terve 1773-ból. Földszinti alaprajz, a beépitett gépekkel. Forschel József kőművesmester rajza. Fekete repr. 36.old.

KOMÁROMY JÓZSEF: Az első diósgyőri papirmalom terve 1773-ból 35.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1955. dec. Miskolc

FORSCHEL JÓZSEF, kőművespallér

A diósgyőri papirmalom első építészeti terve.1773.
Forschel József kőműves terve. Fekete repr. 35.old.

KOMÁROMY JÓZSEF: Az első diósgyőri papirmalom terve 1773-ból 35.old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI,1956.dec.
Miskolc

FORSCHEL JÓZSEF, kőművespallér

1773-ban Diósgyőrbe papirmalmot akartak létesiteni. A koronauradaloma tervek elkészítésével Forschelt bizta meg. Ovenxünther József asomesterrel együtt.. 35.old.

KOMÁROMY JÓZSEF: Az első diósgyőri papirmalom terve 1773-ból 35.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 195[illegible].dec. Miskolc

Forschel József kőműves M.D.K.
Diósgyőrben lakik

A diósgyőri papirmalom első építészeti
tervét készíti 1773-ban (repr. 35.l)
A diósgyőri papirmalom földszinti
alaprajza a bővített gépekkel (repr. 36.l.)

A Miskolci Hermann Ottó Múzeum Közle-
ményei 1953 december 35, 36.l.

M. D. K.

FORSHTNER Dániel kőfaragó

1703. Buda, Vizivárosban tartotta

esküvőjét

Agghány: Barokk szobrászat... Bh. 1959.

I. 196., 230. l.

MDK

Forst, festő

Képzőművészeti Szemle, 1879. lo.sz. 127 l.

özl. Ny. – 30

FORST Antal egri üvegesmester. A felsőtárkányi rk. templomban dolgozik 1751-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ø Forró Pál

miasztalos

1830

l.

Iml. (antalos ch)

Deutsche Kunst in der Slovakei

Forst Antal

egri üregesmester 1731-ben végez helyreállítási munkálatokat a felsőtárkányi pk. templomon.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

F321

Forst, Ferdinand

hafner (farcas)

1750-ben Dunaföld-
váron

Cziráky Gyula:

Tolnavármegyei
Dunaföldvár multja
és jelene. [Bp.]
1910. 99 l.

" kosmonai —
" galszécy —
" mihályi (nagy) —
" sztropkóz —
" sarammói —

Schulek Karczai Tpm zestaurádja
Borzod M.

Sztehlo Rudoványa
Barz.

Benedek Szmt Tpm
Bereg.

Erber Nagy Szőlős.

Gépeő Peter ivró gdi (nagy) tornya

Gritzmann O. (Ismos)
Viller Frigyes Csanád (német)

FORST J. Adam üvegesmester. A püspök számára Egerben a városon kivül a magyar kápolnában négy ablakot üvegez /év nélkül/.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ø Forst Margit

grafikus

1918–19

Ennisk 1930 83.1

A RÉGI BUDAPEST

ALT-BUDAPEST
L'ANCIEN BUDAPEST
THE OLD BUDAPEST

I. SOROZAT
FOLGE
SERIE
SERIES

Kiadja a Műemlékek Országos Bizottsága. — Herausgegeben von der Landeskommission der Baudenkmäler. — Edition de la Commission des monuments historiques. — Edition of the Commission of artistic monuments.

M.D.K.

Forst Sándor, egri kőfaragómester

Az egri megyei kórház épitkezésénél, 1727-28-ban, ő is dolgozott. xx 66 forintot kapott. 192.o.

Ringelhann Béla: Azbegri megyei kórház. 189.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger, 1966

M.D.K.

Forst Simon, ceri kőfaragó

nevét az ceri református
templom építtetési alkal-
mából 1728-ban a 1729-ben
említik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 326. old.

FORST Simon Rőfaragó

1723, Eger, Szt. Mihály szélezegyhai

M. Ért, 1993/3-4. 198.

s egyháznak. Bátorfalusi

t, ahol a ferences atyák

A katolikus hit terjesz-

József 1754-ben Altman

ott engedélyt arra, hogy

tén önálló jogú családi

-ban az egyháznak tett

a szerafini rend általá-

szönö levelet is kapott.

okára tervezett kápolna

József nem érte meg. öz-

k megfelelően arra köte-

s azok örököseit, hogy a

mindenkor illendőképpen

FORST Simon egri kőfaragó. Az egri Irgalmas rendház épitkezési alkalmával 1728-ban, valamint 1729-ben emlitik nevét.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Forst Simon

kőfaragó 1727-28 között munkálatokat folytat az egri Markhót Ferenc u. 1-3/sz. a. épületen.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972

3341

Forster A,/Antonius/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Geisenhausen: Forster A." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüves égének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Évkönyve

Antonius Forster, asztalos legény

A győri asztalos és puskagykeszitő céh legénykönyvéből, 1697 dem 20 oktober: Antonius Forster dischler gesel. Ahomen von Wien gebirdtig von geisenhausen". 112. old

Batári Ferenc: Asztalos legények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9. - Janus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Evkönyve

Forster Bernát

Ötvös

1491

Forster György és

Bernát

budai aranymü-
vesek 1491.
para Budán

lásd

Magyar Könyvszemle

1942. 432. l.

lásd

A szekesföváros töste-
neteher készült oklevél
másolatok.

1491. jan 13. kelt
okmánya

Talán azonos "Bernát ötvössel", kinek
eletrajzában ezt más megállapítom

Éj

A beadványokról
soha sem szabad
a teljes ivnek egyik
felét levágni.
Ez mindég meghagyandó
forstg

Csak félív volt.

(1. alatt)
Poly kezéssel feltegyesztem, hogy
a mennyiben az ő fizetése

részére

illa

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 FEB 14

ÓZDI VASAS

Forrós János
1021

Kultúra SPORT Kulti

Forrós János rajza

...et a segítő...

készítésének és lebonyolításának nem kevés munkát kívánó végrehajtását, az évfordulók közül is különösen a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évét és egyéb pártfeladatokat.

A pártbizottság tagjai és a pártmunkában járatos aktivisták eredményesen segítették a munkát. Túlnyomó többségükben aktívan, odaadással, önállóan, lelkesen végezték a nem kevés fáradságot igénylő célok megvalósítását. Részletesebben is ismertette Vajda elvtárs a vezetőségválasztások menetét, eredményeit. A júliustól novemberig tartó programot sikerült a határozatoknak, ütemtervnek megfelelően végrehajtani. Ebben a viszonylag zökkenőmentes munkában — a pártszervek lelkiismeretes tevékenysége mellett — jelentős szerepük volt a pártbizottság tagjainak, aktíváinak.

Vajda István a végrehajtó bizottság nevében köszönetet mondott a lelkiismeretes munkáért, majd az erkölcsi elismerés jeleként könyvjutalmat adott át a legjobbaknak. A megjelentek közül 71-en részesültek az elismerésnek ebben a formájában.

...ton

...s egy ...llanata. ...él. ...proble... ...sei ál... ...mindi... ...kor hull... ...en most. ...ilyen ...re nem ...tottunk.

...gek felét felemesztette. Most már az a cél, hogy legalább a főbb közforgalmú utak megtisztítva fogadják a járműveket. Vasárnap, a nagy hóesés után a vállalat dolgozóinak legfőbb

Új technológiával

A múlt évben helyezték üzembe a tömörítőműben a földgázzal működő gyújtókocsit. A folyamatos használat során azonban a tűzálló bélése aránylag hamar megrongálódott. Ezért szükségessé vált a falazat kicserélése. Az átépítést újabb techno-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÓZDI VASAS

Forrós János
19Ec FEB 10.

1021

FORRÓS JÁNOS: TANULMÁNY

megküldik st..."

ozdi fiatalokról

, az új munkafeltételek, a nyelvi okoz majd problémákat. Így is szóvá is tették levélíróink se- ánacsot kérve.

sony, újévi ünnepekre az egyik azaengedte a dolgozóit, a másik *nem mehettünk haza, igen rosz- ük magunkat és féltünk, hogy reértenek bennünket.*" (Soós.) *„Je- vagyok fázva, de nehezen értem m az orvossal."* (Újhelyi.) *„Darab- lgozom, s az elszámolásnál némi miatt kénytelen voltam szólni. k helyt adtak és sérelmemet or- Decemberben 610 DM-et keres- onások után 510-et kaptam kéz- DM = 432 forint.) „Talán a leg- problémánk, hogy a csomagok nnek, és gyakran megvámolják. ésben garantálták a vámmentes dést."* (Szögi.)

etekből is kiderül, hogy nem lé- kérdésekről van szó. Biztató az gy a német elvtársak igyekeznek roblémát megoldani. Mi is a ma- ságeivel segítünk. Például levél- ztattuk a vámhatóságot a tapasz- és megírtuk a fiataloknak a vá- vámhatóságnak tudomása van a ől és ígérik: megfelelő intézke- ek.)

Vasast is rendszeresen megküld- és reméljük, hogy annak olva- számukra.

ró fiataloknak ezúton is köszö-

Termelési t

Február 2-án került s osztályok és főosztályo termelési tanácskozásair irányítás viszonyai köz deklődés, amely az elm és az 1968. évi feladato nácskozásokon mindenüt ez évben a Kommunis megalakulása 50. évford jegyében folyik a szocia gatják, munkájukkal seg kozásokról.

A finomhengerműben

A termelési tanácskozá megelőzően a gazdaságvez tés, a párt közös vezetésé a szakszervezeti bizottság, KISZ közös vezetősége együt tes ülésen vitatta meg műszaki konferencián ismer tetett komplex intézkedés terv lényegét, amely az 1968 as évi felajánlások megtéte lének gerincét képezi.

A gyárrészleg üzemeiben műhelyeiben összesen har minchat helyen megtartot tanácskozáson egyetértésse fogadták a gyárrészleg ve zető szerveinek azt a javas latát, hogy az 1968. évi fel adatok teljesítéséért, illetv

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 FEB 19

NÉPSZAVA

Forster Jakab

1022

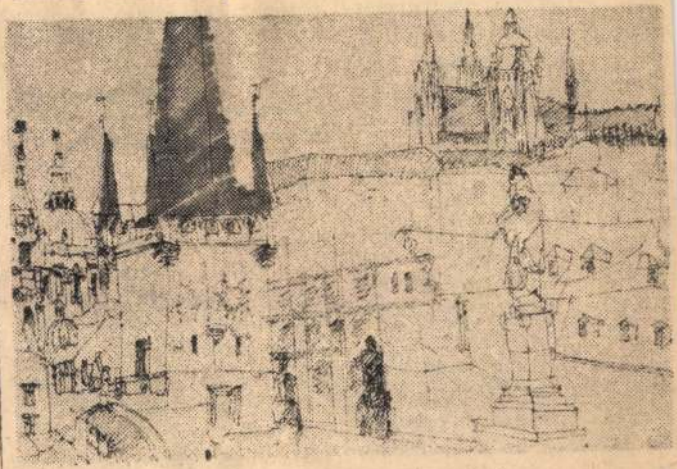

Forster Jakab: Prágai részlet

„A nemzetközi mu
galom történetéből"
könyv 1978-as szár
változatos, gazdag
arról tanúskodva, mi
les területet fognak
gyar kutatók. Nyilv
csak a hazai érdeklő
nem a külföldiek
s felkelti a soko
amiről képet ad az
végén megjelent orosz és an-
gol nyelvű összefoglalás is.

A könyv nyolc tanulmányt közöl, melyek színhelye négy világrész. Nyilván érdeklődést keltenek azok az írások, melyek a szocialista országok munkásmozgalom-történetében — az egész évkönyvet jellemző változatosság jegyében — megírták *Csernisevszkij* életrajzát éppen úgy, mint *Che Guevaráét* vagy *Upton Sinclairét*. *(Kossuth Könyvkiadó)*

K. J.

MHK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 NOV 22
NÉPSZAVA

Forster Jakab

1021

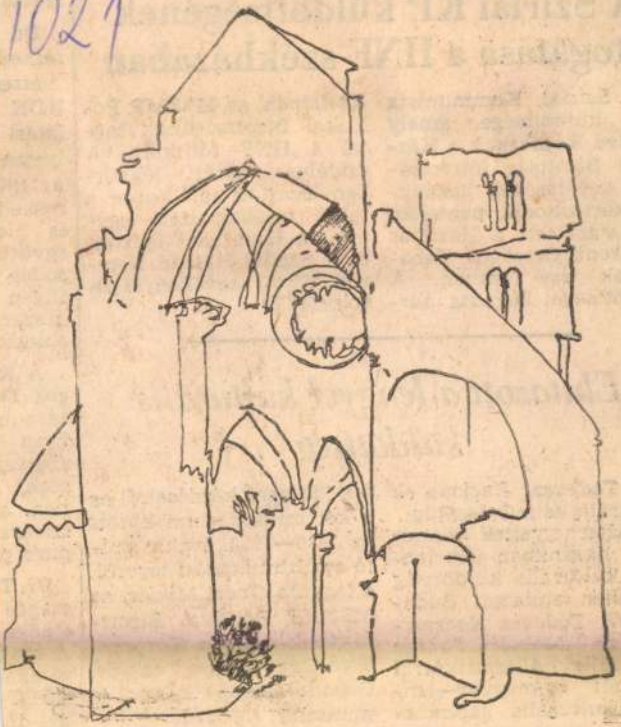

Forster Jakab: Árpád-kori templom

A Sz
látoga

A Szíria
árt küld
haled Bag
onti Bizot
ak vezeté
án tartózk
itogatást
épfront C
sának szél házában. A
üldöttséget fogadta *Sar-*

zeti Front tevékenységéről. *(MTI)*

Elutazott a lengyel kulturális küldöttség

A *Tadeusz Kaczmarek* ulturális és művészetügy iniszterhelyettes vezetével hazánkban járt lenyel kulturális küldöttség énteken elutazott Budaestről. *Tadeusz Kaczmarek dr. Molnár Ferenc* ulturális államtitkárral rgyalt a magyar—lenyel kulturális kapcsolatok időszerű kérdéseiről és a két minisztérium között az 1976—1980. évekre szóló együttműködési tervről, s fogadta *Óvári Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára és *dr. Orbán László* kulturális miniszter. *(MTI)*

Elhunyt dr. Vadas Sára

podás j
Illgen
a szerz
elutazo

A M
gos Ta
sára h
Finn
szervez
sége, M
nen, a
titkára
puro p

Dr. T
szágos
elnöke
A mag
tőjeké
KGST-
nyi h
érteke

Dr.
mátu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Forster Jakab

Népszava

1973 OKT 6

1021

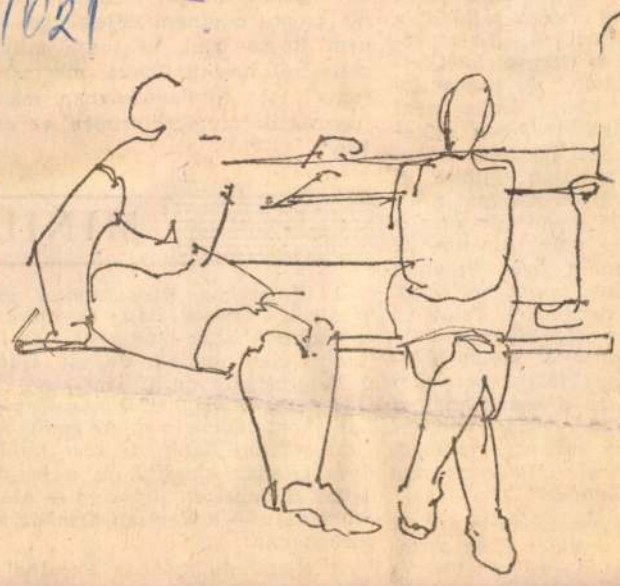

Forster Jakab: Beszélgetők

lós Gyurkáné, Szályka Ró
venhat esztendős koromba
Moldvában." Aki pedig
kiapadhatatlan forrásra: „
te, bevezetővel és jegyzet
látta, Kallós Zoltán." A
ből megtudjuk, hogy Ró
nem járt iskolába, 1894-b
tett, élete javarészét Klézs
ret folyó jobb partján t
falu legalsó részében. Alsóbudán élt
férjével, aki 1965-ben halt meg s
ötévi özvegység után követte őt
1970-ben, hetvenhat éves korában
Rózsa néni. Kilenc gyermeket szült,
de csak négyet nevelt fel. Talán ez
a szomorú tény, a szegénység, az örö-
kös küzdelem tette őt olyan befo-
gadóvá, keservesektől szüntelenül
terhessé, ami még a csángóknál is
ritkaság. Mert bár román környe-
zetben élt, nem tudott románul.
Ahogy ő mondta: *„Mü csak úgy csángósan darabalunk."*

De a gyűjtő jegyzetében is ezt ol-
vashatjuk: *„Az éneklés élete tarto-
zéka volt. Nagyon sokat énekelt és
szívesen énekelt bárkinek. Bizony-
ság erre a tőle származó nagy anyag,
meg aztán az ő sokatmondó vallo-
mása is"* — az pedig így hangzott,
magában is az egyszerűség, a min-

fő-
ien-
ha-
lyen
rtott
a is
em-

MINILE

A Vígszínház Rt. igazgatói grófi Keglevich István (előtte és utána az állami színházak intendánsa) és Faludi Gábor voltak. Faludi Gábor 1920-ig vezette a színházat.

A Magyar Színház is részvénytársaságként alakult meg. Az épület tervezője Láng Adolf, az ezer férőhelyes színház akusztikája a legjobb egész Budapesten. Jelenleg — átalakítás után — a Nemzeti Színház játszik benne.

A Kisfaludy Színház Bernthal és Bauer építészek műve. Csupán 450 néző számára épült. Első igazgatója Serly Lajos volt, legnagyobb sikere Goldfaden „héber operája", a Sulamith.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-968, 387-748, 340-726
1975 NOV 30
NÉPSZAVA

Forster Jakab

1021

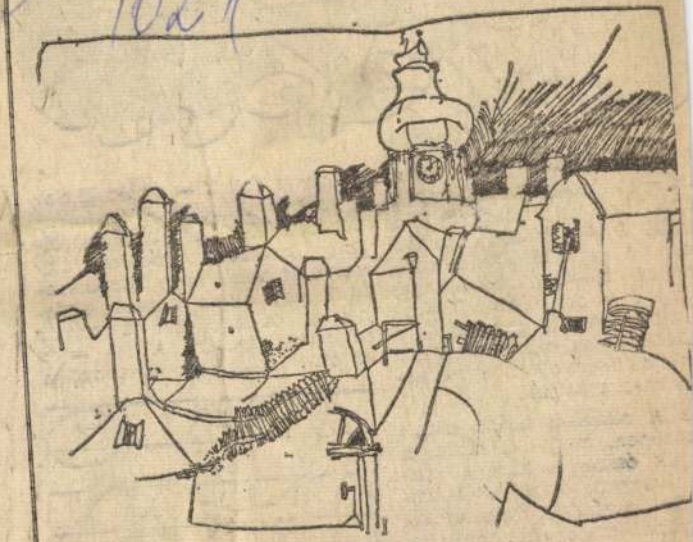

Forster Jakab: Szentendrei részlet

). A V alakú, vékony vo
zi — akárcsak az előbbi
nél, hol kell bevarrni e
átul. O = a nyuszi arca é
db). A fej hátrésze akko
t az N—O darab elvág
kül. P = orr (1 db). Q = az
alatti rész a kandúr és a
szi fejéhez, oldalt a nyuszi
nének és nyelvének formá-
s megrajzoltuk.

A részeket előbb oldalt
özépen, majd a lábfejjel
juk össze. A kart a kéz-
l varrjuk össze és kitöm-
Beillesztjük a törzs karki-
sába, majd a törzset is
jük. Összevarrjuk a
nál, fölül. A kéz ujjait
g öltögetjük át a formán.

nes csíkot, ami ezt a formát
teljesen körüléri A fej = b
(2 db). lábak = d (4 db), a

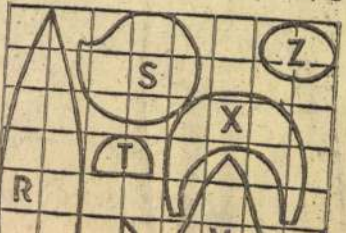

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

3

NÉPSZAVA

1976 JAN

Forfaster Jakab

1021

rongálódo
összegyűl
gépjármű
fröcskölik
KPM
vizsgálat
sította a
balassagy
ség veze
szüntetés
zetését a
útszakas
vel és a
vel bizt

*

A XIV. kerület, Hungária körút és Thököly út sarkán levő Mini-virágüzlet ellen emelt panaszt *Bereczky Károlyné* (Budapest XIV., Lumunba u. 150.). Az történt ugyanis, hogy az üzlet tulajdonosa a közeli buszmegálló-

megkereste szerkesztőségünke elkerülése végett, valamint a biakat hozzuk nyilvánosságra.

A fent említett bolt vezet Lászlóné, az incidens alkalm töltötték, s később felháborod lenesen odahelyezett eladó e a rendőrségi eljárás folyamat

könyveinek nyolcvan-kilenc-
százalékát betiltotta a cenzú-

emlékezetéből; érthető, hogy a
spanyol olvasók valósággal hab-
zsolják a történelmi és politikai

Forster Jakab

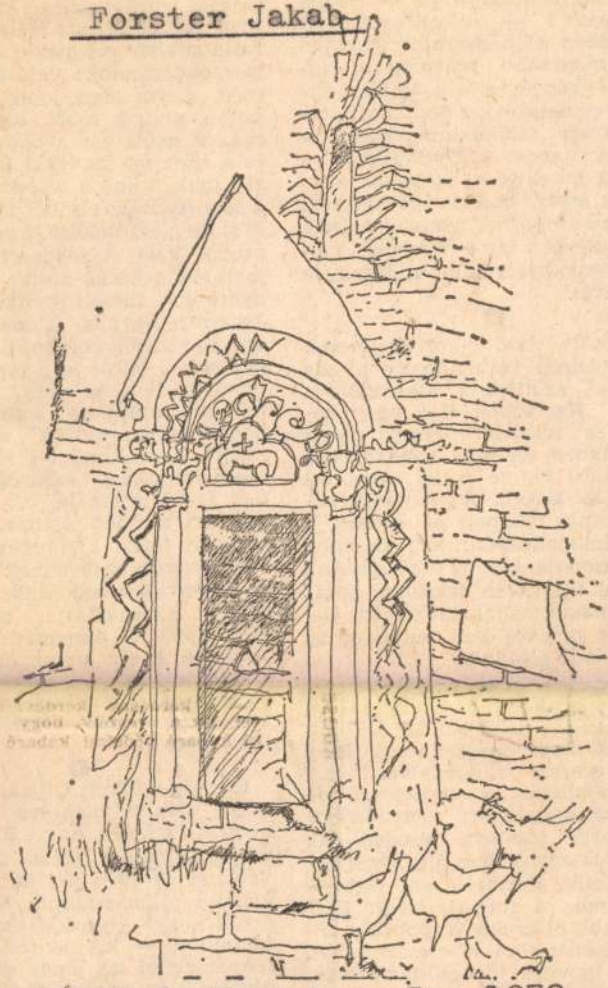

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 1
Forster Jakab rajza
XXII. évf. 26. sz. 6. lap.

Honnan jövünk? cí
keknek szánt képes
lottak felvilágosító
francia Hachette-kiad
lis élet enciklopédiáj
lalkozásának lefordí
huzavona előzte meg,
nyol változat Latin
látott napvilágot. A
most huszonöt pezetá
a pornográf füzetek
átlagára négy-ötszáz
az ismeretterjesztő
is kapkodják az olv
kácsolással, kertészke
kozó kézikönyvek he
dányszámban látnak
egy szálig elfogynak.
adó azzal magyarázz
kesedést hogy „...
kat negyven éven á
érdekelte. Most meg
ka: minden érdekli
Mintha háttérbe sz
szépirodalom. A nag
e Aleixandre, Car
Juan Govisolo, M
Garcia Marquez, Jua
gas Llosa — könyvei
sik az olvasók, panas
könyvügynök. És a
hinni lehet a *Lume*
főjének, „irodalmuk
diumban van, forma
unalmas"! Árulkodó
példányszáma két-h
Tusquets kiadó hata
kat tervez, amely
külföldi író arcképe
veik példányszáma
következő felirattal
sároltak Virginia W
és Sartre könyveibő
vajon ők szégyenk
könyv mégis kelend
mikor korábban. S
nak nincs is akko
mint Franciaország
tésben sokat segít
gok és a televízió.

fenyői közül. („Ők

nár mindkét területen,
nnak még további fel-
skán.

conban, úgy érzem, a
esnek csak az egyik
agy távlatait tekintve
a legfőbb. Azt, hogy
él a nemzet cserélőd-
ben él a nép jelszavá-
is időszerűnek látom.
ve már, hogy figyel-
történészeket: kissé
dobták el a *nép* fogal-
gyva így nevet az egy-
de nem közös gazda-
keretben élő csopor-
részről a más-más
özös gazdasági-politi-
ót alkotó együttesek
dázva: a romániai és
s szlovákiai és kárpáti
vül él a magyar nem-
állami kereteken, de
a magyar népnek; s
a hazai szlovákok, né-
ávok, románok aligha
a magyar nemzet fo-
államhű részei-elemei
népének, az osztály
lista népi társadalom-

amelyben a *nép*, azaz
t „mikrotársadalom"
elve. S az anyanyelv
am jó néhányszor —
le sírni-rí-ni való ro-
em a legföldhözkö-
a világ áttétel nélküli
s az egyén közvetítés
ejezésének nélkülöz-
ze. Az emberi egyed
mbernek születik, de
sak a társadalomba
válik emberré; s en-
tnak a nyelv — még-
nyelv, az anyanyelv
zhetelen támogatója.
az, amelyikben a be-
a szó a dolog termé-
Tekem az a bútorda-
ráülök, *szék*. S azért
ez ez a fogalom, és
mhoz ez a név tapad.

lesebb tömegekre is kiterjeszthető — kulturálódása érthető antitézis volt a feudalizmus korának nemzetközi — mert latin nyelvű —, de szűk rétegre korlátozódó — hiszen latin nyelvű — műveltségére. A „Nyelvében él a nemzet" jelszava akkor magasabb műveltséget tömeglehetőséggé tette a történelmileg szerencsésebb, az önálló államiságot elért társadalmi csoportok számára; s most a „Nyelvében él a nép" új jelszava valamelyest korrigálhat ezen, önálló államisággal nem bíró csoportok nyelvi jogainak elismerésével s így e csoportok tagjainak anyanyelvükön világszintre emelésével.

Ám az új jelszó is korrekció csak az antitézisen belül, amely aligha vezet a szintézisig önmagában. Mert a „Nyelvében él a nép" befogad és felemel ugyan; de a „Nyelvükben élnek a népek", ami óhatatlanul benne rejlik, már elszigetel és távolít. Az anyanyelvűség ugyanis felemeli az embert a maga társadalma szintjéig; de abba bele is szorítja, bele is rekeszti. Annak, aki túl kíván tekinteni saját mikrotársadalmának látókörén, ehhez már nyelvet kell váltania, új nyelvet kell tanulnia.

Önmagában ez sem baj persze. A baj ott kezdődik, hogy egyre több nyelvet kell — illetőleg hát kellene — kinek-kinek megtanulnia. Még az úgynevezett „világnyelvek" száma is növekszik, s várható a további szaporodásuk; nem szólva arról, hogy idestova minden kis nyelven is egyre több általános érték születik. Termelésben, technikában már a fordíttatással járó időkülönbözet is egyre többször jelent behozhatatlan veszteséget; hát még az egymás jó eredményeinek — nyelvi gátak és lustaság folytán adódó — negligálása!

A nyelviség az egyénnek és a mikrotársadalomnak nélkülözhetetlen segítője, fejlődésében emelője; a soknyelvűség az emberiségnek, a bármelyik is.

Gondoljuk csak végig! M
élő nyelv anyanyelv; a legk
is, a legnagyobb is. Mindegyi
sajátos, történetileg kialakul
adott népet egyediségében jell
fogalomalkotási, gondolatfűzés
is mondhatnánk: valóságszem
mód. Egyik sem jobb vagy
szabb, mint a többi, de mind
más. A németben a *Baum* (=
és a *Holz* (= faanyag) úgy éri
zik csak, mint a zsírszalonna
a töpörtyű: az elsőből lesz a
dik; de „lesz belőle", azaz már
azonos vele. A magyarban vi
fa mind a kettő, amint *szalo*
nyers is, a füstölt is. Az orosz
krásznij egyféle alapszín,
szinnyij meg a *goluboj* kettő;
gyarban a *vörös* és a *piros* ké
tomány, de a *kék* egy. A ma
ban nem mindegy, hogy vala
bokrok mögé rejtőzik", vagy „
tőzik a bokrok mögött"; angol
szont ezt a kettőt csak egyazo
don fordíthatjuk le.

Azaz: minden nemzet az
nyelvén fejezi ki önmagát; a
nyelvét már csak annak szem
és gondolkodásmódjához alka
kodva használhatja, tehát
már nem is önmagát fejez
Amelyik nyelv anyanyelv, az
szersmind „anyaggondolkodá
s aki átveszi, vele együtt kés
a magától eltérő — valóságsz
letet vesz át.

És még valami! Objektíve i
talan előnyt jelentene bárm
nemzet számára, ha az ő anya
ve szolgálna a világnak közös
véül, s így neki azt az egyet
kellene külön tanulnia. Nem s
arról, hogy — szubjektíve, ha
talanul is — kit ne töltene e
lényérezettel az, hogy az em
ségnek ő a „nyelvadója"! Ha
denki úgy érezné is: nem
mondjuk puhu vagy bekeli
mindegy, melyik nép nyelvé
széli, hanem a „közöset": a p
kat vagy a bekeliket aligha le
meggyőzni, hogy nem az em

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JUL – 1

ÉLET ÉS IRODALOM

Forster Jakab

/1021

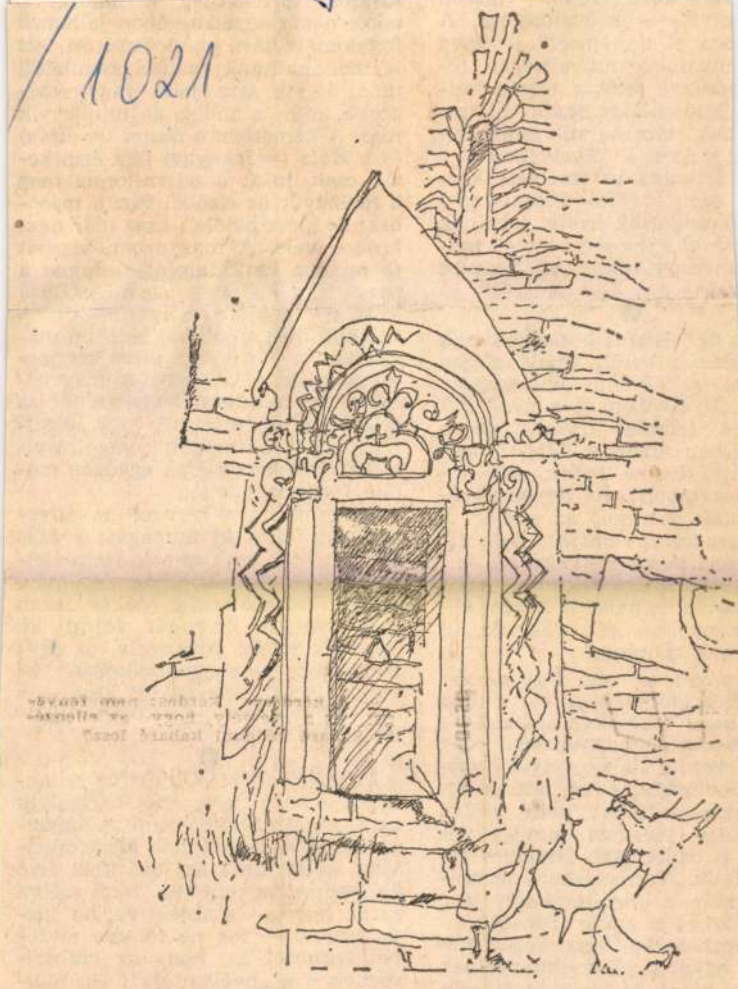

Forster Jakab rajza

elvű — műv
ben él a nemz
nagasabb műv
tőséggé tette a
ncsésebb, az öi
lért társadalm
; s most a „Ny
jelszava valai
ezen, önálló
ó csoportok ny
sével s így e c
anyanyelvükön világszínvo
vel.

z új jelszó is korrekció csak
ézisen belül, amely aligha
a szintézisig önmagában.
„Nyelvében él a nép" be-
és felemel ugyan; de a
ükben élnek a népek", ami
anul benne rejlik, már el-
és távolít. Az anyanyelvű-
yanis felemeli az embert a
ársadalma szintjéig; de abba
szorítja, bele is rekeszti. An-
ki túl kíván tekinteni saját
ársadalmának látókörén, eh-
ár nyelvet kell váltania, új
kell tanulnia.

agában ez sem baj persze.
tt kezdődik, hogy egyre több
kell — illetőleg hát kellene
ek-kinek megtanulnia. Még
nevezett „világnyelvek" szá-
növekszik, s várható a to-
szaporodásuk; nem szólva
hogy idestova minden kis
is egyre több általános ér-
letik. Termelésben, techni-
már a fordíttatással járó
nbözet is egyre többször je-
hozhatatlan veszteséget; hát
egymás jó eredményeinek
vi gátak és lustaság folytán
— negligálása!

yelviség az egyénnek és a
rsadalomnak nélkülözhetet-

nyers is, a füstölt is. Az oroszban a *krásznij* egyféle alapszín, de a *szinnyij* meg a *goluboj* kettő; a magyarban a *vörös* és a *piros* két tartomány, de a *kék* egy. A magyarban nem mindegy, hogy valaki „a bokrok mögé rejtőzik", vagy „elrejtőzik a bokrok mögött"; angolra viszont ezt a kettőt csak egyazon módon fordíthatjuk le.

Azaz: minden nemzet az anyanyelvén fejezi ki önmagát; a más nyelvét már csak annak szemléletés gondolkodásmódjához alkalmazkodva használhatja, tehát azon már nem is önmagát fejezi ki. Amelyik nyelv anyanyelv, az egyszersmind „anyaggondolkodás" is; s aki átveszi, vele együtt kész — s a magától eltérő — valóságszemléletet vesz át.

És még valami! Objektíve is jogtalan előnyt jelentene bármelyik nemzet számára, ha az ő anyanyelve szolgálna a világnak közös nyelvéül, s így neki azt az egyet sem kellene külön tanulnia. Nem szólva arról, hogy — szubjektíve, ha jogtalanul is — kit ne töltene el fölényérezettel az, hogy az emberiségnek ő a „nyelvadója"! Ha mindenki úgy érezné is: nem a — mondjuk puhu vagy bekeli vagy mindegy, melyik nép nyelvét be-

Forster Jakab

Prágai részlet

Forster Jakab: Prágai részlet

Népszava, XXX 1978.febr.19./8.oldal.

Forster Jakab

Portré

Népszava, 1978. március 18.
6. oldal

Forster Jakab: Portré

Forster Jakab, grafikus

Forster Jakab: István király

forster Jakab

Népszava

7.

kesek

kívüli árusítás és árumoz
tás zavarja a környék la

Forster Jakab, grafikus

Forster Jakab: Árpád-kori templom

Forster

6.

tárgyalt a magyar—len- Orbán Lászlo kulturális
gyel kulturális kapcsola- miniszter. *(MTI)*

nyi h
érteke

Dr

Forster Jakab, grafikus

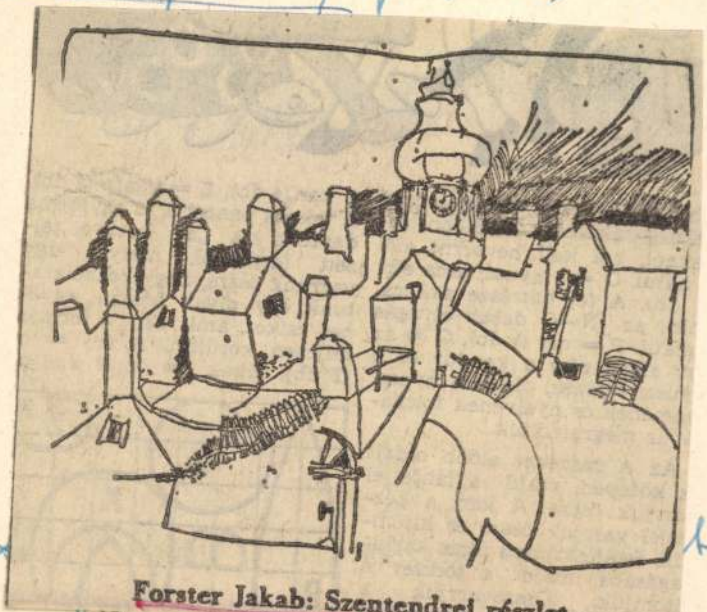

Forster Jakab: Szentendrei részlet

Népszava, Bp. 1975 nov. 30.

9.

Forster Jakab

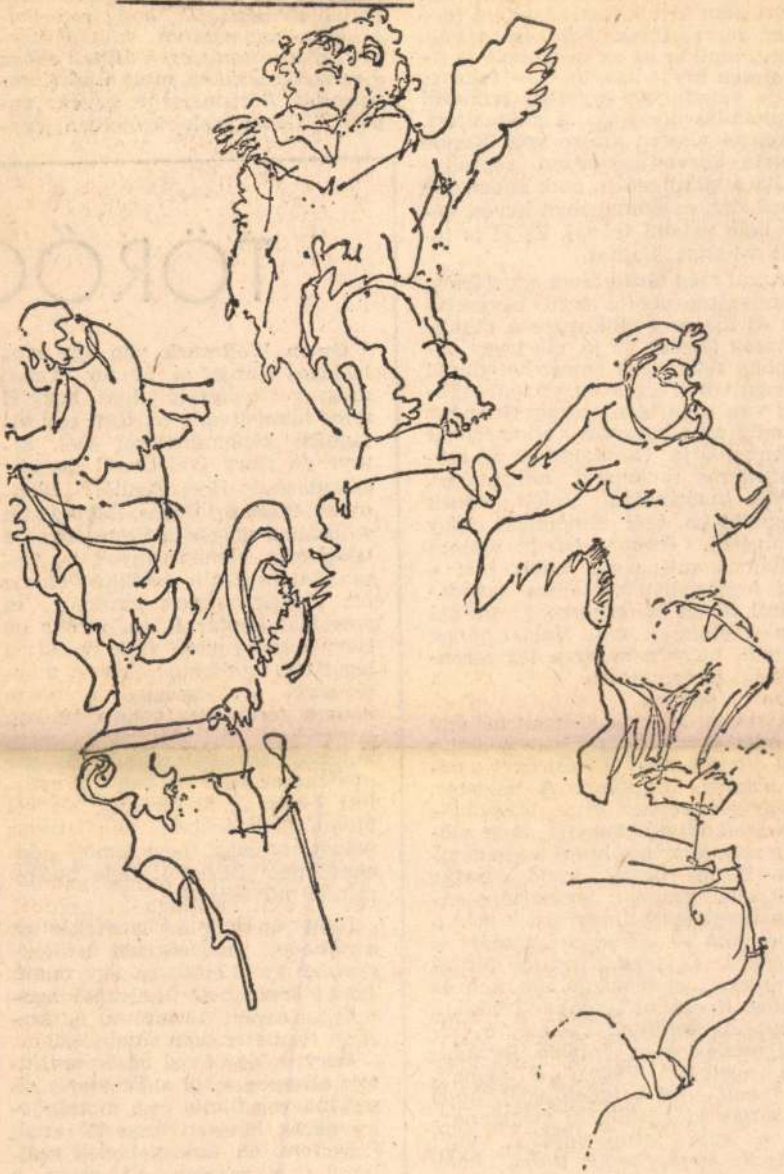

Forster Jakab: Barokk angyalok

vetkezőt: „szigorúan kerülendő minden külsődleges rendezői aktualizálás (vetítések, szöveg közti kommentárok, látványos gegek).” Ezt most nem hivatkozási alapként idézem, mert elképzelhető olyan változat, amikor ez az instrukció is figyelmen kívül hagyható — feltéve, hogy valamilyen egységes rendezői elgondolás megadja a felmentést. Ilyenről viszont szó se volt, Kende Márta közvetítésszerűen reprodukálta a kihallgatást, csak éppen úgy érezhette, ez önmagában kevés, kéne bele valami truváj. És ki is talált valamit. Sajnos.

Azzal még tökéletesen egyetértek, hogy szétdarabolta az író bevezetőjét és ügyesen elhelyezte a kihallgatások között. Ez jó, mert egy darabban felolvasva emészthetetlenül hosszú volna a szöveg, viszont szükség van rá, s igen szerencsés, hogy mindig az elhangzott vallomásokat kommentálja. Csakhogy ez az eszmefuttatás racionális, oknyomozó, hűvös magyarázat, tehát ennek megfelelően kell elmondani vagy felolvasni. *Bujtor István* viszont dallamos suttogással adott hírt a gaz imperialisták alantas szándékairól, olyan hangnemben, mint aki épp szerelmet vall. Valószínűnek tartom, hogy nem ez a legszerencsésebb interpretáció.

De ez semmi.

A rendezőnek megtetszett néhány mondat Enzensberger szövegéből, s úgy döntött, hogy bevési őket a néző agyába, okulásul. A módszer, ahogy ezt véghez vitte, legalábbis elgondolkodtató. Annyira, hogy először nem akartam hinni a szememnek. Bujtor beszél, majd egyszer csak elhallgat, s a legutolsó mondata megjelenik inzertben kiírva a képernyőn — csend, folytatódik a magyarázat. Hogy hányszor fordul elő ilyesmi, nem számoltam, nem is fontos. Ilyeneket látunk feliratként, hogy *„A zsoldosok szeretik a felvilágosodás és a francia forradalom nyelvét.”* Vagy: *„A népnek meg kell adni a lehetőséget, hogy szabályos időközönként megszavazza a saját elnyomását”*, vagy: *„Büszke arra, hogy tudja, hogy nem tud semmit”*, és így tovább. Teljesen mellékes, vajon örökérvényűek-e ezek a megállapítások, vagy sem, hiszen a rendezői koncepció szempontjából csak az a fontos, hogy a kihallgatottak mondják, s ne a rendező. Ez a módszer azonban nem csupán a rendezőt mentesíti a felelősség alól, hanem a kihallgatottakat is. Ha ugyanis a rendező nem tudja, hogy mit gondoljon a kihallgatottak szavairól, akkor a nézőnek sem kell gondolkodnia rajtuk. Ez pedig nem jó.

Foglyok gyámoltalan vergődésén, az elfelejti, hogy csak a fogság teszi őket nevetségessé. Ha szabadon futkároznának, akkor kétségkívül nem volnának gátlásaik, hogy retorikájuknak nyomatékot kölcsönözzenek; olyan vegyszerek állnak ehhez a rendelkezésükre, mint a nátriumpalmitát, közismertebb nevén: napalm.” (Most csak zárójelben jegy-

TÖRŐCS

Orson Wellesnek van egy mulatságos filmje, az F for Fake; magyarul olyasmit jelent, hogy H mint hamisítvány. A film egy világhírű képhamisítóról szól. Elmyr de Hory (véletlenül magyar származású: Hori Elemér) többnyire Picasso, Degas, Modigliani stílusában dolgozik. Festményei, a leleplezett hamisítványok is, lassanként muzeális értékké válnak, ott lógnak számos európai és amerikai képtár falán. Elmyr de Hory büszke arra, amit csinál: a legértőbb szakembereket is megtévesztő pontossággal utánozza kedves festőinek vonalvezetését, színvilágát, állandó motívumait, jellemző témaválasztását. S bár mellékesen szép kis vagyont gyűjtött össze az ál-Picassók és ál-Modiglianik áráből, nem tartja magát csalónak, mert semmi „idegent” nem hazudott bele mestereinek művészetébe.

Elmyr de Hory „Picassói” láttán a rászedett nézőnek nem kell szégyenkeznie tudatlansága miatt: ezek a képek nem hordoznak semmilyen rejtett tartalmat, egyszerűen tökéletes hamisítványok.

Hory úr egy mozi nézőterén jutott eszembe, ahol a *Teketória* című magyar filmet és a jó szándékú nézők kínosan feszengő arcát figyeltem. (A türelmetlenek szótlanul vagy zajosan elhagyták a

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 ÁPR 30

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Forster Jakab

1011

Forster Jakab: Barokk angyalok

n kalsodtege
lás (vetítések
entárok, látv
ost nem hivat
m, mert elké
zat, amikor e
elmen kívül
gy valamilye
gondolás me
venről viszon
árta közvetí
lta a kihallg
ezhette, ez ö
bele valami
t valamit. Sajnos.

Azzal még tökéletesen egyetértek, gy szétdarabolta az író bevezető- és ügyesen elhelyezte a kihall- ások között. Ez jó, mert egy da- ban felolvasva emészthetetlenül szú volna a szöveg, viszont szük- van rá, s igen szerencsés, hogy ndig az elhangzott vallomásokat nmentálja. Csakhogy ez az esz- futtatás racionális, oknyomozó, vös magyarázat, tehát ennek gfelelően kell elmondani vagy olvasni. *Bujtor István* viszont lamos suttogással adott hírt a imperialisták alantas szándé- ról, olyan hangnemben, mint aki szerelmet vall. Valószínűnek om, hogy nem ez a legszeren- ebb interpretáció.

e ez semmi.

rendezőnek megtetszett néhány ndat Enzensberger szövegéből, s döntött, hogy bevési őket a né- agyába, okulásul. A módszer, gy ezt véghez vitte, legalábbis ndolkodtató. Annyira, hogy elő- nem akartam hinni a szemem- Bujtor beszél, majd egyszer elhallgat, s a legutolsó mon- megjelenik inzertben kiírva a rnyőn — csend, folytatódik a varázat. Hogy hányszor fordul lyesmi, nem számoltam, nem is os. Ilyenelet látunk feliratként, *„A zsoldosok szeretik a fel- osodás és a francia forrada- nyelvét."* Vagy: *„A népnek kell adni a lehetőséget, hogy ilyos időközönként megszavaz- a saját elnyomását"*, vagy: *zke arra hogy tudja, hogy tud semmit"*, és így tovább. sen mellékes, vajon örökérvé-

) teszi
on fut-
ül nem
toriká-
nözze-
ehhez
trium-
n: na-
n jegy-

TÖRŐ

Orson Wellesnek van egy mulatságos filmje, az F for Fake; magyarul olyasmit jelent, hogy H mint hamisítvány. A film egy világhírű képhamisítóról szól. Elmyr de Hory (véletlenül magyar származású: Hori Elemér) többnyire Picasso, Degas, Modigliani stílusában dolgozik. Festményei, a leleplezett hamisítványok is, lassanként muzeális értékké válnak, ott lógnak számos európai és amerikai képtár falán. Elmyr de Hory büszke arra, amit csinál: a legértőbb szakembereket is megtévesztő pontossággal utánozza kedves festőinek vonalvezetését, színvilágát, állandó motívumait, jellemző témaválasztását. S bár mellékesen szép kis vagyont gyűjtött össze az ál-Picassók és ál-Modiglianik árából, nem tartja magát csalónak, mert semmi „idegent" nem hazudott bele mestereinek művészetébe.

Elmyr de Hory „Picassói" láttán a rászedett nézőnek nem kell szégyenkeznie tudatlansága miatt: ezek a képek nem hordoznak semmilyen rejtett tartalmat, egyszerűen tökéletes hamisítványok.

Hory úr egy mozi nézőterén jutott eszembe, ahol a *Teketória* című magyar filmet és a jó szándékú nézők kínosan feszengő arcát figyeltem. (A türelmetlenek szótlanul vagy zajosan elhagyták a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337748, 340-724
NÉPSZAVA
1974 MÁR - 2

Forster Jakab

1021

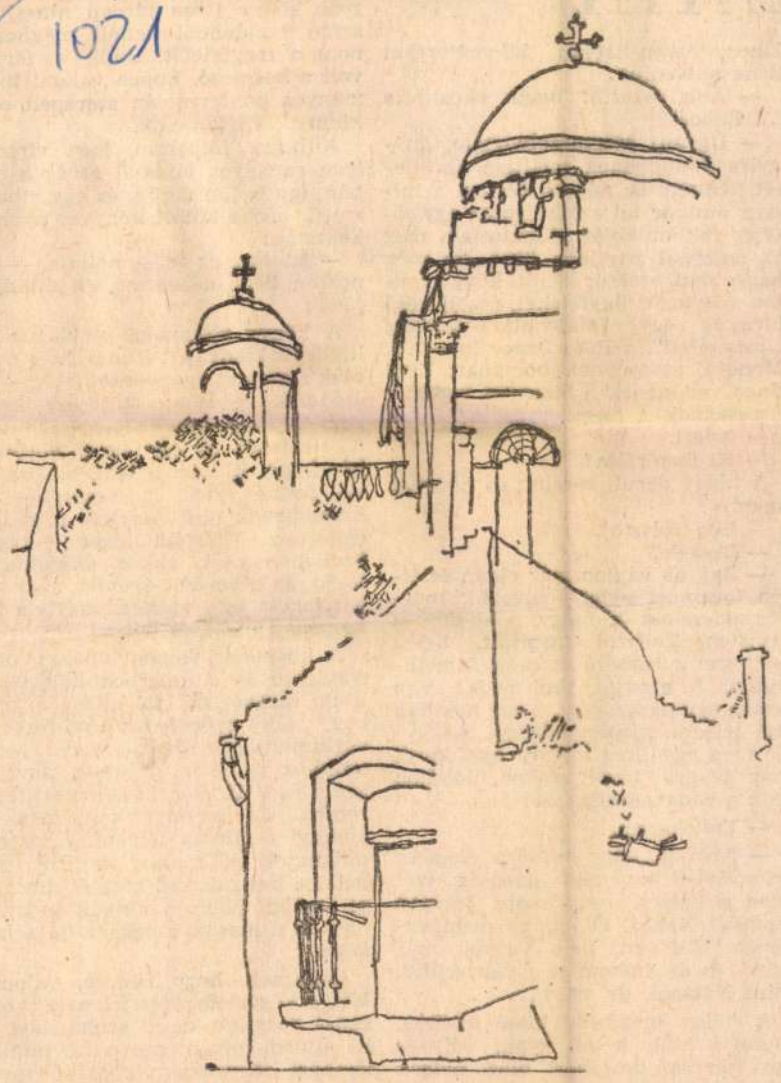

Forster Jakab: Esztergomi részlet

LAI

lához ötven-hatvan kilométerek kéne autózniuk.

— Aha, eszerint maga okosított föl Bencét?!

— Ugyan! Megmosolyogtam, annyira képtelennek találtam az ötletét. Néztem is, nagyot néztem a minap, amikor túl a félszigeten egy lófejes reklámtáblát pillantottam meg az országút partjába ütve. És még nagyobbat, amikor kisült, hogy hagyján a nyugati ügyfeleket, ősztől késő tavaszig egy falkavadász-társaság „üzemelteti", a Pikó Bence lovait... Mondja, asszonyom, bocsánat: Zizi! Maga volt ennek a bizonyos vadásztársaságnak a megszervezője?

— Nyert.

— Ki inspirálta?

A hölgy derül, kacsint, és nevetve mondja:

— Leo Tolsztoj.

— Tessék?

— Jaj, ne vágjon már olyan értetlen, faramuci képet — élvezi ki meghökkenésemet a hölgy. — Engem bíz'isten Tolsztoj inspirált. Egész pontosan a Háború és béke filmváltozata. A szovjet. Emlékszik? Van benne egy pazar, egy... egy halálian izgi jelenet. Amikor Natasa, a bátyja, meg egy öreg szivar, egy kicsit már gyagya, távoli rokon, lóháton űzik a vadat. Emlékszik?

— Emlékszem.

— Arra is, hogy micsoda elegáns, micsoda... kivételes jelenség volt azon a kecses, hollófekete paripán Natasa? Nohát! Ő lett az eszményképem! Jól van, nem vagyok már csitri, és az alakom se olyan szilfid, mint Natasáé, de azért...

A hölgy megforog kissé ültében, mutatja, hogy kebel, nyak, váll és darázsderék dolgában még bátran fölveheti a versenyt a fiatalokkal, majd lesüti a szemét, és így folytatja:

— Nevessen ki: még ábrándoztam kunn... Várjon csak.

A hölgy fölpattan, igen virgonc, igen ruganyos járással átvág a szobán, így is jön vissza, és egy albumszerű, bőrbe kötött könyvet nyom a kezembe:

— Itt van, ez az — mondja. — Lapozzon bele, nézegesse, én mindjárt jövök.

A könyv ritkaszép, gazdagon illusztrált kiadvány. Színes fotói nemcsak a szemet gyönyörködtetik — beszédesek is. Íme: mindjárt kezdő képnek itt a kopófalka. Egy tucat fekete-fehér és egy tucat vörös-fehér kopó. Élükön a leggyorsabb lábú indító ebek, a vezérebbel. A *huntsmanok* (kutyások) és a *whipek* (ostorosok) tartják őket pórázon. Szabadon csak akkor száguldanak majd, ha a vezéreb *scentet*, azaz szagot fogott, és a *mester*, vagyis a falkanagy a hajtásra jelt ad.

A következő képen lóháton, piros frakkban és cilinderben hölgyek és urak sorakoznak föl. Készen arra, hogy teljes erőből, azaz *parforce* és végkimerülésig űzzék a vadat, híven azokhoz a ceremóniákhoz, amelyeket még VIII Henrik szedetett lajstromba. És mennyi kép még, és mennyi izgalmas jelenet, egészen a pillanatok pillanatáig, amikor is a halálra hajszolt vad megáll, moccanni se tud többé, a kutyák gyűrűjében, és a master megfújhatja a *hallalit*.

Lapoznék, hogy lássam, vajon a *kill*, a kegyelemdöfés jelenete is meg van-e örökítve, de ki szólal meg, ki áll elibém olyan ragyogva, mintha színházi fényszóró világítaná meg? Zizi asszony! Mégpedig valósággal a könyvből kiollózva, a legpompásabb falkanagyjelmezben.

— Nos? — mondja. — Milyennek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MAJ 1

ÉLET ÉS IRODALOM

Forster Jakab

1021

Forster Jakab: Dubrovnik

Színház

gényszínpad

mölcsözőbb lett volna, ha ehe-
t inkább markáns színészi
kítások megszületését szorgal-
zza. A színészek — *Berek Ka-
Nagy Anna, Halász László,
stóf Tibor* és *Szigeti András*
megformálandó karakter nél-
tengődnek a színpadon, pár-
zéd- és monológfoszlányokat
bálnák életre kelteni hősies
ekezettel. A főszereplő, a kis-
egyáltalán nem jelenik meg a
nen, csak a hangját halljuk. Ez
zerű megoldásnak látszik, még-
némiképp kényszeredetten ab-
rd jelleget kölcsönöz azoknak
rjeleneteknek, amelyek a kis-

és a bent találkozásának színtere. Ez az ábrázolás azért is lehet hiteles, mert így jól megragadható a mű sajátos feszültsége: a drámai műfajból kölcsönvett kifejezéssel ugyanis akár sorsregénynek is nevezhetnénk a Csendes Dont. Az ebből fakadó jellegzetességeket: a történelmi és az egyéni élet szétválaszthatatlan gomolygását, a régi és az új szembenállását és elválaszthatatlanságát, a lélek tépettségét és megbékélését Ruszt József tisztán, zavaró hangok nélkül viszi végig a színpadi változatban.

Ami Ruszt rendezői munkáját

Forster Jakab: Váróteremben

Forster Jakab

Váróteremben

Népszava, 1976. október 16.
13. oldal.

Forster Jakab

Társaság

Népszava, 1976.
október 9-e
9.oldal

Forster Jakab: Társaság

Forster Jakab

Prágai részlet

Forster Jakab:
Prágai részlet

NÉPSZAVA, 1976. márc. 13-a 6. oldal.

fogalmazta a kudarc lényegét. Szegő András meg a tévé stúdiójában úgy, hogy abból mindenki értsen tett! Papp László, ez a nagyszerű, kiváló, szeretetre méltó és példamutató, népszerű sportember a maga módján válaszolt a bírálatra. Én ezt az Al(...)i által kreált pont tönkresilányítónak, kiröhögtető lejáratásnak érzem, mely legfeljebb vicces megjegyzés lehet egy társaságban! Egy mulatói konferanszié szájából is illetlenség lenne, nemhogy az ÉS hasábján! Csak a hozzá nem értő állíthatott ilyesmit bírálat címén. Feltételezem, hogy a szerkesztő tájékozottabb lehet. Vagy nem?

Én Papp László helyében bedobnám a törülközőt. Lehet, hogy ez a cél? Kedvét szegni ennek a nagyszerű sportembernek? Jó lett volna kihagyni ezt a viccet! Egy fiatal Muhammad segítsen a bírálónak egy tisztességben megöregedett háromszoros olimpiai bajnokkal szemben? Ilyen „ziccert" a jobb érzésű emberek a sportpályákon kihagynak és „fair play"-díjat kapnak érte!

Simor Ottó

★

Tisztában vagyunk azzal, hogy ökölvívóink mérsékelt montreáli szereplését nem a falkászülés hí-

Forster Jakab

Forster Jakab rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 21.

2

XX. évf. 34. sz. 2. lap.

...s e történelmi esemény ismétlődésében tulajdonképpen nincs semmi különös, ha megértették vo'na az uralkodó osztály akkori tagjai, hogy az ismétlés mégsem pontos. A cselédek Rétközberencsen Kovács Pál századost, miközben gurult le a hordó a Tiszába, s miközben énekelték a harangocska kalimpálására: „Hol vagy István király?", széttépték.

Emlékezés 1949-re

Az akkori újságok úgy emlékeztek alkotmányunkról, mint Aranybulláról, Magna Chartáról, s talán nem is volt ez minden gondolat nélkül. Nem történt más. Az történt, amit István csinált a maga idejében. Egy új társadalom életvitelét törvénybe kellett foglalnunk. Anyám előző nap új búzából készült lisztből kenyeret dagasztott. Nagy munka az ilyesmi. Igen nagy és igen szép munka. Megvetni a liszt ágyát, hatalmas munkával meggyúrni a tésztát, a vetőkosárba behelyezni, megszórni liszttel, majd a kemence szájánál a lapátra tévén a forró kemencébe betolni, bezárni a kemence ajtaját. Várni legalább két óra hosszáig, hogy megsüljön a kenyér.

Ezen a napon anyám ötkilós kenyeret vitt le a tanácsháza elé, ahol felajánlotta azt.

és fertőtlen zenél a tél, a nikkel-
toronyka próbaképpen még kilő
egy éteri liliomot, lebegnek
hóember-fehér alakok, fehér
álarcuk mögött mackó-dörmögés
meg szirén-zümmögés, amíg elalsz
elvesztvén magadat, hogy más mi
jegyese légy, amikor hangtalan
a kesztyüs kézfejek tubicaként
csipesz-csőrrel szemed partjához i
Alúdj, az érző ujjak csillaga,
a fejben pontos eszme én vagyok,
a szűk szemből a célzó én vagyok,
merénylő kés vagyok szemed söté
legyen világosság, az én szavam –
s amíg a hó-határt a részvét néma
tombolja át s a csönd-halleluja:
szemed jegén a kés nyomán
elvérzik lassan a homály, kisüt
Világosságnak istene. Hát énekeld
hogy, isten jónap, isten jónap, látl
Már fénybe öltözötten új Erzsébet
asszonyka vagy, s én holtfáradt va
Mi dolgom volna még? A pocsolyá
a lápot elkerülve eljutottam
szemedig, nem, szemedbe értem el
Menekvés? Diadal? Már édesminde
Szemednek iriszében sík arany
székecskén üldögélek. Nincs szava

ÁRA: 2,50 Ft

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 [illegible] 30

Népszava

Forster Jakab

1021

Forster Jakab:
Barokk szobrok

A két ország népe ettől
ért békén élhetett volna
ymás mellett, de hát Egye-
s királyának, XVII. Forsif-
snak, nem nagyon volt ínyé-
ez a szomszédbeli rendet-
nség. Bármiről lett légyen
ó az országtanácsban, ő
indig megkérdezte: — No.
Girbe-Gurbában? Ott hogy
n ez a dolog?

Mondjuk, épp a népszámlá-
s adatait ismertették, amely
erint Egyenes ország lakos-
ga ennyi és ennyi, ebből a
lnőtt annyi meg amannyi, a
bbi gyerek, de annak is pon-
san a fele fiú, a másik fe-
lány.

— Hát Girbe-Gurbában? —

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 APR 19

Népszava

Forster Jakab

/1021

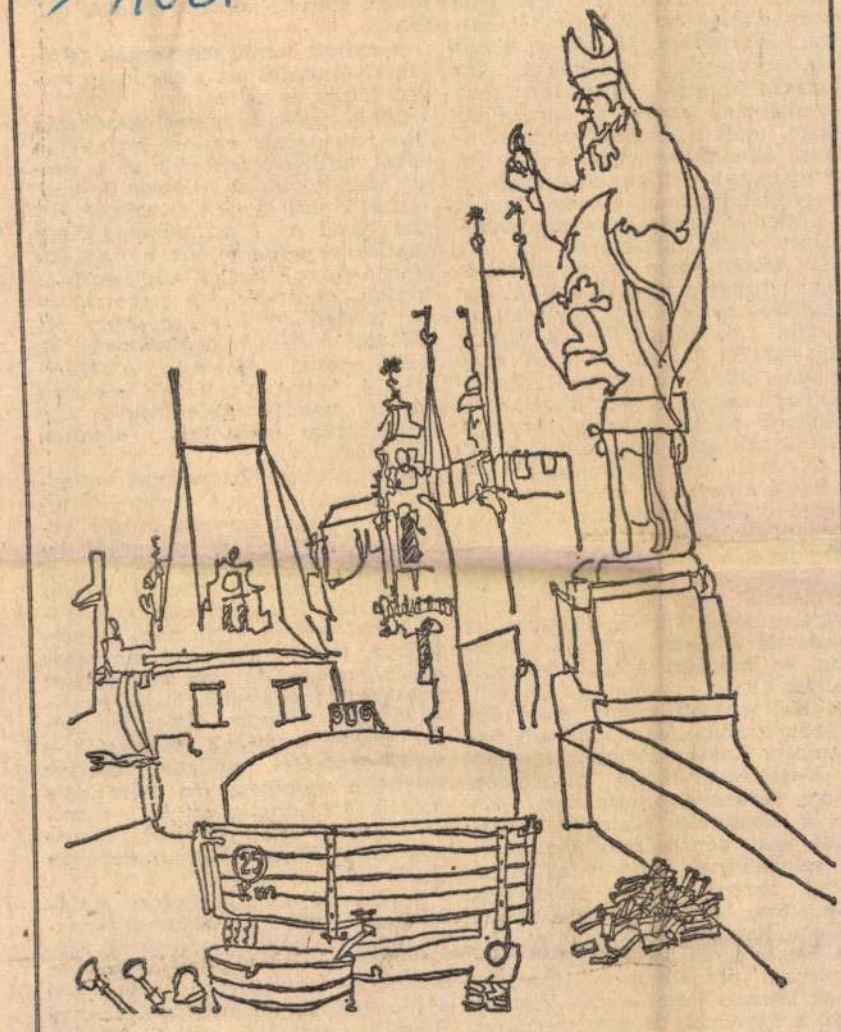

Forster Jakab: Prágai részlet

sák szellemi poggyaszukat, akár ők maguk, akár munkáikon keresztül — amolyan fogaskerék-áttétellel — mások, akiknek fontos volt az ország boldogulása.

Ebben az időben járt *Széchenyi István* először egyedül, majd barátjával, *Wesselényi Miklóssal* együtt Franciaországban, Angliában. Ma gazdaságföldrajzi tanulmányútnak nevezhetnénk ezeket a „kirándulásokat", mert a korabeli arisztokráciával ellentétben, nem a léha és változatosnak ítélt szórakozás állt az út gyújtópontjában, hanem mindig az a többlet, amely az ország boldogulását vette figyelembe.

Az Atlanti-óceán keleti partjáról a nyugati partvidékre is eljutott egy sajnálatos rövid életű gazdasági és politikai író, *Bölöni Farkas Sándor* (1795—1842). Sajnos, életében csak egyetlen dolog sikerült neki: tanulmányozni Amerika egy részét és a fejlettebb polgári ipari viszonyokat összehasonlítani a hazai állapotokkal — okulásul. Nem az ő hibája, hogy az Észak-Amerikáról írt első magyar nyelvű útleírás nagyrészt süket fülekre talált.

De lehet-e sikertelennek mondani *Bölöni Farkas Sándor* életét, ha figyelembe vesszük, hogy könyve megjelenésének évében, 1834-ben, az Akadémia levelező tagjának választotta, és művéért kétszáz körmöci aranyat kapott.

A Kolozsvárott tanult, majd Erdélyben tisztviselősködő művelt fiatalembert *Kazinczy Ferenc* ajánlotta *Wesselényi Miklós* figyelmébe. Bölöni Farkas alapította meg 1833-ban a Kolozsvári Kaszinót, legkevésbé sem pénzherdáló kártyacsaták színhelyének tervezte az intézményt, hanem magvas gondolatok kicserélése érdekében. Amolyan szellemi katalizátornak szánta.

A hat nyelven beszélő Bölöni sok mindennel próbálkozott. Kézenfekvőnek látszott fordításokkal magára hívni a figyelmet, de nem személyét állítva a figyelem központjába. hiszen ennél sokkal szerényebb ember volt, hanem a művet, amelyet méltatlannak tartott magyarul megszólaltatni. Ezeket a műveket azonban nem adták ki. Nem sikerült a

„A környék Beavernél kezdve az Ohio mentében hegyes és sziklás, néhol lapályok terülnek el a partok mellett, másutt erdőkkel borított, egybe szorult hegyek és sziklák között halad az Ohio. Economy felé közeledve nyíltabb lett a hely, de csak a partok mellett szabadabb az erdőtől, ez útnak egy csavarodásával a sűrű erdőkből egyszerre oly különös vidékre bukkantunk ki, mely egészen példátlan Amerikában. A felszántott földek, elkerített legelők, gyümölcsfák a szántók közt Németország vidékeit juttatták eszünkbe...

Haladtunkban bámulásunk mindinkább nevekedett. A roppant földeken 50—60 eke szántott, tovább válogatott szépségű szarvasmarhák legeltek az elkerített réteken, másutt a legszebb merinói juhnyáj, meginkább csikók, tehéncsordák mind különböző kerteletekben, s oly nagy csoportokban, mint a magyarországi nagy uradalmakban. Az úton több csoport munkásokat találtunk. Rajna-melléki svábok, németes öltözetben. Kazal szénák, asztagok, téglavetők s más gazdasági épületek állottak széjjel a mezőben. Ha előre nem tudjuk, hol járunk, azt kellett volna hinnünk, hogy valamely vagyonos nagy úr gazdasági uradalmába léptünk...

A társaság előbbi lakhelyein majdnem csak gazdaság s állattenyésztésre fordította igyekezetét, de itt szélesebben terjedt ki. Egy posztó- és karton-, erőmív-készítő, kendertörő gyárt, ser- és pálinkafőzőt s nagy lisztelő malmokat épített. Minden munka gőz által megy végbe, részént Angliából hozatott, részént itt készült erőművekkel. Míg a gyárok épületi készültek, a társaság kivalasztott tagjai Európa és Amerika nevezetesebb gyáraiba szétjel[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 24

Népszava

Forster Jakab

1021

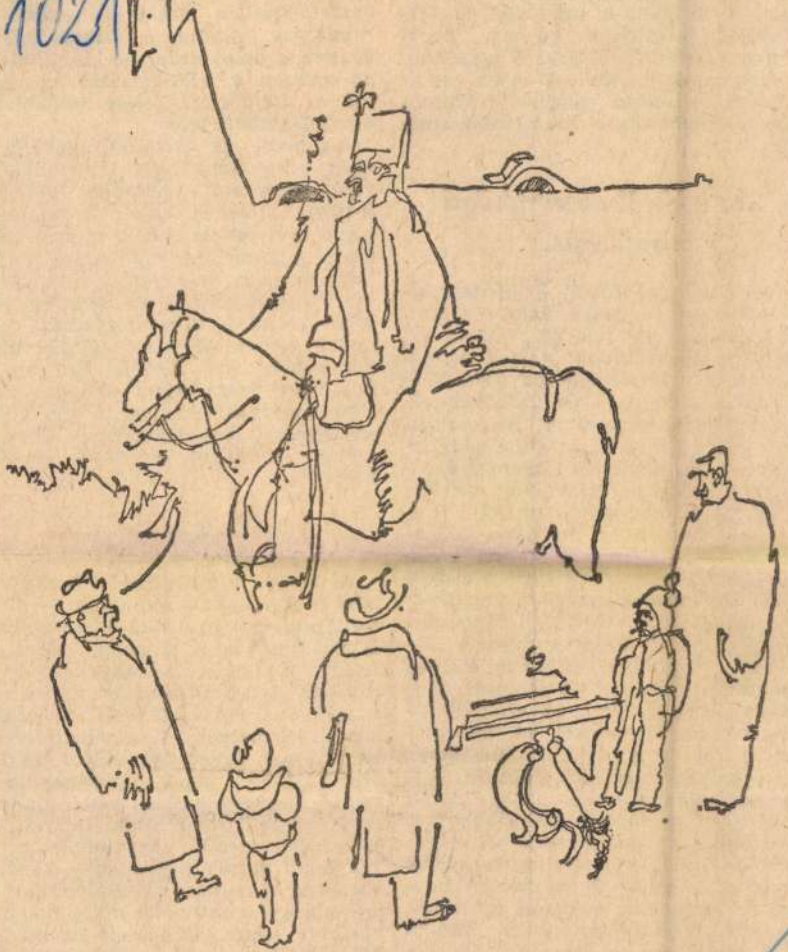

Forster Jakab: Séta a várban

annak minőséget eldöntő mec
mus.

Szűkítsük a kört. Bennünket
az esztétikai-művészi ízlés ér
Vagyis az élet, a művészet, a
mészeti, társadalmi, emberi, t
környezet oldaláról érkező eszté
benyomások megítélése és az e
ítéletet létrehozó pszichés folya
tok végbemenetele és természet
za.

Az ízléstől az esztétikai elsajátításig

Az ízlés első fokon az esztétikai-művészi jelenségekre való reagálás. Méghozzá olyan reagálás, amely *kiválaszt, igent vagy nemet mond. Ennek a választásnak az összetevői lehetnek tudatosak és tudattalanok, értelmiek és érzelmiek.* Az esztétikai jelenségekre adott válasz, az ízlésítélet egy pszichés folyamat eredménye, amely az összetevők minőségétől és a tudatosság szintjétől függetlenül, az inger hatására végbemegy. Azaz a készségek, magasabb szinten a képességek módjára működik. Ebben a készségben-képességben az egész személyiség lecsapódik-realizálódik. A tudat a maga világnézeti tartalmaival, etikai ítéleteivel, politikai nézeteivel. A megtett életút az adottságokkal, az ezekből kialakított készségekkel és képességekkel, az ismeretekkel-emlékekkel, a személyiségjegyekké alakított élettapasztalatokkal. Az ízlésítélet tehát egyfelől egy folyamatmechanizmus. Másfelől egy végeredmény. A folyamat az egész személyiséget, annak minden összetevőjét mozgásba hozza. *Az eredmény, az ítélet így nemcsak a személyiség tükre, hanem tükre és eleme egyszerre.*

Az ízlésítélet, a végeredmény és a hozzá vezető út, a döntés és a mechanizmus így értelmezve legalább két dologról tanúskodik. Megmutat-

... teljes folyamatát
utszovi-szabályozza.

Ha pedig az esztétikai nevelés a világ alkotóként vagy befogadóként való esztétikai birtokba vételére irányuló nevelés, akkor ez a pedagógiai folyamat ennek a szűrőnek, illetőleg vezérlőberendezésnek a szabályozásában konkretizálható. Persze, minden kérdés, az esztétikai nevelés minden kulcsproblémája ennek a szerkezetnek és működésének bonyolultságából adódik. Hogyan és hol lehet hozzányúlni ehhez a mechanizmushoz? Melyek a szabályozás elméleti fogódzópontjai? Csupán néhány adalékot ehhez a kérdéskörhöz.

Ízlés és személyiség

A döntés minősége és a hozzá vezető mechanizmus működése — mint már utaltunk rá — az egész személyiség függvénye. A személyiségé az ismeretanyaggal, az emlékekkel, a műveltségszinttel, a tapasztalatokkal, a speciális érdeklődéssel, az életérzéssel, természetesen a világnézettel és sok más egyéb tényezővel együtt. De a döntés nem egyszerű igennem, befogadás-elutasítás. Hanem újraalkotás-újjáteremtés. Legyen az ízlésítélet igenlő vagy elutasító, a befogadó mindkét esetben — természetesen más-más hangsúlyokkal — újraalkotja a művet a maga meghatározott személyiségében. Ez az újjáteremtés pedig — művészetszociológiai vizsgálatok bizonyítják — ha ellenkező irányban és előjellel is, *ugyanazokat a mozzanatokat csinálja végig — a szelekciótól a sűrítés*

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JAN 11

Népszava

Forster Jakab

...akkor is ha nem akarja.

1021

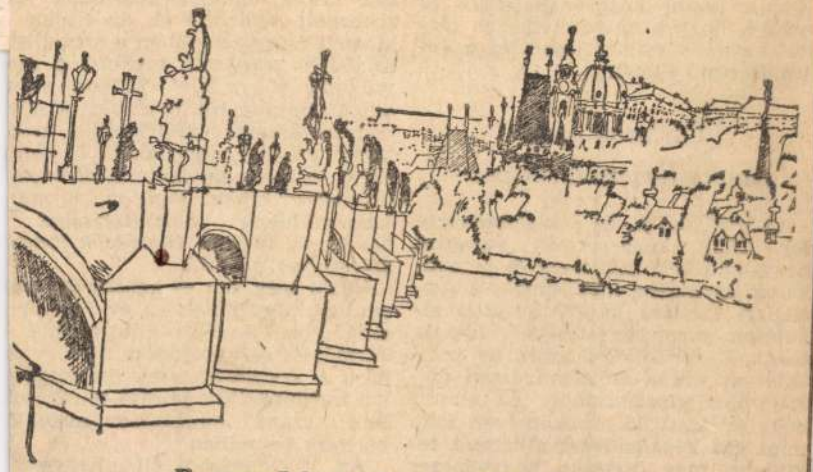

Forster Jakab: A prágai Károly-híd

hat telt hazai sikerült szerve
hez 50 százalékos kedvezmén
tunk az üzemi dolgozóknak),
Múzeumban 84 alkalommal
szakképzett vezetőt üzemi lát
csoportok, a megyei moziüzen
lalat segítségével pedig több
12 ezer üzemi dolgozónak tett
hetővé, hogy a munkahelyeke
tott vetítéseken nézhesse meg a
lenidő című filmet.

Tárlatok után

ismeretterjesztő sorozat

Az MSZMP X. és a szakszervezetek XXII. kongresszusa egyaránt hangsúlyozta a művészek és a munkások egymásra találásának, a szocialista ihletésű képzőművészeti alkotások megismertetésének fontosságát. E gondolatok adták az indítékot az *üzemi képzőművészeti tárlatsorozat elindításához.* Az elmúlt négy év alatt 36 munkahelyen több mint 400 képzőművész alkotását tekintette meg összesen negyvenezer ember. Már maga az a tény is növelte az érdeklődést, illetve felkelbrigádok tagjainak, továbbá a má működő könyvbarát klubok szak munkástanulóinak indítjuk. A klu bok folyamatos működését a moz üzemi vállalat anyagiakkal is támo gatja. A program kialakítását ajár ló filmjegyzékkel segítjük. *A mun kásfilmklubok működtetésével hozzáértő, tudatos filmnézők számá szeretnénk növelni.*

Végül még egy új kezdeményezé említek. Ugyancsak ez év őszétől tanács, az Országos Filharmónia, Járműjavító művelődési háza, val mint a szakszervezetek összefogás val meghirdetjük az első munkásol nak szánt hangversenysorozato bérletes formában.

Az öt előadásból álló, kedvezm nyes árú sorozattal a munkások k mély zene iránti érdeklődését szer

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 OKT 9

NÉPSZAVA

Forster Jakab

1021

Forster Jakab: Társaság

A Bo
riportköte
san végig
höz kerül
ezelőtt je
nem talá
A válasz
Nem
Tovább t
kileg" kö
megnézn
— É
. . . nézd
hogy nir
Mit
Először
hogy „elfogyott", majd a könyv
hívta, hogy bizonyítsa: „már nincs".

A kislány nem volt szemtelen. (Csak szenvtelen.) Mégis miért téblábolok még mindig a boltban? Ezért. A kislány arca mozdulatlan, ismételt rövid válasza továbbra sem meggyőző. Ő már régen mással foglalkozik, én még mindig a polcok előtt tévelygek. Próbálom a harmadik eladótól megtudakolni, mi a helyzet a könyvvel. Együtt böngészünk a b betűnél. Csodák csodája: találunk egyet.

Megköszöntem. Odamentem az eladó kislányhoz. Rám nézett, majd a könyvre. Szó nélkül, mozdulatlan arccal blokkolt és elvette a pénzt.

Valami tanulság kívánkozik a végére. Nem felháborodtam, hanem elszomorodtam. Ilyen fiatalon, ilyen jéghegynyi érdektelenséggel végezni egy munkát, valóban elszomorító és elgondolkodtató. Ha a könyvek világában találkozunk vele — kiváltképp.

Sánta György

sabb p
történe
lyet a
gyakra
tunk.
A cín
re az ö
századv
galmára
kulcssza
A k
ugvanis
romániá
vegye.
vel,
megmé
ládja é
toltság

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Forster Jakab

1976 AUG 2 1

Vass Márta

1021

Forster Jakab rajza

Emlékezés 1949-re

Az akkori újságok úgy emlékeztek alkotmányunkról, mint Aranybulláról, Magna Chartáról, s talán nem is volt ez minden gondolat nélkül. Nem történt más. Az történt, amit István csinált a maga idejében. Egy új társadalom életvitelét törvénybe kellett foglalnunk. Anyám előző nap új búzából készült lisztből kenyeret dagasztott. Nagy munka az ilyesmi. Igen nagy és igen szép munka. Megvetni a liszt ágyát, hatalmas munkával meggyúrni a tésztát, a vetőkosárba behelyezni, megszórni liszttel, majd a kemence szájánál a lapátra tévén a forró kemencébe betolni, bezárni a kemence ajtaját. Várni legalább két óra hosszáig, hogy megsüljön a kenyér.

Ezen a napon anyám ötkilós kenyeret vitt le a tanácsháza elé.

Forster Jakab.

Adriai kikötő

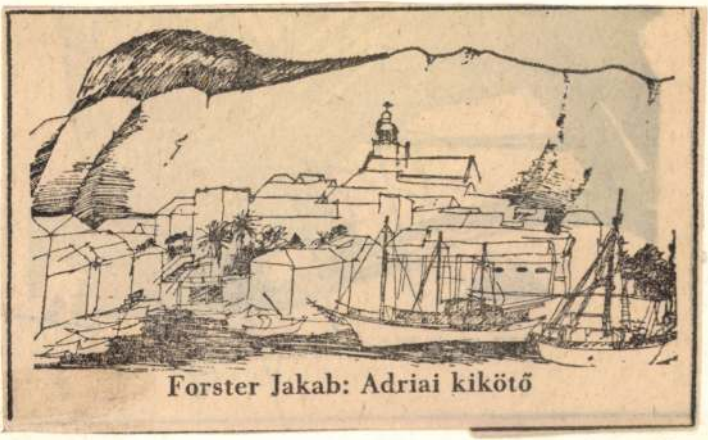

Forster Jakab: Adriai kikötő

Népszava, 1977. január 29.

5. oldal.

FORSTER Jakab

Kiállít: Balassa Bálint
Múzeum
LAJOS: Bajor Ágost

24 db A: 1996. márc. 30.

századi szabályos alaprajzú várpaloták. MÉ VII(1958) 81. skk: Miłobędzki, A.: Zamek w Mokrsku Górnym i niektóre problemy małopolskiej architektury XV i XVI wieku. BHSz XXI(1953) 43. skk; Balogh J.: Az Anjou-kor kérdéseiről MÉ XXX(1981) 144.

A visegrádi kútarchitektúrák művészettörténeti vonatkozásai feldolgozatlanok. A rekonstrukció kérdéseihez: Szakál E.: A visegrádi palota gótikus kútházának rekonstrukciója. MMv 1963–1966. 159–185 és uö: A visegrádi palota Anjou-kori falikútjának rekonstrukciója. MMv 1969–1970. 345. skk.

*A székesfehérvári síremlékek*hez: Dercsényi 1943. 123; Śnieżyńska-Stolot, E.: Remarques sur le tombeau de Louis le Grand. AHA XIV(1968) 215. és uö: Die Bedeutung des Grabmals des hl. Koloman für die Entwicklung mittelalterlicher Baldachingrabmäler. ÖZKD XXVI(1972) 6. skk. – A krakkói tumba stiluskapcsolatainak problémáihoz l. Dobrowolski, T.: Geneza nagrobka Kazimierza Wielkiego w katedrze na Wawelu. BHSz XXXVII(1975) 208. skk. valamint ezzel részben ellentétben: Śnieżyńska-Stolot, E.: Nagrobek Kazimierza Wielkiego w katedrze Wawelskiej. Studia do Dziejów Wawelu IV(1978) 49. skk – újabban főleg Lővei P.: A székesfehérvári Anjou-sírkápolna művészettörténeti helye. I. Lajos 1982. 183. skk.

Forster Jakab

Romankori kapu

Népszava, 1976. jan. 3-7 old.

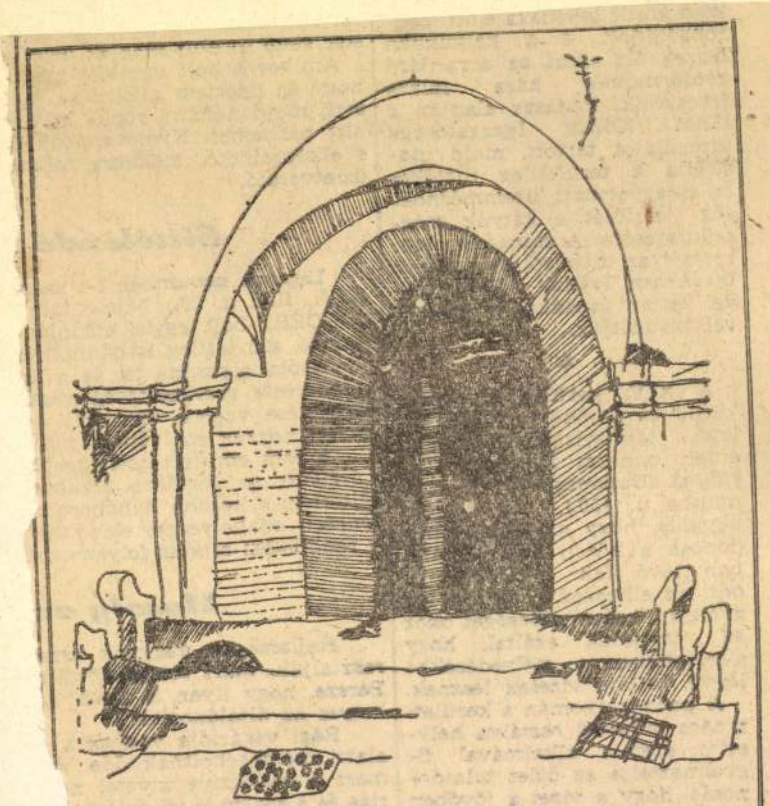

Forster Jakab: Román kori kapu

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 341-126
1977 MAR 12

NÉPSZAVA

Forster Jakab

1021

1977. március 12.

Forster Jakab: Katedrális

1977.

Biszl

Biszku Béla, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára pénteken látogatást tett Óbudán.

Biszku Béla először tájékozódott a városrész politikai, gazdasági helyzetéről, majd a V. B. tagjaival eszmecserét folytatott az aktuális politikai kérdésekről, teendőkről.

Ezután megtekintette a Várkonyi György Úttörő- és Ifjúsági Házat. A városnézés a Barátság parkban létesített úttörő napközis táborban folytatódott, ahol a KB titkára megismerkedett a gyermekintézmény működésével. Ezután ellátogatott a békásmegyeri lakótelepre, s a többi között megtekintette az itt épült általános iskolát.

Végül Biszku Béla részt vett és felszólalt a kerületi pártbizottság ülésén, amelyen a pártélet időszerű kérdéseiről tárgyaltak.

Borbély Sándor látogatása Szolnok megyében

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 29

Forster Jakab

Népszava

1021

Forster Jakab: Adriai kikötő

Mihályfi Mária: Tanulmány

Forster Jakab

Katedrális

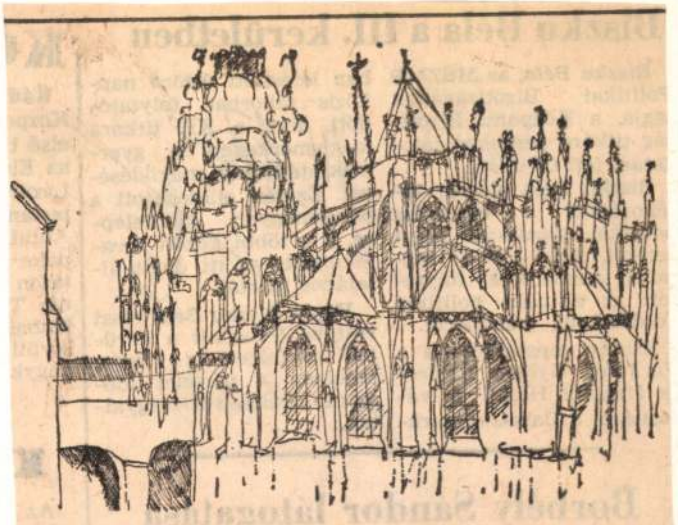

Forster Jakab: Katedrális

Népszava, 1977. márc. 12. 6. oldal.

FORSTER JAKAB
1011

Forster Jakab: Marienbad

1982. SZEPTEMBER 3.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 SEP 3

Forster Jakab

Forster Jakab iparművész munkáiból nyílt kiállítás csütörtökön a gyönki körzeti művelődési házban. A tárlaton pasztelleket és rajzokat, valamint kisbútorokat mutatnak be október 4-ig.

Magyar Nemzet 1986 IX. 19.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELO
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Forster Jakab

NÉPSZAVA

Avafi Mi.

1984 JUN 9

egy ilyen ház az most nagy divat.

sütötte bőre nedvesen fénylett a verítéktől.

1021

Forster Jakab A VILLÁMSÚJTOTT

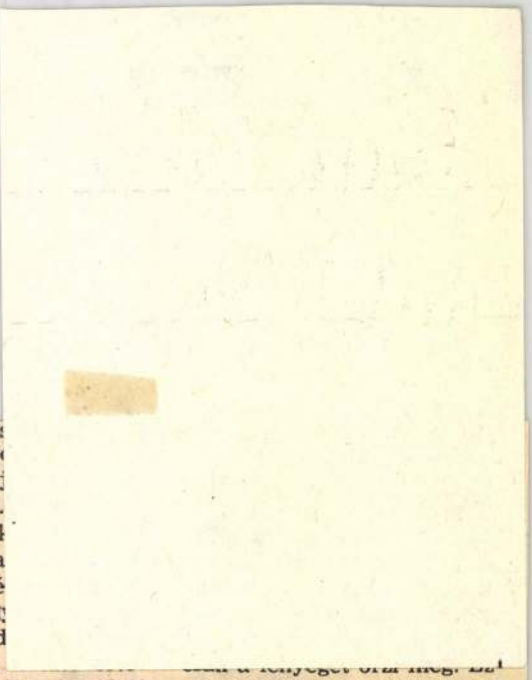

lehető legpontos
figyelje a közv
got, és meditálj
összefüggéseken.
tete a korábbiak
lán haladva a
üzenet egységgé
sét mutatja. Eg
szó, vagy mond
könnyebb, de a
lem, a titok teljessége felé törekszik. Még akkor is, ha előre felmérhető, hogy az eredmény további kételyeket ébreszt: „Azt biztosan sosem tudom / csak a papír vagy azt is álmodom / bár ébren de bennük élve / sorok között is az egészbe / együtt olyan ez így nagy néha / akár a mágnes áram titka / mely vonz és üt a téren át / de nap sem nyitja titkuk hajnalát" (Nap sem nyitja).

Takátsnak ezzel a szemlélettel új költői dimenziót si-

zel a minőségi módosulással viszont sugározza önmagát annak, aki érzékszerveivel képes felfogni. Meggyőzőek erre nézve a költő példái. Ha a máringó elszáll a fáról, akkor helyét mindjárt kitölti valami, s röptének villanásából is kiszűrhető pár szó a versesfüzetbe. Takáts nézete szerint végül is a *kettős* teremtés — a természeti és a művészi — az, ami érvet jelent a mulandósággal szemben. Így vált lehetségessé

Forster Jakab, grafikus

Bpesten a két lapzárta* közötti időszakban rendezték meg Forster Jakab grafikus kiállítását a Ferencvárosi Pincetárlatban.

Kiállítási kalendárium

Szocialista Művészetért, 1984. febr.

Forstner Jakab

Beszélgetők (grafika)

Népszava, 1973. okt. 6. 101. erj. 234 sz. 7p.

Forster Jakab

Soproni utca (grafika)

Népszava, 1973. okt. 20. 101. evf. 246 sz. 7 p.

Forstner Jakab

István király (grafika)

Népszava, 1975. febr. 9. 103. cég. 34 sz. 8 p.

Forstner Jakab

Séta a várban (grafika)

Népszava, 1975. jan. 4. 103. evf. 3n. 6p.

Forstner Jakab

Prágai részlet (grafika)

Népszava, 1975. ápr. 19. 103. ef. 91 sz. 7 p.

Forstner Jakab

Barokk (grafika)

Népszava, 1975. jan. 18. 103 erf. 15 sz. 5 p.

Forstner Jakab

A prágai Károly-híd (grafika)

Népszava, 1975. jan. 11. 103. evf. 9 sz. 6 p.

Forstner Jakab

Barokk szobrok (grafika)

Népszava, 1975. márc. 30. 103. erf. 76 sz. 9 p.

Forster Jakab

Szentendre (grafika)

Budapest, 1974. jún. 29. 102 kép. 150 m. Fp.

Forstner Jakab

Esztergomi részlet (rajz)

Népszava, 1974. márc. 2. 102 elf. 51 sz. 5 p.

Forstner Jakab

Esztergomi szikuett (grafika)

Népszava, 1974. márc. 23. 102 évf. 69 sz. 8p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava
Forster Jakab
1974 JÚN 29.
1021

Forster Jakab: Szentendre

kasza.

Ez a kötet is túlnyomó t
ben a költő ismert négysoro
ből áll. Terjedelmük azonba
vitrinek horgolt terítőin dísz
dő nippek aprócskaságára, h
üveget is vágó, kicsiny, de cs
értékes gyémántra emlékeztet. Ha-
sonlatunkat magától a költőtől oroz-

egyetlen gondolat,
málódik képpé, ölt testet. A barátok

Vörös Ferenc: Csónakok

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Forster Jakab

1974 MÁR 23

Népszava

1021

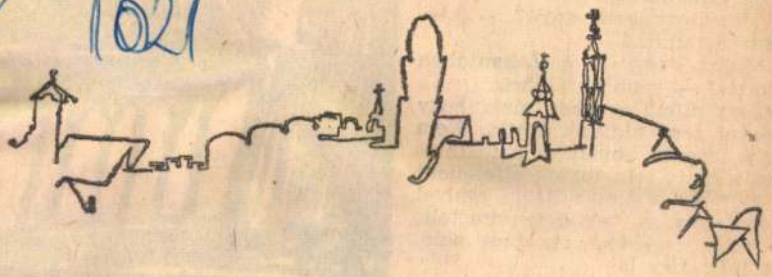

Forster Jakab: Esztergomi sziluett

Madarász Gyula:

ült a pap mama — mondta a
Gábris meg. kamasz-mély h
n, bárgyún röhögött.
— Hogyhogy nem erről? —
eztem ártatlanul.
— Azért, mert te a Zohant
ártyáztál — mondta Gábris.
Akkora csönd szakadt ránk,
ozdulni sem tudtunk alatta.
ıdtam levenni anyámról a tek
emet, s máig sem tudom elfele
zt a mély szomorúságot, an
zegény anyám tekintete megtelt:
gen nagy csalódást okoztam neki.
ert még sírt is.
Bennem meg valami iszonyatos
ájdalom hatalmasodott el, s úgy,
int akkor, se azelőtt, se azóta nem
zégyelltem magam...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JAN 18
Népszava

1021

Forster Jakab

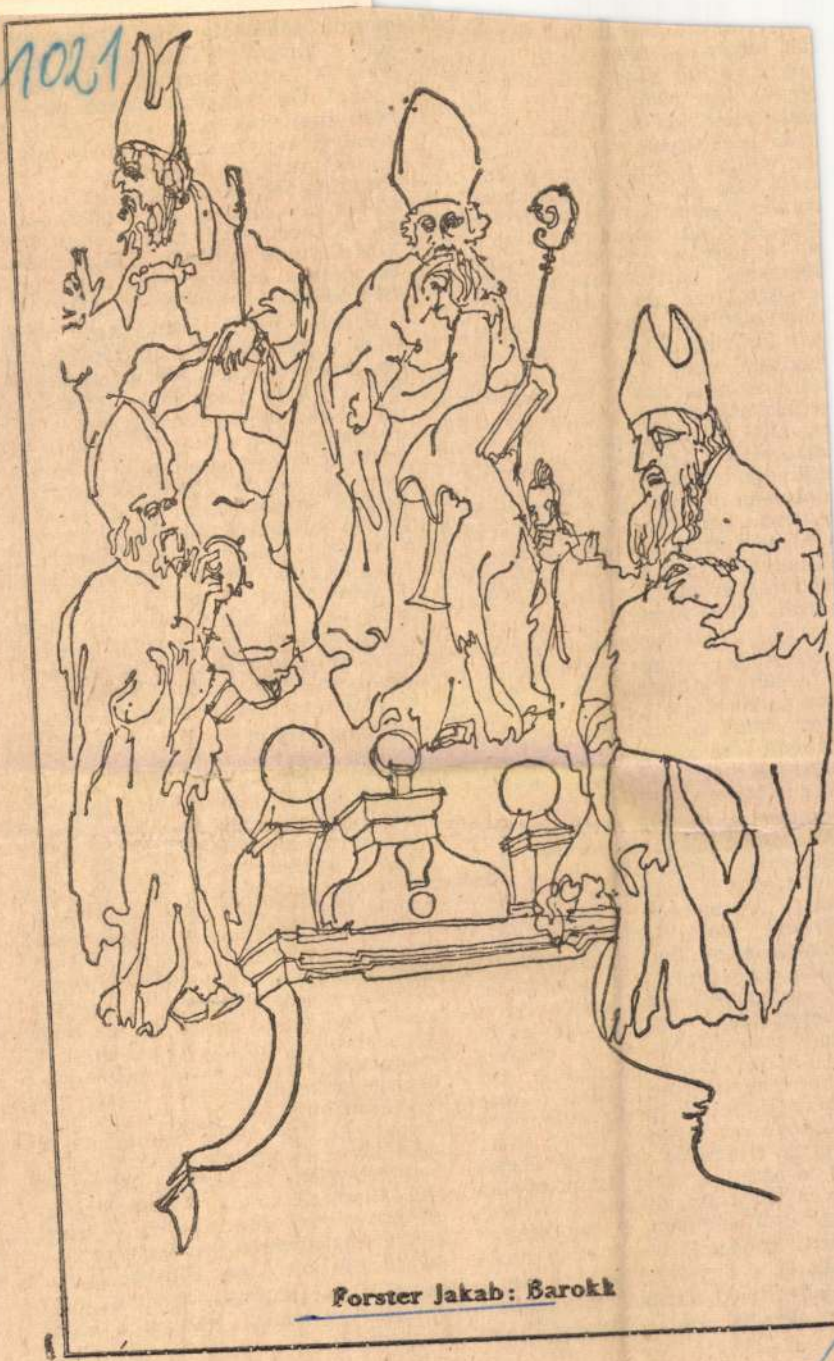

Forster Jakab: Barokk

...ig, kés-
...reseken szabdalja a part menti
...ák törzseinek árnyéka, s tűnődöm,
mikor és hol ismerkedtem meg Fo-
dorral. Úgy rémlik, Fodor a vissza-
emlékezéseiben az illegális kommu-
nista párt legális lapját, a Gondola-
tot említi, s alighanem igaza van,
mert 1936—37-ben én csakugyan ott
voltam Vértes György mellett afféle
mindenes, aki hordtam-vittem a la-
pot a szakszervezetekbe, a szociál-
demokrata pártszervezetek baloldali
terjesztőihez, meg abba a néhány
könyvesboltba, amelyik hajlandó
volt foglalkozni az eladásával. Kor-
rigáltam, írtam is a lapba, így rend-
szeresen bejártam a szerkesztőségül
s feltüntetett Hajós utcai nyomdá-
ba, ahol természetesen, több íróval
találkoztam. Így Fodorral is, akinek
csaknem minden számban, a leg-
utolsóban is, ami még megjelenhe-
tett, volt verse. Szívesen adta írásait
a Gondolatnak, jóllehet tudta, kik
állnak mögötte. A szerkesztő pedig
örömmel közölte az akkor radikális
polgári költő verseit.

Mikor, hol találkoztam vele a ké-
sőbbiekben — nem emlékszem rá
pontosan. De hogy Fodorral beszél-
tem, találkoztam később is, az bizo-
nyos. Ennél azonban fontosabb az a
szellemi-érzelmi, politikai állásfog-
lalást jelentő kapcsolat, ami hoz-
zánk kötötte.

Ismeretes, hogy a munkásírók né-
ven számontartott csoportosulás —
pengedély hiányában — a 40-es
évek elején, a háború alatt, a szer-
vezett munkások, kommunisták,
baloldali szociáldemokraták és a
szimus mind fenyegetőbb kataszt-
ofába vivő útját látó szimpatizán-
ok segítségével több kiadványt je-
lentetett meg. *A Mértékben*, az or-
szagot pusztulásba taszító erők el-
leni összefogás, a becsületes írói,
szellemi egységfront mellett fölsora-
tató írók, költők, publicisták népes
csorában ott találjuk Fodor József
nevét is. S amikor szükségét érezte,
ott is emelt értünk, kiállt mellet-
tünk a támadókkal, értetlen leki-
nyilőkkel szemben. A munkásírók
szerkesztő gondjait, megoldatlan prob-
lémáit és a figyelmet feléjük fordí-
tó kiadványuk, a mindössze hatvan-
nyolc oldalas, kis példányszámban

n...
k...
k...
m...
té...
ar...
ép...
fo...
lé...
bő...

lá...
tató barátunk maradt.

Újabb, másik Fodor-arc tűnik elém, a part menti vízinövények kusza szövevényében. Ül velem szemben az Alap vezetőségi ülésén, tűnődve, csöndesen, sokdioptriás szemüvegén csillog a fény. Olykor az az érzésem, hogy csak fizikai értelemben van jelen, lélekben, gondolatban valahol messze kalandozik, el sem jutnak a füléig, tudatáig a szavak. S egyszer csak hirtelen felkapja a fejét, és szenvedélyes indulattal fejti ki véleményét a tárgyalt ügyről, teszem azt, az állást vállalni nem akaró, néhány vers, novella honoráriumára, ösztöndíjakra, tanulmányi segélyekre támaszkodó fiatal írókkal, költőkkel kapcsolatos vitában.

Régen megfogalmazta és számtalanszor elmondta már ebben a kérdésben a maga álláspontját. A költő lehetőségeiről szólva, a Népszavában már 1958-ban megírta, hogy „annyi vers elhelyezésére nincs mód, lett légyen bármilyen beérkezett is — abból megélhessen. Arra számítani viszont, önérzethez, szellemhez nem méltó, sőt, erkölcstelen (hozzá épülésében és pályája szempontjából nem volna hasznos!), hogy a költőt — akár a beérkezettet is — egyszerűen az állam tartsa el; az meg egyenesen groteszk, ha arra egy-két művecskét megírt kezdő, sőt dilettánsok tartanak igényt; amire viszont, bármily furcsa, nem egy példa akad." Úgy vélte, helyes, ha a sajtó közli, és így népszerűsíti, egyben anyagilag is segíti a költőket „Az államnak pedig — folytatta a megszívlelendő gondolatsort — meg kell tennie ugyanakkor, hogy az érdemes költőket olyan álláshoz segítse, ahol tanulhatnak, írhatnak, és ugyanakkor benne vannak a napi életben is."

Foster Jakab FOSSTER?

Gótika (grafika)

Népszava, 1975. febr. 1. 103. erf. 27 n. 6 p.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KÖZLÖNY
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 MÁR 20

NÉPSZAVA
Forster Jakab,

1021

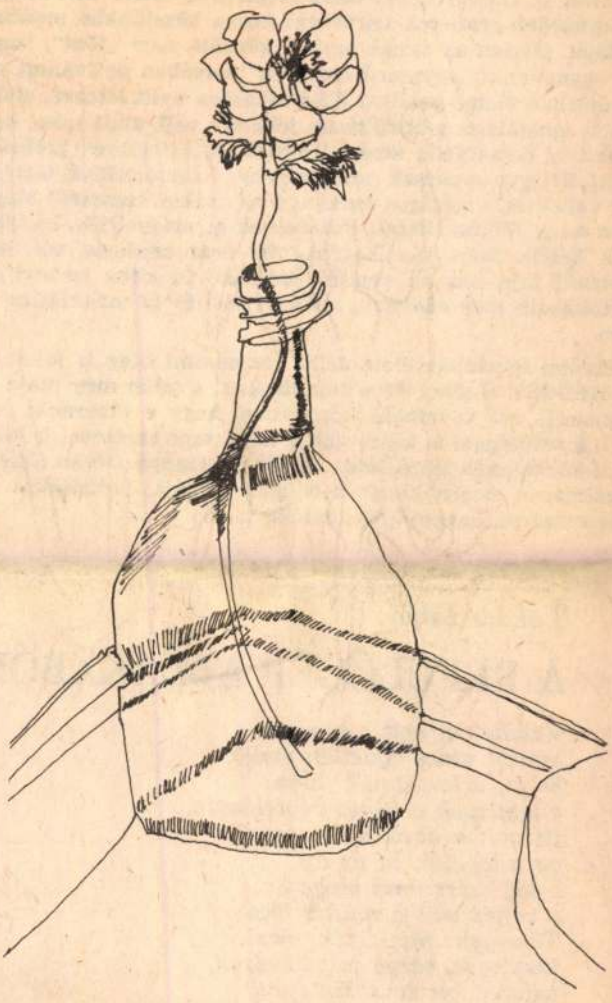

Forster Jakab **CSENDÉLET**

agaról sem titkol el sem
bbi fölismeréseit, közti
ait a visszájára fordító

Azért is emlékregény,
legapróbb részletek lei
alóját. Hiszen az eszme
z úgynevezett „egyszerű
lsősorban életre-halálra
ezett szolgálatot vállaló
etett ki semmiféle, nem háromszoros, százszoros próbatétel
em! Könyve nemcsak emlékregény, hanem konok történel-
ni vallomás, valóságos tankönyv az utókor számára! Még az
gen nagy fölkészültségű történészek se szégyellják, ha tanul-
ak belőle, mert tanulhatnak! De nem unalmas, sőt, lehe-
etlenül izgalmas az olvasók számára is, ritka emberi sors
nyilatkozik meg előttünk, ritka helytállás és makulátlan jel-
em.

Hunya Istvánnak élete delén társadalmi rang is jutott, ma
a MEDOSZ elnöke. De elmondhatjuk, s talán még majd ő is
elmondja ezt következő könyvében, hogy e tábornoki rang-
gal, a valósággal is képes volt a közkatona szemével is látni a
nai közkatonák küzdelmét, sorsát. Ez Hunya István életének,
zgalmasan megírt könyvének igazi csodája. Próbatétele nem
áromszoros, hanem örök, halálig tartó!

Takács Tibor

A REPÜLŐGÉP ABLAKÁBÓL

Valahol itt volt a hazánk,
amiről nincs egyetlen emlék
belül, a koponyák falán,
s lent csak a véges végtelenség,
itt volt a hazánk, itt, igen,
az a legelső, az az ősi,
e táj azért nem idegen,
a sejtés lent a múltat őrzi.
Térségek: rétek, fák, vizek,
kiszáradt, sárga folyómedrek,
valahol ott lent született
a nép, mit magyarnak neveztek,
s innen indult el, hogy elérjen
céljához a föld tenyerében!

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 OKT 1 8

Népszava

Forster Jakab

1021

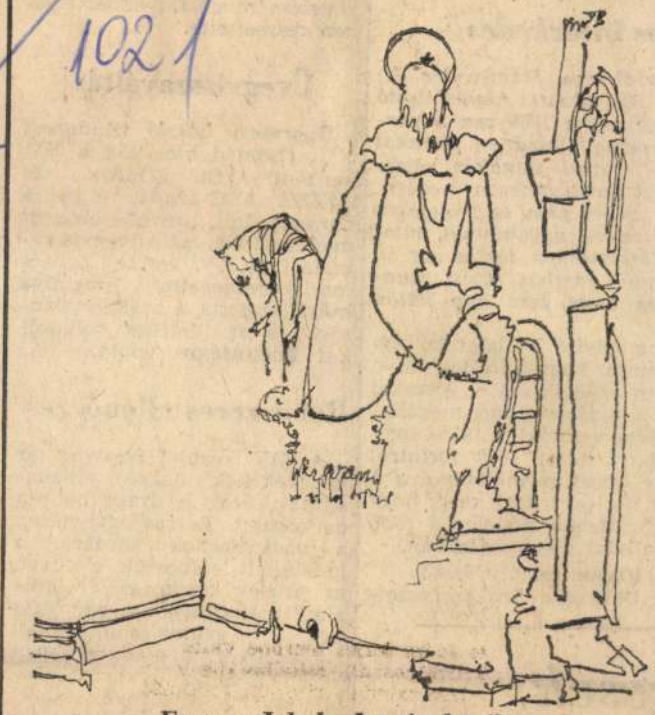

Forster Jakab: István király

ván közg. gazd. biz. vez.,
rszági Állami Építőipari V.

yos intézkedés

(Tatabánya, Jázmin utca 59.)
a Bányászati Aknamélyítő
sége miatt 1969-ben a por-
e pedig állandóan éjszakai
ozik, mivel mindkét váltó-
Ezt természetesen megérti,
gy miért nem kap éjszakai
fizetése ugyanannyi, mint
Sérelmesnek tartja azt is,
eendők mellett fűtési mun-
és ezért sem kap külön

knamélyítő Vállalat kollek-
mondja, hogy az éjjeli őrök,
nem számolható el éjszakai
ni vizsgálat során megálla-
üzem vezetősége 1975. ápri-
havi bérét 1630 forintról
elte, ezzel is méltányolva a
get. Itt jegyezzük meg, hogy
tett idősebb nődolgozó több
vállalat alkalmazásában.

ló István osztályvezető,
ri Dolgozók Szakszervezete

kesek

res patronok. Véleménye sze-
int tíz közül általában há-

13.
tés
köv
ben

G
XV.
keri
ÁF
pan
megtagadták az
váltást. A XV. kerületi tanács ipari-kereskedelmi osztálya megállapította a szabálytalanságot, s az illetékes dolgozókat felelősségre vonta.

Rendszeres ellenőrzés

A XIV. kerület Bosnyák tér környékének lakói elpanaszolták, hogy a drága pénzen parkosított Rózsavölgyi téren a vásárcsarnok hordárai a kocsikkal letaposták a füvet, az árusok pedig az éj leple alatt szétdobálják a szemetet és gyümölcshulladékot. Ugyanakkor a piac területén kívüli árusítás és árumozgatás zavarja a környék lakóinak éjszakai nyugalmát.

A fővárosi tanács Piac és Csarnok Igazgatósága a lakók

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 FEB 1

Népszava

Fosster Jakab

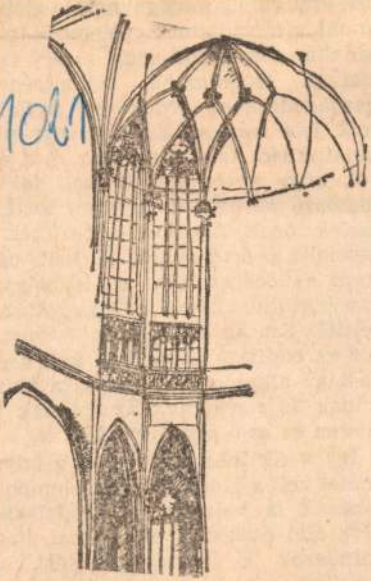

Fosster Jakab: Gótika

matosan az értékek alapján történő szelekciónak. A valódi értékeknek, a szocialista értékeknek el kell válniuk a középszertől, a kispolgári, sznobisztikus divatokat kiszolgáló selejttől. Ezt az öntisztulási folyamatot az eddigieknél jobban kell segíteni az alkotóműhelyeknek, a kritikának és maguknak az íróknak is, hiszen ez az ő elemi érdekük is.

Így válik lehetővé, és ezt a folyamatot kell a szocialista irodalompolitikának is valamennyi rendelkezésére álló eszközzel elősegíteni, hogy mindazok a lehetőségek, értékek, amelyek a fiatal irodalomban rejlenek, egyre gazdagabban kibontakozhassanak és közkinccsé váljanak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 9

Népszava

Forster Jakab

1021

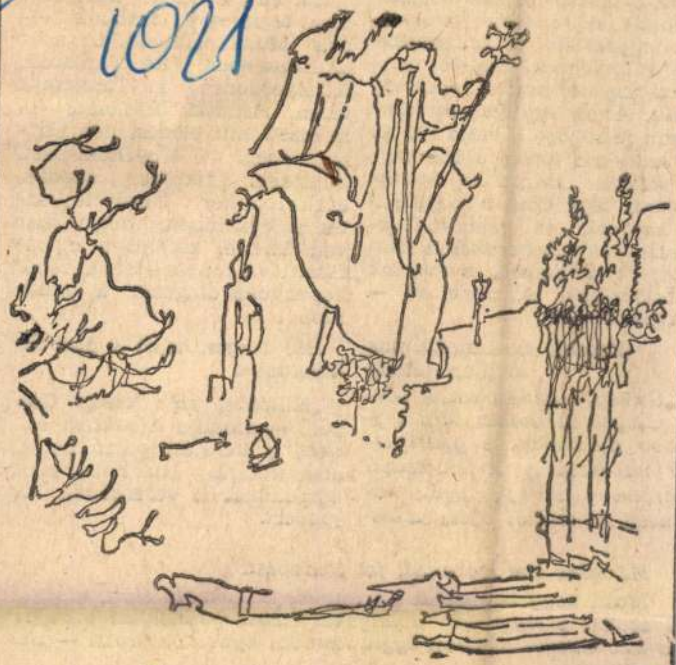

Forster Jakab: István király

„A nemet és nyilas várospa-
ncsnok szeme összevillant,
re a lépcsőkön álló magyar
tonák és rendőrök felemel-
: fegyverüket és nekiszegez-
: a tömegnek. Egy-két má-
dpercig dermesztő csend tá-
ndt. Aztán egy asszony hán-
san felzokogott, majd valaki
kezdte s a tömeg utána zúg-
kezdte: ‚Hazadnak rendü-
lenül légy hive, ó magyar...'
katonák és rendőrök le-
esztették fegyverüket és tisz-
legtek a csepeli munkások
őzelmének. A csepeliek —
aradhattak."

(Eredeti dokumentumok alapján leírás)

„Ünnepi díszbe öltözve vár-
Csepel az ötéves terv leg-
ebb ajándékát, a gyorsvás-
felavatását... A feldíszítéti
erelvény az egybegyűlt ko-
onség, a kerület egész lakos-

i

m
p
C
K
te
n
la
ü

kórházbővítés. Olyan fejlesztés a Vasműben, hogy már van üzeme, amelyben cipőre húzott vászonpapucsban, fehér köpenyben dolgozik a munkás...

Hét tenger hajói a Szabadkikötőben.

„Különös, szép világ: Csepel" — mondja Ribánszki Róbert, a kerületi pártbizottság első titkára. „Itt néha sajá magunkkal is verekszünk. A jobbert."

Harminc éve szabadult fel Budapest.

Most, négy nappal az ünnepi megemlékezés előtt, idézzük el azokat a szavakat, amelyeket Kádár János, az MSZMP B első titkára mondott egyik korábbi nyilatkozatában — Budapestünkről:

„Budapest nemcsak jogilag fővárosa a Magyar Népköztársaságnak, hanem valójában, az ország, a szocialista forradalom szíve, lendítő motorja."

Szöveg: **Várkonyi Margit**

Forster Jakab

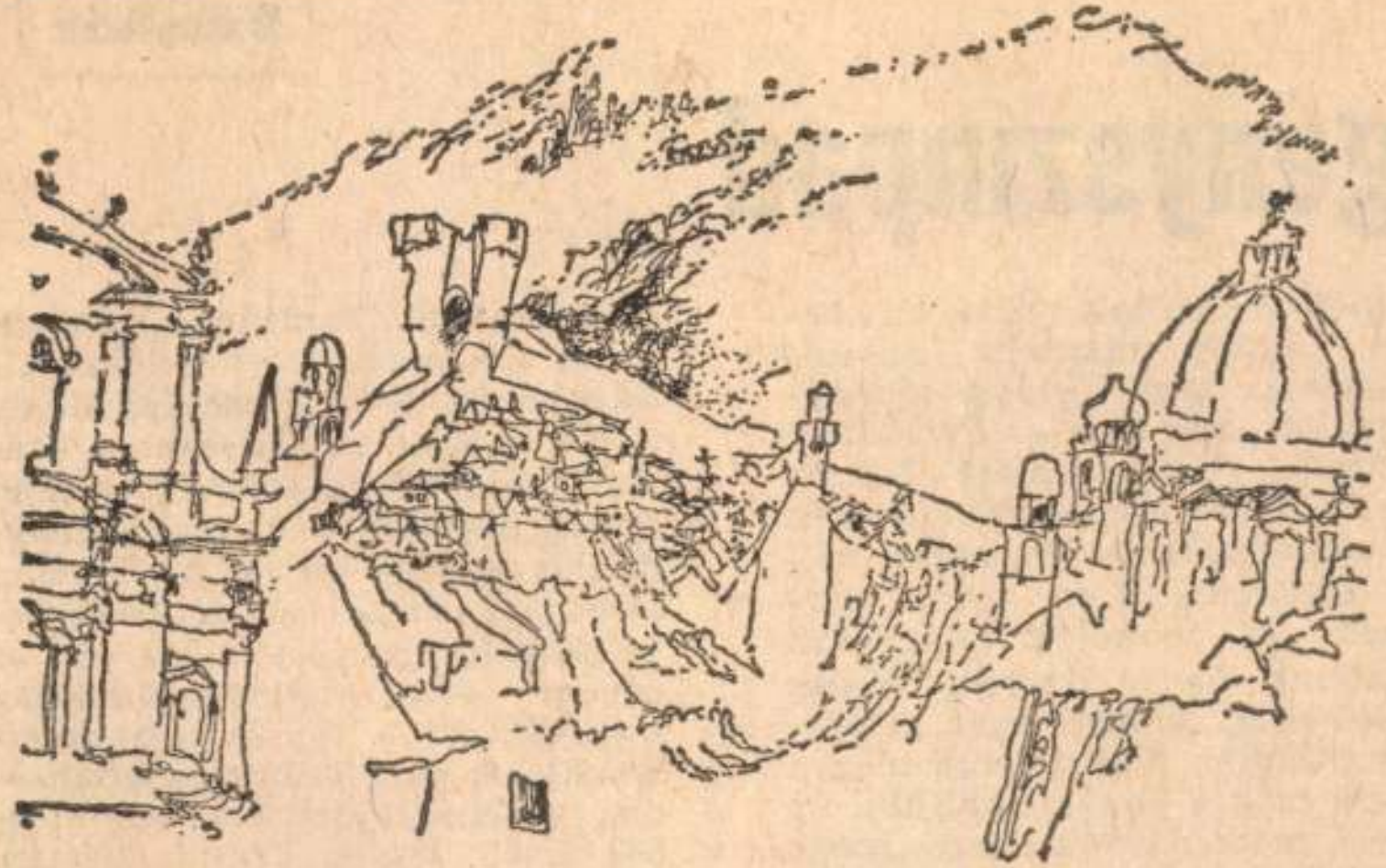

Forster Jakab: Dubrovnik

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 1. XX. évf. 18.sz. 11.lap

Regényszínpad

gyümölcsözőbb lett volna, ha ehelyett inkább markáns színészi alakítások megszületését szorgalmazza. A színészek — *Berek Kati, Nagy Anna, Halász László, Kristóf Tibor* és *Szigeti András* — megformálandó karakter nélkül tengődnek a színpadon, párbeszéd- és monológfoszlányokat próbálnak életre kelteni hősies igyekezettel. A főszereplő, a kisfiú egyáltalán nem jelenik meg a színen, csak a hangját halljuk. Ez ésszerű megoldásnak látszik, mégis némiképp kényszeredetten abszurd jelleget kölcsönöz azoknak a párjeleneteknek, amelyek a kisfiú és a többi, hús-vér szereplő között zajlanak.

A kecskeméti Katona József Színházban *Solohov* és a bent találkozásának színtere. Ez az ábrázolás azért is lehet hiteles, mert így jól megragadható a mű sajátos feszültsége: a drámai műfajból kölcsönvett kifejezéssel ugyanis akár sorsregénynek is nevezhetnénk a Csendes Dont. Az ebből fakadó jellegzetességeket: a történelmi és az egyéni élet szétválaszthatatlan gomolygását, a régi és az új szembenállását és elválaszthatatlanságát, a lélek tépettségét és megbékélését Ruszt József tisztán, zavaró hangok nélkül viszi végig a színpadi változatban.

Ami Ruszt rendezői munkáját illeti: szándékait legszebben a mű drámai miniatűrjeiben tudta megvalósítani, azokban az apró jelenetekben, amelyek röntgenfelvételekként világítják át a hősöket.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

1976 OKT 30.

Forster Jakab

1021

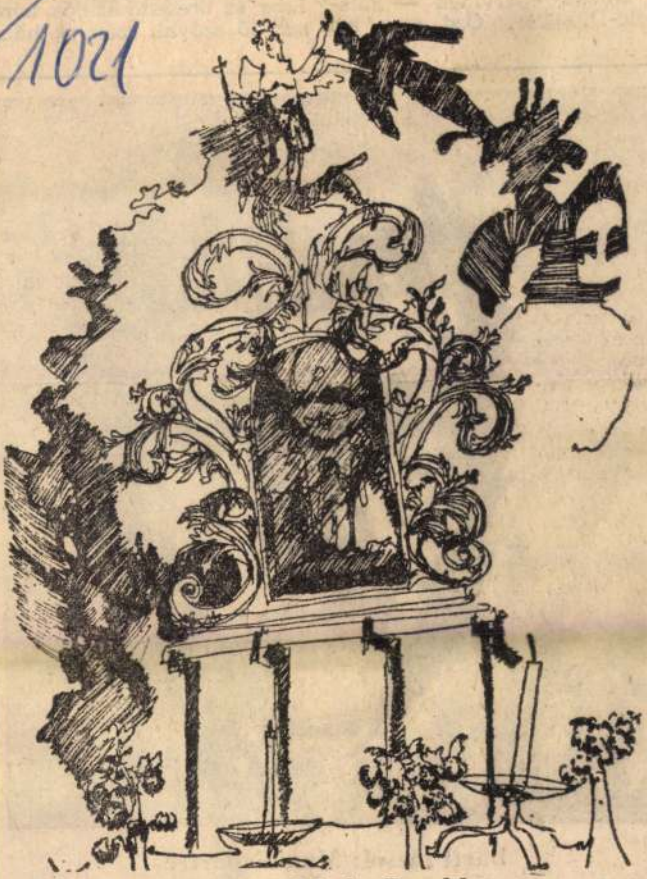

Forster Jakab: Barokk

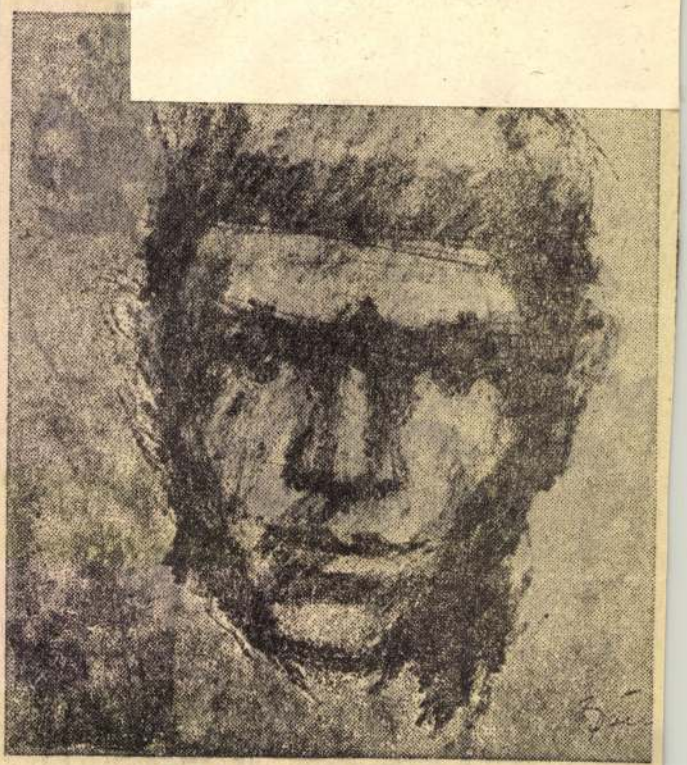

Bartl József: Munkásportré

Fordulat a csecsemőkereskedelmi botrányban

Hová lettek a gyerekek?

Az óriási apparátussal nyomozó román rendőri szervek és a székelyföldi újságírók munkájának eredményeként áttörés következett be annak a csecsemőkereskedelmi botránynak a felderítésében, amely februárban Szegeden robbant ki. Immár nyilvánvaló, hogy az Adams Children amerikai alapítvány kelet-európai képviselője, John Davies — a Hargitán divatos beceneve szerint „John bácsi" — a romániai és a magyarországi jogrendszer „hézagain" keresztül számos gyermeket csempészett ismeretlen amerikai vagy nyugat-európai településekre. A részletekről tegnap Sárány István, aki a Hargita Népe című napilap főmunkatársa, tájékoztatta szerkesztőségünket.

A rendőrség mindenekelőtt akkor fogott gyanút, amikor Csíkkozmás község orvosa hivatalosan jelezte: a kötelező védőoltáson e három gyermek nem jelent meg szüleivel, sőt a gyermekek nyomtalanul eltűntek. Később kiderült, Csíkkozmás perifériáján egy asszony állítólag ingyen adta oda gyermekét John Davies úrnak abban a reményben, hogy egy jómódú nyugati család otthonában nevelkedhet föl. Itt meg kell jegyeznünk: a megfelelő romániai törvények szerint a gyermekközvetítés nem büntetendő cselekmény, kivéve, ha pénzért folytatják. Ez utóbbi esetben a börtönbüntetés mértéke legfeljebb öt év lehet. Hasonló tapasztalatokra tettek szert a rendőrök és az újságírók a közeli Csíkszépvíz, Sófalva településeken és Csíkszeredán is. Az anyák valamennyien magyar anyanyelvűek és írástudatlanok. Az eddigi nyomozás szerint tavaly őszig Adams Children szinte kizárólag gyermekeket „importált". A kicsinyek anyjukkal együtt, útlevéllel, legálisan lépték át a román—magyar határt. Miután a rendőri szervek szimatot fogtak, az alapítvány csíkszeredai képviselője „áttért" a terhes anyák „kivitelére". Csíkszeredáról kapott információink egyébként kísértetiesen esnek egybe azokkal a korábban Szegeden szerzett híreinkkel, amelyek szerint a székelyföldi terhes anyák tavaly októberben—novemberben érkeztek a Tisza-parti városba. Csíkszeredai kollégánk szerint pontos az a lapunknak néhány napja közölt információja, amely szerint egy másik alapítványt — a Solomons Consulting nevűt — is John Davies úr jegyzi Csíkszeredán, s a román rendőrségnek alapos a gyanúja, hogy ez utóbbi fundus az Adams fedőszerve. Legfrissebb értesüléseink szerint a büntetés, amelyet az úgynevezett pénzügyi gárda rótt ki Csíkszeredán a Solomons-ra, nem 300 ezer, hanem 380 ezer lej, s az ok közönséges adócsalás.

Davies urat egyébként hetek óta senki sem találja Csíkszeredán, noha a brit állampolgárságú képviselő amerikai felesége és négy gyermeke a hargitai városban tartózkodik, egy olyan házban, amely állítólag a Solomons tulajdona, a telekkönyvben azonban eddig „elfelejtették" bejegyezni.

• L. A. Gy.

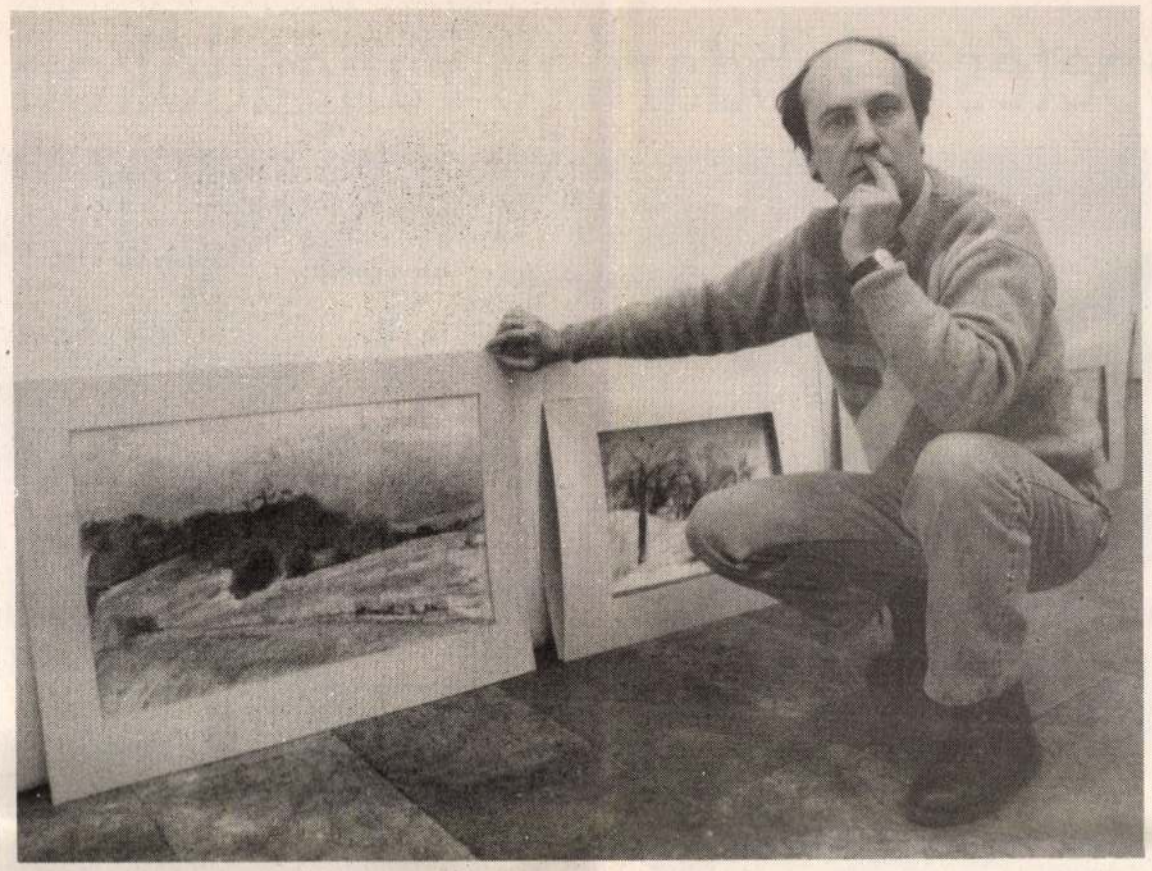

Budapesten ma nyílik Forster Jakab festőművész kiállítása a Duna Galériában. Az április 11-éig látható kiállításon a negyvennégy tájkép meg is vásárolható. Képünkön Forster Jakab a kiállítás rendezése közben

FOTÓ: CZAGÁNY BALÁZS

BŰNÜGYEK — BALESETEK

Lefújta a tettenérőt

A főváros VI. kerületében egy ismeretlen, 50 év körüli férfi gáztűzhelyszerelés ürügyén bement Gy. József 38 éves mozgássérült Weiner Leó utcai lakásába. Ellopott egy televíziót, és az őt tetten érő férfit gázsprével lefújta.

Nem volt devizahatósági engedélye

A rendőrség eljárást indított B. Sz. Viktorovics 38 éves orosz állampolgár ellen, aki húsz használt gépkocsi megvételéhez átadott 16 800 amerikai dollárt L. Kovtunnak, ám ehhez nem rendelkezett magyar devizahatósági engedéllyel.

Összekötözték a háztulajdonost

A XVI. kerületben három, arcát kendővel eltakaró ismeretlen férfi kedden este betört R. István 79 éves nyugdíjas László utcai családi házába. Az idős férfit és élettársát, az 52 éves B. Ilonát gázsprével lefújták, majd a háztulajdonos lábát és kezét összekötözték. A betörők magukkal vittek egy aranymedált, valamint két fémkazettát, ám ezekben csupán iratok voltak.

Büfében lövöldözött

A Szolnok megyei rendőrség őrizetbe vette S. Imre 43 éves jászjákóhalmi lakost, mert kedden a déli órákban egy büfében veszekedés során 9 milliméteres kaliberű pisztolyából több célzott lövést adott le. Ezektől S. Róbert 38 éves helyi lakos súlyos, T. Györgyné 34 éves helyi lakos életveszélyes sérülést szenvedett.

Ismét hamis ezresek

A Békés megyei rendőrség nyomozást rendelt el ismeretlen tettes ellen, aki a megye egyik postahivatalában hamis ezerforintos bankjeggyel fizetett.

Halálra gázolt gyalogos

Egerben kedden este D. Tibor 48 éves egri lakos személygépkocsiját figyelmetlenül vezette, és elütötte a körültekintés nélkül közlekedő gyalogost, K. István 77 éves helyi lakost, aki a helyszínen életét vesztette.

„Delfinvédelmi övezet" a Földközi-tengeren

MTI

Biztonságban élhetnek a delfinek és a bálnák ezután 73 ezer négyzetkilométernyi tengeren. Franciaország, Olaszország és Monaco megállapodásával a Földközi-tenger partvidékén, a Ligur-tenger térségében megtiltják az olyan halászhálók használatát, amelyek veszélyesek a delfinekre és a bálnákra. Az elmúlt években sok száz tengeri emlős esett az új típusú halászhálók áldozatául. A védett állatok gyakran belegabalyodnak a víz alatti hálókba, nem tudnak kiszabadulni, s mivel levegőre lenne szükségük, elpusztulnak. A megállapodások előírják, hogy a körzetben különleges intézkedésekkel biztosítják a tengervíz szennyeződésének csökkentését, korlátozzák a nagy sebességű vízi járművek közlekedését és versenyeit. A bálnák és a delfinek megfigyelésére induló turistahajók mozgását is szabályozzák.

Hat hónapi börtönbüntetés antiszemita kiadványért

MTI

Hat hónapi börtönre ítélte a párizsi büntetőbíróság egy antiszemita röpirat két szerzőjét és kiadóját. Michel Lajoye és Olivier Devalez, akiknek szélsőséges faji nézeteket képviselő A láthatatlan birodalom című időszaki kiadványa tavaly ősszel közölte a vád tárgyát képező cikkét, könyvesboltot is tart fenn a francia fővárosban, s ebben különböző uszító kiadványokat is árulnak. A bíróság szerint a kiadvány, amely „zsidó megszálló kormányt" emlegetett és egy a faji gyűlölködés ellen alakult szervezetet támadott, fajgyűlölő provokációnak minősül, ezt pedig a francia törvények tiltják. A két szerzőt pénzbüntetés megfizetésére is kötelezték.

Fogmosóprogram az általános iskolákban

Felmérések szerint, a magyar gyerekeknek 12 éves korára átlagosan öt hiányzó, szuvas vagy tömött foga van. Ezzel az európai országok rangsorában utolsó előtti helyen áll hazánk. A több mint 150 éves múltra visszatekintő amerikai Procter and Gamble cég az elkövetkezendő években jelentős javulást remél az elmúlt év őszén beindított országos higiénés programjától — derült ki többek között a vállalat és az Iskola az Egészségért Alapítvány tegnapi közös sajtótájékoztatóján.

A program keretében az idei évtől kezdődően az ország általános isko-

Régi szép játékok

A fenti címmel kiállítás nyílik szombaton 10 órakor az Almássy téri Szabadidőközpontban a Ravensburger AG hagyományos és klasszikus táblásjátékaiból, illetve azok makettjeiből. Az egy hétig nyitva tartó tárlaton a fiatalok játszhatnak is a „kiállított tárgyakkal". A kiállítás mögött a pécsi Konzum Nagykereskedelmi Kft. áll, amely szerződést kötött produktumainak terjesztésére a német céggel. A cég Otto Mayer múlt századi nyomdaipari (s a századvégtől játékokat is előállító) ravensburgi vállalatának jogutódja, mely utóbb felvette a telephelyül szolgáló város nevét. A kiállítást itt Endrey Walter — az április 2-ai, Kecskeméten megismételt vidéki bemutatón dr. Lukácsy András játéktörténész nyitja meg.

Árverés a Központi Antikváriumban

Az V. kerület Puskin u. 4. szám alatt, a Közszolgálati Szakszervezetek Szövetsége székházában tartja a Líra és Lant Részvénytársasággá átalakuló Központi Antikvárium 38. árverését. A kétnapos aukció március 26-án, pénteken 14 órakor, 27-én, szombaton 10 órakor kezdődik, és mindkét napon addig tart, míg a tételek gazdára találnak. Az eddigi szép sikereket hozó üzleti akció legújabb főszereplői Ady Endre A halottak élén című verseskötetének első kiadása, a metszetgyűjtők és művészettörténészek számára alapműnek tekintendő Gerszi Terézmonográfia a magyar kőrajzolás történetéről.

• H. I.

Megjelent a Magyar Narancs századik, jubileumi száma

Az MDF az országos gyűlés után és a szétesés előtt — Such György írása. — Eörsi Istvánnak egy német epigramma jutott eszébe a Magyar Fórum-puccsról: „A legyek elhagyják a süllyedő patkányt". — A témában nyilatkozik Bencsik András, a Pesti Hírlap főszerkesztője és Krajcár Imre, a Magyar Fórum új irányítója is. — Szellemi elit és koszos budi: kinek fáj a minisztériumban, hogy a határon túli magyarok nem énekelnek népdalokat? — Kokszolt tréler: háztartási tüzelőolajjal a magyar úton. — Beszélgetés Carlos Alberto Montanerrel, az emigráns Kubai Liberális Szövetség vezetőjével. — Orosz szappanopera: Haszbulatov alfa állapotban. — Én transzvesztita, te pedig nyomorék: a pszichobiznisz Amerikában. — Kerouac, Ginsberg, Ferlinghetti, Jevtusenko, Eörsi és Vágvölgyi San Franciscóban: guide. — Csurka Endre a Magyar Fórum Borházában elkobozta a Narancs fotósától a filmet — de a kaja legalább jó

Letartóztatták az ufónézőket

MTI

A cheshire-i rendőrség hírül adta, hogy idegen bolygóról érkezett repülő csészealj szállt le egy mezőn. Az eseményre sokan voltak kíváncsiak — és mindőjüket őrizetbe vették.

be a helyi rádiótelefon-tulajdonosok rendszeresen és törvényellenesen belehallgatnak. Ezért bizalmasnak álcázott beszélgetésben egy rendőr jelentette a központnak, hogy ufó érkezett. A helyszínre sereglő nézők épp ezzel maguk szol-

Májustól újra vizsgáznak a taxisok

FORSTER Darab fertő

Nem született meglepetés a labdarúgó-rangadókon

A jövő héten sorra kerülő magyar—görög világbajnoki selejtező miatt tegnap rendezték meg a labdarúgó NB I tizenkilencedik fordulóját. Míg a múlt szombaton a Ferencváros—Kispest-Honvéd mérkőzés volt igazán érdekes, addig most két meccsre is ráillett a rangadó jelző. A Kispest az MTK-t, a Fradi pedig az Újpestet fogadta. Ugyancsak izgalmasnak ígérkezett a Vác mérkőzése a Diósgyőr ellen, hiszen Csank János csapata az elmúlt fordulóban Veszprémben kikapott. A váciak most bajnokesélyeshez méltón könnyedén nyertek. A békéscsabaiak viszont újból bebizonyították, hogy ellenük egyik együttesnek sem lehet könnyű dolga, ezúttal a PMSC-vel játszottak döntetlenre. A forduló meglepetését a Nyíregyháza okozta, azzal, hogy legyőzte a Rába ETO-t. A Csepel a Siófokot, míg a Videoton-Waltham a Veszprémet verte 1—0-ra. A Vasasnak ezúttal sem sikerült az esélytelenebbnek kikiáltott csapat ellen győznie, most a BVSC-vel mérkőzött döntetlenre.

A kispesti Oroszt (balra) Híres próbálja szerelni FOTÓ: MÜLLER JUDIT

Kispest-Honvéd FC—MTK 1—0 (1—0)

Bozsik-stadion, 5000 néző, vezette: Vad.

Kispest-Honvéd FC: Vezér — Márton, Szabados, Kovács E., Csábi, Illés, Halmai (Árki), Duró, Vincze, Orosz, Hamar (Negrau). **MTK:** Zsiborás — Sztanó, Híres, Keresztúri, Zsivótzky, Talapa (Kovács), Turbék, Balog, Vancsa, Szabó (Komódi), Hámori.

Gólszerző: Kovács E.

Miután a Kispest-Honvéd kapusának, Brockhauser Istvánnak eltörött a kézfejcsontja a Ferencváros elleni bajnoki mérkőzésen, s mivel a tartalék kapusok mind sérültek voltak a csapatnál, gyorsan kellett szerezniük a kispestieknek egy használható kapuvédőt. Kedden kölcsönadta számukra két hónapra a BVSC a tizenkilenc éves Vezér Ádámot, így az új szerzemény tegnap már be is mutatkozott a Bozsik-stadionban az MTK ellen.

Épp az MTK ellen, amelynek csatára, Balog Tibor kétszer is bevette a kapuját. Hogy valójában mire is képes a fiatal kapus, az az első félidőben nem derült még ki, mivel akkor a vendégek nem tették különösebben próbára. Az első félidőben a másik kapus, Zsiborás Gábor játszotta a főszerepet. A harmincharmadik évében járó kapuvédő már a 2. percben bebizonyította, hogy állja a versenyt a fiatalokkal, ekkor Duró szabadrúgását tolta kapu fölé. A Sztanó tűnt ki: míg a labdát ritkán, a kispesti bokákat annál sűrűbben rugdosta, megtorlatlanul. Az első félórában legalább huszonötször fordult elő, hogy egyértelműen szabálytalanságra törekedtek a játékosok, ennek ellenére csak egyszer mutatott fel sárga lapot Vad játékvezető, s nem engedte a test test elleni küzdelmet. Dolgát még nehezítette az is, hogy két partjelzője, Hamar és Kiss rendre tévesen ítélte meg a leseket. Félóra elteltével ismét a labdarúgás és Zsiborás került előtérbe, ám az MTK kapusa és a gyakran ügyetlenkedő hazai csatárok tettek arról, hogy ne születhessen több gól az első félidőben.

A másodikban tovább esett a színvonal, egy-egy akció során gyakran kettészakadt a mezőny, és sokszor az is előfordult, hogy a játékosoknak nem sikerült közel álló társukhoz passzolni a labdát. Persze lehet, hogy ezen nem is kell annyira meglepődni…

Az alacsonyabb színvonal kedvezett az MTK-nak, időnként beszorította a hazai csapatot. Most már Vezért is próbára tették: az nem derült ki, milyen képességű kapus, de hogy első kispesti mérkőzésén nagyon szerencsés volt, az biztos. Kovács beadása után ugyanis Komódi a 72. percben szinte szétlőtte a keresztlécet, ám a labda kifelé pattant. S nem is ez volt a kapus legnagyobb szerencséje a találkozón: a 87. percben a menteni akaró Illés gott a csapat, nem tudom, hogy miért. Az MTK jó taktikával játszott, behúzódva a saját kapuja elé a kontrajátékra épített, szerencsére gólt nem sikerült szereznie.

• H. Z.

Ferencváros—Újpesti TE 3—0 (0—0)

Üllői út, 16 ezer néző, vezette Vágner.

Ferencváros: Horváth — Simon, Telek, Keller, Szekeres, Deszatnik (Vanicsek), Szűcs, Albert, Cigan (Wukovics), Fodor, Gregor

kezdőcsapatában. Az ÚTE-nél Kecskés továbbra is sérült, ezért ő sem léphetett pályára az Üllői úton. Igaz, Garami József csapatában nem ő hiányzik mostanában elsősorban, sokkal inkább az önbizalom és a hit kívánkozik az újpesti hiánylista élére, majd ezután következnek az elmaradt győzelmek, s a pontok.

Három helyzetfélének nevezhető akcióval indított a Ferencváros, kettőnél a labda a védőkről pattant vissza, a harmadiknál Aczél mentett. Ezután inkább a törprengésre, a nézelődésre jutott idő bőven, mert a játékra mindent lehetett mondani,

Újabb két perc elteltével Belvon közelről mellé lőtt, kihagyva ezzel az ÚTE, sőt talán éppen mérkőzés legnagyobb helyzetét.

Tíz perccel a befejezés előtt Gregor a félpályáról indulhatott Albert labdájával, bemutatott néhány szép cselt, ráadásképpen még Bodnárt is becsapta, s aztán begurította a kapuba a Ferencváros harmadik gólját is. 3—0.

A lefújás után a ferencvárosi játékosokat hosszú percekig ünnepelte a 16 ezer néző, s igaza lett Mucha Józsefnek, a Ferencváros pályaedzőjének, amikor a mérkő-

Vívóiskola diákoknak

Azoknak, akik az elmúlt két évben többször végigszurkolták a hazai párbajtőrversenyeket, már ismerősen csenghet a Fless vívóiskola neve. A klubnak kiemelkedő tehetségei vannak, akik a magyar párbajtőrvívás élvonalába tartoznak, közülük Szidiropulosz Niké ifjúsági Európa-bajnoki ezüstérmes, és a denveri junior világbajnokságon a magyar színeket képviseli majd. A klub ügyvezető elnöke pedig Kolczonay Ernő világbajnok és kétszeres olimpiai ezüstérmes párbajtőrvívó.

A Fless vívóiskola legfőbb feladata az utánpótlás-nevelés, mondta Kolczonay Ernő a Hotel Aquincumban tartott sajtótájékoztatón, és bejelentette azt is, hogy klubjuk a következő versenyeken ezentúl Fless-Metaxa néven szerepel. A vívóiskola főszponzora lett ugyanis az IDV Hungária Kft., a leghíresebb görög ital, a Metaxa magyarországi forgalmazója. A cég képviselője, Halász András elmondta, hogy tavaly már adtak támogatást a klubnak, bár a szponzorálás akkor még inkább érzelmi alapon történt, hiszen Kolczonay két évig Görögországban edzősködött, míg Szidiropulosz Niké édesapja görög származású. Az IDV azért hosszabbítja meg a szerződést, mert a Fless vívói e rövid idő alatt remek eredményeket produkáltak.

A sajtótájékoztatón elhangzott még, hogy az egyesület nemcsak az eredményei miatt figyelemre méltó, hanem azért is, mert általános iskolákban működik, s az ott tanuló diákoknak teremt lehetőséget a vívásra. Ma már ötven gyerek ismerkedik a sportággal, s húsz diák minősítéssel is rendelkezik. A Fless vívóiskola fő bázisa a harmadik kerületi Fodros utcai általános iskola. A sajtótájékoztatón Óbuda polgármestere, Tarlós István elmondta, hogy bár az önkormányzatnak ebben az esztendőben is kevés a pénze, ám a vívóiskolának továbbra is biztosítani tudják azt az összeget, amennyivel tavaly is támogatták a Flesst.

• F. O.

Forma—1 hazai vizeken

A motorcsónak a legeredményesebb technikai sport Magyarországon. Margó György, a Magyar Motorcsónak- és Vízisízövetség megbízott elnöke az 1992-es eredmények felsorolásával kezdte a szövetség tegnapi sajtótájékoztatóját.

Megszületett tavaly az első magyar világbajnoki aranyérem, Csernyi Béla az S 550-es kategóriában lett világbajnok. Feil János és Káldos György Európa-bajnoki ezüst, Mihaldinecz Rudolf a Forma—3-ban világbajnoki bronzérmes lett. Ezenkívül még több vb- és EB-helyezést szereztek a magyar versenyzők.

Ezt követően az idei tervekről szólt. A Forma—1-es és Forma—3-as világbajnoki futam augusztus 21-22-én lesz Dunaújvárosban. Forma—1-ben ott lesz a rajtnál Csepregi György, Forma—3-ban pedig Mihaldinecz Rudolf, Márkus László, Kerék Tamás, valamint a magyar színekben induló norvég Tomas Gutterson és a román Valentin Radulesci.

Május 22-23-án ugyancsak Dunaújváros ad otthont az O 850-es kategória Európa-bajnokságának, amelyen indulhatnak Forma—3-as hajók is, s egyben ez lesz az országos bai-

Augusztus 7-8-án Szegeden rendezik az OSY 400-as kategória Európa-bajnokságát, ezen a teljes magyar ifjúsági válogatottat indítják.

A versenyek s egyben a szövetség támogatói az OTSH, a Martini, az Agip és a Yamaha Hungária. A szövetség elnöksége létrehozta a szabadidősport-bizottságot, amely már több rendezvényt szervez 1993-ban.

A legutóbbi közgyűlésen a résztvevők megszavazták, hogy a szövetség ezentúl munkáltatói jogviszonyban álljon a főtitkárral, ne társadalmi megbízatásban lássa el teendőit, a megfelelő személyt egyelőre még keresik. Mint ahogy keresik a megfelelő elnököt is, amíg megtalálják, Margó György marad a megbízott elnök.

A tájékoztató végén a három legsikeresebb aktív versenyző szólt idei terveiről. A beszámolók kicsengése Csepregi, Mihaldinecz és Csernyi esetében is hasonló volt: mindhármójuknak több millió forintra lenne szükségük, hogy az idén elindulhassanak a világbajnokságokon, szponzorok viszont egyelőre nincsenek.

FORSTER JAKAB

Felszabadult festő a szabadban

KIÁLLÍTÁS

Róma, London, Velence, Párizs legismertebb részletei sorjáznak a falakon Forster Jakab tárlatán, akinek ez lett az utóbbi években a specialitása. Mondén metropolisokhoz illően, könnyed kézzel és vegyes technikával veti papírra témáit, ám lapjait korántsem a rutin jellemzi, hanem a látványfestészet szinte kézzelfogható felszabadultsága dominál. A francia impresszionisták juthatnak eszünkbe, amikor a brit parlament csipkés sziluettjét rögzíti a Temzéről nézve, Párizsban pedig a Notre Dame gótikus kolosszusának elefántcsont színe világít a borús ég alatt. Mediterrán derűben ragyog a Trevi-kút vagy a Piazza Navona tarka koloritja, ám a lagúnák királynőjét párába burkolja az Adria a Szent Márk téren.

Gyönki születésű festőnk mindemellett a szelíd pannon táj halk szavú szerelmese, amely szerinte olyan szép, hogy meg se érdemlik talán az ott élő emberek, mert nem becsülik eléggé. Az ő vizuális megjelenítésében a pécsi főutca eleganciája vetekszik egy francia bulvárral, az esztergomi bazilika őszi lombok felett lebegő kupolája a római Szent Péter templom monumentalitásával, a gödöllői kastély a Dózse-palotával, mint ahogyan a balatonföldvári öböl kanyargó íve is a brightoni tengerpart híres strandjára rímel. Hosszú esztendők óta barangol festegetve a Dunántúlon éppúgy, mint a Mátra vidékén, a Balaton-part vagy a Dunakanyar történelmi tájain, és emellett teljesen eldugott vidéki műemlékeket is felfedez magának. De talán a legszebbek a névtelen helyszínek: a nyári napsütésben fürdő erdei tisztás, az őszi színorgiába öltözött útkanyar, a tavaszi hóolvadás a hegyek között.

WAGNER ISTVÁN

Festő a szabadban
Józsefvárosi Galéria
(Bp. VIII., József krt. 70.)
Megtekinthető november 23-ig

M. Hírlap. 2005. 11. 22. 19.o.

és lett

nvizsgálat alá vetné a színhá-
Márta István, az Új Színház
dja: több támogatást és meg-
e a magyar színházi kultúra.

F. TÓTH BENEDEK INTERJÚJA

portréja, amely Salló István fa-
faragóművész alkotása.

Farkas Gabi

FORSTER JAKAB
24 óra 1996. május 11

Frissen készül kiállítására Forster Jakab festőművész. Fotóriporterünk Esztergomban, a Petőfi utca romantikus kanyarjában kapta a művészt lencsevégre. Befejezés előtt álló alkotása hamarosan a város nagy piktorának, Bajor Ágostnak az alkotásaival együtt lesz látható a Balassa múzeum kiállítótermében.

FOTÓ: JUSZTIN TIBOR

...díjat. Az elismerést azok a települések kapták, ahol a lakosság létszámához viszonyítva a legtöbben előfizetői újságunknak. Most, a tavalyihoz képest annyiban változott a helyzet, hogy egy helyett két elismerést nyújthattunk át mindegyik kategóriában, mivel Tata mellett Tatabánya alig maradt le az első helyről, s hasonló arányokat mutatott ki a számítógépes nyilvántartás Vértessomló javára Várgesztessel szemben. Az okleveleket és az ajándékokat a polgármesterek vették át leghűségesebb olvasóink nevében, akiknek ezúton is köszönjük megtisztelő figyelmüket, rendszeres érdeklődésüket munkánk iránt.

Több mint hétszáz honvéd tet... előtt Tatán, a Klapka György ... get vállaltak a haza védelme i... kell, országunkat életük árán ... de a férfias felkészülésre igen... folytatódik. (Tudósításunk a ...

ArchiCAD-csomagok

Hazai szoftverfejlesztő cégünk, a Graphisoft tavaly írt ki egy pályázatot az általa kifejlesztett ArchiCAD programcsomagok elnyeré-

A bányászváros idei költs...

3 milliós m...

Oroszlány város költségvetése... mazza – mondta Varga ...

FORSTER Jakab

Tasnádi Attila: Forster Jakab rajzairól. =
Népszava, 112. 16. 1984. jan. 20. 6. p.

Bp. Ferencvárosi Pincetárlat

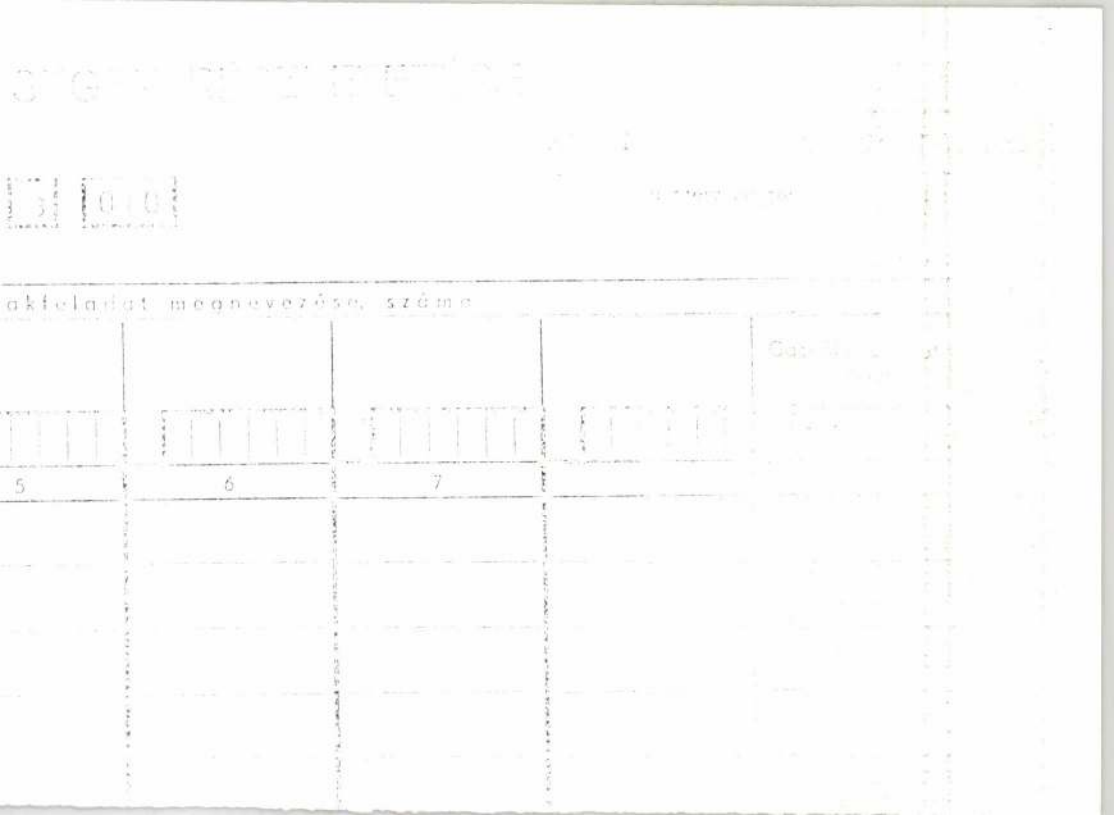

3 0 0

akfeladat megnevezése, száma

5	6	7		

DUNA GALÉRIA

MT REKLÁMIRODA

A
Duna Galéria
tisztelettel meghívja Önt

FORSTER JAKAB

festőművész

. . . ÉDES HAZÁNKRÓL . . .

című kiállításának ünnepélyes megnyitására
1993 március 25.-én csütörtökön 17 órára

A kiállítást rendezte és megnyitja
Kratochwill Mimi
művészettörténész

Cím: Duna Galéria Budapest XIII.,
Pannónia u. 95. (Dráva u. sarok)

Megtekinthető: április 11.-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

FORSTER JAKAB

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1998. III. 11

Forster Jakab festőművész „Édes hazámról…" című kiállítása március 17-ig tekinthető meg **Debrecenben**, a Batthyány utca 5. szám alatti Kortárs Galériában.

Forster Jakab pasztellképei „álomszerű realizmussal" jelenítik meg – többek között – a debreceni utcák, terek hangulatát. A művész évek óta járja az országot, megörökíti a történelmi magyar városok és tájak karakterét meghatározó épületeit, jellemző városrészeit. A Kortárs Galéria jelen tárlatával – ahol a kiállított művek két alföldi nagyváros, Debrecen és Szeged hangulatát fedeztetik fel újra a közönséggel – a tavaszi fesztivál debreceni rendezvényeihez is kapcsolódik.

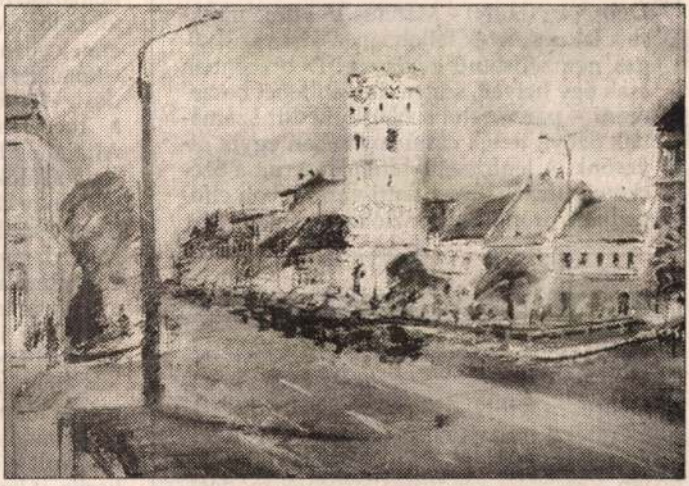

Forster Jakab: A Csonka templom

szervezett bűnözés elleni osztály munkatár-

gyei Statisz

M. D. K.

FORSTER kőfaragó

Feigler József kőfaragóval ügye a kancellarian. Pozsony, 1780.

Agghásny: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 191. l.

Forster Frigyes F.M.19.2.

1853 Bécsi ak.r München /Ly.N.r. 115.o./
1852 (?) — " — 144.

Forster Frigyes, festő; szül. 1835-ben Pesten. 1852-ben a müncheni képzőművészeti akadémián tanult. o–o

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 180. l.

o–o Fleischer: Béc. 42. l. – Lyka: NR. 115, 144. l. –

Forster Friges

1859. cserél-
l. te fel a
müncheni akadé-
miát a bécsivel

Lykanemzromantika

115, 144. l.

1852. tanult
Münchenben

Forster Frigyes

festő

Pestről, 1853-ban 18 évs

Münchenben is tanult.

Forster Frigyes, festő, Pestről, 18 éves korában, 1853-ban iratkozott be és 1854 nov.-ig a festészeti előkészítő szakosztály hallgatója volt. Bécs előtt a müncheni képzőmüv. akadémiának volt növendéke.

Lásd Fleischer Bécs 42. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

II. 1038. Forster Frigyes, 17 éves, szül. Pesthen, Magyarországon, atyja? festészet, 1852 okt. 30.

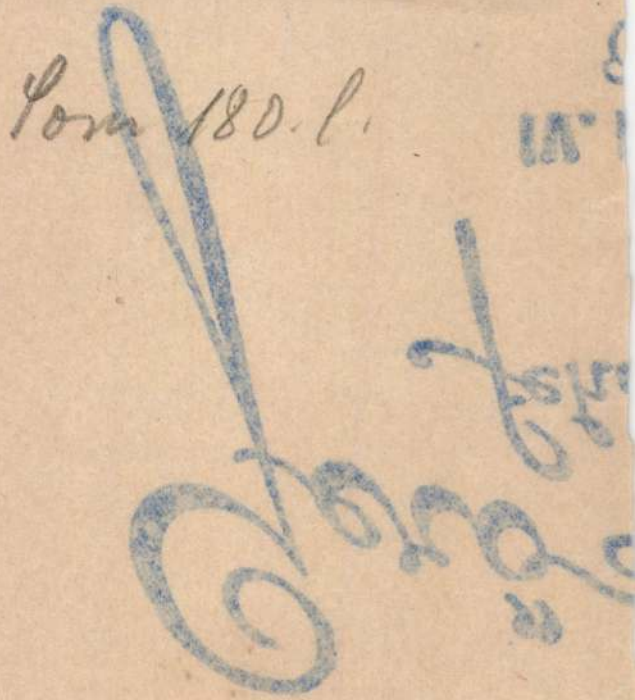

Gerő
IV.

Ø Forster Gizella

MAPE. 1916. nov.-dec.
(N. Szal.)

Virágosendélet
Müskátli } vizf

Forster Gizella
Virágcsendélet, vizf.
Muskátli, "

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 13 l.

MDK

Forster Gizella

Virágcsendélet, vf.

Msukátli, vf.

MAPE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 13. 1.

Forster Gizella MDK

Virágcsendélet, vizf.
Muskátli, vizf.

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Ferster Gyula

épitész MDK

Schulek Frigyes helyreállitási tevékenységének ellenmondásossága ellenére is ő volt atörténeti szemlélető müemlék-helyreállitás hazai uttörője. S ezzel a következő nemzedéknek, Ferster Gyulának és Möller Istvánnak utját egyengette Steindl Imre , Gyalus László és mások maradibb felfogásával szemben.

38.o.

Csemegi : Budavári. 1955.

MDK

Forster Gyula

Rákóczi síremlék bíráló biz. Vállalk. Közl. 1909. okt. 13. 3.l.

MDK

Forster Gyula

épitész

A Kamara uj tagjai. MMÉKözl. 1927. aug. 14.

209.1.

MDK

b.Forster Gyula,

az emlékbizottság elnöke.

A Rákóczi emlékmü pályaxxx tervpályázata.
Vállalkozók Közlönye. Bp.1909. okt.6. 6.l.

MDK

Forster Gyula

Épitő Ipar - Épitő Müvészet. 1931. febr. 15.
32.l.

Forster Gyula MDK

a MOB//Műemlékek Országos Bizottsága/
elnöke volt.

Gerő: Épí/üs 414.o. 20.jegyzet.

FORSTER Gyula

BUDAPEST, Lánchíd u. 2. Lakott
(az épület elpusztult)

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
2.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991
178.

Sz István – r. kiskeresztjét. Az MTA 1899: t. és 1904: ig. tagjává választotta. 1894: három rendbeli alapítványt tett: az elsőt a hazai földmívelést elősegítő munkák, a másodikat az egyháztört. munkák, a harmadikat a m. tört. képek jutalmazására. – Ú. cikkei: *Vas Újs.* (1897, 909, 10), *Alkotm.* (1903), *B. Hírl.* (1909, 12), *Művészet* (1911), *Századok* (1912), *Ung. Rundsch.* (1913: D. Grab d. Kön. Gisella in Passau), *Archaeol. Ért.* (1914: Az új fr. törvény a tört. emlékek védelméről), *B. Szle* (1914:160. k. Erzsébet kir. emléke), stb. – Új kiadást ért és ú. m: 5. *A műemlékek védelme a m. és a külf. törvényhozásban.* 2. kiad. Bp., 1906. (Ism. Kath. Szle 1907:310. l.) – 6. *III. Béla kir. emlékezete.* Szerk. Uo., 1900. – 7. *Morsz. műemlékei.* Szerk. Uo., 1905/15. (A Műemlékek Orsz. Biz. Kiadv. 1/4.) Uo., 1905/15 (4 köt. Az 1/2. köt. ism. 1907: Kath. Szle 310. l., P. Lloyd 78. sz.; Archaeol. Ért. 1908:87. l.; Korrespondenzbl. 1910:80. l., Egyh. Műipar 1911:8. sz.; A 3. köt. ism. 1914: Archaeol. Ért. 241. l., B. Szle 158:312. l., Kath. Szle 441. l., M. Kultúra 373. l.) – 8. *Erzsébet királyné emléke.* Elnöki jelentés. Uo., 1907. – 9. *Olaszorsz. legújabb törvényhozási intézkedései a műemlékek védelme körül.* Uo., 1910. – 10. *Törvényjavaslat az ingó műemlékek védelme iránt.* Uo., 1911. – 11. *Rákóczinak és bujdosó társainak síremlékei a külföldön és a hazában.* Uo., 1913. – 12. *A kat. autonómia törvényhozási rendezésének kérdéséről.* Uo., 1914. – 13. *A m. kath. vallás és tanulm. alapokra felügyelő...bizotts. elnökének előterjesztése az 1923. é. IV. hó 11. tartott ülésén.* Kézir. gyan. Uo., 1923. – 14. *Adalékok a káptalanok történetéhez, kül. tek. a gyulafehérv. és a fogaras–balázsfalvi káptalanra.* (A Sz. István Akad. Tört. stb. O. Felolv. 1:8.) Uo., 1925. – 15. *Gr. Berchényi László, Franciaorsz. marsallja.* Uo., 1925. – 16. *A lelkészek ellátásának és a főpapi javadalom és jövedelem szabályozása a Habsburg–Lotharingiai ház királyai idejében.* Uo., 1925. – 17. *Schulek Frigyes t. t. emlékezete.* (Az MTA Emlékbesz. 19:6.) Uo., 1925. – 18. *Koros és a Berényiek.* Adatok a korosi egykor templárius, ma plébánia–egyh.-nak és a vidék birtokviszonyainak történetéhez. Uo., 1927. – 19. *Az MTA és a műemlékek védelme.* Uo., 1928. – 20. *A főkegyúri jog gyakorlása, midőn nincs koronás király.* Kézir. gyan. [Uo., 1929]. – 21. *Útóhang gr. Berchényi László, Franciaorsz. marsallja történetéhez...* Uo., 1929 [1930]. – Arcképe László Fülöptől (reprod. Vas. Újs. 1913:935. l.) – Betűjegye: F. Gy. (Vas. Újs. 1909).

Pallas VII., XVII. – *MTA Tagajánl.* Bp., 1899. – *Vas. Újs.* 1900:352. l.; 1904:649. l. – *Köztelek* 1904:1603. l. (P. T.) Arck. – *EPhK* 1908/13. (Hellebrant). – *Petrik* 1886–1910. Bp., 1908, 17. – *Új Idők* 1911. 2:65. l. Arck. – *Révai* VII., XX., XXI. – *Krücken–Parlagi* I. Wien–Lpz., [1918]. – *Corvina* 1925/30. – *Világlex.* Bp., 1925, 27. – *Tolnai új V.*, XIX. – *Ványi* Bp., (1926). – *Benedek* Uo., 1927. – *M. polit. lex.* Uo., (1929). – *Kat. lex.* II. Uo., 1931. – *Akad. Ért.* 1932. (Nekr.) – *8 Ó. Újs.* 1932. VII. 20. sz. – *Éber–Gombosi* I. Bp., 1935. – *Osváth* Uo., 1938. – *Új Idők lex.* X. – *Kozocsa* Bp., 1939. – Gulyás gyűjt.

Forster *Gyula* (Dunaföldvár, Tolnavm., 1872. – Bp., 1939. márc. 13., tem. n.): államtitkár. – R. k. Szülők: Béla, Szévald Leontine. Középisk. Kalocsán, a műegy.-et Bpen végezte, ahol 1895: mérnöki okl. szerzett. Pályáját 1896: az államépítészeti hiv.-nál kezdette, majd a nagybátonyi áll. kőbánya és kőzúzóüzem vez.-je. 1907: berendelték a Keresk. Min.-ba, ahol 1921: min. tanácsos, 1926: a minisztérium közúti, híd- és magasépítési csoportjának felülvizsgáló vez.-je, 1927: h. államtitkár, 1929: c. államtitkára. 1933: (?) nyugdíjazták. – Előadása: *Az útkérdés Morsz.-on* (Bp., 1929 [1930]) c. műben.

MTC Bp., 1897/938. – *M. pol. lex.* Uo., (1929). Arck. – *Műegy. Névj.* Uo., 1929. – *Bpi that. vál. névj.* 9:16. l. Uo., 1930. – *M. társ. lex.* Uo., 1930. – *Nemz. Újs.* 1939. III. 1. sz. Arck. – Gulyás gyűjt.

Forszter *Gyula* (+ Csepel, 1922. szept. 21.): p. isk. tanár. – Ref. 1918/21: ig.-ja a berettyóújfalui ref. leányisk.-nak; ekkor a csepeli isk.-hoz választották meg tanárnak. – Cikke: a *berettyóújf. ref. p. leányisk. ért.* (1919: A nevelésről).

Az ás. községi isk. ért. Szeged, 1925:13. l. – *Deák* Bp., 1942.

Forster *Jakab*: gyönki lakos. – M: *Négy hegy.* Gyönk (ny. Dombóvár), 1939.

M. kvészet Bp., 1941.

Forster *János* (1810 – 1891): prímási jószágkormányzó (Sz. III:657. h.)

Pallas XVII. – *Révai* VII. – *Krücken–Parlagi* I. Wien–Lpz., [1918].

Forster *János* (1862. jan. 10. –): püspöki szertartó, szentszéki ülnök. – 1885: áldozópappá szenteiték. 1891: nagyszebeni káplán, utóbb püspöki szertartó Gyulafehérvárt. 1907: táján mint nyugdíjas Hátszegen, 1918: Gyulafehérvárt élt. – Szentbeszédei: *Jó Pásztor* (1890/3, 96/7, 900, 02), *Hitszónokl. Folyóir.* (1894/8), cikkei gyulafehérvári *Közművelődés* (1891/3, 904/5, 07/8, 10). – M: 1. *Nagybőjti szentbeszédek.* (A Jó Pásztor mell.) Pozsony, 1890. – 2. *Antonia v. i. a lyoni vértanúk.* Elb. Ford. (A Kath. Hitvédelemi Folyóir. 3. éf.-ának mell) Uo., 1891. – 3. *Klodvig v. i. a kath. egyh. győzelme Áriusz szellemén.* Tört. elb. Ford. (Mell. u. annak 4. éf.- ához) Uo., 1892. – 4. *Bőjti szentbeszéd sorozat.* (A Jó Pásztor mell.) Uo., 1893. – 5. *Vasárnapi és ünnepi homiliák a Sz. atyák írásaiból.* M. Wilden után. (Mell. a Hitszónokl. Folyóir. 7. éf.- ához.) Szeged, 1895/6. – 6. *Nagybőjti szentbeszédek.* (Mell. a Jó Pásztor 17. éf.-ához) Bp., 1900. – 7. *A kassai vértanúk.* Szentbesz. Kézir. gyan. Gyulafehérv., 1904. – 8. *A püspökmegyei zsinat.* Uo., 1907. – 9. *Szentbeszéd...a gyulafehérv. főgymn. Mária–Kongregáció új tagjainak...felvétele alk.* Uo., 1907.

Schemat. Transsylvaniens. Gyulafehérv., 1893. – *Petrik* 1886–1910. Bp., 1908, 17. – *MTC* Uo., 1918. – Gulyás gyűjt.

Forster *János*: pénzügyi fogalmazó. – 1914/18: fogalmazó a nagybecskereki pénzügyig.- ságnál. Lehet, hogy azonos azzal a F. J.-sal aki 1911/2: a bpi cukrásziparteslület titkára volt. – Cikkei: *Pénzügyigazgatás* (1914/5). – M: 1. *Italmérők, szőlősgazdák, szeszfőzők pénzügytana.* Bp., 1911. (De Sorgo Miksával) – 2. *Kereskedők pénzügytana.* Uo., 1911. (U. azzal).

Bpi cím– és lakásj. Bp., 1911, 12. – *MTC* Uo., 1915/8. – *Kozocsa* Uo., 1939. – Gulyás gyűjt.

Forster *Jenő* (1853 k. – Bp., 1919. okt. 14. 66 é.): férfiszabó mester. – Leford. eszperantóra Mikszáth Kálmán: *Kísértet Lublón* c. művét.

Kökény–Bleier I. Bp., 1933/4.

Forster *Kálmán*, szenterzsébeti (1859 k. – Eger 1941. okt. 20. 82. é.) diósgyőrvasgyári felügyelő.

Nemz. Újs. 1941. X. 24.

Forster *Károly*, nemes, dr. jur. (Gyönk, Tolnavm., 1884. nov. 4. –): m. k. postafőig. – Tanulm. a bpi

csanádvmi Dombegyházán majd a nógrádvmi Felsősápon saját birtokán gazdálkodott. A tapolcai ker. 1922: nemzgyül., 1927: orszgyül. képviselőjévé választotta pártonkívüli, ill. agrárpárti programmal. — Gazd. cikkei: *M. Hírl.* (1897. V. 16. A m. gazdák jégbiztosító szövetsége), vidéki hírl. és szaklpk.

Nemzgyül. alm. Bp., 1922. — *Parlam. alm.* Uo., (1922). — *Világlex.* Uo., 1925, 27. — *Orszgyül. alm.* I. Uo., 1927. — *Polit. évkv.* Uo., 1927. — *M. orszgyül. alm.* Uo., 1927. — *M. polit. lex.* Uo., (1929). — *Bpi that. vál. névj.* 8:15. l. Uo., 1930. — *M. társ. lex.* Uo., 1930. — *Díszalbum* Uo., 1931. — *Mság* 1932. IX. 6. sz. — *Tolnai új* XIX. — *Gerő* Bp., 1940 — Gulyás gyújt.

Forster *Géza* (Esztergom, Esztergomvm., 1850. aug. 13. — Bp., 1907. máj. 2. öngyilkosként.): udv. tanácsos, OMGE ig. — R. k. Atyja: János, prímási jószágkormányzó. A gimn.-ot Esztergomban, gazd. tanulm. Keszthelyen 1870: elvégezvén, 1871: Hazay és Kobek bátorkeszi béruradalmában gyakornokoskodott. 1871/2: a hohenheimi gazd. akad.-án képezte tovább magát. Hosszabb németorsz. tanulmányút után visszatért Esztergomba s 1876-ig fogalmazó a hercegprímási jószágkormányzóság irodájában. 1876/91: atyja concóháti birtokán gazdálkodott a azt modern mintagazdasággá fejlesztette. Ez időben alelnöke a Komáromvmi Gazd. Egyes.-nek, megalakította az újszőnyi fogyasztási és a győri tejszövetkezetet. 1891. II/1906. X. 31: az OMGE ig.-ja s mint ilyen megalapította a *Köztelek* c. szaklapot, melynek 1906. X. 31.-éig főszerk. Megalapította a M. Mezőgazdák Szövetkezetét, részt vett a Hangya és a Gazdák Biztosító Szövetk. létrejöttében s mint a lótenyésztés emelésére alakult rt.-nak 1892-től vezérig.-ja, a bpi Tattersallt és lóvásárteret megfelelően átalakította. — Cikkei: *Borászati Lpk.* (1890-es évek), *Köztelek* (1894/901, 03/6), *Morsz.* (1895), *M. Gazdák Szléje* (1897: A szövetkezetek fejlesztéséről. Klny. is!), *Hazánk* (1901, 03/4). — M:1. *Miért támadják a Közteleket?* Bp., 1894. — 2. *Javaslatok az alföldi gazdálkodás javítására.* Uo., 1907. — Előszava: Roth Jakab: *Gyakorl. tanácsok...gépek vásárlásánál.* (Miskolc, 1905). 1892. I. 1/1893. V. 17 és 1893 X. 14/XII. 9: a *Köztelek* fel. szerk.

Pallas XVII. — *Köztelek* 1901:157. l. — *Morsz.* 1907. V. 4. (F. G. öngyilkos). — *Vas. Újs.* 1907:374. l. Arck. — *Petrik* 1886—1910. Bp., 1908, 17. — *Drucker* Uo., 1909:39. l. — *Révai* VII. — *Krücken—Parlagi* I. Wien—Lpz., [1918]. — Gulyás gyújt.

Forster *György*, 1908-tól gyulakeszi, dr. jur. (Lőrinte, Veszprémvm., 1891. — Nógrádsáp, 1944. nov. 5.): törvényszéki titkár. — R. k. Atyja: Elek, földbirtokos. Tanulm. a veszprémi piaristáknál, a bpi, lipcsei, berlini és párizsi egy.-eken végezte. Pályáját mint joggyakornok a bpi VI. ker. járásbíróságnál kezdette, ahonnan a közp. járásbírósághoz került. 1914: mint a cs. és kir. 11. huszárezr. zászlósa az orosz harctérre került, ahol megsebesült. 1916. VII: hadigogságba esett. Az orosz forradalom idején a tomszki fogolytáborban előbb gyermekjátékok készítésével, majd asztalosmunkával tartotta fenn magát. 1920 nyarán megszökött, de Petrográdban letartóztatták, halálra ítélték, majd kényszermunkára fogták. A fogságból 1921 őszén került haza, ekkor megrendült egészsége miatt nyugdíjaztatta magát. Azóta nógrádsápi családi birtokán gazdálkodott s részt vett Nógrádvm. közéletében. A that. biz. ülésein többször felszólalt, s 1938 XII: ő mondott emlékbeszédet

gr. Tisza István fölött. 1939/45: a sziráki ker. orszgyül. képviselője a M. Élet Pártja programjával.

Orszgyül. alm. Bp., 1940. Arck. — *Ker. m. közél. alm.* I. Uo., 1940. — *P. Hírl.* 1944. XI. 12. sz.

Forster *György* (1905 —): hírlapíró. — 1942: Pestszterzsébeten élt, mint a bpi *Antenna* munk. — M: 1. *Különös szenvedély.* Reg. (Heti Hírek. 28). Bp., (1935). — 2. *Embervásár Abesszíniában.* (Tarka. Regt. 6.) Uo., [1935]. — 3. *A titokzatos S/7.* (Uo. 3.) Uo., [1935]. — 4. *Életre—Halálra Abesszíniában.* (Uo. 11.) Uo., [1935]. — 5. *A négus kincses földjén.* (Uo. 14). Uo., [1935]. — 6. *A sátán temploma.* (Uo. 2:6.) Uo., [1936]. — 7. *Ninive zsarnoka.* (Uo. 2:27.) Uo., [1936]. — 8. *A vérző Barcelona.* (Uo. 2:39.) Uo., [1936]. — 9. *A sansebastiani futár.* (Uo. 2:45.) Uo., [1936]. — 10. *Párbaj a levegőben.* (Uo. 2:51.) Uo., [1936]. — 11. *Tom Bailey milliói.* (Uo. 3:3/4.) Uo., [1937]. — 12. *Szökés az Ördögszigetről.* (Uo. 3:17). Uo., [1937]. — 13. *Merénylő a léghajón.* (Uo. 3:27.) Uo., [1937]. — 14. *Linch a vadnyugaton.* (Uo. 3:37). Uo., [1937]. — 15. *A borzalmak szigete.* (Uo. 4:36.) Uo., [1938]. — 16. *A hajóroncs kísértete.* (Uo. 4:36). Uo., [1938]. — 17. *A pokol hercege.* (Uo. 5:19). Uo., [1939]. — 18. *A spanyol légió kapitánya.* (Uo.), [1939]. (B. Behm álnéven). — 19. *Az arany hajó lázadói.* Kalandos tarka. reg. (Uo., [1940]). — 20. *A kanadai prémvadász.* Reg. (Uo., 1940). (O. Wood álnéven). — 21. *A légió árulói.* Tarka reg. [Uo., 1940]. (G. Lawrence álnéven). — 22. *Az ördögszikla lovasa.* Reg. [Uo., 1940]. (A. C. Paddington álnéven). — 23. *Rémület Malisonban.* Reg. [Uo., 1940]. — 24. *A szent barlang titka.* Reg. [Uo., 1940]. (G. Berry álnéven). — 25. *Csempészhajó.* (Érdekes Regények. 31.) Uo., 1941. — 26. *A halálerőd.* (Tarka Regtár. 6:40) [Uo., 1941]. — 27. *Egy éjszaka rejtelmei.* (Uo. 6:42) [Uo., 1941]. — 28. *Drávaparti sarok.* (Reg.) Uo., 1942. — 29. *Éjféli találkozás.* (Csíkos Sarkú Regények). Pestszterzsébet, (1942). — 30. *Nincs tovább.* (Uo.) Uo., (1942). — 31. *Senki lánya.* (Uo.) Uo., (1942). — 32. *Önítélet.* (Reg.) Bp., 1942. — 33. *Baksa Ferenc házassága.* (Dóczy Regény). Uo., (1943). — 34. *Ágnes választása.* (Reg.) Uo., (1943). — 35. *A bécsújhelyi futár.* (Reg.) Uo., (1943). — 36. *Csók az erdőben.* (Reg.) Uo., (1943). — 37. *Hamis eskü.* (Reg.) Uo., (1943). — 38. *A jöttment.* (Reg.) Uo., (1943). — 39. *Orvvadászok.* (Reg.) Uo., (1943). — 40. *Rádióállomás a trópuson.* (Reg.) (Uo., 1943). — 41. *A sors íródeákja.* (Reg.) Uo., (1943). — 42. *„Tábori posta 114/3".* (Reg.) Uo., (1943). — 43. *Téli förgeteg.* (Reg.) Uo., 1943. — 44. *„Utolsó pogányok".* (Reg.) (Uo., 1943). — 45. *Útravalóul szerelem.* (Reg.) Uo., (1943). — 46. *Vihar a Bakonyban.* (Reg.) Uo., 1943. — 47. *Zsófi diák házassága.* (Reg.) Uo., 1944. s talán: 48. *Asszony a viharban.* (Nagyvárosi Reg.) Uo., [1947] (Forrai György néven!)

M. kvészet 1935/40. 42. — *Sajtókam. évke* Uo., 1942. — *M. N. Bibl.* 1947. — Gulyás gyújt.

Forster *Gyula*, 1904-től pusztaszeri br., dr. jur. (1846 — Bp., 1932. júl. 18.): ör. főrendházi tag. az MTA ig. és t. és a Sz. István akad. tagja (Sz. III:656. h.). — R. k. 1911-ig a M. Földhitelint. ig.-ja. 1895: a Műemlékek Orsz. Biz. s 1911: a vallás— és tanulmányi alapokat ellenőrző biz. elnöke. Ekkor kapta a v. b. t. t. méltóságot. 1896: a Lipót—r.-et, 1898: a

Gergelyffy András: A magyar műemlékvédelem 50 évvel ezelőtt (1919: új távlatok) = Mv XIII (1969) 233-240

Gerelyes Éde: A magyar múzeumügy a két forradalom időszakában 1918-1919.

Tanulmány és dokumentumkötet.

Bp. 1967

MTA tagságát az MTA Elnökség 1989/30. határozatával lapta ovsa

Genthon l

Gerevich

Barbiró W. l.

Éber l.

Akad. Kiál. 1989. dec. 8.

Tanta Gyula

MKÉ 4. 1910

IRODALOM.

Báró Forster Gyula: Olaszország legujabb törvényhozási intézkedései a műemlékek védelme körül. Budapest, 1910. 8°

A füzet bevezetésképen ismerteti a műemlékek védelmére Olaszországban tett intézkedések és mozgalmak történetét, melynek tengelye mindig az a törekvés volt, hogy az országra még ma is fényt árasztó művészeti emlékek erélyes megvédése mellett, a többnyire a nemzet elszegényedett történelmi osztályához tartozó magántulajdonosok érdekét — amennyiben ez a nemzeti érdekkel összeegyeztethető — gyámolítsa. Majd az 1909 jún. 30-án kelt 364. számú legujabb törvény méltatását, birálatát és az előbbi törvényekkel és rendeletekkel való összehasonlítást kapjuk. A füzetnek ez a legértékesebb része, nemcsak azért, mert a birálatot nálunk a legilletékesebb mondja, hanem mert a szerző az olasz művészeti politikának s általában az olasz viszonyoknak is igen alapos ismerője. A következő lapokon a 42 §-ból álló törvény teljes szövegének fordítását találjuk. Magát a törvényt e helyütt nem ismertetjük; ezt részletesen, az eredeti szöveg nyomán külön czikkben tesszük, hogy a minden múzeumot és vásárlót érdeklő törvénynyel azon olvasóink is megismerkedhessenek, akiknek kezéhez nem jut a Forster füzete.

Szerző az új olasz törvény ismertetése után megemlékezik azokról a lépésekről, melyeket az ingó műemlékek védelmének törvényhozási uton elérendő biztosítására hazánkban tettek s melyeknek ő volt irányítója, mint ahogy minden hasonló mozgalomnak nálunk ő a lelke. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának megbizásából a báró Forster tervezete alapján egy albizottság szövegezte meg s azt Forster 1909 április 18-án bemutatta a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, valamint a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának és Főfelügyelőségének. A 29 §-ból álló magyar törvényjavaslatot is közli a füzet. Ennek és az új olasz törvénynek összehasonlítása nemcsak tanulságos, hanem — mint Forster megjegyzi — a mi törvényünk meghozatalánál hasznos és eredményes következtetésekre is szolgáltathat alapot. A kettő között a leginkább szembetünő s a különböző viszonyokból folyó különbség az, hogy az olasz törvényben a magántulajdon korlátozása csekélyebb, mint a magyar javaslatban s másrészt a pénzbüntetések sokkalta magasabbak azoknál, amelyeket a mi törvénytervezetünk szab meg. Szerző kivánatosnak tartja, hogy az ingó műemlékek védelmét czélzó törvényintézkedéssel egyidejűleg az ingatlan műemlékekre vonatkozó 1881 : 39. törvényczikk hiányai is pótoltassanak.

Elsőrendű nemzeti és kulturális érdek kivánja, hogy a Forster-féle törvényjavaslat minél hamarább a törvényhozás háza elé kerüljön.

Königliche Museen zu Berlin. Die Gemäldegalerie des Kaiser-Friedrich-Museums. Vollständiger beschreibender Katalog mit Abbildungen sämtlicher Gemälde. Im Auftrag der Generalverwaltung der Königlichen Museen bearbeitet von Hans Posse. Erste Abteilung. Die Romanischen Länder. Byzanz, Italien, Spanien, Frankreich. Mit 534 Abbildungen. Im Verlag von Julius Bard. Berlin, 1909. 4°. (Ára kötve 23 márka.)

A berlini képtár új tárgymutatója több szempontból jelent nevezetes haladást a képtári katalógusok történetében. Az első katalogus, mely az összes kiállított képek reprodukcióját adja. Ezzel, a fotomechanikai eszközök mai nagy fejlettsége mellett feleslegessé vált a képek formai leirása, a mi más katalogusoknak java részét betölti. Az új berlini katalogus csak az esetekben tesz a reprodukció mellé a formákat leiró magyarázatot, ha az, vagy annak valamely része nem eléggé világos. A tartalmat is csak akkor magyarázza bővebben, ha az, természeténél, jelentésénél fogva rászorul. Rendesen megelégszik a kép tárgyának legrövidebb és legszabatosabb jelzésével. A hosszadalmas tartalmi és alaki le-

FORSTER Gyula

D Forster Gruha báró, jogi ei
szó, szul. 1846. Esztergomban F
1887 óta a Műemlékek Orsz.
Bizottságának elnöke. Szerkesztői
tevékenységen kívül (III.
Béla mappa Eszaky emlékezete,
Magyarország műemlékei)
főműve: A műemlékek
védelme a mappa és a kul-
földi törvényhozásban (1906)
A kultuszminisztériumban volt,
hol 1883-tól minisztériumi tanácsos,
~~[illegible]~~ 1887-1911. a Magyar
Földhitelintézet igazgatója
volt.

F megh. Budapest
1932 jul. 18.

Forster

F. 3. *Gyula* báró, művészetí író, * Esztergom 1846 dec. 21, † Budapest 1932 júl. 18. 1877-ben a Műemlékek Orsz. Bizottsága elnöke lett. Szerkesztette a III. Béla magyar király emlékezete c. díszművet (Budapest 1900) és Magyarország műemlékei I—IV. kötetét (1905). Legfontosabb műve: A műemlékek védelme a magyar és a külföldi törvényhozásban (Budapest, 1906).

K. G. I. 334 f

Troesmis h.n. VIII. 207.

BÁRÓ FORSTER GYULA.

A király az által, hogy *Forster* Gyula miniszteri tanácsosnak, a Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsa tagjának s törvényes utódainak a magyar bárságot adományozta az örökös főrendiházi tagság jogával s a *pusztakéri* előnévvel, — közéletünk egyik, a zajos szereplést és a nyilvános feltűnést kerülő, de annál hasznosabb munkásságú férfiát tűntette ki. Forster Gyula immár egy emberöltőt töltött el a közügy szolgálatában s mindazon téreken, melyekre sokoldalú munkássága kiterjed, maradandó becsű szolgálatokat tett. Mint pályájának egyik kiváló ismerője irta róla: «a szakadatlan előretörésnek az a nemes becsvágya hevíti, a mely mindig önbizalmatlan kicsinyléssel nézi a saját erejét s sohasem kiméli munkájától lelkének legjava részét. Komolyan vette az életet ifjú korától s szeretett kutató elmével a dolgok mélyére hatni.» S hogy e zajtalan, de komoly és mélyen járó munkásság elnyerte a királyi kitüntetésben méltó elismerését, öröme és buzditása lehet mindazoknak, a kik közéletünk és mivelődésünk terén meg tudják becsülni az ily érdemek értékét.

Forster Gyula 1848-ban született Esztergomban. A jogot a budapesti egyetemen végezte s megszerezvén a doktori oklevelet, hosszabb időt töltött a párisi egyetemen, hires franczia tudósok előadásainak hallgatásával. Állami szolgálatba 1870-ben lépett s előbb a közalapitványi igazgatóságnál, majd 1872-től fogva — miután közben az ügyvédi oklevelet is megszerezte — mint fogalmazó a vallás- és közoktatási miniszteriumban működött. A hivatali pályán gyorsan haladt előre, úgy hogy 1883-ban már miniszteri tanácsos lett. E gyors előlépését megmagyarázza az a nagy arányú munkásság, melyet kifejtett. Az erdélyi római katholikus státus sérelmi ügyeit ő rendezte. Az alapitványi ügyek megvizsgálására Majláth országbiró elnöklete alatt kiküldött bizottságnak jegyzője volt, Majláthnak és Trefort miniszternek bizalmas embere. Mint jegyző nemcsak szerkesztette a bizottság jelentéseinek nagy részét, hanem a tárgyalási anyagot is ő rendezte sajtó alá. Ezenkivül a vallásalapra, tanulmányi alapra, a katholikus kongruára, valamint a katholikus autonómiára vonatkozólag nagybecsű ismertetéseket, tenulmányokat és okmánytárakat irt, illetőleg összegyűjtött és kiadott. Különös érdemeket szerzett a horvát alapok kihasitása iránt folytatott tárgyalások körül, és egyik legértékesebb szolgálata, hogy az alapitványok tőkéit rendkivüli nehézségek ellenére konvertálni tudta magyar papirjáradékra, épen akkor, a mikor ez a kincstárra is nagy fontosságú volt: a papirjáradék kibocsátásakor. A kassai konviktus visszaállitása, továbbá sok feledésbe ment, sőt elejtett alapitványi követelés reaktiválása neki köszönhető.

E hivatalos tevékenységén kivül más téren is végzett akkora munkát, a mennyi elég lett volna egy élet tevékenységének betöltésére. Ez a műemlékek ügye. Ő indította meg a tárgyalásokat a műemléki alap létesítése iránt, mely alapból egy millió koronát hasitottak ki a budapesti lipótvárosi Szent István-bazilika építésére. Husz év óta intéző másodelnöke a műemlékek országos bizottságának, melynek ügyeit kiváló szakértelemmel s az ügy iránti igaz lelkesedéssel vezeti. Elnöke a budavári koronázó Mátyás-templom épitési bizottságának s a templomnak, fővárosunk e legszebb régi épitészeti emlékének helyreállitása körül különösen az ezredévi ünnepek alkalmával fejtett ki nagy és buzgó tevékenységet.

A műemlékek irodalmát több becses és nagy tudományos értékű munkával gyarapitotta. A műemlékek védelméről a hazai és a külföldi törvényhozásban szóló munkája irodalmunkban alapvető mű s most már második kiadása fog megjelenni. A III. Béla királyról szóló nagyszabású diszművet ő szerkesztette s becses közleményekkel gazdagitotta. Az ő szerkesztése alatt jelenik meg legközebb a műemlékek országos bizottsága kiadványainak első kötete, mely most van sajtó alatt. Szakavatott irodalmi működésének nagy része a közalapitványi ügyekre vonatkozik; számos kötetet és kisebb tanulmányt adott ki e tárgyról, melyek ma is forrásmunkákul szolgálnak. Egy részük névtelenül jelent meg, de a szakemberek tudják, hogy Forster Gyula a szerzőjük s kellőkép méltányolják ez érdemeit. Ez irodalmi munkásság elismeréseül választotta meg őt tiszteleti, majd igazgatósági tagjává az Akadémia is.

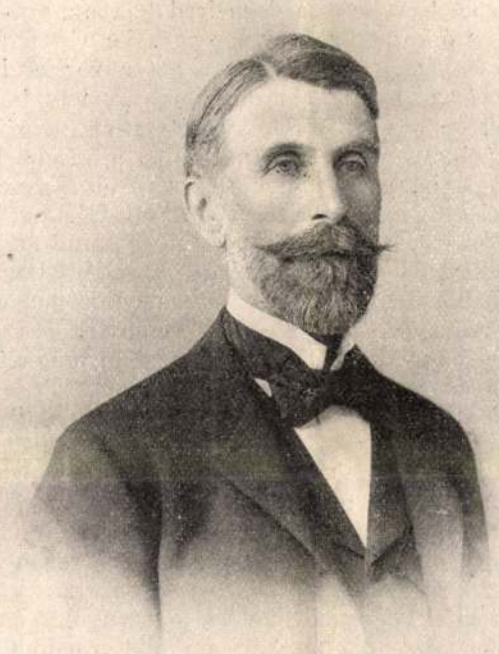

BÁRÓ FORSTER GYULA.

A képzőművészeti tanácsnak választott másodelnöke, a Képzőművészeti Társulatnak alelnöke, tagja a közalapitványokat ellenőrző királyi bizottságnak, nemkülönben a múzeumi tanácsnak, a múzeumok és könyvtárak országos bizottságának, az országos régészeti egyesületnek alelnöke.

Áldozatkészségével is nagy szolgálatot tett a közmüvelődésnek és közjótékonyságnak. Ő és neje, *Luczenbacher* Erzsébet már eddig 200,000 koronára rúgó alapitványokat tettek emberbaráti és művészeti czélokra. Az Akadémiánál több nagy alapitványt tett, igy egyet 25,000 korona tőkével a földmivelés előmozditására szolgáló tudományos munkákra, egy ugyanekkorát egyháztörténeti monografiák irására s a képzőművészeti társulatnál 30,000 koronát tett le magyar történelmi tárgyú képekre. A San Marco herczegnő által alapitott irgalomháza intéző-bizottságának elnöke s e felebaráti intézet egyik legbuzgóbb pártfogója.

Érdemeiért számos kitüntetésben részesült már eddig is. A Szent István- és Lipót-rend kiskeresztese, a pápai Szent Gergely-rend nagykeresztese és a porosz Vörös Sas-rend II. osztályú lovagja.

Nagy és sokoldalú munkássága megrendítette egészségét, úgy hogy 1886-ban kilépett a tényleges állami szolgálatból. A következő évben a Magyar Földhitelintézet egyik igazgatója lett, de azért régi munkaterén, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium körébe tartozó ügyekben tovább is buzgó, hathatós munkásságot fejtett és fejt ki ma is. Mint munkaereje teljességében álló férfiú, bizonyára még sok hasznos szolgálatot fog tenni a közügyeknek.

Forster Gyulának négy fia van. Ezek legidősbike, *Gyula*, a szentpétervári osztrák-magyar nagykövetség attachéja, a második, *Pál*, eredetileg katona volt, de lábtörés miatt tisztiállásáról lemondani kényszerülvén, a diplomácziai konzuli szolgálatba lépett; három évig volt a khinai és japáni konzulátusoknál s jelenleg Ausztrália fővárosában, Sidneyben működik. Harmadik fia, *Dezső*, a jogi egyetem elvégzése után gazdasági tanulmányokra adta magát s elvégezte a magyaróvári és a hohenheimi gazdasági akadémiákat. A legifjabb fiú, *Jenő*, egyetemi hallgató.

A SZÖVETKEZETI KONGRESSZUS TAGJAI MONORON.

A Budapesten összegyült nemzetközi szövetkezeti kongresszus tagjai, szeptember hó 8-ikán Monorra rándultak ki, hogy ott megtekintsék a szövetkezeti gabonaraktárat. Dr. *Förster* Aurél, az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatója lekötelező szivességgel vállalta magára a házigazda tisztét és kalauzolta az idegen vendégeket. A külön vonatot a pályaudvaron diszbandérium várta s *Förster* Aurél igazgató magyar és franczia nyelven üdvözölte az érkezőket. Gróf *Rocquigny* köszönő válasza után a társaság a gabonaraktár megtekintésére indult s onnan a gyümölcskiállitásra, a mely méltán ragadta tetszésnyilatkozatokra az idegeneket. Érdeklődésüket felköltötték a nemzeti viseletbe öltözött leányok és legények, a kik igaz magyaros vendéglátással szolgáltak a nagy üstben főzött gulyással, gyümölcscsel és borral.

A kirándulásban a nemzetközi szövetkezeti kongresszusra összegyült legkiválóbb külföldi szövetkezők vettek részt, a kiknek csoportképét közöljük. Ezek között ott látjuk az első sorban *Madarét*, a Saint-Etiennei franczia szövetkezet kiküldöttét, *Héliést*, a franczia szoczialista hitelszövetkezet képviselőjét, *Teleki* Arvéd grófot, *Jahn* Frigyest, a prágai cseh szövetkezetek kiküldöttjét, *Halstead* urat, az angol termelő szövetkezetek szövetségének kiküldöttjét, *Gehringer* Józsefet, a mödlingi takarékpénztár képviselőjét, *Gieswein* kanonokot, *Störck* Pál bárót, az osztrák szövetkezetek általános szövetségének vezetőjét, gróf *Károlyi* Mihályt, *Seidl* Ambrust, az Országos Központi Hitelszövetkezet vezérigazgatóját, dr. *Förster* Aurélt, *Bernát* Istvánt, a kongresszus főtitkárát, *Serwy* belga szövetkezőt, *Barré*, franczia szövetkezeti vezetőt, *Gueshoff* bolgár minisztert, *Rocquigny* grófot, a franczia Musée Social hirneves vezető

férfiát, a ki irodalmi téren is kiváló érdemeket szerzett s a nemzetközi kongresszuson előadásával is tevékeny részt vett, az angol *Shrubsole*-t, ki Magyarországon több izben megfordúlt s igaz jó barátunk. *Gourlayt*, a ki az angol kormány megbizásából népbankokat szervez Calcutta vidékén, *Ertl* dr. osztálytanácsost, az osztrák földmívelési minisztérium kiküldöttét, *Ivanoffot*, a bolgár nemzeti bank képviselőjét, *Bálint* drt, az osztrák-magyar bank képviselőjét, *Poits* drt, az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet zágrábi fiókjának vezetőjét, továbbá *Fongalland* urat, a franczia mezőgazdasági osztály elnökét, *Losanitch*, bécsi szerb követet, *Högsbro* és *Blem* dán szövetkezeti vezetőket, dr. *Romeynt*, a hágai «Eigen Hulp» igazgatóját, *Gyermanovitch Arsent*, a magyarországi szerb szövetkezetek vezetőjét, s még többeket. A hölgyek közül ott látjuk *Bernát* Istvánnét, Miss *Benett-et*, az angol női liga titkárát, a ki azzal a czéllal jött, hogy Magyarországban is megadja az impulzust hasonló női szövetség megteremtésére, *Geőcze* Sarolttát, az ismert magyar irónőt, és *Kolosváry* Lajosnét, a kongresszus előkészitő helyi bizottságának egyik képviselőjét.

A társaság a legjobb kedélyhangulatban és szép emlékekkel tért vissza a fővárosba, miután *Förster* Aurél igazgatónak az élvezetes délutánért köszönetet mondott.

Mazsár János magyar hittérítő-növendék betegágyán, a drezdai kórházban.

MAGYAR HITTÉRÍTŐ-NÖVENDÉK HALÁLA.

Eddigelé nagyon kevés magyar ember adta magát arra a nemes, de nehéz és veszedelmes hivatásra, hogy messze idegenben, müveletlen vagy épen vad népek közt hirdesse a kereszténységet. A kik mint ilyenek ismertekké lettek, többnyire római katholikus szerzetesek voltak.

Az első magyar protestáns misszionárius *Böhm* Sándor felsőlövői tanító volt, ki Baselben nyert kiképzést és 1857-ben az afrikai *Aranyparton* kezdte működését, de két év mulva maláriában meghalt és *Keta* mellett van eltemetve. Azóta a magyar protestánsok közül nem akadt hitterjesztő és e tekintetben egyedül állanak a többi nemzetbeli protestánsok között, mert még a finnek, sőt a polynéziai fekete protestánsok is misszionálnak. Mult évben azonban megalakult a Magyar Missziói Szövetség, mely ez irányban kezd működni. Négy tagja késznek nyilatkozott, hogy missziói pályára lép. Egyikük, *Mazsár* János 19 éves ifjú, mint iparosinas kezdte pályáját. Később különböző budapesti protestáns egyletekben élénken tevékenykedett és egyházi költeményeit sürün közölték a protestáns lapok. A mult évi ág. ev. egyetemes lelkészi értekezleten bátor beszédet mondott a misszió érdekében, melylyel nagy tetszést keltett. Maga is késznek nyilatkozott mint hitterjesztő működni. A missziói szövetség Lipcsébe küldte tanulmányokra, de betegen ért oda, szivhártyagyulladást kapott. Egy drezdai kórházba vitték; betegsége alatt érdekesen nyilvánult meg iránta a drezdai előkelő társaság részvéte, virágokat hoztak betegágyához. A szép reményekre jogosító, lelkes ifjú meghalt aug. 17-ikén. Temetése augusztus 20-ikán volt; sokan jelentek meg végtisztességtételén, Mollwitz lelkész és Wolff von Ziegler und Klipphausen drezdai polgár beszédeket mondtak.

«MAGYAR REGÉNYIRÓK.»

A Franklin-Társulat egy újabb, nagyszabású irodalmi vállalatot indított meg, mely méltó párja lesz a nagy részében már közkézen forgó «Magyar Remekirók» sorozatának. A «*Magyar Regényirók*» czimü kiadvány ez, a mely felöleli a magyar regényirást úgyszólván a maga egészében, s bemutat minden magyar regényirót, újat és régit egyaránt, a kinek munkássága, egyénisége irodalomtörténeti jelentőséggel birhat s a mai olvasót érdekelheti.

E vállalatnak nagy haszna úgy az irodalomra, mint az olvasóközönségre szembeszökő. Az utóbbi száz év alatt a regény az irodalomnak legkedveltebb és legerősebb hatású műfajává fejlődött, népszerűségben legyőzött a dráma kivételével minden más költői és prózai műfajt. Ezért méltán mondják a regényt a modern ember époszának, mert csakugyan azt a szerepet tölti be a modern irodalomban, a melyet az ó-korban a nagy époszok. S e népszerűsége és hatása érthetővé teszi azt a varázst is, melyet az irókra gyakorol: a legnagyobb tehetségek ép oly előszeretettel választják eszméik közlésének ezt a formáját, mint a kisebbek, mert érzik, hogy ennek segitségével nyernek leginkább meghallgattatást. A mi XIX. századbeli nagy költőink is csaknem mind megpróbálkoztak a regényirással s az általános hatás alól még oly jellegzetesen lyrai tehetség sem vonhatta ki magát, mint Petőfi. Ezért van aztán, hogy míg a XVIII. században még alig volt magyar regény, a következő száz év alatt e műfaj oly virágzásra jutott, a melyhez az irodalom semmi más ágának fejlődése nem fogható. Azóta, hogy báró Eötvös József «Karthauzi»-jával a magyar regényirás európai szinvonalra emelkedett, nem volt időköz, hogy elsőrendű nagy tehetségek ne mivelték volna a regényt. Míg a lyra Petőfi óta, a verses epika Arany óta nem ért el lényeges haladást, a regény úgy formában, mint tartalma körében folyton fejlődött és fejlődik s a kitűnő regényirók lánczolata sohasem szakadt meg.

Ezt a fényes és a magyar irodalomban még eddig eléggé nem méltányolt fejlődést mutatja be eredményeiben a «*Magyar Regényirók*» vállalata. S ebből kitűnő irodalomtörténeti haszonán kívül megvan az a semmikép sem kicsinyelhető hatása is, hogy fölelevenit egész sereg oly magyar irót, a kit a rohamos fejlődés nagyon is hamar elborított a meg nem érdemelt feledés leplével; s ezzel oly kincseket tár az olvasó elé, melyekről az újabb nemzedéknek már fogalma is alig volt. Nem is szólva például *Verseghy* Ferencz «A természetes ember» czimü, még ma is olvasásra érdemes regényéről, melynek különösen a mivelődéstörténeti fontossága nagy, hányan ismerik manapság *Gál* József, *Kuthy* Lajos, *Beöthy* László, stb. regényeit? Az olvasó, ha hallott is róluk az iskolában, nem tartotta érdemesnek, hogy foglalkozzék velük, mikor a mai nap irodalma annyi új meg új, modern izü munkával árasztja el. S most, hogy e müveket a «Magyar Regényirók» vállalatban kezébe kapja, meglepetve veszi észre, hogy bizony érdemes olvasni ezeket is, hogy a magyar szellemnek oly szépségei vannak bennük, a melyeket örök kár lett volna átadni a feledésnek. A mi közönségünk, sőt irodalmunk is nagyon hamar felejt s teljes elismerésre méltó az oly vállalat, mely a mult és jelen közötti kapcsolatok helyreállitására törekszik.

A «*Magyar Regényirók*» vállalata e mellett érdekes, valóban élvezetes és magas szinvonalú olvasmányt is nyújt, mert minden egyes a sorozatba fölvett munka úgy van megválasztva, hogy a mai olvasó is ne csak a multból fenmaradt emléket lásson benne, hanem egyuttal érdeklődéssel is olvashassa.

Becsét jelentékenyen növeli az is, hogy a vállalat szerkesztője, *Mikszáth* Kálmán nemcsak a szerkesztés munkáját vezeti, hanem minden egyes iróról a kötetek élére jellemrajzokat is ir. Rövid, vázlatos formájú rajzok ezek, a kitünő iró annyira kedvelt, meleg, közvetlen hangján irva s e mellett érdekkeltően állitják elénk az illető iró munkásságát. A jelen első regényirója rója le ezzel kegyeletét az elődöknek s egyuttal könnyedén bevezeti az olvasót azokba az ismeretekbe, melyek egy-egy iró megértéséhez szükségesek.

A kötetek kiállitása is a tartalomhoz méltó: szép és diszes, izléses és finom. Szép tiszta nyomása megkönnyiti az olvasást, illusztrácziói növelik a diszét. Mert a kötetek illusztrálva vannak, minden egyes regényt egy-egy kiváló magyar művész rajzai ékesitenek. Mintegy *ezer* művészi illusztráczió — jeles magyar művészek alkotásai — fogja gazdagitani a *Magyar Regényirók* köteteit.

A most megjelent első öt kötet a következő: báró *Kemény* Zsigmond: «A rajongók» (két kötet), R. *Hirsch* Nelli képeivel; *Csiky* Gergely: «Az Atlasz-család», *Neogrády* Antal képeivel; *Vadnai* Károly: «A kis tündér», *Nagy* Sándor képeivel, és *Pálffy* Albert: «Esztike kisasszony professzora», *Márk* Lajos képeivel.

A hatvan kötetes gyüjtemény ára diszes kötésben 300 korona. Félévenként öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Megrendelhető pár koronás csekély havi részletfizetésre bármely könyvkereskedésben.

KÉPEK AZ OROSZ-JAPÁN HÁBORÚBÓL.

Az jellemzi a most folyó háborút, hogy rendkívül sok emberáldozattal jár; nemcsak a modern gyilkoló eszközök tökéletessége miatt, hanem mivel a japánok igen gyakran intéznek rohamokat, az oroszok pedig a védelemben — mint a szláv fajok általában — rendkívül szivósak. Különösen Port-Artur ostrománál kerültek már a rohamok sok ezer japán életébe. De valóban példátlan vakmerőséggel is támadnak az erős várfalaknak, mint ezt egyik képünk mutatja, hol ostromhágcsók hiányában négy sorjával egymás fölé álltak a katonák s a többiek igy igyekeztek ezen az emberhalmon az erődbe bejutni.

A nagy veszteségeket magyarázza az is, hogy most a harczosok, a hol csak lehet elsánczolják magukat s az árkokból borzasztó pusztításokat tesznek a rohanó ellenfél soraiban, mignem annak srappnelei őket is halomra lövik az árkokban. Az előcsapatok ma nemcsak felderítésre valók, hanem az alkalmas helyet egyszersmind meg is erősítik az utánuk jövő csapatok számára.

Természetes, hogy mind a két harczban álló ország népe a legfeszültebb érdeklődéssel kiséri az események folyását, kivált pedig a japán, mert itt a nemzet akaratával, tetszésével találkozik a háború s úgyszólván mindenki tud olvasni, míg az orosz köznép inkább csak hallomásból értesül a dolgok folyásáról. Van is most Japánban óriási kelete az ujságoknak s a győzelmeket hirdető utczai plakátok körül is folyton sürü tömegek tolonganak.

Meglepő a mostani háborúban, hogy mily kevés szerep jutott a hires orosz lovasságnak, a kozákoknak, a kikben pedig oly nagy reménységük volt az oroszoknak. Annál is inkább, mert a japáni lovasságot a háború előtt általában kevésre becsülték, mígnem aztán kiderült, hogy a hol alkalom van rá, ugyancsak derekasan megállja a helyét s ha nem lovagol is úgy, mint a kozák, de bátorságra, ügyességre nem marad mögötte.

A kozákok különben, — úgyszólván lovon születve és nőve fel, — valóságos czirkuszi ügyességre viszik a lovaglást; a nyeregben fennállva nyargalnak, sebes vágtatás közben apró tárgyakat a földről felkapnak stb. Kedvencz mutatványuk az is, hogy lovaikat vezényszóra lefektetik, ők pedig mellé lehuzódva, onnan lövöldöznek. Minderre azonban kevés alkalom kinálkozott a mostani háborúban, mert a harcztér lovasságnak teljességgel alkalmatlan.

Végül még egy sajátságos képet mutatunk be: egy csomó kóreai bálványt a mandsuriai határon. Fából készült kezdetleges szobrok ezek, de a kóreaiak szemében hatalmas bűvös erővel birnak s képesek rá, hogy az ország határán semmiféle veszedelmet be ne bocsássanak. Valóságos határcsőszök tehát ezek az otromba bálványok, melyek sora előtt képünkön épen egy japán lovaskatona vágtat el, a ki láthatólag semmit sem törődve a hatalmas bálványokkal, valami jelentéssel siet egyik hadcsapattól a másikhoz.

derekasan kiképezte magát, hanem a másfélezret meghaladó növendékek között, akik a kontinens különféle államaiból sereglettek ide, egyike lett az elsőknek; nemcsak az építészeti rajzban, hanem a díszítő szobrászatban is kitüntette magát és prémiumot nyert.

Miks Ferenc előmeneteléről nagy megelégedéssel emlékezett meg a „Wiener Zeitung" 1837. évi szept. 5-iki 203. számának tudósítója.

Hazájába visszatérve, előbb Losoncon, majd Vácon próbált szerencsét, ez utóbbi helyen különösen azért, mert ennek a városnak voltak abban az időtájban nagyobb szabású építkezései, melyek gróf Migazzi biboros és váci püspök kezdeményezése folytán országos hírre tettek szert. Mikset is Vácon vették fel a céhbe, ahová a losonci illetőségű építőmesterek tartoztak s csak mint ilyen vállalhatta el az építészeti munkálatokat a br. Eötvös családja részére Ercsiben.

Miks építette a gácsi posztógyárat; Pesten pedig a mostani Ferenc József-téren az egykori Európaszállodát, amely homlokzatával büszkén fordult a budai királyi palota felé s fent egy, a bika szarvaiba kapaszkodó hölgy jelezte, hogy az a mithológiából merített alak a szálloda címere volt; de amelyet, akkor, mikor ezen épületbe az államrendőrség elhelyezkedett, eltávolítottak.

A Miks Ferenc tervrajzai annak idején vetélkedtek Európa jeles építészeinek rajzaival, nemes egyszerűségre, klasszikai stílre törekedett mindenben, úgy hogy még arra is bátorságot érzett magában: Clark Ádámmal kelni versenyre s pályázni a budapesti Lánchídra és amint állítják, a terve tetszett is, csak a megkívánt kaución mult, hogy vissza kellett vonulnia.

A budapesti árvíz alkalmával is nagy buzgalmat tanusított. Az 1839. év tavaszán Vácon több száz munkást toborzott össze s így jelent meg a szerencsétlenség színhelyén s bejelentette közreműködését az ország nádorának, hogy építeni fog, építeni akar, de nem haszonlesésből, hanem hazafiságból s ezen munkából derekasan kivette a maga részét. Vállalatai felett a hatóság gyakorolta a felülvizsgálatot és ellenőrzést.

Ez az 1839. esztendő azonban fordulópont volt a jeles építész életében. Mikor Gömör és Kishont vármegye főispánját, gróf Andrássy Károlyt székébe iktatták, ez a nemes gondolkodású főúr az installáció költségeit egy az árvíztől való védekezésre megírandó pályaműre szánta, Rimaszombat városa pedig úgy akarta jövő fejlődését legszebben biztosítani, ha egy a kor összes követelményeinek megfelelő redout-épületet emel, miután a „Három rózsá"-hoz címzett régi vendégfogadó kezdett kimenni a divatból. Küldöttség járult tehát innen a 25 éves ifjú műépítészhez, aki ezt a meghívást nemcsak elfogadta, de hogy igazán jogcíme is legyen: Rimaszombatban böjtmás hava 26-án polgárjogot váltott, megnősült, elvette Sztolár Annát.

Az az új, akkor modern épület ma is fennáll Rimaszombat városának piacán, a tér délnyugati sarkán, azon a helyen, amelyet annak előtte „Curia" néven ismertek. Az a katonaköteles legény, akit fogdosáskor erre a helyre be tudtak protezsálni, nem szolgált mint katona, ez a kiváltság 1848-ban megszünt.

Hogy ez a „Fekete sas"-hoz címzett épület vendéglő nem volt soha, vagy ha volt is, ez csak rövid tartamu lehetett, igen jól tudjuk; mert a szabadságharc leveretése után 1849-ben abban rendezte be hivatalát a legelső megyefőnök, Mumchardt János s innen intézte a vármegye közügyeit egy évtizeden keresztül Koreska József is.

Mikor I. Ferenc József 1858-ban Gömör vármegyében járt, ennek a kulturpalotának szánt épületnek első emeleti szobáiban lakott, ablakaiból köszönte az éljenző közönség hódolatát. Különösen emelte ezen épület díszét a homlokára felvont egyfejű fekete sas, Rimaszombat városának címere, amelyet az alkotmányos élet helyreállításakor egy este, térzene alkalmával erőszakosan döntött le a nép.

Az alatt a 40 esztendő alatt, amelyet Miks Ferenc Rimaszombatban töltött, nemcsak Gömör vármegye legszebb épületei eredtek tőle, hanem működése kiterjedt a szomszéd Nógrád, Zólyom és Borsod vármegyékre is.

Tanitványai közül említést érdemelnek Feszl Károly és Bobula János Budapesten. Mondják, hogy az ötvenes évek elején egy ideig Izsó Miklós szobrászt is foglalkoztatta, mikor ez Rimaszombatban a Ferenczy István tanítványa volt s a Jakowetz Antal műtermében dolgozott.

Miks pályafutása már az 1857. év őszén véget ért. Végzetes volt reá nézve, hogy egy Kőbányánál a robbantás alkalmával a váratlanul elsült lőpor elszakította két munkásának a karját, s ő, midőn saját személyében meg akarta akadályozni a veszedelmet, maga is élte legszebb idejében, 43 éves korában, a levegőbe repült s agyrázkódást kapott, amelynek nyomai halála órájáig megmaradtak s a buzgó és fáradhatatlan építész a budai országos tébolydában, 1879-ben végezte be életét.

E sorok írója legutóljára ugyanazon év husvéti ünnepeiben akarta felkeresni az élőhalottak eme szomorú hajlékában, de orvosa, dr. Laufenauer Károly ellenezte a bemenetelt. „Valóságos jótétemény — mondá — a többi betegekre a Miks jelenléte! Rettenetes az a papir, festék és irón amit ez a szerencsétlen beteg elhasznál. Most is éppen egy khinai kuglizót épített nekik papirosból s azzal mulattatta a többieket".

1879-ben ősz elején kiszenvedett. Rajzai közül 117 darabot leánya, Stelkovits Istvánné szül. Miks Anna úrnő a gömörmegyei múzeumban helyezett el, amihez 200 olyan nyomatott műrajz járult, amelyet mintalap gyanánt motivumoknak használt a tervezéseinél.

Miks Ferencet a „Gömöri Közlöny" 1879. évi okt. 12-iki 15. száma parentálta el, amint megérdemelte rokonszenvesen, melegen.

—263. FARKASFALVI IMRE

FORSTER GUSZTÁV. Közvetlenül Bécsből származott a hetvenes években ez a porosz eredetű festőművész Vácra.

Hogy különc ember volt, mutatja, hogy már Bécsben gyakran meggyűlt a baja a rendőrséggel. Mint volt katonatiszt, az osztrák fővárosban műtermet rendezett be s nem annyira embereket tartott modellnek, hanem állatokat, többi közt egy óriás kígyót s egy nagy majmot, amelyektől nemcsak a szomszédai féltek, hanem a háziura és a házmester családja is.

Forster Gusztáv egy alkalommal elhatározta, hogy egyik barátjával hosszabb tanulmányútra indul a Dunán s leeveznek csónakon Konstantinápolyig. Utitársa gyümölcsöket és virágokat szeretett festeni.

Az utitársak csak Vácig bírtak eljutni, ugyanis a Buki-sziget mellett baleset történt, a füzes irányában hirtelen vizimadarak repültek fel. Forster, mint kitűnő lövő, célba vette az egyiket, de mielőtt fegyverét elsütötte volna, az véletlenül úgy sült el, hogy a golyó társának oldalába fúródott.

Forster erre a fegyház irányában partraszállott s míg a sebesültet a váci irgalmasok kórházába szállította, ez az eset annyira megzavarta a város lakosságának nyugalmát, hogy mindenki agyonlövést emlegetett.

A megsebzett utitárs az irgalmasoknál annyira magához tért, hogy rövid idő mulva vissza lehetett vinni Bécsbe, ahol szerencsésen megoperálták s egy ideig életben maradt.

Forster Gusztáv vagy azért, hogy a rendőrség további zaklatásait elkerülje, vagy hogy a váci irgalmas-rendiek előkelő, finom és jóakaratú bánásmódját megszerette, Bécsből visszatért Vácra s ott újra állatképeket festegetett, leginkább pedig gyönyörű kutyákat.

A Forster szép állatképei legelőször Muzslay Bertalan rádi földbirtokos figyelmét vonták magukra, csakhogy neki inkább csataképek, történeti ábrázolatok meg genre-képek kellettek s miután a váci papság a festőt szabad gondolkozása és vallástalan hírneve miatt vonakodott pártolni, hát a mecénások úgy segítettek Forsteron, hogy vele a Magyar Nemzeti Múzeum képtárában képeket másoltattak, amelyek jól sikerülvén, foglalkoztatták bibiti Horváth Móricz bodonyi, majd gróf Crouy Frigyes petényi földbirtokosok, a nyolcvanas évek elején pedig Sipos István váci kereskedő és dr. Freysinger Lajos kir. közjegyző és többen.

A Forster Gusztáv korában Vácon azért volt nehéz megélni, mert a műpártoló közönség — úgyszólván húsz év óta — menyői Török Edét s ennek tanítványát, Lencs Vilmost pártolta, akik közül az előbbeni Vácon született s az utóbbi is gyermekkorában került ide Győrből.

Forster a maga műtermét eleinte a Bogányi (később Fajcsik-féle), majd a Farkas-Kovács (utóbb Strba-féle) házba helyezte el, ahol különösen Velzer János kávés látogatta s az ő általa festett képek érlelték meg benne azt a gondolatot, hogy a Schleer-féle kávéházat, amely a Kossuth-téren mai nap is fennáll, ilyen, nemesebb élvezettel kecsegtető szórakoztató helyiséggé avassa, a mi sikerült is.

Öreg napjaiban Forstert olyan szerencsétlenség érte, amely reá nézve végzetessé vált. Műtermében most már nem majmot, de hollót tartott s egy alkalommal, midőn harmadmagával vadászatra rándult, seréttel egy gémet sebzett meg, amelyet még elevenen helyezett a kocsijába s el volt telve az örömtől, hogy mennyi mulatságot okoz majd az a holló neki, ha annak ezt a gémet vendégül bemutatja.

Mikor Forster Gusztáv kocsija a festő műterme előtt megállott; a kocsis a gémet a művésznek éppen át akarta nyújtani mikor Forster a fejét félrefordította, a gém feléje kapott s a balszemét kivájta.

A katonaviselt ember a fájdalomtól felsziszszent, de a jobb kezével torkon ragadta a madarat s úgy vágta a falhoz, hogy az élettelenül hullott a porba. A gémet aztán az atelirjében kiterjesztett szárnyakkal az ajtó fölé szögezte s járó-kelő vendégeinek magyarázgatta, hogy az az átkozott gém mennyi keserűségnek, mennyi szerencsétlenségnek az oka.

Akinek a beteg festő Vácon legtöbbet köszönhetett, az a gróf Crouy-család volt, úgy hogy az állandó foglalkozást is szeretett volna neki itt biztosítani, hanem ez akkor már lehetetlen volt, mert a külföldi, leginkább a német sajtó bizonyos termékeinek olvasása úgy tüntették fel a festőt, mint aki azt képzelte, hogy a vett jótéteményekre neki is jogcíme volna.

A lelki egyensúlyát elvesztett embert csakugyan be kellett a budai irgalmasrendi szerzetesek kórházába szállítani. Mondják, hogy később a Lipótmezőn is gyógyították, de ez nem valószínű, mert Forster először a szemevilágát veszítette el s csak azután borult el az elméje s a budapesti Szent-Rókus-kórházból temették el.

Báró Prónay földbirtokos részére festette a solferinói ütközetet s emlékül egy szép képet a váci irgalmas rendű kolostornak.

Képeit 1888-ban árverezték el Vácon. Néhány képét Velzer János kávés a „Műcsarnok"-kávéházban helyezte el, ahol az 51. számú G. F. betűvel jelölve „Rózsa Sándor a börtönben" Lencs Vilmos állítása szerint csakugyan az övé, míg a 33. számú képet „Rákóczy Ferenc kiszabadulása", a 34. számú „Zrínyi Ilona, a munkácsi vár megmentője" s a 35. számú „Nőrabló kun" ugyanott a Lencs másolatai s azokat tévesen jegyezték a katalogusba, mint a Forster műveit.

Arcképeket is festett a művész, nevezetesen Muzslay Bertalanról, Cacciari Alajosné szül. Drechselmayer Franciska urnőről, Péch Sándorról s bizonyos Neustadl nevű váci kereskedőről.

Az elárverezett képek közül Velzer Kálmán lisztkereskedő tulajdonába is került néhány, de ő azokat leginkább gyermekei között osztotta szét, egyik-másik Pozsonyban van a dr. Falcsik Dezső jogtanár tulajdonában. —265

F. J.

Művészet 1908.

tokat tartalmaz dr. Ficknek «Auf Deutschlands hohen Schulen» címmel mostanában megjelent munkája.

Látjuk ebben egyebek közt, hogy a nagy német egyetemeken mily sok volt a magyar hallgató s mily kiváló helyet vívott ki magának a magyar ifjúság az egyetemi életben. A múlt században és e század elején Jenában az erdélyi tanúlók külön «Landsmannschaft»-ot alkottak; egyesületi szinök a fekete-fehér volt s a hubertusburgi béke ünnepén is (1763) ilyen színű jelvényekkel jelentek meg. A hallei egyetemen viszont cseresznyepiros volt a magyarországiak és erdélyiek szine. A wittenbergai egyetem 1803-iki ünnepélyén a külföldi hallgatók csoportját egy daliás magyar zászlótartó vezette azon korbeli szabású magyar nemzeti öltözetben. Annál természetesebb a magyarság önállóságának ily világos érvényesülése a régi német egyetemi életben, mivel a bécsi egyetemen is, mely mindenben utánozta a régibb párisinak nemzetenkénti felosztását, külön hely illette meg a magyart a többi három nemzet: a déli (később osztrák), a szász és cseh mellett, melyek mindenike maga választotta procuratorát, s igy bizonyos önkormányzati hatáskörrel birtak. Nem egészen igy látjuk már a prágai egyetemen, hol a magyarok és magyar szlávok, a négy nemzet: a lengyel, cseh, a szász és bajor között a csehekhez voltak beosztva.

Az általános viselet a német diákság zöménél különben az egész XVI. század folyamán a következőkből állt: bugygyos újjú szűk dolmány, redőzött csipkegallér, alúl rendkívül bő, de a térden felül már testhez állóan szűkülő nadrág, fekete bőrczipő s a vállon rövid köpeny magasan fölálló gallérral; oldalukon hosszú vívó tőr csüngött, kosaras markolattal, fejükön pedig többnyire fekete bársony barrettet viseltek vörös tollal. Később, mikor Európaszerte meghonosodott a dohányzás, a deák szájából soha sem maradt el a pipa s kezéből a hegyes csákányos bot, melyet mindenüvé magával vitt, még az előadásokra is. Mindenik diáknak megvolt a maga mendikánsa, a kit a németek «Schutze»-nek neveztek; egy tiz—tizenkét éves szegény tanúló, a kit a deák maga mellett tartott, sőt magával vitt vándorlásaira is; a ki neki feltétlen engedelmességgel tartozott; köteles volt neki kéregetni, kenyérért énekelni, stb.; jutalma ellenben csak koplalás és verés volt.

Rendkivüli kiváltságok illették a régi diákot több tekintetben. Lakása császári védőlevéllel szentnek és sérthetetlennek nyilváníttatott. Ha szomszédja kellemetlen volt neki, elűzethette; ő tőle ellenben nem volt szabad az üresen álló szobát megtagadni, melynek évi bére — 30 pengő forint — s az élelmezésért heti nyolcz garas hatóságilag volt megállapítva, úgy, hogy a szállásadói többet nem követelhettek tőle. Hitele is nagy volt, habár már Göttingában egy 1705-iki rendelet eltiltotta, hogy fényűzési czikkeket, kávét, theát, csokoládét, «égetett vizet», billiárdpénzt, lovat, kocsit, szánt — hitelben vehessenek, vagy bérelhessenek; s ugyanazon időtájt Jenában s másutt is szabályt alkottak, hogy füszer- és kelmeárúkat diáknak hitelezni nem szabad a rektor vagy professzor engedelme nélkül, vagy pedig czipészeknek csak négy tallérig, szabóknak ötig, kalaposoknak kettőig, parókacsinálóknak csak háromig volt szabad hitelezniök és pedig csak hat hétre. Ezt a rendelkezést annyival inkább kénytelenek is voltak megtartani, mert ha a diák hitelezői elől könyvei hátrahagyásával megszökött, a könyveket nem volt szabad lefoglalni.

Mélységes lenézetés volt a polgárság sorsa az egyetemi diákság részéről, a mit a legkülönbözőbb gúnynevek adásával tanúsítottak, melyekben háznépét sem kímélték. Ellenben őket «nemes ifjak»-nak kellett czímezni s tűrni, hogy ablakaikat beverjék, őket magukat kővel dobálják. Mert a diákság előtt semmi sem volt szent. Menyekzőknél álruhában a templomajtó mögé álltak és kicsúfolták a mátkapárt, sőt behatoltak a lakodalmas házba is, hatalmukba kerítették az ételt-italt s megszurkálták a védekező násznépet. Nem volt paraszt, a kinek, ha eladnivalóját a városba vitte, meg ne dézsmálták volna a tojását, vaját, tyúkjait és libáját el ne szedték volna. Nem csoda, hogy ilyenek után megtörtént, hogy 1567-ben a lipcsei piaczon egy diákot zsarolási kisérlet miatt, 1569-ben

III. BÉLA KIRÁLY GYŰRŰJE ÉS FELIRATA.

ANNA KIRÁLYNÉ GYŰRŰJE ÉS A BELEVÉSETT SYRÉN.

III. BÉLA ARANYBULLÁJA.

pedig Jenában épen egy egyetemi professzor fiát lopásért nyakaztak le.

Természetesen gyakoriak voltak a diákság és polgárság közt a véres összekoczczanások is, melyek nem egyszer azzal végződtek, hogy egyik-másik küzdő fél halva maradt a csatatéren. A diákkörökben a polgárság valóságos gúnynevévé lett «filiszter» szó fölkapására is egy ily verekedés adott alkalmat. Ugyanis egy polgár által agyonvert kötekedő diák temetésén a pap a biblia azon textusához fűzte gyászbeszédét, mely Sámson és a filiszteusok harczát tárgyazza. 1704-ben Halle is véres diáklázadásnak volt színhelye. A diákok betolakodtak egy polgári menyekzőre, s mivel ott kiutasitották őket, megtámadták a városházát, pisztolyokkal lövöldöztek a polgárokra és az őrségre. 1718-ban a prorector és a syndikus házát ostromolták meg az éjjeli zenés csoportosulások eltiltása miatt; 1724-ben pedig több napon át tartó véres zsidóüldözést idéztek elő.

Egész kicsapongássá fejlesztette a régi egyetemek ifjúsága az ivást és dorbézolást. Mindenféle drága ivópoharakat használtak a vendégek tiszteletére. Ott volt a «poculum gratulatorium», meg a «római birodalom» nevezetű nagy ivó serleg, mely a legerősebb ivót is le tudta verni lábáról. De ittak azután tálból, kalapból, csizmából, vagy egyéb hetykélkedéseket műveltek, mint például, hogy hat sózott heringet dobtak a kancsóba, s azt a sörrel együtt hajtották fel. Mert a sör volt a rendes és mindennapi ital százféle kedélyes elnevezéssel, mint a wittenbergai «kukukk», a lipcsei «restrum», a hallei «puff», a brandenburgi «vén Kolos», a braunschweigi «álorcza», a kyritzi «gyilok és halál» stb. Ittak aztán szájokkal a pohár szélét köröskörül befogva s tartalmát egyszerre lenyelve; ittak a padon állva, egyik fölemelt lábuk alatt emelve a kancsót szájukhoz, vagy a földön fekve s a sört torkukba tölcséren át töltve. A «harczjátéknál» császáriak és svédek, azaz könnyű és nehéz ütegek, — értsd: poharak és kancsók szálltak sikra egymás ellen. Mellesleg pipázóversenyek is folytak; a ki egy estén át 50 pipát szivott ki, «magister»-ré promoveálták; a ki 80-at, azt licentiatussá», a ki pedig százig is fel tudta vinni, abból a dohánytudomány doktora lett.

Mégis talán legérdekesebb középkori szokása volt a régi egyetemi életnek a XVIII. században már egészen eltünt «depositio», vagyis az újonczdiák bizonyos felavatás-szerű szertartása, a melynek fantasztikus képletességével azt akarták jelezni, hogy hogyan faragják, gyalúlják, köszörűlik és egyengetik át a tudomány újoncát a Múzsák csarnokába való belépése küszöbén.

Nagyon körülményes szertartás volt ez, melyről számos egykorú ábrázolat maradt fönn. Az ujoncz diák neve *bejencis* vagy *beancis* volt s a felavatás a legdurvább tréfákkal volt egybekötve. Mindenféle kérdés és felelet előzte meg, melyeknek tulajdonképeni értelmét már alig is sejtjük, s melyeknek végeztével a szerencsétlen diákjelöltet a földre fektették s fürészszel, baltával, gyalúval stb. alaposan megdolgozták. Fejét megmosták, megnyirták, azután minden kimélet nélkül megborotválták és fésülték, fülét, körmét mindenféle képtelen szerszámokkal megtisztították.

De ez még nem minden. Alig támolygott fel az igy megkínzott a műtét alól, arczán még észrevettek valami kis mocskot. Nosza, elő ismét a csodaszappannal, mert ezt csak az moshatta le. Az pedig állott — szénből és szekérkenőből. Egyúttal ráfogták, hogy egy pár szál serte éktelenkedik az újoncz állán; arra meg jó volt a faborotva, azzal nyúzták le róla, végül egy csöbör vízzel öntötték nyakon, s aztán durva zsákszövettel véresre dörgölték az arczát.

Igy kiállítva a jelölt megkezdhette az exament. De természetesen egyetlen felelete sem sikerült. Megpróbálták tehát, tud-e legalább irni? Dehogy! Hisz még a jó előre beenyvezett dugót sem tudja a tintás üvegből kihúzni. Újabb kaczagás és hahota, csak a jelölt hallgat tovább és szégyenkezik. Igen, mert egyik foga, az úgynevezett «bacchius-fog» gátolja a beszédben. Ezt még elfeledték kihúzni. Újra kezdik tehát a műtétet. Szélesre nyittatták a száját, miután előbb egy kétlábú székre ültették, mely — felesleges mondani — időközben többször fölborúlt. De végre ki volt rántva az ártalmas fog, — egy hatalmas gyökerű sárga répa, mire aztán a «fog helyét» gondosan betömködték *hamuval*. Csak ha mindezeken és még százszor ennyin keresztül ment a megkínzott újoncz, akkor vették fel ünnepélyes beszéddel «commilito»-nak (bajtársnak), nehány szemer sót adva a szájába, a «bölcseség savát», hogy beszéde ezentúl mindig fűszeres, elmés legyen.

Ilyen volt egy diák-avató szertartás a régi századokban. Az ünnepélyes próbatétel döntő pillanata, mely a tudományos pályára lépő ifjút az egyetem falai közt várta, nemcsak szorongó aggódásnak volt forrása, hanem egyszersmind kimeríthetetlen csapongó tréfáknak is, melyeket csak az egyetemi élet akkori korlátlan szabadsága tesz érhetővé.

EGYVELEG.

* **Különös utazás.** Egy Hauslian nevű bécsi ember, ki már egy ízben távgyaloglásban díjat nyert, május hó 13-án gyalog elindúlt Bécsből Párisba. Ez magában véve nem volna valami különös dolog, de Hauslian egy gyermekkocsit tol maga előtt, melyben neje és négyéves leánykája ül. A gyermekkocsi sulya a bennülőkkel együtt 84 kilogramm. Hauslian reményli, hogy június 20-ika körül Párisba érkezik.

* **A német császár ruhatárát** 120 ezer forintra becsülik. Nagy Frigyes császárnak mindössze három egyenruhája volt. A legjobbikban eltemették, a másik kettő pedig alig ért negyven tallért.

* **Sir Robert Peel volt angol miniszterelnök képtárát** és műkincs-gyűjteményét a család Londonban nyilvános árverés útján el fogja adatni. A 73 darabból álló képtárt két millió forintra becsülik, de kétségtelen, hogy egyes képek, mint például három Van Dyck által festett arczkép sokkal a becsáron felül fognak elkelni.

* **Az orosz vezérkar** szent-pétervári palotájában levő 30 ezer kötetből álló könyvtár és gazdag okmánytár elégett. Ilyformán I-ső Miklós czárnak azon kivánsága, hogy az 1849-iki magyarországi beavatkozás katonai történetét 60 év múlva — vagyis 1909-ben — ki kell adni, nem valósulhat meg, mert az idevonatkozó okmányok is elpusztultak.

* **A kanadai erdőségek** nagy részének kivágatása óta az ottani éghajlat teljesen megváltozott, a mennyiben télen folytonos szelek uralkodnak, nyáron pedig nagy szárazság szokott lenni. A kormány most az erdők kiirtását szigoru büntetés terhe alatt megtiltotta és a területek befásítását rendelte el.

* **Páris földalatti csatornáiból** ezelőtt évenként 3—4 száz ezer patkányt fogtak ki, s ezek bőréből a legfinomabb keztyűket készítették. Mióta azonban a csatornákat hetenként kiöblitik, a patkányok annyira megfogytak, hogy ide s tova végképen kivesznek.

* **A czápák és a háború.** A dél-afrikai háború kitörése óta a Durbanba, Fokvárosba és egyéb kikötőkbe induló csapatszállító angol hajókat nagy czápák kisérik. Ellenben a rendes postagőzösök útjában czápák nem igen láthatók.

* **Carnegie Frigyes a hires amerikai vas- és aczélgyáros** összes kohóit, hutáit és vasöntődéit egy ottani szövetkezetnek 1000 millió frankon adta el. Ezen óriási összeget 38 részvényesnek kellett volna előteremteni, miután azonban Carnegie attól tartott, hogy a szövetkezet a megállapított határorrszarvú, bivaly és strucz-vadászat csakis bizonyos időben és bizonyos megszoritások közt engedtetik meg.

* **London lakossága** 1890 óta 43 százalékkal szaporodott. A hajléktalanok és koldusok, valamint a lelenczek száma azonban folyton apad, mi onnan van, hogy a város «szegénységügyi osztályának» évi költségvetése 1890 óta tetemesen emelkedett. Megjegyzendő, hogy Londonban minden font sterling (12 forint) jövedelmi adó után, szegényadó fejében csak husz krajczár pótlékot kell fizetni.

* **Francziaországban a söripar annyira** haladt, hogy a múlt évben az idegen sör bevitele 50 százalékkal alább szállt, a kivitel pedig 248 százalékkal emelkedett. Minőségre nézve a franczia gyártmány a legjobb bajor- és osztrák sörökkel bátran kiállja a versenyt.

* **A háború kitörése előtt Kimberleyben** hetenként átlag másfél millió forint értékű gyémántot bányásztak ki.

* **Alaska tartományban** (Éjszak-Amerika) azok a férfiúk, kik télen szabadban dolgoznak, bajuszt

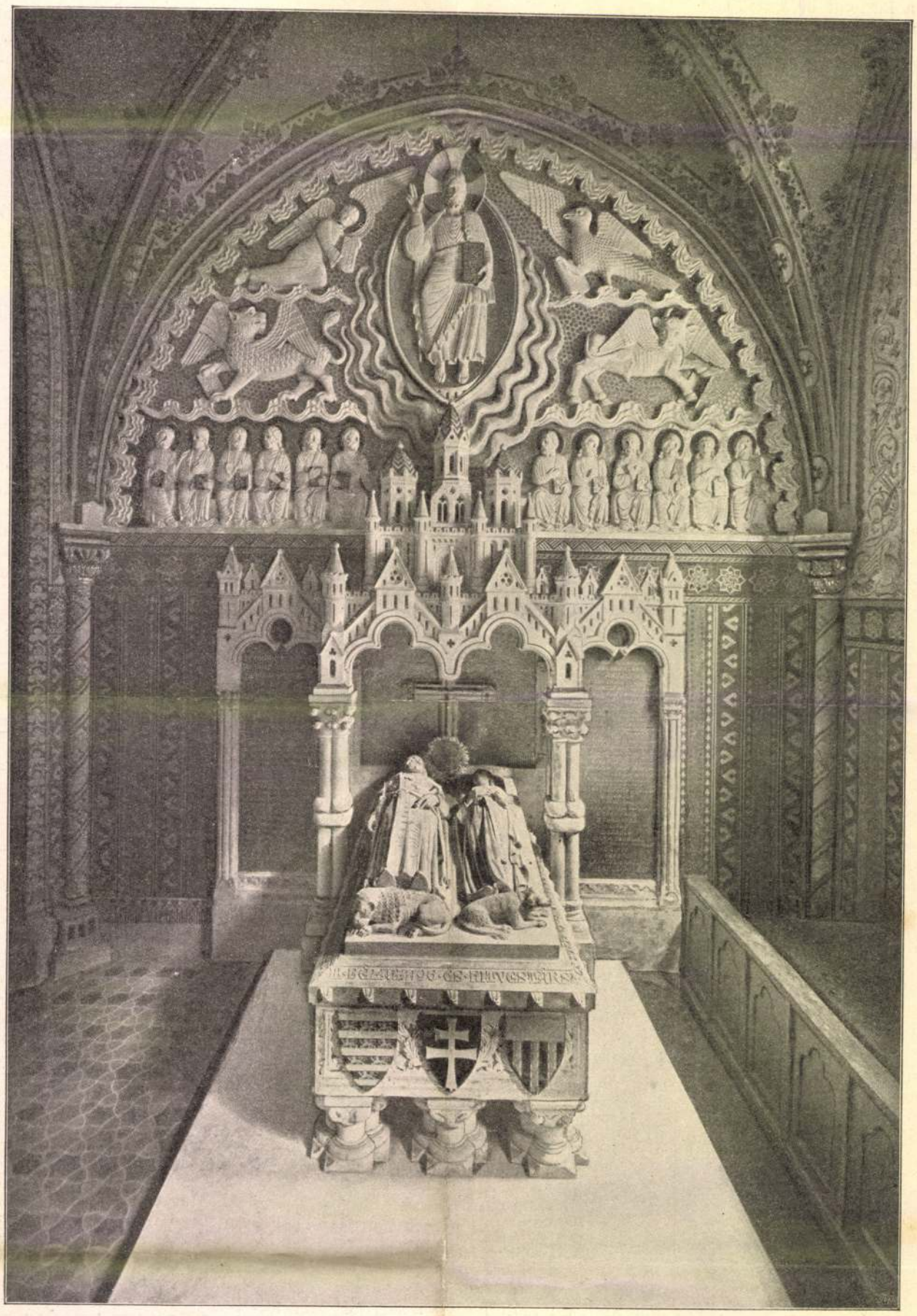

III. BÉLA KIRÁLYNAK ÉS HITVESÉNEK, ANTIOCHIAI ANNÁNAK SIREMLÉKE A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOMBAN.

időre nem fizethet, ezen esetre 5,850,000 frank bánatpénzt kötött ki magának. Carnegie gyárai 1899-ben 105 milliót jövedelmeztek.

* **Az orosz uralkodó család kincstárát** a szentpétervári téli palota földalatti helyiségeiben éjjel-nappal 1200 katona őrzi. A husz tiszt vezénylete alatt álló csapatot csak minden második évben váltják fel. A kincstárt idegen ember még nem látta, ellenben a moszkvai Kremlben őrzött koronázási jelvényeket bármikor meg lehet tekinteni.

* **A vadállatok védelme.** Miután sok hasznos vad a kiméletlen üldözés miatt nagyon megfogyott Afrikában, közelebb egy nemzetközi egyezmény jött létre, mely szerint ezentul az elefánt-, zsiráf,

* **Az egész világon** naponta átlag háromezer pár lép egymással házasságra.

* **A föld leghidegebb része**, melyen eddig hőméréseket végeztek, a Grönland éjszak-nyugati részében levő Rennselei-i kikötő, hol az évi középhőmérséklet 19^5 fok, vagyis olyan hideg, a milyen nálunk tél közepén is csak elvétve fordul elő.

* **A sztrájkok hatása.** Európa különféle országaiban a múlt 1899-ik évben beállott sztrájkok alatt közepes számítás szerint 150 ezer munkás hetven napig nem dolgozott, mely idő alatt a munkások 80 filléres napszám mellett, mintegy 4,200,000 forintot vesztettek, míg a munkaadók kára ezen összeg négyszeresére tehető.

nem viselnek. Az arcz, valamint a nyak védelmére körszakált növesztenek, de a bajuszt mindig leberetválják. Ezt azért teszik, mivel a lélekzet nedvessége a nagy hidegben azonnal megfagyván, a bajuszból valóságos jégcsap lenne.

* **A legtöbb vasuti baleset** az orosz vasútakon fordúl elő. Igy a múlt évben 64 utas vesztette életét, 362 pedig megsebesűlt. Vasúti alkalmazott 200 halt meg, 1178-an pedig kisebb-nagyobb sérűlést szenvedtek.

* **Párisban** jelenleg 142 napi, 426 heti és 884 havi lap jelenik meg. A napi lapok és havi szemlék fele a radikális párt elveit szolgálja.

22. SZÁM. 1900. BUDAPEST, JUNIUS 3. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre — **12** ; Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre — **8** ; A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre — **5** ; Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

FORSTER GYULA.

Forster Gyula, a kinek szerkesztői vezetése mellett jelent meg a *III. Béla királyról* irott nagy díszmű, a melyről lapunk mai számában más helyen emlékezünk meg, s a melynek ő a tartalmi részét is jelentékeny történelmi tanúlmányokkal gazdagította, a közélet leghasznosabb munkásainak egyike. Az emlegettetés gondos elkerülésével sokat tesz ő évek sora óta a tudomány, irodalom és művészet előmozdítására és fejlesztésére, nemcsak mint szellemi munkás, hanem mint anyagilag is áldozatkész támogató. A nyilvános szerepléstől való rokonszenves huzódozás jellemzi az ő egész egyéniségét, annak daczára, hogy vele született munkaszomját becsvágy is heviti. A szakadatlan előretörésnek az a nemes becsvágya, a mely mindig önbizalmatlan kicsinyléssel nézi a saját erejét s mindig aggódó szorongás közt vállalkozik újabb és újabb feladatra, soha se kimélve munkájától a lelkének legjava részét. Komolyan vette az életet ifjú korától s szeretett kutató elmével a dolgok mélyére hatolni.

Emlékezem reá mint pályakezdőre. Innen-onnan harmincz éve lesz, hogy mint gyakornok a közoktatásügyi miniszterium azon ügyosztályába került, a melynek e sorok irója akkor már tagja volt s a melyet egy geniális elme irányított, a ki gyűlölte az emlegettetést. A rejtett munkásságra tanított bennünket; arra, a mely a kötelességteljesítés tudatából meriti az erkölcsi erőt az előretörésre. Dr. Hegedűs Lajos Kandidot értem, a ki a közalapok jogi és gazdasági ügyeivel foglalkozó szakosztály élén állt, a melynek körébe még az ország művészeti ügyeinek irányitása is tartozott, ide számítva a Nemzeti Múzeumot és az emberbaráti jótékony intézeteket is. Akkora ügykör, a melyet ma három önálló kéz vezet a miniszteriumban.

Forster Gyula, Hegedűs Lajos Kandid jobbkeze volt s ezen a nyomon Trefort Ágostnak, az ország kulturája akkori lánglelkű vezetőjének is csakhamar kedveltje lett; mert hát őt meg erős munkakapocs fűzte Hegedűs Lajoshoz, a ki neki nemcsak a saját szakosztálya ügykörébe vágó dolgokra, hanem a kulturalis kérdésekre nézve átalán is bizalmas és nélkülözhetetlen tanácsadója volt s minden egyéb lényeges dologban első rangú tényező. Azt a nehéz időt éltük akkoriban, a mikor a közművelődés terén úgyszólva még mindent csak kezdeni kellett. Egy tetterős, nyugtalan lelkű miniszter állott a tárcza élén, a kinek égő alkotási vágya léptennyomon financzialis akadályokba ütközött. Iskola és művészet voltak az ideáljai s egyremásra emelte az előbbiek számára a hajlékokat s mindjárt minisztersége kezdetén hozzá fogott a kassai, a bártfai és a budavári történelmi műemlék számba menő templomok stylszerű helyreállításához.

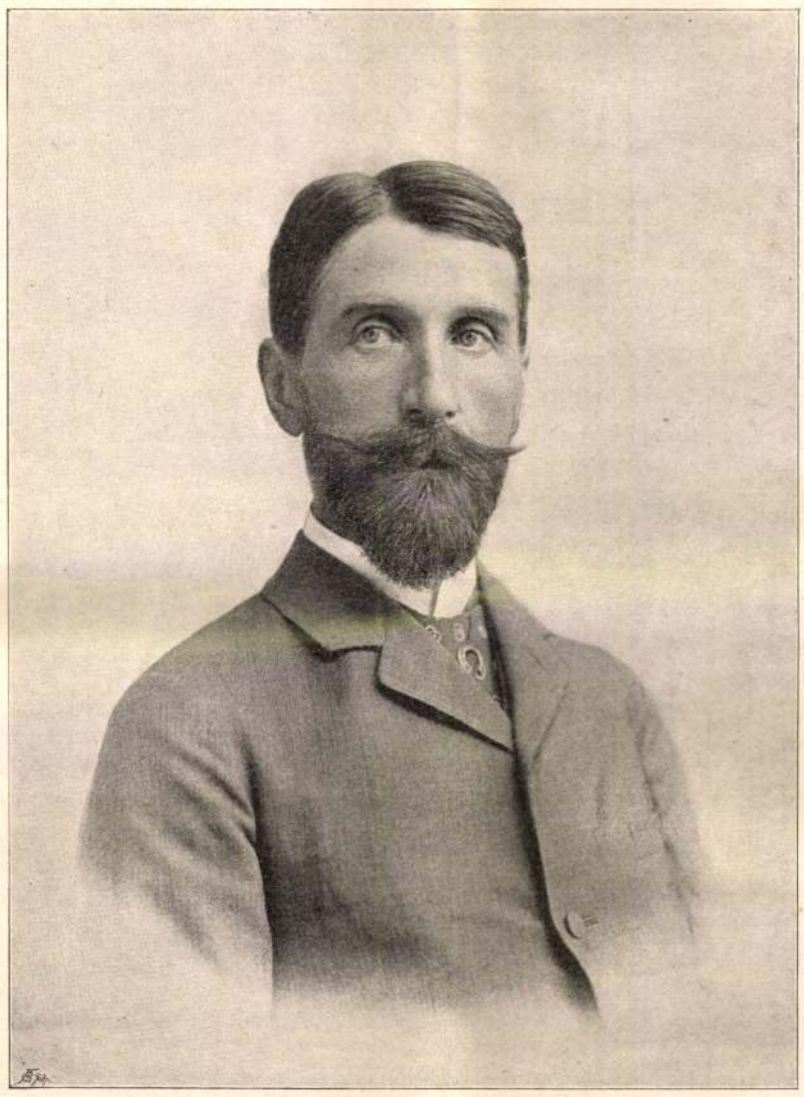

FORSTER GYULA. Koller utodai fényképe után.

Ma mindenkinek csak gyönyörűsége és büszkesége az a budavári templom, a mely a III. Béla király történetét tárgyazó jeles munkában leli leirását; de azt csak nagyon kevesen tudják, hogy mi mindenfélével kellett megküzdeni annak a miniszternek, a ki megkezdette azt a nagy művet s a mely ma egy negyedszázadig tartott munka után, mint történelmi emlék s mint a főváros egyetlen ily nemű dísze, az ország büszkeségét képezi. Sokszor fenyegette azt az épitkezést a finánczialis kérdésnek a szirtje. A vallásalap fedezte nemcsak a budavári, hanem a már említett többi templomok helyreállítási költségeit is. A vallásalap deficzittel küzdött s a minisztert élesen támadta az ellenőrző bizottság és folyton hangoztatta aggályait a püspöki kar is. Mind a két oldalról szorgosan követelték, hogy a vallásalap szabadíttassék meg a műemlékek restaurálási költségeinek terhétől, mert félő, hogy tulajdonképi hivatásszerű feladatát: a kegyurasága alá tartozó templomok föntartási és épitési költségeit nem fogja fedezhetni. A nyolczvanas évek első felében egyenesen kérdésessé vált a budavári templom munkálatainak tovább haladása és válság fenyegette a műemlékek jellegével biró többi templomok stílszerű helyreállításának folyamatban volt építési ügyét is. Csakhogy Trefortot nem riasztotta vissza az útjába eső rög. A küzdés embere volt ő. Tettre sarkaló erővel hatott reá az akadály s a mint észrevette, hogy az egyik forrás bezárul előtte, nyomban más útak és módok felé irányította a tekintetét. Azok kétségesek voltak. Rá nézve csak egy volt a biztos. Az, hogy el nem ejti a megkezdett művet; s ekkor fogamzott meg benne a műemléki alap eszméje, ekkor ütötte nyélbe

hosszas tárgyalások, küzdelmek között az úgynevezett Bazilika sorsjáték-kölcsön ügyét. A nélkül ma nem büszkélkedhetnénk a budavári templom pompás épületében, a melyért sok keserű labdacsot kellett a munka első megpendítője s folyamatba tevőjének elnyelnie.

Ebben a küzdelmes korszakban már csak Forster Gyula állott széles körű és alapos ismereteivel és lankadatlanúl odaadó munkásságával az ő rendelkezésére. Hegedüs Lajos Kandidot férfikora delén, java alkotó erejében elszólította a Gondviselés keze, s Trefort, a ki tudta értékelni az igazi tehetség nehéz munkával egybekapcsolt előre törését s a ki rokonszenves érintkezésével mintegy önkénytelenül is buzdította a környezetét, Forster Gyulát állította az alapítványi ügyosztály élére.

Úgyszólva páratlanúl álló, de teljesen kiérdemelt, gyors előhaladással nyerte ő szolgálata tizenegyedik esztendejében, 1883-ban a miniszteri tanácsosi czímet és jelleget, a mely minőségében négy évig állott a reá bizott alapítványi ügyosztály élén; dolgozva nem a hivatalos órákra szorítottan, hanem reggeltől alkonyig. De ez a napestig tartó szakadatlan szellemi foglalkozás megtámadta a szervezetét s előállott önmagára nézve az a nehéz kérdés, hogy becsvágyának megfelelően folytathatja-e tovább is ezt az intensiv munkát. Ekkor történt, hogy a Földhitelintézet, egyik igazgatói állásának betöltése alkalmából reá vetette szemét és egyhangú választással neki kínálta az állást. Így lett ő 1887 óta a Földhitelintézet igazgatójává, tulajdonképen véve azonban minden szabad idejére nézve a közoktatásügyi miniszterium munkása ma is.

A legutóbb lefolyt tizenhárom évi időszakra esik ugyanis az a gazdag és szakavatott irodalmi munkássága, a mely a közalapítványok és országos műemlékek ügyeit a miniszteri szolgálatban szerzett hiteles adatok alapján ismerteti és tárgyalja kötetekre menőleg, a melyek azonban, sajnos, nem jutottak könyvárusi forgalomba, sőt névtelenül forognak mint értékes forrásművek a szakkörök kezében is. A «Budapesti Szemle» közölte ezen alapos tanúlmányok legnagyobb részét, a melyek külön kötetekben következő czímeket viselik: «A magyar vallásalap hajdan és most» (1888), «A magyar tanúlmányi alap hajdan és most» (1892), «Az ingó műemlékek» (1893), «A legfőbb kegyúri jogról» (1896), «A katholikusok autonomiájáról» (1897).

Ez az ő kevesek által ismert értékes irodalmi munkássága volt az, a mi a tudományos körök figyelmét reá irányította s a melynek nyomán őt a Magyar Tudományos Akadémia 1898-ban tiszteleti tagjai közé emelte.

De nemcsak tollal szolgálta ő a közügyet, hanem anyagi áldozattal is, a mennyiben humanisztikus, közgazdasági és művészeti czélok előmozdítására 100,000 korona erejéig hasznos alapítványokat tett. Egyáltalán a művészet s különösen a hazai műemlékek ügye az, a melynek ő komoly, beható tanúlmányok alapjára fektetett ismerője s a melynek terén szakadatlanúl búvárkodik. Ezen a nyomon a Képzőművészeti Társulat évek óta választmányi tagjai közé sorozta, s ezen a nyomon lett a Műemlékek országos bizottságának másodelnöke, s a Mátyás templom építési bizottságának pedig elnöke. Érdemeiért Ő Felsége a Lipót-renddel és a Szent István-rend kis keresztjével tüntette ki.

Annak a történelmi díszműnek szerkesztését, a mely most «III. Béla emlékezete» czímén az ő neve alatt megjelent, hivatottabb kézre alig lehetett volna bízni. A kor történetének megírására a legjelesebb erőket tudta maga köré csoportosítani. A királyi hamvak Székes-Fejérvárról hazaszállítása és a Mátyás-templomban elhelyezése, valamint magának a templom építési történetének megírása pedig az ő tollából eredt. Ennek a résznek adatszerű megörökítése úgyszólva egyenesen az ő kötelessége is volt, mert a 27 éven át tartott munka minden legkisebb mozzanatára ő hiteles tanu. Ott dolgozott a miniszteri büróban az építés megkezdésekor, átélte a válság küzdelmeit, ő volt az építkezés folytathatása eszközeinek megteremtésében a Trefort miniszter tervének megtestesítője s mint az építési bizottság elnökének, az államszolgálat elhagyása után is folyton rész jutott neki a munka irányításában, annak befejezéseig.

Szüry Dénes.

KÖZÖS BÁNAT.

Messzire, hejh, messzire innet,
Ott, hol a Maros születik:
Az erdőség igy tavaszonként,
Valami nagy, mély bánatba esik.
A szélső fák kihajladoznak,
Napkeltétől napnyugatig:
— Mintha várnának valakit!

S messzire, hejh messzire onnat,
A hol a Maros születik:
Egy szegény ember tavaszonként,
Ugyanabba a bánatba esik.
Maga se' tudja, hogy mi lelte?
— Napkeltétől napnyugotig:
Erdőzúgásról álmodik!

Szabolcska Mihály.

BETEGEN.

Ne féltsetek, nem «megyek» én el,
Dehogy megyek még, fiaim.
A jó Isten megőriz engem,
Értetek is, én kicsi lelkem,
Fehér galambjaim!

Meg rosz halott is lennék én még,
Nem lennék odalent sokat . . . .
Onnan is, tudom, fel-feljárnék:
Megigazgatni éjszakánként
A takarótokat!

Szabolcska Mihály.

A BUCZKA ELSZERZÉSE.

Életkép. (Vége.)

Irta Szivos Béla.

Ábris hamar megfelelt a két feketének, azzal a nemzetes úrral együtt kifelé indúltak a kávéházból. Az utczára kiérve, még ott beszélgettek egy kicsit, de nem sokára búcsút vettek egymástól, miközben Ábris ezeket mondá:

— Tehát tisztában vagyunk, nemzetes uram. Már most én megyek a magam dolga után. Csak tegye meg a nemzetes úr is azt, a mit ajánlottam s akkor ne legyen Finom Ábrahám az én nevem, ha el nem adjuk azt a buczkát. Szerencsére most az idő is megesőzött, megázott a föld s ilyenkor a rosz homok is jól mutat annak, a ki nem ért hozzá.

Náthán gazdát mód nélkül gyötörte a kíváncsiság, hogy vajjon mit fundálhatott most ki ez a két jó madár? Mert hát hiszen Ábrisról nem szükség sokat beszélni, de bizony Lakatos uramról is sok furcsa dolgot rebesgettek már egyszermásszor . . . Hej, hej, kitelik ezektől minden, ha összefognak. Ugyan min törhetik most a fejüket? . . .

De hiába volt Náthánnak minden igyekezete, egyebet meg nem tudhatott, mint hogy Ábris jegyet váltott a vasútnál Budapestre, Gergely gazda pedig mind megvette a Karikás répa- és krumpliterm ését, a kinek az idén, valami kövér új törésű fenékben, olyan roppant nagyságú efféle portékája termett, hogy mindenki csodájára járt. A tengeri szárából is megvett egy nehány szekérrel s ez a szár is olyan vastag volt, mint az ember kezeszára.

Mindebből azonban nem sokkal lett Náthán okosabb. Pedig hát ha egy kicsit jobban utána jár, meglehetős érdekes dolgokat tudhatott volna még meg.

Ugyanis Ábris, a mint a vasúthoz iramodott, útközben beugrott még egy pár szóra tekintélyes kinézésű barátjához, Grűn Dolfihoz is, a kiről mindenki tudja, hogy igen élelmes férfiú, a ki könnyen megérti az okos szót. Ábris értekezett Dolfival, a minek a veleje az volt, hogy ha mostanában ő tőle sürgönyt kap és abban egy bizonyos napot lát említve, hát akkor utazó táskával fölszerelve, ott legyen a délutáni vonatnál s a többi aztán úgy történjék, a hogy egymásközt megállapították.

De még Lakatos uram felől is tudhatott volna meg a kíváncsi Náthán egy-más érthetetlen, különös dolgot.

A mint ugyanis a nemzetes úr megvette azt a sok répát és egyebet, szekérszámra kihordatta a buczkára, ott meg szépen csomóba, kazalba rakatta a kis tanya mellett. De még furcsább dolgot is követett el: a sovány szántásokon egy félszekér tengeriszárat szóratott szét, a legvastagából; ugyanezt cselekedte a répával, meg a krumplival is, csak hogy elébb ezeket megvagdaltatta, mintha az ásó sértette volna meg, mikor kiásták.

Még a birkákra is nem remélt szép napok derültek fel. Egyszerre nagy szekér jó takarmányt küldött oda Gergely úr s azt mondta, hogy hadd egyenek a juhok annyit, a mennyi beléjük fér, hadd erősödjenek.

Berbécs Gyurka, a juhász, sokat tapasztalt ember volt ugyan s holmi apróságokért ült is már hében-hóban egy-egy félesztendőcskét, de még se birta kitalálni, hogy ugyan miben sántikál most a nemzetes úr? De hát nem soká kellett törni rajta a fejét, mert mikor ilyenformán rendbe volt hozva minden, egyszer csak félre intette a nemzetes úr s így szólott hozzá, pipaszárával rámutatva öt vagy hat darab sertésre, a melyek ott turkáltak a tanya végénél:

— Gyurka, ezt a fecskehasú ártányt jó pénzért kérted tőlem a nyáron. Hát most neked adom ingyen. S még azonfelül választhatsz a birka közöl is ötöt, a legjavát, ha elkél ez a buczka. A napokban lehet, hogy jön ide valami vevő. Majd Finom Ábrissal jönnek . . . Te mutogasd meg nekik a tagot. Azután magyarázd meg, a mi kell. Láttad, a mit ide hordattam . . . Csak aztán nyomon beszélj. Érted!

Hát meg is értette Gyurka mindjárt, nem kellett arra sok szót vesztegetni. Feljebb billentette egy kicsit a homlokáról a kalapját s miután még egy pillantást vetett a fecskehasúra, ennyit mondott:

— Ide bízza nemzetes uram, majd tudom már én a többit.

Pár nap múlva sürgöny érkezett Budapestről. Az egyik Grűn Dolfinak szólott:

Csütörtökön lesz vásár.

A másik Lakatos Gergelynek volt czímezve s ebben ennyi volt:

Gazdag marhakereskedő a csütörtöki vásáron jószágot vett, legelőre még nem egyezett.

A postáskisasszony egyszerű üzleti tudósításnak gondolta a két sürgönyt, elannyira, hogy nem is tartotta érdemesnek elpletykálni; de

bezzeg megértette Grűn Dolfi, hogy csütörtökön a vonatnál lesz dolga s Lakatos úr is megtudta, hogy a vevő valami pénzes marhakupecz s hogy még földbirtoka soha sem volt, tehát nem is ért hozzá. Ezt jelentette a sürgönyben a legelő emlegetése, a mint azt Ábrissal előre megállapították.

Csütörtökön aztán jó idején ott volt már Grűn Dolfi az állomás várótermében. Tiszta ingén olyan hamis köves gombok ragyogtak, mint egy-egy fél mogyoró; utazó táskája kissé kopottas volt, de pótolta ezt az a büszke, önérzetes kifejezés, a mely arczát ezúttal elborította. A ki nem ismerte, soha sem mondta volna, hogy nem most adott el kétezer mázsa búzát a maga uradalma terméséből.

Nem sokára megérkezett a vonat, melyből egy kövér, elbizakodott, vörös arczú, czilinderes úri forma ember szállott ki, nyomon követve a mosolygó Ábris által.

A mint a várótermen keresztűl mentek, egyszerre csak összecsapja Ábris a kezeit s a kényesen ott szivarozgató Dolfihoz nagy csodálkozással így kiált:

— Nini, hol méltóztatik itt járni nagyságos úr! Alászolgája; épen most öt esztendeje, hogy nem volt szerencsém! Talán bizony valami dolga volt szerény községünkben?

— Igen, — felelt Dolfi, leereszkedő hangon. — Tudja, egy birtokot néztem most itt. Ezét a Lakatosét. No, nem mondom, hogy meg nem tetszett, de nem egyeztünk meg. Ötvenkét forintot kér holdjáért, de én negyvennyolcznál többet nem igértem. Habár . . . Nos, most utazom vissza. Épen megyek jegyet váltani. Viszontlátásra!

Megmagyarázta aztán Ábris, hogy ez az úr egy igen gazdag bérlő volt, a ki nagyon szeretné a Lakatos-féle kitünő birtokot megvenni s ha már negyvennyolcz forintot megigért, bizonyosan megadja az ötvenkettőt is.

A vasúttól egyenest a Lakatos uram kúriájára hajtatott a két férfiu. A nemzetes urat ott találták egy kétkarú székben pipázgatva, a fél lába pedig vastagon bepólyálva, oda volt támasztva egy másik székre.

— A csúz háborgat, — mondá Lakatos uram egy kis beszélgetés után, — s csak is azért adom el azt a birtokot. Ha ugyan eladom . . . Elég ilyen rosz lábnak egy tanya is. Hallom az úr vevő szándékát, hát csak tessék megnézni. Ott a csőszöm, majd megmutat mindent. Én bizony magam most mozdulni sem tudok.

A vevőnek szemlátomást tetszett, hogy a gazda otthon marad, így majd a cselédségtől jobban ki lehet tudni a hibákat.

A buczkára kiérkezve, ott találták a juhászt mindjárt a határ mellett, a mint botjára könyökölve csendesen bámult a semmibe.

— Jó napot juhász gazda! — kiáltott rá Ábris. — Merre van a csősz?

A juhász, ámbár jól tudta, hogy ezen a rosz buczkán soha sem volt csősz, még is rögtön elértette a dolgot s így felelt:

— Elment az most őrletni, nem is jön haza estig. De még a béresek is mind egy lábig a másik tanyára vannak rendelve.

— Ejnye, ez már baj. Hm, hm. De hát megtehetné azt juhász bácsi is, — szólt nyájasan Ábris, — hogy megmutatná ezt a birtokot; ez a nagyságos úr szeretné megnézni.

A juhász egy darabig hallgatott, majd nagy fanyalogva felelt:

— Hát hiszen, ha már így van, megmutathatom a határt. Miska te — kiáltott rá a bojtárra — vigyázz addig a birkára, szét ne szaladjon!

A kövér vevő, a ki ezen párbeszéd alatt nagy

III. BÉLA KIRÁLY ÉS ANNA KIRÁLYNÉ FEJÉRVÁRI KOPORSÓI A NEMZETI MUZEUMBAN.

szakértelemmel nézegette a birkákat s egyiket-másikat vaskos esernyője végével meg is piszkálgatta, dörmögő, kellemetlen hangján megszólalt:

— De roszak ezek a birkák, juhász; csupa csont és bőr . . .

— Micsoda? — felelt a juhász, — hátha még csak egy hete látta volna is az úr! Alig birt a nyáj a maga lábán ide vánszorogni, némely részét úgy hoztuk ide szekéren. Már mint hogy a másik tanyáról. Ott a fekete földön mind elveszett volna éhen, de mióta itt vannak, szemlátomást gyarapodnak. Pedig hát itt is nagy szárazság volt, de azért ha csak a gyökeréből csíphet is az itteni fűnek, felhízik rajta a jószág. Hijába: a homok csak homok. Mondhatja nekem akárki, hogy így fekete föld, úgy fekete föld, nekem ugyan nem kell!

Ezzel nagy méltatlankodva megrázta a fejét, mintha valaki erőnek-erejével rá akarna vagy ezer hold fekete földet tukmálni.

E közben odaértek a répakazal mellé, a mely mellett Ábris is, a juhász is úgy tettek, mintha szó nélkűl odébb akarnának menni. De a kövér vevőnek szemet szúrt az óriási répa, odébb meg az ökölnyi krumpli. Gyönyörködve szedegetett fel egymásután egynehányat:

— Hm, hm, — mormogá félhalkan, — csakugyan gyönyörű portéka . . .

— Megteszi, — szólott a juhász, — de hát ha a tavalyit látta volna valaki! . . Mondom, az idén nagy szárazság volt s nem csoda, ha csak ilyen termett. Na igaz, hogy sok volt. De a gazda áthordatta már nagy részét a másik tanyájára. Úgy szokta. Mindent oda hordat, takarmányt, mindent . . . Furcsa ember. A cselédjét is megrövidíti . . . De tudom, hogy nem is soká szolgálom, nem én . . .

Itt összenézett a vevő Ábrissal, gondolva: csupa jó, hogy ez az ember ellensége a gazdájának, legalább mindent elmond. Mindjárt ki is huzott a tárczájából egy vastag szivart s megkínálta vele a juhászt.

— Hát aztán mi hibája van ennek a földnek, juhász bácsi?

A juhász előbb megforgatta a vastag szivart bütykös újjai közt, körülnézegette, aztán vigyázva kétfelé törve, az egyik darabot bedugta bagónak, s miután azt a balképében kényelmesen elhelyezte, csak azután felelt:

— Ennek? Hát csak az, hogy rosz a gazdája! Földhöz, cselédhez, semmihez sem jó a nemzetes úr . . . De hát ne szólj szám, nem fáj fejem! . . . Lám, — folytatá Gyurka egy kis szünet után, a mint a felszántott laposhoz értek, — mennyi itt is szanaszét a sok répa — miközben egy nagy darabot kampós botja végére felszúrt, — mind itt vész ez gazduram felől. Így szokott bánni mindennel, kevés rá a gondja . . . Rozs, kukoricza is termett itt, kivált tavaly, annyi, hogy alig győzte elhordatni; s nem mind összepenészedett a magtárjában?

Ábris, a ki eddig szerényen hallgatva szótlanul kullogott a barázdán, fölvett egy roppant vastag tengeri szárat s közönyös hangon azt kérdezte a juhásztól:

— Tán valami újfajta tengerit termesztett itt Lakatos uram, hogy ilyen vastag szárú?

— Nem a, — felelt a juhász. — Csak idevaló tengerit vettet. Hanem hát hogy ez a föld módnélkül termi . . .

— Hát ez a sok homokhegy itt, — szólt közbe a vevő, — ezt mire használják?

— Ezt uram? No ez nem ér egy fabatkát. Van pedig harmincz-negyven hold, de tán ötven is. No, az csupa haszontalan. Már mint hogy nem terem semmit. Amott a tag másik végén is van még egy jókora darab. De még egy birka sem élne meg rajta.

A vevő arcza kezdett borúlni, Ábris pedig nyugtalanúl pislogott a juhász felé.

De ez, miután megigazította szájában a bagót, zavartalanúl folytatta:

— Hanem hát sok bolond ember van a világon. Most azt mondják, hogy valami féreg kirágta a hegyeken a szőlőt s az egész világ a homokba akar ültetni. Itt a szomszédok homok hegyeit mind megvették már nagy áron s ezt a mi hegyeinket is sokan kérték, — a mint a csősztől hallottam, — 60—70 forintjával is, de a gazda azt mondja, hogy darabonként nem adja, nem vesződik vele. Ha adja: az egész birtokot adja . . . No, az ő dolga . . . Különös ember, pedig így pénze is lenne, a legjava földje is megmaradna . . . Mondom, sok a bolond ember a világon!

Erre a vevő nem szólott semmit, csak azt mondta Ábrisnak, hogy most már menjenek vissza a faluba.

Lakatos uram meglehetős kedvetlenül fogadta őket, mintha tán már meg is bánta volna, hogy azt a páratlan jóságú földet árúba bocsátotta.

A dolog vége azonban mégis az lett, hogy az alkut hamarosan megkötötték s az árva buczkát az a soha nem álmodott megtiszteltetés érte, hogy ötven forintjával kelt el holdanként.

kaszinóban s már az ajtóból odakiáltott Náthán gazdának:

— Két feketét ide! Fizetek!

Azután előkelően odalépdelt a kártyaasztalhoz s kitevén nehány ötöst az asztalra, az elámult kompániának szárazon ennyit mondott:

— Kártyát kérek!

S ime, oh csudák-csudája, maga a mészáros rántotta odább legelébb is a székét, hogy helyet miközben az elébe tett kozmás feketét kavargatta, azon töprenkedett, hogy mégis csak kár volt azt a jó fajta fecskehasút odaadni a juhásznak, megtette volna egy pár rosz birka is!

III. BÉLA MAGYAR KIRÁLY EMLÉKEZETE.

A régmúlt emlékei, letűnt évszázadok kegyeletes ereklyéi nemzeti kincsek, melyek a jövendő fölvirágozás magvait hordják magukban.

A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOM FŐHOMLOKZATA.

És a kupecz majd elrepült, olyan boldog lett vele. Büszke örömmel sietett vissza a fővárosba, hogy sörházi barátainak eldicsekedhessék a pompás szerzeménynyel. Hiszen majd rájön ugyan, hogy az egész nem ér egy hajítófát, de hát akkor is megmarad a fődolog: a «földes úr» czím, a mi után szívének olyan nagy vágyódása volt, mióta egy pár háromemeletes ház gazdájának érezte magát.

Ábrist a szerencsés vásár után mintha kicserélték volna. Másnap délután keztyűsen, felbodorított hajjal jelent meg a Polgári kávéház és szoríthasson a tiszteletreméltó Ábrisnak, a ki ettől fogva majdnem két hétig legbecsültebb tagja lett a társaságnak.

A másik asztalnál már Grűn Dolfi elnökölt, mondhatni: trónolt, nyervén hideg méltósággal, vesztvén nagyszerű közönynyel. Róla különben azt beszélték, hogy a buczkavásár óta, még reggelire is libamájat eszik.

Lakatos uram is megérkezett nem sokára. Leült szokott helyére s épenséggel nem látszott rajta semmi különösebb változás, sőt úgy tetszett, mintha valami bántaná. S valójában,

Az erkölcsi erők eme enyészhetetlen új életre támadását semmi sem bizonyítja lélekemelőbben, mint III. Béla király és felesége Antiochiai Anna királyné tetemeinek és ereklyéinek története.

Az egész nemzet lelkesedése fogadta királyunk fenkölt elhatározását, midőn pár évvel ezelőtt e tetemeknek a budavári koronázó templomban királyi fénynyel leendő eltemetését és méltó siremlék felállítását rendelte el.

Miután a koronázó templom restaurálása s benne az emlékszerű síremlék elkészült s a temetés országos pompával végbement, a kormány e történelmi jelentőségű tényeknek az

irodalomban leendő megörökítéséről is gondoskodott, minek eredménye gyanánt jelent meg most az a nagyértékű monumentális kötet, melynek teljes címe: «*III. Béla magyar király emlékezete,* dicsőségesen uralkodó utódja I. Ferencz József császár és apostoli király legmagasabb segélyével. A magyar kormány megbizásából szerkesztette *Forster Gyula,* mint a műemlékek országos bizottságának másodelnöke és a koronázó templom építési bizottságának elnöke. Budapest, 1900. Hornyánszky Viktor császári és királyi udvari könyvnyomdája.»

Nagy negyedrét alak 358 lap, 13 táblával és 211 képpel.

És e művet Forster valóban a történelmi jelentőséghez méltóan alkotta meg, úgy tudományos belértékét, mint a mű kiállítását illetőleg, melyhez hasonló fényes kiállítású mű történelmi irodalmunkban alig van. A szerkesztő páratlan lelkiismeretessége, buzgalma, nagy tudása és széles körű összeköttetése kellett ahhoz, hogy a történelmi adatok halmazát, gyakran messze külföldről egybegyűjtse s számos új adatával középkori történetünk számára is új forrásokat nyisson.

A mű mindenek előtt a sírbahelyezésre vonatkozó királyi elhatározást, a III. Béla tetemeinek felfedezésére, viszontagságaira vonatkozó adatokat, kortörténeti értekezés és a síremlék terve és leírása kiséretében tartalmazza.

Az egész mű központja III. Béla. Az ismertető czikkek Fejérvárról, Szent István bazilikájából indúlnak ki, hol földi maradványait megtalálták és a budavári koronázási templomban végződnek, hol azokat újra eltemették. E keret tartalmazza a czikkeket, melyekből megismerjük III. Béla és hitvese családját, Bélát mint királyt, ki által a magyar állameszme azt az alakot nyeri, melynek körvonalaiban az, a Habsburgok jogara alatt, a jogi vagy a tényleges állapot szerint ma is jelentkezik.

A magyar állameszmét a szent korona fejezi ki, melyet eredetileg a fejérvári bazilikában őriztek a koronázási palásttal együtt, mely mint miseruha István és Gizella ajándékából jutott a koronázó egyházba. Külön czikk ismerteti hazánknak e két drága kincsét.

Folytatólag megismerjük az ország közművelődését Béla alatt. Kanczelláriáját, pénzrendezését, építő művészetünk főalkotását, az esztergomi templomot.

A következő czikkek Bélának és hitvesének, az Árpádok házából a nemzeti kegyelet számára fenmaradt tetemeit ért viszontagságokról, továbbá a velük eltemetett királyi jelvényekről és ékszerekről szóló ismertetéseket tartalmazzák.

Miután pedig nincs Európában régi uralkodó család, melynek tagjai III. Béla leányági ivadékai közé ne tartoznának, részletesen ismerteti e mű azt a leszármazást, a melynek révén Európa uralkodóházai az Árpádokkal vérségi összeköttetésbe jutottak s a mely összeköttetés arról tanúskodik, hogy mennyire iparkodtak Európa fejedelmei a magyar királyokkal családjaikat házasság útján vérségi kapcsolatba hozni.

Külön három fejezetre osztott czikk szól azokról az emlékekről, a melyek királyaink és családjuk tagjainak elpusztult sírjaiból fenmaradtak. Szó van itt Váradról és Szent László király ereklyetartójáról, továbbá az itt-ott külföldön elszórva levő emlékekről.

A mű befejezését természetszerűleg a budavári koronázó templomban találja, hol Bélát az ő királyi utódja és nemzete másodszor temettette el. Hosszasabban van szó a koronázó templomról nemcsak ezen az alapon, hanem azért is, mert épen ez a templom hazánknak az a nevezetes építészeti emléke, melylyel a műem-

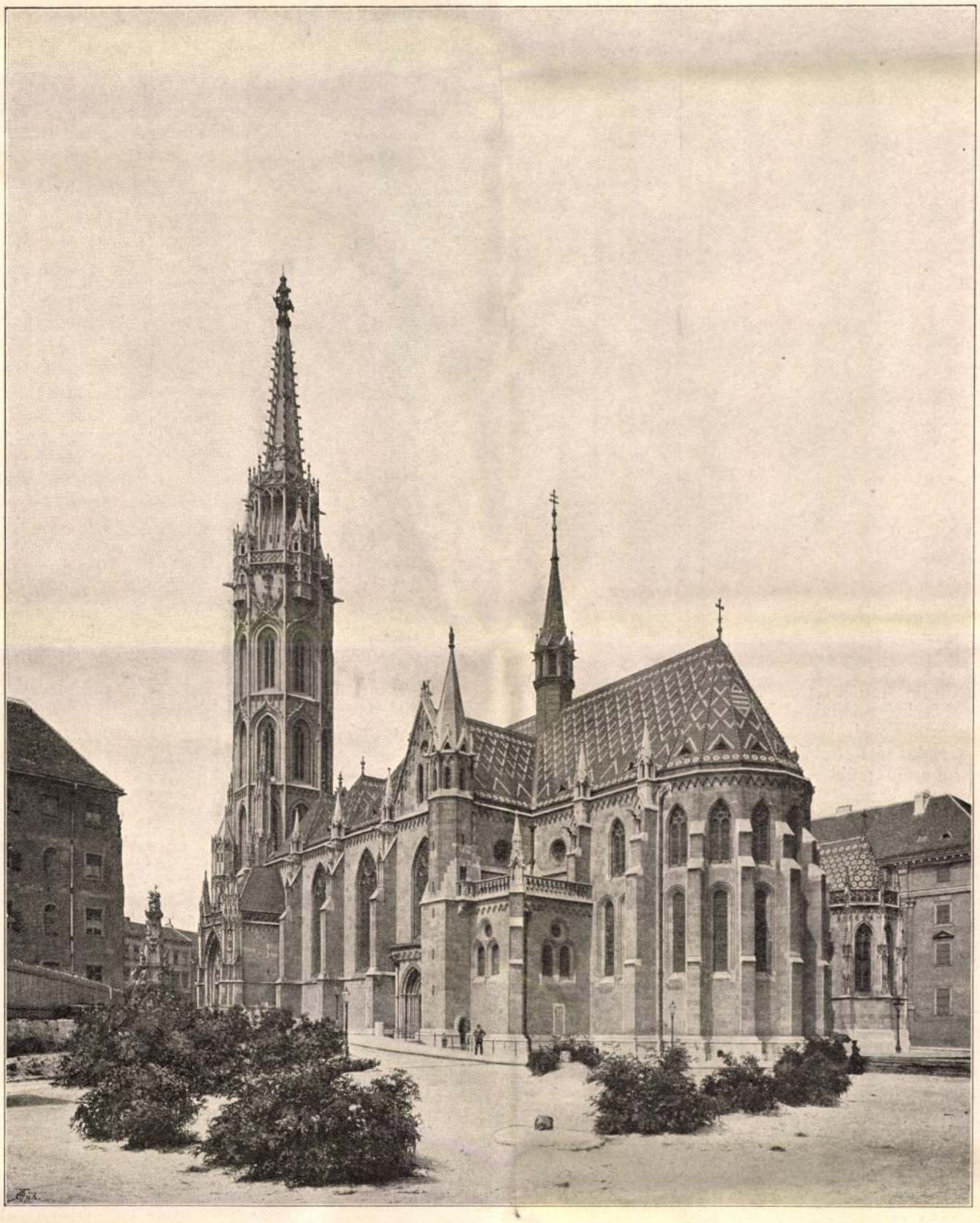

A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOM DÉLKELETRŐL.

A SZŰZ ANYA. — ERZSÉBET KIRÁLYNÉNAK MENYASSZONYI KOSZORÚJÁBÓL KÉSZÍTETT AJÁNDÉKA A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOMBAN.

lékek fentartásának és helyreállításának rendszeres munkáját a kormány királyunk uralkodásának negyedszázados évfordulójára megkezdte. A III. Béláról szóló műben ennélfogva ismertetni kellett nemcsak magát az emléket, mely az ő tetemeit befogadta, hanem azt a templomot is, melynek helyreállítása az ő királyi utódja által állított síremlékkel kiegészítést nyert.

A mű tartalmának felsorolása, melynek megírásában Forster legkiválóbb szakférfiainkat hívta fel, fogalmat nyújt annak belső értékéről. Maga *Forster* Gyula ismerteti bevezetésül a királyi kéziratot, III. Béla és hitvese Châtillon Anna hamvainak újbóli eltemetése tárgyában, értekezik a régi székesfejérvári koronázó templomról, Anna királynéról és családjáról, a királyi tetemek viszontagságairól, a koronázó templomról és a síremlékről, Szent László váradi egyházáról s végül általában az Árpád-házi siremlékeinkről. E szerint Forster a szerkesztés mellett a mű megírásában is magának vevén az oroszlánrészt, a történelmi haladás terén elért eredményein kívül méltánylással kell megemlítenünk irályát, mely a művelt nagyközönségnek van szánva s magyaros zamatán kívül az igazi lelkesedés melege ömlik el rajta.

Pauler Gyula III. Béláról és családjáról, *Thallóczy* Lajos Béláról és a magyar birodalomról, *Békefi* Remig a nemzet művelődéséről Béla korában és a temetésről, dr. *Török* Aurél a két királyi csontvázról, dr. *Czobor* Béla a székesfejérvári ásatásokról, a magyar szent koronáról és koronázási palástról, az esztergomi bazilikáról, a királysírok halotti ékszereiről s végül Szent László ereklyetartó mellszobráról, *Fejérpataky* László Béla király okleveleiről, dr. *Réthi* László a király érmeiről s végül *Nagy* Géza III. Béla király fegyverzetéről s a király utódairól és ivadékairól értekeznek a kötetben.

A mű képeiből bemutatjuk a királyi tetemek fejérvári koporsóit, valamint a mostani új síremléket. Az emléket magában foglaló újjáépített koronázási templomot délkeleti oldaláról, valamint impozáns főhomlokzatát.

Itt közöljük még Béla király arany pecsétjét, bulláját, melylyel egyik kiváló fontosságú oklevelét látta el, továbbá a temetkezési ékszerek közül a király és királyné arany gyűrűinek rajzát. A király gyűrűjének feje felnyitható s méreg avagy ellenméreg, esetleg ereklye tartására szolgált. A beléfoglalt gránátkőbe arabs mondat van bevésve. A királyné gyűrűjébe vésve lantoló szirént látunk.

A budavári koronázási templomot megdicsőült királynénk Erzsébet számos nagybecsű ajándékban részesítette, így menyasszonyi ruháját miseruha készítésére s 1890 márczius 14-én menyasszonyi koszorúját is templomunknak ajándékozta, melybe a boldogságos Szűz Mária ezüstképét foglaltatta. Itt közöljük ennek képét is, mely bizonyára féltékenyen őrzött ereklyéje lesz a koronázási egyháznak.

E művet méltatva, mely nemcsak III. Béla királynak, hanem nemzeti történetünk egy egész korszakának teljes és kiváló monographiája — elismerés[illegible]sel kell megemlékeznünk annak művészi és nyomdai kiállításáról, valamint a Förk Ernő által tervezett és Gottermayer könyvkötő által készített történelmi stílű kötésről is, melyek együttvéve könyvnyomdai iparunknak legkiválóbb alkotásai közé tartoznak.

Dr. Szendrei János.

III. BÉLA KIRÁLY ÉS NEJE SÍREMLÉKE.

A III. *Béla magyar király emlékezete* című nagy díszműből bemutatott, Székesfejérváron talált koporsókra és a budavári koronázási templom sírkápolnájára, valamint az abban elhelyezett emlékművekre vonatkozólag közöljük:

A III. Béla és neje koporsói, — melyeket 1848-ban fedeztek fel a székesfejérvári régi bazilika romjai alatt, — vörös márványból vannak faragva. A király koporsójának hossza 278, szélessége pedig 133 centiméter, mig a királynéjé jóval kisebb, mert csak 210 centiméter hosszú és 75 centiméter széles. Ez utóbbinak alsó lapján — fenekén — az egykor rajta nyugodott királyné alakjának nyoma még most is jól kivehető s az is látható, hogy a feje balra volt fordúlva. A király alakjának lenyomata, — bár hatalmas testének körvonalai kivehetők, — nem olyan világos, a minek magyarázata az, hogy a királyné könnyű ruhája hamarabb enyészett el, mint a király sűrűbb, nehezebb ruházata s míg a királynénál a test feloszlásának folyamata csakhamar a márványlapot érte, addig a királynál a feloszlás nyomainak a márványba evődését nagyon akadályozta a vastagabb ruházat. Különben a királyné koporsójának feneke egy darabból állott, a királyé pedig két nagyobb és két kisebb táblából volt szerkesztve.

A budavári koronázó templom sírkápolnájáról, — hol a régi királyi pár maradványai ma el vannak helyezve — és a díszes síremlékekről a most megjelent díszmű ezeket mondja el:

A Szent Háromság oltáráról nevezett kápolna, melynek munkálatai 1898 október hó második hetében készültek el, az éjszaki oldalról két ablak által nyer világosságot. Az oltárral szemben, a kápolna nyugati falához csatlakozólag, közvetlen a talaj színéről emelkedik a királynak és királynénak haraszti kőből készült román stílű szárkofágja, melyen körös-körül levéldíszítés fut végig. Elől, a keskeny oldalt, domborművű három pajzs foglalja el, melyek közül a jobbik a király Árpád-házi, a bal a királyné Châtillon-családi és a középső az állam czímerét: a kettős keresztet ábrázolja.

A szárkofág födelén nyugszik a királynak és a királynénak pólai kőből vésett szobra. Alakjaikon azok a királyi jelvények és ékszerek láthatók kivésve, melyekkel egykoron eltemettettek. Lábaik alatt az oroszlán és a kutya a bátorságot és a hűséget jelzik.

A szárkofág fölött oszlopnyalábokon álló és a kápolna falába illeszkedő tornyos kőmennyezet emelkedik, mely a mennyei várost (Jerusalem coelestis) ábrázolja és a szárkofágban nyugvó királyi személyeknek a földi életből a mennyek országába való átmenetét jelképezi. A falmező felső részén a tizenkét apostol felhőkön ülő domborművű alakjai láthatók. Fölöttük, felhőkből képezett keretben Krisztus, a világbiró trónol az evangélisták jelvényei között.

A szárkofág födelének párkányán ez a domborművű felirás olvasható:

Magyar, Horvát, Dalmátország, Ráma királya. III. Béla † 1196. és hitvestársa Chastillon Anna, antiochiai herczegnő † 1183.

A szárkofágtól jobbra és balra, a falmezőbe, két belga-márványból készült emléktábla van beillesztve; egyik Ferencz József királyunknak a síremlék felállítása iránt tett intézkedéseit örökíti meg, a másik pedig az Árpádoktól való leszármazását tünteti fel.

RÉGI DIÁK-ÉLET.

I.

Nincs egyetlen intézmény sem, melynek gazdagabb művelődéstörténeti múltja volna, mint a tudomány-egyetemeknek. Becses kincse az ilyen főiskola minden mai művelt nemzetnek, még ha nem tekinthet is oly messze múltba vissza, mint a legrégibb bolognai, párisi vagy prágai egyetemek. Egy-egy «Alma Mater» (dajkáló anya) emlőjéből minden nemzet fia származás és faj különbsége nélkül szívhatta a műveltség tápláló nedvét, s hogy tette is, arra nézve világosan szóló bizonyság a régi egyetemek hallgatóságának külön nemzeti testületekké (natiókká) való szervezkedése, s ez intézetek nemzetközi mivolta kivált addig, míg minden egyetemen a latin volt az előadások nyelve. A bolognai egyetem hallgatósága két nagy testületből, a «hegyentúliak»-ból («ultramontan», 17 nemzettel) s a «hegyeninneniek»-ből («citramontan», 18 nemzettel) állott; a párisin ellenben négy nagy nemzeti csoport volt. Magyar ifjak ezeken is jártak; de főleg a reformáczió kezdete óta a magyar tanúlókat Németország nagy egyetemei vonzották leginkább, a melyeknek történetéről, keletkezéséről, szervezetéről és beléletéről nagyon részletes ada-

BÁRÓ FORSTER GYULA.

A király az által, hogy *Forster* Gyula miniszteri tanácsosnak, a Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsa tagjának s törvényes utódainak a magyar bárságot adományozta az örökös főrendiházi tagság jogával s a *pusztakéri* előnévvel, — közéletünk egyik, a zajos szereplést és a nyilvános feltűnést kerülő, de annál hasznosabb munkásságú férfiát tűntette ki. Forster Gyula immár egy emberöltőt töltött el a közügy szolgálatában s mindazon téreken, melyekre sokoldalú munkássága kiterjed, maradandó becsű szolgálatokat tett. Mint pályájának egyik kiváló ismerője irta róla: «a szakadatlan előretörésnek az a nemes becsvágya hevíti, a mely mindig önbizalmatlan kicsinyléssel nézi a saját erejét s sohasem kiméli munkájától lelkének legjava részét. Komolyan vette az életet ifjú korától s szeretett kutató elmével a dolgok mélyére hatni.» S hogy e zajtalan, de komoly és mélyen járó munkásság elnyerte a királyi kitüntetésben méltó elismerését, öröme és buzdítása lehet mindazoknak, a kik közéletünk és mivelődésünk terén meg tudják becsülni az ily érdemek értékét.

Forster Gyula 1848-ban született Esztergomban. A jogot a budapesti egyetemen végezte s megszerezvén a doktori oklevelet, hosszabb időt töltött a párisi egyetemen, hires franczia tudósok előadásainak hallgatásával. Állami szolgálatba 1870-ben lépett s előbb a közalapitványi igazgatóságnál, majd 1872-től fogva — miután közben az ügyvédi oklevelet is megszerezte — mint fogalmazó a vallás- és közoktatási miniszteriumban működött. A hivatali pályán gyorsan haladt előre, úgy hogy 1883-ban már miniszteri tanácsos lett. E gyors előlépését megmagyarázza az a nagy arányú munkásság, melyet kifejtett. Az erdélyi római katholikus státus sérelmi ügyeit ő rendezte. Az alapítványi ügyek megvizsgálására Majláth országbiró elnöklete alatt kiküldött bizottságnak jegyzője volt, Majláthnak és Trefort miniszternek bizalmas embere. Mint jegyző nemcsak szerkesztette a bizottság jelentéseinek nagy részét, hanem a tárgyalási anyagot is ő rendezte sajtó alá. Ezenkívül a vallásalapra, tanulmányi alapra, a katholikus kongruára, valamint a katholikus autonómiára vonatkozólag nagybecsű ismertetéseket, tenulmányokat és okmánytárakat irt, illetőleg összegyűjtött és kiadott. Különös érdemeket szerzett a horvát alapok kihasítása iránt folytatott tárgyalások körül, és egyik legértékesebb szolgálata, hogy az alapítványok tőkéit rendkívüli nehézségek ellenére konvertálni tudta magyar papirjáradékra, épen akkor, a mikor ez a kincstárra is nagy fontosságú volt: a papirjáradék kibocsátásakor. A kassai konviktus visszaállítása, továbbá sok feledésbe ment, sőt elejtett alapítványi követelés reaktiválása neki köszönhető.

E hivatalos tevékenységén kivül más téren is végzett akkora munkát, a mennyi elég lett volna egy élet tevékenységének betöltésére. Ez a műemlékek ügye. Ő indította meg a tárgyalásokat a műemléki alap létesítése iránt, mely alapból egy millió koronát hasítottak ki a budapesti lipótvárosi Szent István-bazilika építésére. Husz év óta intéző másodelnöke a műemlékek országos bizottságának, melynek ügyeit kiváló szakértelemmel s az ügy iránti igaz lelkesedéssel vezeti. Elnöke a budavári koronázó Mátyás-templom építési bizottságának s a templomnak, fővárosunk e legszebb régi építészeti emlékének helyreállítása körül különösen az ezredévi ünnepek alkalmával fejtett ki nagy és buzgó tevékenységet.

A műemlékek irodalmát több becses és nagy tudományos értékű munkával gyarapította. A műemlékek védelméről a hazai és a külföldi törvényhozásban szóló munkája irodalmunkban alapvető mű s most már második kiadása fog megjelenni. A III. Béla királyról szóló nagyszabású díszművet ő szerkesztette s becses közleményekkel gazdagította. Az ő szerkesztése alatt jelenik meg legközebb a műemlékek országos bizottsága kiadványainak első kötete, mely most van sajtó alatt. Szakavatott irodalmi működésének nagy része a közalapítványi ügyekre vonatkozik; számos kötetet és kisebb tanulmányt adott ki e tárgyról, melyek ma is forrásmunkákul szolgálnak. Egy részük névtelenül jelent meg, de a szakemberek tudják, hogy Forster Gyula a szerzőjük s kellőkép méltányolják ez érdemeit. Ez irodalmi munkásság elismeréseül választotta meg őt tiszteleti, majd igazgatósági tagjává az Akadémia is.

BÁRÓ FORSTER GYULA.

A képzőművészeti tanácsnak választott másodelnöke, a Képzőművészeti Társulatnak alelnöke, tagja a közalapítványokat ellenőrző királyi bizottságnak, nemkülönben a múzeumi tanácsnak, a múzeumok és könyvtárak országos bizottságának, az országos régészeti egyesületnek alelnöke.

Áldozatkészségével is nagy szolgálatot tett a közművelődésnek és közjótékonyságnak. Ő és neje, *Luczenbacher* Erzsébet már eddig 200,000 koronára rúgó alapítványokat tettek emberbaráti és művészeti célokra. Az Akadémiánál több nagy alapítványt tett, így egyet 25,000 korona tőkével a földmivelés előmozdítására szolgáló tudományos munkákra, egy ugyanekkorát egyháztörténeti monografiák irására s a képzőművészeti társulatnál 30,000 koronát tett le magyar történelmi tárgyú képekre. A San Marco herczegnő által alapított irgalomháza intéző-bizottságának elnöke s e felebaráti intézet egyik legbuzgóbb pártfogója.

Érdemeiért számos kitüntetésben részesült már eddig is. A Szent István- és Lipót-rend kiskeresztese, a pápai Szent Gergely-rend nagykeresztese és a porosz Vörös Sas-rend II. osztályú lovagja.

Nagy és sokoldalú munkássága megrendítette egészségét, úgy hogy 1886-ban kilépett a tényleges állami szolgálatból. A következő évben a Magyar Földhitelintézet egyik igazgatója lett, de azért régi munkaterén, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium körébe tartozó ügyekben tovább is buzgó, hathatós munkásságot fejtett és fejt ki ma is. Mint munkaereje teljességében álló férfiú, bizonyára még sok hasznos szolgálatot fog tenni a közügyeknek.

Forster Gyulának négy fia van. Ezek legidősbike, *Gyula*, a szentpétervári osztrák-magyar nagykövetség attachéja, a második, *Pál*, eredetileg katona volt, de lábtörés miatt tisztiállásáról lemondani kényszerülvén, a diplomácziai konzuli szolgálatba lépett; három évig volt a khinai és japáni konzulátusoknál s jelenleg Ausztrália fővárosában, Sidneyben működik. Harmadik fia, *Dezső*, a jogi egyetem elvégzése után gazdasági tanulmányokra adta magát s elvégezte a magyaróvári és a hohenheimi gazdasági akadémiákat. A legifjabb fiú, *Jenő*, egyetemi hallgató.

A SZÖVETKEZETI KONGRESSZUS TAGJAI MONORON.

A Budapesten összegyült nemzetközi szövetkezeti kongresszus tagjai, szeptember hó 8-ikán Monorra rándultak ki, hogy ott megtekintsék a szövetkezeti gabonaraktárat. Dr. *Förster* Aurél, az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatója lekötelező szivességgel vállalta magára a házigazda tisztét és kalauzolta az idegen vendégeket. A külön vonatot a pályaudvaron diszbandérium várta s *Förster* Aurél igazgató magyar és franczia nyelven üdvözölte az érkezőket. Gróf *Rocquigny* köszönő válasza után a társaság a gabonaraktár megtekintésére indult s onnan a gyümölcskiállításra, a mely méltán ragadta tetszésnyilatkozatokra az idegeneket. Érdeklődésüket felköltötték a nemzeti viseletbe öltözött leányok és legények, a kik igaz magyaros vendéglátással szolgáltak a nagy üstben főzött gulyással, gyümölcscsel és borral.

A kirándulásban a nemzetközi szövetkezeti kongresszusra összegyült legkiválóbb külföldi szövetkezők vettek részt, a kiknek csoportképét közöljük. Ezek között ott látjuk az első sorban *Madarét*, a Saint-Etiennei franczia szövetkezet kiküldöttét, *Héliést*, a franczia szoczialista hitelszövetkezet képviselőjét, *Teleki* Arvéd grófot, *Jahn* Frigyest, a prágai cseh szövetkezetek kiküldöttjét, *Halstead* urat, az angol termelő szövetkezetek szövetségének kiküldöttjét, *Gehringer* Józsefet, a mödlingi takarékpénztár képviselőjét, *Gieswein* kanonokot, *Störck* Pál bárót, az osztrák szövetkezetek általános szövetségének vezetőjét, gróf *Károlyi* Mihályt, *Seidl* Ambrust, az Országos Központi Hitelszövetkezet vezérigazgatóját, dr. *Förster* Aurélt, *Bernát* Istvánt, a kongresszus főtitkárát, *Serwy* belga szövetkezőt, *Barré*, franczia szövetkezeti vezetőt, *Gueshoff* bolgár minisztert, *Rocquigny* grófot, a franczia Musée Social hirneves vezető

férfiát, a ki irodalmi téren is kiváló érdemeket szerzett s a nemzetközi kongresszuson előadásával is tevékeny részt vett, az angol *Shrubsole*-t, ki Magyarországon több ízben megfordúlt s igaz jó barátunk. *Gourlayt*, a ki az angol kormány megbizásából népbankokat szervez Calcutta vidékén, *Ertl* dr. osztálytanácsost, az osztrák földmivelési minisztérium kiküldöttét, *Ivanoffot*, a bolgár nemzeti bank képviselőjét, *Bálint* drt, az osztrák-magyar bank képviselőjét, *Poits* drt, az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet zágrábi fiókjának vezetőjét, továbbá *Fongalland* urat, a franczia mezőgazdasági osztály elnökét, *Losanitch*, bécsi szerb követet, *Högsbro* és *Blem* dán szövetkezeti vezetőket, dr. *Romeynt*, a hágai «Eigen Hulp» igazgatóját, *Gyermanovitch Arsent*, a magyarországi szerb szövetkezetek vezetőjét, s még többeket. A hölgyek közül ott látjuk *Bernát* Istvánnét, Miss *Benett-et*, az angol női liga titkárát, a ki azzal a czéllal jött, hogy Magyarországban is megadja az impulzust hasonló női szövetség megteremtésére, *Geőcze* Sarolt át, az ismert magyar irónőt, és *Kolosváry* Lajosnét, a kongresszus előkészitő helyi bizottságának egyik képviselőjét.

A társaság a legjobb kedélyhangulatban és szép emlékekkel tért vissza a fővárosba, miután *Förster* Aurél igazgatónak az elvezetes délutánért köszönetet mondott.

Mazsár János magyar hittérítő-növendék betegágyán, a drezdai kórházban.

MAGYAR HITTÉRÍTŐ-NÖVENDÉK HALÁLA.

Eddigelé nagyon kevés magyar ember adta magát arra a nemes, de nehéz és veszedelmes hivatásra, hogy messze idegenben, müveletlen vagy épen vad népek közt hirdesse a kereszténységet. A kik mint ilyenek ismertekké lettek, többnyire római katholikus szerzetesek voltak.

Az első magyar protestáns misszionárius *Böhm* Sándor felsőlövői tanító volt, ki Baselben nyert kiképzést és 1857-ben az afrikai *Aranyparton* kezdte működését, de két év mulva maláriában meghalt és *Keta* mellett van eltemetve. Azóta a magyar protestánsok közül nem akadt hitterjesztő és e tekintetben egyedül állanak a többi nemzetbeli protestánsok között, mert még a finnek, sőt a polynéziai fekete protestánsok is misszionálnak. Mult évben azonban megalakult a Magyar Missziói Szövetség, mely ez irányban kezd működni. Négy tagja késznek nyilatkozott, hogy missziói pályára lép. Egyikük, *Mazsár* János 19 éves ifjú, mint iparosinas kezdte pályáját. Később különböző budapesti protestáns egyletekben élénken tevékenykedett és egyházi költeményeit sürün közölték a protestáns lapok. A mult évi ág. ev. egyetemes lelkészi értekezleten bátor beszédet mondott a misszió érdekében, melylyel nagy tetszést keltett. Maga is késznek nyilatkozott mint hitterjesztő működni. A missziói szövetség Lipcsébe küldte tanulmányokra, de betegen ért oda, szivhártyagyulladást kapott. Egy drezdai kórházba vitték; betegsége alatt érdekesen nyilvánult meg iránta a drezdai előkelő társaság részvéte, virágokat hoztak betegágyához. A szép reményekre jogositó, lelkes ifjú meghalt aug. 17-ikén. Temetése augusztus 20-ikán volt; sokan jelentek meg végtisztességtételén, Mollwitz lelkész és Wolff von Ziegler und Klipphausen drezdai polgár beszédeket mondtak.

«MAGYAR REGÉNYIRÓK.»

A Franklin-Társulat egy újabb, nagyszabású irodalmi vállalatot indított meg, mely méltó párja lesz a nagy részében már közkézen forgó «Magyar Remekirók» sorozatának. A «*Magyar Regényirók*» czimű kiadvány ez, a mely felöleli a magyar regényirást úgyszólván a maga egészében, s bemutat minden magyar regényirót, újat és régit egyaránt, a kinek munkássága, egyénisége irodalomtörténeti jelentőséggel birhat s a mai olvasót érdekelheti.

E vállalatnak nagy haszna úgy az irodalomra, mint az olvasóközönségre szembeszökő. Az utóbbi száz év alatt a regény az irodalomnak legkedveltebb és legerősebb hatású műfajává fejlődött, népszerűségben legyőzött a dráma kivételével minden más költői és prózai műfajt. Ezért méltán mondják a regényt a modern ember époszának, mert csakugyan azt a szerepet tölti be a modern irodalomban, a melyet az ó-korban a nagy époszok. S e népszerűsége és hatása érthetővé teszi azt a varázst is, melyet az irókra gyakorol: a legnagyobb tehetségek ép oly előszeretettel választják eszméik közlésének ezt a formáját, mint a kisebbek, mert érzik, hogy ennek segitségével nyernek leginkább meghallgattatást. A mi XIX. századbeli nagy költőink is csaknem mind megpróbálkoztak a regényirással s az általános hatás alól még oly jellegzetesen lyrai tehetség sem vonhatta ki magát, mint Petőfi. Ezért van aztán, hogy míg a XVIII. században még alig volt magyar regény, a következő száz év alatt e műfaj oly virágzásra jutott, a melyhez az irodalom semmi más ágának fejlődése nem fogható. Azóta, hogy báró Eötvös József «Karthauzi»-jával a magyar regényirás európai szinvonalra emelkedett, nem volt időköz, hogy elsőrendű nagy tehetségek ne mivelték volna a regényt. Míg a lyra Petőfi óta, a verses epika Arany óta nem ért el lényeges haladást, a regény úgy formában, mint tartalma körében folyton fejlődött és fejlődik s a kitűnő regényirók lánczolata sohasem szakadt meg.

Ezt a fényes és a magyar irodalomban még eddig eléggé nem méltányolt fejlődést mutatja be eredményeiben a «*Magyar Regényirók*» vállalata. S ebből kitűnő irodalomtörténeti haszn án kívül megvan az a semmikép sem kicsinyelhető hatása is, hogy fölelevenit egész sereg oly magyar irót, a kit a rohamos fejlődés nagyon is hamar elboritott a meg nem érdemelt feledés leplével; s ezzel oly kincseket tár az olvasó elé, melyekről az újabb nemzedéknek már fogalma is alig volt. Nem is szólva például *Verseghy* Ferencz «A természetes ember» czimű, még ma is olvasásra érdemes regényéről, melynek különösen a mivelődéstörténeti fontossága nagy, hányan ismerik manapság *Gál* József, *Kuthy* Lajos, *Beöthy* László, stb. regényeit? Az olvasó, ha hallott is róluk az iskolában, nem tartotta érdemesnek, hogy foglalkozzék velük, mikor a mai nap irodalma annyi új meg új, modern izü munkával árasztja el. S most, hogy e műveket a «Magyar Regényirók» vállalatban kezébe kapja, meglepetve veszi észre, hogy bizony érdemes olvasni ezeket is, hogy a magyar szellemnek oly szépségei vannak bennük, a melyeket örök kár lett volna átadni a feledésnek. A mi közönségünk, sőt irodalmunk is nagyon hamar felejt s teljes elismerésre méltó az oly vállalat, mely a mult és jelen közötti kapcsolatok helyreállitására törekszik.

A «*Magyar Regényirók*» vállalata e mellett érdekes, valóban élvezetes és magas szinvonalú olvasmányt is nyújt, mert minden egyes a sorozatba fölvett munka úgy van megválasztva, hogy a mai olvasó is ne csak a multból fenmaradt emléket lásson benne, hanem egyuttal érdeklődéssel is olvashassa.

Becsét jelentékenyen növeli az is, hogy a vállalat szerkesztője, *Mikszáth* Kálmán nemcsak a szerkesztés munkáját vezeti, hanem minden egyes iróról a kötetek élére jellemrajzokat is ir. Rövid, vázlatos formájú rajzok ezek, a kitünő iró annyira kedvelt, meleg, közvetlen hangján irva s e mellett érdekkeltően állitják elénk az illető iró munkásságát. A jelen első regényirója rója le ezzel kegyeletét az elődöknek s egyuttal könnyedén bevezeti az olvasót azokba az ismeretekbe, melyek egy-egy iró megértéséhez szükségesek.

A kötetek kiállitása is a tartalomhoz méltó: szép és diszes, izléses és finom. Szép tiszta nyomása megkönnyiti az olvasást, illusztrácziói növelik a diszét. Mert a kötetek illusztrálva vannak, minden egyes regényt egy-egy kiváló magyar művész rajzai ékesitenek. Mintegy *ezer* művészi illusztráczió — jeles magyar művészek alkotásai — fogja gazdagitani a *Magyar Regényirók* köteteit.

A most megjelent első öt kötet a következő: báró *Kemény* Zsigmond: «A rajongók» (két kötet), R. *Hirsch* Nelli képeivel; *Csiky* Gergely: «Az Atlasz-család», *Neogrády* Antal képeivel; *Vadnai* Károly: «A kis tündér», *Nagy* Sándor képeivel, és *Pálffy* Albert: «Esztike kisasszony professzora», *Márk* Lajos képeivel.

A hatvan kötetes gyüjtemény ára diszes kötésben 300 korona. Félévenként öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Megrendelhető pár koronás csekély havi részletfizetésre bármely könyvkereskedésben.

KÉPEK AZ OROSZ-JAPÁN HÁBORÚBÓL.

Az jellemzi a most folyó háborút, hogy rendkívül sok emberáldozattal jár; nemcsak a modern gyilkoló eszközök tökéletessége miatt, hanem mivel a japánok igen gyakran intéznek rohamokat, az oroszok pedig a védelemben — mint a szláv fajok általában — rendkívül szivósak. Különösen Port-Artur ostrománál kerültek már a rohamok sok ezer japán életébe. De valóban példátlan vakmerőséggel is támadnak az erős várfalaknak, mint ezt egyik képünk mutatja, hol ostromhágcsók hiányában négy sorjával egymás fölé álltak a katonák s a többiek igy igyekeztek ezen az emberhalmon az erődbe bejutni.

A nagy veszteségeket magyarázza az is, hogy most a harczosok, a hol csak lehet elsánczolják magukat s az árkokból borzasztó pusztításokat tesznek a rohanó ellenfél soraiban, mignem annak srappnelei őket is halomra lövik az árkokban. Az előcsapatok ma nemcsak felderitésre valók, hanem az alkalmas helyet egyszersmind meg is erősitik az utánuk jövő csapatok számára.

Természetes, hogy mind a két harczban álló ország népe a legfeszültebb érdeklődéssel kiséri az események folyását, kivált pedig a japán, mert itt a nemzet akaratával, tetszésével találkozik a háború s úgyszólván mindenki tud olvasni, míg az orosz köznép inkább csak hallomásból értesül a dolgok folyásáról. Van is most Japánban óriási kelete az ujságoknak s a győzelmeket hirdető utczai plakátok körül is folyton sürü tömegek tolonganak.

Meglepő a mostani háborúban, hogy mily kevés szerep jutott a hires orosz lovasságnak, a kozákoknak, a kikben pedig oly nagy reménységük volt az oroszoknak. Annál is inkább, mert a japáni lovasságot a háború előtt általában kevésre becsülték, mígnem aztán kiderült, hogy a hol alkalom van rá, ugyancsak derekasan megállja a helyét s ha nem lovagol is úgy, mint a kozák, de bátorságra, ügyességre nem marad mögötte.

A kozákok különben, — úgyszólván lovon születve és nőve fel, — valóságos czirkuszi ügyességre viszik a lovaglást; a nyeregben fennállva nyargalnak, sebes vágtatás közben apró tárgyakat a földről felkapnak stb. Kedvencz mutatványuk az is, hogy lovaikat vezényszóra lefektetik, ők pedig mellé lehuzódva, onnan lövöldöznek. Minderre azonban kevés alkalom kinálkozott a mostani háborúban, mert a harcztér lovasságnak teljességgel alkalmatlan.

Végül még egy sajátságos képet mutatunk be: egy csomó kóreai bálványt a mandsuriai határon. Fából készült kezdetleges szobrok ezek, de a kóreaiak szemében hatalmas bűvös erővel birnak s képesek rá, hogy az ország határán semmiféle veszedelmet be ne bocsássanak. Valóságos határcsőszök tehát ezek az otromba bálványok, melyek sora előtt képünkön épen egy japán lovaskatona vágtat el, a ki láthatólag semmit sem törődve a hatalmas bálványokkal, valami jelentéssel siet egyik hadcsapattól a másikhoz.

22. SZÁM. 1900. BUDAPEST, JUNIUS 3. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

FORSTER GYULA.

Forster Gyula, a kinek szerkesztői vezetése mellett jelent meg a *III. Béla király*-ról irott nagy diszmű, a melyről lapunk mai számában más helyen emlékezünk meg, s a melynek ő a tartalmi részét is jelentékeny történelmi tanúlmányokkal gazdagította, a közélet leghasznosabb munkásainak egyike. Az emlegettetés gondos elkerülésével sokat tesz ő évek sora óta a tudomány, irodalom és művészet előmozdítására és fejlesztésére, nemcsak mint szellemi munkás, hanem mint anyagilag is áldozatkész támogató. A nyilvános szereplestől való rokonszenves huzódozás jellemzi az ő egész egyéniségét, annak daczára, hogy vele született munkaszomját becsvágy is heviti. A szakadatlan előretörésnek az a nemes becsvágya, a mely mindig önbizalmatlan kicsinyléssel nézi a saját erejét s mindig aggódó szorongás közt vállalkozik újabb és újabb feladatra, soha se kimélve munkájától a lelkének legjava részét. Komolyan vette az életet ifjú korától s szeretett kutató elmével a dolgok mélyére hatolni.

Emlékezem reá mint pályakezdőre. Innen-onnan harmincz éve lesz, hogy mint gyakornok a közoktatásügyi miniszterium azon ügyosztályába került, a melynek e sorok irója akkor már tagja volt s a melyet egy geniális elme irányított, a ki gyűlölte az emlegettetést. A rejtett munkásságra tanított bennünket; arra, a mely a kötelességteljesítés tudatából meríti az erkölcsi erőt az előretörésre. Dr. Hegedűs Lajos Kandidot értem, a ki a közalapok jogi és gazdasági ügyeivel foglalkozó szakosztály élén állt, a melynek körébe még az ország művészeti ügyeinek irányitása is tartozott, ide számítva a Nemzeti Múzeumot és az emberbaráti jótékony intézeteket is. Akkora ügykör, a melyet ma három önálló kéz vezet a miniszteriumban.

Forster Gyula, Hegedűs Lajos Kandid jobbkeze volt s ezen a nyomon Trefort Ágostnak, az ország kulturája akkori lánglelkű vezetőjének is csakhamar kedveltje lett; mert hát őt meg erős munkakapocs fűzte Hegedűs Lajoshoz, a ki neki nemcsak a saját szakosztálya ügykörébe vágó dolgokra, hanem a kulturalis kérdésekre nézve átalán is bizalmas és nélkülözhetetlen tanácsadója volt s minden egyéb lényeges dologban első rangú tényező. Azt a nehéz időt éltük akkoriban, a mikor a közművelődés terén úgyszólva még mindent csak kezdeni kellett. Egy tetterős, nyugtalan lelkű miniszter állott a tárcza élén, a kinek égő alkotási vágya léptennyomon financzialis akadályokba ütközött. Iskola és művészet voltak az ideáljai s egyremásra emelte az előbbiek számára a hajlékokat s mindjárt miniszterségе kezdetén hozzá fogott a kassai, a bártfai és a budavári történelmi műemlék számba menő templomok stylszerű helyreállításához.

Ma mindenkinek csak gyönyörűsége és büszkesége az a budavári templom, a mely a III. Béla király történetét tárgyazó jeles munkában leli leirását; de azt csak nagyon kevesen tudják, hogy mi mindenfélével kellett megküzdeni annak a miniszternek, a ki megkezdette azt a nagy művet s a mely ma egy negyedszázadig tartott munka után, mint történelmi emlék s mint a főváros egyetlen ily nemű dísze, az ország büszkeségét képezi. Sokszor fenyegette azt az épitkezést a finánczialis kérdésnek a szirtje. A vallásalap fedezte nemcsak a budavári, hanem a már említett többi templomok helyreállítási költségeit is. A vallásalap deficzittel küzdött s a minisztert élesen támadta az ellenőrző bizottság és folyton hangoztatta aggályait a püspöki kar is. Mind a két oldalról szorgosan követelték, hogy a vallásalap szabadittassék meg a műemlékek restaurálási költségeinek terhétől, mert félő, hogy tulajdonképi hivatásszerű feladatát: a kegyurasága alá tartozó templomok föntartási és épitési költségeit nem fogja fedezhetni. A nyolczvanas évek első felében egyenesen kérdésessé vált a budavári templom munkálatainak tovább haladása és válság fenyegette a műemlékek jellegével biró többi templomok stílszerű helyreállításának folyamatban volt épitési ügyét is. Csakhogy Trefortot nem riasztotta vissza az útjába eső rög. A küzdés embere volt ő. Tettre sarkaló erővel hatott reá az akadály s a mint észrevette, hogy az egyik forrás bezárul előtte, nyomban más útak és módok felé irányította a tekintetét. Azok kétségesek voltak. Rá nézve csak egy volt a biztos. Az, hogy el nem ejti a megkezdett művet; s ekkor fogamzott meg benne a műemléki alap eszméje, ekkor ütötte nyélbe

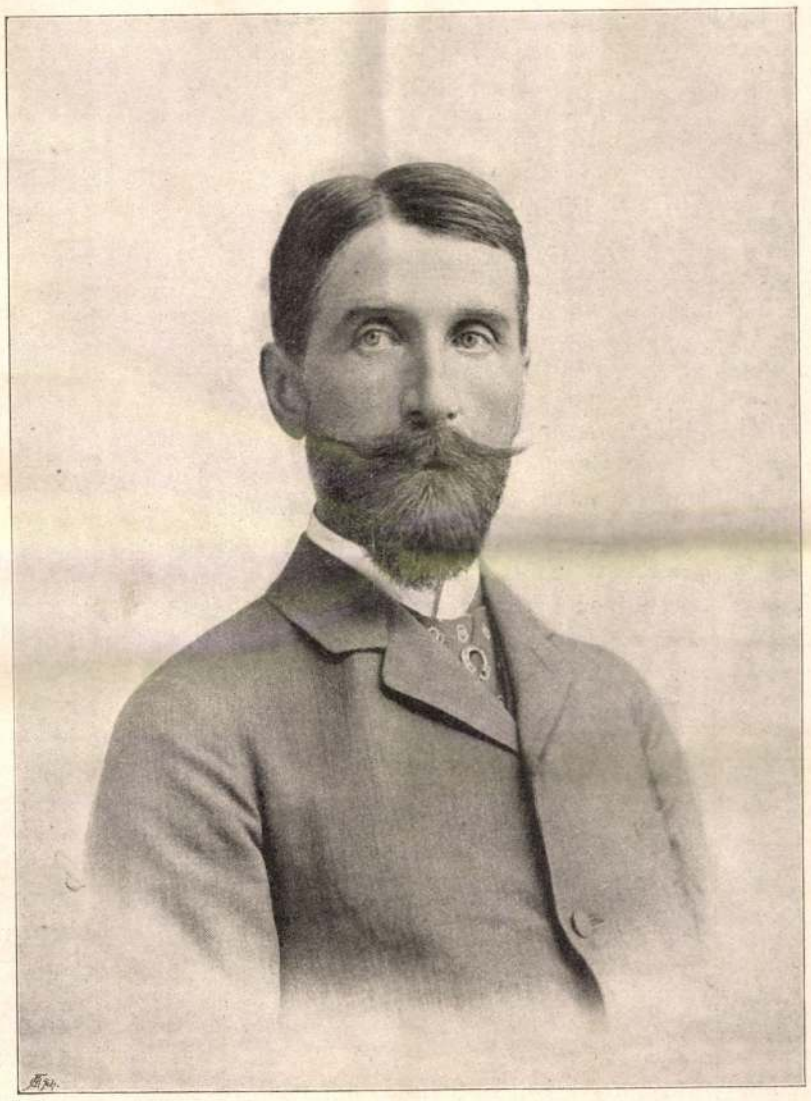

FORSTER GYULA. Koller utodai fényképe után.

hosszas tárgyalások, küzdelmek között az úgynevezett Bazilika sorsjáték-kölcsön ügyét. A nélkül ma nem büszkélkedhetnénk a budavári templom pompás épületében, a melyért sok keserű labdacsot kellett a munka első megpendítője s folyamatba tevőjének elnyelnie.

Ebben a küzdelmes korszakban már csak Forster Gyula állott széles körű és alapos ismereteivel és lankadatlanúl odaadó munkásságával az ő rendelkezésére. Hegedüs Lajos Kandidot férfikora delén, java alkotó erejében elszólította a Gondviselés keze, s Trefort, a ki tudta értékelni az igazi tehetség nehéz munkával egybekapcsolt előre törését s a ki rokonszenves érintkezésével mintegy önkénytelenül is buzdította a környezetét, Forster Gyulát állította az alapítványi ügyosztály élére.

Úgyszólva páratlanúl álló, de teljesen kiérdemelt, gyors előhaladással nyerte ő szolgálata tizenegyedik esztendejében, 1883-ban a miniszteri tanácsosi czímet és jelleget, a mely minőségében négy évig állott a reá bizott alapítványi ügyosztály élén; dolgozva nem a hivatalos órákra szorítottan, hanem reggeltől alkonyig. De ez a napestig tartó szakadatlan szellemi foglalkozás megtámadta a szervezetét s előállott önmagára nézve az a nehéz kérdés, hogy becsvágyának megfelelően folytathatja-e tovább is ezt az intensiv munkát. Ekkor történt, hogy a Földhitelintézet, egyik igazgatói állásának betöltése alkalmából reá vetette szemét és egyhangú választással neki kínálta az állást. Így lett ő 1887 óta a Földhitelintézet igazgatójává, tulajdonképen véve azonban minden szabad idejére nézve a közoktatásügyi miniszterium munkása ma is.

A legutóbb lefolyt tizenhárom évi időszakra esik ugyanis az a gazdag és szakavatott irodalmi munkássága, a mely a közalapítványok és országos műemlékek ügyeit a miniszteri szolgálatban szerzett hiteles adatok alapján ismerteti és tárgyalja kötetekre menőleg, a melyek azonban, sajnos, nem jutottak könyvárusi forgalomba, sőt névtelenül forognak mint értékes forrásművek a szakkörök kezében is. A «Budapesti Szemle» közölte ezen alapos tanúlmányok legnagyobb részét, a melyek külön kötetekben következő czímeket viselik: «A magyar vallásalap hajdan és most» (1888), «A magyar tanúlmányi alap hajdan és most» (1892), «Az ingó műemlékek» (1893), «A legfőbb kegyúri jogról» (1896), «A katholikusok autonomiájáról» (1897).

Ez az ő kevesek által ismert értékes irodalmi munkássága volt az, a mi a tudományos körök figyelmét reá irányította s a melynek nyomán őt a Magyar Tudományos Akadémia 1898-ban tiszteleti tagjai közé emelte.

De nemcsak tollal szolgálta ő a közügyet, hanem anyagi áldozattal is, a mennyiben humanisztikus, közgazdasági és művészeti czélok előmozdítására 100,000 korona erejéig hasznos alapítványokat tett. Egyáltalán a művészet s különösen a hazai műemlékek ügye az, a melynek ő komoly, beható tanúlmányok alapjára fektetett ismerője s a melynek terén szakadatlanúl búvárkodik. Ezen a nyomon a Képzőművészeti Társulat évek óta választmányi tagjai közé sorozta, s ezen a nyomon lett a Műemlékek országos bizottságának másodelnöke, s a Mátyás templom építési bizottságának pedig elnöke. Érdemeiért Ő Felsége a Lipót-renddel és a Szent István-rend kis keresztjével tüntette ki.

Annak a történelmi díszműnek szerkesztését, a mely most «III. Béla emlékezete» czímén az ő neve alatt megjelent, hivatottabb kézre alig lehetett volna bízni. A kor történetének megírására a legjelesebb erőket tudta maga köré csoportosítani. A királyi hamvak Székes-Fejérvárról hazaszállítása és a Mátyás-templomban elhelyezése, valamint magának a templom építési történetének megírása pedig az ő tollából eredt. Ennek a résznek adatszerű megörökítése úgyszólva egyenesen az ő kötelessége is volt, mert a 27 éven át tartott munka minden legkisebb mozzanatára ő hiteles tanu. Ott dolgozott a miniszteri büróban az építés megkezdésekor, átélte a válság küzdelmeit, ő volt az építkezés folytathatása eszközeinek megteremtésében a Trefort miniszter tervének megtestesítője s mint az építési bizottság elnökének, az államszolgálat elhagyása után is folyton rész jutott neki a munka irányításában, annak befejezéseig.

Szüry Dénes.

KÖZÖS BÁNAT.

Messzire, hejh, messzire innet,
Ott, hol a Maros születik:
Az erdőség igy tavaszonként,
Valami nagy, mély bánatba esik.
A szélső fák kihajladoznak,
Napkeltétől napnyugatig:
— Mintha várnának valakit!

S messzire, hejh messzire onnat,
A hol a Maros születik:
Egy szegény ember tavaszonként,
Ugyanabba a bánatba esik.
Maga se' tudja, hogy mi lelte?
— Napkeltétől napnyugotig:
Erdőzúgásról álmodik!

Szabolcska Mihály.

BETEGEN.

Ne féltsetek, nem «megyek» én el,
Dehogy megyek még, fiaim.
A jó Isten megőriz engem,
Értetek is, én kicsi lelkem,
Fehér galambjaim!

Meg rosz halott is lennék én még,
Nem lennék odalent sokat . . . .
Onnan is, tudom, fel-feljárnék:
Megigazgatni éjszakánként
A takarótokat!

Szabolcska Mihály.

A BUCZKA ELSZERZÉSE.

Életkép. (Vége.)

Irta Szivos Béla.

Ábris hamar megfelelt a két feketének, azzal a nemzetes úrral együtt kifelé indúltak a kávéházból. Az utczára kiérve, még ott beszélgettek egy kicsit, de nem sokára búcsút vettek egymástól, miközben Ábris ezeket mondá:

— Tehát tisztában vagyunk, nemzetes uram. Már most én megyek a magam dolga után. Csak tegye meg a nemzetes úr is azt, a mit ajánlottam s akkor ne legyen Finom Ábrahám az én nevem, ha el nem adjuk azt a buczkát. Szerencsére most az idő is megesőzött, megázott a föld s ilyenkor a rosz homok is jól mutat annak, a ki nem ért hozzá.

Náthán gazdát mód nélkül gyötörte a kíváncsiság, hogy vajjon mit fundálhatott most ki ez a két jó madár? Mert hát hiszen Ábrisról nem szükség sokat beszélni, de bizony Lakatos uramról is sok furcsa dolgot rebesgettek már egyszermásszor . . . Hej, hej, kitelik ezektől minden, ha összefognak. Ugyan min törhetik most a fejüket? . . .

De hiába volt Náthánnak minden igyekezete, egyebet meg nem tudhatott, mint hogy Ábris jegyet váltott a vasútnál Budapestre, Gergely gazda pedig mind megvette a Karikás répa- és krumplitermését, a kinek az idén, valami kövér új törésű fenékben, olyan roppant nagyságú efféle portékája termett, hogy mindenki csodájára járt. A tengeri szárából is megvett egy nehány szekérrel s ez a szár is olyan vastag volt, mint az ember kezeszára.

Mindebből azonban nem sokkal lett Náthán okosabb. Pedig hát ha egy kicsit jobban utána jár, meglehetős érdekes dolgokat tudhatott volna még meg.

Ugyanis Ábris, a mint a vasúthoz iramodott, útközben beugrott még egy pár szóra tekintélyes kinézésű barátjához, Grűn Dolfihoz is, a kiről mindenki tudja, hogy igen élelmes férfiú, a ki könnyen megérti az okos szót. Ábris értekezett Dolfival, a minek a veleje az volt, hogy ha mostanában ő tőle sürgönyt kap és abban egy bizonyos napot lát említve, hát akkor utazó táskával fölszerelve, ott legyen a délutáni vonatnál s a többi aztán úgy történjék, a hogy egymásközt megállapították.

De még Lakatos uram felől is tudhatott volna meg a kíváncsi Náthán egy-más érthetetlen, különös dolgot.

A mint ugyanis a nemzetes úr megvette azt a sok répát és egyebet, szekérszámra kihordatta a buczkára, ott meg szépen csomóba, kazalba rakatta a kis tanya mellett. De még furcsább dolgot is követett el: a sovány szántásokon egy félszekér tengeriszárat szóratott szét, a legvastagából; ugyanezt cselekedte a répával, meg a krumplival is, csak hogy előbb ezeket megvagdaltatta, mintha az ásó sértette volna meg, mikor kiásták.

Még a birkákra is nem remélt szép napok derültek fel. Egyszerre nagy szekér jó takarmányt küldött oda Gergely úr s azt mondta, hogy hadd egyenek a juhok annyit, a mennyi beléjük fér, hadd erősödjenek.

Berbécs Gyurka, a juhász, sokat tapasztalt ember volt ugyan s holmi apróságokért ült is már hében-hóban egy-egy félesztendőcskét, de még se birta kitalálni, hogy ugyan miben sántikál most a nemzetes úr? De hát nem soká kellett törni rajta a fejét, mert mikor ilyenformán rendbe volt hozva minden, egyszer csak félre intette a nemzetes úr s így szólott hozzá, pipaszárával rámutatva öt vagy hat darab sertésre, a melyek ott turkáltak a tanya végénél:

— Gyurka, ezt a fecskehasú ártányt jó pénzért kérted tőlem a nyáron. Hát most neked adom ingyen. S még azonfelül választhatsz a birka közöl is ötöt, a legjavát, ha elkél ez a buczka. A napokban lehet, hogy jön ide valami vevő. Majd Finom Ábrissal jönnek . . . Te mutogasd meg nekik a tagot. Azután magyarázd meg, a mi kell. Láttad, a mit ide hordattam . . . Csak aztán nyomon beszélj. Érted!

Hát meg is értette Gyurka mindjárt, nem kellett arra sok szót vesztegetni. Feljebb billentette egy kicsit a homlokáról a kalapját s miután még egy pillantást vetett a fecskehasúra, ennyit mondott:

— Ide bízza nemzetes uram, majd tudom már én a többit.

Pár nap múlva sürgöny érkezett Budapestről. Az egyik Grűn Dolfinak szólott:

Csütörtökön lesz vásár.

A másik Lakatos Gergelynek volt czímezve s ebben ennyi volt:

Gazdag marhakereskedő a csütörtöki vásáron jószágot vett, legelőre még nem egyezett.

A postáskisasszony egyszerű üzleti tudósításnak gondolta a két sürgönyt, elannyira, hogy nem is tartotta érdemesnek elpletykálni; de

bezzeg megértette Grűn Dolfi, hogy csütörtökön a vonatnál lesz dolga s Lakatos úr is megtudta, hogy a vevő valami pénzes marhakupecz s hogy még földbirtoka soha sem volt, tehát nem is ért hozzá. Ezt jelentette a sürgönyben a legelő emlegetése, a mint azt Ábrissal előre megállapították.

Csütörtökön aztán jó idején ott volt már Grűn Dolfi az állomás várótermében. Tiszta ingén olyan hamis köves gombok ragyogtak, mint egy-egy fél mogyoró; utazó táskája kissé kopottas volt, de pótolta ezt az a büszke, önérzetes kifejezés, a mely arczát ezúttal elborította. A ki nem ismerte, soha sem mondta volna, hogy nem most adott el kétezer mázsa búzát a maga uradalma terméséből.

Nem sokára megérkezett a vonat, melyből egy kövér, elbizakodott, vörös arczú, czilinderes úri forma ember szállott ki, nyomon követve a mosolygó Ábris által.

A mint a várótermen keresztűl mentek, egyszerre csak összecsapja Ábris a kezeit s a kényesen ott szivarozgató Dolfihoz nagy csodálkozással így kiált:

— Nini, hol méltóztatik itt járni nagyságos úr! Alászolgája; épen most öt esztendeje, hogy nem volt szerencsém! Talán bizony valami dolga volt szerény községünkben?

— Igen, — felelt Dolfi, leereszkedő hangon. — Tudja, egy birtokot néztem most itt. Ezét a Lakatosét. No, nem mondom, hogy meg nem tetszett, de nem egyeztünk meg. Ötvenkét forintot kér holdjáért, de én negyvennyolcznál többet nem igértem. Habár . . . Nos, most utazom vissza. Épen megyek jegyet váltani. Viszontlátásra!

Megmagyarázta aztán Ábris, hogy ez az úr egy igen gazdag bérlő volt, a ki nagyon szeretné a Lakatos-féle kitünő birtokot megvenni s ha már negyvennyolcz forintot megigért, bizonyosan megadja az ötvenkettőt is.

A vasúttól egyenest a Lakatos uram kúriájára hajtatott a két férfiu. A nemzetes urat ott találták egy kétkarú székben pipázgatva, a fél lába pedig vastagon bepólyálva, oda volt támasztva egy másik székre.

— A csúz háborgat, — mondá Lakatos uram egy kis beszélgetés után, — s csak is azért adom el azt a birtokot. Ha ugyan eladom . . . Elég ilyen rosz lábnak egy tanya is. Hallom az úr vevő szándékát, hát csak tessék megnézni. Ott a csőszöm, majd megmutat mindent. Én bizony magam most mozdulni sem tudok.

A vevőnek szemlátomást tetszett, hogy a gazda otthon marad, így majd a cselédségtől jobban ki lehet tudni a hibákat.

A buczkára kiérkezve, ott találták a juhászt mindjárt a határ mellett, a mint botjára könyökölve csendesen bámult a semmibe.

— Jó napot juhász gazda! — kiáltott rá Ábris. — Merre van a csősz?

A juhász, ámbár jól tudta, hogy ezen a rosz buczkán soha sem volt csősz, még is rögtön elértette a dolgot s így felelt:

— Elment az most őrletni, nem is jön haza estig. De még a béresek is mind egy lábig a másik tanyára vannak rendelve.

— Ejnye, ez már baj. Hm, hm. De hát megtehetné azt juhász bácsi is, — szólt nyájasan Ábris, — hogy megmutatná ezt a birtokot; ez a nagyságos úr szeretné megnézni.

A juhász egy darabig hallgatott, majd nagy fanyalogva felelt:

— Hát hiszen, ha már így van, megmutathatom a határt. Miska te — kiáltott rá a bojtárra — vigyázz addig a birkára, szét ne szaladjon!

A kövér vevő, a ki ezen párbeszéd alatt nagy

III. BÉLA KIRÁLY ÉS ANNA KIRÁLYNÉ FEJÉRVÁRI KOPORSÓI A NEMZETI MUZEUMBAN.

szakértelemmel nézegette a birkákat s egyiket-másikat vaskos esernyője végével meg is piszkálgatta, dörmögő, kellemetlen hangján megszólalt:

— De roszak ezek a birkák, juhász; csupa csont és bőr . . .

— Micsoda? — felelt a juhász, — hátha még csak egy hete látta volna is az úr! Alig birt a nyáj a maga lábán ide vánszorogni, némely részét úgy hoztuk ide szekéren. Már mint hogy a másik tanyáról. Ott a fekete földön mind elveszett volna éhen, de mióta itt vannak, szemlátomást gyarapodnak. Pedig hát itt is nagy szárazság volt, de azért ha csak a gyökeréből csíphet is az itteni fűnek, felhízik rajta a jószág. Hijába: a homok csak homok. Mondhatja nekem akárki, hogy így fekete föld, úgy fekete föld, nekem ugyan nem kell!

Ezzel nagy méltatlankodva megrázta a fejét, mintha valaki erőnek-erejével rá akarna vagy ezer hold fekete földet tukmálni.

E közben odaértek a répakazal mellé, a mely mellett Ábris is, a juhász is úgy tettek, mintha szó nélkűl odébb akarnának menni. De a kövér vevőnek szemet szúrt az óriási répa, odébb meg az ökölnyi krumpli. Gyönyörködve szedegetett fel egymásután egynehányat:

— Hm, hm, — mormogá félhalkan, — csakugyan gyönyörű portéka . . .

— Megteszi, — szólott a juhász, — de hát ha a tavalyit látta volna valaki! . . Mondom, az idén nagy szárazság volt s nem csoda, ha csak ilyen termett. Na igaz, hogy sok volt. De a gazda áthordatta már nagy részét a másik tanyájára. Úgy szokta. Mindent oda hordat, takarmányt, mindent . . . Furcsa ember. A cselédjét is megrövidíti . . . De tudom, hogy nem is soká szolgálom, nem én . . .

Itt összenézett a vevő Ábrissal, gondolva: csupa jó, hogy ez az ember ellensége a gazdájának, legalább mindent elmond. Mindjárt ki is huzott a tárczájából egy vastag szivart s megkínálta vele a juhászt.

— Hát aztán mi hibája van ennek a földnek, juhász bácsi?

A juhász elébb megforgatta a vastag szivart bütykös újjai közt, körülnézegette, aztán vigyázva kétfelé törve, az egyik darabot bedugta bagónak, s miután azt a balképében kényelmesen elhelyezte, csak azután felelt:

— Ennek? Hát csak az, hogy rosz a gazdája! Földhöz, cselédhez, semmihez sem jó a nemzetes úr . . . De hát ne szólj szám, nem fáj fejem! . . . Lám, — folytatá Gyurka egy kis szünet után, a mint a felszántott laposhoz értek, — mennyi itt is szanaszét a sok répa — miközben egy nagy darabot kampós botja végére felszúrt, — mind itt vész ez gazduram felől. Így szokott bánni mindennel, kevés rá a gondja . . . Rozs, kukoricza is termett itt, kivált tavaly, annyi, hogy alig győzte elhordatni; s nem mind összepenészedett a magtárjában?

Ábris, a ki eddig szerényen hallgatva szótlanul kullogott a barázdán, fölvett egy roppant vastag tengeri szárat s közönyös hangon azt kérdezte a juhásztól:

— Tán valami újfajta tengerit termesztett itt Lakatos uram, hogy ilyen vastag szárú?

— Nem a, — felelt a juhász. — Csak idevaló tengerit vettet. Hanem hát hogy ez a föld módnélkül termi . . .

— Hát ez a sok homokhegy itt, — szólt közbe a vevő, — ezt mire használják?

— Ezt uram? No ez nem ér egy fabatkát. Van pedig harmincz-negyven hold, de tán ötven is. No, az csupa haszontalan. Már mint hogy nem terem semmit. Amott a tag másik végén is van még egy jókora darab. De még egy birka sem élne meg rajta.

A vevő arcza kezdett borúlni, Ábris pedig nyugtalanúl pislogott a juhász felé.

De ez, miután megigazította szájában a bagót, zavartalanúl folytatta:

— Hanem hát sok bolond ember van a világon. Most azt mondják, hogy valami féreg kirágta a hegyeken a szőlőt s az egész világ a homokba akar ültetni. Itt a szomszédok homok hegyeit mind megvették már nagy áron s ezt a mi hegyeinket is sokan kérték, — a mint a csősztől hallottam, — 60—70 forintjával is, de a gazda azt mondja, hogy darabonként nem adja, nem vesződik vele. Ha adja: az egész birtokot adja . . . No, az ő dolga . . . Különös ember, pedig így pénze is lenne, a legjava földje is megmaradna . . . Mondom, sok a bolond ember a világon!

Erre a vevő nem szólott semmit, csak azt mondta Ábrisnak, hogy most már menjenek vissza a faluba.

Lakatos uram meglehetős kedvetlenűl fogadta őket, mintha tán már meg is bánta volna, hogy azt a páratlan jóságú földet árúba bocsátotta.

A dolog vége azonban mégis az lett, hogy az alkut hamarosan megkötötték s az árva buczkát az a soha nem álmodott megtiszteltetés érte, hogy ötven forintjával kelt el holdanként.

kaszinóban s már az ajtóból odakiáltott Náthán gazdának:

— Két feketét ide! Fizetek!

Azután előkelően odalépdelt a kártyaasztalhoz s kitevén nehány ötöst az asztalra, az elámult kompániának szárazon ennyit mondott:

— Kártyát kérek!

S ime, oh csudák-csudája, maga a mészáros rántotta odább legelébb is a székét, hogy helyet miközben az elébe tett kozmás feketét kavargatta, azon töprenkedett, hogy mégis csak kár volt azt a jó fajta fecskehasút odaadni a juhásznak, megtette volna egy pár rosz birka is!

III. BÉLA MAGYAR KIRÁLY EMLÉKEZETE.

A régmúlt emlékei, letűnt évszázadok kegyeletes ereklyéi nemzeti kincsek, melyek a jövendő fölvirágozás magvait hordják magukban.

A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOM FŐHOMLOKZATA.

És a kupecz majd elrepűlt, olyan boldog lett vele. Büszke örömmel sietett vissza a fővárosba, hogy sörházi barátainak eldicsekedhessék a pompás szerzeménynyel. Hiszen majd rájön ugyan, hogy az egész nem ér egy hajítófát, de hát akkor is megmarad a fődolog: a «földes úr» czím, a mi után szívének olyan nagy vágyódása volt, mióta egy pár háromemeletes ház gazdájának érezte magát.

Ábrist a szerencsés vásár után mintha kicserélték volna. Másnap délután keztyűsen, felbodorított hajjal jelent meg a Polgári kávéház és szoríthasson a tiszteletreméltó Ábrisnak, a ki ettől fogva majdnem két hétig legbecsültebb tagja lett a társaságnak.

A másik asztalnál már Grűn Dolfi elnökölt, mondhatni: trónolt, nyervén hideg méltósággal, vesztvén nagyszerű közönnyel. Róla különben azt beszélték, hogy a buczkavásár óta, még reggelire is libamájat eszik.

Lakatos uram is megérkezett nem sokára. Leült szokott helyére s épenséggel nem látszott rajta semmi különösebb változás, sőt úgy tetszett, mintha valami bántaná. S valójában,

Az erkölcsi erők eme enyészhetetlen új életre támadását semmi sem bizonyítja lélekemelőbben, mint III. Béla király és felesége Antiochiai Anna királyné tetemeinek és ereklyéinek története.

Az egész nemzet lelkesedése fogadta királyunk fenkölt elhatározását, midőn pár évvel ezelőtt e tetemeknek a budavári koronázó templomban királyi fénynyel leendő eltemetését és méltó siremlék felállítását rendelte el.

Miután a koronázó templom restaurálása s benne az emlékszerű síremlék elkészült s a temetés országos pompával végbement, a kormány e történelmi jelentőségű tényeknek az

irodalomban leendő megörökítéséről is gondoskodott, minek eredménye gyanánt jelent meg most az a nagyértékű monumentális kötet, melynek teljes címe: «*III. Béla magyar király emlékezete,* dicsőségesen uralkodó utódja I. Ferencz József császár és apostoli király legmagasabb segélyével. A magyar kormány megbizásából szerkesztette *Forster Gyula,* mint a műemlékek országos bizottságának másodelnöke és a koronázó templom építési bizottságának elnöke. Budapest, 1900. Hornyánszky Viktor császári és királyi udvari könyvnyomdája.»

Nagy negyedrét alak 358 lap, 13 táblával és 211 képpel.

És e művet Forster valóban a történelmi jelentőséghez méltóan alkotta meg, úgy tudományos belértékét, mint a mű kiállítását illetőleg, melyhez hasonló fényes kiállítású mű történelmi irodalmunkban alig van. A szerkesztő páratlan lelkiismeretessége, buzgalma, nagy tudása és széles körű összeköttetése kellett ahhoz, hogy történelmi adatok halmazát, gyakran messze külföldről egybegyűjtse s számos új adatával középkori történetünk számára is új forrásokat nyisson.

A mű mindenek előtt a sírbahelyezésre vonatkozó királyi elhatározást, a III. Béla tetemeinek felfedezésére, viszontagságaira vonatkozó adatokat, kortörténeti értekezés és a síremlék terve és leírása kiséretében tartalmazza.

Az egész mű központja III. Béla. Az ismertető czikkek Fejérvárról, Szent István bazilikájából indúlnak ki, hol földi maradványait megtalálták és a budavári koronázási templomban végződnek, hol azokat újra eltemették. E keret tartalmazza a czikkeket, melyekből megismerjük III. Béla és hitvese családját, Bélát mint királyt, ki által a magyar állameszme azt az alakot nyeri, melynek körvonalaiban az, a Habsburgok jogara alatt, a jogi vagy a tényleges állapot szerint ma is jelentkezik.

A magyar állameszmét a szent korona fejezi ki, melyet eredetileg a fejérvári bazilikában őriztek a koronázási palásttal együtt, mely mint miseruha István és Gizella ajándékából jutott a koronázó egyházba. Külön czikk ismerteti hazánknak e két drága kincsét.

Folytatólag megismerjük az ország közművelődését Béla alatt. Kanczelláriáját, pénzrendezését, építő művészetünk főalkotását, az esztergomi templomot.

A következő czikkek Bélának és hitvesének, az Árpádok házából a nemzeti kegyelet számára fenmaradt tetemeit ért viszontagságokról, továbbá a velük eltemetett királyi jelvényekről és ékszerekről szóló ismertetéseket tartalmazzák.

Miután pedig nincs Európában régi uralkodó család, melynek tagjai III. Béla leányági ivadékai közé ne tartoznának, részletesen ismerteti e mű azt a leszármazást, a melynek révén Európa uralkodóházai az Árpádokkal vérségi összeköttetésbe jutottak s a mely összeköttetés arról tanúskodik, hogy mennyire iparkodtak Európa fejedelmei a magyar királyokkal családjaikat házasság útján vérségi kapcsolatba hozni.

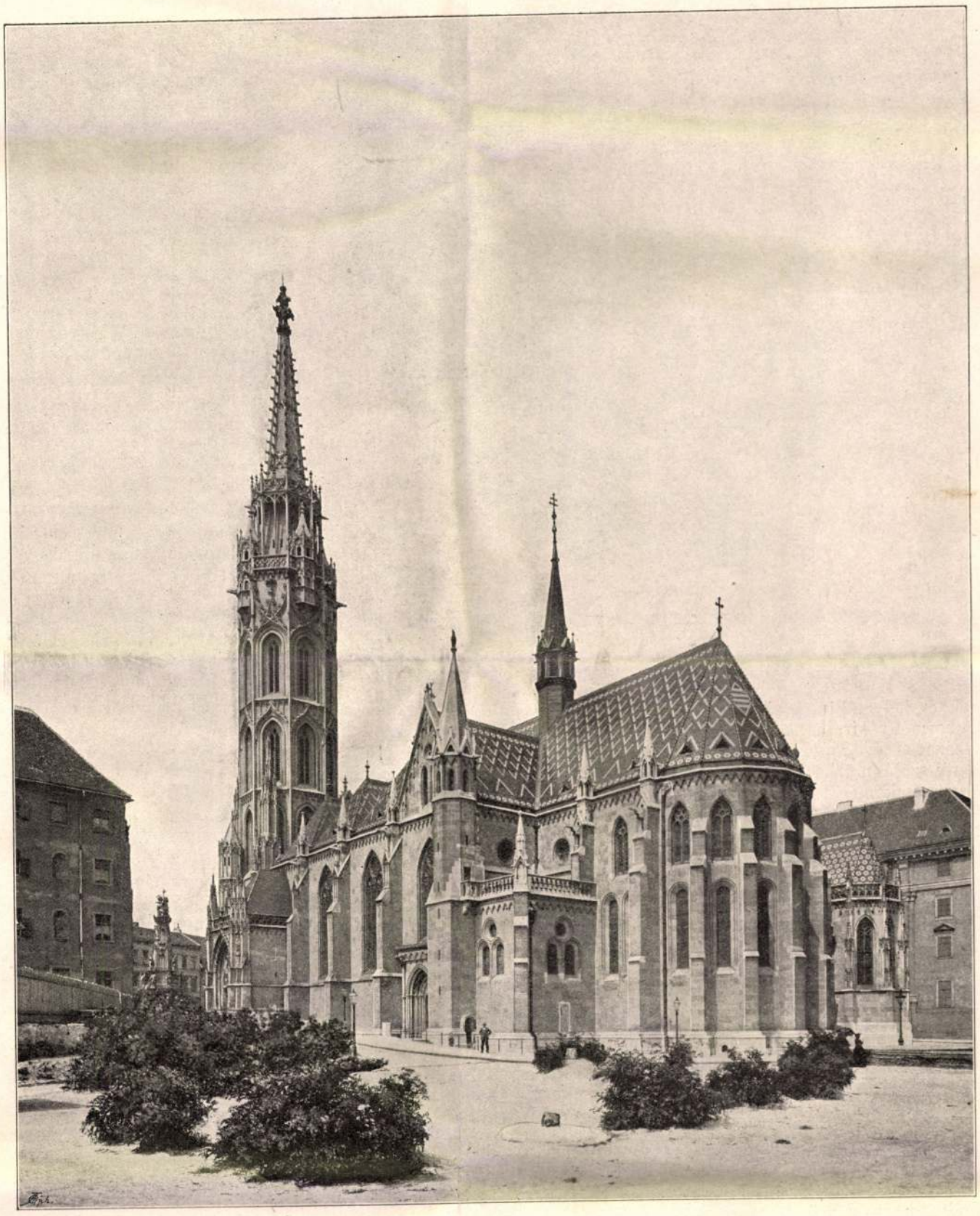

A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOM DÉLKELETRŐL.

Külön három fejezetre osztott czikk szól azokról az emlékekről, a melyek királyaink és családjuk tagjainak elpusztult sírjaiból fenmaradtak. Szó van itt Váradról és Szent László király ereklyetartójáról, továbbá az itt-ott külföldön elszórva levő emlékekről.

A mű befejezését természetszerűleg a budavári koronázó templomban találja, hol Bélát az ő királyi utódja és nemzete másodszor temettette el. Hosszasabban van szó a koronázó templomról nemcsak ezen az alapon, hanem azért is, mert épen ez a templom hazánknak az a nevezetes építészeti emléke, melylyel a műem-

A SZŰZ ANYA. — ERZSÉBET KIRÁLYNÉNAK MENYASSZONYI KOSZORÚJÁBÓL KÉSZÍTETT AJÁNDÉKA A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOMBAN.

lékek fentartásának és helyreállításának rendszeres munkáját a kormány királyunk uralkodásának negyedszázados évfordulójára megkezdte. A III. Béláról szóló műben ennélfogva ismertetni kellett nemcsak magát az emléket, mely az ő tetemeit befogadta, hanem azt a templomot is, melynek helyreállítása az ő királyi utódja által állított síremlékkel kiegészítést nyert.

A mű tartalmának felsorolása, melynek megírásában Forster legkiválóbb szakférfiainkat hívta fel, fogalmat nyújt annak belső értékéről. Maga *Forster* Gyula ismerteti bevezetésül a királyi kéziratot, III. Béla és hitvese Châtillon Anna hamvainak újbóli eltemetése tárgyában, értekezik a régi székesfejérvári koronázó templomról, Anna királynéról és családjáról, a királyi tetemek viszontagságairól, a koronázó templomról és a síremlékről, Szent László váradi egyházáról s végül általában az Árpád-házi siremlékeinkről. E szerint Forster a szerkesztés mellett a mű megirásában is magának vevén az oroszlánrészt, a történelmi haladás terén elért eredményein kívül méltánylással kell megemlítenünk irályát, mely a művelt nagyközönségnek van szánva s magyaros zamatán kívül az igazi lelkesedés melege ömlik el rajta.

Pauler Gyula III. Béláról és családjáról, *Thallóczy* Lajos Béláról és a magyar birodalomról, *Békefi* Remig a nemzet művelődéséről Béla korában és a temetésről, dr. *Török* Aurél a két királyi csontvázról, dr. *Czobor* Béla a székesfejérvári ásatásokról, a magyar szent koronáról és koronázási palástról, az esztergomi bazilikáról, a királysírok halotti ékszereiről s végül Szent László ereklyetartó mellszobráról, *Fejérpataky* László Béla király okleveleiről, dr. *Réthi* László a király érmeiről s végül *Nagy* Géza III. Béla király fegyverzetéről s a király utódairól és ivadékairól értekeznek a kötetben.

A mű képeiből bemutatjuk a királyi tetemek fejérvári koporsóit, valamint a mostani új síremléket. Az emléket magában foglaló újjáépített koronázási templomot délkeleti oldaláról, valamint impozáns főhomlokzatát.

Itt közöljük még Béla király arany pecsétjét, bulláját, melylyel egyik kiváló fontosságú oklevelét látta el, továbbá a temetkezési ékszerek közül a király és királyné arany gyűrűinek rajzát. A király gyűrűjének feje felnyitható s méreg avagy ellenméreg, esetleg ereklye tartására szolgált. A beléfoglalt gránátkőbe arabs mondat van bevésve. A királyné gyűrűjébe vésve lantoló szirént látunk.

A budavári koronázási templomot megdicsőült királynénk Erzsébet számos nagybecsű ajándékban részesítette, így menyasszonyi ruháját miseruha készítésére s 1890 márczius 14-én menyasszonyi koszorúját is templomunknak ajándékozta, melybe a boldogságos Szűz Mária ezüstképét foglaltatta. Itt közöljük ennek képét is, mely bizonyára féltékenyen őrzött ereklyéje lesz a koronázási egyháznak.

E művet méltatva, mely nemcsak III. Béla királynak, hanem nemzeti történetünk egy egész korszakának teljes és kiváló monographiája — elismeréssel kell megemlékeznünk annak művészi és nyomdai kiállításáról, valamint a Förk Ernő által tervezett és Gottermayer könyvkötő által készített történelmi stílű kötésről is, melyek együttvéve könyvnyomdai iparunknak legkiválóbb alkotásai közé tartoznak.

Dr. Szendrei János.

III. BÉLA KIRÁLY ÉS NEJE SÍREMLÉKE.

A III. *Béla magyar király emlékezete* című nagy díszműből bemutatott, Székesfejérváron talált koporsókra és a budavári koronázási templom sírkápolnájára, valamint az abban elhelyezett emlékművekre vonatkozólag közöljük:

A III. Béla és neje koporsói, — melyeket 1848-ban fedeztek fel a székesfejérvári régi bazilika romjai alatt, — vörös márványból vannak faragva. A király koporsójának hoszsza 278, szélessége pedig 133 centiméter, mig a királynéjé jóval kisebb, mert csak 210 centiméter hosszú és 75 centiméter széles. Ez utóbbinak alsó lapján — fenekén — az egykor rajta nyugodott királyné alakjának nyoma még most is jól kivehető s az is látható, hogy a feje balra volt fordúlva. A király alakjának lenyomata, — bár hatalmas testének körvonalai kivehetők, — nem olyan világos, a minek magyarázata az, hogy a királyné könnyű ruhája hamarabb enyészett el, mint a király sűrűbb, nehezebb ruházata s míg a királynénál a test feloszlásának folyamata csakhamar a márványlapot érte, addig a királynál a feloszlás nyomainak a márványba evődését nagyon akadályozta a vastagabb ruházat. Különben a királyné koporsójának feneke egy darabból állott, a királyé pedig két nagyobb és két kisebb táblából volt szerkesztve.

A budavári koronázó templom sírkápolnájáról, — hol a régi királyi pár maradványai ma el vannak helyezve — és a díszes síremlékekről a most megjelent díszmű ezeket mondja el:

A Szent Háromság oltáráról nevezett kápolna, melynek munkálatai 1898 október hó második hetében készültek el, az éjszaki oldalról két ablak által nyer világosságot. Az oltárral szemben, a kápolna nyugati falához csatlakozólag, közvetlen a talaj színéről emelkedik a királynak és királynénak haraszti kőből készült román stílű szárkofágja, melyen körös-körül levéldíszítés fut végig. Elől, a keskeny oldalt, domborművű három pajzs foglalja el, melyek közül a jobbik a király Árpád-házi, a bal a királyné Châtillon-családi és a középső az állam czímerét: a kettős keresztet ábrázolja.

A szárkofág födelén nyugszik a királynak és a királynénak pólai kőből vésett szobra. Alakjaikon azok a királyi jelvények és ékszerek láthatók kivésve, melyekkel egykoron eltemettettek. Lábaik alatt az oroszlán és a kutya a bátorságot és a hűséget jelzik.

A szárkofág fölött oszlopnyalábokon álló és a kápolna falába illeszkedő tornyos kőmennyezet emelkedik, mely a mennyei várost (Jerusalem coelestis) ábrázolja és a szárkofágban nyugvó királyi személyeknek a földi életből a mennyek országába való átmenetét jelképezi. A falmező felső részén a tizenkét apostol felhőkön ülő domborművű alakjai láthatók. Fölöttük, felhőkből képezett keretben Krisztus, a világbiró trónol az evangélisták jelvényei között.

A szárkofág födelének párkányán ez a domborművű felirás olvasható:

Magyar, Horvát, Dalmátország, Ráma királya. III. Béla † 1196. és hitvestársa Chastillon Anna, antiochiai herczegnő † 1183.

A szárkofágtól jobbra és balra, a falmezőbe, két belga-márványból készült emléktábla van beillesztve; egyik Ferencz József királyunknak a síremlék felállítása iránt tett intézkedéseit örökíti meg, a másik pedig az Árpádoktól való leszármazását tünteti fel.

RÉGI DIÁK-ÉLET.

I.

Nincs egyetlen intézmény sem, melynek gazdagabb művelődéstörténeti múltja volna, mint a tudomány-egyetemeknek. Becses kincse az ilyen főiskola minden mai művelt nemzetnek, még ha nem tekinthet is oly messze múltba vissza, mint a legrégibb bolognai, párisi vagy prágai egyetemek. Egy-egy «Alma Mater» (dajkáló anya) emlőjéből minden nemzet fia származás és faj különbsége nélkül szívhatta a műveltség tápláló nedvét, s hogy tette is, arra nézve világosan szóló bizonyság a régi egyetemek hallgatóságának külön nemzeti testületekké (natiókká) való szervezkedése, s ez intézetek nemzetközi mivolta kivált addig, míg minden egyetemen a latin volt az előadások nyelve. A bolognai egyetem hallgatósága két nagy testületből, a «hegyentúliak»-ból («ultramontan», 17 nemzettel) s a «hegyeninneniek»-ből («citramontan», 18 nemzettel) állott; a párisin ellenben négy nagy nemzeti csoport volt. Magyar ifjak ezeken is jártak; de főleg a reformáczió kezdete óta a magyar tanúlókat Németország nagy egyetemei vonzották leginkább, a melyeknek történetéről, keletkezéséről, szervezetéről és beléletéről nagyon részletes ada-

tokat tartalmaz dr. Ficknek «Auf Deutschlands hohen Schulen» czímmel mostanában megjelent munkája.

Látjuk ebben egyebek közt, hogy a nagy német egyetemeken mily sok volt a magyar hallgató s mily kiváló helyet vívott ki magának a magyar ifjúság az egyetemi életben. A múlt században és e század elején Jenában az erdélyi tanúlók külön «Landsmannschaft»-ot alkottak; egyesületi szinök a fekete-fehér volt s a hubertusburgi béke ünnepén is (1763) ilyen színű jelvényekkel jelentek meg. A hallei egyetemen viszont cseresznyepiros volt a magyarországiak és erdélyiek szine. A wittenbergai egyetem 1803-iki ünnepélyén a külföldi hallgatók csoportját egy daliás magyar zászlótartó vezette azon korbeli szabású magyar nemzeti öltözetben. Annál természetesebb a magyarság önállóságának ily világos érvényesülése a régi német egyetemi életben, mivel a bécsi egyetemen is, mely mindenben utánozta a régibb párisinak nemzetenkénti felosztását, külön hely illette meg a magyart a többi három nemzet: a déli (később osztrák), a szász és cseh mellett, melyek mindenike maga választotta procuratorát, s igy bizonyos önkormányzati hatáskörrel birtak. Nem egészen igy látjuk már a prágai egyetemen, hol a magyarok és magyar szlávok, a négy nemzet: a lengyel, cseh, a szász és bajor között a csehekhez voltak beosztva.

Az általános viselet a német diákság zöménél különben az egész XVI. század folyamán a következőkből állt: bugygyos újjú szűk dolmány, redőzött csipkegallér, alúl rendkívül bő, de a térden felül már testhez állóan szűkülő nadrág, fekete bőrczipő s a vállon rövid köpeny magasan fölálló gallérral; oldalukon hosszú vívó tőr csüngött, kosaras markolattal, fejükön pedig többnyire fekete bársony barrettet viseltek vörös tollal. Később, mikor Európaszerte meghonosodott a dohányzás, a deák szájából soha sem maradt el a pipa s kezéből a hegyes csákányos bot, melyet mindenüvé magával vitt, még az előadásokra is. Mindenik diáknak megvolt a maga mendikánsa, a kit a németek «Schutze»-nek neveztek; egy tiz—tizenkét éves szegény tanúló, a kit a deák maga mellett tartott, sőt magával vitt vándorlásaira is; a ki neki feltétlen engedelmességgel tartozott; köteles volt neki kéregetni, kenyérért énekelni, stb.; jutalma ellenben csak koplalás és verés volt.

Rendkívüli kiváltságok illették a régi diákot több tekintetben. Lakása császári védőlevéllel szentnek és sérthetetlennek nyilvánittatott. Ha szomszédja kellemetlen volt neki, elűzethette; ő tőle ellenben nem volt szabad az üresen álló szobát megtagadni, melynek évi bére — 30 pengő forint — s az élelmezésért heti nyolcz garas hatóságilag volt megállapitva, úgy, hogy a szállásadói többet nem követelhettek tőle. Hitele is nagy volt, habár már Göttingában egy 1705-iki rendelet eltiltotta, hogy fényűzési czikkeket, kávét, theát, csokoládét, «égetett vizet», billiárdpénzt, lovat, kocsit, szánt — hitelben vehessenek, vagy bérelhessenek; s ugyanazon időtájt Jenában s másutt is szabályt alkottak, hogy füszer- és kelmeárúkat diáknak hitelezni nem szabad a rektor vagy professzor engedelme nélkül, vagy pedig czipészeknek csak négy tallérig, szabóknak ötig, kalaposoknak kettőig, parókacsinálóknak csak háromig volt szabad hitelezniök és pedig csak hat hétre. Ezt a rendelkezést annyival inkább kénytelenek is voltak megtartani, mert ha a diák hitelezői elől könyvei hátrahagyásával megszökött, a könyveket nem volt szabad lefoglalni.

Mélységes lenézetés volt a polgárság sorsa az egyetemi diákság részéről, a mit a legkülönbözőbb gúnynevek adásával tanúsitottak, melyekben háznépét sem kiméltek. Ellenben őket «nemes ifjak»-nak kellett czímezni s tűrni, hogy ablakaikat beverjék, őket magukat kővel dobálják. Mert a diákság előtt semmi sem volt szent. Menyekzőknél álruhában a templomajtó mögé álltak és kicsúfolták a mátkapárt, sőt behatoltak a lakodalmas házba is, hatalmukba keritették az ételt-italt s megszurkálták a védekező násznépet. Nem volt paraszt, a kinek, ha eladnivalóját a városba vitte, meg ne dézsmálták volna a tojását, vaját, tyúkjait és libáját el ne szedték volna. Nem csoda, hogy ilyenek után megtörtént, hogy 1567-ben a lipcsei piaczon egy diákot zsarolási kisérlet miatt, 1569-ben

III. BÉLA KIRÁLY GYŰRŰJE ÉS FELIRATA.

ANNA KIRÁLYNÉ GYŰRŰJE ÉS A BELEVÉSETT SYRÉN.

III. BÉLA ARANYBULLÁJA.

pedig Jenában épen egy egyetemi professzor fiát lopásért nyakaztak le.

Természetesen gyakoriak voltak a diákság és polgárság közt a véres összekoczczanások is, melyek nem egyszer azzal végződtek, hogy egyik-másik küzdő fél halva maradt a csatatéren. A diákkörökben a polgárság valóságos gúnynevévé lett «filiszter» szó fölkapására is egy ily verekedés adott alkalmat. Ugyanis egy polgár által agyonvert kötekedő diák temetésén a pap a biblia azon textusához fűzte gyászbeszédét, mely Sámson és a filiszteusok harczát tárgyazza. 1704-ben Halle is véres diáklázadásnak volt színhelye. A diákok betolakodtak egy polgári menyekzőre, s mivel ott kiutasitották őket, megtámadták a városházát, pisztolyokkal lövöldöztek a polgárokra és az őrségre. 1718-ban a prorector és a syndikus házát ostromolták meg az éjjeli zenés csoportosulások eltiltása miatt; 1724-ben pedig több napon át tartó véres zsidóüldözést idéztek elő.

Egész kicsapongássá fejlesztette a régi egyetemek ifjúsága az ivást és dorbézolást. Mindenféle drága ivópoharakat használtak a vendégek tiszteletére. Ott volt a «poculum gratulatorium», meg a «római birodalom» nevezetű nagy ivó serleg, mely a legerősebb ivót is le tudta verni lábáról. De ittak azután tálból, kalapból, csizmából, vagy egyéb hetykélkedéseket műveltek, mint például, hogy hat sózott heringet dobtak a kancsóba, s azt a sörrel együtt hajtották fel. Mert a sör volt a rendes és mindennapi ital százféle kedélyes elnevezéssel, mint a wittenbergai «kukukk», a lipcsei «restrum», a hallei «puff», a brandenburgi «vén Kolos», a braunschweigi «álorcza», a kyritzi «gyilok és halál» stb. Ittak aztán szájokkal a pohár szélét köröskörül befogva s tartalmát egyszerre lenyelve; ittak a padon állva, egyik fölemelt lábuk alatt emelve a kancsót szájukhoz, vagy a földön fekve s a sört torkukba tölcséren át töltve. A «harczjátéknál» császáriak és svédek, azaz könnyű és nehéz ütegek, — értsd: poharak és kancsók szálltak síkra egymás ellen. Mellesleg pipázóversenyek is folytak; a ki egy estén át 50 pipát szívott ki, «magister»-ré promoveálták; a ki 80-at, azt licentiatussá», a ki pedig százig is fel tudta vinni, abból a dohánytudomány doktora lett.

Mégis talán legérdekesebb középkori szokása volt a régi egyetemi életnek a XVIII. században már egészen eltünt «depositio», vagyis az újonczdiák bizonyos felavatás-szerű szertartása, a melynek fantasztikus képletességével azt akarták jelezni, hogy hogyan faragják, gyalúlják, köszörűlik és egyengetik át a tudomány újonczát a Múzsák csarnokába való belépése küszöbén.

Nagyon körülményes szertartás volt ez, melyről számos egykorú ábrázolat maradt fönn. Az ujoncz diák neve *bejencis* vagy *beancis* volt s a felavatás a legdurvább tréfákkal volt egybekötve. Mindenféle kérdés és felelet előzte meg, melyeknek tulajdonképeni értelmét már alig is sejtjük, s melyeknek végeztével a szerencsétlen diákjelöltet a földre fektették s fürészszel, baltával, gyalúval stb. alaposan megdolgozták. Fejét megmosták, megnyirták, azután minden kimélet nélkül megborotválták és fésülték, fülét, körmét mindenféle képtelen szerszámokkal megtisztitották.

De ez még nem minden. Alig támolygott fel az igy megkínzott a műtét alól, arczán még észrevettek valami kis mocskot. Nosza, elő ismét a csodaszappannal, mert ezt csak az moshatta le. Az pedig állott — szénből és szekérkenőből. Egyúttal ráfogták, hogy egy pár szál serte éktelenkedik az újoncz állán; arra meg jó volt a faborotva, azzal nyúzták le róla, végül egy csöbör vízzel öntötték nyakon, s aztán durva zsákszövettel véresre dörgölték az arczát.

Igy kiállítva a jelölt megkezdhette az exament. De természetesen egyetlen felelete sem sikerült. Megpróbálták tehát, tud-e legalább irni? Dehogy! Hisz még a jó előre beenyvezett dugót sem tudja a tintás üvegből kihúzni. Újabb kaczagás és hahota, csak a jelölt hallgat tovább és szégyenkezik. Igen, mert egyik foga, az úgynevezett «bacchius-fog» gátolja a beszédben. Ezt még elfeledték kihúzni. Újra kezdik tehát a műtétet. Szélesre nyittatták a száját, miután előbb egy kétlábú székre ültették, mely — felesleges mondani — időközben többször fölborúlt. De végre ki volt rántva az ártalmas fog, — egy hatalmas gyökerű sárga répa, mire aztán a «fog helyét» gondosan betömködték *hamuval*. Csak ha mindezeken és még százszor ennyin keresztül ment a megkínzott újoncz, akkor vették fel ünnepélyes beszéddel «commilito»-nak (bajtársnak), nehány szemer sót adva a szájába, a «bölcseség savát», hogy beszéde ezentúl mindig fűszeres, elmés legyen.

Ilyen volt egy diák-avató szertartás a régi századokban. Az ünnepélyes próbatétel döntő pillanata, mely a tudományos pályára lépő ifjút az egyetem falai közt várta, nemcsak szorongó aggódásnak volt forrása, hanem egyszersmind kimeríthetetlen csapongó tréfáknak is, melyeket csak az egyetemi élet akkori korlátlan szabadsága tesz érhetővé.

EGYVELEG.

* **Különös utazás.** Egy Hauslian nevű bécsi ember, ki már egy ízben távgyaloglásban díjat nyert, május hó 13-án gyalog elindúlt Bécsből Párisba. Ez magában véve nem volna valami különös dolog, de Hauslian egy gyermekkocsit tol maga előtt, melyben neje és négyéves leánykája ül. A gyermekkocsi sulya a bennülőkkel együtt 84 kilogramm. Hauslian reményli, hogy június 20-ika körül Párisba érkezik.

* **A német császár ruhatárát** 120 ezer forintra becsülik. Nagy Frigyes császárnak mindössze három egyenruhája volt. A legjobbikban eltemették, a másik kettő pedig alig ért negyven tallért.

* **Sir Robert Peel volt angol miniszterelnök képtárát** és műkincs-gyűjteményét a család Londonban nyilvános árverés útján el fogja adatni. A 73 darabból álló képtárt két millió forintra becsülik, de kétségtelen, hogy egyes képek, mint például három Van Dyck által festett arczkép sokkal a becsáron felül fognak elkelni.

* **Az orosz vezérkar** szent-pétervári palotájában levő 30 ezer kötetből álló könyvtár és gazdag okmánytár elégett. Ilyformán I-sö Miklós czárnak azon kivánsága, hogy az 1849-iki magyarországi beavatkozás katonai történetét 60 év múlva — vagyis 1909-ben — ki kell adni, nem valósulhat meg, mert az idevonatkozó okmányok is elpusztultak.

* **A kanadai erdőségek** nagy részének kivágatása óta az ottani éghajlat teljesen megváltozott, a mennyiben télen folytonos szelek uralkodnak, nyáron pedig nagy szárazság szokott lenni. A kormány most az erdők kiirtását szigoru büntetés terhe alatt megtiltotta és a területek befásítását rendelte el.

* **Páris földalatti csatornáiból** ezelőtt évenként 3—4 száz ezer patkányt fogtak ki, s ezek bőréből a legfinomabb keztyűket készítették. Mióta azonban a csatornákat hetenként kiöblitik, a patkányok annyira megfogytak, hogy ide s tova végképen kivesznek.

Forster Gyula

* **A czápák és a háború.** A dél-afrikai háború kitörése óta a Durbanba, Fokvárosba és egyéb kikötőkbe induló csapatszállító angol hajókat nagy czápák kisérik. Ellenben a rendes postagőzösök útjában czápák nem igen láthatók.

* **Carnegie Frigyes a hires amerikai vas- és aczélgyáros** összes kohóit, hutáit és vasöntődéit egy ottani szövetkezetnek 1000 millió frankon adta el. Ezen óriási összeget 38 részvényesnek kellett volna előteremteni, miután azonban Carnegie attól tartott, hogy a szövetkezet a megállapított határorrszarvú, bivaly és strucz-vadászat csakis bizonyos időben és bizonyos megszoritások közt engedtetik meg.

* **London lakossága** 1890 óta 43 százalékkal szaporodott. A hajléktalanok és koldusok, valamint a lelenczek száma azonban folyton apad, mi onnan van, hogy a város «szegénységügyi osztályának» évi költségvetése 1890 óta tetemesen emelkedett. Megjegyzendő, hogy Londonban minden font sterling (12 forint) jövedelmi adó után, szegényadó fejében csak husz krajczár pótlékot kell fizetni.

* **Francziaországban a söripar annyira** haladt, hogy a múlt évben az idegen sör bevitele 50 százalékkal alább szállt, a kivitel pedig 248 százalékkal emelkedett. Minőségre nézve a franczia gyártmány a legjobb bajor- és osztrák sörökkel bátran kiállja a versenyt.

* **A háború kitörése előtt Kimberleyben** hetenként átlag másfél millió forint értékű gyémántot bányásztak ki.

* **Alaska tartományban** (Éjszak-Amerika) azok a férfiúk, kik télen szabadban dolgoznak, bajuszt

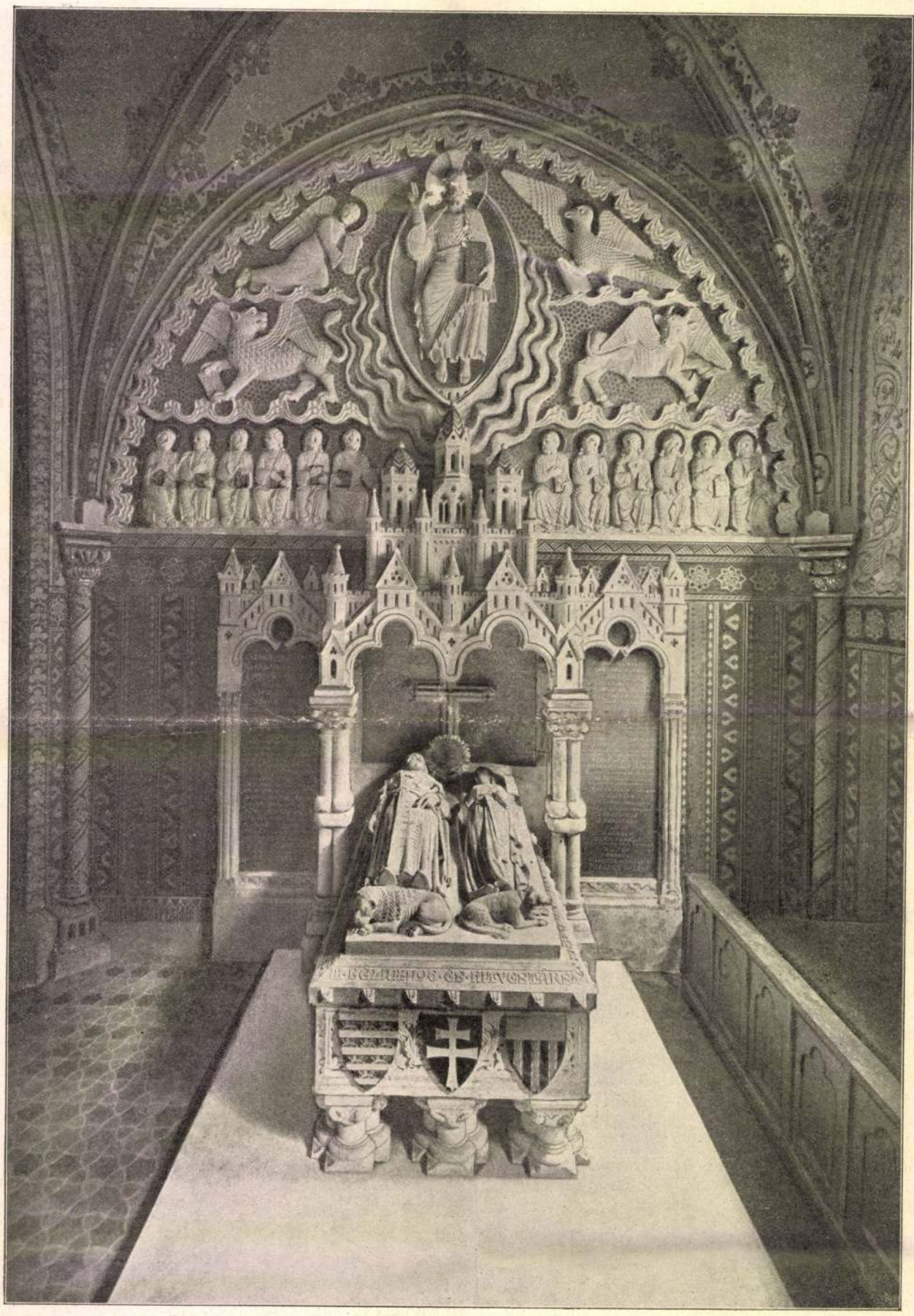

III. BÉLA KIRÁLYNAK ÉS HITVESÉNEK, ANTIOCHIAI ANNÁNAK SIREMLÉKE A BUDAVÁRI KORONÁZÁSI TEMPLOMBAN.

időre nem fizethet, ezen esetre 5,850,000 frank bánatpénzt kötött ki magának. Carnegie gyárai 1899-ben 105 milliót jövedelmeztek.

* **Az orosz uralkodó család kincstárát** a szentpétervári téli palota földalatti helyiségeiben éjjelnappal 1200 katona őrzi. A husz tiszt vezénylete alatt álló csapatot csak minden második évben váltják fel. A kincstárt idegen ember még nem látta, ellenben a moszkvai Kremlben őrzött koronázási jelvényeket bármikor meg lehet tekinteni.

* **A vadállatok védelme.** Miután sok hasznos vad a kiméletlen üldözés miatt nagyon megfogyott Afrikában, közelebb egy nemzetközi egyezmény jött létre, mely szerint ezentul az elefánt-, zsiráf,

* **Az egész világon** naponta átlag háromezer pár lép egymással házasságra.

* **A föld leghidegebb része**, melyen eddig hőméréseket végeztek, a Grönland éjszak-nyugati részében levő Rennselei-i kikötő, hol az évi középhőmérséklet 19⁵ fok, vagyis olyan hideg, a milyen nálunk tél közepén is csak elvétve fordul elő.

* **A sztrájkok hatása.** Európa különféle országaiban a múlt 1899-ik évben beállott sztrájkok alatt közepes számítás szerint 150 ezer munkás hetven napig nem dolgozott, mely idő alatt a munkások 80 filléres napszám mellett, mintegy 4,200,000 forintot vesztettek, míg a munkaadók kára ezen összeg négyszeresére tehető.

nem viselnek. Az arcz, valamint a nyak védelmére körszakált növesztenek, de a bajuszt mindig leberetválják. Ezt azért teszik, mivel a lélekzet nedvessége a nagy hidegben azonnal megfagyván, a bajuszból valóságos jégcsap lenne.

* **A legtöbb vasuti baleset** az orosz vasútakon fordúl elő. Igy a múlt évben 64 utas vesztette életét, 362 pedig megsebesült. Vasúti alkalmazott 200 halt meg, 1178-an pedig kisebb-nagyobb sérűlést szenvedtek.

* **Párisban** jelenleg 142 napi, 426 heti és 884 havi lap jelenik meg. A napi lapok és havi szemlék fele a radikális párt elveit szolgálja.

Arányi megjegyzése szerint Budán is a középkori házaknak rendes háromablakú homlokuk volt az utczára, úgy, mint más régi városainkban (Kassa, Eperjes stb.) s ez a szokás századokon át dívott. Ablakaik csúcsívesek voltak, a velenczei maureszk modorban. Ily ablakok voltak szerinte a Permőfy-féle (országház-utcza 112. sz.) házon a mult század végéig. A nőegyleti ház pedig (uri-utcza 17. sz.) 1848 előtt dús tagozású csúcsíves kapuval bírt, ez volt az egyetlen gazdagon diszített góthikus kapu, mely a XIX. századig fönmaradt. Ez adatok és a kapualjakban oly sűrűn jelentkező velenczei csúcsíves fülkék tehát még fogalmat adhatnak az uri- és országház-utcza olaszos jellegéről. Ugyis nevezték az uri-utczát a XV. században «olasz-utczá»-nak; mert itt bankárok s egyéb olasz kereskedők laktak. A törökök 1543 óta elhanyagolták a házakat, 1723-ban nagy tűzvész dühöngött a várban s ez több kárt tett a város physiognomiájában, mint a közel másfél századig tartott török uralom, mert a házak azóta épültek újra abban az ízlésben, melyben ma is látjuk a túlnyomó részét, azt a 20—25 házat, mely 1820—30 óta épült, és a legutóbbi évtized néhány épületét kivéve, melyek azonban a budai vár czopfépítészeti jellegén keveset lendítettek. *H. J.*

AZ INGÓ MŰEMLÉKEK czímű dolgozatból (szerzője dr. Forster Gyula) legutóbb megjelent a III. rész. Már az első két rész ismertetésénél figyelmeztettünk e munka becsére és kútfőszerű természetére.* Míg a lelkiismeretes szerző az előbbi részekben a kincsleletek s a műemlékek körül fölmerülő kérdésekkel a magyar és a római jog szempontjából foglalkozott, ez a harmadik vaskos füzet (111—328. ll.) a külföldi modern törvényhozásoknak van szentelve. Első Olaszország, hol legelőször iparkodott az államhatalom az ott oly jelentékeny számmal létező műkincseket törvényes ótalommal megvédeni úgy az idő s az emberek rombolása valamint a külföldre való kihurczolás ellen. Szóba jönnek e fejezetben, Milano és Velencze, Toscana, Lucca, Emilia, Nápoly és Sicilia és a római állam törvényes intézkedései, melyek többnyire igen részletesek és terjedelmesek voltak, de csak kevéssé feleltek meg hivatásuknak. Az egységes olasz birodalom a korábbi uralmak rendelkezéseit föntartotta és újabb szentesítéssel közzétette; de mint szerző igen helyesen megjegyzi, a «védelem inkább csak papiron maradt». Cavalcaselle emlékiratának a műemlékek sikeresebb védelme érdekében volt foganatja. 1874-ben királyi decretum szervezte a műtárgyak föntartására ügyelő állami bizottságokat; 1875-ben fölállították az ásatások és muzeumok központi bizottságát; 1876-ban újabb kir. intézvény szervezte a műem-

* Lásd az I. rész ismertetését A. E. 1888. 439—441. ll. — A II. rész ismertetését A. E. 1891. 78. l.

Arch. Ért. 1891.
Lásd még Magyar régi műemlékek alatt is.

131., 157., 158. sz.. U. o. 156. sz.: Három körívű falfülke.

Országház-utcza 63. sz.: XVII. századi ház, hengerded toronyerkély; kapualjában jobbra, balra csúcsíves stallumszerű ikerfülke; a ház sarkán szögletkő gyanánt odatámasztott gyámkő vörös márványból, szép akanthus-levéllel, talán Mátyás palotájából, emlékeztet a «princeps postes» föliratú Mátyás-kori emlékre. *U. o. 88. sz.*: Dongaboltú kapualj, az udvaron régi befalazott folyosó maradványa «lefézelt» csúcsívekből és nyolczszögű pillérekből alkotva, a kapualjban jobbra két befalazott csúcsíves ikerfülke. *U. o. 90. sz.*: Kapuja Istvánffy koráról, díszes; dongaboltos kapualjában kerek befalazott fülke. *U. o. 120. sz.*: Dongaboltos kapualjában három befalazott falfülke. *U. o. 119. sz.*: Falfülkék. *U. o. 118. sz.*: Ezt a házat 1750 körül átidomították, de az udvarán, emeletén és földszintjén íves arkad látszik, a födszinten az íveket kettős, vaskos és tagozott vállkövek tartják, ezeket pedig négyszögű, fölül, alul tagozott pillérek gyámolítják. A szobák földszint s az emeleten a csúcsívet megközelítő dongaboltozattal épültek. *U. o. 117. sz.*: Azelőtt a polytechnicum hajléka; kapualja dongaboltozatos, félkörű nyilása «lefézelt»; ezen század huszas éveiben az épület első emeletén díszes faragású kő volt a falban, ily fölirattal: «lavacrum Mathie regis» (Arányi). *U. o. 116. sz.*: Dongaboltos kapualj, jobbra öt, balra két falfülke; «lefézelt» élű sajátszerű késő csúcsíves kőajtófél. *U. o. 96. sz.*: Dongaboltozatos kapualj; az udvar felé a boltozat nyilása «lefézelt»; az ablakokban valaha kőkeresztek voltak; a boltozaton apró paizsmezők. *U. o. 97. sz.*: Dongaboltos kapualj paizsmezőkkel, emelete egy lábnyira kiszökik s e kiugrást csúcsíveket befoglaló gyámkövek tartják. *U. o. 59. sz.*: Dongaboltos kapualj befalazott fülkékkel, a kapunyilás nyomott kerekív. *U. o. 60. sz.*: A hajdani pénzverdei épület, dongaboltos kapualjjal. *U. o. 112. sz.*: A kapualjban még 1873-ban öt szép velenczei csúcsíves ízlésű falfülke volt, a tagozások rajtuk stuccóból voltak, ezeket eltakarították. *U. o. 100. sz.*: Dongaboltos kapualj, jobbra két csúcsíves falfülke. *U. o. 110. sz.*: A földszinten utczára szoba, díszes XV. századi, két-bordás keresztbolttal, a két járom, egy hasonnemű heveder és két csinos zárkő még ép állapotban.

Ferdinánd-tér 103. sz.: A dongaboltos kapualjban két fülke nyoma. *U. o. 146. sz.*: Dongaboltos kapualjban «lefézelt» élű fülke. — A városi gyógyszertár igen régi sarokház, hosszú dongaboltos kapualjjal; a traditió szerint már Zsigmond ideje óta van itt gyógyszertár. — Wagner-féle ház dongaboltos kapualjjal, kapuja késő csúcsíves, az ajtón a XVI. században felső világítást törtek, az ablakok a török korból valók.

Dísz-tér 198. sz.: 1848 előtt három ablakos volt; 1824-ben még bütüs fedele és 2°-nyire kiálló vízokádói voltak; pinczéjében török és héber föliratú köveket falaztak be.

léki bizottságot. Törvény azonban, bár 1872-ben erre javaslat készült és azt 1878-ban a senatus is elfogadta, mind a mai napig Olaszországban ez ügyekre nincs.

Részletesen foglalkozik szerző a franczia viszonyokkal. Ott az állam már 1837-ben állította föl a történelmi emlékek bizottságát, ezt több ízben újjászervezték nevezetesen 1840- és 1852-ben, legutóbb 1879-ben; de csak 1878-ban adtak be a műemlékek országos védelmét czélzó törvényjavaslatot, 1882-ben beadták a 2. javaslatot és végre 1887 márczius 30-ikán jött létre a törvény, melynek szövegét szerző jó fordításban közöl (234—239.). A törvény négy fejezetben szól a történelmi vagy megalithikus ingatlanok és emlékekről, az ingó tárgyakról, az ásatásokról és különleges intézkedéseket tartalmaz Algirra és a védnökségi tartományokra. A törvény végrehajtására 1889 január 3-ikán Lockroy miniszter terjedelmes szabályzatot adott ki és egyúttal újjászervezte a történelmi emlékek bizottságát, melynek főföladata, hogy a történelmi és művészeti becscsel biró emlékek és tárgyak lajstromát megállapítsa, kijelölje azokat, melyek restaurálandók, megvizsgálja a restaurálásuk iránt bemutatott terveket és javaslatba hozza a miniszternek az osztályozott műemlékek fentartására nyitott hitelek felosztását.

Az utolsó jegyzék, mely a Francziaországban létező föntartásra méltó emlékekről szól, 1889-ben kelt. A jegyzék 1194 helyen mintegy 358 megalithikus, 165 antik és 1878 közép, renaissance és újkori, összesen tehát vagy 2400 emléket foglal magában.

A bizottság levéltára 1874-ben mintegy 8000 rajzot tartalmazott.

A műemlékek fentartásának és helyreállításának javadalma az 1889. évi költségvetés szerint 1300000 frank volt.

Svédországban a régiségek ügyét régóta fönnálló királyi rendeletek szabályozták, II. Gusztáv Adolf óta (1611—1632.) királyi antiquarius ügyel e rendeletek végrehajtása fölött, a ki egyúttal a régiségek akademiájának vezérlő titkára.

Rendszeres törvény, mely az egész tárgyat felöleli, 1867-ben nov. 29-ikén keletkezett.

E törvény fölsorolja azokat a szilárd alappal biró emlékeket, melyek az állam különös oltalma alatt állanak, ilyenek: sírdombok a pogány időből, kőhalmok, sírok vagy más építmények; temetkezési helyek; egyes, vagy több bizonyos rendben fölállított kövek; sziklák vagy kövek, melyeken rumák vannak; föliratok, emberi, állati és egyéb képek, melyek hegyekre és sziklafalakba vannak vésve; várbástyák kőből vagy földből és ősidőből való várak, kastélyok és erősségeknek egyéb maradványai; elhagyatott templomok, kápolnák, kolostorok, imaházak és egyéb nyilvános épületek romjai; kőkeresztek és más emlékek, melyek a régebbi időkben vallási kegyeletből vagy pedig valamely eszmény emlékére

ánt... ...k oly régi időből, hogy magántulajdonul már nem tekinthetők.

Az ingó régiségekre nézve igen szigorú rendelkezéseket tartalmaz a törvény. A 8. §. szerint «a ki földben, vízben, régi épületekben vagy akárhol másutt régi érmeket, fegyvereket, szerszámokat, ékszereket, edényeket vagy őskori egyéb maradványokat, arany, ezüst, réz- vagy bronzból talál, tartozik az ily tárgyakat a királynak s a koronának megvételre fölajánlani, e czélból a talált érmeket vagy egyéb őskori régiségeket töretlenül, csiszolatlanul és minden fényesítés és egyéb megsértés nélkül gondosan megőrizve, a találás helyének és a találás körülményeinek pontos leirásával, és annak bejelentésével, van-e a közelben szilárd alapú régészeti emlék és a fölvilágosításra szolgálható egyéb jegyzetekkel a korona legközelebbi hivatalnokának stb. haladéktalanul beküldeni.

A régészeti akademia az ily leletet megvizsgálja és ha úgy találja, hogy az egész lelet vagy annak egy része az államgyűjtemények számára megveendő, akkor minden arany- és ezüstért, mit az állam megszerez, a teljes fémérték egy nyolczad pótlékkal, a réz- és bronztárgyaknál pedig a fémértéken felül annyi, mennyi a lelet tudományos becsének megfelel, fizetendő.

Kincsek elrejtését, beolvasztását vagy pusztítását, elajándékozását vagy eladását szigorúan bünteti a törvény.

A templomokban őrzött ingók is szigorú fölügyelet alatt állanak.

Poroszországban csak a híres Schinkelnek a kölni dóm egyes festett ablakainak eladása alkalmábói való erélyes fölszólalása óta részesültek a régi emlékek állami ótalomban. Azóta számos rendelet szabályozza ez ügyeket, 1843 óta állami conservatort is neveztek ki, 1877-ben a conservatori hivatalt a cultusministeriumba osztották be s így hatályát növelték. Az állam maga ingatlan műemlékek föntartására 263,800 márkát költött 1880-ban, ezenkívül a tartományok és megyék az 1876—1884. évközökben évenként átlag 413,550 márkát fordítottak műemlékek föntartására.

Leghatályosabban az 1871. évi büntető-törvénykönyv 304. §-a óvja meg az emlékeket emberek rongálásától.

Belgiumban már 1835 óta létezik a műemlékek biztosításáról való gondoskodásra az emlékek kir. bizottsága; 1862-ben újra szervezték és igen körülményes szabályzatot adtak ki számára; a bizottságnak főföladata a művészeti és rég. emlékek leltározása, működéséről havi közleményekben tartozik számot adni.

Törvény a műemlékek és ingó régiségek megvédésére még nincs ugyan, de az utóbbi évek óta készülőben van és az a hír, hogy a franczia törvényt veszik alapul.

Angliában 1882 óta létezik egy törvény, mely 68 egyenként megnevezett emléket védelmez; egyéb emlékekre is kiterjeszthető e törvény, de arra bizonyos törvényes formaságok szükségesek.

A kincsek és talált régi tárgyak csekély kivételekkel a ma is érvényben álló törvényes szabály szerint a koronát illetik.

Ausztriában a kincsekre és régiségekre ugyanoly rendszabályok állottak fönn, mint hazánkban. A műemlékekre való fölügyelet végett 1850 óta egy állami bizottságot állítottak föl, melyet 1873-ban újjászerveztek. Ez újjászervezés alapját képező legfelső rendeleteket és utasításokat részletesen adja a szerző; végül említi, hogy az állami költségvetésben 1890-ben archæologiai célokra 55,680 frt volt fölvéve, mely összegből a rendes kiadásokra 22,780 frt, rendkívüliekre 33,000 frt volt szánva. A rendes tételek egyike volt a központi bizottság javadalma 11,630 frt, régi építészeti emlékek restaurálására 3500 frtot szántak, 7550 frtot pedig ásatások, archæologiai vállalatok segélyezése és egyéb kiadások vettek igénybe. — Hátra van, hogy a szorgalmas szerzőnek ki terjedelmes összeállítását oly gonddal s oly tanulságosan készítette, ezért köszönetet mondjunk. —y.

A VASMEGYEI EGYLET ÉVKÖNYVE 1889—90-re szerkeszté Kárpáti Kelemen XVII—XVIII. évfolyam 1891. Szombathely 127 l. két képpel. A vasmegyei egyesületben kezdet óta a premontrei rend néhány derék tanára tartotta a lelket. Megalapította Lipp Vilmos, utána következett Békeffy Remig, azután hat évig Burány Gergely tartotta a gyertyát és mikor más működési körbe hivatván, kénytelen az egyleti titkárságtól megválni, Kárpáti Kelemen vette át a nehéz tisztet: életben tartani az egyletet, gyarapítani a múzeumot és évkönyvet szerkeszteni. E föladatok teljesítéséhez nemes önmegtagadás, szívós kitartás és sok szakismeret kell. A jelen évkönyvet már az új titkár szerkesztette; két buzgó tanártársa járult hozzá közléseivel. A füzet zömét dr. Csuday Jenő történeti értekezése képezi a honfoglalás évéről. Dr. Burány Gergely az ókori tükrökről, egy savariai keresztény (?) sírládáról és egy savariai közérdekű föliratról értekezik és azonkívül két utolsó évi titkárságáról ad számot Kárpáti Kelemen egy Jupiter szobrocskáról ad hírt kép kíséretében; végül a román korszak ízléséről és a jaáki bazilikáról olvasunk két aláírás nélküli czikket, melyet ugyan a közkézen forgó kézi könyvekből ügyesebben lehetett volna megírni, azonban már magát a puszta tényt is, hogy akadt Szombathelyen író, a ki a hazai középkor műtörténetével törődik, örömmel fogadjuk.

Az egyesület tagjainak száma csak alig haladja túl a kétszázat; a tagok Vasmegyében sem szeretnek fizetni, mit az aránylag tetemes tagdíjhátralék tanusít. Az egyesületnek 409 frt 45 kr. bevétele volt, kiadásai 231 frt 69 krra mentek, vagyona 1627 frt 10 krt. tesz ki; régiségekre, érmekre és ásatásokra egészben 44 frt 59 krt költöttek.

A titkári jelentésből értesülünk egy antik márvány oszlopfőről, melylyel a múzeum gyarapodott, továbbá arról, hogy a vármegyeház terén egyéb antik falmaradványokon kívül harmadfél méter mélységben római hypocaustumra (alfütési szerkezet) akadtak és hogy az új emberbaráti kórház területén egy terjedelmes római gerencsér-kemenczét tártak föl, melynek képes fölvételét kapjuk a füzet mellékletén.

Midőn végül az új szerkesztő-titkárnak első kötetéhez általában szerencsét kívánunk, arra kérjük, ne engedje meg névtelen munkatársainak, hogy oly fölösleges polémiákra használhassák az archæologiának szentelt tért, mint a minővel szerző a 12 lapon a középkori kőmívesjegyek alkalmából előadását tar-

kázta. Ha régészeti évkönyvben polemizálni akarunk, vitatkozzunk archæologiai kérdésekről, de hagyjuk félre a modern kor dissonantiáit, hadd veszekedjenek azokról a hírlapok. *yy.*

VILLÁNYI SZANISZLÓ. NÉHÁNY LAP ESZTERGOM VÁROS ÉS MEGYE MÚLTJÁBÓL. E szerény czímen becses adalékot kaptunk hazánk egyik legrégibb és legfontosabb városának történetéhez. Szerző a súlypontot a legközelebb elmúlt két századra fekteti s ennyiben modern történetíróink inkább fogják hasznát látni mint a régi műemlékek tanulmányozói, de az egykor oly gazdag érseki székváros régibb épületeinek sorsa is szóba kerül s annyiban magyar műtörténész is nem egy becses adatot nyer belőle. Különösen értékessé teszik előttünk a könyvet azon alaprajzok, átmetszetek és képek, melyek a múlt század ötvenes éveiből származnak, mikor a vár két régi temploma s a Vitéz-féle palota romjaiban még fönállottak. E fölvételeket szerző a bécsi hadügyi levéltárban kapta, 1751-ben készítette azokat Krey János mérnökkari főnök. Villányi művének első része ezen s a Mathes-féle képes rajzok magyarázatának van szentelve. A romok magyarázata természetesen vázlatos, mert szerzőnek főszándéka a vár s a város erődítéseiről adni képet. Azért a szerencsésen még fönmaradt Bakács-kápolna sincs kimerítően méltatva és nincs szó az újabban Simor alatt restaurált «Szt.-István kápolnáról»; a primás udvarán látható építészeti emlékek is épen csak szóba kerülnek. Szerző nem említi, hogy ott őrzik azt a római föliratot, mely hiteles tanúságot tesz arról, hogy az ottani erőd (Castra) Valens és Valentinianus idejében újra épült. Kenner, kinek ismeretes művéből szerző merít, e föliratot még nem ismeri, azért szerző is mellőzi, pedig Esztergom régi múltjából alig ismerünk nevezetesebb föliratos emléket. *yy.*

MIHALIK JÓZSEF. UGOCSA VÁRMEGYE LAKÓI A PRAEHISTORIKUS KORBAN ÉS A TÖRTÉNELMI KOR ELEJÉN. Nagyszőllős 1891. E 22 oldalra terjedő füzetet a szorgalmas szerző leginkább azért tette közzé, hogy Ugocsamegye értelmes osztályát az ősemlékek fontosságára figyelmeztesse és a leletek megóvására intse. Egyúttal régiségek gyűjtése által a nagyszőllősi állami polgári iskolánál megyei muzeum alapját vesse meg. *x. y.*

A «MÜVÉSZI IPAR» folyó évi harmadik számában Szendrei János «Magyar diszítmények» czímén érdekes gyüjteményt közöl XVII. és XVIII. századi hazai virágos ornamentekből, melyeket magyar s erdélyi oklevelekről, oklevelek vízjegyeiből, ón- és majolika-palaczkokról, selyem s egyéb himzésekről, magyar paraszt bundákról és könyvkötési mustrákból állított össze. A bemutatott mustrák egyik főérdeme, hogy legtöbbje évszám és keletkezési helye szerint pontosan megállapítható és szerző, a ki azokat nagy szorgalommal egybehozta, a hazai ízlés történetének megírására becses adalékot nyujtott. Hátra van a gyűjtést kiterjeszteni az egykorú építészi, szobrászati és ötvös diszítésekre, a minők hazánk felföldjén s a Királyhágón túl tetemes számmal maradtak. *x. y.*

Forster Gusztáv, porosz származású festő. Az 1870-es években Bécsből került Váczra, hol leginkább bibiti Horváth Móricz bodonyi, majd Crouy Frigyes gróf petényi földbirtokosok, a 80-as évek elején pedig Sipos István váczi kereskedő és Freysinger Lajos dr. kir. közjegyző foglalkoztatták. Jelentékenyebb művei a Solferinói ütközet Prónay báró tulajdonában, Rózsa Sándor a börtönben és több, főleg kutyákat ábrázoló állatkép. Néhány általa festett arczkép váczi családok birtokában van. Utóbb elvesztette egyik szemevilágát, majd betegeskedni kezdett s az 1880-as évek közepén Budapesten a Rókus-kórházban halt meg.

Borovszky Samu dr.: Magyarország vármegyéi és városai. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. Budapest, é. n. II. 240. l. — *F. J.:* Művészet. 1908. 340. l.

Tragor Gy.: Vác műemlékei és művészei. Vác, 1930. 121, 122. l.

Forster Gusztáv

festő

l. bő eletrajz

Tragorvácznüverzei

121. l. 122. l.

163-013. Ha nem kapok választ
méltéztassál kézcsókjaimat to
te hived

Budapest, 1941. sz

FORSTER Gyula (épitész) veszprémi főépitész

Forster Gyula királyi mérnök, városunk fiatalságának egyik legrokonszenvesebb tagja eljegyezte knessei Kenessye Paulát, Kenessey Miklós enyingi főszolgabiró kedves és szeretetreméltó lányát.

Veszprémi Hirlap, 1901. máj.3. 5.p.

Forster, Hans MDK

bécsi kártyafestő és aprónyomtatvány készitő.

Egyik Magyarországon felbukkant legkorábbi kártyanyomtatvány vörös kettesén/H.F H F ő nyomtatosbetüs/ monogramm,tök négyesén pajzsban irottbetüs TF mesterjegyet látunk. A köszegi muzeum kártyaivének egyik végén a félig levágott "Hans Forster zu Wien" felirat elárulja, hogy a H F -es kártyalap is az ő müve.

Horváth Béla: Egy XVI. századi bécsi kártya.
Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 111-116.1.

114.o.

Forster Jakab, kőfaragó M.D.K.

meghalt 1805-ben Po-
zsonyban, 62 éves korá-
ban.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 175?-185? között
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 23. old.

FORSTER, Jakob, kőfaragómester Pozsonyban

J. F. bürgerl. Steinmetzmeister, † 62 éves korában, Pozsony, 1805 ápr 12. (1805, 405 l)

Preßburger Zeitung
(Geuthon)

Fortvingler László, építés

L. Farkasdy Z

–: követségi kirch

Magyar Építőművészet Bp. 1983

6

8313

Förster, Joseph

Győr. T.5576.

A térrajzban feltüntetett várhoz Explication der Buchstaben und Ziffern van adva A. Die Domm Kirche kezdettel és 8. Kapelle von Siget befejezéssel. Felirata:

Plan
Der Festung Raab..

és jelzése alól jobbra: Joseph Förster Canonier von Csillet Compag.

Szines rajz, mér. a vk. 34: 51.4 cm.

140-95

Forster József Nándor

Győrben született, 1744-től
Bécsben tanult.

Forster József Nándor, Győrben született, 1744 máj. 2-án iratkozott be.

lásd Fleischer Béc 42 l.

várát a császári csapatok ostromával szemben s így még a Thököly-féle mozgalom sem volt teljesen leszereltnek tekinthető. Így szó sem lehetett a lelkek pacifizálásáról, helyesebben arról, hogy a Bécs irányította hadivállalkozással a magyarországi csonk lakossága osztatlanul együtt érezzen. Bármily jószándékkal is vette kezdetét a kormány részéről az ország pacifizálásának végrehajtása, az csakhamar helytelen utakra tévedt. Caprara tábornagy sok jóakarattal és tapintattal igyekezett megnyerni Lipótnak a volt bujdosókat, de az örökös pénzzavarban levő udvari kamara nem vette jó néven, hogy Caprara visszaszolgáltatja az elkobzott vagyonokat s ridegen a maga érdekeit tartván szem előtt nem kis izgalmat okozott a volt felkelők nagy tömegében. A közvélemény a nemzeti haderő újjászervezése és újból való megteremtése mellett foglalt állást, amit Bécsben — mint láttuk — elaltattak. Ez sem szolgálta a lelkek megnyugtatását. Ismét súlyosan nyugtalanította az ország lakosságának sokat üldözött protestáns rétegét néhány oly jelenség és felelős helyen elhangzott kijelentés, amelyből azt kellett látnia, hogy az 1681. évi soproni ország-

Karl FORSTER

NÁRAY Éva: Látvány helyett látomás.
Karl Forster szinházi ptáirál =
tléd, 1989/7-8.
990-991. ill.

XX. sz. 45. n / Fotómův.

mellyeken bizvást nyugalomra hajt
ollyan, kit tulszárnyalni lehetetlens
elhunyták, sőt örvendjünk, hogy reá

D Forster Károly

épitén

l.

Erődi-Bodnár

209. l.

125. kép. *Rib*

K. D. K.

FORSTER Lipót szobrász

1829-ben Besztercebányán halt meg

Aggházy: Barokk szobrászat... Bpn 1959.

I. 196. l.

MDK

S. Forster Magda

baba, játékmunkával résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparmüvészet 1937. 247.l.

FORSTER REZSŐ, nyomdász

1889-1890-ben Miskolcon a legtöbb adót fizető polgárok sorába tartozott.és megye bizottsági tag is volt. reltünő az iparosok számának aránylag nagyobb szama. Sorszám 38. 346.old

DOBROSSY ISTVAN: Kereskedelmi kapcsolatok és hitelviszonyok Miskolcon a 19.sz.végén 338.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XXII-XIV. Miskolc, 1975

D Forster Rezső

nyomdász

Á. Á

Kartészmyomtatott

277 b

Gelu Tört.

és útja Miorsiagon.

1941

Simor prímás rendelésére készült.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 760. l. — Maszlaghy II., 510. szám.

ISMERETLEN, Guido Reni után

Mater dolorosa

Ovális, vászon, olaj, 70×55 cm. (21. szoba.)
Maszlaghy II., 549. szám.

LAIR, FRANZ, XAVER, Fra Angelico után (1869)

Madonna

Fa. olaj, 18×15 cm. (39. szoba.)
Simor prímás rendelésére készült.
Maszlaghy II., 516. szám.

LIEZEN-MAYER SÁNDOR, Delaroche után

Stabat Mater

Vászon, olaj, 123×88 cm. (26. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 848. l. — Maszlaghy II., 486. szám.

LÖSCHINGER, ANTON, Gaillard után

IX. Pius pápa

1878. Tondó, vászon, olaj, átm. 32 cm. (42. szoba.)
Maszlaghy II., 420. szám.

NÉMET FESTŐ, XIX. század, Dürer után

Krisztus az Olajfák hegyén

FORSTER Teofil kőfaragó-segéd

1780. Pozsonyban ügye Feigler József

kőfaragó mesterrel

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 196. l.

MOK

Forsthoffer János kovácsmester („von Nána")

1827. Bakonynánai templomépítkezésben réntven

Faller Jenő: A bakonynánai r. k. Egyház templomépítkezési

Zirc, 1939. 10. lap

Ferstl,építész

Bécsben működött.Hauser Karoly soproni festőművész nála volt rajzoló Bécsben. 345.old

Pásfai Vilmos. Hauser Karoly soproni festőművész 1941-1911. 345.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Forstling Hans Georg

vörpalotai asztalos 1701 évi folyamán munkálatokat végzett a vörpalotai vár-kastélyban.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1964-68) Budapest, 1970.

1391.

MDK

Forstmeyer János György kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

Forshtner Dániel 168

Svájci tiérne.
lendai fröfarejó
itt nőtült
A: A lendai tit
1703 Tiho en Anna templom

aug. 20
Virivárosban
1930

250 Gr.

FORSTNER JÓZSEF, textilfestőmester

---

a soproni céh 1850 körül már a környező helységek mestereit is kezdte felvenni soraiba. 1851-ben már "Haupt-Laden", főcéhnek nevezték magukat. 1850-72 közt 14 helység 22 mesterét vették fel. -A céhbe tartozó mesterek:
10.- Forster József, Győr, 1853.
131.old. 66.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

PAULUS FORSTNER

MDK

faber lignarius

szül. 1679 körül,
megh. Pest, 1719.máj.10.

Belv.Lib.Def.

D

Förstner Tivadar

áll. fa- és fémipariskolai tanár

Kolozsvár

1905.

MŰEMLÉKEK ORSZ. B. ZOTTSÁGA
5/4 1934

. . . . . .

...öszeren: 150 drb.

...adatott ... 0 ... drb.

...vány: 150 drb.

...ez befizettetett, az

... Kimutatás

... alatt.

... Junius ... hó 30-án

Schulz János
műszitén s. k.

Fort Sándor 68, 120, 126 építész
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Csongrád megyei könyvtáros
Csongrád megyei művelődésügyi szemle
Csongrád megyei szemle
Diakónia
Az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola évkön
Az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola tudom
Egyetemi élet : KLTE, DOE
Építészeti tanulmánypályázat
Értekezések : MTA Dunántuli Tudományos Intéz
Értesitő : Magyar Éremgyüjtők Egyesülete
Fejér megyei könyvtáros
Földrajzi közlemények
Földtani tudománytörténeti évkönyv
Göcseji Helikon : honismereti közlemények
Győri tanulmányok
Hajdu-Bihar megyei Téka
Helytörténeti dolgozatok : Hódmezővásárhelyi

Fort Sándor, építész. Az 1890-es évek elején az ő tervei szerint épült a gróf Károlyi-féle bérház Budapesten.

Építő Ipar. 1892. 40, 41. sz. (Kárpáti nyaralók.) — 1893. 40. sz. (A gróf Károlyi-féle bérház az Alkotmány-utcza és Váczi-körút sarkán.)

FORT Sándor építész

Ybl miklós síremléke 1891.

Ybl Ervin: Ybl miklós 199.,

Forteza, Orazio, dalmát arany- és rézműves. 1530 körül Sebenicoban született s 1555—1591 között ugyanott élt. Egy, római császárok arczképével, a római történetből vett jelenetekkel, mithologiai képekkel s a Gradenigo-család czímerével ékesített érczmedenczéje a velenczei Correr-múzeumban van.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 87. l.

Fortini, kőfaragó

Olasz mester. Probst József ~~keszthelyi~~ bécsi kőfaragónak segitőtársa volt a Keszthelyi Festetics kastélyban 1883-1887 között végzett kőfaragó munkában. 373.old

Péczely Piroska: Fertőrákosi kő szerepe a keszthelyi Festetics kastély épitésében 373.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

FORTIN kőfaragó

(1883-87)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. OMvH, 1993 170

1822, 1833, 1835, 1864, 2008, 2025, 2044, 2051, 2112, 2161, 2215, 2217, 2223, 2247, 2248, 2288, 2308, 2309, 2324, 2351, 2400, 2406, 2410, 2437, 2478, 2496, 2499, 2550, 2575, 2605, 2625, 2632, 2637, 2672, 2678, 2747
Székely Bertalan 1588
Székely Erzsébet 2666
Székely György 959
R.Székely Julianna 1581
Székely Pierre 2665
Székely Vera 2667
Székelyhidi Ágoston 2031
Szekeres Ferenc1960
Szekeres László 131, 315, 819, 820
Szekeres Mihály 2668
Szekernyés János 2192, 2285, 2635
Szekrényessy Júlia 116
Széky Piroska 2669
Szelényi Pál 1684, 1690, 2015
Szelesi Zoltán 404
Szélpál Árpád 143, 2670
Szemadám György 84, 2611
Szemethy Imre 533
Szénássy Árpád 1503
Szénásy Éva 2000
Szendrei Janka 959
Szendrő Péter 316
Szenes Árpád 2671
Szenes Zsuzsa 2672, 2721
Szentágothai János 1148
Szentgyörgyi István 1368
Szentgyörgyi József 2673
Szenti Ernő 2674
Szentiványi Károly 2675
Szentkuthy Miklós 98, 1018, 2179, 2209, 2216
Szentmiklóssy Erzsébet 2676

FORTNER LAJOS, nyomdász

1909-ben Szombathelyen sztrájk a Vasvármegyei Nyomdánál. Ezzel kapcsolatban 23 nyomdász heti bér és a hivatalos közegek szerinti bérveszteséggel ismert. A kéziratos feljegyzésből kitünik, ki meddig sztrájkolt. - A Fortner Lajos bére: 26.00 kor. Bérvesztesége: 26,00 kor. 103.old

KUNTÁR LAJOS: Nyomdásmozgalmak Szombathelyen / 1892-1914 / 89.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Fortschecker Ignác,nyerges

Sopronban dolgozott.Szent Lélek u.7.sz.ház.Első telekkönyvi adat 1734 -ből.Ő az első tulajdonos.Veje Federer Federer Ignác nyerges kapta a házat. 73.old

Hegyi Ferenc:Legújabban előkerült házjegyek a bécsi külvárosban 73.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóurat.XXII.évf.1968. Sopron.

M. D. K.

FORTSHÖFEL, Franz Asztalos

Vogel S. alkalmazotteja 1805

Z. S. Vogel. 209

MEGKÉRDEZTÜK

Miért kell két miniszteri biztos?

Lapunk több ízben hírt adott a Vakok Állami Intézetében és a Mozgássérültek Állami Intézetében uralkodó tarthatatlan helyzetről. A Népjóléti Minisztérium — bizottsági vizsgálat után — egy-egy miniszteri biztost nevezett ki a két intézmény fölé, miközben az igazgatók is a helyükön maradtak. Nem a döntés elodázása ez a megoldás? — kérdeztük Kákuszi István helyettes államtitkártól.

— Bizonyos értelemben az. Ezek az intézmények annyi funkciót kényszerülnek ellátni a képzéstől a szociális feladatok megoldásáig, a kutatásig, hogy egyik feladatuknak sem tudnak hiánytalanul megfelelni. Ez törvényszerűen vezetett feszültségekhez, bizonyos fokig csődhelyzethez. A miniszteri biztosoknak ki kell dolgozniuk a megoldási lehetőségeket.

— Az elhúzódó vizsgálatok alatt a jogtalanságok sokak szerint folytatódtak. Több dolgozó távozni kényszerült, néhány fegyelmi ügy is lezajlott. Nem kellett volna önöknek felfüggeszteniük bizonyos intézkedéseket a bizottság véleményének megszületéséig?

— Amíg nem bizonyosodott be, hogy erre alaposan rászolgáltak, nem korlátozhatjuk az igazgatók jogkörét.

— Több száz mozgássérültet most kihelyeznek az intézetből, akik emiatt utcán is tüntettek. A mozgássérült lakók jelentős része petíciót írt alá az igazgató ellen. A kihelyezésük nem tűnhet hosszúnak?

— Nem vizsgáltuk, hogy hányan vannak közöttük olyanok, akik aláírtak az igazgató ellen. Meg fogjuk tenni. Szűkösek az intézeti keretek, ezért muszáj máshol elhelyezni a lakók egy részét. Az igaz, hogy erre nincsenek meg a megfelelő létesítmények, ezért sokszor igen rossz körülmények közé kerülnek a mozgássérültek.

— Gadó Pált javasolták az egyik miniszteri biztosnak, ami azért furcsa, mert részt vett a bizottság munkájában. Ő a mozgássérültek szövetségének a főtitkára is. Ez többszörös összeférhetetlenség, hiszen érdekvédelmi és állami funkció nem fonódhat össze.

— Nem érzek különösebb összeférhetetlenséget, Gadó Pál szaktudását megfelelőnek tartom a feladat elvégzéséhez.

— Mi az, amit a minisztériumi biztosoknak el kell végezniük ahhoz, hogy megszűnhessen a funkciójuk, és elfogadható legyen a mozgássérültek és a vakok ellátása?

— Szeptemberig ki kell dolgozniuk a két intézmény részletes átalakítási programját. A biztosok megbízása egyébként december 31-ével lejár.

Bóta Gábor

Csepel reformkonyhája

Van egy jó hírünk meg egy rossz. Olcsóbb lesz a középiskolások iskolai ebédje, mert a szülők által fizetendő nyersanyagnormát 37 forintról leszállították 32-re. Ez jó. Viszont az exkavátor étvágyú nagykamaszokat az emelkedő élelmiszerárak mellett 5 forinttal kevesebből kell jóllakatni tápláló és egészséges, háromfogásos menüvel. Hát ez az, amiből sok jó nem sülhet-főhet ki.

Illetve . . ., attól függ, melyik vendéglátó-ipari cég tűzhelyén fortyog a fazék. A fővárosi gyermekélelmeztetés évtizedekig szinte egyeduralkodója, a *Junior*, az idén eddig 54,40-ért állított elő egy általános iskolásoknak való ebédet, s 59,20-ért a középiskolásokét. A *Csepel Vendéglátó Vállalat* egyenárat kért a két korosztálytól: 48—48 forintot.

Egy gyerek egy ebédjénél több mint 11 forintos árkülönbség — nem kevés. Hogy mennyire nem az, példázza: az idei áremelkedések miatt megnövelt térítési díj a *Nagy László Általános Iskola és Gimnázium* ezer tanulója közül minden ötödiket „lebeszélt" az iskolai főétkezésről. Pedig éppen ez az egyik olyan tanintézet, amely — élve az önálló gazdálkodás jogával — „szakácsot" váltott: a Juniortól elpártolt a lényegesen olcsóbb, ám — szerintük — kaloriadúsabb kosztot szolgáltató Csepel Vendéglátó Vállalathoz.

Dr. Ferenczi Györgytől, a Junior igazgatójától tudjuk: sorra „elszeretik" tőlük az iskolákat. Az idén napi 15—18 ezer adagot vesztettek el a konkurenciaharc miatt — no meg az is közrejátszott, hogy elcsitult a demográfiai hullám, egyre több szülő kényszerül más étkezési megoldást keresni a gyerekének. (Sajnos, ez a megoldás: „egyél fiam valamit ebből a negyvenesből" — vagy hamburgert vagy hotdogot jelent.)

„Gyermekellenes, az egészség elleni bűntett" — ilyen és hasonló vádakat szórtak egy tavalyi rádióriportban a majd' 600 ezer budapesti óvodásnak és diáknak főző Junior fejére. Merthogy — mondták a szülők és pedagógusok — a gyerek nem kapja meg tőle azt, amire a fejlődő szervezetnek szüksége lenne. Rossz és kevés, ni több egészségtelen a tanodai koszt. Már gyermekkorában megalapozza a majdani felnőtt érelmeszesedését és sok egyéb, táplálkozással szorosan összefüggő betegségét.

A vádak egy része igaz, ám nem mindig a Junior a címzett. A tésztára való dió még megvolt például az elosztóban és a kísérőjegyen, de „felszívódott", mire a tányérba került volna. Gyümölcsöt szívesebben adnának, mint buktát, hisz azt nem kell sütni, főzni, csak kiszállítani — ám nem fér bele az ára a költségnormába. Ha megvennék dömpingáron, nincs hol tárolniuk — legfeljebb három napra elég raktárkapacitással rendelkeznek. Való igaz: a Junior tetemesebb nyereséget számolhatott el eddig, mint a rokon vállalatok. Ám ennek mindenkinél nagyobb hányadát forgatta visszza a fejlesztésbe; csak luxusszállók szuperkonyháiban található az övékéhez hasonló konyhatechnika és tisztaság.

De hát azt is tudni kell, hogy minden vállalkozóra azonos működési feltételek érvényesek, ha gyermekélelmezéssel foglalkozik. Korlátozzák ugyan a hasznukat — legfeljebb 60 százalék lehet, ez a nyersanyag-előkészítésre, -elkészítésre, helyszínre juttatásra stb.-re a költségfedezet, s ebből kell nyereséget is képezni. Viszont e korlát fejében adókedvezményt kapnak: csupán feleannyit kell az államkasszába fizetniük, mint a hagyományos vendéglátó-ipari cégnek. Következésképpen mindenki kezében ott a marsallbot — ki-ki tehetsége szerint élhet vele.

A Csepel Vendéglátó Vállalat be akar törni a gyermekélelmezési piacra, s ennek érdekében nem átall a klasszikus módszerekkel élni: háromszor annyi bérleti díjat fizet például egy iskolai befejező konyháért — ha az ő főztjét fejezik ott be. Lemond a nyeresége nagy részéről, hogy alulajánlja a konkurencia tarifáit. Szerződést köt egy új iskolával, hogy reformétrendet alakítsanak ki közösen. És így tovább. Mert élni akar — rákényszerül.

Az üzemi vendéglátók napja elé felhőt eresztett egy új rendelkezés: a munkaadók adózatlan készpénzben, havi 800 forintban megválthatják dolgozóik ebédhozzájárulását. S akinek amúgy is gondja van a villanyszámlával, kapva-kap a lehetőségen — inkább nem eszik főtt ételt a munkahelyén. Szóval, sorra épülnek le az üzemi konyhák — a vendéglátó-vállalat embereinek viszont munkát kellene adni . . .

Megindult hát a verseny a gyermekélelmezésben — s lesznek bizonyára, akik ebbe tönkremennek. De talán nyer a gyerek, ha az önkormányzatok és az önállóan gazdálkodó iskolák is beszállnak a ringbe.

Antal Anikó

LEKEREKÍTETT, MÉGIS SOKOLDALÚ

A DAIHATSU APPLAUSE lágy, formatervezett vonalai mögött egy elegáns limuzin, egy kényelmes családi autó és egy nagy teljesítményű, 16 szelepes sportkocsi jellemvonásai rejtőznek egyszerre. A DAIHATSU APPLAUSE ideális választás mindazoknak, akik kedvelik a sokoldalúságot, ugyanis az autózás valamennyi örömét kínálja Önnek – forintért, elérhető áron.

Daihatsu Applause / 1589 cm³ / 91 LE / 16 szelepes / 4 ajtó.
Extra felszerelések az Ön igényeinek megfelelően.
A gépkocsik forintért, devizáért és
lízing-konstrukcióban is megrendelhetők.

DAIHATSU KÉPVISELET ÉS BEMUTATÓTEREM
1146 Budapest,
Dózsa György út 19.
Telefon: 142-6595
Telefax: 141-3579
Nyitva:
hétköznap:
10–15 h
szombaton:
9–13 h.

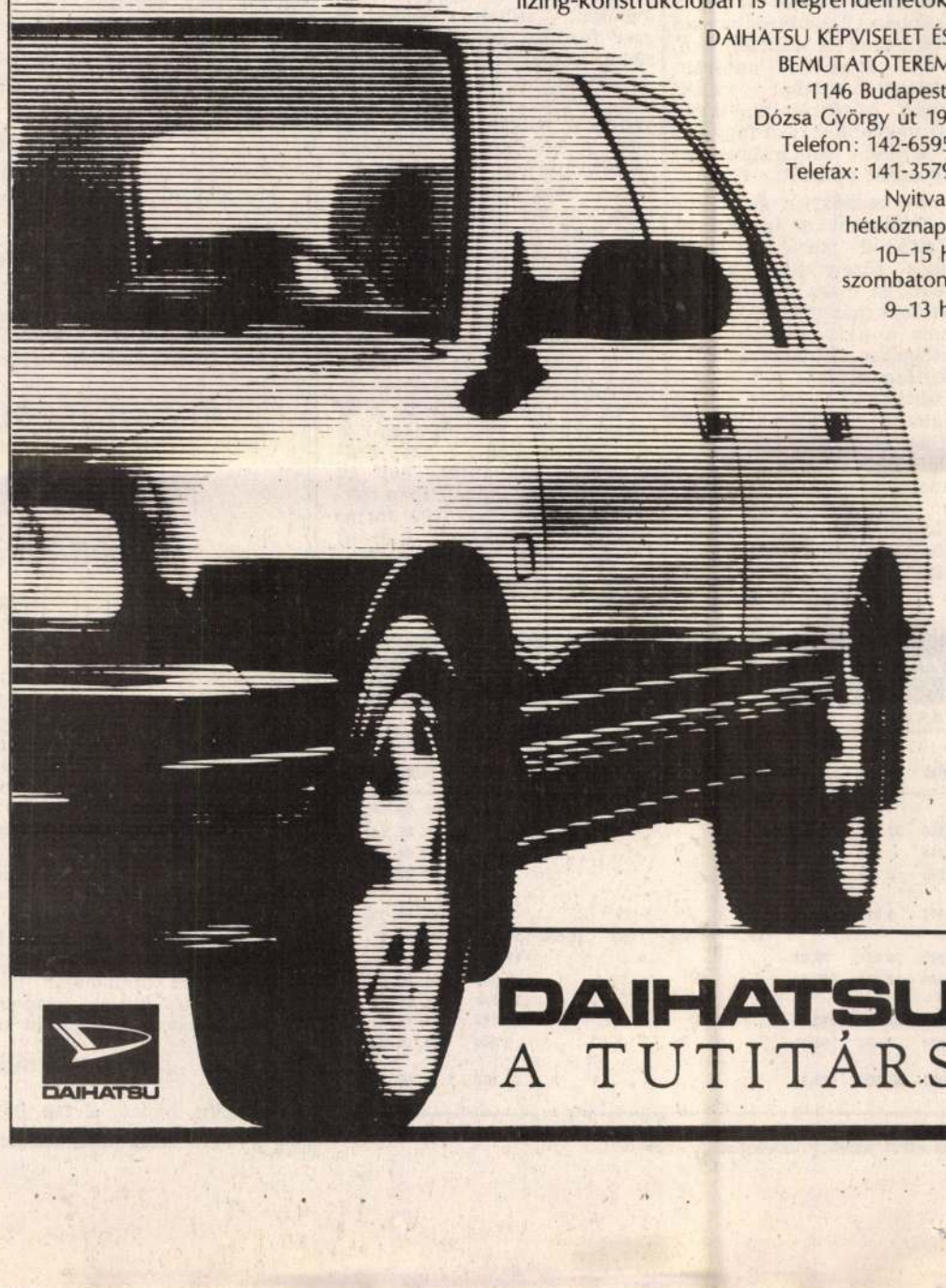

DDB NEEDHAM

DAIHATSU
A TUTITÁRS

A Velencei-tó ellentmondásos helyzete

BOROS JENŐ FELVÉTELE

Gárdony a Velencei-tóra alapozza létét: természeti szépségét a nádszigetekkel szabdalt hatalmas víztükör, gazdasági hátterét az idegenforgalom adja. *Bori Sándor* polgármesterrel a tavat fenyegető vízhiányról beszélgetünk:

— Valóban vészesen csökken a vízszint, de fürdeni lehet, s ezen a nyáron a szokásos vendégforgalomra számítunk. A strandokat, hajóútvonalakat kikotortattuk, a vízminőség megfelelő, az előzetes szállásfoglalás szerint komoly az érdeklődés.

Minden változatlan

A vízszint csak néhány centiméterrel van a tavaly nyári alatt. Azt elsősorban a szakemberek tudják, hogy a múlt évi vízmennyiség is kritikus volt, ami azonnali beavatkozást igényelt volna. *Turbók János* fideszes önkormányzati képviselő ennek megfelelően már októberben feljegyzéssel fordult valamennyi érintetthez: a tó ökológiai veszélyeztetettségén kívül az idegenforgalom szervezetlenségét, a minőségi turizmust elősegítő fejlesztések elmaradását, átgondolatlanságát is kifogásolta. Márciusban egy interpellációban a gárdonyi városközpont általános rendezési terve körüli ellentmondásokat tette szóvá.

— Azóta történt némi változás — mondja, amikor emlékeztetem a vitára. — A legfontosabbnak azt tartom, hogy az önkormányzat elfogadta: az általános rendezési tervet újra kell gondolni. A tóval kapcsolatosan azonban minden változatlan. Az állami díjjal honorált „szuperötlet", a part körbebetonozása, majd kikövezése ma is akadályozza az öntisztulást. S azzal sem tudok egyetérteni, hogy ilyen szárazság esetén még mindig engedélyezik a vízkivételt különböző célokra. Ha komoly baj lesz, a felelősöket a vízügy elmúlt 10 évi munkájában keresném. Késlekedtek azzal, hogy a tározók vizét beengedjék a tóba, pedig már katasztrófahelyzet volt. A dinnyési halnevelőnek is nagy tételben adtak vizet, és a tározókat nem tartották feltöltött állapotban, számítva az esetleges aszályra.

A vízügy helyi képviselője, *Falusy Ferenc*, a székesfehérvári szakaszmérnökség tófelügyelője. Beszélgetésünk elején hangsúlyozza: ő csak végrehajtója a főnöki utasításoknak. Ugyanakkor vitathatatlan, hogy nála jobban kevesen ismerik (és szeretik) a Velencei-tavat: családjában több vízügyi mérnök van, apja, nagyapja ezen a területen dolgozott. Falusy Ferenctől megtudom, hogy a vízgyűjtő 602 négyzetkilométer, maga a tó 25 négyzetkilométer, ebből 10 a nádas. A maximális vízállásnál — ami az agárdi mércénél plusz 160 centiméter — 42 millió köbméter víz van a tóban. Most 114 centimétert mértek, ami azt jelenti, hogy mintegy 12 millió köbméter víz, a normális mennyiségnek csaknem harmada hiányzik. Mi lehet ennek az oka?

Üres tározók

— Köztudott, hogy az elmúlt nyolc évben szárazság volt — válaszolja Falusy Ferenc. — A Velencei-tó szinte teljes utánpótlását a csapadék jelenti, ezért 1989 júniusa óta egyszer sem érte el a vízszint a minimálisnak számító 140 centiméteres szintet.

— Úgy hírlik, ehhez képest önök elég nagyvonalúan bántak a vízzel!

— Ez nem így van. Azt azonban tudomásul kell venni, hogy ez a környék együtt él a tóval. Normális körülmények között vízfelesleg is van, amit öntözésre, hígtrágya-feldolgozásra használnak. A legnagyobb partner a dinnyési halkeltető. Általában évi 3,1 millió köbméter víz kivételére van joguk a partnereknek, ebből kettő jut Dinnyésnek. Az utóbbi években azonban éppen a szárazság miatt fokozatosan csökkentettük ezt a mennyiséget, ami azt jelenti, hogy például a halkeltető az idén 700 köbmétert kapott, s az egész évi mennyiség sem fogja meghaladni az egymilliót.

— Ez mekkora tétel a tó vízháztartásában?

— Ítélje meg maga: tavaly augusztusban, tehát egyetlen hónap alatt 3,5 millió köbméter volt a párolgás.

Falusy Ferenc hatalmas térképeken, rajzokon mutatja meg, hogyan illeszkedik a tó működésébe a pátkai és a zámolyi víztározó, amelyeket a hetvenes évek közepén építettek, százmilliós ráfordítással. Ezekbe 12 millió köbméter víz fér, éppen a most hiányzó mennyiség; a baj csak az, hogy már leengedték. Ha az elmúlt 5 évben csak a tóra koncentrált volna a vízügy, 1991-ben — a kritikus évben — éppen tele lenne a két tározó.

Tudomásul kell venni, hogy ezek a tározók mindig is a Velencei-tó érdekében épültek, de azért nem volt könnyű a döntéshozók dolga. Jó esetben is 2—3 év, amíg megtelhetnek a tározók, s 15 esztendőre is szükség lehet, míg a korábbi körülmények helyreállnak.

A szomorú az, hogy a tározók maradék vizének a tóba eresztése sem oldotta meg a gondokat. Mindenképpen a vízgyűjtőn kívülről kellene vizet bevezetni a tóba. Falusy Ferenc egy tanulmányra hivatkozik, amely azt vázolja fel, hogy a Gaja patak által táplált csurgói víztározóból mintegy 200 milliós beruházással lehetne áthozni vizet. Ehhez azonban kormánydöntés kellene, hiszen helyben nincs rá pénz.

Medárdkor esett

Marjanek József, a Velencei-tavi Intézőbizottság titkára ezzel a megoldással kapcsolatban is szkeptikus:

— A döntést alapos tudományos elemzésnek kell megelőznie. Köztudott ugyanis, hogy a Velencei-tó vize egészen speciális. Meg kell nézni, hogy bármilyen más összetételű víz nem teszi-e tönkre az itteni élővilágot, nem okozunk-e több kárt az idehozásával, mint hasznot. Általában is az a véleményem, hogy a tudományt jobban hasznosítanunk kell a tóval kapcsolatos döntéseknél. Ma már nem kimutathatók az egykori fenékforrások: könnyen lehet, hogy azért apadtak el, mert a környező bányákban — Balinkán, Mányon, Kincsesbányán — óriási nagyságrendben folyt a karsztvízkiemelés. A környéken végrehajtott meliorációs program is azt célozta, hogy a víz maradjon a talajban, tehát nyilvánvaló, hogy emiatt kevesebb folyt le a tóba.

— A tározók sem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Előfordulhat, hogy a helyzet további romlásával az idegenforgalomba invesztált milliárdok is feleslegesnek bizonyulhatnak?

— Nekem a tározókról más a véleményem. Az utóbbi években kifejezetten ezek segítségével sikerült a vízszintet elfogadható magasságban tartani. S azt sem szabad elfelejteni: a Velencei-tó 100—150 évente teljesen kiszárad. A hetvenes években elfogadott komplex programot nem tudtuk teljesen befejezni. Megvalósult a tó vízszintszabályozása, jó a vízminőség, vannak természetvédelmi területek, szépek a strandjaink. Bár van 40 ezer szálláshelyünk, fontos idegenforgalmi létesítmények hiányoznak, a kereskedelem, a vendéglátás színvonala elmarad a kívánalmaktól, szegényes a kulturális kínálat. A rendezési tervek elavultak, az új programokat ugyan még elkészítették a tanácsok, de elfogadni már az önkormányzatoknak kellene — ha egyetértenek vele. A helyzet megváltozott: központi támogatásra alig számíthatnak.

A dinnyési felüljáróról nézve szép a tó kéklő tükre, ezernyi nádszigete. A vendéget kiadó szobák, kempingek, lacikonyhák, éttermek várják, a kikotort strandok vize is hűsít, legfeljebb többet kell befelé gyalogolni.

S talán az égiek megkönyörülnek a tavon, amelyet anynyian kedvelnek. Végtére is: Medárdkor esett!

Czingráber János

FORTUNA Galéria

SZEMÉLYISZÁM-VITA, TÍZMILLIÁRD FORINTÉRT

Hogyan csinálják „gazdagéknál"?

Magyarországnak a mai, ínséges világban időszerű-e, érdemes-e, futja-e, hogy a személyi számokat megszüntesse és valamilyen más nyilvántartási adattal, kóddal pótolja? A dolog várható költségét egyre többre becsülik, már tízmilliárd forintot emlegetnek. Tudósítóink összeállításából kiderül: a gazdag Nyugaton a legtöbb helyen van olyan adatsor, kód, amely az elektronizált információs rendszerekben a polgárok azonosítását szolgálja. De ez egyrészt nem a költségvetést terheli, másrészt szigorú törvények akadályozzák meg, hogy a személyi azonosítást lehetővé tevő adatokkal — hívják azt bankkódnak, a jogosítvány sorszámának, avagy útlevélszámnak — ne lehessen visszaélni.

Bonn: adatéhesek serege

(Bonni tudósítónktól.)

Németországban is minden polgárt „beírnak mindenféle könyvbe", és a fejlett számítástechnikának hála, egy jó ideje mindenféle számítógépbe. Kötetekre rúgna felsorolni, hogy egy átlagos német polgár élete folyamán hány helyen és hány alkalommal szolgáltat adatokat személyéről, életéről.

Adatokra éhes az adóhivatal, a rendőrség, a lakónyilvántartás, a közlekedésrendészet, a tanács, az óvoda, az iskola, az egyetem, a betegbiztosító, a biztosítótársaság, a munkaügyi hivatal, az orvos — sorolhatnánk még sokáig tovább. Az egyetlen többé-kevésbé megnyugtató mozzanat az, hogy amennyire kiterjedt az adatbegyűjtés, igyekszik lépést tartani a polgárok személyi adatainak védelmi rendszere.

Az alkotmány és a szövetségi adatvédelmi törvény mellett számos egyéb törvény és előírás szabályozza az adatgyűjtést, a feldolgozást és azok továbbadását. Alapszabály, hogy az adatfelvételre jogosult hivatalok, intézmények csak a valóban szükséges adatokra tarthatnak igényt, s kötelesek közölni az érintett személyekkel, hogy törvény által előírt — tehát kötelező —, avagy önkéntes — tehát megtagadható — adatszolgáltatásról van-e szó. Az állampolgárnak joga — és lehetősége is — van a róla felvett adatok megismerésére, azok módosítására, bizonyos esetekben zároltatásukra, illetve töröltetésükre. Szigorú előírások szabályozzák, hogy a különböző adatkérő intézmények kinek és milyen körülmények között továbbíthatják a személyi adatokat — kinek és milyen mélységig van joga a feldolgozásra, s az érintett személyek az adatszolgáltatáskor kiköthetik: nem járulnak hozzá bizonyos adatfelhasználók kiszolgálásához.

Az adatvédelmi törvény megtartását külön intézmények felügyelik, hozzájuk fordulhatnak a polgárok, ha panaszuk van a hivatalok adatkezelő tevékenységére. Vitás kérdésekben végső soron az alkotmánybíróságig is elmehet a személyi jogait sértve érző panaszos.

Az állam kiterjedt adatgyűjtő és -feldolgozó tevékenysége Németországban is folyamatosan a társadalmi viták középpontjában áll, s főleg akkor csapnak magasra e körül az érzelmek hullámai, amikor magas valamely hivatal információéhsége, avagy módosítani akarja a játékszabályokat. Mostanában például arról folyik igen élénk vita, hogy az orvosok milyen részletességgel kötelesek tájékoztatni a betegbiztosítót a páciensek betegségeiről. A biztosító, arra gyanakodván, hogy egyes orvosok összejátszanak betegeikkel, olyan információkat is szeretne megkapni, amelyek az orvosi titoktartás körébe tartoznak. Ez ellen nemcsak a betegek, hanem maguk az orvosok is tiltakoznak.

Léderer Pál

Párizs: kényesek, de ujjlenyomatokkal

(Párizsi tudósítónktól.)

A személyiségjogaikra kényes franciák nem ismerik a személyi szám intézményét, s megütközve hallják, hogy külföldön ilyesmi létezik. Ez persze nem jelenti azt, hogy a gallok földjén mindenki szabadon grasszálhat, netán bűncselekményeket követhet el anélkül, hogy a hatóságok a nyomára bukkanjanak. Nantes-ban működik ugyanis az a hatalmas számítógépközpont, amely valamennyi francia állampolgár személyi adatait, ujjlenyomatát és fényképét a memóriájában őrzi. Más kérdés, hogy az adatok hozzáférhetőségét szigorú szabályok korlátozzák, s kizárólag a bűnügyi nyilvántartás és — indokolt esetben — a bankok számára szolgáltatják ki. Egy 1978. január 6-án elfogadott törvény kimondja: az informatika fejlődése sem járhat együtt az emberi és személyiségi jogok megsértésével. Ez a megfogalmazás nyilván arra utal, hogy a számítógépek országos elterjedése nem azt jelentheti, hogy akár magánszemélyek, akár közhivatalok lehívhassák kliensük adatait az országos számítógépes hálózatról.

A személyazonosság igazolásának egyébként három formája létezik Franciaországban: történhet személyi igazolvánnyal, útlevéllel vagy jogosítvánnyal. Mindazok, akiknek állandó munkahelyük van, még egy társadalombiztosítási törzsszámmal is rendelkeznek. De személyi száma senkinek sincs.

Seres Attila

Washington: önként a komputerekbe

(Washingtoni tudósítónktól.)

Amerikában nemhogy személyi szám, de még személyi igazolvány sincsen. Mégis örökzöld téma, hányféle komputerben „van benne" az átlagamerikai legszemélyesebb adataival egyetemben.

Először is, „papír" nélkül itt sem jut semmire az ember. Kilétét csak a rendőrség által kiállított igazolvány tanúsíthatja: itt erre a jogosítvány, illetve — azoknak, akik valamilyen okból nem vezethetnek — a „gépjárművezetésre nem jogosító jogosítvány" szolgál. Aki bankszámlát nyit (amire Amerikában, ahol a csekk a fő számlafizetési eszköz, szinte mindenkinek szüksége van), attól kérik a társadalombiztosítási azonosító számát is. Így a rendőrségi adatbankban megtalálhatók a polgár főbb személyi adatai, a társadalombiztosításiban — adóköteles jövedelemforrásul szolgáló — összes — volt és jelenlegi — munkahelyei. Igaz, elvben egyik „papír" kiváltása sem kötelező. De adót fizetni már igen, és az adóhivatalnak megvan a maga szakosított nyilvántartása.

A bankok „adatbankok" is egyben. Mivel a kifizetett csekkeket — mikrofilmen — legalább öt évig megőrzik, személyre szólóan megállapítható, hogy ki, mikor, mire költött: orvosi számlától egyházi adományon át politikai egyesületi tagdíjig, sőt akár a barátnőnek (barátnak) küldött figyelmességig. Az állam azonban csak hosszas jogi eljárás után férhet ezekhez az adatokhoz. (Magánszemély — az illető bank belső szabályzatától függően — már könnyebben.)

Amerikában életforma a hitelbe történő vásárlás: a hitelképességet erre szakosodott cégek vizsgálják, és ezek jelentéseibe az érintetteknek joguk van betekinteni. Ugyanakkor a nagy biztosító cégek szolgálatára álló egészségügyi információs központ nem köteles kiadni az érintetteknek a róla kiszolgáltatott orvosi jellegű adatokat. (Amerikában az orvosi ellátás zömmel magánbiztosítások által finanszírozott.) Ez viszont többnyire az illetők hozzájárulásával történik, amit a biztosítási szerződés többi kikötésével együtt saját kezű aláírásukkal tanúsítanak.

Az Egyesült Államok — nem utolsósorban a bankok eddig eredményes ellenállása miatt — egyelőre elmarad Nyugat-Európa mögött az adattárolással kapcsolatos személyiségi jogvédelemben. Az előző (1990-ben zárult) törvényhozási ciklusban elvérzett, de ez év elején az új összetételű kongresszus elé került az a törvényjavaslat, amely országos jogkörű adatvédelmi tanácsot állítana fel. E testület feladata lenne az adatvédelem átfogó törvényes szabályozásának előkészítése, az esetleges jogsértések kivizsgálása, a szövetségi és a helyi adatvédelmi szabályok ellentmondásainak kiszűrése.

Serény Péter

Róma: nincs szám, de van

(Római tudósítónktól.)

Itáliában a személyi szám, mint olyan, nem létezik. A gyakorlatban azonban mégis csak van egy azonosítószám, amely általánosan elterjedt, s ez az adóhivatali kód. Az olasz nevén *Codice Fiscaléra* még a tartósabban Olaszországban élő külföldieknek is szükség van, csak a személyi adószám birtokában nyithat valaki bankban folyószámlát, vásárolhat nagyobb értékű fogyasztási cikket, motorkerékpárt avagy autót például.

A név kezdőbetűi és a születési dátumot is tartalmazó azonosítókód korábban egy kétlapos füzetecskébe került, újabban az olasz állampolgárok viszont már mágneskártyát kapnak, a nyilvántartás és a számítógépes feldolgozás egyszerűsítése céljából. A jelenlegi rendszerben ez kizárólag az adóhatóság „kíváncsiságának" a kielégítését szolgálja, így az adattár pillanatnyilag még a társadalombiztosítási intézettel sincs összeköttetésben. Ám terv formájában már felmerült az adattár ilyen célú központosítása és hasznosítása.

Ortutay L. Gyula

FORTUNA SZEKERÉN:

Vállalkozó műkincskereskedés

Elegáns galéria nyílt nemrég a Budai Várban, a Fortuna utcában. A hófehérre meszelt falakon kortárs magyar és kelet-európai avantgárd — főként fiatal, kezdő — festők képei függenek, igencsak borsos árakért. A kezdeményező résztulajdonos dr. Gergely Pál, jónevű ügyvéd, aki művészettörténész felesége és a piac által „elcsábított és elhagyott" művész barátai ösztökélésére vágott bele az itthon még ritkaságszámba menő — mecénási és üzleti megfontolásokat egyaránt igénylő — műkincskereskedésbe.

— A jó induláshoz szerencse kellett és bizalom: egy éve hoztuk létre a Fortuna Galériát, amely kft. formában működik. Érdekessége — a műfaj sajátossága miatt —, hogy hatmillió forint készpénzzel és négymillió forint értékű műkincs apporttal kezdtünk. A cég legnagyobb befektetője a Művészeti Alap volt, mivel magánbefektetőket nemigen találtunk. Most viszont már ott tartunk, hogy privatizáljuk magunkat, azaz magánszemélyek kivásárolják az állami tőkerészt.

— Ilyen jól menne az üzlet?

— Ennek a vállalkozásnak az eredményességét nem az azonnali nyereséggel kellene mérni. A jó festmény nem értékpapír, hanem *értékes papír*, amit azonban mi mégis egyfajta — hosszabb távon megtérülő — befektetésként fogunk fel. Áraink magasak, de ez egyben a színvonalat is jelzi. Kétféle szolgáltatást végzünk: folyamatos bemutatkozási, piacra lépési lehetőséget adunk még kevésbé ismert művészeti kör számára, és — bizományosi alapokon — kiállításokat szervezünk és rendezünk külföldi galériákban. A mi kínálatunk viszonylag gyorsan, egy-két hónap alatt cserélődik. Kalkulációink szerint az első két év nullszaldós lesz, és csak ezután várható, hogy a tízmilliós tőkebefektetés tisztes nyereséget hozzon.

— Eddig hová és hogyan sikerült képeket eladni?

— Komplett kiállítási anyagunk kelt el finnországi és németországi galériákban. Úgy tűnik, sikeres partnerre leltünk Tajvanon is. A cég számítógépeket kívánt itthon eladni, és közben minket is felfedezett. Bizományba viszik ki a képeket, és áruházakban értékesítik; ez az egész Távol-Keleten így szokás, még az állami kiállítók is ezt az üzleti fogást alkalmazzák. A tajvani csere most kibővül: szeretnének felépíteni Japánban egy komplett, hagyományainkat hűen tükröző magyar falut. Ennek megtervezésére és kivitelezésére is vállalkozunk.

— Mennyit költenek marketingre, hogyan kívánják megismertetni, elfogadtatni magukat, hiszen vállalkozásukról hiányzik még a patina?

— Az lenne az egészséges, ha a befektetés tíz százalékát fordíthatnánk marketingre, de ehhez még idő kell. Most készítjük német, angol, olasz nyelvű katalógusainkat: ebben bemutatjuk a galériát, szolgáltatásainkat és kínálatunkat. Ezenkívül hirdetünk külföldi szaklapokban és a hazai kulturális sajtóban. Sokat jelent a személyes, szakmai kapcsolat is, amely pótolja, hogy nincs múltunk.

— Mit szólt piacra lépésükhöz a honi konkurencia? Azt suttogják, itt is működik a maffia.

— A nívós műkincs-kereskedelemnek még nem alakult ki itthon a piaca — a feketekereskedelemtől pedig mi távol tartjuk magunkat. Én hiányolom is a versenytársakat, mert így mindent nekünk kell kitalálnunk.

— Részben mecénási feladatokat is ellátnak. Kapnak-e ehhez valamiféle szabályozási kedvezményt?

— Ugyanúgy adózok, mintha kiflit árulnék. Amit furcsállok is: ha itthon adok el áfát is kell fizetni, de ha külföldinek, akkor nem. Sajnos nehézkes az egyedi kiviteli engedélyek megszerzése is, holott ez az export az átlagosnál sokkal kedvezőbb dollárkitermelésű.

— Van-e stabil vevőkörük?

— Még nincs, ehhez először ki kellene alakulnia az új polgárságnak.

B. K.

TÖRVÉNYTERVEZET A ROKKANTAKNAK

Vitatható támogatás

Elkészült végre az a törvénytervezet, amelynek alapján felosztásra kerülhet a mozgáskorlátozottak közlekedési támogatására félretett 660 millió forint. Ebből kívánják megoldani az idén eltörölt vám- és áfa-mentesség költségeinek finanszírozását, illetve a közlekedési támogatás évenként adható összegét.

Lényegében év eleje óta rendelkezésre áll ez a 660 millió forint, és a mozgáskorlátozottak azóta várnak arra, hogy a mézesmadzagként orruk előtt elhúzott támogatáshoz hozzájussanak.

A keret kisebb részét, mintegy 200 millió forintot fordítanának a személygépkocsi vásárlásánál a vám- és áfaterhek csökkentésére. A támogatás maximális összege 200 ezer forint lehet, és csupán hatévenként adható. Külön 25 ezer forintot adnak, ha szükséges a gépkocsi átalakítása. A kalkuláció szerint ily módon évente körülbelül ezer gépkocsi megvásárlására van mód. A keretösszeg nagyobbik részét, mintegy 460 millió forintot, azok a súlyos mozgáskorlátozottak kapnák, akiknek nincs gépkocsijuk. A tervezet két variációt kínál. Az első változat szerint csak a száz százalékban rokkant munkaképes korúak kapnának közlekedési támogatást, évente 10 ezer forintot. A második változat a közlekedési támogatást már kiterjeszti a 67 százalékban rokkantakra is oly módon, hogy a száz százalékban rokkantak évi 12 ezer, a 67—99 százalékban rokkantak pedig évi 7200 forint támogatást kapnának. Aki évközben válik mozgáskorlátozottá, az időarányosan csökkentett összeget kapna.

A 660 millió forint ily módon történő elosztása erősen vitatható. Amíg ugyanis azok a mozgáskorlátozottak, akiknek anyagi helyzete megengedi, hogy autót vásároljanak, hatévenként 225 ezer forintot kaphatnak, velük szemben a kevésbé tehetősek a közlekedési támogatással hat év alatt 60-70 ezer forinthoz juthatnak maximum. Ennek fényében némileg furcsa, hogy az elkészült törvénytervezet már tartalmazza a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége véleményét is.

A törvénytervezetnek további eleme, hogy a kötelező felelősségbiztosítás befizetését 2000 köbcentiméteres benzines, illetve 2500 köbcentiméteres dízel-személygépkocsi üzemeltetéséhez átvállalja a költségvetés. Az egyetlen baj az idén csupán az, hogy e díjat június 30-ig kell befizetnie mindenkinek, viszont az erről szóló törvényt még nem fogadták el.

Még egy vitatható pontja van a javaslatnak. A népjóléti tárca a gépkocsivásárláshoz szükséges névre szóló támogatást utalvánnyal kívánja megoldani, ám a lebonyolításhoz, állítása szerint, nem rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel. Ezért úgy gondolják, hogy erre egy szervezetet kellene létrehozni, amely az energiaár-támogatást is folyósíthatná. Ezt a szervezetet a tárca a 660 milliós alapból kívánja finanszírozni. Aligha volna szerencsés, ha az amúgy is sovány keretet rá adásul egy pontosan nem körvonalazott nagyságú és költségvetésű szervezet finanszírozására pazarolnák el.

Rege Sándor

A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN TEGNAP JEGYZETT ÁRFOLYAMOK

Részvény neve	Uzletkötések Átlag	Árak Minimum	Árak Maximum	Árak Nyitó	Árak Záró	Árfolyam*	Ajánlatok Vételi Darab	Vételi Ár/db	Eladási Darab	Eladási Ár/db	Utolsó forgalom Ár/db	Utolsó forgalom Időpont
Budaflax Rt.											1 650	91. 06. 17.
Dunaholding Rt.	37 261	27 000	37 300	37 300	37 000	98,05					37 271	91. 06. 14.
Fotex Rt.	218	216	220	216	220	109,31					216	91. 06. 17.
IBUSZ Rt.	4 717	4 700	4 750	4 700	4 750	96,26					4 790	91. 06. 17.
Konzum Ker. Ip. Rt.	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	46,94					1 700	91. 06. 14.
Müszi Rt. A1							10	18 800	10	18 800	18 678	91. 06. 17.
Müszi Rt. A2	17 997	17 975	18 000	18 000	18 000	99,98					17 950	91. 06. 17.
Nitroil Rt.	18 391	18 200	18 575	18 200	18 575	122,60					17 350	91. 06. 11.
Novotrade Rt.											31 000	91. 05. 28.
Skála-Coop Rt.	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	240,00					24 150	91. 06. 17.
Szövetkezeti Sörgyár Rt.	2 670	2 670	2 670	2 670	2 670	104,71					2 700	91. 06. 14.
Sztráda-Skála Keresk. Rt.	25 315	25 200	25 600	25 400	25 200	173,39					25 288	91. 06. 17.

* A napi átlag a kibocsátási árhoz viszonyítva, százalékban. Az adatok tájékoztató jellegűek.
Tőzsdeindexek. Tegnap: 1085,42 – Változás az előző napihoz viszonyítva: –2,51

Tisztelt pályakezdők!

Szeretnének egy jól működő részvénytársaság új rendszerű vezetőképző tanfolyamán részt venni?

Jelentkezzenek

azok a pályakezdő, közgazdasági egyetemi, pénzügyi és számviteli főiskolai, kereskedelmi és vendéglátó-ipari főiskolai, friss diplomával rendelkező

fiatalok, akik részvénytársaságunk 6 hónapos képzésén szívesen résztvennének

A rendszer célja, hogy szakirányú diplomával rendelkezők képzésével teremtse meg azt a szellemi erőforrást, amely szükséges a részvénytársaság kitűzött céljainak eléréséhez.
A 6 hónap alatt egyénre kialakított forgatási rendszerben foglalkoztatjuk, érdeklődési körét figyelembe véve.
A képzésben sikeresen résztvevőkre társaságunknál fontos feladatok várnak.
A képzés idején bérrel kombinált ösztöndíjban részesülnek a résztvevők.
A képzés szeptemberben indul. Jelentkezni lehet augusztus 15-éig, folyamatosan.
A pályázatukat személyesen, önéletrajzzal nyújtsák be az rt. személyzeti osztályára, Németh Miklósné személyügyi előadónak (telefon: 138-4100/113).
Önéletrajza tartalmazza szakdolgozatának témáját, idegennyelv-ismeretének megnevezését, illetve a nyelvvizsga fokát, szakmai érdeklődési körének leírását.

Taverna Szálloda és Étterem Rt.

Budapest, Molnár u. 28. 1056.

mak

Fortunatus Imre

javaslatára a fenyegető krizis (pénzügyi) elkerülésére 1525 februárjában felmerül a terv az egyházi kincsek egy részének beolvasztása-pagament czüst nyerése-céljából.

Huszár L. A Budai Pénzverés Története a Középkorban Bp. 1958.

114. L

Fortunato de Prati

kap megbízást az Invalidusok palo-
tájának felépítésére vonatkozó tervrajzo
elképítésére.

Tóth Endréné: Budapest Enciklo-
pédia, Budapest, 1970. 463 l

106 l

FORTUNATO DI PRATI ejtsen

1758, Nagyvárad. Sk. Lánbi templom
torony terv

Péter I. Lánbi. Nagyvárad római
katolikus templomai. Nagyvárad,
1992 50.

Fortunato de Prati

és Hölbling tervei szerint épült az 1710-es évek folyamán a királyi vár-palota.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3551

Fortunato de Prati

kapott 1716-ban végleges megbízást az Invalidusok palotájának felépítésére.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

106 l

MDK

Fortunato de Prati, épitész

tervei szerint kezdték el 1718-ban a Városház utcaui központi Városházat.

Simándi Béla : A kétszázéves Városháza. -Kis Ujság 1949 ápr.28.

Fortunato de Prati

és J. Hölbing tervei szerint épiteték 1715-ben a budai Vápalotát.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

1481

Fortunsky Leo v.

Geb. Kaschau 1857

1880-81

Bécsi akadémia
ujh. zy.

Maros folyó V. 76, 77

Fortunszky Leó
festő
Kassáról, 1877-ben 20 éves

Fortunszky Leó, festő, Kassáról, 20 éves korában, 1877 okt.-től 1882 júl.-ig az ált. festészeti szakosztályban Griepenkerl tanítványa volt.

lása Fleischer Béla 42. l.

...zkár János és Ferenc

...tatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Fortunyski L.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1882.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Fortuny, Mariano

Végvári L.: Adalékok
Munkácsy stílusának
kialakulásához.

M. Művészettört. Munkácsy Emlk. 1951.
Bp. 1952. 88. l.

csak emlékre

Fortvingler László

„reprezentatív kiállítású könyv”, hagyta el nemrég a nyomdát. Címei Ősi szivárvány. Pécsi festők, szobrások, építészek, írók, költők alkotói összefogásának eredménye a kötet, amely a kommunista ifjúsági mozgalom születésének 50. évfordulójára készült. Munkatársai között találjuk a siklósi Symposion fiatal képzőművészeit..., a fiatal pécsi építészeket (Bachman Zoltán, Csaba Gyula, Fortvingler László, Jankovics Tibor, Kistelegdi István)...

A Jelenkor krónikája. Ősi szivárvány. Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 414. l.

Fortwingler László [építész]

Díjnyertes.

↓

Mohácsi városközpont

— : Terv-pályázat értékelés

4.

EST I HIRLAP, Bp. 1974. jan. 9.

Fortwingler László, [építész]

III. díjat nyert a dunaújvárosi városrendezési pályázaton.

– : Közleményeke 12.

Népszabadság, Bp. 1973. nov. 30.

Fortvingler Lánló, [ ]

L.: Virágh Lajos

— : Közlemény. 12.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 28.

A település főközpontjának csaknem kizárólagos helye a Napadon belül van. Ez az egyesített üdülőhelyi falusi központ így gazdaságosan üzemeltethető és megjelenése központképző tényezővé válik (3, 6, 8, 19, 5, 26, 12 sz. tervek).

Harmadik kialakított szempont az előzőekkel azonosan súlyozható táji megjelenés mérlegelése volt. A Velencei-tó északi dombjain csak odaillő, megfelelően laza, a terephez alkalmazkodó beépítés kívánatos.

Megállapítható, hogy délről szemlélve a dombon semmi merevebb, kellemetlenül hosszú vagy többszintes épület építése nem kívánatos, vagy csak olyan formában, mely a már említett szabályok szerint települt.

A legtöbb terv kellő alkalmazkodással illeszkedett beépítésben és a javasolt építészeti formálásban a tájhoz.

A bíráló bizottság ajánlása a végleges tervek kialakításához a következők:

1. A kollektív üdülés összes kérdései további kutatást igényelnek. Szervezeti, pénzügyi, lebonyolítási és szabályozási rendszere sürgősen kialakítandó.

2. A területen csak osztatlan telektömbök alakíthatók ki, a kerítés száműzendő.

3. Kidolgozandó a reális építési rendszer, melyet az adott gazdasági konstrukciókban meg lehet valósítani. (Ez a módszer időbeni változásnak van kitéve.)

4. Területfelhasználási tervekben rekreációs őspark biztosítandó az üdülőegységekbe való növényi átmenettel.

5. Zajmentesség kizárásának a gépkocsiforgalom korlátozásával nemcsak tervezési, hanem hatósági formái is kidolgozandók.

Az egyes pályaművek egymáshoz viszonyított értékének megfelelően a bíráló bizottság a következő döntést hozta.

1. Az I. díjban részesített 3. bírálati sorszámú pályamű szerzője:

Fortwingler László

Munkatársak:
Tukora Györgyné
Rózsa Antalné
Németh Csaba

2. A II. díjban részesített 19. bírálati sorszámú pályamű szerzője:

Gyüre Zsolt

3. A rangsorolás nélkül III. díjban részesített 6. sz. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Kovács Miklós
Konrád Katalin

4. A rangsorolás nélkül III. díjban részesített 8. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Gereben Gábor
Jánossy Péter
Hegedűs Péter
Liska Tibor

Munkatársak:
Egedi Istvánné
Pólya Lenke
Széll Gabriella

5. A rangsorolás nélkül IV. díjban részesített 5. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Schwarczuk Ágnes
Szenczi Ottó
Munkatárs:
Kóta Zsuzsa

6. A rangsorolás nélkül IV. díjban részesített 12. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Gulyás Anikó
Győrffy Lajos
Gopcsa Ervin
Kompanek Gábor

7. A rangsorolás nélkül IV. díjban részesített 26. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Kruppa István
Bálint Imre

8. A rangsorolás nélkül IV. díjban részesített 28. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

ifj. Sári István
Szerényi Győző
Klein György
Tóth Magdolna
Bán István

9. A rangsorolás nélkül IV. díjban részesített 29. bírálati sorszámú pályamű szerzője:

Hegedűs Emőke

Fortwingler László
Magyar Építőművészet 1975/4

Az I. díjban részesített 3. bírálati sorszámú pályamű szerzője:

Fortwingler László

Munkatársak:

Tukora Györgyné
Rózsa Antalné
Németh Csaba

„A pályamű a tervpályázat által kitűzött célokat igen szellemessen oldotta meg, ugyanakkor a megvalósításhoz reális, gazdaságosan kivitelezhető javaslatot tett.

Területfelhasználásában a terv igen kedvező, a parkerdő érintetlenül marad, és az üdülőtelepek elkerülésével elérhető a kirándulóforgalom számára is. Jó gondolat a Páskom-területre telepített magasabb igényű üdülőegység. Kedvező a sportterület elhelyezése és az üdülőkhöz, valamint a községhez való kapcsolata.

Közúthálózata áttekinthető, jó kapcsolatokat teremt, de a tömegközlekedésre nem tesz javaslatot. A parkerdő sétaútjaira tett javaslat hiányzik.

A zöldterületi rendszer tiszta, kiforrott. Nagy értéke a zárt erdő érintetlenül való megtartása. Kedvezően alakítja ki a zöldterületek kapcsolatát az üdülőegységekkel úgy, hogy a zöld maximálisan körülöleli azokat. Nagyon jó gondolat az erdő- és lakott területek közötti átmeneti rétzóna."

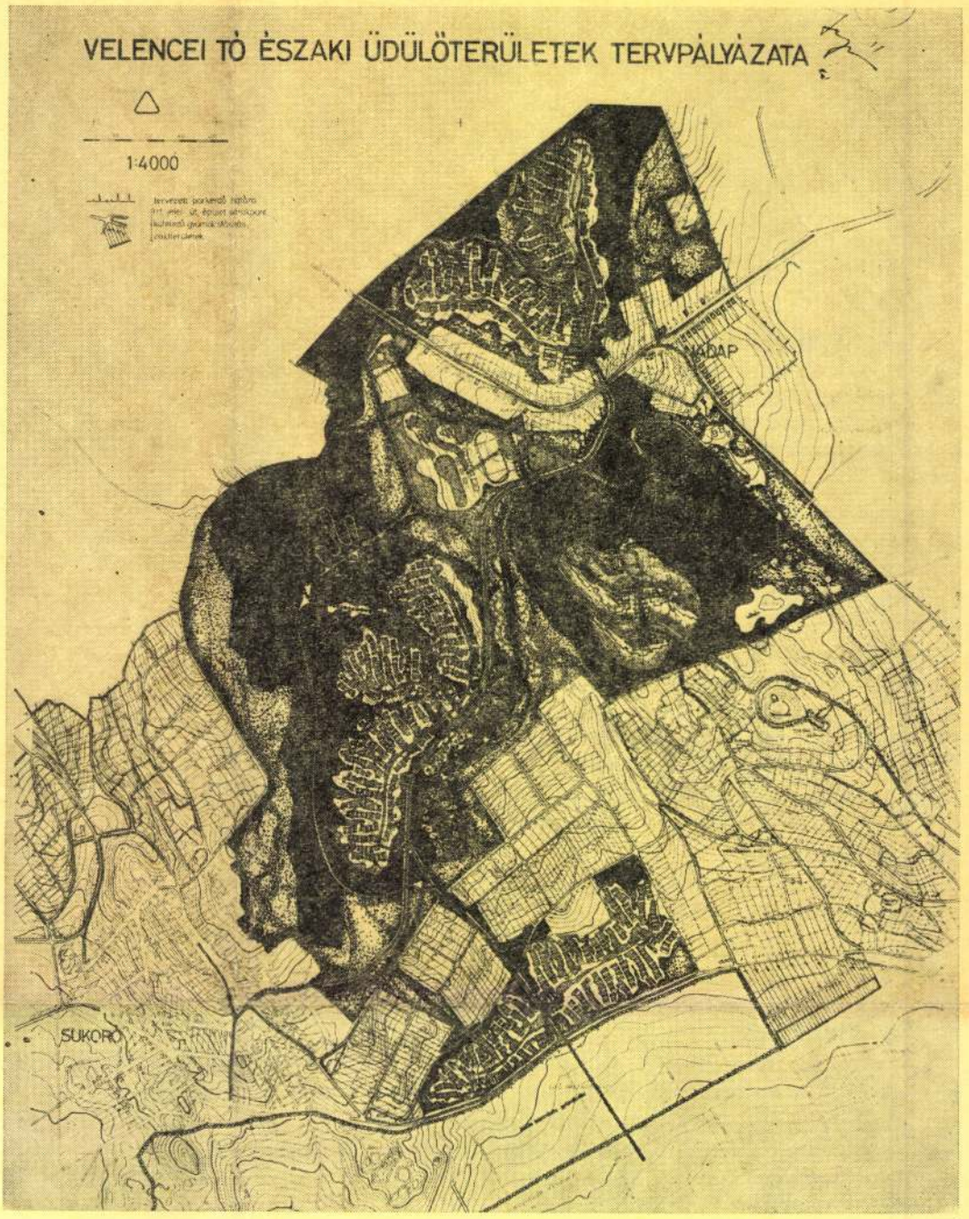

1

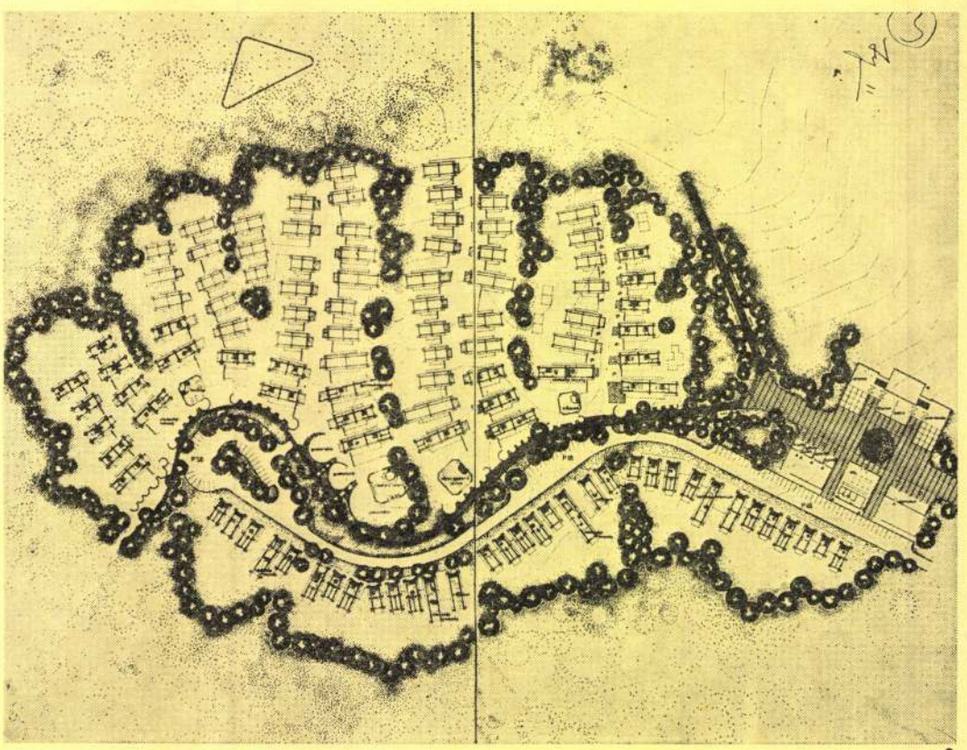

2

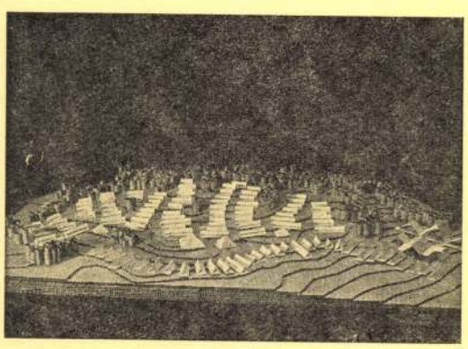

3

1. Rendezési terv
2. A Nagylegelő beépítési terve az épületek vázlattervével
3. Modellkép

Fortvingleme András Judit, épitém

L. Farkasdy 2.

-: Szövetségi kirch

6.

Magyar
Építőművészet 9 p. 1983

8.3/3

M.D.K.

FORZA (FORZY) Ignác festő

1731 Szepes, szemináriumi Nep. Szt. János oltárkép

Garas XVIII. 24 198, 218,

M. D. K.

FOSS Gottlieb Festo

+ 1784

Garas XVIII. p. 218. l

Poxsony. 1794. + Foss Gottlib, festő.

Pressburger Zeitung

1794, 91. szám.

M.D.K.

Foss Gottlieb, festő

meghalt Pozsonyban
1784. okt. 29-én 24 éves
korában.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között
Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII.évf.
1. sz. 22. old.

FOSS, Gottlieb, festő Pozsonyban

G. F. Mahler + 24 éves korában, Pozsony, 1794 okt. 29. (1794, 1122 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Fossati Giovanni Maria kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

MDK

Antonio Fossati festő

dolgozott hagyarországon

Andreas Anggal: Barock in Ungarn. Bp. –
Leipzig – Milano. é.n. 69.

M. D. K.

FOSSATI Davide Antonio festő

1708 - 1779

1728 Pozsony érseki palota melletti fal, architektonikus freskó

1729 Pannonhalma bencés apátság refektórium: mennyezet és falképek foltok

Garas XVIII. sz. 11, 67, 187, 190, 218, 265, 250 l. V-VII. t

M.D.K.

Fossati, David Antonio, festő
(1708-1779)

nevét a magyarországi monumentális festészet terén működő idegen művészek körök említi a szerző

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl.
1966.Bd.V.Die Kunst des 17.und 18.Jahrhunderts, 864 old.
Magy.művészet fejezete: A.N.Tichomirov, 515 old.

Davide Antonio Fossati

készítette a pannonhalmi főmonostor ebédlőjének fal- és mennyezetképeit (bibliai jelenetek).

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

135-136. l.

Davide Antoni Fossati festő MDK.

a pannonhalmi apáság ebédlőjének freskóit festette 1730 körül.

Genth.Müeml.1959 I. 129

Fossati A.D.

MDK

disztermén
A győri Apáturháza ~~diszitásán~~ dolgozott

80.o.

Gigány Jenő: Führer durch Győr./Raab/. Sopron.1958.

Fossati, Dávid Antonio /szl708-/ MDK

festő

Pozsonyban dolgozott.
A pannonhalmi bencés apátság ebédlőjének freskóit festi.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Derdsényi/ 384.o.

Festészet, falkép
a pannonhalmi Bencésrendház ebédlőtermének freskói, Antonio Fossati, 1723-1734.

Győri Szemle, III., 1932. 230-231.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Festészet, falkép
a pozsonyi primási palota freskói,
Antonino Possati,

Győri Szemle, III., 1932. 231.

Stengl Marianne: Győr müemlékei

Festészet, falkép
a győri Apáturház mennyezetének fresz-
kói, Antonio Fossati, 18.sz.

Győri Szemle, III.,1932. 230-231.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Fossati, Davide Antonio festő M.D.K.

Pannonhalm, főmonostor ebédlőjeének fal- és meny nyezetképei . / bibliaia jelenetek.

Kampis Antal: Aképzőművészetek története 656.1.

A Kultura Világa Kp. 1963.

FOSSATI, David Antonio Ferő

Pannonhalma 1996/2.

72-74, 76-77, 90, 92

FOSSATI, DAVIDE ANTONIO

Malikova, Mária: Byvalé susosie sv. Jána Nepomuckého na Primicialnom námesti v Bratislave

Ars 1990 "uloha pamiatky", 69-83

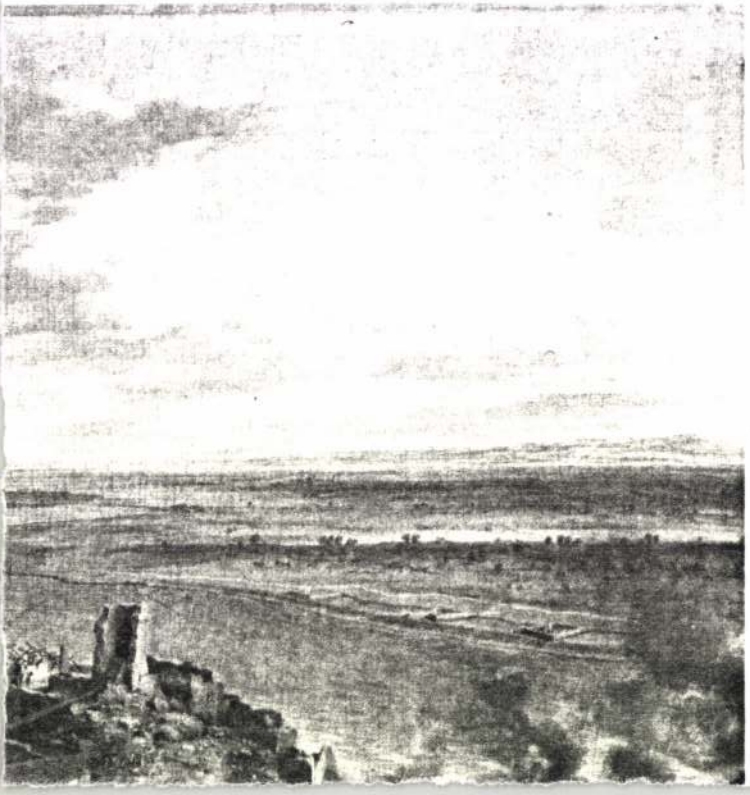

Fessati, Daniele Antonio

Barcza L.: Adatok Győr müemlékeiről. Győri Szemle. 1933. 62.l. - Budinis, C.: Gli artisti italiani in Ungheria. Roma, 1936. 121, 155.l. - Genthon I.: A m. festőművészet tört. A szépművészetek könyve. 1940. 903.l. - U.a.: M.-ország müemlékei. Bp. 1951. 239.l. - Hekler A.: A m. müvészet tört. Bp. 1934. 191.l. - U.a.: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937. 116. l. - Kapossy J.: A m. országi barok európai helyzete. MM. 1931. 25.l. - U.a.: Stellung des ungarländischen Barok in der europäischen Kunst entwicklung. Ungarische

Jahrbücher. Berlin-Leipzig,1931. 52.l. - Mihályi E.: A pannonhalmi képtár. Győri Képzm.és Iparm. Társ.emlék-kiáll.katalogusa. U.o., 1929. 25.l. - U.a.: Müvészi élet Pannonhalmán. Pannonhalmi Szemle. 1943. 275.l. - Pigler A.: A barok müvészet. M.Müvelődéstört. IV. k. 553.l. - Serédi J.: Emlékkönyv Szt.István kir.halálának 900.évfordulójám. III.k. Bp.1938. 229.l. - Stengl M.: Győr müemlékei. U.o., 1932. 33.l. - Valló I: Győr ismertetése és tájékoztatója U.o., 1930. 168.l.- Veit P.: Régi m.otthonok. Bp. é.n. 196.l. -

Zádor A.: Pannonhalma refektoriu-
---
mának festője, D.A.Fossati. 101.

1928. 713-714.l.

Fossati, Daniele
Antonio
fessö XVIII. n
pittore ticinese
(ticinói)
Lavorò a Vienna, poi
in Ungheria, dove fece
un grande affresco
nel palazzo arcives-
covile di Posonio (1728),
e gli affreschi nel re-
fettorio del convento
dei Benedettini in
Pannonhalma - (1729)

Budinis, C.

(121, 155) l.

Gli artisti italiani
in Ungheria. Roma, 1936

z ott végzett falkiszárítás folyvált pótmunka díjazása latkozni, vagy esetleg a kifizetését megelőző felülendelni kegyeskedjék.

5 én

Kitűnő tisztelettel

Dr Ohmál Kersöf

jügyvéd. kápt. jügyész

Fossati, Antonio Davide

Pannonhalmán az ebédlőben barokk freskó fentitől 1734-ből - mely szt István megdicsőülését ábrázolja.

Sertzt István emlékk / kir.

III. k. 229. l.

1938

halálának 900. évf-n

Palota – téri oszl. (1)

290

Fossati, Antonio

a pozsonyi primási palota (1728) és a pannonhalmi abédlő falképei (1728-1730)

erőd

Hekler A. a. Mmtört. 1934

191 l.

~~Velencze VII. 271~~

Fossati A.-nak

tulajdonította Stengl Marianne a győri bencés ebédlő két képét. Barcza alábbi cikkében ezt tagadja, mert a képek hátsó felén a szerző D. F szignatura alatt rejtőzik. Ugyanezek nem az ő művei a győri Apáturház freskói. E képeket a szerző kovesbeszőképen jelezte „St. Shaller v. Anno 1736. Ren. 1836.

Barcza Leander: Adatok Győr műemlékeiről. Győri Szemle 1933. 62. l.

országos Bizottságától.

Aréna út 41. szám.

Fossati, Davide Antonio

PANNONHALMA művészeti értékeire a Magyar Művészet folyó évi első száma irányította legutóbb figyelmünket. Róla való eddigi tudásunkhoz szeretnénk egy újabb, szerény adattal hozzájárulni. Sikerült ugyanis megállapítani a refektorium freskóinak festőjét Davide Antonio *Fossati* személyében. (Fuesolius Geschichte der besten Künstler in der Schweiz. Anhang 1779, p. 46—66. Wurzbach: Biographisches Lexicon IV. 306—7, Thieme-Becker: Bd XII. p. 238.) Festőnk 1708-ban született Mortóban, Velencében Marcottinál tanult s itt ismerkedett meg Daniel Grannal, kit segítőtársként Bécsbe kísér (1723). A Schwarzenberg-palota nagytermének és a Hofbibliothek kupolafreskóján működik közre. 1728-ban a pozsonyi prímási palota falán készít eléggé sikerült freskót (Oldelli: Dizionario ragionato degli nomini illustri del Canton Ticino. Lugano 1807, p. 91—2) úgy, hogy az ott időző pannonhalmi főapát meghívja őt a rendház refektoriumának kifestésére. Forrásaink szerint a mester 1730 táján visszatér Velencébe, másrészt tudjuk, hogy a refektorium főapáti megáldása 1734 pünkösdjekor történt. (Récsey: A pannonhalmi ebédlőterem régi falfestményei és stukkói. Művészet 1903, 241 és köv. o. Trogerre vagy körére gondol.) Lehet, hogy a befejező munkát más végezte, de valószínűbb, hogy a felszenteléssel késlekedtek az egész épületszárny elkészültéig. A refektoriumot díszítő freskóképek hatalmas illuzionisztikus építészeti keretbe vannak ágyazva s megerősítik forrásaink errevonatkozó dícséretét mesterünknek. A gazdag stukkódísz is rendkívül sikerült, míg a figurális kompozíciók gazdagságuk és ügyes elhelyezésük dacára inkább másodrendű művészre engednek következtetni.

Dr. Zádor Anna.

MAGYAR MŰVESZET 1928. 713, 714. l.

Fossati Antonio 4

a Schwarzenberg-palota és a Hofbibliotek kupolájának festésénél működik közre. 1728-ban a pozsonyi primási palota freskófestése közben éri a meghívás Pannonhalmára, 1730-ban vinzatér Velencébe.

Mindössze két évig dolgozott Magyarországon s ez az idő, ha egyedül dolgozott, nem lett volna elég a két ebédlő kifestésére. Helyi festők segítségét kellett igénybe vennie, kik utasításai szerint eluterása után fejezhették be a győri és pannonhalmi ebédlőt, meget 1734-ben szenteltek fel. Két vászonfestményét a győri székház őrzi.

Stengyőr 33. l.

gl. M.

műemlékei. n. o. 1932

megkedvelte
és jövő eszt
szívesen veszi

KIR. MAGY. EGYET

és a jövő év
szívesen me

Fossati Antonio (1

A győri apátúr-ház ebédlőjének, jelenleg kápolnájának freskóit festette az 1730-as években. A[1] középső menyezetkép az Egyház diadalát, a mai oltár mögött, az oltártól majdnem egészen eltakart oldalfalon lévő falkép azt a jelenetet ábrázolja, amint Szent Imre meglátogatja a pannonhalmi monostort, az ablakokkal szemben az oldalfalon Szilveszter pápa álma, az oltárral szemben Szent István fogadja a koronát hozó Asztrik apátot. Ezeken a magyar tárgyú freskókon

---

[1] 3 menyezetkép körül a

Orsolya, Orsolya

22 HÉT
Kordula, Előd

23 KE
Ignác, Gyöngyike

24 SZE
Ráfael, Salamon

25 CSÜTÖ
B. Mór, Blanka

26 PÉN
Dömötör, Dömötör

27 SZOM
Szabina, Szabina

Fossati Antonio (2

több éleükséget, bő elbeszélő készséget és a magyar ruhák festőiségében több koloriznust árul el a festő. Az ablakhőzök ionmezőiben bronz szinben festett jelképeket és feliratokat találunk. A freskók stilusa, a sötét szinkezelés, a kezdetleges képszerkesztés, sőt a jelképek tárgya és felirata is megegyezik a pannonhalmi ebédlőterem falképeivel. A győri freskók magyar tárgyu jeleneteire, kurucok festésére Sajghó Benedek, kuruc vezérből lett főapát adhatta meg az indítást. Ugyanő festette a pannonhalmi ebédlőt is, mely 1723–1734-ig

Olv. B.-A., Amália

8 HÉT

Magy. N.-A., Etelka

9 KE

Dénes, Dénes

10 SZE

Ferenc, Gedeon

11 CSÜTÖ

Placida, Brigitta

12 PÉN

Miksa, Miksa

13 SZOM

Ede, Kálmán

készült. Festője Antonio Fossati. (Ládor Anna: A pannonhalmi barokk ebédlő festője. Magyar Művészet. 1928. 715-16. Recsey Viktor: A pannonhalmi ebédlőterem régi falfestményei és stukkói. Művészet. 1903. 241 s köv. C.)

Pozsonyban időzve ismerkedett meg Sajghó főapát és hívta Pannonhalmára 1728-ban. Fossati 1708-ban Mortoban született és Velencében tanult, Daniel Franhozta Recsbe. 1723-ban

tájékoztatás: Egyetemi Könyvesbolt,

HÉ

1. *Velősy Elek: Miska.* A diadalmas cserkészgondolat regénye.
2. *Tamás István: Szabadkai Diákok.* Regény az elszakított terület ifjúságáról.

KE

3. *Hankó Béla: Vizen és vízparton.* Regényes természetrajzi útleírás.
4. *Szentgyörgyi Sándor: Vihar Buda felett.* Történelmi regény a törökvilág végnapjaiból.

SZE

5. *Szondy György: Testvérke Naplója.* Hollandiában és Jávában játszó leány-regény.
6. *Tamás István: A szegedi pedellus.* A francia megszállás diákregénye.

CSÜTÖ

7. *Lambrecht Kálmán: Herman Ottó.* A nagy magyar tudós életrajza.
8. *Madarassy László: Művészkedő Magyar Pásztorok.* Néprajzi érdekességek a pásztorokról.

PÉN

Minden kötetet egy-egy neves művészünk számos rajza díszít. (Márton L., Szénásy Gy., Horváth J., Helbing F., Haranghy J. stb.)

SZOM

Bármilyen nyomdai munkát értékállóan, ízléssel készít a Kir.Magy.Egyetemi Nyomda. Budapest, Múzeum-körút 6.

Fossati, Daniele Antonio

pittore ticinese

XVIII. s.

Pozzony 1728.

Pannonhalma 1729.

król

z

Budinis. 15. l.

dupl

V

Fossati D. A

festö

Budinis

121, 155. l.

ätöwe

62.

Nyugt

5 kor. nával Ö. t

a Mátraverebély, s

Jovaszott Jaanya

Jejében a mai

Jelvettem. —

Mátraverebély

Fossati Davide
Antonio
festo
1730 k

l.

Voit Pál
Régi magyar otthonok.
Bp. c. n. 196. l.

1-től kezdve előzetes havi részlet
levonása mellett évi Kettőezerhats
pótlékot, továbbá évi Kettőezer /2
vember hó 1-től kezdve fővárosi la
negyedévi részletekben évi Kettőeze
lakáspénzpótlékot bélyegtelen nyugt
alnaplójában kiadáskép számoljon el

A hivatalos másolat hit

igazgató.

Fossati, D. A

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 713–714.

Dr Zádor Anna: Pannonhalma refektoriumának festője D. A. Fossati.

Fossati D. H.

festő

l. y.:)

Valló Győr ismer-

tetése és 168-l.

táj ékszeletje

k.o. 1930

Fossati Davide
Antonio
festö

Genthon Morsag
Inneml. 2391

Fossati, Davide

Antonio

festo

Gentmüenel

239. l.

xminister f, évi nov. 7.51325 sz.
lhoz intézett rendeletének máso-

t, hogy az államkincstár tulajdo-
ni főszolgabirói hivatal számá-
évi április hó 30-ig terjedő idő-
erződésileg megállapitott bér fe-
1902 évi november hó 1-ig terjedő
ttven /:2650:/ kor. most egyszerre
1-től kezdve pedig 1909 évi áp-
900:/ koronát a bérleti év feb-

Fossati Antonio

festo

l.

Hekler Ungarische Kunst-gesch.

116. l

Berlin 1927

A folyó év ..... hó ..... n
Leopold ..... úr utján tett b. rendelése folytán a kivánt műve ..... t van szerencsénk megküldeni és egyuttal értesitjük Czimedet, hogy becses számláját a tuloldali részletezés szerint

37. korona ..... fillér összeggel terheltük meg kivánsága folytán utánvettük.

Hogy Uraságod elvállalt kötelezettségei iránt minden tekintetben tájékozva legyen, idecsatolva megküldjük az Ön által aláirt rendelőbárcza hű másolatát.

Szives bizalmáért köszönetünket kifejezve, egyszersmind felhasználjuk az alkalmat, hogy ujabb megrendelésekre is felkérjük t. Czimedet.

A könyvjegyzékeinkben előforduló kiváló irodalmi műveket **a lehető legelőnyösebb** részletfizetésre, **a bolti ár felemelése** nélkül tesszük hozzáférhetővé a könyvvásárló közönségnek.

Azon kérésünk kapcsán, hogy czégünket irodalomkedvelő ismerősei és barátainak ajánlani és az irodalmi művek terjesztésére irányuló törekvéseinket becses jóakaratában továbbra is megtartani kegyeskedjék, vagyunk

kiváló tisztelettel

„Kölcsey" könyvkereskedési részvénytársaság.

Tessék fordítani!

Fossati Davide Antonio

MAGYAR MUVESZET

1928. 713, 716 Zádor

1931. 25.

Kapossy J.: A mozy-i barok eur-i helyzete.

MM. 1931. 25. l

Doszkár János és Ferenc

Háztalarozási, épitési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Fossati, Davide

Antonio

und

Kap[illegible] Jahrbücher

Bd XI.

52.1

Berlin-
Leipzig
1931

Stellung des ungarländi-
schen Barock in der
europäischen Kunst-
entwicklung.

Komáromi egyházmegyei Közkönyvtár

VIII.2.

Fossati Davide
Antonio
festő

Mihályi E
A pannonhalmi néptár

l.

Grőri kiáll, 1919-1929

képrem- és Sprem. Társ. emlék-

25. l

k.o.
1929

---

barokk ebédlőt
festette ki

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Fossati, Antonio Davide

Készítette Sajghó Benedek főapátsága idejében a XVIII. században az akkor épült új épülettrészek falképeit.

Mihályi Ernő:

Művészi élet Pannonhalmán.

Pannonhalmi Szemle

1943. 275. l.

Fossati, Davide Antonio

festö

a pannonhalmi fö-
apatság ebédlőtermeben
levő falképei 1729

Pig Müvel

ker A: a barok
művészet
III.
IV. k.

553 l

Kiadó GUBICZA ANTAL
vegyeskereskedése
SZAKMÁR

MDK

Fossati Giovanni Pietro kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művészt 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

MDK

Fossati, Giovanni Pietro

luganoi szobrász.

/Bakócz kápolna/

AHA.1956. Tom.III. Fasc.1-4. 13.1.- Balogh: La Capella Bakócz di Esztergom.1-19811.

FORSTER, Colin, nobrász

Kiállítás

kiáll. Pécs, Pécsi Kisgaléria 1989. április.

eml. = Jelenkor 1989., 4. Nótsó borító.

XX m / 45 n / Mertzerek

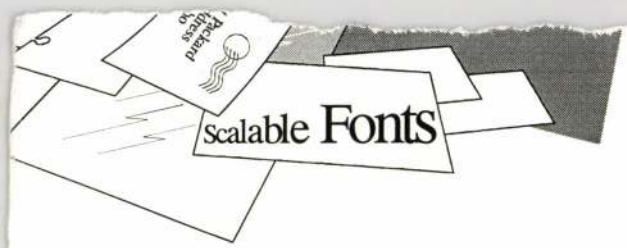

Configuration:

':'	1 MByte	Font Number:	0
ıtion:	600	Font Source:	I
hancement:	ON	Font Height:	12.0
le:	OFF	Font Pitch:	10.00
	1	Symbol Set:	PC8
	PORTRAIT	Default Typeface:	Courier
	A4	Page Protection:	AUTO
:	64	Image Adapt:	AUTO
	OFF	Image Adapt Used:	NO
':	3	Power-On Page Count:	1
	AUTO	Firmware Datecode:	19961118

WLETT®
CKARD

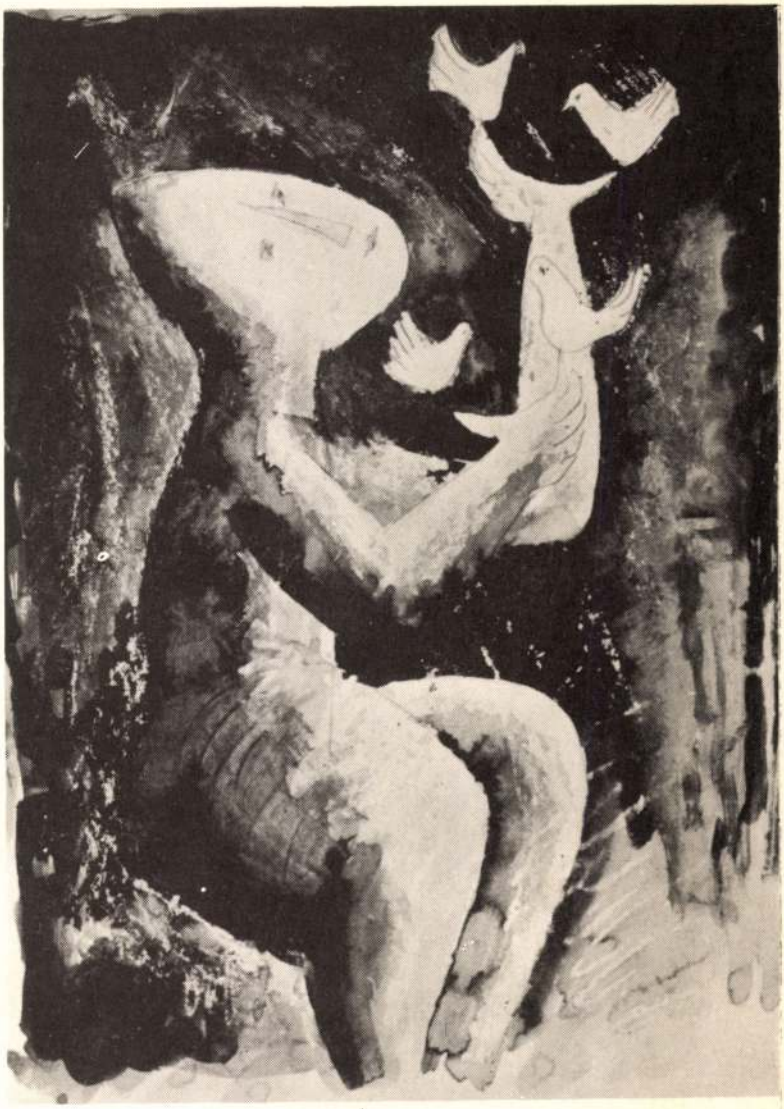

COLIN FOSTER

COLIN FOSTER

szobrászművész

kiállítása

PÉCS, KISGALÉRIA, 1989. ÁPRILIS 28– MÁJUS 28.

A fotókat BECKER LEONÓRA készítette.

Afrikai szakácsnő,
1988, vegyes technika

Csónakázók,
1988, nagyharsányi mészkő

COLIN FOSTER, szobrász

H– 7771 Palkonya, Fő u. 79.
Telefon: 06-72-17619

1954 született, London
1972–73 előkészítő tanfolyam (Foundation Course)
Leicester Polytechnic
1973–76 B. A. Hons, fokozat Fine Art a Trent Politechnic iskolában
1976–77 M. A. Fine Art fokozat a Manchester Politechnic iskolában
1977 Nort West Arts és a Lawrence Atwell Charity ösztöndíjak.
1978–79 Artescape Trust-nál mint szobrász ösztöndíjas tag
1979-től voltam és vagyok is óraadó tanár több képzőművészeti főiskolán, egyetemen
1979–80 Bath Akadémián szobrász ösztöndíjas tag és óraadó tanár
1984 British Council ösztöndíjasaként a köztéri szobrászat tanulmányozása Magyarországon
1985 Villányi Nemzetközi Szobrászat Szimpozion tagjaként Magyarországon
1986 ösztöndíj a Villányi Nemzetközi Szobrászat Szimpozion megszervezésére, programkialakítására
A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának tagja
Bremen,

Nemzetközi Szobrászat Szimpozionon való részvétel
1987 Villányi Nemzetközi Szobrászat Szimpozion (kollektív nívódíj) II. Nemzetközi Szobrászat Gránit Szimpozion, Budduso, Szardinia
Pécsi Grafikai Műhely ösztöndíj
1988 Nemzetközi Faszobrász Szimpozion Lenti,
Villányi Nemzetközi Szobrász Szimpozin kollektív nívódíj
1989 Nemzetközi Gránit Szimpozion, Ouagadougou, Afrika

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK:

1979 egy festővel közös kiállításunk Salford City Art Gallery-ben
1980 Lincolnshire és Humberside Art Gallery Hull
1981 St. James Gallery, Bath
1983 Festival Gallery, Bath
1987 Dombóvári Galéria, Dombóvár
British Council, Budapest
1988 Gábor Andor Művelődési Központ, Nagyatád
Műemlék templom, Mánfa

KÖZÖS KIÁLLÍTÁSOK:

1976 Új kortárs művészek, International Art Center, London
1977 Manchester Akadémia, City Art Gallery, Manchester
Három művész kiállítása, Liverpooli Egyetem
Északi kortárs művészek kállítása, Whitworth Art Gallery
1978 „Szobor a Tatton Parkban", Tatton Park Cheshire
1982 „Szobor a parkban" Park Gallery, Cheltenham
1983 „Szobor a kertben" Probus Kert, Truro
VII. Nemzetközi Clevenlandi Rajz Biennálé, díjazott
1986 Y. S. P. gyűjtemény, Yorkshir–szoborpark
Oriel 31., Wales
1987 VIII. Nemzetközi Clevelandi Rajz Biennálé
1988 II. Faszobrász Triannálé, Nagyatád
1989 Baranya megyei Tárlat, Pécsi Galéria

KÖZTÉRI SZOBROK:

1975 William Watts Steel gyárnak, Nottingham
1979 Clayton Brook községnek köztéri szobrok, Lancashire
1987 Kút- plasztika, Nagyharsány

MŰVEI KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN:

Central Lancashire Development Corporation
Rufford szobor kollekció
Avon megyében egy szobor
Cleveland County Museum
Baranyai Alkotótelepek, Villány
Stadt Bremen

Kulturális Központ, Budduso, Szardínia
Somogy Megyei Múzeum, Kaposvár

A geometria problémája,
1988, nagyharsányi mészkő

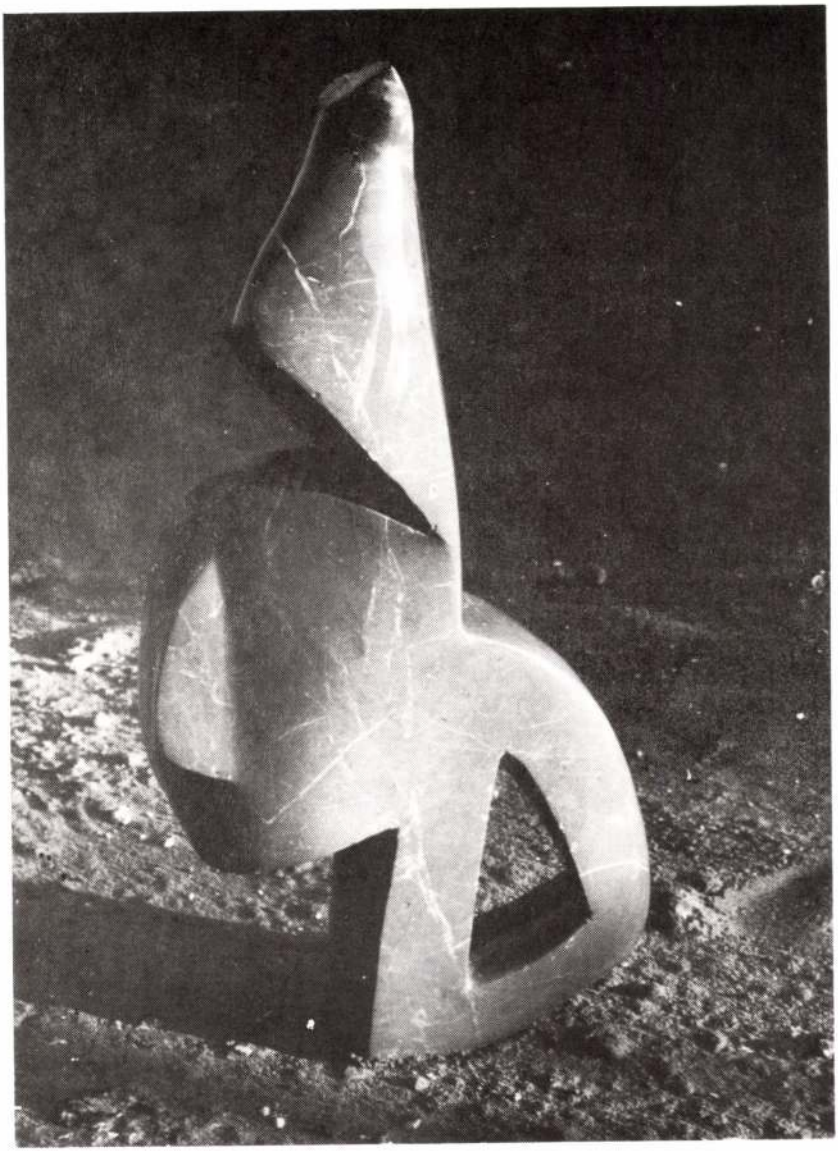

Indiánfej,
1988, nagyharsányi mészkő

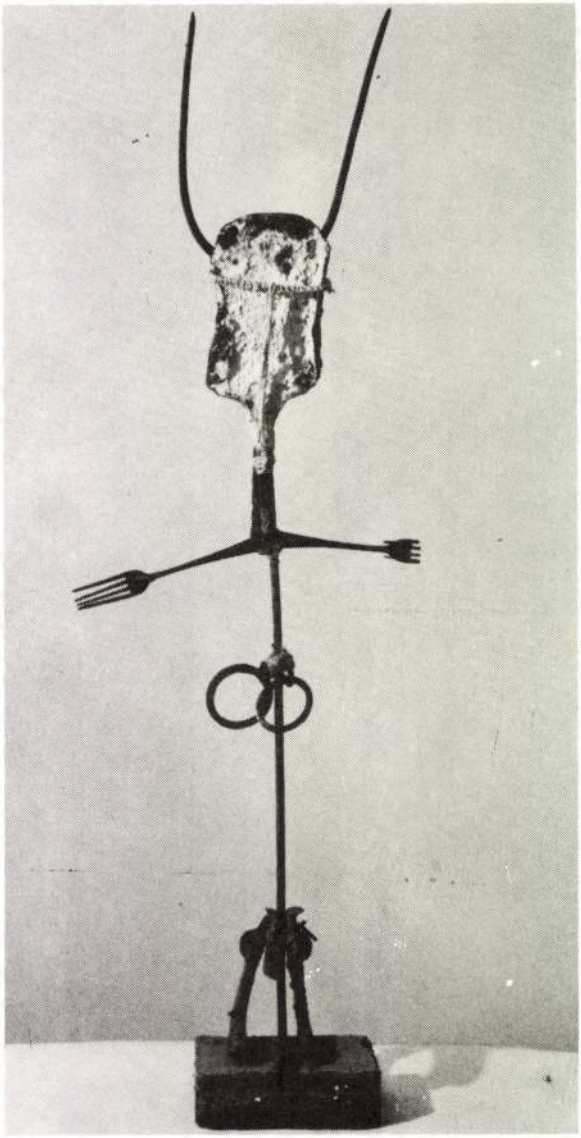

Antelope fej,
1988, vegyes technika

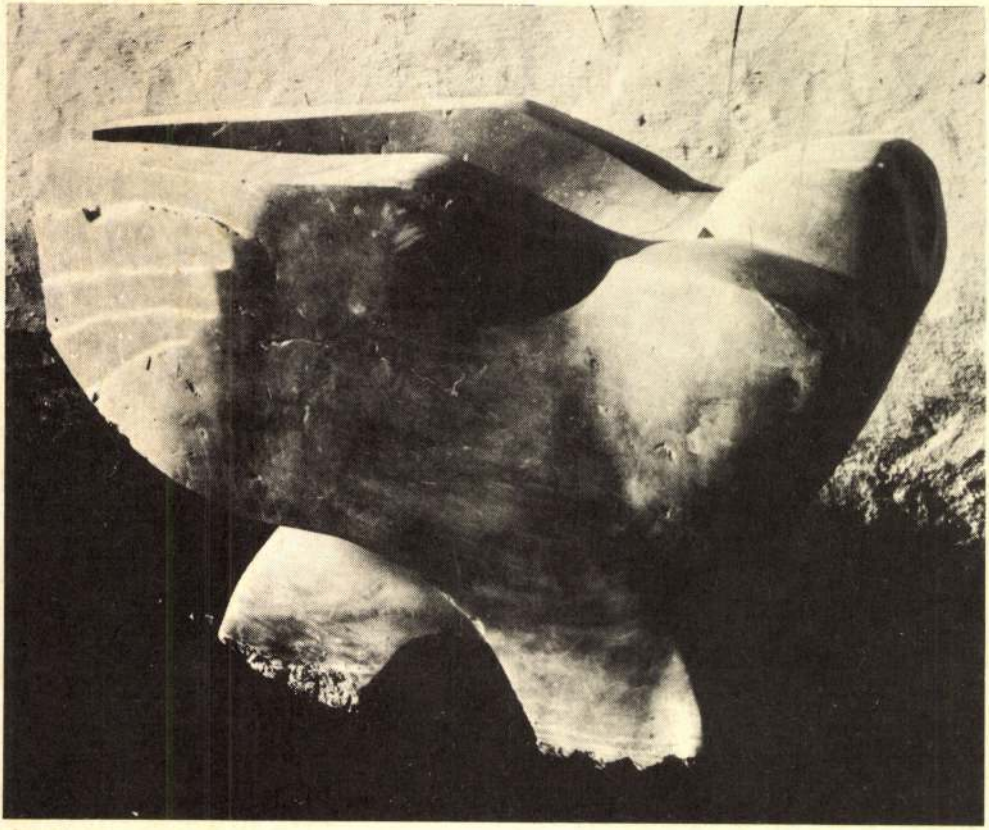

Madár,
1986, mészkő

F.k.: PINCZEHELYI SÁNDOR
KNY.

Colin FOSTER
Odüsszeusz és a Szirén
gázbeton, gipsz, fa, 190x189x265 cm
1999-2000

A PÉCSI GALÉRIA
tisztelettel meghívja

Colin FOSTER
szobrászművész

kiállításának megnyitására
a Széchenyi téri Kiállítóterem Pincegalériajába.
2000. április 6-án, csütörtökön délután 5 órára

A kiállítást megnyitja:

MISPÁL Attila
filmrendező

A kiállítás megtekinthető
2000. április 30-ig, *naponta 12-18, szombaton 10-18 óráig.*
Kedd szünnap.

PÉCSI GALÉRIA • H-7601 Pécs • Pf. 162. • T/F.: +36 (72) 315-623

FOSTER, Colin szobran

Lőrincz Sándor: Albiontól Pakkonyáig [benélgetés] = M. Hirlap 1993. junius 18.

VI. ll

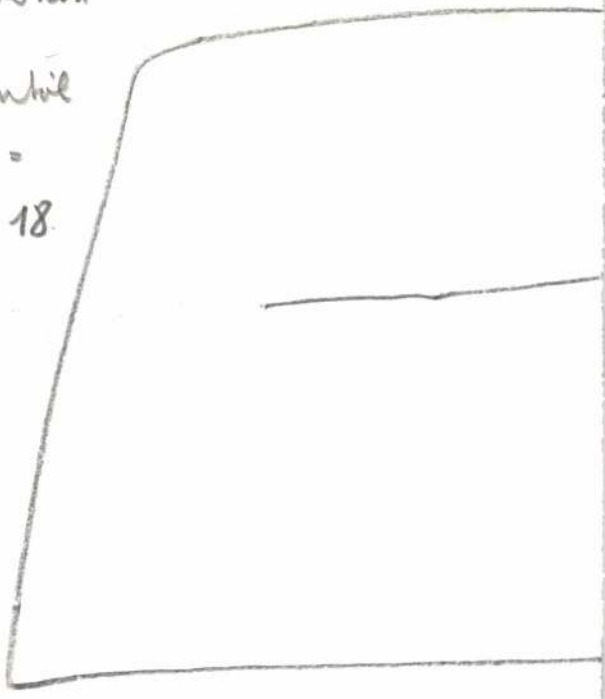

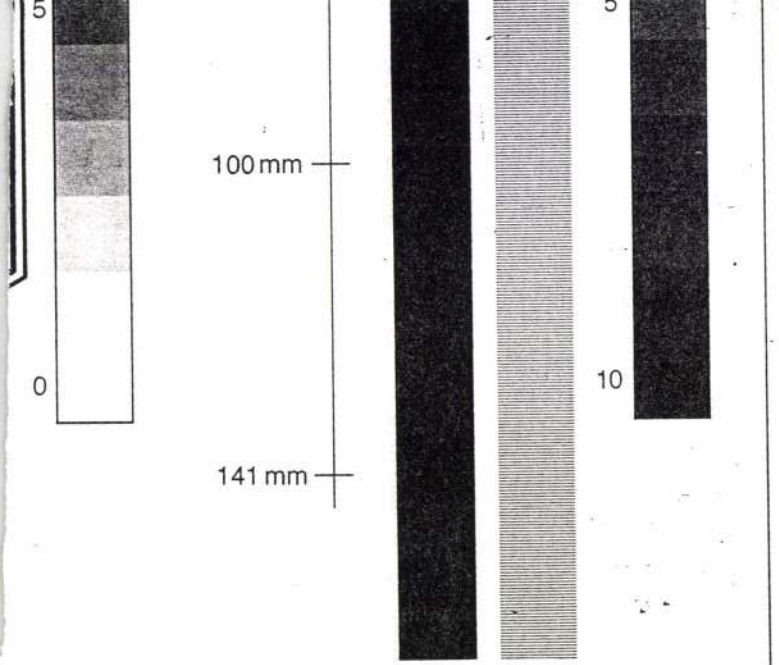

Masch.-Nr.:

Zähler:

Typ:

Techniker:

VS:

KLASSE
BOTOND FORSCH

hommage à

FORSCH BOTOND

a forschungsgruppe_f kiállítása
a **r/e/mig(r)áció** projekt keretében
2006. június 28 - július 8.

megnyitó: 2006. június 28. 19:00
megtekinthető: 2006. július 8-ig
K-P: 16-20, Szo: 12-16 óráig

FKSE Stúdió Galéria
1053 Bp., Képíró u. 6.
tel/fax.: 36 1 411 0235
http://studio.c3.hu

www.forschungsgruppe-f.org
mail@forschungsgruppe-f.org
www.redstargate.net

STÚDIÓ FKSE

támogatók

nka

Fővárosi Önkormányzat
Kulturális Bizottsága

Tímár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézet
Budapest
Úri u. 49.
1014

Fót

(Pest vm.)

Károlyi - kastély

Zádor - Rados

52, 136, 224, 376,
380-l. Kép: 182-n

<Fóth művészeti
rempontból>

Ormós Zsigmond:
< >. Pest 1862.
8-r. 28-l.

Fósi ág. ev. templom

(Pest vm)

Ep. 1876.

Ba. Bpestbalp

60. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fóti gróf Károlyi

László-kastély

(Pest vm.)

tervezte Pollack

Mihály

l.

Bár Bpestbalp

61. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Fóti gróf Károlyi

kastély

(Pest vm)

Bart Bpest Calp

60.1

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fóti kath. templom

(Pest vm)

lásd

Bar Bpesthalp

60, 61. l.

Keppel

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fóti ref. templom

(Pest vm)

Ep. 1787.

Barbpestbalp

Co. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fóti rk. templom

(Pest vm)

A jelenlegi templomot,
l. Ybl M. kivezte cedularva.
Épült 1846–1855.

Chobotvác 219. l.

Régi temploma jelenleg
a reformatusoké.

Fóti templom

Rauscher Lajos rajza

Repr. -

Om III - 533. l.

Fóti ref. templom

Eredetileg a Rasoli-
kusoké volt. A XVII.
sz.-ban épült.

Chobotár 220.

221. l.

Németalföldi festő, 1552: Kódexlap, Mária és Erzsébet találkozása. Jelenve középen alul: Alvaro GILZ. Pergamen, 15 x 12 cm.

A Bertinelli-gyűjteményből

Maszlaghy II. 314. szám.

Fóti ág. ev. templom

(Pest vm.)

Emlitve

Chobotocz

22/. l.

167. — FÓT: A főhomlokzat oszloprendje
Säulenordnung der Hauptfasade — Ordre des colonnes de la façade principale
Arrangement of the columns of main façade
(1823—27.)

Fóti Károly

Kastély

Fót.

Kastély

Épült 1823-27.

Rados Jenő dr.-
Magyar Kastélyok
12. C.

Fót.

Károlyi Kastély

Pollack Mihály
műve.

Rados Jenő dr.-
Magyar Kastélyok.

229. l.

ISLAMISCHE KUNSTWERKE.
Keramik, Gewebe, Teppiche.
100 Tafeln in farbiger Wiedergabe. Format 22×29 cm. Preis in Ganzleinen geb. RM 36.—.

G. Möller:
ÄGYPTISCHE METALLKUNST.
Als Vorzug derselben betrachten wir es, daß sie sich nicht nur auf die bildliche Darstellung der besten Fundstücke ägyptischer Metall- und Edelmetallkunst und die Beschreibung der Fundstätten und näheren Umstände beschränkt, sondern uns auch tiefe Einblicke in die technischen Verfahren dieser Kulturepoche tun läßt. Dadurch gewinnt das reiche Material an Wert.
48 Seiten Text und 48 Seiten Abbildungen. Format 18 × 25 cm. Preis in Ganzleinen gebunden RM 12.—.

VERLAG ERNST WASMUTH AG
BERLIN W 8

DAS

EIN
O R

120
Otto

"
für
ker,
ist
beit
fühl
wor
von
nah

VERLAG

Fót. — Károlyi-kastély

Rados Jenő dr. Magyar Kastélyok. 173. l

160. — FÓT: Gróf Károlyi-kastély
Schloss der Grafen Károlyi — Château des Comtes Károlyi — Castle of the Counts Károlyi
(1823—27.)

grenzen das Verständnis des erläuternden Tex
jedoch durch das Illustrationsmaterial und die allg
sichtliches Bild der ungarischen Adelsschlösser g
Kunst der Allgemeinheit zugänglich zu machen, d
durch Tausend Jahre als östlicher Vorposten de

Die besprochenen Schlösser stehen zum gr
lichen Ergänzung unseres diesbezüglichen Materi
gezogen worden, die durch den Nachkriegsvertra
wurden. (Letzterwähnte sind bei ihrer Benennu

Das vorliegende Werk darf nicht als das R
den — viel zu viel des Ungeklärten ist ja noch z
dener Beitrag zur europäischen Kunstliteratur ge
esse der Kunst Ungarns zuzuwenden im Stande

Fóthi Kastély

lásd

2 /

MAGYAR MUVESZET

1927. 465. l.

Fóti templom

Ormos Zsigmond:

Fóth művészeti szempontból. 8-r. 2 kép, 28 l. Pest 1862

Gyarmat (1702)

templom munkálatai

olás

s nyugták alapján

	Bevétel	Kiadás
vétel	400 –	—
ú	66 –	—
utján	800 –	—
neszen	1266 –	—
)		
ugtája	—	180 –
(VIII) 4. I szám	—	140 –
tája –	—	16 –
"	—	238 –
"	—	12 –
os "	—	48.72
ka "	—	12 –

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1925 április 30-iki számához. (10.)

A szófiai Szent Nedelja templom öt perccel a merénylet után.

MAGYAR KASTÉLYOK — FÓT

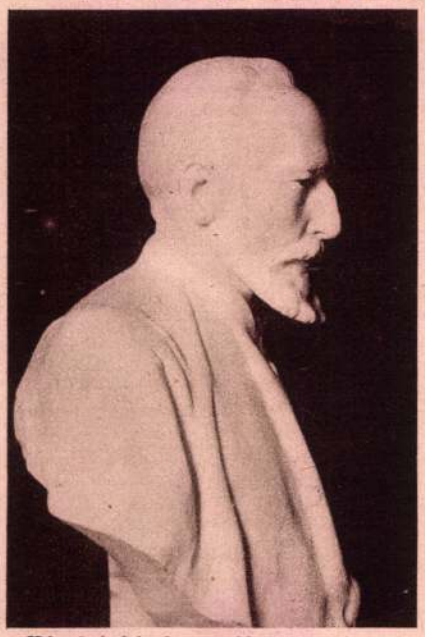

Károlyi Sándor gróf mellszobra Vaszary Lászlótól.

Száztizenhét esztendeje mult, hogy a mult század derekán jelentékeny szerepet játszó fóti uradalom a Károlyi nemzetség birtokába került. A történeti vonatkozásu kastély udvaráról indult el 1848-ban a 16-os számu Károlyi huszárezred, amely Fót akkori urának áldozatkészségéből alakult.

A fóti uradalom az Ujfalussy nemzetségtől 1750-ben Fekete György gróf országbiró tulajdonába került, ennek utódától, Ferenc gróftól pedig, akivel a családnak magvaszakadt, Csekonics József tábornok vette meg. Csekonics 1808-ban özv. Károlyi Józsefné grófné, született Waldenstein Erzsébet grófnőnek adta el. Az özvegy grófné három serdülő fiának szerezte meg a birtokot: id. István grófnak, György grófnak és Lajos grófnak.

A Csekonicsok által épitett fóti kastélyt 1836-ban idősebb István gróf Pollák Ágosttal, a Nemzeti Muzeum hires épitészével átépittette és egyuttal parkirozta a kastély környékét. A jóni oszlopos kastélyban több mint harminc szoba van s a kastélyt fejedelmi módon rendezte be a müvészetpártoló főur Ritka szép a képtár, amelyben különösen Blaas Károly és a hires Richter Lajos, továbbá Markó Károly, az európai hirü magyar tájképfestő s legkiválóbb tanitványa, Ligeti Antal szerepel. Markó Károlyt már 1818-ban Esterházy László gróf, akkori pozsonyi püspök ajánlotta a fóti gróf figyelmébe. A természetért rajongó Markó Károly, aki abban az időben uradalmi mérnök volt Rozsnyón, gyakran kirándult az aggteleki cseppkőbarlangba és az akkor még alabástrom fehérségü barlangból egy részletet megörökitett vázlatkönyvében, majd ezt Rómában kidolgozva, a fóti kastély számára adta el. A képtár egyik becses 48-as

Károlyi István gróf, 1848/49-iki huszárezredes, Károlyi Sándor gróf édesatyja

Ő alapitotta a 16. számu fóti huszárezredet, amiért halálra itélték. Kegyelmet kapott s évekig az olmützi börtönben ült.

ereklyéje a hires Károlyi huszárezred főrangu tisztjeinek képe Lotz Károlytól, mely teljes diszben örökiti meg Rohonczy Lipót ezredest, Podmaniczky

A Károlyi-kastély Fóton.

A kecskeméti görögök

Kecskeméten, a város rendezése következtében, halottjaival, sírköveivel uj temetőbe telepitették az egész öreg görög temetőt. E megható, rendkivüli alkalomból az ország távolabbi részeiből is Kecskemétre gyültek a széjjelszóródott kecskeméti görög-ivadékok. A szomszéd *Nagykőrösön* már egyetlen görög, *Bordács* Szilárd ügyvéd, őrzi a görög kápolna kulcsát, Kecskeméten a temetőköltöztetés alkalmából azonban most kitünt, hogy az 1829-ben felszentelt kecskeméti görög templomnak vannak még számottevő hivői. A szép templom és egyházközség fenntartásához, amelynek ezidőszerint *Papp* György

Papp György nyug. kerületi rendőrfőkapitány, a kecskeméti görög hitközség elnöke.

Papp Mihály, kecskeméti görög füszeres és földbirtokos. (Meghalt 1885-ben.)

Haris Simon, multszázadbeli régi görög kereskedő.

Pacsio (Pacsu) Gergelyné szül. Papp Alexandra, kecskeméti előkelő görög nagyasszony. (Meghalt 1880-ban.)

Kecskeméti görög urileány, a Dragojovich=Lendvay-családból. (Fekete Gyula amatőr-felvétele.)

Nemes Kozma Vazul, 1830-tól a 60-as évek végéig előkelő pesti nyomdász és könyvkiadó, Fáy András barátja, Emilia unokahugával, aki balázsfalvi Kiss József kecskeméti földbirtokos, itélőtáblai birónak lett a felesége.

ny. kerületi rendőrfőkapitány az elnöke, a nagyértékü lakház, bazárépület, egyházi földbirtok elegendő jövedelmet biztositanak.

A budai püspök megértéséből a *hódmezővásárhelyi* görög egyháznak már van egy olyan *magyar eredetü*, magas papi képzettségü adminisztratora, aki a *hellén nyelvü* szertartást végezni tudja. Kecskeméten is elkelne, kedves lenne ilyen magyar-görög pap. Az Athénből jött, Rákócziferences-hajviseletü, mindig zsinóros magyar ruházatu *Kalona* György kántort maiglan nem felejtették el a kecskemétiek.

A nótás Kalona görög kántor koromfekete fürtös fejével, hófehér, vastag bajuszával és szemöldökével kedves alakja volt Kecskemétnek. Az uri görög családoknál Kalona kántor volt a *pincemester*. Szüret, névnap, lakodalom, keresztelő, disznótor nem eshetett meg nála nélkül. Bár a szüretelő *sutut* görögösen *szütünek*, a boroshordó *csapját* pedig *capnak* ejtette ki, testtellélekkel jó magyar volt. Mint ahogy teljesen magyarokká váltak a részben még ma is Kecskeméten élő *Papp, Kozma, Pacsu* (Patzioi), *Csanádi, Juhász, Dragotovich, Mercse, Margo, Gyöngyi, Franko, Haris, Demetrovics* családok. A kecskeméti görögök templomáról, temetőjéről, magyaros multjáról és jelenéről egyébként beszéljenek frissebb felvételü és régibb fényképeink.

Móricz Pál.

Kérjük, mutassa meg ezt a mellékletet ismerőseinek is.

A MAGYARSÁG kiadóhivatala.

Frigyes báró, Almássy Dénes gróf és Bethlen József gróf századosokat. Háttérben a komárom-gutai sátrak láthatók.

Igen értékes a könyvtár, mely 20.000-nél több müvet tartalmaz. Nagy müizléssel van berendezve a kápolna, valamint a márványfalas nagy ebédlő.

A képtárban becses ereklyéket őriznek. Itt vannak II Rákóczi Ferenc ezüst- és aranysorlegei A nagykárolyi kastélyból került ide két gyönyörü zászló, melyet Károlyi Mihály báró csináltatott saját huszárezrede számára 1669-ben. Fót egykori ura, id Károlyi István gróf a 40-es években élénk részt vett Széchenyi munkájában. Ott volt az Akadémia megalapitásánál, ott szerepelt a Nemzeti Szinház, a Nemzeti Kaszinó, a Gazdasági Egyesület és sok közhasznu intézmény alapitói között.

1848-ban kitört a szabadságharc. Fót gavallér ura ezüstjének legnagyobb részét, mintegy 20 régi mázsát, tett le a honvédelem oltárára. Ő maga két fiával, a 22 éves Edével és az alig 16 esztendős Sándorral együtt kardot kötött és elrendelte, hogy birtokairól az összes fegyverfogható gazdatisztek és fiatalabb cselédek csapjanak fel honvédnek. Meghatva e nemes példától, ekkor mondotta tollba a teljesen világtalan Wesselényi Miklós báró a Kossuth hirlapjában megjelent »Nyilt levél Károlyi István grófhoz« cimü őszinte hódolatát.

Markó Miklós.

Néhai Károlyi Sándor gróf kastélyának fogadóterme.

Fóti kastély

Vas. rys. 1877

740 l 745. l

képekkel

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPÍTÉSZ

TELEFON: JÓZSEF 406—68.
[illegible], Horthy Miklós-út 66.
Telefon: 69—2—45.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottságának,

B U D A P E S T .

IX. Rákos utca 10

Fóti kastély

Vas. Ujs. 1913. 17. szám

képekkel

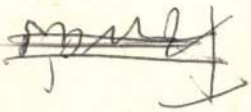

Tót

lakosainak élénkszínű grapju könyvegei a kiállitáson. (Képzőm. Tőisk. helyiség ben)

A magy. iparművészet két kiállitása.
Est. 931. X. 10.

Fót lakosainak

szönyegei fól szerepelnek a kiáll.-on.

(D.A.) Az Ip.m. Muzeum két kiállítása.
M. 931. X. 10.

FOTELMI vagy FOTELINI, Bartolomeo.
1552-ben Eger falain dolgozott./A.N.B.A.

L.A.

Maggiorotti, 435.

Architetti e architetture militari. Vol. II. L'opera del genio italiano all'estero. Serie IV. Roma, 1934.

Fáth Ernő, Sesto

a Műcsarnokban rendezték meg az Októberi köszöntő táslatot, melyen szerepel a műrész műve.

Tasnádi Attila: Ünnepi tárlat-tanulságokkal.
Népszava, 1977. nov. 20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BP. Rundschau
Fóth Ernő
1967 JUL 7

1021

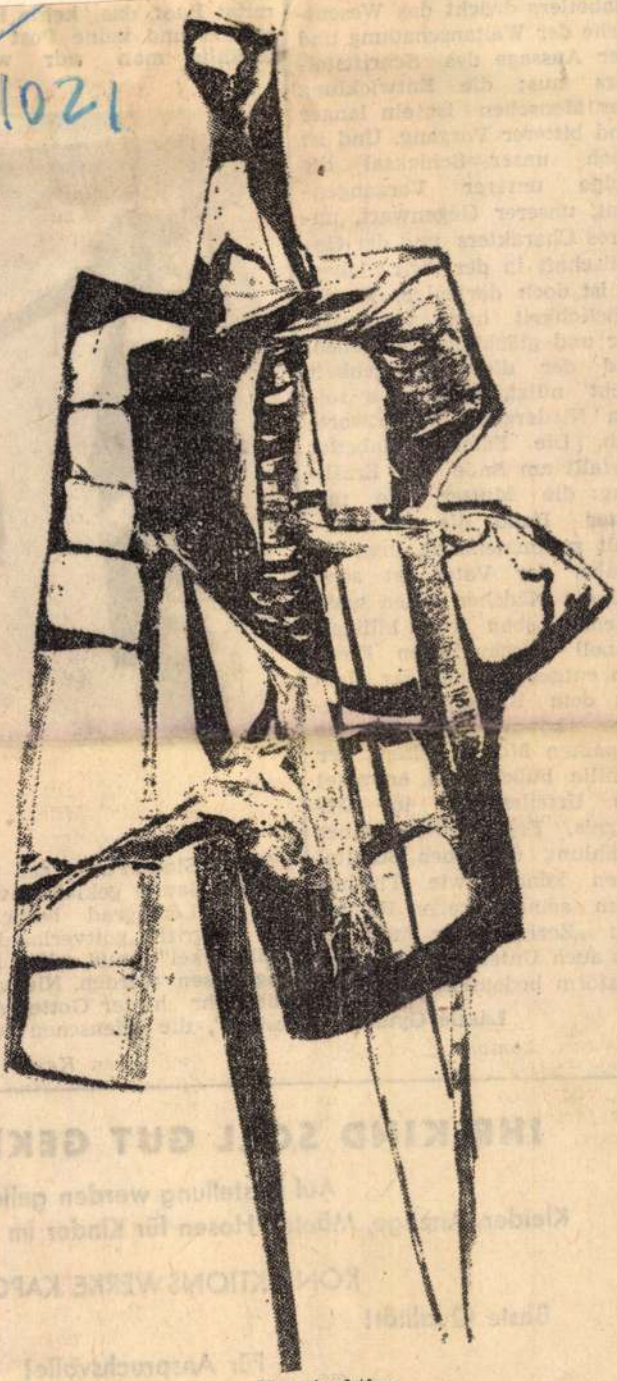

Konstruktion
Grafik von Ernő Fóth

Habetlers drückt
liche der Weltansc
der Aussage des
lers aus: die
der Menschen is
und bitterer Vorg
auch unser Sc
Folge unserer
heit, unserer Ge
seres Charakters und der Gesellschaft in der wir leben, so ist doch derjenige, der die Möglichkeit hätte, vernünftiger und glücklicher zu leben, und der diese Möglichkeit nicht nützt, selber für seinen Niedergang verantwortlich. Die Familie Habetler zerfällt am Ende der Erzählung: die Mutter, die mit fester Hand die Habetler-Welt zusammenhielt, liegt im Grabe, der Vater ist senil und die Mädchen sehen wohl einem Leben von billigen, schnell vergänglichen Freuden entgegen. Jani, der nicht aus dem Kreise herausbrechen konnte, der für die verpaßten Möglichkeiten der Familie büßen muß, erwartet den Urteilsspruch im Gefängnis. Fejes hätte seiner Erzählung denselben Subtitel geben können, wie Thomas Mann seinem großen Roman gab: „Zerfall einer Familie", was auch Untergang einer Lebensform bedeuten kann.

László Gyurkó

schöne Stadt Paris sei, un
wie de Gaulle gekleidet war
als er Leningrad besuchte
Der Begriff „gottverlassene
Krähwinkel" muß schon fal
lengelassen werden. Niemand
lebt mehr „hinter Gottes An
gesicht", die Menschen wis

IHR KIND SOLL GUT GEKL

Auf Bestellung werden gelie
Kleider, Anzüge, Mäntel, Hosen für Kinder im A

KONFEKTIONSWERKE KAPO
Beste Qualität!

Für Anspruchsvolle!

Export: HUNGAROTEX, Budapest 5.,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

Fóth Ernő

1997 MÁR 2

1021

Megjelent az Alföld márciusi száma

Az Alföld márciusi száma Ágh Istvánt, a fiatal költőnemzedék egyik tagját mutatja be, és közöl versei közül néhányat. Kívüle Pákozdy Ferenc, Mátyás Ferenc, Kertész László, Zsadányi Lajos, Gergely Ágnes, Iszlai Zoltán, Weöres Sándor, Kónya Lajos és Nagy András verseit közli a folyóirat. Érdekesnek ígérkezik Mirko Markovič: „Ismertem Hemingwayt" című írása, amit Krecsmáryné Baraté Rozália fordított magyarra. Csontos Gábor Játék című elbeszélésével szerepel a márciusi számban. Juhász Izabella Nagy Andrásról írt megemlékezést.

A Népművelés című rovat Békés András: „Ízlés, népművelés, művészet" című írását és Bakó Endre: „Őrjárat a művészetek hátsó kapui körül" című riportját közli.

A Valóságunk című rovatban Sápi Lajos: „A városrendezés múltja Debrecenben" címmel, a Tanulmány rovatban Kurucz Gyula: „Szerb Antal világa" címmel írt tanulmányt.

A Művészet rovatban Pogány Ö. Gábor: „A nyolcvanéves Holló László" címmel írt köszöntőt Debrecen Kossuth-díjas festőművészéről, Pongrácz Zoltán: „A zeneművészet harmadik korszaka" című tanulmányában az elektronikus zene kérdéseivel foglalkozik.

A „Hónapról hónapra" című rovat Bőgel József, Bényei József és Veress József írásait közli.

„Az Alföld képcsarnoka" rovatban Szíj Rezső Fóth Ernő festőművészt mutatja be. Ezenkívül Holló László, Fóth Ernő és Pongrácz Pál grafikáit közli a folyóirat.

rosban, fürdőszoba-használattal azonnal vagy március 15-től, ágynemű nélkül, egy vagy két nőnek kiadó. Nemzetőr utca 3. A. Arany János utcából nyílik.

Eladó nagy rekamié, háromajtós szekrény, íróasztal, középszőnyeg. Tanácsköztársaság útja 36., II. 6. Szentesi.

Nyugdíjas nőt fiamhoz felveszek. Papp, Marx Károly utca 22. Érdeklődni 16 órától.

Lakásomon gyermek gondozását vállalom. Érdeklődni: Csapó utca 15., II. em. 6.

Szőlő, gyümölcsösbe felest keresek, fényezett hálóbútor, mosdókagyló eladó. Lehel utca 26.

Igényesnek kaukázusi diógyökér háló, hármastükörrel, hármasszekrény, egy négyajtós világos szekrény, négyszemélyes, világos rekamié, két fotel, két szék, négy biedermeier antik szék eladók. Csapó u. 98.

Eladó egy rádió. Böszörményi út 17., 2. ajtó.

Üzembiztos 2
Junior sportautó
rintért eladó. I
16.

Bútorozott szo
vagy dolgozó l
társnak felvesze
utca 24.

Duplarekamié
vítást vállalok.
6.

Bútorozott szob
gozó nőnek kiadó. Honvéd utca 24., 1. ajtó jobbra.

3 szobás lakóház lakómentesen eladó. Hajdúszoboszló, Rákóczi utca 35.

2 db fehér süldő eladó. Öreg János utca 28.

Prima hálóbútor, kis konyhaszekrény, külső ajtó eladók. Bethlen utca 6.

Eladók: kisméretű modern konyhabútor, fényezett háló, vitrin, két tölött szék, toalett-tükör, szelon, párosági, hat matrac, ágysodrony, lemezjátszó, kis konyhaszekrény. Pacsirta utca 19.

Skoda 445-ös személygépkocsi igényesnek eladó. Létai út 21.

u. 30.

Erdőmérnök négyéves üzemi gyakorlattal elhelyezkedne állami gazdaságban, tsz-ben. Ajánlatokat „Lakás szükséges" jeligére a nyíregyházi lapkiadó vállalathoz kérek.

Külön bejáratú bútorozott szoba két férfi részére kiadó. Simonyi út 2.

Egy pár női kesztyűt találtam. Tulajdonosa átvehető esti órákban. Iskola u. 4., Wagner.

Eladó locsoló gumicső, udvari nyári zuhanyozó, forcsövek, haszonvasak, köszmétekarók, kis Kalor kályha, zománcozott üst. Simonyi út 7., hátsó udvar

ÁCSOKAT, VASBETONSZERELŐKET, KUBIKOSOKAT

és segédmunkásokat budapesti munkahelyeinkre felveszünk. Jó munkakörülményeket, állandó munkát, munkásszállást, napi kétszeri étkezést biztosítunk. Felvételhez tanácsi igazolás szükséges. Jelentkezés: ÉM Közép-építő Vállalat, Budapest, VI. Rózsa Ferenc u. 107 (Nyugati pályaudvartól egy megálló a 71-, 71-es trolibusszal, a Keleti-pályaudvartól négy megálló a 73-as, 75-ös trolibusszal.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 16.

Fóth Ernő

PESTMEGYEI HÍRLAP

— **Fóth Ernő festőművész** kiállítása szombaton délben nyílik a Mednyánszky-teremben (Bp. V., Tanács krt. 26.). Megnyitó beszédet mond Weöres Sándor költő.

Fóth Ernő, festő

Irodalmi és művészeti díjak

Ma a Fészek Művészklubban dr. Pozsgay Imre kulturális miniszterhelyettes adta át az irodalmi és művészeti díjakat.

Munkácsy Mihály-díj

I. fokozat: *Fóth Ernő* festőművész, *Németh József* festőművész, *ifj. Szabó István* szobrászművész;

II. fokozat: *Bokor Kornélia (Engelsz Józsefné)* iparművész, *Bereczky Loránd* művészettörténész, *Fabók Gyula* festőművész, *Gyurcsek Ferenc* szobrászművész, *Kádár János Miklós* festőművész, *Mészáros Mihály* szobrászművész, *Mázer Pál* belsőépítész;

III. fokozat: *Barczi Pál* grafikusművész, *Benkő Ilona* keramikusművész, *Brenner György* grafikusművész, *Szabados Árpád* grafikusművész, *Vörös Irén* ruhatervező művész;

— : Kitüntetés alkalmából 2.

ESTI HIRLAP,

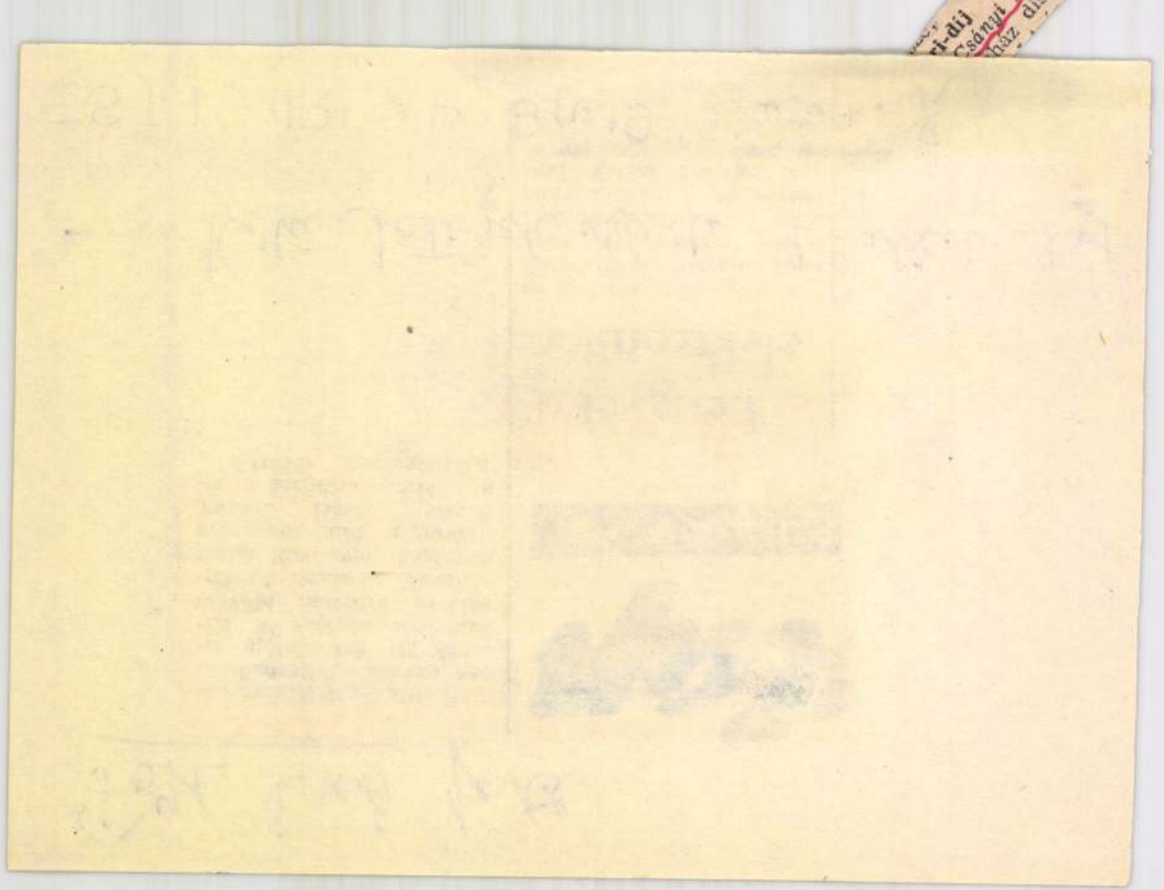

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Fóth Ernő

NÉPSZABADSÁG

1965 JUN 16

*

FÓTH ERNŐ FESTŐMŰVÉSZ kiállítását szombat délben nyitja meg a Tanács körúti Mednyánszky Teremben Weöres Sándor költő.

*

1021

ál
be
órakor ny... meg.

...mbaton 12

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Fóth Ernő

NÉPSZABADSÁG

1965 JUN 25.

— **Fóth Ernő** festőművész kiállítását a Mednyánszky Teremben hétköznap fél 10-től 18 óráig, szombaton 10-től 15 óráig tekinthetik meg az érdeklődők.

10211

százalékos
rakba szállítunk, mert így meg
tárolható a gabona

Fóth Ernő
1966 JAN 27

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

A Budapesti Történeti Múzeum gobelin pályázatán Fóth Ernő festőművész nyerte el az első díjat. A tizenöt négyzetméteres falikárpit témáját a főváros történetéből merítették a pályázó művészek.

◇

Ma.	Angol mechanikás, kl.	Mindennemű

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188 296, 188 307

Fóth Ernő

PETŐFI NÉPE

1967 SZEP 1 0

1021

Elkészült a körfreskó

A kiskunfélegyházi városi és járási pártszékház tanácskozótermébe nagyméretű körfreskó elkészítésével bízták meg Fóth Ernő festőművészt. A mű több hónapos munkával most elkészült, a zsűri szeptember 15-én értékeli a művész munkáját.

A monumentális falikép Kiskunfélegyháza múltjából és jelenéből elevenít meg részleteket és különösen a forradalmi hagyományokat hangsúlyozza ki.

Gyár, Kecs-
Károly u.

azánfűtőt

Munkaügyi
7168

sünk
VÁCS ÉS
OKAT,

SOKAT,
i Vegyipari

Gyár- u
keres vid
re

lakatos,

tő, kov

és segé

A külszol
szes jut
(Munkah
Fűzfő, I
zítő.) Jel
vagy ír
ker. Paul
zeti oszt

Ere
hirde

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitási kritika

Élet és Irodalom 1965 juni.26.lap -

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1966 márc.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MAR 26

MAGYAR NEMZET

Fóth Ernő

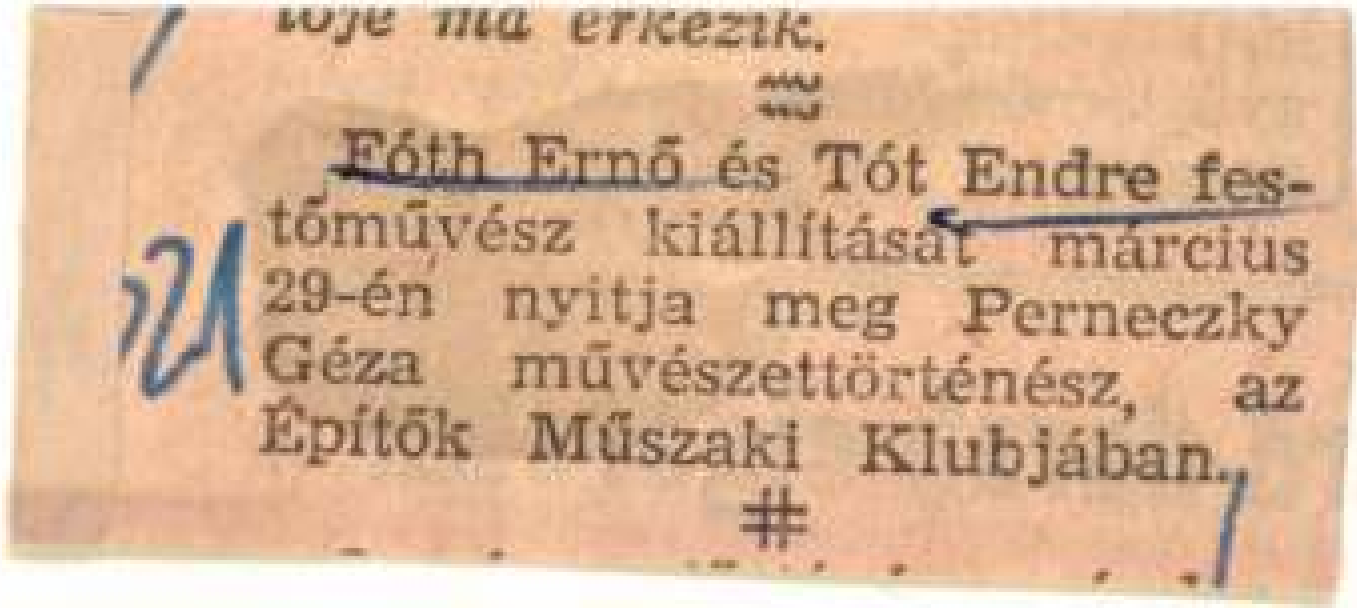

...lője ma érkezik.

Fóth Ernő és Tót Endre festőművész kiállítását március 29-én nyitja meg Perneczky Géza művészettörténész, az Építők Műszaki Klubjában.

Fóth Ernő M.D.K.

Díjazva a pályázaton I. díj

Pernoczky Géza A budai várpalota gobelinpályázata. Kiállítás a Fészek Klubban

Magyar Nemzet 1966 március 16. 4.l.

Fóth Ernő M.D.K.

Művei a Fiatal művészek Stúdiójának kiállitásán

Tasnádi Attila: Kiállitási jegyzetek

Kortárs 1965. márc.

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Művészetért 1965 julius, lap 5.

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 juli.11.lap -

Fót h Ernő M.D.K.

Veszprém, Kiss ajos lakótelep, 12 tantermes is kola képzőművészeti munkái. Maresán Lászlóval.

Építész:Márton István.

Épült:1960-61

Magyar Epitőművészet 1963/1. 19. 1.

100/100

Fóth Ernő M.D.K.

Művei a kiállításon

Földmarkoló

Celmacher Emma: Studio 64.
Fiatal képzőművészek kiállítása
Magyar Nemzet 1964. december 11. 4.l.

Fóth Ernő festő

Szerepel az alábbi táblaton

Kovács Gyula: Studió 1958-68

Művészet 1969 IV. 3 old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K

Fáth Ernő
festő

Részt vett a tárlaton

Thoráczs Anna: Stúdiók 1958-68.
Művészet, 1969. április – 3 lap.

Fóth Ernő

Képekkel szerepel az alábbi tárlaton

Rózsa Gyula: Fiatalok tárlata?
A Studió 58-68 Liánitásról

Nagyabadság 1969 I. 10

Fóth Ernő

festőművén figurális gobelin-
je elkészült, a szombathelyi
tanács Tervező irodájába
kerül.

Magyar Nemzet 1968. júl. 11. 4.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.p.46.

Fóth Ernő

Földkaparók, o.

Téli Tárlat 1964. Székesfehérvár

tatta: a dzsentri pusztulása és a
ló idején. Első verses kötete /Versek/
ső prózai kötetével /Levelek a zárdá-
entkezett. A magyar irók sorába azon-
em a magyar kritikai realizmus fejlő-
st képviselő prózai irásai, elsősor-

Fóth Ernő

Készpel a Fiatal művészek
Stúdiója kiállításán az Ernst
Múzeumban

Kritika 1965 III.n. 502 old.

Fóth Ernő

Sgraffito, fig. komp. 11 m?

Pestmegye, Solymár, Pestmegyei Faipari Vill. Irodalmi Kulturterem.

Tájékoztató 64/65 Képző és Iparmúvészeti Lektorátus

17 l.

Fóth Ernő MDK

Épitkezők, olf.

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képsőn. Kiáll.

Fáth Emő

Pernecky G: Studió 67. Fiatalok ~~az~~
Kiállítása az Ernst Múzeumban.

Magyar Hírlap, 1967. V. 17. 4. o.

MDK

Fóth Ernő

Kiállitási hir

Nógrád 1968 juli.19.

MDK

Fóth Ernő

Fatörzs, repr.

Vas megyéből szárm. képzőművészek kiáll.
1968. Savaria Muz. Szombathely

Fóth Ernő

Grafika (repr.)

Új Szó VI. évf. 1966. febr., 2. sz., Borító 3. old.

Fóth Ernő

A Fiatal Képzőművészek Stúdió-
jának tagja.

Új Írás VI. évf. 1966. febr., 2. o. 2. l.

Fóth Ernő

Lapunk képzőművészeti mellékletein most a Fiatal Képzőművészek Stúdióját mutatjuk be az olvasónak. A grafikusok vagy a rajzolással is foglalkozók körül a Stúdió maga válogatta össze azokat, akik a bemutatkozást sikerrel vállalhatják. ...szembetűnő a stúdió fiataljainak változatos hangvétele. Fóth Ernő tragikus feszültségű maszkalakzatától Engel Tevan István, vagy Bujtor Károly groteszk rajzaig igen széles a skála.

Új Irás VI. évf. 1966. febr., 2. sz. Műmelléklet 1. l.

MDK

Fóth Ernő

Kiállitási kritika

Vas népe 1968 juli.28.

Fóth Ernő

Jestő

M.D.K

A zalaegerszegi szinkámpalja zaton
részt vett.

Kovács Gyula: Basha József művészete,
Művészet, 1967 november - 35 lap.

Fóth Ernő
festő

M.D.K

Miltatás.

Kovács Gyula: Baska József művészete
művészet, 1967 november - 35 lap

Fóth Ernő

MDK

Földmarkolók I-II. olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatalok Képzőm. V. kiáll.

Fóth Ernő MDK

Formák 1965 olf. 39x5o

Formák 1965 olf. 31x48

Monotipia 1962 I-VI.

Modnyánszky Terem 1965.jun-julFóth E. kiáll.

Fóth Ernő MDK

Vágóhid 1965. olf. 52x8o cm.

Kompozició III. 1965. olf.65x12o

Forma 1965. olf.39x25

Mednyánszky Terem 1965.jun-julFóth E. kiáll.

Fóth Ernő MDK

Halászhálő 1962. monotipia 19x3o

Kroki 1963 toll L-X.

Fóth Ernő MDK

Leány csendélettel 1962 olf. 7oxloo

Figura II. 1962 olf. 48x33

Szobrok 1962 olf. 61x55

Mednyánszky Terem 1965 jun-jul.Fóth Ernő kiáll.

Fóth Ernő MDK

Szobor II. 1962 olf. 42x22

Földmarkoló I. 1963. olf. 7oxloo

Figura I. 1963. olf. 8ox5o

Mednyánszky Terem 1965 jun-jul.Fóth Ernő kiáll.

Fáth Ernő

Műve szerepel a „Vadászat a művészetben" c. kiállításon a Műcsarnokban

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 12
4. old.

Föth Ernő festő

Viállítása nyolt a

Mednyánszky teremben

Tükör 1965 június 29. 19. old.

Fóth Enikő

Részt vett a Lengyelországi Szczecinben a népi demokratikus országok fotóinak II. kiállításán (megnyílt: 1967. XII. 17.).

Képzőművészeti Almanach 4, Corvina 1969, 71. l.

Fóth Ernő

Drámai képek alkotójaként mutatkozik be.

Rózsa Gyula; Fiatalok tárlata? A Studió 58--68 kiállitásról; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 28.l.

FÓTH ERNŐ

Műve szerepel a Műcsarnokban (eml).

Losonci Miklós: Vadászat a művészetben.

PEST MEGYEI HÍRLAP, 1971. szept. 12.

Fóthi Ernő

szerepelt a Stúdió 64 kiállításon.

ÉS 1964. dec. 12.

Stúdió 64. Fraur János

Fáth Ernő

„Prométheusz" 1914. olaj, 122×94 cm, 1977
(repr.)

Művészet, 1977. 11. a borító hátoldalán.

Fóth Ernő festő

A vasi műhely él és növekszik, jók az adottságai. A vasi műhely ereje abban is megnyilvánul, hogy komoly értékeket sugárzott a magyar képzőművészeti kultúrának. – Lakatos József, Fóth Ernő és még mások innen távoztak, városokban végeznek festői szolgálatot

Losonci Miklós: A vasi műhely.
Vasi Szemle, 1976. 4. 547. old.

Fóth Ernő, festő

L.:Marton László

-:Nivójutalmak-köztéri alkotásokért 7.

Népszabadság, Bp. 1977 szept. 20.

Föld Erno

„Földanya"

137. lap.

Kritikák és képek Corvina Bp.1976.

Fölk Ernő

Objektiv v.szubjektiv okokból hiányzó
művészek között emlitve

Németh Lajos:Reflexiók a XI.Magyar Képzőművészeti
Kiállitásról /Kritika 1968/6 /
Kritikák és képek Bp.Corvina 1976.

Fóth Ernő

Méltatás.

—: Kiállító-művészek.
Művészet, 1978. április – 15. lap.

Fóth Ernő

A Honvédelmi Minisztérium Köz-
ponti Klubja különterméhen te-
matikus i gényű fantazina tor-
vezésére kiírt pályázaton részt
vett.

-----:Képzőmüvészeti pályázatok.

Müvészet, 1976.december - 48.oldal.

F Ó T H ERNŐ, iparművész

A Nagycenki Széchenyi István Emlékmúzeum Kiállitásán az emeleti V. terem falán a Barabás féle A Lánchid alapkőletétetle c.képe helyébe Széchenyi tevékenységét és történelmi szerepét a művészet nyelvén megfogalmazó gobelin kerül.Fóth Ernő terve. 381.old

KÖRNYEI ATTILA: A Nagycenki Széchenyi István Emlékmúzeum 353.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Fóthkemő

A művész a vasi földről

szarmázek

------:Vasi festők és szobrászok.

Müvészet,1976.augusztus - 13.oldal.

Fóth Ernő

A Munkácsy Mihály-dij I. fokozatával tüntették ki a következő müvészeket:
Fóth Ernő festőmüvész,
Németh József festőmüvész és
ifj. Szabó István szobrászmüvész, közli a lap az 1976. év kitüntettjeinek sorában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 3.
XX. évf. 14. sz. 8. lap.

Fóth Ernő, festő

Trák kincsek kiállítás

Trák kincsek kiállítása Budapesten 12.

Esti Hírlap, Bp. 1978 [illegible]. 11

FÓTH ERNŐ, festő

Burány Nándor és Radnóti Kovács Árpád festőművészel ál
tal vezetett 10 éves szombathelyi Derkovits Képzőmüv.
Kör tagjai szombathelyi kiállitása 1959. jun. 20. jul 19-i
FÓTH ERNŐ mü is szerepelt azon. 67.old

---A szombathelyi Derkovits emlékkiállitás 60,old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, 1959.I.köt.
Szombathely, 1959

Fóth Ernő
gobelinszövő

1972 októberében, Koppenhágában egy képzőművészeti kiállításon vett részt a művem.

-.- Magyar művészek külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 75.oldal

Fóth Ernő

Szürke, monokróm színskálájú képei figyelmet érdemelnek (Studió 70, Ernst M.).

Bojár Juán: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. IV. 7. 6. l.

Fóth Ernő

Fóth Ernő „Vadászat" pannója a Mátrafüredi Ovar Szállóban van elhelyezve.

-----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Foth Éva festőművész

kiállítása a nyugat-berlini rádió épületének galériájában

Népszabadság, 1985. X. 17

Fóth Ernő

festő

A nagycenki Széchenyi kastély – Közlekedési Múzeum nagytermében elhelyezendő gobelin pályázaton részt vett a művész.

H.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1974.február - 48.oldal

Fóth Erűő

A budapesti Semmelweis Orvostudomá-
nyi Egyetem elméleti tömb dohányzójában
elhelyezendő üvegmozaik kép tervezésére
kiírt pályázaton vett részt

—: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március - 48 oldal.

FÓTH ERNŐ, festő

Sokan vagyunk,Németh Mihaly,Brankovics Éva/Németh felesége/,Fóth Ernő,Lakatos József,majd Vörös Ferenc növendékei közül azok,akiknek képeit már országos kiállitásokra is elvitték.-Ennyire népes már egy leendő sárvári képzőművészeti élet törzsgardája. 141.old

TAKÁCS IMRE: Sárvár és Németh Mihály 136.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1.szám, 1968. Szombathely

FÓTH ERNŐ,festő,iparművész

"FATÖRZS" cimü non figurativ képe.-A Vasból elkerült müv
vészek ~~xxxxxxx~~ müveiben nem igen kerültek papirra,vászo
szonra,nem öltöttek testet a vasi tájak,emberek.-De régi
részélmények bizonyára még bennük rezonálnak müvében.
A Szombathelyi Savaria Múz.kiállitása,1968.júl.21-szept
15.-Vasi müvészek. 598.old

HECKENAST JÁNOS: Kérdések és válaszok egy kiállitá-
son 597.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

FÓTH ERNŐ, festő,iparmüvész

A Szombathelyi Savaria Múz-ban 1968.júl 21-szept 15 között kiállitás.Azok alkotásait mutatták be,akik Vasban születtek,vagy itt tanúltak,tevékenykedtek és akik innen távozva is még kötődnek a vasi földhöz.-17 kép,22 grafika,2 gobelin,9 szobor,1 vegyestechnikáju kép. 597.old

HECKENAST JANOS: Kérdések és válaszok egy kiállitáson 597.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

Foth Ernő
festőművész

A prágai Magyar Kultura Kralovy Vary -i és
Prága- i kiállitásain részt vett.

.-. Magyar müvészek kiállitásai külföldön.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal.

FÓTH ERNŐ, festő, iparmüvész

A Szombathelyi Savaria Múz-ban 1968. júl. 21-szept 15 között vasi müvészek kiállitása.-Fóth Ernő nagyméretü gobelinje sok látogatóban jelentkezik hosszabb időn át visszatérő szép emlékként, de kimagaslóan nagy alkotással a kiállitáson nem találkoztunk. 597.old

HEGEDÜS JANOS: Kérdések és válaszok egy kiállitáson 597.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

Fóth Ernő

műveit 1965-ben mutatták be a Tanács

kat. 26. sz. a. Mednyánszky teremben.

Bezza László, Bernát György, Erdei

Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-

pest 1973. 1335 l

7451

Fáth Ernő festő

a boglári temetődombi kápolnában kiállítás nyílt a Műcsarnok anyagából, ahol szerepel a művész „Rögök" c. festménye. | szulétve |

Horányi Barna: Fordított torony.
Somogyi Néplap, 1974. júl. 28.

Fath Emő festőművész

az új-belgrádi Modern Művészeti Múzeumban tegnap nyílt meg a magyar kiállítás, melyen Emőnek szerepelnek.

B.F.: Belgrádban megnyílt a magyar képzőművészeti kiállítás.

Magyar Szó, 1943. szept. 9.

FÓTH ERNŐ, festő, iparművész

A Savaria gobelin és gobelinterve a Tervező Iroda számá-
ra készült. a meghirdetett pályázat alapján, de a vasi táj
ember nem igen érezhető rajta.-De régi részélmények még
bizonyára benne rezonálnak művében.
A Szombathelyi Savaria Múz. kiállitása, 1968. júl. 21-szept
15. között. Vasi művészek. 598. old

HECKENAST JÁNOS: Kérdések és válaszok egy kiállitá-
son 597. old

VASI SZEMLE, XXII. évf. 1968. 4. szám. Szombathely

Fóth Ernő

festő

„Földanya"

Repr.

Képrőmű. Almanach 3.

Corvina 1972.

Fóth Erzsi

Földanya

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972

Fóth Erzsó

Perneczky Géza és Rózsa Gyula cikkeinek /a Fiatal Képzőművészek Studiója kiállításáról/ a fenti művészre vonatkozó megjegyzéseit bírálja

Ujvári Béla recenziója /Képzőművészeti Almanach, 1970 / 2. Művtört.Írt.1972.2.sz.156-160.l.

158.l.

Föth Ernő

a Kokas Ignác névével jelezhető erőteljes pontimpressionizmust fusi-tette tovább

Kritika 1971 január

M. old.

Fóth Ernő festőművész

Március végén nárult a Műcsarnokban a „Köztulajdon a képzőművészetben" c. kiállítás amely jelképes elszámolás az ország területén lévő alkotásokról. Egy a művész kiskunfélegyházi freskói (említve).

Bartha Éva: Jegyzetek a képzőművészeti köztulajdonról.
Népművelés, 1975. 5. 31. old.

Fát Krnő

festő

Másodízben rendezte meg a Nemzeti Galéria a Hatvani Galériával közösen az Orsz. Tájképfestészeti Biennálét, a Galériában. – A művész képe tájkép és szürrealizmus, pontosabban szürrealisztikus montázs, sötét és világos foltok, vonalak. (említve)

Láttuk, hallottuk.

1977. márc. 6. Petőfi 11.42 V Gné.

Fóth Ernő
festő

M.DK

Földmarkolói ciniő képet
állitotta ki a tárlaton.

Frank János: Studió 64
Élet és Irodalom, 1964. dec. 12 - 2 kap.

Fóth Emő, festő

M.Dh

Látomásnevű képekkel nevepel in Ernst Múzeumban

Rózsa Gyula: Stúdió 64 9.

NÉPSZABADSÁG 1964. dec. 24.

Fóth Ernő, festő

MDK

Kiállítása megtekinthető
a Medgyaszay Teremben.

— : Hk

8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. jún. 25.

Fóth Ernő M.D.K.

Az Iparművészeti Vállalat szövőmühelyében kivitelezték gobelin-tervét

Domanovszky Endre: A magyar gobelin-művészet hus
éve

Magyar Nemzet 1965 március 7. 9.l.

MDK.

Fóth Ernő

Kritika a Studió 64. kiállitásán szerepelt müveiről

Valóság 1965. 3. 91 lap.

MDK

Fóth Ernő

Földmarkolók II. of.

Studio 64. - Fiatal képzőművészek V.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec. 8 o.

MDK

Fóth Ernő

Földmarkolók I., of.

Studio 64. - Fiatal képzőművészek V.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec. 7. o.

MDK

Fóth Ernő

Rózsa Gy.: Studió 64. Fiatal képzőművészek az Ernst Muzeumban. Népszabadság 1964. dec. 25. 9.l.

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitási kritkka

Esti Hirlap 1965 juni.2o.lap -

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 juni.27.lap -

MCK.

Pólik Imre

Kiállításunk Miskolcon

Magyar Nemzet 1965 jún.27.-ig -

M.D.

FÓTH Ernő

Munkatársa pécsváradi várrápol-
na helyreállításánál

Tervező: Ferenczy Károly

Magyar Épitőmüvészet 1961. 5.sz. 40-41.l.

Fóth Ernő festő M.D.K.

kiállitása az a mednyánszky -teremben

Napló

Magyar Nemzet 1965. junius 17. 4.1.

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov.lap 46.

Fóth Ernő M.D.K.

Gobelin-tervét az Iparművészeti Váll szövőműhelyében kiviteleztek
/ 1 db/

Domanovszky György: A magyar gobelin-művészet husz éve
Magyar Nemzet 1965. márc. 7.

MDK;

Fóth Ernő

Mozaikpályázatáról

Nógrád 1965 szept.15.

Fáth Ernő

Kiállítása nyílt a Medgyaszay Teremben.

Magyar Nemzet 1965. jul. 18.

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 juli.4.lap -

Fóth Ernő

M.DK

Az Ernst Museumban rendezett
tárlaton részt vett.

Szabó György: Stúdió 67
Élet és Irodalom, 1967. május 6-7 kep

Fóth Ernő, festő MDK

Futóras-e feltűnik a Stúdió 66. táblatan.

Rózsa Gyula: Végletek és távlatok 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. máj. 7.

Fóth Ernő, képzőművész

- készített gobelint a Szombathelyi Tanácsház díszterme részére. Készíti az Iparművészeti Vállalat gobelinszövő-műhelye.

Gobelin-szövők
Magyar Ifjúság, 1968. IX. 6. 21. l.

Fóth Ernő

Kokas Ignác "követő"-jeként említi meg a művészt Perneczky Géza: "Fiatalok?" c. kritikájában, de magasabb szinvonalon, önálló mondanivalóval rendelkezik, a többi kiállitó Kokast követő művészekkel szemben, akik szintén a Fiatal Művészek Studiójának tárlatán szerepelnek az Ernst Muzeumban.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 18.
XIV. évf. 16. sz. 12. lap

Fóth Ernő

Szimbólum c. képét (eml.)
az állam megvette

Oelmacher Anna: A szüvimentes,
kétmilliós kiállítás

Magyar Nemzet 1970 VIII 23 13old.

Fülöp Ernő

grafikus
~~festő~~művész kiállítása. Művelődési Ház. - Ism. Lakatos József, Kisalföld, 1966. febr. 3.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört. Évk. 1969. 3.sz. 243-284.l./

266. l.

Fóth Erzsébet

MDK

szerepel az Ernst Múzeumban.

Róna Gyula: Stúdió '70

17. 7.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 12.

Fóty Ernő

Nekrepel az alábbi
táslaton az Ernst Museumban

Korsa Gyula: Studió 70

Négyszabadság 1970 IV. 12

Fóth Erzsi

A Medgyánszky-teremben egyéni kiállítása volt.

B.S.: A Medgyánszky-terem; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 5. l.

Fóth Ernő

Földanya olaj 55 x 110 cm.
Szimbólum " 102 x 100 "
Ballada " 100 x 70 . (Stúdió tul.)

(Reprodukálva: Asszony)

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Bereczky Lóránd.

Fóth Ernő

Földmarkolók a műve (ennek)
szerepel az alábbi Távlatok

N. N: Fiatal Művészek Studiója
III. Nagykanizsai kiállításából

Zalai Hirlap 1971 II. 7

MDK

Fót Ernő, [festő]

Megemlítve: Weöres Sándor Sulajdonában van egy képe.

Bertha Bulcsu: Interjú Weöres Sándorral 1059-1066.

JELENKOR, Pécs. 1970. december XIII/12

Fóth Ernő

Müveinek „csöndjét" dicséri Szabó György: "Fa és erdő" c. kritikájában, melyet a Mücsarnokban rendezett, "Uj müvek" c. kiállitásról irt.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. 10. sz. 13. lap

MDK

Fóth Ernő [festő]

Új művek c. kiállítás. Műcsarnok.

Rózsa Gyula: Stabil mobil 7.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 11.

Föth Ernő

figurális falburkolata a

Gödöllői Agrártudományi Egyetemen - emlétve

+ repro.

Pestmegyei Hírlap 1972 marcius 12

9. old.

Fóthi Imre"

Szarvasok, gobelin
215 × 176 cm

Vadászati világkiállítás 1971.
Mücsarnok

Fóth Ernő

Junius 22.-én nyitják meg a „Balatonboglári Kápolnatárlat 1972" c. kiállitást, melyet lo művész rendez. A résztvevők között szerepel a művész is,-mint a lap közli a kulturális eseményekkel foglalkozó rovatában, ahol felsorolja a kiállitó művészek neveit.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 17.
XVI. évf. 25. sz. 2. lap.

Fóth Ernő

Gobelinterve szerepel a „Muralis tervek és anyagkísérletek" c. kiállításon az Iparterv tanácstermében

Magyar Nemzet 1972 május 13
4. old.

Fóth Ernő

Emlétve

Oelmacher Anna: A vsüvimentes
zétmilliós kiállítás
Magyar Nemzet, Bs. 1970. aug. 23.

Fábián Ernő

Rövid méltatás

Zentai Pál: Sárvári tárlat '70

Vas Népe 1970. szep. 2.

Fóth Ernő
Grafikus

Balladája emelkedik ki az anyagból.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Művészet, 1970.november - 34.lap

Fóth Ernő

4, Hangszerek
5, Földmarkoló
6, Kompozíció

Sárvári Tárlat '70.

Fóth Ernő

7, Figura

Sárvári Tárlat '70.

Fóth Ernő

1, Fatörzs
2, Hasáb forma
3, Arszony

Sárvári Tárlat '70.

Tóth Ernő

"Fatörzs" rézk.

Sárvári Tárlat '70. 10. l.

Fóth Ernő

Szij Rezső: Fóth Ernő /Az Alföld képcsarnoka/. - Alföld, 1967. 18. évf. 3. sz., a hátsó boritón képpel

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

82. l.

Fóth Ernő

Rövist méltatás

– ha – Pompa mosterni felfogásban
Vas Népe, Szombathely 1970. máj. 19.

Foth Erno
festő

„Asszonyok" (repro)

Ujvári Béla: Studio 70
MŰVÉSZET, 1970. julius - 32.lap

Fóth

Zeregel a vsebovaliai magyar tárlatom

L.K: Mladi madarští výtvarníci

Rudé právo 1969 X. 17

Fóth Ernő

Szerepel a pozsonyi magyar
Tárlatban

dr. Milan Kassak: Mladi
madarski umelci

Rolnické noviny 1969 X. 26.

Fáth Ernő festő

„Földanya" és „Balladás" c. képe szerepel a tárlaton.

Ujvári Béla: Studio 70

MŰVÉSZET, 1970. julius - 32. lap

Fóth Ernő

Szerepel a Fiatal Művészet Studiójo
Párlatán az Ernst Museumban.

Pernecz ky Géza: Fiatalok?

Élet és Irodalom 1970 IV. 18

Fóth Ernő festő

Munkát nem emlitve

Magyar Nemzet nincs 16

Fóth Arnó festő

Szöveg ben említett mű: Fatörzsek
/a „Studió 66" kiállítás anyagából/

Perneczkay Gyéza:
Fiatalok Studiója 1966

Magyar Nemzet 1966 ápr. 29

MDK.

Fóth Ernő

Képeinek szereplése a Fészek-ben

Szocialista Müvészetért 1966 febr.

Tóth Ernő

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának VI. kiállításán szerepel.

Kritika 1966. jún.

Fóth Ernő, [iparművész] MDh.

A murális művészet új lehetőségeinek egyik kutatója.

h. m.: Üvegcserép a falon 2

ESTI HIRLA

Bp. 1965. jún. 26.

FÓth Ernő festő M.D.K.

kiállitása az Épitők Klubjában

Napló

Magyar Nemzet 1966. máre. 26. 4.1.

MDK

Fóth Ernő

Építkezők, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 13.l.

Fáth Ernő
festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton.

Bolgár Kálmán: Gondolatok a Studió 66-ról
Művészet, 1966. december - 45 lap.

Fóth Ernő M.D..K.

Müvei a kiállitáson

Fatörzsek

Perneczky Géza: Fiatalok Sutdiója, 1966.
Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

K.D..K.

Fáth Ernő

Szerepelt a Soproni Ünnepi Hetek alkalmából rendezett kiállításon.

Kisalföld 1966. jul. 8.

MDK.

Fóth Ernő

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1966 máj.

Fóth Ernő festő

Szöveg mürel nem emlit.

Rózsa Gyula:
Finnal Néprőmüvéhez
az Ernst múzeumban.

Néptabadság 1964. dec. 24.

A Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja Önt

FÓTH ERNŐ

festőművész
kiállítására

1999. október 7-én, csütörtökön
16.30 órára

A kiállítást megnyitja:

MARKÓ PÉTER

Vas Megye Közgyűlésének elnöke

A kiállítás megtekinthető:
1999. október 8. – november 7.

A kiállítás létrejöttét a
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Igazgatósága
támogatta

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: 94/313 074, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu

Pálosi Judit: A magyar gobelinfestés hűen e're. 1960-1981
Tervan 1994

FÓTH Ernő

Névmutató

Adnet, Jacques 17
Attalai Gábor 28, 37
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Éta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6, 7, 25, 76, 82, 83, 85, 86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Fóth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Lívia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26, 42, 78, 82, 84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1981 OKT 8.

PETŐFI NÉPE

Fóth Ernő

Múzemi hírek

A félegyházi Kiskun Múzeumban ma fél 12-kor nyílik meg Fóth Ernő festőművész kiállítása. A tárlatot Bodor Miklós népművelési felügyelő mutatja be.

A Kecskeméti Katona József Múzeum két termében mától kezdve ismét látható a felújított állandó kiállítás, amely megyeszékhelyünk fejlődését kíséri végig régészeti, várostörténeti és néprajzi dokumentumokkal.

ELEM

karbantartó állomással
zt (AFIT) irányítása alat
és karbantartó hálózat.
II. sz. Autójavító Vállal
s 1967. IV. n. évtől már ü

ergépkocsi-futójavítást, sz
ket,

Fóth Ernő

5. Fóth Ernő: Mozaik,
Gödöllő, Agrártudományi Egyetem, 1967

A formájával együtt invenciózusan elképzelt képben az invencióhoz való ragaszkodás s az anyagtisztelet másulásra kényszeríti a dekoratív ajánlkozást. Fóth Ernő mozaikjában a mű környezetét és az anyag lehetőségeit is tisztelő fegyelmezettség s az a tény, hogy a kápráztatás helyett a tényleges formaszépségek meggyőző erejében bízik, sejteti, hogy a dekoratív vonal lehetőségei többek, másabbak is, mint a csak látszódni akaró harsogás.

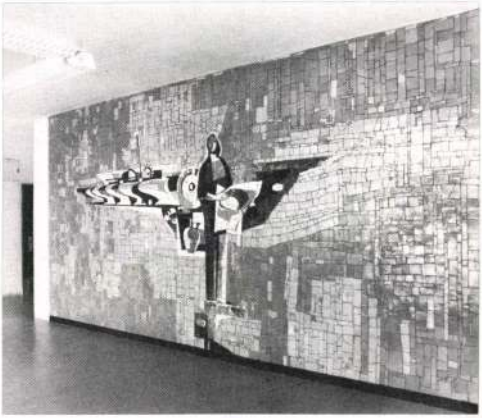

10. Németh János: Európa elrablása, kerámia, 43 cm, 1969

A nyers agyaggal közvetített, az agyagban kifejezett derű. Ez a zöld mázas kerámia kompozíció szilárddá merevedett a kemencében történő kiégetéskor, mégis érezzük az égetés előtti nyers agyag állapotát is, mert nem a derű nedve, hanem csak az agyag víztartalma párolgott el az égetéskor. Németh János kifejező ereje nem szorul a dekoratív vonal segítségére, mert nem a létrehozott formát, hanem jókedvét, humorát akarja láttatni. S az elrabolt Európa mellbimbóinak dekoratív megoldása így maga is a humort teszi szétáradóbbá, teljesebbé.

MDK

Fóth Ernő

Fatörzsek, o.

Ekék, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

F
Fóth Ernő

Fatörzs, o.

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz.1967.

MDK

Fóth Ernő

Gobelinjéről

Vas népe 1967 nov.18.

MDK

Fóth Ernő

Fatörzsek, o.

Ekék, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Fóth Ernő

nezepel a Studió 1966 i.

Kiállításon az Ernst Múzeumban

Kritika 1966 VI n. 5 old.

Fóth Ernő

Képeit bemutatta a Fészekben

Népnova 1966 feb: 3.

MDK

Fóth Ernő, festő

Seccot készít a kiskunfélegyházi pártház vérére.

– Új képzőmű vérzeti alkotások a köztereken 8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. júl. 8.

FÓTH M.D.K.

Gobelin- tervek

Dutka Mária: Egy monumentális műfaj feléledése
Enkét a korszerű gobelinről

Magyar Nemzet 1962. október 30. 4.1.

Fóth Ernő

„Mozaik" (vegyes)

Kocsis Gyula: A kifejező és a dekoratív vonal III.
Művészet, 1978. október - 34. lap.

Fáth Ernő

„Memento", tempera, 120 x 160 cm. 1972.
(repr.)

Művészet, 1978. 4. 14. old.-on.

Fóth Ernő festő (Munkácsy díjas)

(Nagysitke, 1934. nov. 9 –

1954-59 között tanult az Iparművészeti Főiskolán Rákosy Zoltán, Z. Gács György és Szentiványi Lajos növendékeként.

Kiállítása a szombathelyi Derkovits Teremben

1979. V. 24–VI. 7.

– Katalógus a könyvtárban –

-1-

M.D.K.

Föth Ernő, festő (1934 -)

sz. Nagyitkén (Vas m.); középiskolai tanulmányait Sárvaroft és Szombathelyen végezte. Rajztanára Majthényi Kázmy irányította a Képzőművészeti Főiskolára, e helyett azonban az Iparművészetire vetkőzik fel, ahol a freszó-tanszakot 1954-1959) Z: Gágr Győrg és Szentiványi Lajos növendékeként végezte el. Rent vett 1961-ben a műcsamoti-, 1963-ban a nyíregyházi, 1964-ben a Studio és 1966-ban az Ernst muzeum kiállításán ./.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 3. sz. — old.

hátsó borítólap külső "

Egy szürzealista kompozíció u.o.

M.D.K.

Fóth Ernő, festő

... Önálló kiállítással először 1965. jun 19 – jul 3. között mutatkozok be a Medvyanszky teremben. „Egyike azoknak a fiatal művészeknek, akik a szürrealizmus és nonfigurativ művészet határán állanak"... írja Szíj Rezső:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 3. sz. — old.

Fóth Ernő MDK

Hármas kompozició 1963 olf. 6ox44

Figurák 1963 olf.36x43

Földmarkoló 1964 II. olf. 6ox72

Mednyánszky Terem 1965 jun-jul.Fóth Ernő kiáll.

Fóth Ernő

Földmarkoló III. 1964. olf. 54x7o

Hangszerek 1964 olf. 6ox8o

Kompozició I. 1964 olf. 5ox7o m.t.

Modnyánszky Terem 1965 jun-jul. Fóth Ernő kiáll.

Fóth Ernő MDK

Kompozició IV. 1964 olf. 6ox8o

Figura III. 1964 olf. 61x38

Forma 1964 olf. 43x25

Mednyánszky Terem 1965.jun-julFóth E. kiáll.

Fóth Ernő MDK

Figura 1964 olf. 50x32

Földmarkoló IV. 1965. olf. 61x100

Kompozició II. 1965. olf. 60x45

Mednyánszky Terem 1965.jun-julFóth E. kiáll.

Fóth Ernő

festő

Szombathely

Szabad Művészet

1952. 1. sz. 30. l.

Személyi adat

A m.kir. vallás- és közoktatásügyi
szám alatt s a keb. számvevőség XI
deletének másolata:

Utasitom, hogy Le
VIII., Muzeum- körút 16.sz. Ma
ságos Bizottsága részére kész
huszezer /120.000/ papirkoroná
terhére utaljon ki.- Budapest,
ter rendeletéből: Dr. Rónay Zo

kötőelemekből olyan tökéletes és megtévesztő színpadi játékot komponált, amely minden fényképezett előadásnál színházszerűbben hat. Ráadásul ez nem puszta formai trükk, hanem igen határozott művészi álláspont. Bergman remekműve egy olyan operaszínpadi előadás *története*, amelyben énekesek, zenészek, színészek a mai nézőknek *eljátsszák* a Varázsfuvola című Mozart-operát. A filmnek így, Sarastro, Papageno, Tamino és Pamina mellett, hősei az előadást nézők is, akik, napi gondjaikat az ajtón kívül hagyva, elmerülnek Tamino történetében, s végigjárják vele a sötétségből a fény birodalmáig vezető ősi utat. A film talán legfontosabb szereplője egy szőkehajú, kékszemű, tiszta tekintetű kislány, akinek odaadóan figyelő szép arcán a kamera többször is elidőz. Bergman — s vele a film nézője — maga is ilyen gyermeki ártatlansággal szemléli a Varázsfuvolát. Hinni kezd a csodákban, abban, hogy valahol messze létezik egy másik világ, amelyben emberibb és igazságosabb törvények uralkodnak, mint a mi meggyötört planétánkon.

Ingmar Bergman a Mozart-zenében megtalálta azt a derűs bizonyosságot, amelynek fájó hiányáról eddigi életműve megdöbbentő erővel tudósított. Soha olyan harmonikus, nyugodt és felemelő filmet nem rendezett, mint a *Varázsfuvola*. S ilyen egyenletesen magas művészi színvonalút is csak keveset. Bergman Varázsfuvolája: *remekmű*, a rendezői életmű egyik legcsillogóbb darabja. A nagy svéd művész fejet hajtott Wolfgang Amadeus Mozart előtt. Az emberség himnuszának hangjaira olyan játékos és minden ízében jóságot sugárzó mesevilágot épített fel, amely szöges ellentéte eddigi filmjei kietlen, isten-nélküli színpadának.

A schikanederi szövegkönyv — sokszor elemzett — logikai ellentmondásain Bergman történetvezi az általa felépített mesevilág érvényességét. A többi operahős a mesedramaturgia szabályait követi: a hivők és beavatottak a Jók; a hitetlenek és kívülrekedtek a Gonoszak. A kettő között ívelő utat járja meg, a sötétségből a fény birodalmába, Tamino és Papageno.

Bergman filmjét az a „derűs, görög világszemlélet" hatja át, amelyről — a Varázsfuvolát egyébként nem túlzottan kedvelő — Kierkegaard ír, a rajongásig szeretett Mozart-muzsikával kapcsolatban. A sötétség hatalmának ármánykodásait itt egy pillanatig sem vehetjük komolyan; a világosság sugarai, az első perctől tudjuk, áttörik az Éj birodalmának védőfalait. A beszédes nevű álnok *Monostatos* a varázscsengő hangjaira bohókás medvetáncot lejt, majd később kétségbeesve hátrál a sötétség országának acélsisakos serege, a szelíd Sarastro és tudós papjai villogó kardjai elől. Igaz, az eredeti librettóban még isteni villám taszította a mélybe a sötétség lovagjait, de tudjuk jól, a humanitás megkésett, erőtlen kardcsapásai a valóságban legalább olyan hiábavalóaknak bizonyulnak az Éj ismétlődő terrorjával szemben, mint az isteni villámra való meddő várakozás. Tudjuk, többek között Bergman filmjeiből is. Felemelő érzés ezért épp az ő segítségével átélni egy másik világ biztató horatiusi szellemét. Három órára ártatlan gyermekké válhozni a nézőtéren, s — ki tudja, honnan — felidézni egy olyan idilli univerzum emlékét, melynek ragyogó termeit az Éj királynője birodalmába történő sajnálatos beléptünkkor végérvényesen magunk mögött hagytuk.

Bárou György

a helyes válasz. Dehát ő valóban nem tud semmiről! S így kétszeresen bizalmatlan. Ám az események annyira gyorsan pergenek, oly sokkolóan hatnak rá, hogy máris egy kórházban van, már tanulja hamis papírjainak személyi adatait, indul a kijelölt újpesti ház, jövendő lakhelye felé. Ott az ismeretlen ál-férj nyit kaput, s ők ál-erdélyi menekültek, mint ál-házaspár szobát bérelnek egy munkáscsaládnál. Mindezt — De ha csupán a bizalom és bizalmatlanság természetrajzát akarja körüljárni a film, akkor nincs ez kissé túlmotiválva? Nincs körülötte „túlbiztosítva" a terep? Háború is, nyilas terror is, politikai üldözöttség is — ráadásul a házigazda menye félnyilas (?) —, mindez elegendő volna a tételt szemléltető modell megrajzolásához! Kell még ehhez az *ugyanazt* bizonyító szerelmi történet is?

kodva fakad ki nem minden alap nélkül bizalmatlan és feltékeny felesége előtt: „Édesem! Te jobban hiszel a saját szemednek, mint nekem?!". Hát igen, ez meghökkentő, zavarbaejtő fordulat. Ettől el lehet bizonytalanodni. Mert egy ilyen fölháborodott kérdés egyszerre lehet csírája a bizalomnak és a bizalmatlanságnak. Hiszen az ember hovatovább már a saját szemében sem bízhat. Még a moziban sem.

VADAS JÓZSEF: FÓTH ERNŐ

Képzőművészet

Ballada a kenyérről

Egyetlen kép — ha érdekes — felhívja magára a figyelmet. Éveken át egy-egy kép — ha elüt a többitől — rangot ad. Arra gondol az ember: alighanem jelentős egyéniséggel van dolga. Dolgunk. Aztán — váratlan fordulatként — a sok kép egyszerre egymás mellé kerül. És jön a csalódás.

Mint most a *Műcsarnokban, Fóth Ernő* tárlatán.

Arról persze, ezúttal is megbizonyosodhatunk, hogy Fóth Ernő következetesen járja útját. Mióta az emlékezetes 1964-es Stúdió-kiállításon bemutatta *Földmarkolók* című képeit, lényegében ugyanazt festi: a földet. Az agyagosan sárga masszát, amelyet szürkének látunk, ha porzik; feketének látunk, ha eső áztatja. Festészetét tehát ez a három szín — a sárga, a fekete és a szürke — uralja, a föld legkülönfélébb halmazállapotait idéző fakturákkal. Egyszer festékcsurgás, máskor rusztikus nyomatok, megint máskor szétmálló tömbök figyelmeztetnek arra, hogy változik az idő.

És nemcsak következetes ez a művész, akinek tíz-tizenkét évvel ezelőtti munkái zökkenő nélkül kapcsolódnak a tavaly készültekhez. Festészetének egyéni arculatát is vitathatatlan érdemének tudhatjuk. Fóth nem kapcsolható valamely stílusirányzathoz vagy mozgalomhoz — se hazaihoz, se nemzetközihez. Hogy mást ne mondjak: expresszionistának — a színek finom átmenetei teszik — impresszionista; impresszionistának viszont — a drasztikus formák miatt — inkább expresszionista. Nincs mestere; sem közvetlen előde, akiből levezethető volna ez a korunk dokumentarizmusát a maga javára felhasználó, a század emberének röghöz kötött tudatát és e tudat konfliktusait feltárni szándékozó piktura.

Még ikonográfiája is van Fóth Ernőnek. Művészete központi motívuma: egy cipóra emlékeztető nagy, kerek forma. A kenyér, amely csaknem minden képében felbukkan, a legjelentősebb kompozíciókban pedig főszerepet kap. A sáros föld és a friss kenyér — akarva sem lehet nagyobb ellentétet képzelni. Ellentétet, ugyanazon a gondolatkörön belül — tehetnénk hozzá a kiállítás láttán. Fóth Ernő festészete ugyanis azonosítja — vagy legalábbis rokonítja — egymással a földet és a kenyeret. Szinonimákká teszi. *Kenyérrög* — mondja egyik képének címe, arra figyelmeztetve: a kenyeret ugyanúgy a föld táplálja, ahogy a kenyér — földként — az embert.

Ez a felismerés új elemmel gazdagítja a szülőföld fogalmát. Gazdagítaná, ha... Ha ez a piktura — természetesen a művészet sajátos eszközeivel — utalna arra: a tüdőt tömítő por, a csizmát elnyelő sár, nem pusztán föld. Nem pusztán matéria, mely alaktalanul szeszélyes formáival és a sárgás-szürke színek játékával ejti meg a festő szemét. Ez a látvány része a világnak is. A tudatunknak, amelyben éppúgy felsejlik — sárban fogant eszményeivel és sárban vívott küzdelmeivel — a múlt, mint ahogy tükröződik benne a jelen is. Mert minden igyekezetünk ellenére sem tűnt el világunkból sem a sár, sem a por, legfeljebb ma már nem a tanya képzete kapcsolódik hozzá.

Hanem mi? Ezt nem tudjuk meg. Fóth Ernő nem végzett alapos intellektuális munkát. Leleményesen összekapcsolt — pontosabban: gyúrt — két motívumot: a földet és a kenyeret, úgy, hogy a földet porhanyóssá, a kenyeret röggé tette. De azt már nem tisztázta: milyen tartalom rejlik a két dolog mögött. És hogy mit jelent a „kenyérrög". Olyan táplálék talán, amely az embert a civilizáció legmagasabb fokán is természeti lény voltára emlékezteti? Esetleg létünk szimbóluma, melyhez —, hogy ezt ne feledjük — rögöket mozdító nehéz munkával jutunk hozzá? Vagy épp ellenkezőleg: a rög — vagyis a föld és vele a környezet — megművelése emberi létünk feltétele, mondhatni, mindennapi kenyerünk záloga?

Többféle értelmezés kínálkozik, ám egyetlen értelmezésnek sincs érvénye. Mert az értelmezés pusztán lehetőség. Elszalasztott, és utólag — a kritikában — nem pótolható. Ez a piktura egy tehetséges és míves ember munkája, de épp azzal marad adós, ami a tehetséges és míves munkából következhetnék. Következnék is, ha Fóth Ernő nem érte volna be változatos felületekkel, amelyek, persze — kellő mondandó híján — nem is elég érdekesek. Ez a művészet nem rossz, nem téves, nem kellemetlen. Egyszerűen egy kicsit unalmas, kicsit egyhangú, kicsit felszínes.

Győri Lajos

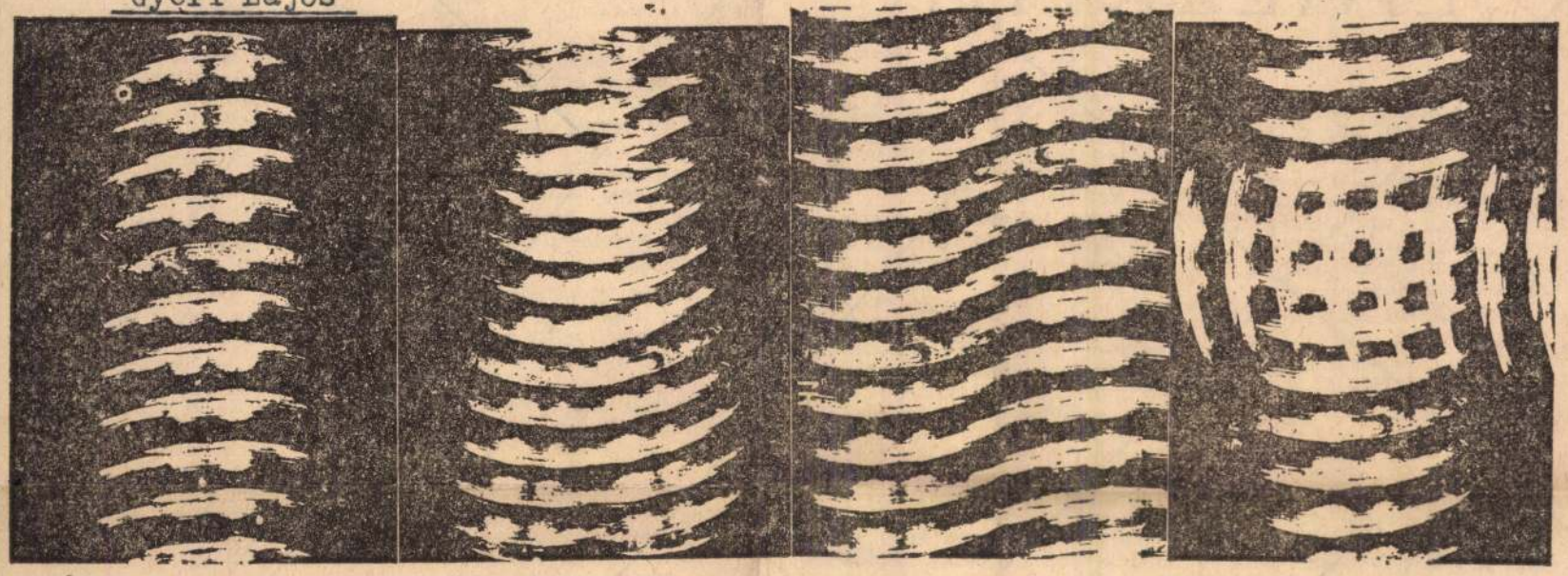

Győri Lajos: Variációk

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 12. XXIV. évf. 2. sz. 13. lap.

A tuloldalon lásd: Csajka G. Cyprián: kollázsát.

lóca, de a másik lócán nemigen ül senki, jó időben ott olvassa mindig az újságot, benne még a novellát is. Egy ilyen foglalkozáshoz kulturáltnak kell lenni, különben nem méltó az igen soványan fizetett, de rangos posztra. Más az, hogy mit ér az emberek szemében egy olyan rang, amely nem jár se pénzzel, se hatalommal. Azon csak mosolyogni lehet, mint a városkán is, mert annak alig van ipara és alig van mezőgazdasági területe. Az a csodálatos, hogy mitől élnek mégis olyan jól az emberek. Később tudta meg, hogy a közeli falvak szövetkezeteiben, gazdaságaiban töltenek be rangos posztot, de igazán rangosat, az asszonyok meg hivatalokban, üzletekben dolgoznak. S akkor még ebbeli tevékenységük is hoz a konyhára, némelyeknek csak keveset, másoknak meg, ahogy beszélik, elég sokat. De az emberek sok mindent beszélnek, talán rosszmájúság az egész. Ő csak annyit tud, hogy meleg nyári napokon már kora délután elfogy a fagylalt, hacsak nem romlik el már reggel a fagylaltgép, és ha nagy a forróság, akkor az üdítőital sem elég. Közben színes prospektusok csábítják a turistákat a szépséges tájra, mert a táj, az valóban szépséges. A hegyoldalban ragyognak a villák ablakszemei, lent fut a négysávos autóút, fölötte a cseresznyefák fehér virága fodrozó tavakat fest a zöld lomberdőre.

De mit látnak ebből az ittlakók, amikor mindenki csak maga elé néz. Legtöbben nem is helybeliek,

ugyan nem szabályos, de ahogy az asszony mesélte, ilyesmi nem lehetetlen jobb helyeken. Akkor még kiadták a kert végében álló két szintes bungalót egy norvég családnak, igen helyes embereknek, a férfi mérnök, egy üzem hívta meg egy esztendőre, azoktól is szép pénzt tettek zsebre havonta, de András a tavaszon mégis megcsömörlött.

— Mi történt Andrással? — kérdezte meglepetten Balázs a sovány barnahajú, halovány szájú fiatalasszonytól.

— Megcsömörlött — felelte indulatosan Irma. — Az otthoni életétől. Nem mondja, de azt hiszem, én sem érdeklem már.

— Most, amikor tejben-vajban fürödhetnének, amikor leülhetne magával a fotelba, megfoghatná a kezét, úgy beszélgethetnének?

Az asszony álmélkodva nézett rá.

— Hol él maga, Balázs? Maga azt hiszi, hogy itt a férfiak a feleségüknek udvarolnak? Az mos, főz rájuk, eteti a csirkéket, tisztán tartja a lakást, amikor két hétre nyaralni mennek, akkor ott főz a sátor előtt, ott mossa ki az ingüket, a gatyájukat. Mit beszéljenek a feleséggel? Miért fognák meg a kezét?

— Lehet, hogy van valakije?

— Nem tudom. Most egyetlen este sem jár haza rendes időben. A barátaival eszik-iszik. De ki tudja? Hogy már menne a csudába innen! Én tisztességesen élek, engem nem kap rajta senkivel.

vajon miért csömörlött meg? Még a tiszta, fiatal feleségétől is... Két kislányuk van. Ha igaz, hogy új

-nézi-nézi őt, néha olyan érzelmes szemekkel, de semmi több, pedig őt, ez majdnem biztos, csalja a férje. Talán ha ő is be tudná ülni

szánja magát, hogy ... a nők is a novellákban. Csak ő érzésből, ami egyre jobban hiányzik itt az autó- úrnál.

Csajka G. Cyprián

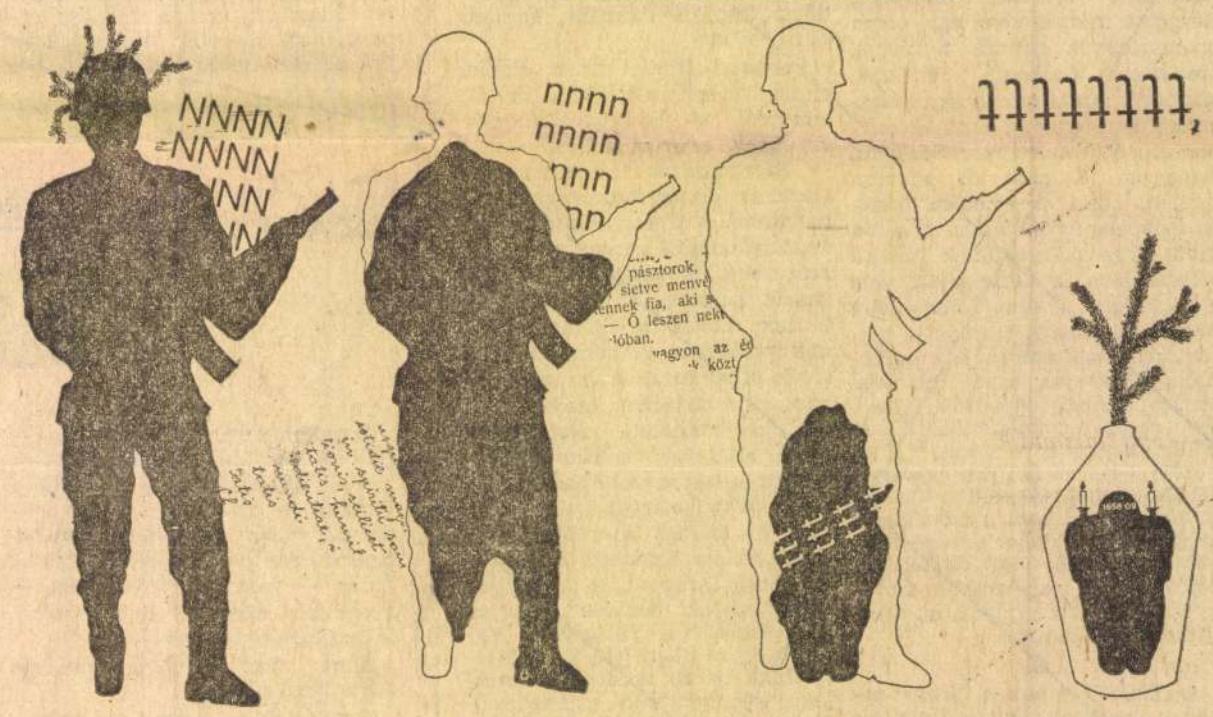

Csajka G. Cyprián kollázsa

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 12.

XXIV. évf. 2. sz. 14. lap.

Apámat egy autóbusz ütötte el 1978. június 20-án. Nyugatnémet autóbusz volt, turistákat vitt a Sárközbe. Később mesélték, a sofőr, bizonyos Vogel, müncheni lakos, Martin Andreas Vogel, aki a Lilien Strasse 28 szám alatt lakik, a decsi tájházban egy székbe roskadt s arcát kezébe temetve azt hajtogatta, hogy nem vétkes az öregember halálában. Nem is volt vétkes. A rendőri vizsgálat azonnal megállapította, hogy az autóbusz szabályosan kanyarodott, s apám a járdaszélen megszédülve a kerekek alá zuhant.

Vasárnap volt, derűs, sugárzó nyár.

Kilenc után szokott elmenni, megrette az újságokat, sétált, nézelődött. Tizenegy óra felé azért gyanakodtunk. „Talán elbeszélget a téren" — mondta a feleségem s ebbe bele is törődtünk, később még meg is áldottuk: talán elment Kari bácsihoz, öreg barátjához. De ez csak mentegetőzés volt, időhúzás, éreztük, hogy „valami történt". Vasárnap délelőtt egyébként sem szokta felkeresni öreg barátját.

Dél felé elindultam, hogy megkeressem. Lerohantam a lépcsőn, de hirtelen megtorpantam; hol keressem? Az ember az élet jóvátehetetlen dolgaival szemben nemcsak védtelen, kiszolgáltatott is.

Álltam a tűző napon, s idegesen cigarettáztam, mintha ebben a percben ez lett volna a legfontosabb. Aztán, minden ok nélkül, átvágtam a téren, melynek sarkában nyugdíjasok szoktak üldögélni. Összetolják a padokat, az egyik pakli kártyát kér elő, a másik zsebéből sörösüveg nyaka kandikál ki.

Az összetolt padokon most is öszövetségi vének kártyáztak, s időnként óvatosan húztak a sörből. Apám természetesen, nem volt közöttük, nem is kártyázott soha, a sört sem itta. De gyanakodva néztem a patriarkákat, s

CSÁNYI LÁSZLÓ:

EMLÉKEM

M. Z.-nek ajánlom

arra gondoltam: Istenem, csak itt látnám, akár félig részegen a sörtől és a kártya izgalmától.

Visszaügettem a téren, egy pillanatra megálltam a ház előtt, mint aki jelre vár, aztán elindultam az ellenkező irányba, a város központja felé, ahonnan jönnie kellett volna.

A gimnázium előtt gyerekhang csengett:

— Anyu, mit csinálnak az olyan bácsival, akit elüt az autóbusz?

— Megfogják és kiviszik a temetőbe.

— Aha — mondta a kisfiú, s én verejtékezve megálltam, úgy éreztem, most már csak visszafelé vezet út, mert ha ögeszme is, de élni kell és írni, este oda kell ülni az íróasztalhoz, mely kínpad

és a boldogság végső szigete is, Thulén túli táj, el kell mondani... mit kell elmondani?

Apám ezekben a percekben még mindig ott feküdt a Garay tér sarkán, vérben, újságpapírral letakarva.

Hol vesznek ilyenkor papírt, hogy letakarják? S ki takarja le, hogy ne lássék végzete jóvátehetetlen bizonysága? Nem tudom. Percekig álltam a gimnázium előtt; úgy látszik sosem azért azt az egyet megadta, hogy ne kelljen vérében látnom.

Otthon tehetetlenül ültünk a végzet szélárnyékában. Nem sokkal később csengettek. Egy rendőr jött, elnézést kért a zavarásért, s megkérdezte, szabad-e leülnie. Elmondta, baleset történt, nagyon sajnálja, de ide kellett jönnie. Egy idős embert emlegetett, akit elütött egy nyugatnémet autóbusz, s azt is közölte, hogy a sofőr — Vogelnek hívják, Martin Andreas Vogel — vétlen, az öregúr (így mondta) a járdáról zuhant a kerekek alá. A szálak hozzánk vezetnek, ám ha óhajtjuk, az azonosításnak, természetesen, semmi akadálya

nincs. Közben kalácsot hozott elő; rögtön megismertük, közös lakásunk kulcsát.

A rendőr felállt, ismét elnézést kért, én pedig tehetetlenségemben borral kínáltam, talán feledi a melegben, de elhárította.

A fájdalom lassan szivódott fel, mint a méreg, amelynek idő kell, hogy szétáradjon a szervezetben. Nem folytatom, vannak árnyak, amelyek örökké mögöttünk állnak, most is, amikor ezeket a sorokat írom.

Az épületben, amelyben dolgozom, különböző intézmények kaptak helyet. Másnap, ez hétfőn volt, két nővel szálltam be a liftbe. A vörös hajú így szólt a barátnőjéhez:

— Képzeld, tegnap délelőtt itt a sarkon ütött el egy öreg ürgét az autóbusz. Csupa vér volt minden. Az embernek felfordul a gyomra.

A lift falának dőltem. Legszívesebben térdre estem volna: kisasszony, az az öreg ürge az apám volt, bocsásson meg neki, nem tehet róla.

Nem néztek rám. Szerencsére szemüveget viselek, s így nem is igen láthatták volna, hogy az üveg mögött csupa könny a szemem.

Nem tudtam elhinni, ami történt. Ma sem tudom. Az is zavar, hogy szüntelenül érzem mögöttem az árnyát, de ha megfordulok, nem látok senkit.

Néhány nappal később megálltam a Garay tér sarkán. Már csak halvány nyoma volt annak,

hogy egy öreg ember itt fejezte be az életét. A vérnyomokat fölmosták vagy elnyelte az asztalt, elszíneződés látszott; utolsó üzenete.

Sokáig álltam a járda szélén, autók, gyalogosok forgatagában. Szerettem volna közelebb kerülni hozzá, minél közelebb, leültem hát a járda szélére s így szóltam:

— Még annyi mindenről kellett volna beszélnünk, azt is el kellett volna mondanom, menyasszonyra ragaszkodom hozzád, s lám, ez lett a vége, hogy most itt ülök a porban, a felmosott vértócsa előtt, ami mégis te vagy, te, szegény, kisemmizett, vagy talán így a jobb? Mert hangtalan és szenvedés nélküli volt ez a vég: megkérdeztem az orvosokat, így mondták. Lehetett volna másként is, süvöltő kínok között, vergődő halálfélelemben, de igazán így volt jobb, ó szólj vagy üzenj, csak egy jelet adj. Később megenyhülve arra gondoltam, majd megírom, s talán akkor minden más lesz, neki is, mert lehetetlen, hogy ne legyen másként.

Kéz érintette meg a vállamat; egy rendőr volt.

— Részeg? — kérdezte, de mintha saját szavától is zavarba jött volna. — Talán rosszul van?

Nehézkesen föltápászkodtam, s lemutattam az úttestre, az elmosódott foltra. Nem értette.

— Átkísérem a másik oldalra — mondta csendesen és karon fogott. A közlekedési lámpa éppen zöldre váltott.

FÓTH ERNŐ

Aszalós Endre
Fóth Ernő / Aszalós Endre. – Bp. : Képzőműv. K., 1985. – 58 p., [16] t.fol. : ill., részben színes ; 20 cm. – (Mai magyar művészet, ISSN 0231 – 2603)
Bibliogr.: p. 49-50. – Summary in English. – Példányszám: 2500
ISBN 963 336 333 0 fűzött : 32,- Ft
Fóth Ernő (1934-)
75(439)Fóth E.

A Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja Önt

FÓTH ERNŐ

FÓTH ERNŐ

festőművész
kiállítására

1999. október 7-én, csütörtökön
16.30 órára

A kiállítást megnyitja:

MARKÓ PÉTER

Vas Megye Közgyűlésének elnöke

A kiállítás megtekinthető:
1999. október 8. – november 7.

A kiállítás létrejöttét a
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Igazgatósága
támogatta

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: 94/313 074, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu

FÓTH ERNŐ

ta kapcsolni, szerves egységgé forrasztani a nemzetiségi létet a legszigorúbb társadalombírálattal. A burzsoá Csehszlovákia és a „királyi Magyarország" kérlelhetetlen kritikája volt ez. Tudjuk, hogy a Sarlósok is eljutottak a baloldalhoz, sőt a radikális magatartású mag beleolvadt a kommunista mozgalomba. A Győry-életrajznak, értékelésnek majd pontosan meg kell szabni — mert meg lehet — a határt, ameddig ezen az úton Győry Dezső is elment...

De meg kell mutatni azt a dialektikus kapcsolatot is, melyben a költő Győry Dezső életműve tovább folytatódik a műfajváltás kényszerét vállaló, prózaíró Győry Dezső köteteiben. Sőt azt is ki lehet mutatni, miért s mily mértékben van jelen — állandóan — a sok kiadást megért regényekben (*Viharvirág, Sorsvirág, Tűzvirág*, majd a *Gömöri rengeteg, a Két végzetes korona* stb.) a lírikus Győry Dezső. És hogy hol helyezkedik el a Győry-életműben és a kortársi költészetben az utolsó kötet, a szinte posztumusz könyv, a *Férfiének*?

Az nem lehet kétséges — és ez elsősorban szlovákiai költészetére vonatkozik —, hogy a poéta Győry Dezső helye, az első nemzedék alapozó munkájában, ott van Fábry Zoltán, Forbáth Imre, Földes Sándor stb. mellett. Mert az nem véletlen, hogy amikor Győry Dezső már mint regényíró vált ismertté, 1956—57-ben, Fábry Zoltán a lírikusra hívta föl, szinte követelően, a figyelmet: „Poétanép vagyunk: adassék tisztelet a költőnek! Adassék tisztelet Győry Dezsőnek!"

KOVÁCS GYŐZŐ

KÉPZŐMŰVÉSZET

A földmarkolótól a földig

A hatvanas évek közepén készült egy *Fóth Ernő*-mű, amelyik rögtön művészettörténet lett. *Földmarkoló* volt a címe, és aki nagyon akarta, a sötétből elővillanó, állkapcsokra emlékeztető formákban belelátta az építőmunka nélkülözhetetlen kellékeit. Aki nem akarta, az csak absztrakt formákat látott, de így sem járt rosszul, mert a festői megfontolásból és kiszámíthatatlan véletlenből szőtt felületek nevenincs hangulattal töltötték el az újdonságra éhes nézőt. Ekkoriban döntetett el, hogy Fóth Ernő „monumentalista". Hogy félig-formákkal és aligalakzatokkal, rejtekező programmal és burkolt figurával emberségesebb muráliát tud létrehozni, mint mások más években. A *Földmarkoló* Fóth Ernője tehát vitézül küzdött megrendelőkkel és lektorátussal, zsürikkel és átvevőkkel, és közben szép csöndesen megfeledkeztek róla ott, ahol a művészet objektív értékeit szokták számon tartani. Pedig nem tett mást, mint korosztályának többi, fal után sóhajtozó vagy fallal megajándékozott tagja: összeegyeztette a festőiséget a témával, az expressziót a konstrukcióval. Ha egyáltalán helyénvaló a mintaképek felemlegetése, ezúttal kötelező: Domanovszky Endre elfogadtatott új hangja nélkül a Fóth Ernő-generáció, a mai negyvenesek, nem mertek volna, vagy nem mertek volna így a nagy feladatokhoz hozzáfogni.

Csakhogy a műcsarnoki kiállítás tanúsága szerint ezt a korábbi Földmarkoló-koncepciót kikezdte a rozsda. Találtam egy publikálatlan interjút a hatvanas évek végéről, tehát idézzük inkább a művészt. *„Soha nem a figura lemásolására, hanem egy belső tartalomnak a kivetítésére törekedtem. Ez bizonyos fokig mindig kényszer és erőszak a figurával szemben, éppen ezért tértem át egy másfajta formanyelvre... Miért ábrázoljak én embert vagy felismerhető tárgyat, amikor a mondanivalóm nem azt kívánja, hanem egy másfajta formát kíván?"* Ettől az időszaktól kezdve létezett tehát egy „nagy feladatokon" dolgozó Fóth Ernő, aki a figura *ürügyén*, a feladat *ellenére*, a program *humanizálásával* átmentette és belecsempészte a másutt kidolgozott erényeket. Aki hol győzött, mint ezt a kiskunfélegyházi tanácsterem fala bizonyítja, hol vesztett, mint ezt a Műcsarnokban is látható *szombathelyi gobelintervek* sejtetni engedik. És ettől az időtől kezdve létezett a nosztalgikus Fóth Ernő, aki belefáradva a murálisokhoz tapadó csatákba, a táblaképen élte ki lefojtott invencióit. Most ne vitassuk ennek a meghasonlásnak a „történelmiségét". Monumentális mű és táblakép viszonya az elmúlt ötven évben — az abanováki elveknek megfelelően — gyakran alakult úgy, hogy a „polgári keret" volt hivatott a kísérletek lebonyolítására, a fal pedig, mint a konszolidáció bizonyítéka, a kísérletek mérsékelt hasznosítására. Sőt. Székely Bertalanig mehetnénk visszza az elődkeresésben, ha kíváncsiak vagyunk: mire képes a művész, ha úgy fest, ahogy akar, és mivé „deformálódik", ha szembesül a programmal.

De Fóth csapongóan nonfiguratív táblaképei más összefüggésben tanulságosak. A maga választotta keret, mint a művészi különbékének és alkotói függetlenségnek ez a hagyományos formája immár kezdte elveszíteni szükségszerűségét, sőt aktualitását is.

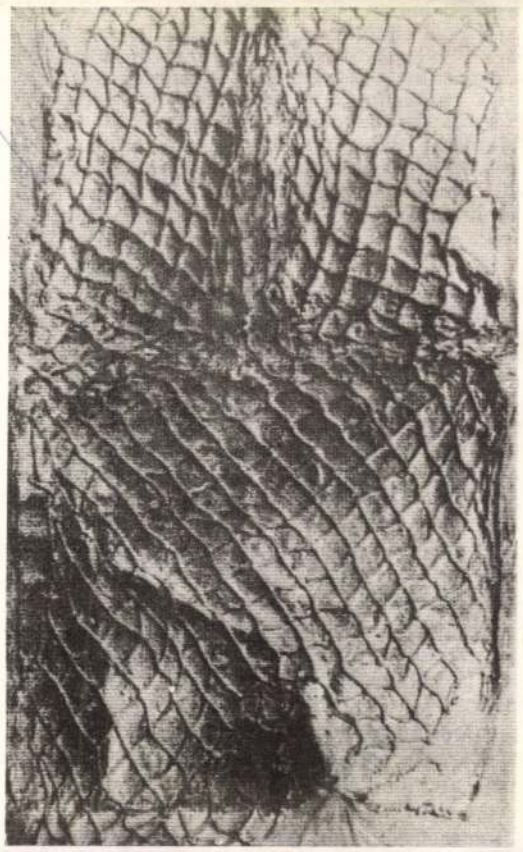

Fóth Ernő: Háló, 1969

Asszociációkra számító és *Kéznyomokból* épített, *Roncsolást* bemutató és *Törésekkel* ékített művei minden izgató felületjátékuk ellenére nem igazolják az intim táblaképen létezés feltétlen és egyetlen lehetséges módját. Az interjúban fogalmazott gondolatok és e képek között ugyanis történt egy és más. Amikor Fóth Ernő a hatvanas évek közepén magáévá tette az adott jelen gyakorlatát, akkor ábrázoló és nem ábrázoló, autonóm és alkalmazott művészetek fiókba gyömöszölése körül kétségtelen feszültség, de tagadhatatlan rend volt. A földmarkoló átírt képe mehetett pannónak a művelődési házba, a megidézett „édes anyaföld" átírt képe mehetett magánhasználatú helyiségbe. Az előbbi, ha nem akart puszta dekoráció lenni, mindig ábrázolt is valamit, az utóbbi, ha nem akart harsogóan konvencionális lenni, mindig felhasznált valamit a nemzetközi tapasztalatokból. Csakhogy időközben a Fóthnál főmotívummá emelt kéznyomhoz *hasonló* mű — igaz samottból és lábnyomokat idézve — mit sem törődött az intimitás parancsával és óriási frízzé lépett elő a váci művelődési ház falán Schrammel Imre jóvoltából. Csakhogy időközben Fóth képzettársításokra telepített formáihoz *hasonló* alakzatok Kokas Ignác jóvoltából kibírták a „monumentalizálhatóságot", sőt súlyosabb teherpróbákat is. És ki gondolná ma már Schrammel plasztikáját anyaga után tiszta iparművészetnek, vagy Kokas hordozható freskónak is beillő óriási tábláit dekorációnak? A fiókok rendjében bizonytalanabbak lettünk, az egyéni kvalitás felismerésében biztosabbak. De mert még az új fiókbeosztás nincs meg, a régi nem feltétlenül jó úgy, ahogy ránk hagyományozódott. Fóth maradéktalanul elhitte intim szféra és nonfiguratívitás, közösségi művészet és felismerhető figura kényszerházasságának szükségességét és ugyanakkor nem hitte, hogy a látható világhoz való különleges viszony újrarendezheti az előítéleteket, és szabadabb, más társulásokat is eredményezhet.

Miért fájdalmas mindennek a felemlegetése? A hitnek és a hitetlenségnek ez a keveréke végül is felemás eredményt termett. A festő láthatóan a földről szólna sok felületi szépséget kibontva, sok ötlettel elgyönyörködtetve. Meggyötört vagy felszántott, elázott vagy szétdúlt talajról. A földről szólás helyett azonban a föld maga jutott szóhoz. Mondhatnánk ellenvetésként: hiszen olajjal és plextollal idéztetik, sőt utánoztatik a gyötrés és dúlás tárgya. Nincs itt semmiféle szertelen gesztus, holmi hökkenthetnék, amely egy az egyben metsz ki egy darabka „natur" humuszt, hogy mindössze a helyzetváltoztatással és a kiemelés tényével igazolja a művészet határainak elmosódását.

És mégis. Azáltal, hogy a „földmarkoló" és a „föld", a második és az első természet egy téves alkotói koncepcióból eredően műfajszerűen is elváltak egymástól, csupán az illendőség marasztalja a képen a hagyományos anyagokat. No meg a táblaképcsinálás röghözkötött polgári tradíciója.

P. Sz. J.

Bretter György: Párbeszéd a vágyakkal

A nemrég fiatalon elhunyt Bretter György második kötetét olvasom. Az elsőnek, mely még a *Kriterion* kiadónál jelent meg, ez volt a címe: *Párbeszéd a jelennel*, a mostaninak: *Párbeszéd a vágyakkal.* Posztumusz kötetről lévén szó, a két gyűjtemény így egymás mellett vitathatatlanul emóciókat kelt még akkor is, ha anyaguk részben megegyezik. Az első esszéciklus a jelen kötetben a *Parabolák* címet viseli. A parabola vagy legalábbis ez az elnevezés divat volt és esszék szólnak e címszó alatt Ikaroszról, a kentaurokról, Laokoonról, Kronoszról, valamint többek között Hérakleitoszról, a filozófusról. A második rész *Itt és mást* címet visel, s itt lelhető fel egy Lenin-tanulmány, egy Kant- és egy Fichte-esszé stb. Az *Arcok* című a harmadik tömb, ahol Kafka, Az ember tragédiája, Berzsenyi, Sinkó Ervin és Szilágyi István is esszéhősökké válnak, végül a *Búcsú* már a legutolsó írásokat és töredékeket foglalja ösz-sze, köztük egy Apáczai-filmforgatókönyv tervét.

Mikor először olvastam Bretter írásait, jó néhány meglepetés ért. Az egyik az volt, hogy milyen könnyen szárnyal Bretter a kultúrában, a magyar és az európai hagyományban, de úgy, hogy érzése szerint átszárnyalja nemcsak a kultúrát, hanem az eget, a földet, a poklot és a purgatóriumot is. Mintha esszéistának született volna. Mert esszéistának csak akkor érdemes lenni, ha az ember azt hiszi: néhány esszében valóban eget-földet mozgat.

Goromba dolog volna és fölösleges is, ha rámutatnánk: Berzsenyi példaképét, Horatiust éppannyira nem akadályozta az időmértékes verselés abban, hogy bizonyos gondolatoknak nagyobb hangsúlyt adjon, mint másoknak, ahogyan Vörösmartyt sem akadályozta ebben az időmértékes verselés, vagy Radnóti Miklóst, az eklogaírót sem. Erről tehát nem is érdemes bőven beszélni, mert maga Berzsenyi egész költészetével megcáfolja ezt a Bretter által hangoztatott tételt. S nem is az a baj, hogy egy vagy két ilyen elvétés található a könyv lapjain, hanem az, hogy ezek szinte egymásba kapcsolódnak. A kérdés az, hogy mi az oka ennek a furcsa jelenségnek, hogy egy művelt és feltétlenül a marxizmus irányába orientálódó és viszonylag fiatal ember a hetvenes években a szóra hallgat, elviszi a mondatok varázsa, s közben elfeledkezik arról, hogy a mondatok mögött milyen tartalmat keres és milyen tartalom felé vágyik.

Minden bizonnyal nemzedéki problémáról is szó van. Az a nemzedék, mely először dogmatikus formában ismerte meg a marxizmust és ez a dogmatikus forma keveredett benne Marx- és Lenin-olvasmányokkal, még nem érlelte ki világképét. S ekkor, ehhez a világképhez hirtelen élményként kapta Franz Kafkát és a modern irodalmat, Althussert és a praxisfilozófiát, s kavarogni kezdett benne minden. Hiszen minden új még a régi és eddig nem ismert új is mondott számára valami fontosat, de ezt nem tudta felfűzni saját gondolatainak láncára, s így kezdett rajongani a legellentétesebb irányzatokért is. Bretter ennek a korszaknak tipikus alakja — de semmiképpen nem átlagos reprezentánsa. Ha nincs igaza, még akkor is sokkal tanulságosabb, sokkal érdekfeszítőbb, mint sokak, akik látszólag cáfolhatatlant írnak.

De éppen Bretter egyik kedvenc hőse, Ikarosz példázza talán leginkább ennek a helyzetnek sajátságát. Ikarosz elhiszi apjának, Daidalosznak, hogy az általa összeragasztott szárnyakkal repülni lehet — az ég felé és a szabadság felé. És Ikaroszt mindig szerettem magam is. Azt hittem, amit Bretter, hogy nem tudta legyőzni nagy vágyódását és az eget akarta választani. Így Ikarosz él az emberek emlékezetében és hős, még akkor is, ha halott hős. Bretter ezt megtoldja azzal a gondolattal, hogy csak ha a halált választotta, akkor lehetett szabad. Azt hiszem, az ellenkezője is igaz. Mert a halált választotta, nem lehetett szabad. És Ikarosz, a rokonszenves hős valóban szárnyalt, de nem a szabadság felé. Midőn Goethe meggondolt szárnyalásra inti a költőt, Ikarosz ellen foglal állást. Mert a költő és az esszéista is szárnyaljon. De ne a napot önmagáért szeresse, hanem a szabadságot, ne a naphoz akarjon közelebb jutni, hanem a szabad élethez. S az, hogy Bretter nemzedékében akadnak ikaroszi sorsok, Ikarosz után néhány ezer évvel — kétségtelen. De ezeknek a sorsoknak lehet oka az is, hogy az ikaroszi szárnyalást vállalták és nem a goetheit. Lázadtak az ellen, hogy az emberekben nincsen gondolat. De nem lázadtak mindig a meg nem gondolt gondolat ellen.

Az előszóíró Tordai Zádornak igen jó felismerése az, hogy vannak időszakok, amikor a forma uralma a tartalom felett kifejez valamit esztétikailag abból, hogy a tartalmat elvnek tekintették, mely elfedte a valót. Csakhogy a forma s különösképpen a szavak önállóvá vált dinamizmusa, orfikus mágiája szintén elfedi azt. S így a lázadás a lázadáson túlra csúszik, a lázadás szárnyalás-formát ölt, a szárnyalás pedig lázadó grimasszá torzul. Ez volt Bretter tragédiája.

A tragédia a Párbeszéd a vágyakkal formáját öltötte. Ez a forma ki is fejezi ezt. Ha nekrológot írnék Bretter Györgyről, azt írnám, amit Fortinbras mond Hamletről. De nem nekrológot írok, hanem recenziót és így inkább azzal fejezem be: aki az esszéformában akarja átélni az utolsó tizenöt év egyik tipikus és tehetséges gondolkodójának problémáit, folytasson dialógust a könyvvel. *(Magvető)*

HERMANN ISTVÁN

Emlékezés a vox humana költőjére

— Győry Dezső születésének 80. évfordulóján —

Illyés Gyula — *Fábry Zoltánra* mutatón, de *Győry Dezsőre* is érvényesen fogalmazott *Az oltárőrző*ben, amikor arról írt, hogy „túlfűtött, túlzsúfolt szava sokszor vált fojtottá, szaggatottá: sokszor elhallgatott. Hogy micsoda pokolból jött forgószelek járták keresztbe-kasba... ezt a mi Duna-vidékünket (s vele a világot), annak az is termométere volt, hogy mikor meddig hangzott, s aztán hogy csuklott meg, hogy némítódott el ez a hiteles, jó fémjelzésű szó. Az Ady-iskola hanghordozását idéző Figyelmeztető Szó..."

Győry Dezső is átélte — együtt azokkal, akik a progresszió szolgálatába szegődtek — a közép-kelet-európai táj és történelem minden fájdalmát, buktatóját, félelmét és örömét. Hittel, meggyőződéssel írta le költői krédóját; szépnek és egésznek, teljesnek és tökéletesnek akarta-kívánta látni, s tudni az életet. A *mélypontról* is meg akarta látni a *csúcsokat.*

Tudta, merte, akarta vállalni, mit sorsa, a kor, a történelem — itt, Közép-Kelet-Európában — reá bízott: vállalni a *híd-szerepet* nemzetek és népek között. Progresszív, a *fasizmusnak ellenszegülő* magatartása fonódott össze a *nemzetiségi-kisebbségi* léttel, amikor a szennyes áradás, a faji uszítás, a soviniszta gőg divatozása idején kerültek papírra, a harmincas évek derekán, a legendássá vált *Zengő Dunatájban: „mindnek kívánom, amit egynek, / hiszen közös a nyeremény, / én minden népet féltek attól, / amitől féltem az enyém."*

Ma már senki sem vonja kétségbe e sorok történelmi igazságát és jogosságát; de egykor?! Éppen ezért — különösen értékes és becses mindaz, amit a *szlovák költő*, a barát és költőtárs, E. B. Lukáč írt le *A nagy üzenetváltás*ban, éppen Győry Dezsőről: „...1938-tól kezdve Győry költészete egyértelmű csatakiáltás az európai fasizmus ellen, a hitleri náci őrület pusztító barbársága ellen, intő szózat, gyász és ostorozás. Csehszlovákia kiérezte a magyar sorstragédia előszelét is..." Olyannyira találó a jellemzés, hogy ebből kell majd kiindulni, ha ki akarjuk jelölni Győry Dezső helyét a kortárs irodalomban.

Ma már úgy látjuk: a „szüleváros", Rimaszombat és a budapesti Farkasréti temető között húzódik egy ív, és ez íven át sugárzik Győry Dezső költészetének, egész életművének értelme és értéke. Nem könnyű utat járt meg Győry Dezső a kezdet és vég között. Ő is átélte — hány társával együtt — az egykori államfordulat, az új haza és a „kettős kötöttség" minden fájdalmát, gyötrelmét. Balázs Sándor ezt romániai-erdélyi változásokra vonatkoztatva nemrég (Szociológia és nemzetiségi önismeret. Bukarest, 1979.) nagyon találóan jellemezte: a „voltság" és „maiság" közötti alapvető konfliktusokat, az „úri Magyarország" idilliségéből... az uralmiság érzéséből a kisebbség átélésébe történő átváltást, mely „nem ment végbe zökkenőmentesen". S a szlovákiai magyar költőnek még fokozott nehézséget jelentett, hogy nekik, neki nem volt hagyományuk, miként volt Erdélyben... Nekik maguknak kellett kiformálni az „újarcú magyarok" alakját, megszabni magatartásukat: pontosan, történelmileg hitelesen kellett értelmezni minden fogalmat (az „újarcú magyarok", majd a „zengő Dunatáj", és még tovább — az „emberi hang" tartalmi jegyeit). (Ebben, és a Sarlóhoz vezető úton nagyszerű szellemi pártfogóra lelt, Simándy Pál személyében, akinek meghatározó szerepe volt magatartása kialakulásában.)

Győry Dezsőnek is meg kellett találnia az utat a szlovákiai — tágabb értelemben a közép-kelet-európai — progresszióhoz. Mint láttuk, s E. B. Lukáč tanúskodása is arra vall: meg tudta tenni ezt az utat.

Mint java társai, Győry Dezső is össze tud-

NÉPSZABADSÁG 1991junius 4. 23.p.

Kárpótlási jegy a képzőművészetben?

A „HATVANAS ÉVEK" A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Mielőtt a címben feltett kérdés parlamenti interpretációvá dagadna, lássuk a tényállást. A *Magyar Nemzeti Galéria* földszinti teremsorában egy fontos kiállítás és mellékleteként egy háromszázharminc oldalas katalógus készül egy peresíthető helyzetet alátámasztani. A rendező-szerkesztők nem titkolják viszonyukat a múlthoz, amely számukra kérdés formájában tételeződik: „azt kell-e rekonstruálnunk, ami a '60-as években a legnagyobb súllyal jelent meg a közönség előtt, vagy azt kell kiemelnünk, amit utólag — lehántva a jelenségekről a történelmi kontextus »esetlegességeit« — *ma* tartunk fontosnak?" A döntés az alternatíva második felére esett. Minden látvány és minden mondat ebből a választásból következett.

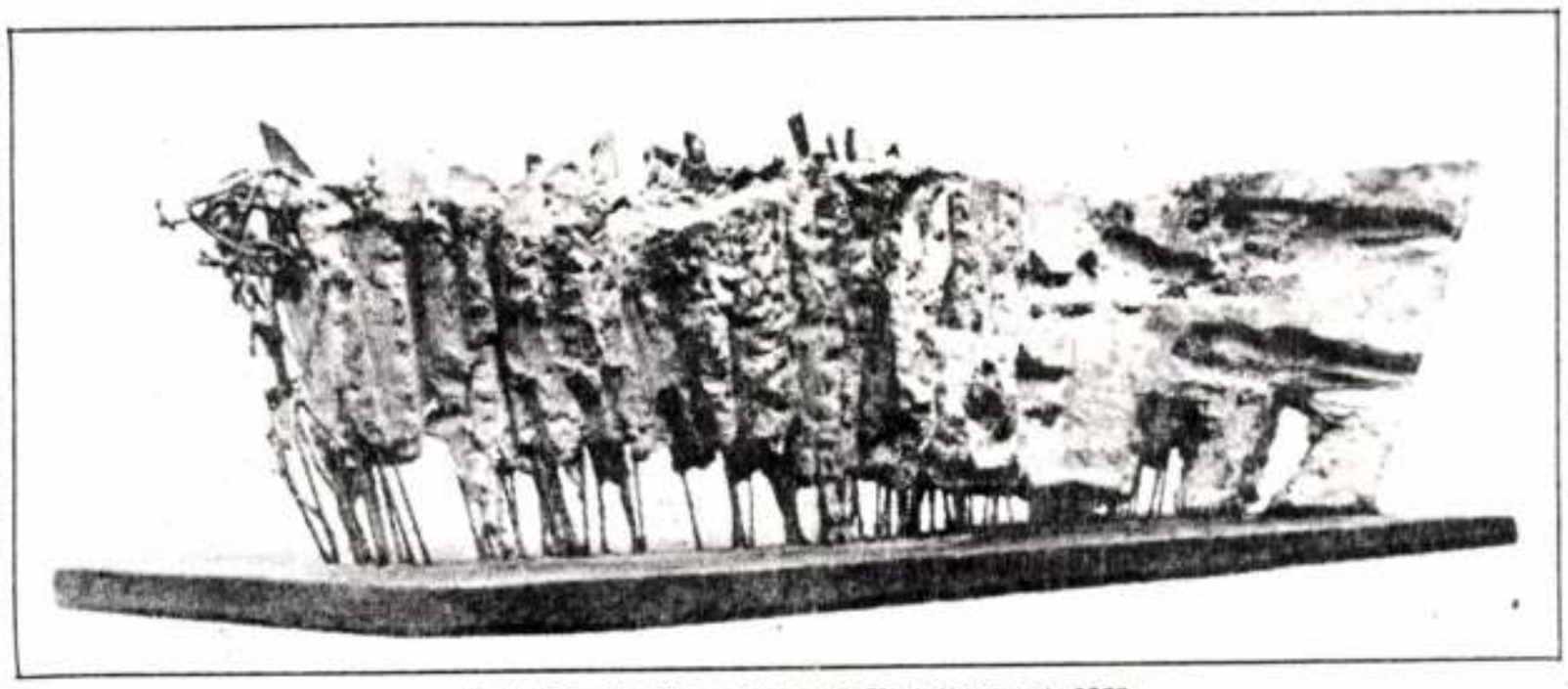

Ami látható: Varga Imre: Erőltetett menet. 1968.

Kereset az elmaradt haszonért?

A rendezők és a szerkesztők abból a hipotézisből indultak ki, hogy a képzőművészet egyetemes mozgása a maga autonóm módján leír egy ideális vonalat. Fejlődik valahonnan valahová. Eljut A pontból B pontba. Saját genetikai kódja befolyásolhatatlan sorsszerűséggel hajtja végzetes célja felé. Ez az ideális vonal sajnos nem nagyon hasonlít a valóságos emlékanyag számszerűsített trendjéhez. Ha az ideálkép nem lenne ennyire szigorú, akkor többféle módon lehetne összepárosítani a „van"-t a „legyen"-nel. A terjedelmes katalógusból ketten is súgnának ehhez a toleráns trükkhöz. Egyrészt a bevezetőt író *Vajda Mihály*, aki külön fejezetben méltatja azt az igazságot, mely „pedig többé nem egy!" és *Frank János*, akinek eredója nyiltan hirdeti: „művészettörténésznek ne legyen meggyőződése, hanem nézze a neki nem megfelelő irányzatból is a legjobbakat". Nem így a döntéshozók! Ők *tudják*, hogy ha egyszer az egyetemes képzőművészet *legitim* vonala szerint (lásd negyvenes-ötvenes évek euroamerikai művészetét) a dolgok a szürnaturalizmusból haladnak a lírai absztrakció és informel felé, továbbá a pop arttól a tiszta konstruktív formák irányába, akkor csak nem fognak inkább *hinni a szemüknek*, amely megtöri a vonal lendületét holmi kvalitásproblémákkal?

Kellene, hogy legyen egy Mark Tobey-szerű monokróm felületet kezelő mester? Ilyen nincs igazán? Hunyorítva *Frey Krisztián* betöltheti azért azt az űrt, amit a még fel nem fedezett elemek a Mengyelejev-táblázatban pusztán spekulatív alapon szoktak betölteni. Kellene egy Germain Bazaine-féle autentikus foltfestő? Hogy ilyen sincs igazán? Annyi baj legyen, a pályakezdő *Bak Imrének*, midőn hónapokat időzött külföldön és kreatívan végigutánozta a sóvárgott nagyokat, a „tache"-hoz, a folthoz is eljutott, zsengéje éppen beleillik a kontextusba. Csak a napilapi terjedelemhatár miatt nem részletezendő, hogy — bocsánat, ha ló nincs, a szamár is jó alapon — mit és kit helyettesít *Hortobágyi Endre* és *Illés Árpád*, *Türk Péter* és *Gedő Ilka*, *Tót Endre* és *Kováts Albert*, *Molnár Sándor* és *Vajda Júlia*. (És fenntartom: *Lossonczy Tamás*.)

Kereset a sérelmek miatt?

A kereset világosan kimutatja, hogy a kár „az eszme frontján" valóban tetemes. Ha a külső erők (amelyek a produkció védnökei szerint kizárólag a pártállami hatalom szerkezetében meg a művészetirányítás elnyomóapparátusában — és soha nem a nép-nemzeti konzervativizmusban, netán más ízlésvonulat preferenciájában — keresendők) támogatták volna az egyetemes stílusok szabad áramlását, akkor mi is letehettük volna a magunk Skira-albumát, Knaur-lexikonját, Rizzoli-katalógusát, azaz olyanok lehettünk volna, mint „ők". A rendezőbiztosok követelik tehát, hogy a képzőművészetben állítsák vissza a negyvenhetes állapotokat, de az egyetlen és isteni igazság nevében csak és kizárólag azt, ami a betiltott és szétszórt, megalázott és agyonvert Európai Iskola extrapolálásából, meghosszabbításából következik. Ez a pártos szemlélet csak és ennyit képes felvállalni. A negyvenhetes plebejus-baloldali képzőművészet tönkretételéért, a negyvenhetes paraszti-népi vonulat eltüntetéséért más párt nyilván máskor fogja benyújtani a maga keresetét. A hatpárti konstelláció illő sorrendjében.

A katalógus tanúsága szerint az interjú-dokumentum gyűjteményből egyebek mellett az alábbi peresíthető károk érték az érdekelteket. Frank János csak fősamesz lehetett a biennálék magyar pavilonjának rendezésénél, és egyszer sem küldték ki Velencébe. *Anna Margit* vastag tomuszt szeretett volna kiadatni a Corvinával, de a szerkesztő ezt a kívánságát nem tudta teljesíteni. *Lakner László* szatirikus festményét, a *Hitler beszélt*, a főzsüror *Ridovics László* — félve a „fasiszta nép" dehonesztáló minősítéstől — leakasztotta a stúdiókiállításról. *Keserü Ilona* római tartózkodása során lakhatott ugyan a Magyar Akadémián, de ezért jelentős összeget kellett fizetnie. *Schrammel Imre* kerámiareliefjét, mint „pesszimista munkát", jogtalanul eltávolították a Budapesti Történeti Múzeumból, és a harmadik részlettel mind a mai napig adósak. *Deim Pál* egy illegálisnak tartott kiállításon való részvétele miatt sokáig nem szerepelhetett, és nem kapott Derkovits-ösztöndíjat sem. *Fajó János* valósággal beleroppant, amikor leváltották a stúdió progresszív vezetőségét. Bak Imre sosem fogja megbocsátani *D. Fehér Zsuzsának* és *Ormos Tibornak*, hogy művészetpolitikai okokra hivatkozva bezáratták a Ferihegyi repülőtéren rendezett kollektív kiállítást. És *Vigh Tamás* sem fogja elfelejteni *Czifka Péternek*, hogy megalázta saját műtermében, meg *Varga Imrének*, hogy nem állt ki bátran terve mellett. Súlyos sérelmek ezek. Empátiahiányokról, hatalmi túlkapásokról, alkalmi gonoszságokról szólnak. És nem von le súlyosságukból semmit, hogy ha a ma induló művészgeneráció elé fogják odatartani a mikrofont, az minden bizonnyal nyafogásnak tartaná mindezt, mert ő még „apuka" igazságtalanságára sem hivatkozhat. Egyszerűen néma csöndben veszi tudomásul, hogy a piac vastörvényei szerint kell lavíroznia — az egzisztenciális megsemmisülés, a külföldre tántorgás és a begiccselés Bermuda-háromszögét elkerülendő.

Azért van katarzis, van vádirat is, de nem pontosan ott, ahol a tételes panaszok találhatók. *Kokas Ignác* — a kötet legjobb interjúja! — szerette „azt a rendszert". Az övé volt, népi kollégista volt, és sose lett volna festőművész, ha egy politikai kampány, egy demagógiával megszórt tehetségkutatási láz nem „emeli ki". Kapott a hatvanas évek elején egy hatalmas sgraffittómegbízást Oroszlányban. Ha megcsinálja, horribilis összeg ütötte volna markát, a mellékdíjakról nem is beszélve. De nem csinálta meg. Nem ideológiai okokból, és nem a progresszív művészéletforma csábítása miatt. Nem ellenállásból és nem sértődésből. Egyszerűen az ízlése miatt. Az a válságélmény ugyanis, ami egy esztétikailag elfogadhatatlan — bár keggyel osztott — megbízás teljesítésének vágya és végső visszautasítása között feszül, mélyebbről és beljebbről jön, mint amit a külső hatalom valaha is elérhet a leakasztgatott képekkel és a betiltogatott kiállításokkal. Az efféle nevesíthetetlen sérelmek összegyűjtésével, a belső meghasonlások listájával, a Kokas-típusú művészeknél az ideiglenes munkaképtelenség okainak feltárásával, másoknál viszont a művészi elvacakulás rajzával ez a tárlat is, ez a katalógus is adós maradt. Úgy látszik, könnyebb hétszer elsorolni az Aczél elvtárs vagy Aradi Nóra konkrét beavatkozásaiból származó vélt és valódi károkat, mint egyszer szembenézni a lényeggel: egy fejlődésképtelen hatalmi konstrukció kiürült reprezentációs igényével és a „negyven év"-nél lényegesen messzebbre nyúló magyar konzervatív művészetszemlélet, a rendi, a tekintélyelvű, az antidemokratikus hagyományok nem feltétlenül rendszerspecifikus mindent meghatározó jelenlétével.

A megszűnt NDK egyik legelbájolóbb ideológiai mutatványa volt a sok évszázados német történelem és kultúra utólagos beosztása a jaltai egyezmény szellemében. Így Goethe és Lucas Cranach nagy NDK-művészeknek minősültek, mert emlékanyaguk zömmel in situ volt található, ellenben Hölderlinben és Dürerben volt valami megbízhatatlanul polgári, Tübingen és Nürnberg, a szülővárosok mégiscsak a későbbi NSZK területén találhatók.

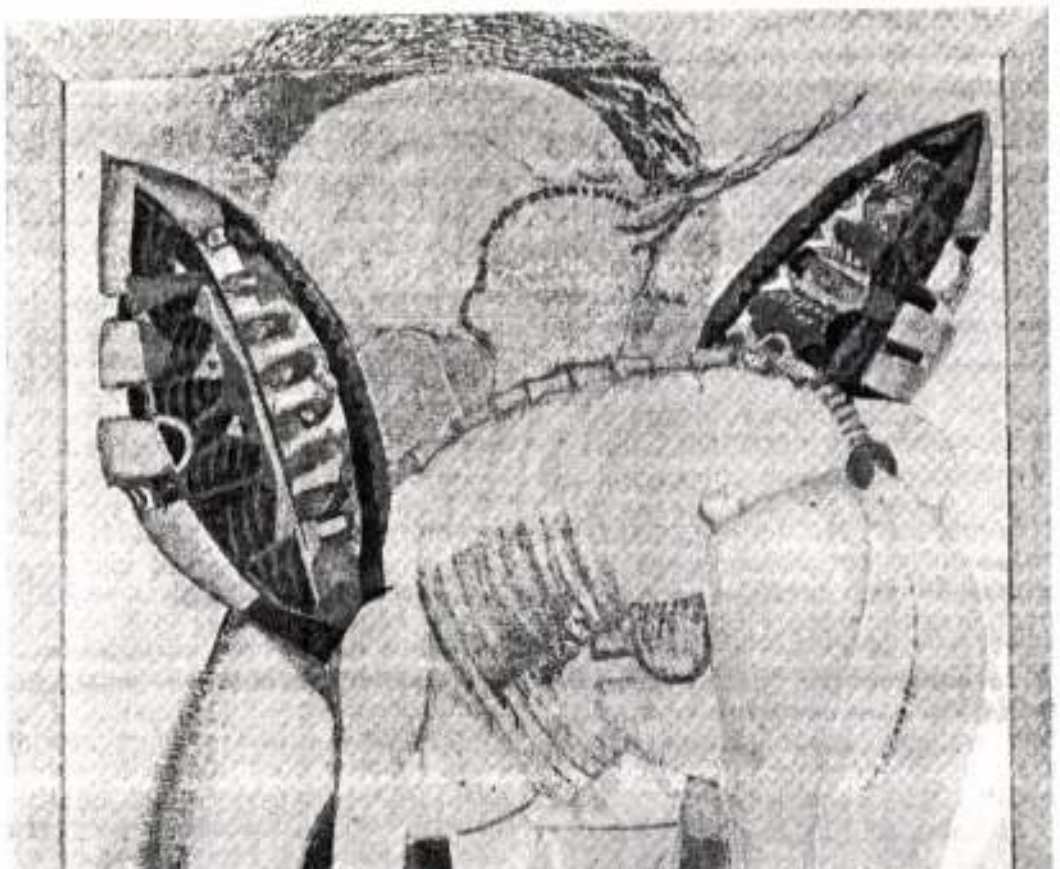

Ami hiányzik: Orosz János: Búcsúzik a lovacska. 1968.

És a többiek keresetlevele?

Ez egy politikai logika karikatúrája. De nem kevésbé tartható karikatúrának, hogy a Nemzeti Galériában és katalógusában majdnem mindenki hiányzik, aki véletlenül nem vett részt az Iparterv hajdani tárlatán vagy kimaradt a Zuglói Körből, vagy nem szilveszterezett együtt a Műegyetem R kiállításának szervezőivel, vagy már öregebb volt annál, semhogy az 1966-os stúdión pukkassza a hivatal kiszálló képviselőit. Annak ellenére hiányoznak, hogy jelenlétük feltűnő volt, visszavonhatatlan és nélkülözhetetlen abban a *képzőművészeti közvéleményben*, amely azért nemcsak acsargó pártboncokból és magánlakásokba szorult elnyomott újítókból állt. Hogy a mikrovilágot rézlemezre karcoló *Gross Arnold* és az archaizáló *Rékassy Csaba*, a Szántó Kovácsot mintázó *Somogyi József* és a Földmarkolót festő *Fóth Ernő*, a fanyar formákat alakító *Berki Viola* és a túl korán elment nagy ígéret, *Gruber Béla* mind voltak és mind *ott voltak* a hatvanas évek nyilvánosságában, ez — azt hiszem — nemcsak nekem nem kétséges, hanem e művészettörténeti vállalkozás spiritus rectorának, *Beke Lászlónak* sem. Hiszen végül is mindketten olvastuk *Németh Lajos* alapvető munkáját az 1968-ban megjelent Modern magyar művészetről, és kettőnk közül én csak távoli tisztelőnek, ő viszont tanítványnak számít.

A kimaradtak listája viszont oly markáns és reprezentatív, hogy semmiképpen sem lehet a véletlen számlájára írni. Beke nyilván úgy gondolkodott, hogy valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy olyan hatvanas évek retrospektív tárlatot, amelynek főhelyén például a korszak végén keletkezett *Szervátiusz Tibor*-féle Dózsa-szobor állhatna, körülötte az MDF-hez közel álló olyan jelentős mester, mint a Megégett embereket festő *Orosz János*, esetleg a Nyári reggelt festő *Szinte Gábor*, a szomszédos teremben a *vásárhelyiek*, élükön a megindító realizmust teremtő *Szalay Ferenccel* és a nyers hagyományokat folytató *Németh Józseffel*, még hátrébb pedig a peremműfajokban (grafikában, érremben) tevékenykedő és lesajnált kismesterek, akik ha mást nem, de azt azért híven illusztrálnák, amiről a bevezetőben Vajda Mihály még megejtő eleganciával szólt: „egy ország élni akart." Mert kárpótlási igényük — ezt Beke is sejtheti — nemcsak „ezeknek", de „azoknak", sőt „amazoknak" is lehet. Tehát valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy másik vagy egy harmadik kiállítást, amely éppúgy a *kizárólagosság* elve szerint egy másik vagy egy harmadik párt kulturális *előtörténetét* keresi össze a heterogén emlékanyagból. Aztán majd a megrendezett és a megrendezendő tárlatok versenyéből — jelige: ezentúl minden másképpen volt — a nézőnek módja lesz eldönteni, hogy melyik tetszik neki jobban, és kire adja szavazatát. Brrr!

Félreértés ne essék, ezen a látható kiállításon nemcsak jó festmények és szobrok, de remekművek is vannak. Nemcsak azoké, akik az elemi illem okán — más koncepció ide, Euro-Amerika oda — legalább jelzésszerűen megmutathatták magukat (*Kondor Béla* és *Barcsay Jenő*, *Kokas Ignác* és *Vigh Tamás*, *Tóth Menyhért* és *Deim Pál*). Remekműgyanús alkotásokat ugyanis hátrahagytak a megalázottak és megszomorítottak, az ellenkultúra minősített mesterei, a külföldre csodálkozó akkori fiatalok is. *Jovánovics György* homunculushűvösségét, Keserü Ilona monumentális forróságát, *Hencze Tamás* látomásos szcientizmusát és Lakner László keserű világmagyarázatát nem nélkülözhetné semmilyen „beállítottságú" művészettörténet-írás. Éppen ezért kerültek itt és most veszélyeztetett helyzetbe. Egy féligazság mulatságához tartják mindannyian a gyertyát.

Ki fizeti a költségeket?

Nem taktikus dolog a kárpótlási igényt és a kirekesztési politikát egyetlen kulturális vállalkozáson belül összehozni. Nem taktikus, mert a liberális művészet előtörténetét antiliberális szelekciós elv aligha hitelesítheti. És azért sem, mert köztudomású, hogy az intézményesült liberális gondolat ma Magyarországon kárpótlásellenes.

A költségeket tehát mi, a művészeti közvélemény fizetjük. Azzal fizetjük, hogy az esztétikai, kvalitásszempontok háttérbe szorulnak a szoc. hazások utódaiként fellépő kap. hazások érdekérvényesítése mellett. És akkor minden kezdődhet elölről.

P. Szűcs Julianna

SIMON LAJOS:

PICI ZSOLTÁROK

Az ötvenhatodik év

Istenem, mondd el most nekem,
mint lesz a holnap reggelem!
Aludjak, mint a kisgyerek?
Avagy járkáljak hajnalig,
mint cellában az elítélt,
míg éppen ötvenhatodik
esztendőm rozsdás láncait
halálraszántan csörgetem.

Jézus mellett

Kereszten függök Jézus mellett,
bűnös lator, de a szelíd,
s megtérek egykor-álmaimhoz,
ha az időmből még telik.
Mikor „Feltámadott a tenger" ...

Talán nekem is engedik!

Jaj

Nem mennydörög, villám se vagdal,
fényes az ég, körös-körül,
jaj, mégis eldőlnek a nagy fák,
jaj, mégis borzongatsz, Uram!

Tudjuk, majd ránk is sor kerül.

Tor

A gazdáé a teljes disznó,
a gyereké a malac farka.
Add Uram, add, jó Istenem,
lagyek még picikét gyerek!
Nem érdekel a zsíros disznó,
ha farkincáját engeded!

FÖTH Ernst

Fóth Ernő

— **A Vigadó Galériában** kedden megnyílik Fóth Ernő Munkácsy-díjas festőművész kiállítása. A tárlat 41 festménye tíz év termését mutatja be, nagyrészt az utóbbi két-három év alkotásait. Fóth Ernő képei szürrealisztikusan fogalmazzák meg a világot, amelynek középpontjában az ember áll. A kiállítás március 2-ig tekinthető meg.

Népszava 1986. I. 25.

Fóth Ernő

Földmarkolók c. te, tanévye nekepel a Studió 64 kiállitásán

Németh tajos: A Studió 64 kiáll. Valóság, 1965, 3 sz, 91 old.

Fóth Ernő
díszítőművész

M.D.K

Sgrafittó műve.

Dutha Mária: Freskók, sgrafittók, üvegablakok

Magyar Nemzet, 1959. június 17.

4.

Fóth Ernő

Két alak.

rajz, reprodukció.

Valóság, 1963. 1. sz. 122. l.

Fóth Ernő

Ülő nő

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1964. 4. sz. 26. l.

Fáth Ernő festő

A Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti kiállításon szerepel a művész műve, „Háború és béke" c. (említve)

Avadi Nóra: Jubileumi képzőművészeti kiállítás.

Kritika, Budapest, 1944.6.

Fóth Ernő

A Vasmegyei Tanácsi Tervező iroda
székházának gobelint kérített (em.)

Magyar Építőművészet 1970/3 50 old.

MDK

~~Fóth~~ Ernő festő

[Tóth Ernő? → A 1965. jún. 20-i számban: Tóth
A következő számokban ismét: Fóth]

Jún. 19-én kiállítása nyílik

a Medgyaszay Teremben.

–: Kulturális hírek

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. jún. 16.

08

Fóth Ernő

Kiállítása nyílt az Építők Művészeti Klubjában

Kritika 1966 Ü. n. 5 fold.

Fóth Ernő festő

Szerepel a „Studió 1966" c.
kiállításon az Ernst
Múzeumban

Korunk 1966 VIII. n. 1337 old.

Fóth Ernő festő

Szövegy említi hiakilázat a FÉSZEK-ben

1966 feb. 11. Népszava

14.D.4

Fóth Ernő
festő

Földmunkásait" állította ki
" a Fiatal Képzőművészek Társulatában.

Bolgár Kálmán: Studio 64
Művészet, 1965. március - 38 lap

Fóth Ernő, festő

MDK

Szerepel a Stúdió 58-68.

Kiállításon.

Róna Gyula: Fiatalok tárlata 2. 7.

Népszabadság, Bp. 1969. jan. 10.

Fóth Ernő

Rajz (szepró)

Valóság, 1964, 9n., 12 old

Fáth Ernő

Fáth Ernő festőművészkiállítása a budapesti Műcsarnokban megnyílt.

— : Kiállítások

Művészet, 1979. ~~november~~ december — 47. lap.

Fóth Ernő

Megbízták a művészt, hogy a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza részére festményt készítsen.

-------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET, 1979. december - 47. lap.

F

Fóth Ernő

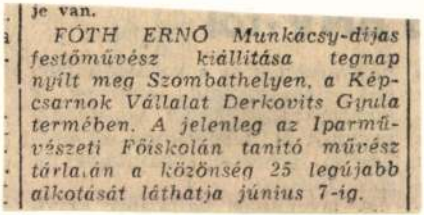

je van.

FÓTH ERNŐ Munkácsy-díjas festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Szombathelyen, a Képcsarnok Vállalat Derkovits Gyula termében. A jelenleg az Iparművészeti Főiskolán tanító művész tárlatán a közönség 25 legújabb alkotását láthatja június 7-ig.

Magyar Hirlap 1979/12o/8

Fóth Ernő, festő

FÓTH ERNŐ. Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból nyílt meg gyűjteményes kiállítás tegnap a Műcsarnokban. A tárlaton az utóbbi 12 évben készült több mint félszáz festmény látható január 6-ig.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1979. dec. 15.

Fóthi Ernő

Megbízást kapott Fóthi Ernő, hogy a Margitszigeti Thermál szálló és gyógyfürdő előcsarnokára mellé 3 db. pannót készítsen.

— : Köztéri munkák

Művészet, 1979. ~~november~~ december 47. lap.

Fóth Ernő

A szombathelyi tervezőiroda gobelinje (repro)

Aszalós Endre: Fóth Endre murális művei. Művészet, 1980. ~~[illegible]~~ – 14. lap.

Fóth Ernő

A szombathelyi Claudius-szálló gobelinje. (repro)

Aszalós Endre: Fóth Endre murális művei. Művészet, 1980. ~~felmár~~ április – 14. lap.

Fóth Ernő
festőművész

Asszociációk III.

Fóth Ernő festőművész
Budapest / Műcsarnok

Fóth Ernő: Asszociációk III., olaj, deszka, 52×41 cm, 1978 (fotó Somfai)

------:Kiállitások.
MŰVÉSZET,1979.december - 44.lap.

Fóth Ernő, festő

□ FÓTH ERNŐ festőművész kiállítását Kiss Sándor szobrászművész nyitja meg május 24-én, délután 5 órakor Szombathelyen, a Derkovits-teremben.

: Fóth Ernő

2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. máj. 19.

Fóth Ernő, festő

Kiállítása nyílt hombathelyen a

Derkovits-teremben

— : Hír 8

Népszabadság, Bp. 1979 máj. 25

Fóth Emő festőművésznő

MEGHÍVÓ

FNYV 1

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK, MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

FÓTH ERNŐ

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

ASZALÓS ENDRE
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

1979. DECEMBER 14-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 5 ÓRAKOR

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

Fóth Ernő, festő

L. Ferdinánd Judit

– Hír 8.

Nérszabadság, Bp. 1980 máj. 27

5

Fóth Ernő

A margitszigeti Thermál-szálló
jobb oldali pannója

ASZALÓS ENDRE: Fóth Ernő murális müvei.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

Fóth Ernő

A margitszigeti Thermál-szálló
tondója

ASZALOS ENIKŐ: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET, 1980. április-14. lap.

Fóth Ernő

Fóth Ernő murális füveinek a száma tizen felüli, mozaikok, freskók, pannók, faintarziák és szövött kárpitok technikai szempontból gazdag sorát alkotta.

Kszalós Andre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÁSZET,1980.április , - 14.oldal.

Fóth Ernő

Változatos méretekben teljesitette megbizásait, a három négyzetméteres gobelintől a hatvan négyzetméteresfaintarziáig ivelt egy-egy müvének terjedelme.

Aszalós Andre: Fóth Ernő murális müvei.
MÜVÉSZET,1980.április , - 14.oldal.

Fóth Ernő

Fóth Ernő elhivatottja az alkotói területnek.Már egy bő évtizeddel ezelőtt figyelmet keltett a monumentális müfajokban kiemelkedő tehetségnek igérkező képességeivel.

Aszalós Andre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET,1980.április , - 14.oldal.

Fóth Ernő

Egy téglalap alaku reprezentativ terem nagyobb és azt derékszögben záró rövidebb oldalát kellett megfelelő müvelellátnia a müvésznek,-a Magyar Néphadsereg budapesti müvelődési házában.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális müvei.
MŰVÉSZET,1980.április , - 14.oldal.

Fóth Ernő

Fóth Ernőt megbizták, hogy az Uj-Delhi-beli Magyar Nagykövetség részére textil faliképet készitsen.

------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1980.május - 47.lap.

Fóth Ernő

A szombathelyi Claudius-szálló gobelinje (vepro)

Aszalos Endre: Fóth Ernő műrális művei.
Művészet, 1980. ajzilis – 14. lap.

Fóth Ernő

A szombathelyi tervezőiroda
gobelinje. (repro)

Aszalós Sándor: Fóth Ernő muralis művei
Művészet, 1980. április – 14. lap

Fóth Ernő

A lektorátusi pályázat elnyerésével a háboru és béke szimbolikus ábrázolása jelentette a választott tartalmi feladatot az adott technikában.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális müvei.
MŰVÉSZET, 1980. április , - 14. oldal.

Fóth Ernő

Háboru és béke
/1-2/

ASZALÓS ENDRE: Fóth Ernő murális müvei.
MÜVÉSZET, 1980. április-14. lap.

2

Fóth Ernő

Háboru és béke, részlet
/3/

ASZALÓS ENDRE: Fóth Ernő murális müvei.
MÜVÉSZET, 1980. április-14. lap.

Fóth Ernő

Háboru és béke
/1-2/

ASZALÓS ENDRE: Fóth Ernő murális müvei.
MÜVÉSZET, 1980. április-14. lap.

Ernő
Fóth [illegible]

A nagycenki Széchenyi Emlékmuzeum
gobelinje.

[illegible] Fóth Ernő murális művei.
[illegible], 1980. április - 14. lap.

s-esztétikai mozzanat és a „külső", történeti-kulturális mozzanat

remt, azaz a zárt korniss

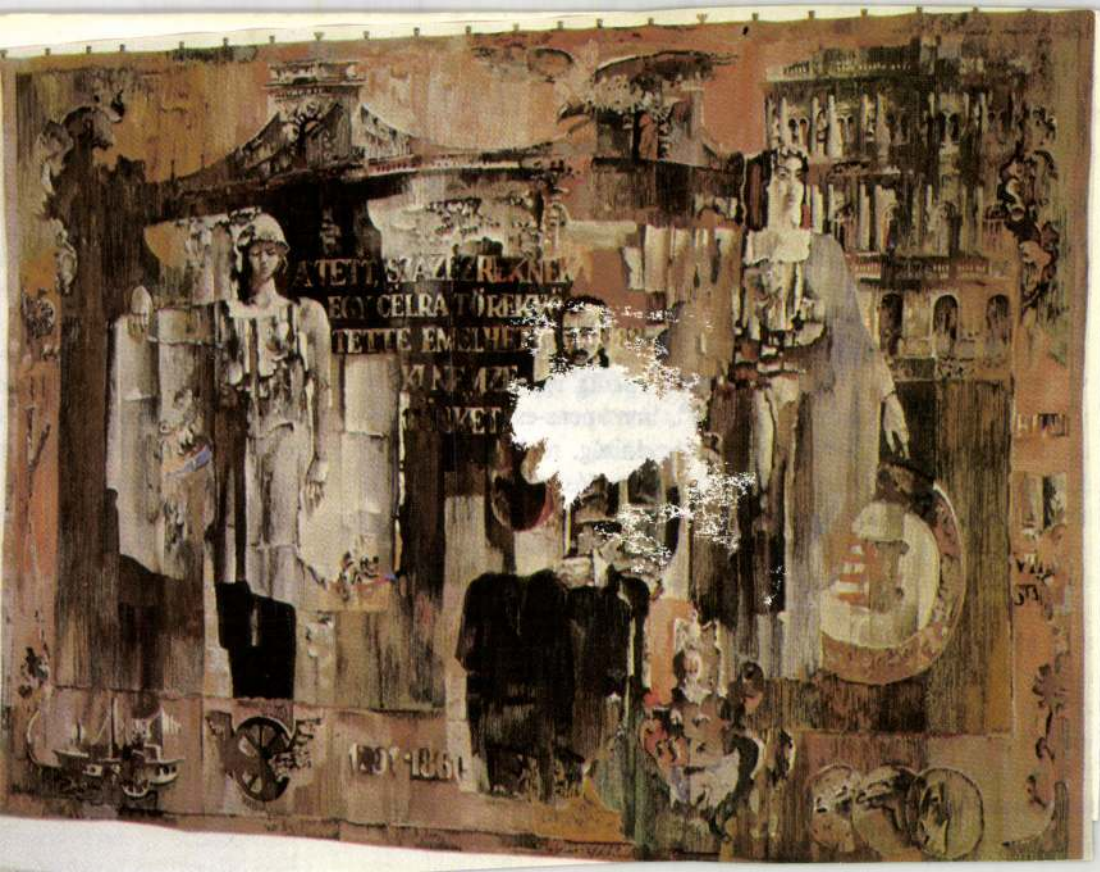

Fóth Ernő

Fóth Ernő művészetére Domanovszky Endre nagyvonalu, lendületes gobelin-stilusa bizonyos értelemben előképet jelenthetett.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

Fóth Ernő

Fóth Ernővel teljes összhangban működött kivitelező társa Környei László festő.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. oldal.

Fóth Ernő

Fóth Ernőnek sikerült, egy,eddig inkább dekorativ lehetőségeket nyujtó technikában magvas és emelkedett szellemü témát kifejeznie. A mondanivaló nem mond ellent annak, hogy a technikai kivitelezés mindenütt anyagszerü és választékos

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET,1980.április - 14.oldal.

Fóth Ernő

AMagyar Néphadsereg budapesti müvelődési házában levő müvét a mondanivalót rögzitő elemek vagy csoportok formailag önmagukban önállóan is megállnak. A Háboru és Béke általános gondolatának összefüggése teremti meg.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális müvei. MÜVÉSZET,1980.április , - 14.oldal.

Fóth Ernő

A Széchenyi-gobelin közvetlen előzményének két munkát tekinthetünk: a szombathelyi VASITERV tervező tevékenységét szimbolizáló az ugyancsak szombathelyi Claudius-szálló antik emlékeket idéző kárpitjait.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. oldal.

Fóth Ernő

A művész murális munkái között a legtöbb szövött kárpit. Ezek közül főművének itélhető a 14 négyzetméteres Széchenyi-gobelin , amely a nagycenki Széchenyi kastélyban van elhelyezve.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. oldal.

Fóth Ernő

Fóth Ernő az alkotója a margitszigeti Thermál szálló 20 négyzetméteres pannójának. A falképben a művész festészetének minden eddigi erénye érvényesülhetett anélkül,hogy az adott műfaji követelmények csorbát szenvedtek volna.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET,1980.április - 14.oldal.

Fóth Ernő

Fóth Ernő művészetében Ferenczy Noémi lapidáris egyszerüségében fogant alakitási módszeréhez nem találunk semmi kötődést.

Aszalós Endre: Fóth Ernőmurális művei.
MÜVÉSZET,1980.április - 14.oldal.

Fóth Ernő

A Széchenyi-münél azt érzékelhetjük, hogy mennyire egybekomponált szerkezetü a több rétegből összeépitett éssokféle motivumot és figurát felvonultató kompozició.

Aszalos Endre: Fóth Ernő murális müvei.
MÜVÉSZET? 1980. április - 14.lap.

FóthE Ernő

Fóth elsősorban a szövés felületalakitó hatásával számol, ehhez igazitja szinneinek árnyalását, a dimenzionáltságot alakitó tónus-értékeket.

Aszalos Endre: Fóth Ernő murális müvei.
MÜVÉSZET? 1980. április - 14.lap.

Fóth Ernő

Fóth szinte tévedhetetlen biztonsággal érzi, festőiségéből, formaalakitásából, mi vihető át szövött technikára anélkül, hogy a müfaj anyagszerüségén, lehetőségein erőszaktétel történjen.

Aszalós Endre: Fóth Ernő murális müvei. MŰVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

Fóth Ernő

A müvész gobelinjeinek közös vonása a nagyfoku festőiségretörekvés és kisebb-nagyobb fokozatban az áttört-szerkezetesség.

Aszalós Endre: Fóth Ernőmurális müvei.
MŰVÉSZET,1980.április - 14.oldal.

Fóth Erzsi

Az 1971-ben meghirdelett Műegyetemi Könyvtárának freskópályázatán Fóth Erzsi és Szurcsik János maradt a versenyzők közül.

Horváth Teréz: Szurcsik János ujabb munkáinról
Művészet, 1980. szeptember – 14. lap.

Fóth Ernő

A Műegyetem kőmpolárának freskópalyázatának tervezetén a művész a síkhoz alkalmaz kodó, nem cselekvő figura csoportot osztott szet, látszolag a morf foltokban a fehér alapfelületen.

Horváth Teréz: Szurcsik János ujabb munkáiról. Művészet, 1980. szeptember – 14. lap.

Fóth Erzsó

A Műegyetem könyvtárának freskópalyázatán a művész a hatalmas, íves záródású felületet montázsszerű kompozícióval ~~[illegible]~~ készítette a tervet.

Horváth Teréz: Szurcsik János ujabb munkáiról. Művészet, 1980. szeptember - 14. lap.

Fóth Ernő, festő

L: Kokas J.

Tandi L: Kiállítási jegyzetek 108-112.

Tiszatáj, Szeged, 1980. nov XXXIV/11.

6

Fóth Ernő

A margitszigeti Thermál-szálló
pannói és tondója

ASZALÓS ENDRE: Fóth Ernő murális művei.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

Fóth Ernő, festőművész

Tíz esztendő indokolattanul hosszú szünet után helyes hogy a Műv. Minisztérium és a Magyar Képző-Iparművészek Szöv-nek közös törekvése, hogy felújította a nemzeti tárlatokat. – A Műcsarnokban rendezett Orsz. Képzőművészeti kiállítás-son szerepelnek Fóth Ernő elmélyült elemzése és Baska József szerves ~~egyszerűsége~~ egyszerűsítése kutató szenvedéllyel épített erlámeny.

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.
Hevesi Szemle, 1982. jún. 11. old.

Fóth Ernő, festő

L: Bartha László

– : Díjak, kitüntetések, 1984

8

Élet és Irodalom Bp. 1984 aug. 6. XXVIII/14

Fóth Ernő

Érdemes Művész

FÓTH ERNŐ

Munkácsy Mihály-díjas festőművész;

Magyar Nemzet 1984. IV.3.

Fóth Ernő
Kiállítás az Atrium Hyatt
szállodában

Magyar Nemzet 1984. 1. 14.

Fóth Ernő festőművész

Acsay Judit: Keretben, kereten kívül
Beszélgetés Fóth Ernővel

Művészet, 1983. november

Fóth Ernő

Könyv a "Mai magyar műviszet"

sorozatban

Magyar Nemzet 1985. I. 11.

Fóth Ernő

A mai magyar képzőművészetről szóló könyvek sora újabb kiadványokkal gyarapodott. A Képzőművészeti Kiadó gondozásában a napokban megjelent Asztalos Endre művészettörténész Fóth Ernőt bemutató munkája. A számos nagyméretű freskó és gobelin készítőjéről szóló kötet illusztrációs anyagában huszonhárom fekete-fehér, valamint tizenhat színes reprodukció kapott helyet. A művet angol nyelvű összefoglaló egészíti ki.

Magyar Nemzet 1985. XI. 13.

Fóth Erző

Qualitas Galíria a Belvárosban

Magyar Nemzet 1985. X.10

Fóth Ernő, festőművész

Tizenhat festőművész kollektív kiállítása nyílt meg tegnap az Atrium Hyatt szállodában. A kiállítók közt van Bakos Tamás, Bródy Tibor, Dienes Gábor, Fóth Ernő és Szabó István.

h. é.: Napló.
Magyar Nemzet, 1984. jan. 14.

Fóth Ernő, festőművész

(székesfehérvári)

A Csók István Galériában rendezték meg a huszadik század magyar művészete című kiállítást. –
Fóth Ernő első önálló kiállításának vendégkönyvébe a kiállításlátogatók – szakemberek és fiatkus ódeklő dők – az édelgő feldicséréstől a gyalázkodásig terjedő szélsőséges hangnemek teljes skáláján cserélik ki nem éppen higgadt vélemény eiket az absztrakció egyik első hazai próbálkozásáról.

Acsay Judit: Térvitak, zsákutcák nélkül?
Magyar Ifjúság, 1983. dec. 16.

Fóth Ernő

FÓTH ERNŐ Munkácsy-díjas festőművész kiállítása kedden a Vigadó Galériában megnyílt. A tárlat 41 festménye tíz év termését mutatja be, nagyrészt az utóbi két-három év alkotásait.

Magyar Hírlap 1986. 1. 29.

Fóth Ernő

A Képzőmüvészeti Kiadó
sokrétű terveiből

Nepszava 1985. 1. 21.

~~Fáth Ernő~~
Fáth Ernő

A Képzőművészeti Kiadó sorvéti
terveiből.

Népszava
1985. 1. 21.

Fóth Ernő festőművész

ill.

"40 alkotóév" kiáll.

→ Hlinca Gyula f.

Művészet 1985/4/34/35

Fóth Emő fm

gobelinje

emlékés

FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/20,21

Fóth Ernő, festő

L. Terenczy Noémi

Vadas József: Faló gobelin

Élet és Irodalom, Bp. 1985. nov. 22.

12

XXIX/47

Tóth Ernő

Kenessei András: Műcsarnok: Magyar gobelin 1945-1985

Magyar Hirlap, 1985. X. 23.

Fóth Ernő festőművész

FÓTH ERNŐ Munkácsy-díjas festőművész munkáiból nyílt kiállítás tegnap a Vigadó Galériában. A tárlat 41 festménye tíz év termését mutatja be.

Népszabadság, 1986. 1. 29

Fóth Ernő

- Országos képzőmű-i kiállítás
- nem megmelítve

Fejér Veggi Miklós
1984. márc. 31.

Fóth Ernő festőművész

- márciusi festinál a Műcsarnokban

Új Tükör, 1884. márc. 25.

Kéd: Dienes Gábornál

Fóth Ernő, festőművész

A Magyar Nemzeti Galériában kiállítás nyílt „Válogatás 3 év szerzeményeiből" címmel. A Galéria tudatos vásárlási programja már az ily kortárs anyagát gyűjti. Nagyon helyesen gondolnak a múltra, az egymást követő nemzedékek kivétel nélkül szerephez jutnak. A középnemzedék is komoly erőfeszítéssel hódítja, közelíti a tökélyt, egy dinnai hangvétel jegyében, ebből a körből említendő Kokas Ignác, Fóth Ernő, Orosz János festménye.

Losonci Miklós: Nemzedékek találkozása,
Pest Megyei Hírlap, 1984. febr. 8.

Fáth Ernő, festőművész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítást a Műcsarnokban rendezték meg. Szerepelt művével a Kiállításon Fáth Ernő is.

Losonci Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás. Szabad Föld, 1984. május 31.

P'ANNO 2000

ATELIER DE BEAUX-ARTS
ET D'ARTS DECORATIFS

LES PEINTURES, SCULPTURES ET OEUVRES GRAPHIQUES
DES MEMBRES DE L'ATELIER SONT EXPOSEES ET VENDUES
A LA

GALERIE QUALITAS

(BUDAPEST, V., BÉCSI UTCA 2, OUVERTE DU LUNDI
AU VENDREDI DE 10^h A 18^h,
LE SAMEDI DE 10^h A 13^h, FERMEE LE DIMANCHE).

LES MEMBRES DE L'ATELIER SONT
LES ARTISTES SUIVANTS:

ERNŐ FÓTH
PEINTRE

LÁSZLÓ PAIZS
SCULPTEUR ET PEINTRE

GÁBOR NAGY
PEINTRE

GÁBOR DIENES
PEINTRE

TIBOR BORBÁS
SCULPTEUR

TAMÁS MARTON
ARTISTE DECORATEUR

TAMÁS FELSMANN
GRAPHISTE

Des expositions collectives et individuelles présentent les œuvres de ces artistes, celles-ci, monumentales, ornent déja nombre de places et lieux publiques, dont entre autre l'Opéra, le Centre de Congrès Budapest ainsi que les hôtels: Intercontinental, Flamenco, Béke et Thermal.
P'ANNO 2000 vous garantit la haute qualité de toutes les œuvres d'art. Elle offre aussi aux acquéreurs hongrois la possibilité de paiement en mensualités. Pour les étrangers l'achat peut se faire comptant ou avec carte de crédit. Notre facture sert en même temps de licence d'exportation.
P'ANNO 2000 offre ses services aux investisseurs, entreprises et institutions: pièces monumentales uniques pour des places publiques ou pour l'intérieur, design, travaux graphiques de tout genre, de la conception d'emblèmes aux expositions.
Pour d'autres informations, contactez-nous personellement ou par téléphone (184-438).

Venez découvrir les œuvres d'art et services de l'atelier de beaux-arts et d'arts décoratifs P'ANNO 2000!

Fóth Ernő fers

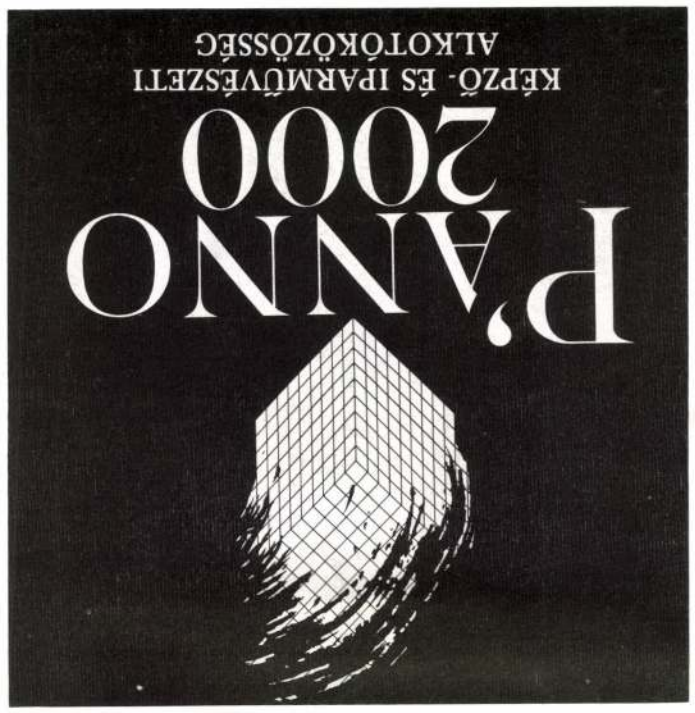

ANYO 87

P'ANNO 2000

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI
ALKOTÓKÖZÖSSÉG

QUALITAS GALÉRIA

BUDAPEST, V., BÉCSI UTCA 2.
Telefon: 184-438

P'ANNO 2000

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ALKOTÓKÖZÖSSÉG

AZ ALKOTÓKÖZÖSSÉG TAGJAI ÁLTAL KÉSZÍTETT FESTMÉNYEK, SZOBROK, GRAFIKÁK

A

QUALITAS GALÉRIÁBAN

TEKINTHETŐK ÉS VÁSÁROLHATÓK MEG.
BUDAPEST, V., BÉCSI UTCA 2.

NYITVA: HÉTFŐTŐL-PÉNTEKIG 10-18 ÓRÁIG,
SZOMBATON 10-13 ÓRÁIG

AZ ALKOTÓKÖZÖSSÉG TAGJAI:

FÓTH ERNŐ
FESTŐMŰVÉSZ

PAIZS LÁSZLÓ
SZOBRÁSZ-FESTŐMŰVÉSZ

NAGY GÁBOR
FESTŐMŰVÉSZ

DIENES GÁBOR
FESTŐMŰVÉSZ

BORBÁS TIBOR
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MARTON TAMÁS
IPARMŰVÉSZ

FELSMANN TAMÁS
GRAFIKUSMŰVÉSZ

Festményeiket és szobraikat egyéni és csoportos kiállításokról, nagyléptékű munkáikat nemcsak közterekről, hanem a rekonstruált Operaházból, a Budapesti Kongresszusi Központból, az Intercontinental, Flamenco, Béke, Termál hotelekből is ismerhetik.

A P'ANNO 2000 garantálja az itt vásárolt művek magas színvonalát, részletfizetési kedvezményt ad a hazai vásárlóinak.
A forinttal vagy hitelkártyával fizető külföldieknek a számlánk biztosítja az érvényes kiviteli engedélyt.
A P'ANNO 2000 beruházóknak, vállalatoknak, intézményeknek ajánlja szolgáltatásait: nagyformátumú egyedi műveket utcára és belső térbe, arculattervezést, az alkalmazott grafika körébe tartozó mindenfajta tervezői munkát az emblémától a kiállításig.
Bővebb felvilágosítást személyesen vagy a 184-438 telefonon adhatunk.

Ismerkedjen meg a P'ANNO 2000 képző- és iparművészeti stúdió munkáival és szolgáltatásaival!

P'ANNO 2000

ATELIER FÜR BILDENDE KUNST UND KUNSTGEWERBE

MITGLIEDER DES ATELIERS STELLEN IHRE GEMÄLDE, STATUEN UND GRAPHIKEN IN DER

QUALITAS GALERIE

AUS UND BIETEN SIE ZUM KAUF AN.
ADRESSE: BUDAPEST, V., BÉCSI UTCA 2.

GEÖFFNET VON MONTAG BIS FREITAG 10-18 Uhr
SAMSTAG 10-13 Uhr, SONNTAG GESCHLOSSEN.

MITGLIEDER DES ATELIERS SIND:

ERNŐ FÓTH
KUNSTMALER

LÁSZLÓ PAIZS
KUNSTMALER UND BILDHAUER

GÁBOR NAGY
KUNSTMALER

GÁBOR DIENES
KUNSTMALER

TIBOR BORBÁS
BILDHAUER

TAMÁS MARTON
KUNSTGEWERBLER

TAMÁS FELSMANN
GRAPHIKER

Ihre Gemälde und Statuen sind in Individuellen- und Gruppenausstellungen zu besichtigen, monumentale Werke sind in öffentlichen Plätzen im rekonstruierten Opernhaus, in der Budapester Kongresshalle, in den Hotels Intercontinental, Flamenco, Béke und Thermal aufgestellt.

P'ANNO 2000 verkauft und stellt nur Werke von hoher künstlerischer Qualität aus und bietet inländischen Kunden die Möglichkeit der Teilzahlung. Unsere Rechnung dient für Kunden, die mit Bargeld oder Kreditkarte zahlen, als güLtige Ausfuhrgenehmigung.
P'ANNO 2000 empfiehlt Unternehmen, Investitionsträger, und Institutionen ihre Dienste: individuelle Werke in grossem Format für offene Plätze und Interieurs, Image Design, alle Arten von graphischen Werken und verschiedene Konstruktionsarbeiten vom Emblem bis zur Ausstellung. Um nähere Auskunft bitte wenden Sie sich an uns persönlich oder telephonisch (184-438).

Bitte besuchen Sie unser Atelier für bildende Kunst und Kunstgewerbe, P'ANNO 2000!

P'ANNO 2000

ATELIER OF FINE-ART AND APPLIED-ART

THE PAINTINGS, SCULPTURES AND GRAPHIC WORKS ARE EXPOSED AND ARE FOR SALE IN THE

QUALITAS GALLERY

(BUDAPEST, V., BÉCSI UTCA 2. OPEN FROM MONDAY TILL FRIDAY FROM 10 a.m. TO 6. p.m.,
SATURDAY FROM 10. a.m. TO 1. p.m., CLOSED SUNDAY.)

THE MEMBERS OF THE ATELIER ARE THE FOLLOWING ARTISTS:

ERNŐ FÓTH
PAINTER

LÁSZLÓ PAIZS
PAINTER AND SCULPTOR

GÁBOR NAGY
PAINTER

GÁBOR DIENES
PAINTER

TIBOR BORBÁS
SCULPTOR

TAMÁS MARTON
INDUSTRIAL DESIGNER

TAMÁS FELSMANN
GRAPHIC ARTIST

The paintings and sculptures of the artists are exhibited in individual exhibitions as well as group-exhibitions; the monumental works can be viewed in public squares, as well as in the Opera House, in the Budapest Congress Hall and in several hotels: the Hotel Flamenco, Hotel Intercontinental, Hotel Béke and the Hotel Thermal.
P'ANNO 2000 exhibits and sales only works of high artistic quality, local buyers can buy art works on credit. For foreigners who pay in cash or with credit cards our receit serves as permit for exportation.
P'ANNO 2000 offers its services for private investors, for enterprises and for institutions: they take orders for monumental original works for public squares and interiors, for general design and for graphic works of all kinds, from emblems to exhibitions.
For further informations please contact us personally or by telephone (184-438).
Get aquainted with the works of art and the services of the atelier of fine-art and applied-art, P'ANNO 2000!

Operaház számára új művészeti alkotások születnek. A fényképek még szövőszéken mutatják a kárpitokat, munkapadon a sárgaréz térrács elemeit, a befejezésig pedig már nem annyira hónapokban, mint inkább hetekben lehet mérni az időt.

Ybl Miklós dalműházának restaurátorok, iparművészek, kitűnő szakemberek munkájával felújított művészi díszeihez néhány új alkotással járul hozzá a 100 évvel későbbi művésznemzedék. Hivalkodás nélkül, hiszen műveit nem a pompázó terekbe szánja, s nemcsak a közönség, hanem a zenét megszólaltatók, a színházat megteremtők örömére is. Az épület fennállásának 100. évfordulóján ehhez kivívta magának a jogot a kor, amely – építése óta – a budapesti Operaházzal a legtöbbet fáradott.

Pálosi Judit

7 Fóth Ernő: Orpheus, készítés közben, felvetés sűrűsége: 5/cm, szövőmesterek: Timár Kati, Hrabákné Kohári Krisztina (fotók Wolf G.)

6 Fóth Ernő: Orpheus, szovott falikárpit kartonja, 240 × 240 cm

Művészet, 1984. 10., 14-old.

Palosi Judit: Új műnészeti alkotások a vízéves Operaházban.

1021

Ismerjük meg!

Fóth Ernő: Torzó

fa, olaj, 120x58 cm

Ezúttal kíséreljük meg azt a módszert követni, hogy a látottól haladjunk a tudott felé, s így vizsgáljuk meg azt a folyamatot, amint a látványt az általa felidézett fogalomról szerzett tudásunk, emlékeink tartalommal telítik, a jelentés mind több rétegével ruházzák fel. Induljunk ki a látható dolgok szűkszavú leírásából, a múzeumi nyilvántartás tárgyilagos és szenvtelen nyelvét használva: álló torzó, térd felett és a széttárt karon a vállhoz közel elvágva, fej nélkül. A lenyomatszerű, töredezett, plasztikus formákból álló fekete testet a csípő tájékán ágyékkendőre utaló, ferderedőzésű, a törzs körvonalain túlfutó, a hossztengelyre merőleges fekvésű sáv keresztezi. A test alsó részén durva textillel nyomott fakturájú felületek. A szürke, a zöld és az okkerek átmeneteiből álló kolorit.

Ez a torzó azonnal vizuális emlékképek sorát idézi fel bennünk, hiszen megoldása az utóbbi kétezer év európai művészetének bizonyára legtöbbször előforduló ikonográfiai toposzára rímel: korpusz: ízig-vérig huszadik századi korpusz azonban, s ebben Sugár Andor, Kerényi Jenő, Kondor Béla Krisztus-ábrázolásainak társa. A kortársi analógiák közül egyesek nem az eszmét, a vallási misztikumot igyekeztek megragadni, hanem a transzcendes eszme tárgyiasult ábrázolásai, a bizánci képrombolóktól üldözött „bálványok" iránt, mint téma iránt mutattak érdeklődést (Paul Gauguin vagy Sugár Andor útszéli feszületei). Mások a képmást magát akarták új változatban megalkotni (mint Kerényi vagy Kondor). Egy valami közös e modern Krisztusokban: nem a megdicsőült istenfiát, nem a széttárt karokkal diadalmasan lebegő megváltó látomását ábrázolják, hanem a szenvedő, meggyötört, vagy éppen halott embert. Itt az *emberen* van a hangsúly. Úgy tűnik, mintha e huszadik századi művészek a monofizita és az ariánus eretnekség közt nem a „kettős természet" kompromisszumát választották, hanem az arianizmus álláspontja felé hajlanának.

Fóth súlyos szimbolikájú, elvont formai megoldású — s mindezek ellenére festői és földszagú — művészete a legegyszerűbb, éppezért legnehezebb témákról kíván szólni: emberről, földről, kenyérről.

A torzó 1980. évi szerzeményünk.

Várkonyi György

Fotó: **Rosta József**

1982 MAR 20
VAS NÉPE
MHSAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mi a vélemény

Kérdez: Nagy Andrea

A kutyatartásról

Ismerek egy családot, ahol a kutyának külön szobája van. Azzal érvelnek, hogy díjnyertes állat. Ismerek egy házaspárt, nekik váláskor legnagyobb gondot a kutya okozta, nem tudtak megegyezni, hogy kié legyen. A vitát az állatorvos injekciója döntötte el, mert úgy döntött az asszony és a férfi, hogy inkább egyiküké se legyen. Más. Tudok egy lépcsőházról, ahol egy jámbor négylábú örökös gyülölködés forrása lett és ismerek egy asszonyt is, aki idős korára egyedüli társának a kutyát vallja.

Tartsunk-e kutyát vagy sem?

Aki igennel felel, egy tanácsi rendelethez kénytelen igazodni, amelyik megszabja a gazdának, hogy milyen körülmények között, hány állatot nevelhet. Szabályok védik azok érdekét is, akik nemet mondanak, hiszen beleegyezésük szükséges, hogy a lakótárs kutyát tarthasson.

A kutya érdekében ki emel szót? Nem kínzás a városban, négy fal közé zárni? Akad aki azt vallja, hogy nem: vannak olyan fajták, amelyek urbanizálódtak. Megkérdeztük olvasóinkat is, hogy mi a véleményük a kutyatartásról.

Fotó: Kaczmarski Zoltán

Lakatosné Kóder Erika női szabó: Van egy kutyánk, elkényesztettük, mint egy gyereket. A családtagok között megy a vita, hogy mit engedjünk meg neki és mit ne. Az etetésnél én is bűnös vagyok egy kicsit, mert imádja az édességet és hozok neki mindig a boltból valamit. De annyira hálás! Emeletes házban lakunk, tudom, hogy ez a kutyának nem jó. Ezért a lakásban nem is vagyok hozzá olyan szigorú. Sok megrágott pulóver és virág látja a kárát, de ez csak ideiglenes megoldás. Építkezni szeretnénk, s ott majd az ebnek is lesz jó helye. A telek és a kutya már megvan.

Csonka Ernőné főelőadó: Szerintem a kutya a leghűségesebb barát, akiben sosem lehet csalódni. Hallottam egy idézetet, egy nagy író mondását: „Minél jobban ismerem az embereket, annál jobban szeretem a kutyákat." Van ebben valami, egy magányos embernek szinte a társa lehet. Azt mondják, hogy

Régi, de nekem nagyon kedves arany ékszeremet február közepén elveszítettem. Hosszas, sikertelen keresés után végleg lemondtam róla.

Március 3-án a Vas Népében megakadt a szemem egy hirdetésen: „Jelentkezzen az, aki február 16-án a VASÉP Munkásszállóján aranytárgyát elvesztette'. Boldogan rohantam.

Köszönöm a VASÉP dolgozóinak, akik segítettek ékszerem visszajuttatásában és külön köszönet megtalálójának, Klimek Gyulánénak. Amikor átnyújtotta, csak ennyit mondott: nőnapi ajándék.

Nekem azóta többet jelent: egy kis közösség becsületét.

Horváth Károlyné
Szombathely,
Szamuely u. 20.

Válasz

A több támog

című olvasói levélre

„A Pannónia Mtsz a Vas megye forgalmi és Húsipari Vállalattal m szerződés értelmében végzi Szon város és a termelőszövetkezet műkö rületén a sertésfelvásárlást. Szerződ mezőgazdasági kistermelők sertés nak, értékesítésének elősegítésére vezésére szól.

Tavaly 2930 darab sertést értékesí 362 tonna súlyban. Tagjaink részér ji termény címén 1370 tonna tak gabonát adtunk, a kistermelők rész tonnát értékesítettünk. Tehát a k megtermelt gabonából 2104 tonna h háztáji és kisegítő gazdaságokba.

Az alomszalma ellátás biztosított

Fóth Ernő, festőművész

Salamon Nándor: Nüggyűtemény-Kispesten. Látogatóban Klamár Ernő otthonában.

5. Tékozló fiú, farost. olaj. 90×51 cm, 1979. (repr.)

5 Fóth Ernő: Tékozló fiú, farost, olaj, 90×51 cm, 1979

Művészet, 1984. 10., 39-old.

Fóth Ernő, festőművész

Pálosi Judit: Új művészeti alkotások a szárévas Operaházban.

7. Orpheus, készítés közben, felvetés ürüsége: 5/cm.

/repr./

Művészet, 1984. 10., 14-old.

DNy

VIGADÓ GALÉRIA

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1986. január 28-án 17 órára a Vigadó Galériába

Kedden

FÓTH ERNŐ

festőművész kiállításának megnyitására

Megnyitja:
Aszalós Endre
művészettörténész

Megtekinthető: 1986. január 28-tól március 2-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

1979. december 29. Televizió 2. 2o,55 Kné

1021

TV-Hiradó 2.

- Most következő tudósitásunk a fővárosi kiállitásokról szóló negyedik része, amelyben a Mücsarnok és a Szépmüvészeti Muzeum látnivalóiról lesz szó!

- Fót Ernő festőmüvész kiállitását nézhetik meg január 6-ig a Mücsarnokban. A Munkácsy-dijas müvész az Iparmüvészeti Főiskola diszitő-festő szakán végzett, és az ott szerzett tapasztalatok jól érezhetők munkáin. Képeit fegyelem és feszültség jellemzi. Témái a leghétköznapibb emberi dolgok. Mint az Ebredés, a Kéz nyoma. Egyik legujabb festménye a Kenyér . Fót Ernő kiállitásának, a Vendégkönyv dicsérő bejegyzései szerint,sikere van a Mücsarnok látogatói között.

A szemben lévő épület, a Szépmüvészeti Muzeum spanyol és impresszionista gyüjteménye, ezekben a napokban nem látható, de az összes többi, állandó és ideiglenes kiállitás nyitva van.. Közölük is a Hiradónkban még be nem mutatott, XX.századi uj szerzeményekre hivjuk fel a figyelmüket! Ez a folyamatosan gyarapodó kis gyüjtemény rendkivül értékes, és a XX.századi képzőmüvészet jónéhány jelentős irányzatát képviselik ezek az alkotások. A Fővárosi kiállitások holnap egésznap, szilveszterkor pedig három óráig lesznek nyitva.

- - -

FÓTH Erik

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991 74,80

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
András Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: András Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz 111
(Összeállította: Mezei Ottó)

Fóth Gruó

festőműrén

Viállítás a Műrémeti Alap vásárlásainak anyagából

Pest Megyei Hírlap
1990 jan. 10

Losonci Miklós
cikke

Ára: 6,— Ft

1021

Az Alföld Képcsarnoka

FÓTH ERNŐ

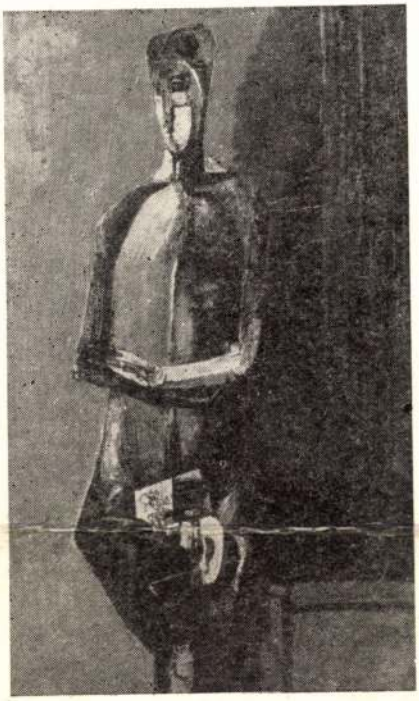

1934-ben született a vasmegyei Nagysitkén, a Berzsenyiek, a Felsőbüki Nagyok történelmi levegőjű hazájában. Az általános iskola felső tagozatát Sárvárott végezte, itt figyelt föl rá akkor még ott működő rajztanára, Majthényi Károly. Közöttük a kapcsolat akkor sem szakadt meg, amikor Fóth a szombathelyi gimnáziumba került, hova naponként járt be vonaton, hanem még tovább mélyült. Ugyanis Szombathelyen Fóth Ernőnek nem nyílt alkalma rendszeresen részt venni az ottani szakkörben s így továbbra is Majthényiét látogatta Sárvárott. Majthényi irányította a Képzőművészeti Főiskolára, ehelyett azonban az Iparművészetire vették föl, a freskó-tanszakra. 1954–1959 között végezte az Iparművészetit, ahol Z. Gách György és Szentiványi Lajos volt a mestere. Noha mindig táblaképben gondolkodott, már az első megbízásoknál jó hasznát vette annak, hogy a főiskolán a freskó, szekkó, mozaik stb. technikával alaposan tisztába jöhetett. Résztvett az 1961-es műcsarnoki és az 1963-as székesfehérvári országos kiállításon, a Stúdió 1964-es és 1966-os Ernszt múzeumi kiállításán. Önálló kiállítással először 1965. jun. 19–jul.3. között mutatkozott be a Mednyánszky-teremben (Weöres Sándor nyitotta meg).

Fóth apja falusi bognármester, aki szerette anyagát, a fát, s fia is környezetében kedvelte meg annyira, hogy nemcsak első lakását rendezte be saját faragású bútorokkal, hanem művészetében is érezhetők fa iránti vonzalmának nyomai. A Stúdió 1966-on kiállított *Fatörzsek* c. képe méltán keltett jó értelemben föltűnést.

A fák törzsének színei, különös élességű barnái, rőtbe játszó vörösei, a gépek, a földmarkolók, vastraverzek színei lépnek képeiről a vizsgálódó tudatba. Nem a dolgok szerkezetét kutatja, mert ez nem a művészet feladata, hanem inkább a kifejezés eszközeit és módjait, mint minden festő, hogy világra hozza azt, ami éppen ő általa akar formát ölteni. A collage technikát is gyakran alkalmazza.

Fóth egyik azoknak a fiatal művészeknek, akik a szürrealizmus és a nonfiguratív művészet határán állnak, akiknek életelemük, egyetlen képalkotó eszközük a szín. Nem annyira a tárgyi valóság érdekli őket, mint inkább a nézőre gyakorolt érzelmi hatás. Ezzel ösztönzik arra, hogy otthon legyen a művészetben, finomkodó ízlésével és jó műveken edzett szemléletével közelítsen a műalkotáshoz, így teremtsen a között és maga között termékeny kapcsolatot. Más szóval: így vegye át azt az érzelmi és gondolati tartalmat, amellyel a művész – meggyőződése szerint – alkotásába sűrített.

SZÍJ REZSŐ

Holló László rajza

Magyar
SAJTÓFIGyelő
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-907

ALFÖLD
1977 MÁR

Fóth Ernő festőművész

A folyóirat múlt év nor.-i száma mutatta be az elkötelezett realizmus jegyében megszületett alkotásokat. Közülük most Fóth Ernő, Vasas Károly munkáját állították ki. – Mellettük – külön vitrinben – Vígh Tamás akadémiai aranyérme látható.

Sz. L.: Jegyzetek két egerszegi kiállításról. Zalai Hírlap, 1978. okt. 1.

1965 JUN 25
Fóth Ernő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

FÓTH ERNŐ KIÁLLÍTÁSA

a Mednyánszky-teremben

VAN EGY KÖZÖS TULAJDONSÁGA tehetséges, fiatal festőművészeinknek — s még hozzá elég meglepő vonás —, hogy indulásukkor nem a festészetből, vagy legalábbis nem annak közeli tradícióiból merítenek. Szabályszerű pályafutásnak számít ma már, ha valaki még főiskolás korában a grafikai szakra tér át, és ha csak már biztos kezű grafikusnak számít, akkor kezd újra festeni is. Másokat Kurucz rajzos darabossága, vagy a festészet »olajtechnika előtti« archaikus hangja ihletett meg.

Most, *Fóth* Ernő eseménynek számító kiállítását látva is hasonló esettel találkozunk — őt sem a közelmúlt festőelődök, hanem a plasztikai gondolkodás kiváló képviselői, Henry Moore és Marino Marini látták el a pályakezdéshez szükséges szellemi útravalóval. A par excellence festészettől való húzódozás oka valószínűleg az, hogy a magyar képzőművészetben a piktúra sokáig csak egyetlen húron, a posztimpresszionizmus hangján szólva tudott elismerésre találni. Ezt a szűkebb, a hangulatosságra szorítkozó művészetet minden erénye mellett is túlhaladottnak érzik a mai fiatalok, de mások példáját is nehéz követniük, mert vagy már klasszikussá és befejezetté vált, vagy pedig túlságosan is nyitott és vitatott életművek állnak előttük. A főiskolát elhagyó festőművészek ezért csak kerülő utakon, sok kínlódással és próbálkozással jutnak el önmagukhoz — és a jelenkorhoz.

AZ AD KOMOLY SÚLYT és értéket Fóth Ernő kiállításának, hogy ő e küzdelmet *imponáló tehetséggel és igényességgel*, és mindjárt a siker vitathatatlan tanújeleivel vívja. A képek egy része azonban még inkább műhelymunka, ezeken Fóth a plasztikus formában kapott útmutatást igyekezett festői nyelvre »lefordítani«. Már itt is érezhető, hogy milyen nagy hatással volt rá korunk emberi tevékenységének nagy szuggesztivitású eredménye: az anyag roppant tömegeinek szinte mitikus szépsége. Moore, aki szobrain az emberalak körvonalait is a sziklák és a fémtömbök formáihoz igazította, éppen erről az új mítoszról beszél, az időtlen nyugalmú létről, s benne az ember nyugtalan, formákat alakító tevékenységéről. Fóth is kezdetben ezeket a kőbe és fémbe látott *figurákat* festette meg olajképein, de nemesen megoldott bemutatásukkal inkább egyfajta utópisztikus látomáshoz vagy riporthoz jutott el, s még nem sikerült magáról a témáról, az emberi dologgá vált anyagról beszélnie.

Ott, ahol nem egy-egy szoborformákkal benépesített látomást fest, hanem magát a képfelületet kényszeríti arra, hogy dús színeivel, súlyos és egyszerű felépítésével a plasztikával kerüljön versenyre, egyszerre meggyőzővé válik. Ezek a képek a legsikerültebb munkái. Egy-egy *arc* volumenje, két-három figura szigorúan felépített csoportja, vagy egy kettészelt fatörzs korongja képezi a vázat, melyre Fóth a képfelület súlyos rétegeit boritja. Igen rokonszenves, hogy nemcsak az emberi test időtlen arányait, hanem a *földmarkoló gépek* monumentális formáit, jelenbe kapaszkodó óriási fogsorait is fölvonultatja e festményeken. A képek némelyike, ha még zsúfoltnak hat is, le fog majd tisztulni, akár az emberi figurákra épitett kompozíciók. A kiállítás egyik darabját pedig különösen kiemelném, a *Kompozíció IV.*-et, mely halványszürke tónusával, és most már valóban par excellence festőiségével azt bizonyítja, hogy Fóth az emberi alak, a természeti formák és a gépi világ harmonikus együttesét teljesen egyéni módon, maradéktalanul festészetté szintetizálva tudja megjeleníteni. Ez a mű kiemelkedik a kiállításból, de talán Fóth egész nemzedékének festői terméséből is.

A JELENKORHOZ FELNŐNI — ezt írhatnánk a kiállítás fölé mottóul. Nem éreztük fárasztónak, hogy a bemutatott anyagban nemcsak a »felnőtt«, hanem a »serdülő« művek is ott vannak. Nemcsak azért, mert ezek is ugyanannak az igényes útnak az állomásai, hanem mert arra kényszerítik a nézőt, hogy lássa, milyen messziről — néha Moore-tól — indulnak el a fiatal festőművészek, míg a sajátjuknak érzett világképhez eljutnak. A tanulságot nemcsak a látogató közönség, de a szűkebb baráti kör, a szakma is levonhatja: — vajon szükséges, hogy a korszerű mondanivaló és a hozzá illő festői nyelv keresése csak egyéni erőfeszítésekkel, és a főiskolai évek után kezdődjön? **Perneczky Géza**

eszmék és ne
sok labirintus
illúzió romjai
gott, most te
vietnami zsá
S ez a mosta
hatalmasabb
nél, mert hisz
den őrültsége
reai tehertét
Vietnamban
kat ismétlik az amerikaiak, csak *sokkal rosszabb* körülmények között. Vietnamban is túl vannak már az »ázsiaiak ázsiaiak ellen« stádiumán, s a hetvenötezer főnyi és napról napra növekvő létszámú amerikai katonaság már közvetlenül részt vesz a harcokban. A nyílt beavatkozás, amelyet súlyosbít egy szocialista ország ellen folyó folyamatos agresszió, *lépcsőzetesen* válik mind aggasztóbb méretűvé. S hogy mennyivel kilátástalanabb ma az agresszor helyzete a 15 év előttinél, azt sok egyéb tényezőn kívül azon is lemérhetjük, hogy Washington a legkevésbé sem számíthat az ENSZ-re. A vietnami intervenciót legalizálás céljából nem is merték a világszervezet elé vinni, sőt a dominikai is kifejezetten Washington *akarata ellenére* került a Biztonsági Tanács elé. S jóllehet e testületben az erőviszonyok számszerű változása korántsem jelentkezik oly mértékben, mint a közgyűlésben, a Biztonsági Tanács is az amerikai politika *ellen* fordult. *»Washington elszigetelődött a Biztonsági Tanácsban«* — hangoztatta a *Neue Zürcher Zeitung* június 20-i számának egyik címe, s ez a magyarázata annak, hogy a testület Amerika-barát soros elnöke a további kellemetlenségek elkerülése végett egyszerűen határidő nélkül elnapolta a dominikai vitát. Egyszóval 20 évvel megalakulása után a világszervezet sem táncol a washingtoni füttyszóra, ezért is ábrándult ki az ENSZ-ből az Egyesült Államok.

A koreai háború kitörésének 15. évfordulóján e háború és az egész hidegháborús korszak *legfőbb tanulságát* rendkívül frappánsan összegezte Isaac Deutscher: »Ha államférfiaink úgy vélik, a fegyverek és a diplomácia megakadályozhatja az emberiséget abban, hogy felkutassa társadalmi létének formáit és új tartalmát, akkor ezek az emberek egyszerűen reakciós ámokfutók, akik halogathatják a világméretű válto-

niszterhelyettes kísérte el, a Balkányi és a Tarcali Állami Gazdaságok látogatásán *Losonczi* Pál földművelésügyi miniszter is részt vett.

A küldöttség pénteken a barcsi Vörös Csillag Termelőszövetkezetet és a Keszthelyi Mezőgazdasági Főiskolát tekinti meg.

Bácsban és Somogyban is megkezdődött az aratás

A szerdai szolnoki jelentés után csütörtökön újabb három megyéből érkezett hír az aratás megkezdéséről. Bács-Kiskun megyében elsőnek az izsáki Sárfehér Tsz őszi árpa tábláján pendült meg a kasza. A 80 holdas tábla 17—18 mázsás holdankénti termést ígér. Somogyban a nagyatádi Aranykalász Termelőszövetkezet határában két rendrevágó aratógép nyomában dőltek a szép, telt kalászok csütörtökön. Estig 20 holdon vágták le a termést. Ezen a napon kezdte meg a nagy nyári munkát az öreglaki tsz is. Az őszi árpa aratásának megkezdéséről érkezett jelentés Csongrád megyéből is.

ÉRTESÍTJÜK
ÜGYFELEINKET,
HOGY
A

**BUDAPESTI
MÉH VÁLLALAT
SZERVEZÉSI
ÉS
HÁLÓZATI OSZTÁLYA**

elköltözött!

Új cím:

**Budapest, VIII.,
Karácsony Sándor
utca 8.**

Telefon:

**140—673,
143—650,
339—751.**

FÓTH ERNŐ lírai alkat, figyelme az élet apró tényeire irányul, belőlük táplálkozik. Szereti a dolgok felületének izgalmát, artisztikumát. Anélkül azonban, hogy a felületek kedvelése felületességet eredményezne. A képszövet másoknál sokszor öncélú izgalma nála a fojtott mondanivaló, a szemérmes kifejezési szándék szolgálatába áll. Ekék című képén a főmotívumot a szürkésbarna rögök alkotják, merészen a képfelületre húzott barázdák képviselik. S bár a részletformák a jelkép erejével, szinte plasztikusan szólnak, Fóth mégis ügyel arra, hogy a kép saját szerkesztési törvényeit ne hágja át: a különböző nézetsíkokat egymásba

Bojtor Ivan: Utak és formák. Fóth Ernő

Tükör, 1975. máj. 6.

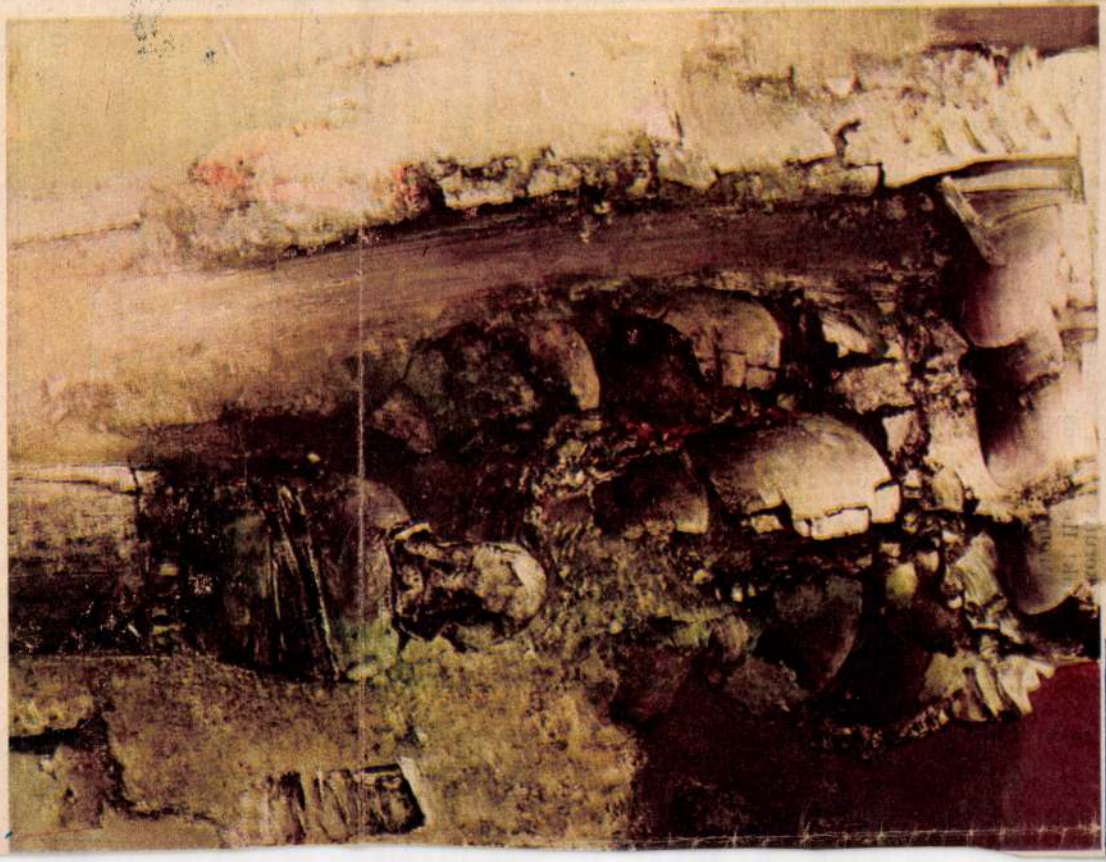

FOTH ERNO: EKEK

üzemszervezők szellemi munkával megteremtik a tételeit. Ne csak mondjuk, hanem végre értsük is meg, hogy korunkban a tudomány közvetlen termelőerővé válik! Illetve: már vált is. Az automata gépsorok, az elektronikus számítógépek, az agyafúrt vegyianyagok munkát végeznek el, illetőleg tesznek feleslegessé. Még pontosabban: a hajdani testi termelőmunkát most megelőző, szellemi termelőmunka végzi el. Igaz, ez a szénfalat ostromló s ledöntő gépre és szállító szalagjára, igaz ez az öntözőműre, igaz a kapálást fölöslegessé tevő vegyszerre és még sok mindenre.

Némelykor, okkal, büszkén hivatkozunk rá, hogy a lakosság arányszámához mérten milyen előkelő helyre verekedtük föl magunkat az orvosok számában. Máskor azt említjük, szintén okkal, korszakos eredményeink között, hogy megsokszorozódott a dolgozók között a diplomások száma. Hát kérem: vagy büszkék vagyunk rá, és legyünk is, vagy térjünk vissza megint a csákányos hegybontáshoz az ekszkavátor helyett, a kézi aratáshoz a kombájn helyett, a téglaházakhoz az előregyártott elemes helyett stb. De ha nem térünk vissza — s ha akarnánk sem tehetnénk —, akkor mélyebben kell fölfognunk és megértetnünk a fizikai és a szellemi munka egymáshoz való viszonyát.

Ki kell mondani, igenis, hogy sehol se a papírért legyen a termelés, de ahol kell, ott legyen gyorsan és rendben ügyirat a termelésért. És sehol se lóghassanak emberek, például irodákban sem, sőt ott is ideje széles méretekben gépesíteni. Ám lógni nemcsak ülve lehet. Hanem állva, ácsorogva is, ha rosszul szervezett a munka. A termelésnek itt is vannak tartalékai.

Tény, szigorú tény, hogy egyetlen fölösleges íróasztal is kidobott pénzbe kerül, s tetejébe munkát keres magának; megrekeszti az akták útját, torlaszt emel az ügymenetbe, akadályozza a termelést és egyáltalán az ésszerűséget. Ezt minden ép érzékű ember gyűlöli. De olyan korban, amikor a tudomány és a technika száguldva fejlődik és amikor a szolgáltatások gyorsabban terjednek, mint maga a termelés, egy megjegyzést megér annak az igazságnak a kimondása is, hogy egy-egy termelőre ott jut nagyobb érték, ahol az értékben szereplő szellemi munka a legnagyobb. És az emberek is ott élnek a legkényelmesebben, a fizikai megerőltetéstől szabadabban, ahol az ember, mert ember, testi erejéhez képest nagyobb és mind nagyobb mértékben használja azt, ami csak neki van: az eszét.

SZÁNTÓ JENŐ

Fóth Ernő, festő

HELYREIGAZÍTÁS

Májusi számunkban, Almási Miklós Egy „gorom-ba" ajtónyitás... című írásában Fóth Ernő festő neve helyett tévesen Fóti János szerepel. Ezúton kérjük Fóth Ernő és az olvasók elnézését.

KRITIKA

— : Helyreigazítás

31.

Kritika, Bp. 1978. július

78/7.

FÓTH ERNŐ festő
Nagysitke, 1934

Az Iparművészeti Főiskola diszitőfestő-szakán végzett 1959-ben, mestere Z. Gács György és Szentiványi Lajos volt. 1961 óta jelentkezik munkáival a Studió kiállitásain és az országos tárlatokon; önálló bemutatója 1965-ben volt a Mednyánszky Teremben. Egyes munkáit bemutatták Lengyelországban, Csehszlovákiában, Ausztriában, Olaszországban, az NSZK-ban és Indiában. - Festészete a szürrealizmus és a nonfiguratív művészet határán áll; életeleme, képalkotó eszköze a szin. Nem a dolgok szerkezetét kutatja, hanem a kifejezés eszközeit és módjait, fő célja az asszociáció-keltés, az érzelmi hatás. Képein az emberi alakok és tárgyak az ősi természeti formákhoz hasonlitanak, időtlenséget kifejező jelképpé nőnek. Több monumentális alkotást (gobelin, mozaik, sgrafittó stb.) készitett állami megbizásra.

MŰVÉSZÉLETRAJZOK 1975

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 183-296 183-301
1985 JÚN 29.

TÜKÖR

Fóth Ernő

MEDNYÁNSZKY TEREM 1021 **FÓTH ERNŐ KIÁLLÍTÁSA**	A fiatal — harmincegy éves — művész festményeit és néhány monotipiáját mutatja be első önálló kiállításán. Keresi egyéni útját, és keresi a lényeget. Egy jelentékeny tehetség kibontakozásának bizonyságai ezek a képek.		**Képünk:** **Festmény a tárlatról**
DÜRER TEREM **FELEDY GYULA RÉZKARCAI**	Szerencsés művész: a mesterségbeli tudás, a kifejezőkészség és a belső élmény egységet alkot benne. Gyöngéd szerelem és háborús iszonyat látomásai villannak fel remek lapjain.		**Képünk:** **Rézkarc a kiállításról**

világ túlbecsülésére.

A másik közkeletű arcképen a „nemzeti klasszikus" vonásai hangsúlyozódnak. Arany műve eszerint az önművelés csodája, a mesterségbeli tudás remeklése; ő maga a legképzettebb magyar szellemek egyike. Nem a semmiből teremtett új világokat, hanem a valóság nyersanyagából formált példás műveket: úgy lett a nemzet tanítómestere, hogy mindent megtanult, amit a magyar múltról, jelenről és jövőről

dúvad T
zött. Es
kózó m
„remén
keny fá
zán nagy költő. A talány
a nyárspolgár álarcában". A megtorpanások hőse, aki egyszer volt bátor igazán, első művében, Az elveszett alkotmányban, s aki azáltal lett a modern költészet igazi őse, hogy a Kapcsos könyvbe zárt Őszikék-

Fóth Ernő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1966 FEB 3

1021

1966. február 3., csütörtök

Kiállítás a művészklubban

Fóth Ernő grafikái

Tabu-e az úgynevezett absztrakt művészet? Hosszú ideig félremagyarázták nálunk, elutasították ahelyett, hogy megmutatták és elemezték volna.

Hazánkban az elmúlt években nőtt meg az ilyen jellegű kiállítások száma, és vele együtt a közönség igénye is. Elég utalni *a kubai festészet* kiállítására, *Korga György, Illés Árpád, Szinte Gábor, Korniss Dezső, Kondor Béla, Fóth Ernő, Vilt Tibor és mások* budapesti vagy székesfehérvári bemutatkozásaira, amelyek legnagyobbrészt egy szürrealisztikus absztrakt irányzatot képviseltek, mégpedig igen értékes alkotásokkal.

A fenti célok jegyében került a győri művészklub közönsége és az érdeklődők elé Fóth Ernő fiatal festőművész grafikai anyaga egy kis izelítőül a múlt év nyarán lezajlott önálló pesti kiállításából.

De milyen művészet is ez? Célja nem a régi szépségideál mutogatása, hanem inkább a döbbenet: a kor emberét rádöbbenti sok fontos tényezőre, amelyeket a huszadik század embere nem tud, vagy nem mer, avagy nem akar tudomásul venni, félve az őszinteségtől, az írott és iratlan illemkódexektől. Ez a fajta művészet is az élet legelemibb, legalapvetőbb értelmét kutatja, azt, hogy mit kell tennie egy mai embernek és mit nem. Rádöbbent arra, hogy egyre nagyobb problémákat kell megoldania, és egyre nagyobb erőfeszítéseket kell tennie az emberiségnek a háború ellen, a békéért. Rádöbbent arra is, hogy léteznek a látszat mögött rejtett és fontos világok, melyeket nem lehet nem tudomásul vennünk. Kifejezi a mindennapi gondokban elfáradt ember vívódását, vonzódását a monumentális felé, és ugyanígy a kicsi, de bonyolult világok, mikrokozmoszok megismerése felé.

Sok vita lehet az absztrakt művészetről: válság-e vagy új hang a művészetben? Ez a szürrealisztikus absztrakt művészet is az élet egészéből, a teljesség iránti igényből fakad, mint minden más művészet. Legnagyobb ellenfelével, a 19. századi realizmussal összevetve is állja a versenyt, mert célja nem csupán a realizmus, hanem a realizáció, a megvalósítás maga. Nem hűen akar fejezni és hatni, cselekedtetni. Mély és komoly tartalmán kívül a másik védőpajzsa az artisztikum, a felület szépsége. Művesség tekintetében gondosságban a régi nagy mesterekkel rokon.

Ez a művészet is támadja az embertelenséget, az erőszakot, elnyomást, hazugságot, felszínt, képmutatást. Felelmetes és szörnyű, kíméletlen és hátborzongató. Minden vonal, forma bennünk vájkál, a gondosan takargatott, rejtegetett valót hozza a felszínre, bátorság kell a vállalásához is. Ezáltal megszabadítja az embert a rárakódott terhek alól, öntudatot ad újra akkor, amikor az ember azt hitte már, hogy csak a logika, a gép és papír számítanak helyette.

Egyik vád ellene, hogy nem ad optimista világképet. Inkább a negatívumokat fejezi ki, mint a pozitívumokat, és ebben a nagy tragédiákhoz, drámákhoz hasonlítható. De a negatívumok feltárása is már egy nagy lépés a világ jobbá tétele felé, és nem lehet vitás, hogy az utána következő, második lépés optimistább képet ad. Bízzunk benne, hogy ez is el fog jönni!

Még a művek alkotójáról annyit röviden, hogy Fóth Ernő fiatal, harminckét éves. Életútja egy Vas megyei faluból, Nagysitkéről vezetett az Iparművészeti Főiskolára, melyet 1959-ben végzett el. Azóta élete a kutatók és keresők nehéz sorsa. De eredményekben sem szegény: Szerepelt már a IX. országos képzőművészeti kiállításon, majd az 1963-ban Székesfehérvárott az országos téli tárlaton, a Fiatal Művészek Stúdiójának 1964. évi kiállításán. Önálló bemutatkozása 1965 júniusában volt.

Az országban több nagyobb méretű murális munkája van elhelyezve; így a budapesti Nagymező utcai Bartók Zeneművészeti Szakiskolában egy freskó, mely a diplomamunkája volt; sgrafittói vannak: az Odry Színpad előcsarnokában, Csepelen, Veszprémben, Solymáron. Jelenleg a gödöllői egyetem előcsarnokába kerülő márványmozaik tervén dolgozik.

Grafikáit a győri művészklubban nézhetik meg az érdeklődők, és véleményt formálhatnak a látottakról és a fent említett problémákról. (Február 10-ig tart nyitva a kiállítás, 10-én Vecsési Sándor fiatal festőművész tart diavetítéses bemutatót képeiből, és előadást tart mai képzőművészeti problémákról.) **Lakatos József**

MEGLEPETÉS

Anglia egyik városkájában, Easingtonban történt a Coates család tizenkilenc éves lányának esküvőjén. A menyasszony édesanyja, a 41 éves Linda Coates hirtelen rosszul lett. A segítségül hívott orvos közölte a meglepett násznéppel, hogy az örömanyának szülési fájdalmai vannak. Szülés után így kiáltott fel a lakodalomról akadályoztatása miatt elmaradt Coates-né:

— Micsoda meglepetés! Fogalmam se volt arról, hogy anyai örömöknek nézek elébe.

Fogadok, hogy olvasóink közül e hírre sokan azt mondják: még szerencse, hogy nem a menyasszonyt érte ilyen meglepetés. Milyen egyformák vagyunk! Az easington-i násznépnek is ez volt a véleménye. **f. f.**

✵

MA:

1966. február 3., csütörtök.
Balázs napja.
A Nap kél 7.09, nyugszik 16.48 órakor.
A Hold kél 13.45, nyugszik 5.42 órakor.

✵

850 ÉVE, 1116. február 3-án halt meg 46 éves korában

I. Kálmán

király, a középkori Magyarország egyik legkiválóbb államférfija, aki szellemi képességei és szokatlanul széles műveltsége révén neve elé a Könyves jelzőt kapta kortársaitól és az utókortól. Papnak szánták akarata ellenére, de ő — néhány híve segítségével — a felavatás elől Lengyelországba szökött. Később mint a királyi szék várományosát visszahívták. 1095-ben foglalta el a trónt, és csakhamar bebizonyította rátermettségét. Az országon átvonuló, garázdálkodó fosztogató első kereszteshadakat szétverte, rendezte az országrészek közjogi állapotát, a kincstár pénzügyeit. Igyekezett I. István elavulófélben levő törvényeit a követelményekhez módosítani. A halálbüntetést ritkábban alkalmazta, a kínvallatást eltörölte. Nem engedte, hogy a püspökök hűbéri esküt tegyenek a pápának. Nevezetesek intézkedései a rabszolgakereskedésről és honvédelemről, a felvilágosultság hírébe különösen a „boszorkányok"-kal kapcsolatos törvénye juttatta.

✵

— A „Vádoljuk az impe-

csupán nyolc napon
sérüléseket szenvedett.

Surlódás

Gál Aladár, a győri
számú Épületanyag-fuv
Vállalat teherautójána
zetője a 83-as számú
20 kilométeres sebess
Tét felé közeledett.
szemben ugyancsak a
15-ös számú Autóközle
Vállalat autóbuszát v

— „Korszerű gyártásfolyamat szervezése a fafeldolgozó iparban" címmel tanfolyam kezdődött tegnap a Mérnöki Továbbképző Intézet győri központjában. A központ irányításával jelenleg tizenkét tanfolyamon tanulnak a műszakiak, s tavasszal a továbbképzések keretében tizenöt tanfolyam kezdődik.

— Adagolt karbamidetetés a csornai járás tizenegy szövetkezetében van, öt szövetkezetben pedig karbami-

Felhős, párás

Várható időjárás ma estig: felhős, párás, ködös idő, helyenként ködszitálással, zúzmaraképződéssel. Északkelete.. néhány helyen kisebb havazás. Éjszaka gyenge, napközben mérsékelt szél. A nappali felmelegedés nyugaton gyengül. Legmagasabb nappali hőmérséklet ma: általában plusz 3— mínusz 2 fok között, északkeleten helyenként mínusz két fok alatt. (MTI.)

✵

A Balkán felől érkező hideg légáramlat Ausztriában is csökkenti a hőmérsékletet. Napközben általában változó felhőzet, csapadék nélkül. Gyengén változó irányú légáramlat.

✵

A DUNA vízállása Dunaremeténél szerdán 330 centiméter volt.

✵

— Kisvendéglő, eszpresszó létesül az idén Darnózselin 700 000 forint költséggel. Ha-
ugyancsak esz-
kisvendéglőt és élel-
ltot épít a földmű-
tkezet. A halászi lé-
yek építési költsége
millió forint.

elaggott kisiparosok
tésére fordítja a
vezetősége a jól si-
ebruár 1-i, hagyomá-
őri kisiparosbál beve-

gemlékezések

elm C. Röntgenre em-
t a soproni kórház
ói előtt *dr. Eper Ti-*
a kórház igazgatója.
en 70 évvel ezelőtt je-
te be felfedezését, a ké-
róla elnevezett x-suga-
— A művészklubban a
ni írók és azok vendé-
gyültek össze, hogy meghallgassák *Szabó Lajos* tanár emlékezését *Romain Rolland* francia íróról, születésének 100. évfordulója alkalmából. Az emberi szolidaritás harcosa vagy ahogy kortársai nevezték: „Európa lelkiismerete" regényeket és regényciklusokat, életrajzi műveket és zenei tanulmányokat írt. 1915-ben elnyerte a Nóbel-díjat.

— Hatkötetes Mikszáth-válogatást bocsát közre a
Szépirodalmi

Tóth Ernő

Weöres Sándort új utakat kereső, tehetséges fiatal
művészek közé sorolja.

Dévényi Iván: Weöres S. otthonában; Művelt Nép 1972/4. sz. 49. l.

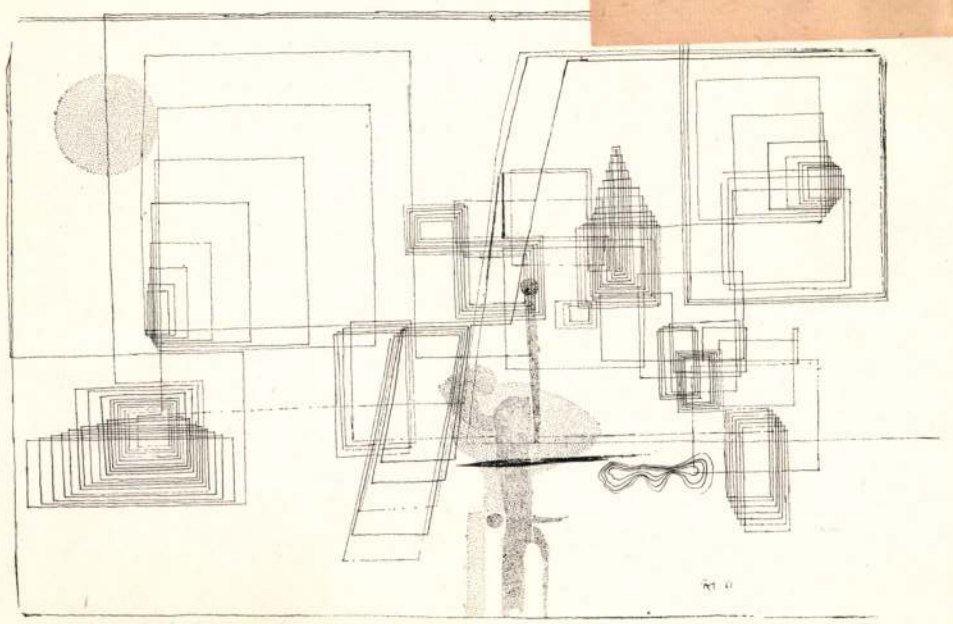

értelem és az érzelem apró villanásait és kavargását sűríti dinamikus erővel egységes kompozícióvá.

A Stúdió művészei – a most megismertek és a többiek – a jövőben is szerepelni fognak az Új Írás lapjain, amikor újra egy-egy művészprofil bemutatására szánjuk egy-egy számunkat. A mostani csoportos bemutatkozás csak afféle előszó, vagy bevezető, hogy az olvasót meggyőzzük a Stúdió munkájának sokoldalúságáról.

P. G.

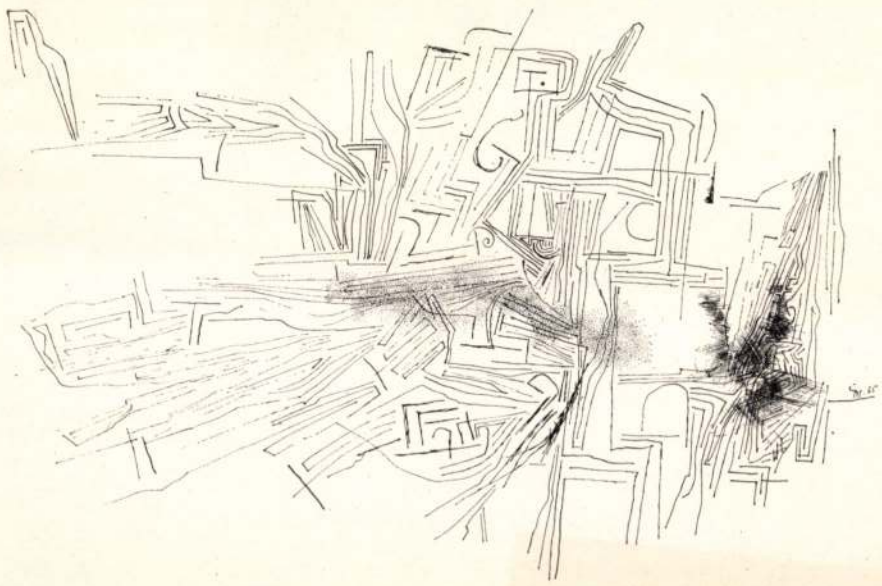

1021

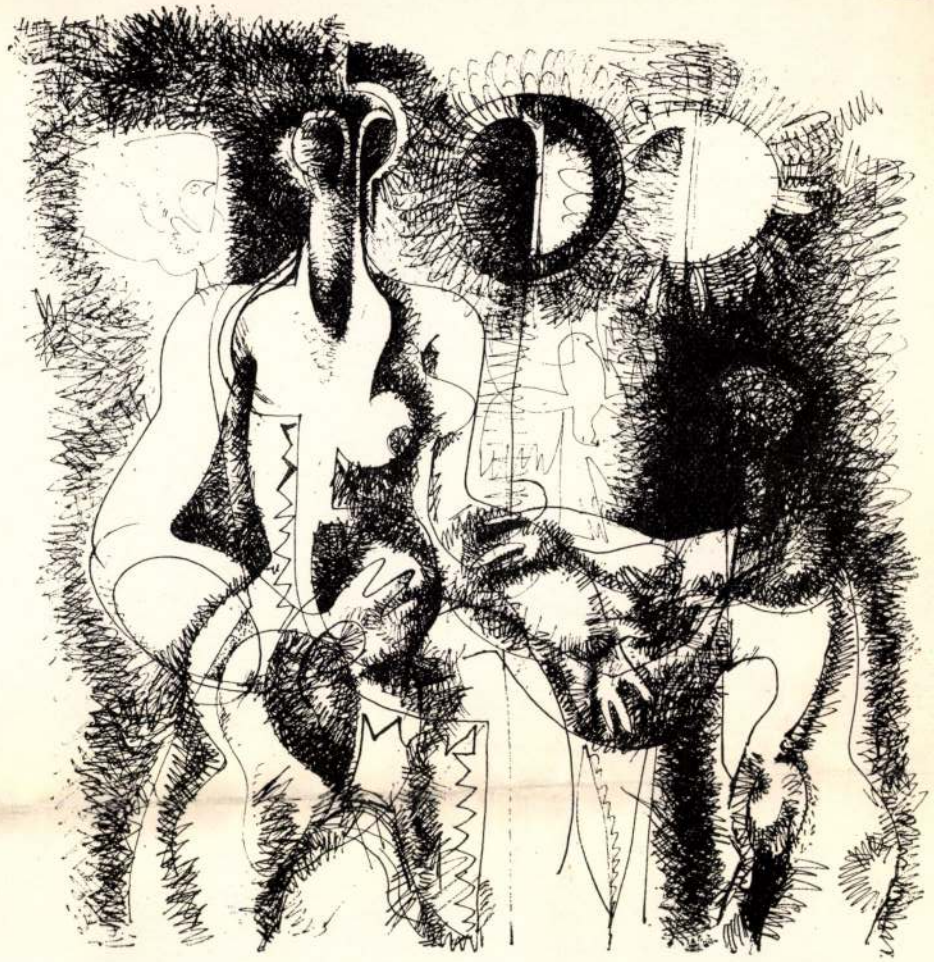

FIATAL MŰVÉSZEK STÚDIÓJA

Lapunk képzőművészeti mellékletein most a Fiatal Képzőművészek Stúdióját mutatjuk be az olvasónak. A grafikusok vagy a rajzolással is foglalkozók közül a Stúdió maga válogatta össze azokat, akik a bemutatkozást sikerrel vállalhatják. E néhány művész munkáit szemlélve szembeszökő a stúdió fiataljainak változatos hangvétele. Fóth Ernő tragikus feszültségű maszkalakzatától Engel Tevan István, vagy Bujtor Károly groteszk rajzaiig igen széles a skála. Lukovetzky Endre például az építkezés és a gépek világából szó egyenletes dekorativitású vonalhálót, Horgos János pedig lélekelemző munkára vállalkozik Don Quijote lovasfigurájának drámai ábrázolásával. A rajzok közt fellelhetjük az anya és gyermekének időtlen múltba vesző kompozícióját, de Petrilla István e klasszikus figurációban is a mai formák lüktető hullámzását érezteti. A harmonikus vonaljáték ellentéteként József Attila ihletése nyomán született meg Bálványosi Huba litográfiája, amely a külvárosok romantikus zsúfoltságú képét emeli költői látomássá. Intellektuális felépítettségű rajzaiban Molnár Gy. István szinte a gondolatok törékeny szépségű „nyomvonalát" teszi láthatóvá, Pásztor Gábor pedig az

Fóth Ernő

A monumentális műfajokban kiemelkedő tehetség-
nek igérkezik /Földmarkoló 1964/. Pályája elején
tart.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968

148.l.

Fk.: Kóteles István — 2748 65 FNyV 6 t

KÉP CSAR NOK

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHIVJA ÖNT

FÓTH ERNŐ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1965. JÚNIUS 19-ÉN,
SZOMBATON D. E. 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

WEÖRES SÁNDOR

KÖLTŐ

MEDNYÁNSZKY TEREM,
BUDAPEST, V. TANÁCS KRT. 26.

Foth Ernő

A művész a nagycenkei „Széchenyi, gobelin"-jéért, mint az 1976-os év egyik legjobb közteri munkájáért jutalomba részesült.

— Hírek
Művészet, 1977 december - 48 lap

Fóth Imre, Jenő

1 B.

A mű azon a képzőművészeti kiállításon látható, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója tiszteletére tegnap délután nyílt meg a Műcsarnokban. A tárlatot a Kulturális Minisztérium, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, Budapest Főváros Tanácsa és o Kiállítási intézmények közösen rendezte. A teremben lépve hatalmas, *Plesnivy Károly* gobelinjére Lenint ábrázoló dulás után készült első magyar köztéri szoborra, *Kerényi Jenő* sátoraljaújhelyi Partizán emlékművére esik először a néző pillantása. Nem véletlen, hogy a tárlat rendezői — *Baranyi Judit* és *Fekete György* belsőépítész — éppen e két munkát állították a fő helyre, hiszen az ünnepi hangulat közvetlen megteremtésén kívül világosan példázzák azt a gondolatot, amely tartalmilag összefogja az itt látható munkákat.

A három teremben sorakozó képek, szobrok, grafikák, gobelinek és plakátok

2.

A.m./Kilátás a ROSZTA ablakából

Esti Hirlap, Bp. 19

19

ezetői, képviselői. Elhe-
yezték a megemlékezés vi-
ágait a budapesti üzemek,
állalatok, intézmények
olgozói is.

A koszorúzási ünnepsé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 110-726

1977 JÚL

8

KISALFÖLD

Fóth Ernő,
festőművész

1021

Értékes alkotással gazdagodott a nagycenki Széchenyi István Emlékmúzeum. Fóth Ernő festőművész terve szerint az Iparművészeti Vállalat készítette el a 3,5x4,5 méteres Széchenyi Istvánt és alkotásait ábrázoló gobelint.

...dunott

...i bajnoksága azonos lett ...éven át lebonyolított baj... ...y dicsérő kiáltást hallat... ...ét, helyezési számait te... ...lik és tizenkettedik hely ... jó lett volna, hogy azért ...nt bírálat!

...zött van, amely ma már nem ...s működik (Gy. Textiles), ...van amely múltjához méltat... ...an szerepet játszik a megyei ...bajnokságban (Gy. Elektro... ...mos), s vajon milyen jövő vár ...a most kiesettekre?

Az állandó minőségromlást jelentő létszámcsökkenés a bázis szűkülését is jelenti, s előbb-utóbb hatással kell hogy legyen két, ma még magasabb osztályban játszó NB-s együttesünk fejlődésére is. Igaz ugyan, hogy a Rába ETO a megyénél szélesebb körből igyekszik erősíteni, utánpótlását biztosítani évről évre, a MÁVDAC azonban az új játékosokért rendszeresen a megyei tehetségek között kutat az utóbbi időben. Nem lehet tehát mindegy, hogy az utánpótlás-bázist milyen szinten foglalkoztatják.

Szerteágazó okok

A vidéki ... talok seregsz... újváros mell... szon bonyolí... lenc korcsop... fiú kajak, v... szakágak egy... maiban nagy... nyök gyűltek össze; pontosan 40 döntőt rendeztek meg. A Rába ETO utánpótlás korú versenyzői 20 döntőben szereztek győzelmet, illetve helyezést.

Leány kajakosok. Egyes számok. IV. korcsoport, 200 m: 2. Trencsán, 3. Háromszéki. 500 m-es távok. V. kcs: 1. Bedő, VI. kcs: 1. Kovács J., 2. Kálmán. VIII. kcs: 2. Győrig, 3. Kiss M. IX. kcs: 1. Eőry, 3. Povázsán L. Kettes számok 500 m-en. V. kcs: 1. Bedő, Takács. VI. kcs: 1. Kovács, Kálmán. VII. kcs: 3. Körmendi, Tilinger. VIII. kcs: 2. Németh, Győrig, 3. Makrai, Cseszregi. IX. kcs: 1. Eőry, Györkös; 2. Povázsán L., Biró; 3. Papp, Szabó J.

Fiú kajakosok: Egyes számok. Minikajak. III. kcs, 2000 m: 1. Könye. IX. kcs, 500 m: 2. Ihász, 3. Fekete. Kettes számok. V. kcs., 500 m: 3. Takács, Benkó. VIII. kcs.: 1000 m: 2. Eperjesi, Újvári. IX. kcs: 1. Fekete, Ihász.

Kenusok: Indián négyes I—II. korcsoport, 2000 m: 2...

Távolabbi kilátások kedd ... hőképződés, főként az időszak... tarral. Délnyugati széllel a ... csonyabb hajnali hőmérsékle... hőmérséklet eleinte 25. késő... mennyiségű (legalább 5 mm) ... 70 százalékán várható az idős...

A Balaton vizének hőmérs... fok volt.

AUSZTRIÁBAN nappali fe... rok várhatók.

A DUNA Dunaremeténél ... Győrött a RÁBA 206 centimé...

RÁDIÓ- ÉS TE...

GYŐRI RÁDIÓ: 17.00: Műsorismertetés, hírek. — 17.05: Tina Charles és Paul Nickolas énekel. — 17.23: Múzeumi séta. — 17.45: A Győri Leánykar énekel. — 18.00: Nyugat-dunántúli krónika. — 18.15: Népi muzsika. — 18.27: Hírek.

KOSSUTH RÁDIÓ: 8.25: Állatok párfordulása. — 8.35: Zenekari muzsika. — 9.34: Sári óvodások énekelnek. — 10.05: A Sen...

Fóth Ernő, festő 1 A

Varga Imre, szobrász / 11

L.: Fóth Ernő 1 A

Kilátás a ROSZTA ablakából

KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN

Az elegáns kávéház elé támasztott létra tetején szuronypuskás katona áll. A magasban egyensúlyozva egyetlen szót tartalmazó transzparenst ragaszt az ablakra: MIR azaz béke. A Majakovszkij emléke előtt tisztelgő, merész ötletű kisplasztika *Varga Imre* szobrászművész alkotása, több rétegű jelként egyszerre idézi fel a költő híres ROSZTA ablakait, s ad hírt egy éppen születő új világ alapgondolatáról.

tás a ROSZTA ablakából 2.

irlap, Bp. 1977 nov. 5.

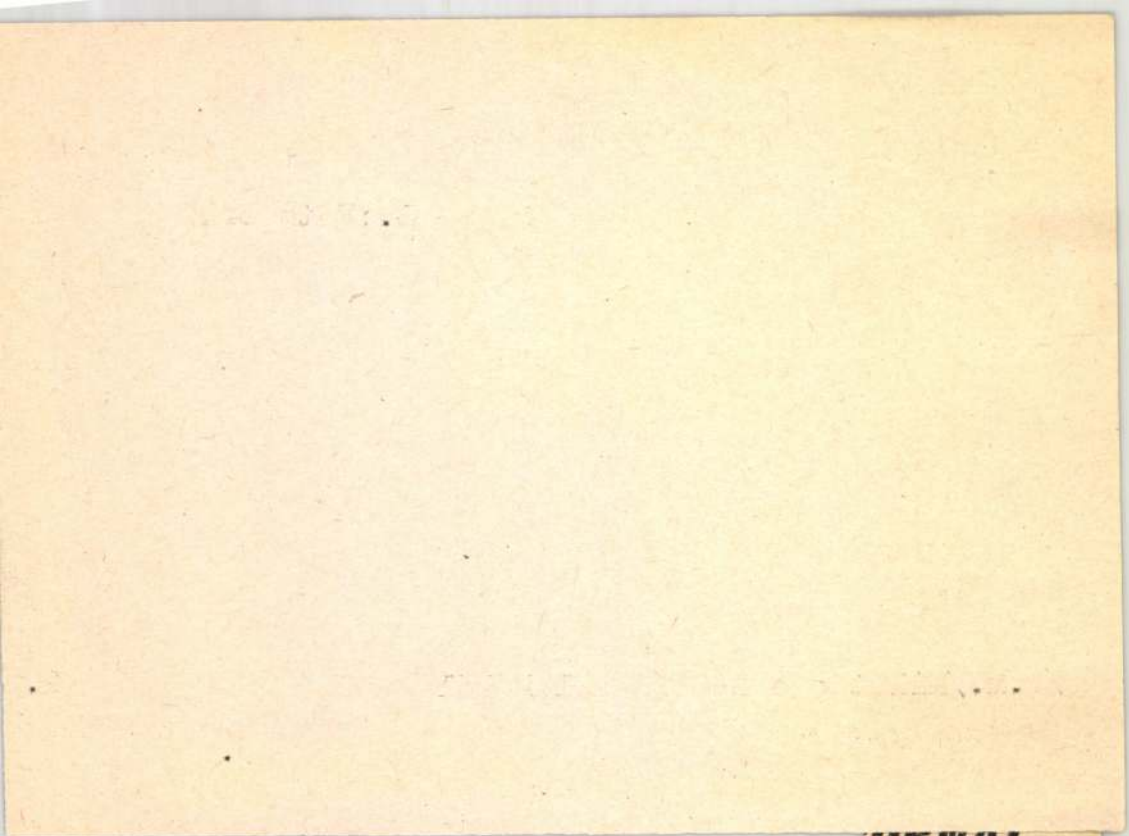

ORNAL

si ünne

ıspárt Központi

Fóth Ernő, festő

2.

egyrésze közvetlenül kötődik az egész világot megrengető nagy október eseményeihez, s a forradalmár Lenin személyéhez. (*Vasas Károly* A Téli Palota ostroma című munkája, *Lóránt János* Száműzetésben című képe, *Vilt Tibor* Lenin feje, *Szinte Gábor* Auróra cirkálója, *Udvardi Erzsébet* Leningrádi piétája, *Kiss István* Leninje, *Szabó Zoltán* hatalmas méretű, ugyancsak Lenint ábrázoló munkája vagy *Fóth Ernő* 1917-es Prométheusza); a másik fele pedig arról ad hírt, hogy október eszméje miként sugárzott szét, s fordította át sorsunkat, és ez a változás, önmagunkra találás, hogyan tükröződik gondolatainkban, mindennapi munkánkban, környezetünkben. Ez utóbbi munkák között — a megtett utat felmérve — olyan kompozíciókat is találunk, amelyek ismerősnek tűnnek, vagyis az elmúlt években, évtizedekben tartalmuk, művészi kvalitásuk miatt mai életünk jelképévé lettek. Így például a már említett sátoraljaújhelyi Partizán emlékmű, *Kmetty János* Népszavás csendélete, *Domanovszky* Martinásza, *Kondor Béla* grafikái, *Somogyi József* Kubikosa, és *Pátzay* Kenyérszegője.

2.

/b.m./Kilátás a ROSZTA ablakából

Esti Hirlap, Bp.

09.

tikárai helyeztek koszorút
z emlékmű talapzatára.
A Magyar Népköztársa-
ág Elnöki Tanácsának ko-
zorúját *Losonczi Pál* és
r. *Trautmann Rezső*, az
lnöki Tanács helyettes el-
ökе helyezte el. A kor-
mány nevében *Aczél*
György és *Huszár István*, a
olitikai Bizottság tagjai,
Minisztertanács elnökhe-

Fóth Ernő, festő 3.

/h.m./Kilátás a ROSZTA ablakából 2.

Esti Hirlap, Bp. 19

A kiállításon azokkal a munkákkal is találkozhat a néző, amelyek a múlt esztendőben meghirdetett, a Nagy Október szellemét hirdető pályázatra készültek. A beérkezett művek jórésze természetesen itt is közvetlenül kapcsolódik a forradalom eseményeihez (*Lóránt János:* Internacionálisták, *Kőnig Róbert:* A nagy október ünnepe), míg mások áttételesebben fejezik ki a forradalom eszméjét, mint például *Váró Márton* Ünnepe, vagy Varga Imre Hommage á Rubljov című plasztikája. A pályázó művészek közül a zsüri az első díjat *Lóránt Jánosnak* és *Váró Mártonnak* ítélte. Második díjjal jutalmazta *Kóka Ferencet, Wágner Jánost, Nagy Sándort* és *Kőnig Róbertet.* Harmadik díjat kapott *Benedek György, Somos Miklós, Szinte Gábor, Tenk László, Pál Mihály, Záhorzik Nándor* és *Muzsnai Ákos.* Megosztott harmadik díjat kapott *Rényi Katalin* és *Fock Jenő Mátyás.* A Kulturális Minisztérium nívó jutalmában részesült: *Gyurcsek Ferenc, Kiss Nagy András, Vígh Tamás, Feledy Gyula, Vasas Károly, Fóth Ernő, Sós László, Kemény Éva* és *Kádár János Miklós.*

Az ünnepi tárlat november 27-ig látogatható a Műcsarnokban.

(h. m.)

Emeletes les

(6. old

• •

Beszélgetések

(8—9.

FÓTH Ernő

Alakteremtés önerőből

(FÓTH ERNŐ FESTŐMŰVÉSZ, 1967.)

Rozgonyi 1988

– Mi vitt téged a festői pályára?

– Általános iskolába Sárváron jártam. Rajzolni mindig nagyon szerettem, és ott felfigyelt rám a rajztanár, Majtényi Károly, aki nem csak egy átlag rajztanár volt, hanem szobrászművészként működött s azóta is bent van a szakmában. A rajzoktatás terén elég komoly eredményeket ért el. Ő indított el ezen a pályán. Később is, amikor már Szombathelyre jártam gimnáziumba, 1951-től 1954-ig, tovább foglalkozott velem. 1954-ben kerültem az Iparművészeti Főiskolára, a festő szakra. Ott nem annyira a táblaképfestészetet, mint inkább a murális festészetet oktatták. Ettől függetlenül a táblaképfestészet mindig izgatott engem. Már csak azért is, mert a kettőt nem lehet szétválasztani. Akár egy mozaikról, akár freskóról van szó, ugyanazokat a problémákat vetik fel, csak nem a vászon adta lehetőségek között, hanem architektonikus elrendezésbe illeszkedve. A képalkotás problémája azonos.

– Egyenest az Iparművészetire jelentkeztél?

– A Képzőművészetire akartam menni, de végül is az Iparművészetire sikerült bejutnom. Amit nem is bántam meg, mert szélesebb körben ismerkedtem a szakmával. Megismerkedtem a falfestészet technológiájával is, de nemcsak azzal, hanem a kép belső szerkezetét illető követelményeivel is. Kezdetben, az indulásomnál ez nekem nagyon sokat segített. Nemcsak anyagilag – bár ez is lényeges szempont volt. Először persze csak kiviteleztem másoknak (már a főiskola utolsó évében is), azután én is kaptam, eleinte kisebb méretű munkákat, majd behívtak pályázatokra, hozzájutottam nagyobb méretű dolgokhoz is.

– A táblaképfestészettel mikor kezdtél aktívabban foglalkozni?

– Ezt nem tudom így elválasztani, mert a főiskolán alakrajz volt mindennap 8-tól 1 óráig, ezáltal a táblaképfestészet is témánk volt. Mindig foglalkoztatott engem. Nem is lehet valaki csak freskófestő. Egyrészt ilyen feladat csak kevés van, másrészt az ember benne akar lenni a festészet nagy medrében, s ez anélkül, hogy táblaképet festene, nem lehetséges. És a táblakép az, amivel az ember belső mondanivalóit, indulatait és véleményét a világról el tudja mondani.

– Az első önálló murális megbízást mikor kaptad?

– A főiskola után két évre, 61-ben vagy 62-ben kaptam: egy kis méretű sgraffitót. Veszprémbe került, egy akkor újonnan épülő iskolának az előhelyiségébe. Utána,

szintén sgraffitóval egy pályázatot nyertem, a csepeli gépipari technikumba szánt nagyobb méretű tervvel. Azután hosszabb ideig nem volt ilyen jellegű munkám. A következő megbízásom egy kis méretű gobelin volt, kb. 3 négyzetméteres. Ezt az Iparművészeti Vállalat szövette le, azóta nem tudom, mi lett vele. Kiállításokon néha láttam. Kezdeti dolog volt, ugyanis nem textilszakon végeztem, és ez a gobelin volt ismerkedésem a textilszakmával. Sok mindenre rájöttem, amit később egy nagyobb gobelinmegbízás során tudtam hasznosítani. Több murális jellegű pályázatra behívtak, így sikerült aztán az idén hozzájutni egy nagyobb freskómegbízáshoz, amit Kiskunfélegyházára festek. De ezek mellett a táblakép az, ami állandóan foglalkoztat. Az az érzésem, hogy a művésznek elsősorban az a feladata, hogy az ő belső mondanivalóját, véleményét a világról mondja el. Ezt elmondani sokkal alkalmasabb a táblakép. Egy épületre kerülő freskó vagy mozaik mindig olyan körülmények között kerül oda, hogy mindig valamilyen megkötés jelentkezik: az épület szerkezete miatt az adott hely, az adott méret, a belső tér; rendeltetése miatt, mivel az épület rendszerint kultúrház, pártház vagy iskola – témai kötöttségek. Ugyanakkor a táblaképen az ember azt mondja el, ami a szívügye, amit tényleg el akar mondani. Ezért nem lehet a kettőt külön csinálni, hanem csak együtt.

– E kétfajta tevékenységed közül azonban az egyik mozgalmasabb és folyamatosabb volt a másiknál.

– Valóban. A táblakép volt az, amit mindig csináltam, a főiskola alatt is, előtt is, utána is folyamatosan. A fejlődés fokozatai ott jobban lemérhetők, és mert állandóan ebben voltam benne, sokkal jobban lemérhető a mondanivaló tisztasága, a problémák is több oldalúak, bonyolultabbak. Az épületre kerülő dolgaim között – mivel az ember átlagban évenként kap egy ilyen munkát – szakadás mutatkozik. Ott nem követhető a fejlődés folyamatossága.

– Az eredmények viszont éppúgy lemérhetőek?

– Remélem, hogy éppúgy lemérhetőek.

– Ha magad akarod lemérni, mire gondolsz szívesebben: valamelyik murális feladatodra?

– Hát nem. Meg kell őszintén mondanom, inkább a táblaképeimre gondolok szívesebben – azokon mérem le magamat. Mert bármennyire is szereti az ember esetleg egy olyan alkotását, amelyik épületre kerül, de épp a megkötések miatt, soha nem tudja ezekben azt adni, amit szeretne. A murális feladatban csak bizonyos fokig lehetek kezdeményező, mert ott figyelembe kell vennem a kívánalmakat. Eltekintve mindenféle kultúrpolitikai követelménytől, maga az épület is megköt, mert a freskónak és a mozaiknak nem szabad az épülettől különválnia, nem lehet applikáció, szervesen bele kell épülnie az architektúra ritmusába, szerkezetébe.

– Azt hiszem, arra is van példa a gyakorlatodban, hogy amikor kezdeményezőbb jellegű tervet nyújtottál be, akkor abból nem lett semmi.

– Erre is volt példa.

– A kezdeményezésed alighanem annyi lehet, hogy hasznosíthatod bizonyos eljárásaidat, amiket kialakítottál a táblaképfestésben. Például a kollázst.

– Igen. Emellett az ember szeretné belementeni a freskóba és mozaikba azt a formanyelvet, amit a táblaképen próbált magának kialakítani. Ha egy figuráról van szó, akkor is olyan a formaalakítás, hogy mindig a forma jelenti a tartalmat, nem

pedig az, hogy a figura mit csinál. Ezt szeretné az ember egy freskón is vagy egy mozaikon is teljesen tisztán kiérlelni: hogy a formák – amik ugyan jelentenek ott egy reális formát is: egy figurát vagy egy tárgyat –, ezen túlmenőleg tartalmazzák azt is, amit én a táblaképeken már a reális formától elvonatkoztatva próbálok megoldani.

– Mindebből az következik, hogy a továbbiakban főleg a táblaképeidről kell beszélnünk. – Mi az oka annak, hogy az előbb nem akartál olyan munkákat mutatni, amelyek megelőzték az utóbbi négy év termését?

– Ennek az első oka az, hogy mint mindenkinek, nekem is volt a főiskola után egy olyan időszakom, amikor keresgéltem magamat. Sok mindent láttam, hallottam, próbáltam is csinálni és körülbelül tudtam csak azt, hogy mit szeretnék. Amíg az ember eljut odáig, hogy tudja, mit akar, addig egy csomó olyan kép készül, amire az ember utólag mint a vívódás nyomaira tekint. Nekem is van jó pár ilyen képem. Ezeket azért nem mutatom, mert esetleg teljesen ferde útra vinnék a beszélgetést. Tudniillik amikor az ember így keresgéli magát, a képnek csak néhány része lesz olyan, ami tetszik, amit a magáénak érez. A továbbiak folyamán, ha az ember tudatosan próbálja kiérlelni és tisztítani a formavilágát, akkor csak ezekre a részekre emlékszik szívesen vissza, és ezeket próbálja továbbfejleszteni, amíg az egész képre nem mondhatja rá, hogy ez vagyok én, ez a véleményem. Úgy érzem, körülbelül az utolsó négy évben kapirgálom azt, amit én szeretnék. Az előző évekből kevés olyan dolgom van, ahol ez tisztán jelentkezne.

– Itt egyszerűen csak beérett valami az utolsó négy évre, vagy pedig valami fordulat is történt?

– Történt fordulat is, de azért ha nagyobb elvonatkoztatással nézem a múltat, akkor föl tudom fedezni a régebbi, teljesen figuratív dolgaimban is azt, amit most nonfiguratív képeken csinálok. A figurális festészetben is arra törekedtem, hogy a figurán belül is valami olyasmit mondjak el, ami énbennem van. Soha nem a figura lemásolására, hanem egy belső tartalomnak a kivetítésére törekedtem. Ez bizonyos fokig mindig kényszer és erőszak a figurával szemben; éppen ezért tértem át egy másfajta formanyelvre. Úgy éreztem, hogy azt a tartalmat, amit én el akarok mondani, ilyen formákkal, ilyen színekkel tudom elmondani tisztábban. Megpróbál az ember minden sallangot, a mondanivaló szempontjából minden mellékeset elvetni. Mért ábrázoljak én embert vagy felismerhető tárgyat, amikor a mondanivalóm nem azt kívánja, hanem egy másfajta formát kíván?

– Ha nem láttam is a régebbi dolgaidat, föl kell tételeznem, hogy a figurális munkáid egyre tördeltebbé váltak, azzal a céllal, hogy minél több helyet találj a képen eruptívabb, kaotikusabb festésmódra és ezzel expresszívebb kitörésekre. Most eleve ilyen helyekből szervezed a képet.

– Az az érzésem, hogy nem kell erőszakot vennem magamon, nem kell ráerőszakolni egy meglévő tárgyra azt, amit akarok. Természetesebb folyamat az, hogy az ember ahhoz keresse meg a formát, amit mondani akar, és ne egy megadott formába próbáljon belekényszeríteni olyan mondanivalót, ami ott ellentmondás lehet és erőszakoltságot okoz.

– Így is vannak azonban tárgyi eredetű motívumok a képeiden, amelyekhez, úgy látszik, ragaszkodsz.

– A tárgyi jelleg az csak annyiban jelentkezik nálam, hogy vannak élmények az

életemben, amiket tárgyak vagy más jelenségek okoznak, és ezek az élmények végül is egy érzéssé ülepednek le. Ezt próbálná az ember elmondani, és amikor ehhez formanyelvet keres, akkor szükségszerűen megjelennek azok a motívumok, amik ezt az élményt kiváltották. Persze nem olyan formában, mint tárgyi valóságukban.

– Hanem a hozzájuk való ragaszkodásod formájában, vagyis viszonyt kifejező formában. Ilyen értelemben minden tárgy egyes szám első személyű igeként válik a képeden cselekvővé.

– Igen, de azt hiszem, ez nemcsak nálam, hanem minden művésznél így van, akár figurális, akár nonfiguratív képet alkot: mindig az én jelenik meg. Csak a különbség, hogy kinek milyen az énje, ki mit akar elmondani a világból.

– Meg is kell fogalmazni, hogy a te eseted miben különbözik a többitől. Mivel úgy bánsz a tárgyakkal, mintha magaddal bánnál – bizonyos tortúráknak vannak kitéve.

– Hát ez természetes is.

– Lelki zavarok, konfliktusok örvénylését éreztetik a képeiden.

– Én csak örülni tudok annak, hogy ez érződik a képeimen.

– Az egyéni sorsot viselik, a szubjektív történés kockázatai szerint sikerülnek.

– Tulajdonképpen minden kép az ember belső világának a tükörképe kell hogy legyen – véleményem szerint. Annak a képe, ahogy a művész látja a világot, ahogy benne leülepszenek a dolgok, kikristályosodnak érzések, érzelmek.

– Talán előbbre jutunk, ha megnézzük a motívumaidat. Én kettőt érzékelek olyat, ami eddig a tükörképszerű kifejezésre nálad alkalmasnak mutatkozott. Az egyik a fa mint állandó tárgyad, a másik pedig ez a furcsa kör alakú motívum – helyesebben gömb alakú, mert erősen téri jelleget kap, és minden plasztikus értékében, helyzetét változtatva szerepelteted –, amelyik olyan, mint egy burkából kihasadt gesztenye vagy osztódása közben meglesett sejtcsomó. Szeretném, ha ennek a két motívumnak a történetéről mondanál valamit.

– Erről elég nehéz beszélni. Rám a fa mindig nagy hatással volt. Asztalosműhelyben nőttem fel. Apám asztalos. A fának a szeretete mindig megvolt bennem. Ez az érzés alakult bennem, a fa – azt mondhatnám – élővé vált, belső tartalommá. Az ember mindazokat az érzéseket, amelyeket érez, szinte bele tudja képzelni a fába. A fa is éppen úgy élni tud, mint ahogy egy ember élni tud.

– Te mindig olyan furcsa tört fákat ábrázolsz: a fát mint anyagot.

– Engem sokkal inkább olyan oldalról érint a fa, ami a megrázkódtatásnak, a tragikumnak, a feszültségnek a kifejeződése. Akkor váltotta ki belőlem a legnagyobb élményt, amikor kivágott, széthasított tönköket láttam. A hatásuk az emberben olyan érzéseket indított el, amelyek a legnagyobb megrázkódtatásokat jelenthetik.

– A két motívum között tehát van egy alapvető rokonság: lényegében felhasítottan látjuk mind a kettőt. Nemcsak a kettéváló magnak, hanem a fának is egy különös pillanatáról beszélhetnénk.

– Igen. Ha az ember erről sokat akarna beszélni, akkor el lehetne menni gondolatilag ezen az úton: a külszín mögé, valaminek a belsejébe hatolni – a széthasadt fa, amint megmutatja a belsejét. Csakhogy itt nem irodalmi gondolatról van szó.

– Nem is azért említem, hanem mert ez egyúttal a fényerő hirtelen növekedé-

sének a forrása a képeiden. Ezen a képeden itt a kettéhasított fa szűz belseje szinte villog, ezen a másikon ennek a magmotívumnak a hasadéka szintén erős fényérték.

– Ez kapcsolódik ahhoz a vizuális élményhez, hogy egy ilyen kettéhasított fának a világítása, a belső fehérségének a világítása tényleg belenyilallik a környezetében lévő színekbe, a frisseségével szinte beléjük hasít. Ezt az érzést váltja ki az emberből és ezt próbálom visszaadni.

– Nekünk jogunk van erről a dologról kiemelten beszélni, mert ha ugyanezt egy múlt századi plein-air festő festi meg, akkor az valami egészen más.

– Ugyanazt a témát megfesteni egy más korban – teljesen más tartalmat jelent. A középkornak és a reneszánsznak a festészetét lehetne így szembeállítani, a bibliából vett jelenetekkel teljesen mást mondanak el.

– És megint mást mondott velük Rembrandt, akinek – és ezért hozom őt ide – a fénykezelése itt az embernek eszébe jut. A rejtett forrásból kitörő belső fény nálad sem naturális eredetű: nem megvilágított, hanem világító belső.

– Igen, természetes, hogy nem külső világításról van szó, hiszen nem reális térben történik a dolog. A formák egymásmellettisége nem tárgyi viszonylatoknak felel meg, hanem tartalmi viszonylatoknak: tartalmi rokonság köti őket egymáshoz.

– Meg kell kérdeznem: ezek a formákat összekötő tartalmi viszonylatok érnek-e annyit a szemedben a képépítés szempontjából, mint, teszem azt, az architektonikus felépítés?

– Igen. De meg kell mondanom, ezt nem én találtam ki. Mert az összes régi korok, a gótika, az ókeresztény művészet vagy az ikonok mit mutatnak? – a tárgyak itt sem olyan viszonylatban kerülnek egymás mellé, ahogy a valóságban vannak, hanem egy teljesen külön világról van szó, egy kialakult ikonográfiáról, ami meghatározza a tárgyakat, más tartalmakat ad nekik, és úgy kerülnek egymás mellé, hogy a tartalom, a szimbólum, ami mögöttük van, az köti őket össze. A mi korunkban ugyanez a probléma jön elő a szürrealizmusban is, ahol a tárgyak szintén nem a valóság viszonylataiban kerülnek egymás mellé, hanem egy bizarr hatás érdekében, s olyan tárgyak, amelyek különben soha nem kerülnek össze. Szimbolikus egymásmellettiségben vannak a tárgyak Chagall képein is, mint egy álomban: tartalmi összefüggéseik vannak. Én ezeket természetesen mint képalkotó elemeket használom. Emellett nem felismerhető, reális tárgyakról van szó, hanem erősen átírt, kialakított formákról, amik ha azt az érzést mondják el, amit én akarok, akkor teljes joggal kerülnek egymás mellé.

– Indokolatlannak tartanád ezzel kapcsolatban a montázsról mint szemléleti formáról beszélni?

– Nem, sőt nagyon indokoltnak, csak egy lényeges különbséget kell azért tenni. Montázson általában azt szokták érteni, ha újságból vagy fotókból összevágok valamit, s így mindig reális tárgyaknak, valós formáknak a képei vagy fényképei kerülnek egymás mellé. Más kapcsolatba lép egymással két reális tárgy, mint két elvont forma. A kollázs egymásmellettisége mindig irodalmibb, véleményem szerint, és éppen ezért nem lehet a problémáját és az én problémámat azonosnak tekinteni.

– Hacsak nem vesszük tekintetbe azt, hogy te is kollázsokon keresztül érlelted ki ezt a nyelvet. Bár igaz az, hogy kollázsaidban a kivágott elemek nem részletábrázolások, hanem inkább egymástól eltérő felületek.

– Igen, és ez nagyon lényeges!

– Felületvariációk; mégis – a tárgytól való függetlenülést beszámítva – az elv nem változott.

– Igen, abban a pillanatban, amikor a kivágott papírt úgy tekintem mint formát, felületet, amire nekem szükségem van, hogy a képembe belekerülve azt a gondolatot közölje, amit akarok, akkor már helyben vagyunk. De ha úgy tekintem mint kivágott tárgyat vagy figurát, és ilyen indítékkal ragasztom oda, abban a pillanatban egy más irányú dolog válik belőle.

– Az, hogy felületértékeket látsz bennük ...

– És főleg formákat!

– ... és formákat, mit sem változtat azon, hogy tartalmi kapcsolatokat létesíthetsz közöttük, mert eleve tartalmakat hordozó elemeket látsz bennük, mint a montázskészítők általában. Inkább azt kellene kiemelni, hogy a felületérzékenységedet a forma- és tartalomérzékenységeddel egyenértékű, hasonlóan fontos tényezőként kell értékelni.

– Igen, a felület ugyanúgy közölhet gondolatokat, érzéseket, mint a forma. A különböző faktúrák egymáshoz való viszonya mindig nagyon is tartalmi jellegű dolog.

– Ennek a felismerésnek, és a benne rejlő igénynek a kiélezése, azt hiszem, jellemző tulajdonságod. E réven elkerülöd azt a személytelenséget, ami másoknál hasonló eszközök alkalmazásával eldologiasodáshoz vezet, és a fatalitást hangsúlyozza a formák, a faktúrák, a talált elemek véletlenszerű egymásmellettiségében.

– Hát persze ezzel lehetne részletesebben foglalkozni. A véletlenszerűség nagyon érdekes kérdés a képzőművészetben, amit szerintem nem lehet kihagyni a játékból, éppen azért, mert olyan dolgokat tár fel, amiket addig nem ismertünk, amíg a véletlen törvényszerűségei meg nem mutatták. A látszólag véletlenül elcsurrant festékpacni nagyon izgalmas lehet a számomra, mert az nem annyira a véletlenszerűséget jelenti, hanem egy nagyon is érdekes törvényszerűséget. Az anyag belső dinamikáját mutatja meg, és nagyon erős érzelmeket tud ezzel az emberből kiváltani. Ha én ezt tudatosan használom föl egy képen, akkor az nagyon is emberi tartalmat tud esetleg közölni.

– A jelenségnek ez az alkalmazása lényegében más, mint a tasizmus eljárása.

– Teljesen más. Én ezt mint kifejezési eszközt tekintem, amit föl lehet használni, mint a színt, mint a formát. És itt kellene talán visszakanyarodni arra, hogy a figurális és a nonfiguratív festészet között én nem érzek akkora különbséget, mint amekkorát általában ma éreznek a kettő között. Nem tartom a kettő közötti választást sem komoly problémának. Mert a figurális festészeten belül is sokszor ugyanazok a problémák vetődnek fel, mint a nonfiguratívon belül – és fordítva. A modernség mind a kettőben a mondanivaló korszerűségétől függ, nem az eszközöktől.

– Általában kielégít, ahogy a nézők a képeidhez viszonyulnak?

– Ezt nem tudom pontosan megítélni, mert nagyon kevés nézővel van alkalma az embernek beszélni saját képeiről. Többnyire csak kollégákkal vagy egy nagyon szűk közönséggel, és az a szűk réteg többnyire kapcsolatot talál a képekkel. Érdekes lenne beszélni olyan valakivel is, aki nem áll közel ezekhez a dolgokhoz és nem tud velük mit kezdeni.

– És a kollégák reagálása kielégít? Felismerik, hogy mi is az, ami foglalkoztat?

– Ez eléggé megoszlik. Aki úgy érzi, hogy rokon dolgot lát, az talál vele kontaktust, akinek meg más a törekvése, még ha kolléga, akkor sem tud vele mit kezdeni. Ami a nézőket általában illeti, többnyire csak azt nézik, hogy mit ábrázol a kép, mi történik a képen mint cselekmény. Pedig ez másodlagos dolog, a kép nem a témájáért, hanem a tartalmáért jött létre.

– Téged tehát az sem elégítene ki, ha valaki merőben a festői, úgynevezett festői értékeket méltányolná a képedben, vagyis homlokegyenest ellentétesen szemlélné, ahhoz képest, aki csak a témát keresi benne.

– Igen, az első és legfontosabb az, hogy a néző megtudja, mért is készült a kép, mit akarnak azzal elmondani, vagyis arra figyeljen, mit vált ki belőle, elsősorban milyen érzéseket, azután milyen gondolatokat. A képzőművészet vizuális eszközökkel hat, új, mélyebb gondolatokhoz csak az érzéseken keresztül juttathatja a nézőt. Ez attól is függ, hogy a kép mennyire szuggesztíven tudja közölni az érzést.

– Szerinted a mai fiatal generáció helyesen lép-e fel annak érdekében, hogy a néző megtalálja ezt az utat, és jól lép-e fel az írott propaganda, amelyik elvben ugyanezt a célt szolgálja?

– Nem tudom a dolgot ennyire általánosítani, mert a fiatalok között is van olyan, aki már öreg, és nem úgy látja ezt a problémát, ahogy én szerintem látni kellene. És az idősebbek között is van olyan, aki mindig ifjú marad, éppen azért, mert ezt a dolgot helyesen látja. Feltételezem minden művészről, hogy amit el akar mondani, azt minél tisztábban és közérthetőbben igyekszik elmondani (a közérthetőségen persze mást értek, mint sokan). Feltételezem azt is, hogy a néző is a legjobb indulattal közeledik az alkotásokhoz. A kor túlságos bonyolultságából sajnos az következik, hogy a kettő nem mindig találkozik össze. A differenciáltság következtében a művészet az önálló fejlődés útjára lépett, a problémáit önállóan akarja megoldani, s ezzel a néző nem tud lépést tartani, s csak egy nagyon szűk réteg tud eligazodni a látszólagos káoszban, ami szerintem nem káosz, hanem nagyon is hű tükrözése a századunk bonyolultságának. Akik kapni akarnak valamit a huszadik század művészetétől, azoknak foglalkozni is kell vele.

– Nem tartod katasztrófának, hogy a nézők általában a legjobb esetben a szakma viszonyulását teszik magukévá?

– Ezt nem hinném. A nem szakmabeli néző más szemmel, sokkal egészségesebben lát.

– Amíg nem próbál horizontálisan is tájékozódni. Akkor azonban irányzatokkal és tolvajnyelven megfogalmazott programokkal ismerkedik meg és megromlik kapcsolata az egyedi, konkrét művekkel.

– Sajnos ez elkerülhetetlen, mert leírva a dolgokat muszáj általánosítani, teljesen egyedi élményeket csak a kép előtt lehet közölni. Éppen ezért szükséges, hogy minél több olyan kritika és cikk jelenjen meg, amelyik az élmény oldaláról próbálná elemezni a képeket, s nem eleve beskatulyázott fogalmakkal próbálná rávezetni a nézőt a megértésre. Primérebb megismerési folyamatra kell szoktatni a közönséget. Nagyon fontos volna, hogy a művészetkritikai cikkek kicsit mélyebbre szántsanak.

– Ehelyett általában informatívak, ami a művészet igazi közvetítése szempontjából nem segítség, hanem akadály.

– Itt csak úgy lehet eligazodni, ha valaki a lényegét érti a dolgoknak: a formák, a színek tartalmát. Akkor megvan a lehetősége, hogy bármilyen izmusban vagy törekvésben kiigazodjon. Tudni kell az indítékát azoknak a jeleknek, amik a képekre kerülnek.

Tóth Erzsi

Gobelinnel szerepel a Koppenhágában (októberi) és Aarhusban nyílt mai magyar képzőművészeti kiállítás anyagában.

Művészet, 1972/3. sz. 63. l.

Fóthi Ernő

Szarvasok, 1970. gobelin, 225×176 cm

Vadászati Világkiállítás - Képzőművészeti Kiállítás, Bp. 1971.

Fóth Ernő

A Nemzeti Galéria kiállitásáról Vadas József ir: "Képek a várfalon" cimmel. Felsorolja a tárlaton szereplő müvészeket, s ismerteti alkotásaikat: Anna Margit, Baranyó Sándor, Balogh András, Balogh Ervin, Barcsay Jenő, Barta Lajos, Bartha László, Bartl József, Bálint Endre, Benedek György, Benedek Jenő, Berényi Ferenc, Berki Viola, Bernáth Aurél, Bér Rudolf, Bokros Birman Dezső, Borsos Miklós, Breznay Józsefné, Csáky-Maronyák József, Csernus Tibor, Csikszentmihályi Róbert, Deim Pál.

A müvésznevek folytatását lásd: a 2.-es cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Fóth Ernő

Domanovszky Endre, Ék Sándor, Farkas Aladár, Fejér Csaba, Ferenczy Béni, Fónyi Géza, Fóth Ernő, Frank Frigyes, Gadányi Jenő, Göllner Miklós, Gyarmathy Tihamér, Hajnal János, Hincz Gyula, Holló László, Iván Szilárd, Kerényi Jenő, Keserü Ilona, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kóka Ferenc, Kokas Ignác, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kucs Béla, Lakner László, Makrisz Agamemnon, Marton László, Martyn Ferenc.
A "Képek és szobrok három évtized művészetéből" c. kiállitáson résztvevő művésznevek folytatása a 3.-as cédulán következik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Fóth Ernő

Medgyessy Ferenc, Melocco Miklós, Mihályfi Pál, Németh József, Orosz János, Papp Gyula, Pirk János, Pór Bertalan, Ridovics László, Sarkantyu Simon, Schéner Mihály, Scholz Erik, Sikuta Gusztáv, Somogyi Árpád, Somogyi János, Somogyi József, Svá-by Lajos, Szabó Vladimir, Szalay Ferenc, Szentiványi Lajos, Szentgyörgyi Kornél, Szőnyi István, Szkok Iván, Tar István, Tóth Béla, Vigh Tamás, Záborszky Viola. A tárlatról szóló részletes beszámolót, -Vadas József cikkét- lásd: Bernáth Aurél nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27. XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Fóth Ernő

Csik István, Óvári László, Dobi Piroska, Vecsési Sándor, Kurucz D. István, Szurcsik János, Gerzson Pál, Fabók Gyula, Hock Ferenc, Miskolczi László, Mácsay István, Pekáry István, Fóth Ernő, Kádár János Miklós művészeket sorolja fel Vadas József: "Belépés mindenkinek" cimmel a "Jubileumi Képzőművészeti Kiállitás"-on szereplő közül, s mindegyikük munkáját külön-külön röviden jellemzi.

Fentiek művészetére vonatkozó bővebb ismertetést lásd: Czóbel Béla neve mellett.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
XIX. évf. 18. sz. 13. lap.

Fóth Ernő

nivódijat kapott, a Kulturális Minisztérium megbizására készitett alkotásáért.

Magyar Hirlap 1977-272-8

Fóth Ernő, Aeslőművész

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára rendezett képzőművészeti kiállításon szerepelnek a művész művei. Nívódjutalmat kapott a művész.

Wagner István: Jubileumi tárlat a Műcsarnokban.
Magyar Hírek, 1977. nov. 19.

MDK

Fóth ~~Jenő~~ Ernő

Fatörzs, o.

Gobelin

Vas megyéből szárm. képzőművészek kiáll.
1968. Savaria Muz. Szombathely

gi jegyzőkönyveknek, úgy érzi,

Így fényképeztek ti Fotó!

Két fotókiállítás Budapesten

CSŰRCSAVAR, *Fusineked, Jólesz* és *Sárkovács* álnevek mögé bújtatva kollégáit *Chochol* Károly, valamint *Karinthy* módján, igencsak bravúrosan mutatja be, hogyan is fényképeznek mások. A jószeműek talán ráismernek *A legősibb építmény. A gyűrtcsalád.* a *Rozsdakép* és a *Rémérzékeny álom* szerzőire. Tendenciáikra rámutatni a nehezebb vállalkozás, mert a másodszor megrendezett *Magyar fotográfia* országos pályázati kiállításán szinte csak kétfélék a képek.

A többség színes fotó, lírai hangú, képzőművészetieskedő tájkép, trükk-szűrőkkel, szolarizációval, más egyéb csodatechnikákkal elvarázsolt artisztikum. Csak a díjazottak közül választva, ide sorolom *Ágg* Károly, *Bodnár* István, *Tillai* Ernő, *Völgyesi* Péter efféle munkáit. A technikára túlzón alapozó szemléletben talán szerepe van annak az újabb keletű örvendetes lehetőségnek is, hogy most már ki-ki ereje szerint rendszeresen vásárolhat odakünn az eddig nehezen hozzáférhető, jó minőségű alapanyagokból és kellékekből. Ennek a görcsnek lassan fel kellene oldódnia. A megítéléskor is egyre inkább érvényesülni kellene az egyéniségnek. Mi másra való ez a pályázat?

A másik nagy csoport a divatosan „politikus", leleplező fotós geg, beállított, blaszfémikus fényképbe fogalmazott erkölcsi ítélet. Úgy látszik, oly sokévi absztinencia után, most minden műfaj megrészegedik attól a lehetőségtől, hogy az igazság kimondható. Sajnos ez itt is közhelyek öklendezésével jár együtt. Torzult igazság csupán *Soós* Lajos *Az utolsó út* című díjazott munkája is. Ezen a fotón például temetést láthatunk, irónikus aspektusból. A sírkert utcájában Mercedes furgon gurul. Sejteni lehet, kit temetnek, mert a halottaskocsi mellett fegyveres munkásőrök lépdelnek. A kép előterében ledöntött sírszobor: törött szárnyú, bukott angyal. Szerény véleményem szerint ezt ma így láttatni nem bátorság, inkább kegyeletsértő ízléstelenség, keresett beállítás, agyoncsépelt képi szóvirág. Egy lehetséges jobb ízlés nevében engedtessék meg, hogy ne minősítsem a zsűri eme választását. Miért is ne lenne az éppen olyan, mint ami az adott korban tipikus, amint a beküldött anyag is bizonyosan jellemzi a magyar fotográfiát, ha talán nem is annak egészét.

Örömmel láttam viszont, hogy például *Balla* András változatlanul sajátos képi világot teremt, hogy *Fábry* Péter vagy *Lehotka* László egyéni látásmódját mégis csak felfedezték a díjak odaítélői. Tanulságos összehasonlítást kínáltak *Rév* Miklós pályázaton kívül bemutatott fotói. 1947 és 1971 között készített politikai arcképcsarnoka és a Nemzeti Színházat búcsúztató híres képei 1965-ből.

ÖSSZEVETÉSRE alkalmas a párhuzamosan rendezett *Sajtófotó '89* is. Összemérhetjük például, melyik fotós, és a sok közül melyik lap, milyen valóságot tár hívei elé. Ezek a reáliák bizony nemritkán ellentmondanak egymásnak. *Grnák* László *(Magyar Hírlap) Napi 87 Ft 50 fillér, avagy: élet a létminimum alatt* című nyugdíjaslétet feltáró sorozata vagy *Hauner* Lajos *(Képes Újság) Kórházban, elfeledve* című, fekete-fehér fotói szociografikus tényszerűséggel vádolnak. Szinte perelik — *Pintér* Márta *(MTI—Képes 7)* színes fotóin — a színes egyeniségű, valóban fotogén *Csehák* Judit magazin-mindennapjait. Vagy inkább a miniszterasszony által képviselt egészségügyi és szociális tárcát magát.

Egy év története végre a maga dadaista szélsőségeiben jelenhet meg a sajtóban is, olyannyira, hogy az egész képes egy avatgárd kollázzsá változni.

ENNEK egyik szép részlete, két színészi „alakítás" fotós dokumentuma. Azért idézőjelben szerepel tevékenységük, mert tulajdonképpen a maguk szimbolikus életével játszanak, bár különféleképpen. *Linka* György—*Komáromi* Zoltán *(Nők Lapja)* fotóin — szinte az egész társadalom fenyegető jövőjét vetíti elénk. Egy levert forradalomba belerokkant '48-as veterán nem képes többé szerepéből kilépni és egy másik „darab" valóságában újrakezdeni a munkát. *Szendrő* Iván a fényképésszel együtt koreografált költői játékban nem a jövőt, inkább a jelen krónikáját „táncolja" el. Egyik fotósorozat sem „könnyűműfajú", és mindkettő nagyon szubjektív.

Az egész *Sajtófotó* kiállítás anyag mégis tárgyilagosnak tetszik, igen sok dokumentatív értékkel rendelezik. A fotók általában meghagyják a nézőknek, alakítsanak maguk képet múltról, jelenről és jövőről. Ehhez a dicséretes szándékhoz képest lepett meg, hogy néhányan azok közül, akik mindkét kiállításra elküldték ugyanazt a fényképet, miért adtak más címet ugyanannak itt, és mást ott? Talán történelmi házi feladat ennek megfejtése is, vagy netán csak kaméleon korunk tükre? Miért lehet jó kép még *Kommentár nélkül* is valami Budán, amit Pesten már *Kutyavilág*nak neveznek?

(A Magyar Fotográfia '89 szeptember 10-ig a Műcsarnokban, a Sajtófotó '89 szeptember végéig a budavári Palota A épületében tekinthető meg.)

Szegő György

járat, és a Rackeve és Tas között közlekedő hajó. Szeptember 17-ig — tekintettel a nagy érdeklődésre — még közlekedik a szárnyashajó szombaton és vasárnap Budapest és Esztergom között.

— SÚLYOS LÉGI KATASZTRÓFA történt vasárnap este Havannában, amikor a Cubana légitársaság IL—62 típusú repülőgépe, fedélzetén 126 utassal és tizenegy főnyi személyzettel röviddel a felszállás után felrobbant és a repülőtértől egy kilométerre fekvő Boyeros nevű lakónegyedre zuhant. A repülőgépen tartózkodó emberek életüket vesztették, s a lezuhanó gép 19 lakóépületet összedöntött. Fidel Castro államfő és más kubai vezetők azonnal a tragédia helyszínére mentek. A hírügynökségek emlékeztetnek arra, hogy a baleset idején trópusi vihar volt a kubai fővárosban. Egyetlen túlélője van a vasárnap esti havannai repülőgép-szerencsétlenségnek, de a válságos állapotban levő olasz férfi személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. A szerencsétlenül járt gép fedélzetén 112 olasz és két kubai utas tartózkodott. A katasztrófát súlyosbítja, hogy a lezuhanó gép jó néhány helyi lakos halálát is okozta. A falusi áldozatok száma még nem ismeretes.

ni az ügyeletes orvost

dő" utánuk eredt, s az épület előtti téren, a várakozó betegek és a közeli buszmegállóban állók szeme láttára elgáncsolta, ütötte, rúgta az idős orvost, aki nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. Az időközben értesített rendőrök az orvosi ügyelet éppen visszatérő gépkocsivezetőjének segítségével lékezték meg és vették őrizetbe végül a dühödt garázdát, aki később részegségére hivatkozva semmire sem emlékezett vissza. Ezt a körülményt ideg-elme orvosi szakértői vizsgálat tisztázza, aminek eredménye kedden kerül nyilvánosságra.

Az ügyben a pécsi városi rendőrkapitányság szakértők bevonásával folytatja a vizsgálatot.

— Angyalföldi Tárlat. Budapest Főváros XIII. Kerületi Tanácsának vezetése tudatja a kerületében élő és alkotó, Művészeti Alap-tag képző- és iparművészekkel, hogy a margitszigeti Thermal Szállóban 1989. október 20-án 18 órakor nyíló Angyalföldi Tárlatra az alkotásokat szeptember 1. és 8. között lehet leadni a József Attila Művelődési Központban (XIII., József Attila tér 4.), naponta 10-től 18 óráig. A kiállításra festménnyel, grafikával, kisplasztikával, szoborral, iparművészeti alkotásokkal (textil, kerámia, bőr, ötvös) és fotóval lehet pályázni. Díjat adományozó szervek: a Fővárosi és a XIII. Kerületi Tanács, az Interag Rt., a Novotrade, a Könyvért, a József Attila Művelődési Központ, és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja.

— HALÁLOZÁS: Fájdalommal tudatjuk, hogy **Bányay Artúr** életének 72. évében 1989. augusztus 18-án, elhunyt. Emléke velünk marad. A Bányay család.

— Megrendülten adjuk hírül: **Fodor Zsigmond** karnagy, a Magyar Rádió ny. zenei rendezője életének 77. évében elhunyt. Szeptember 11, hétfő du. 3 órakor veszünk tőle búcsút a Farkasréti temetőben (Hóvirág út). Gyászolja felesége, Nádas Katalin, fia, testvérei családjaikkal és mindazok, akiket barátságába fogadott.

— Bárdos Arturné, a Belvárosi Színház volt igazgatójának özvegye, 93 éves korában Buffalóban elhunyt. Temetése szeptember 8-án, reggel 9 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

— Mély megrendüléssel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, tisztelték és szerették, hogy **Dóra Béla** címzetes egyetemi tanár, állami díjas

Mint ahogy ma is illetéktelen. Mert lehet ugyan, hogy ezekben a hónapokban megteremti magának a törvényi kereteket — de erkölcsi alapja nincs hozzá! Ezért, természet adta emberi jogaimra hivatkozva:

— Tiltakozom az ellen, hogy „ügyemmel" bármilyen értelem-

Vélemények, ellenvélemény

A munkásőrök érte tíz társuk nyilatkoza lányokat ne to szépségvers

A Next Alkalmazástechnikai Kisszövetkezet kollektívája a sajtóból értesült arról, hogy Next 2000 néven az MSZMP kft.-t hozott létre.

A kisszövetkezet vezetősége ezúton szeretné az ország közvéleményét tájékoztatni arról, hogy az 1986-ban alakult, és a számítástechnika területén sikerrel működő — a Magyar Televízió sportközvetítéseiből már „Next computer" néven ismert — vállalkozás semmilyen kapcsolatban nem áll a Next 2000 Kft.-vel.

A kereskedelmi név megvédésére a kisszövetkezet megteszi a szükséges lépéseket.

✱

(OS) A Magyar Néppárt szegedi szervezete tiltakozik az ellen, hogy a közeljövőben megrendezésre kerülő szépségversenyre fiatalkorú lányokat is toborozzanak. Ez megengedhetetlen és etikátlan, még akkor is, ha egyes szülők anyagi előnyöket remélve, ebbe beleegyezésüket adják. A szülők nem korlátlan urai gyermeküknek, létezik társadalmi felelősség is! Az üzlet korántsem humánus világába felnőtt fejjel menjen be az, aki akar. Határozottan követeljük azt, hogy az ilyen és hasonló „műfajú" rendezvényeken 18 éves kor alatt senki ne vehessen részt!

✱

(OS) Megdöbbenéssel értesültünk a tabi temető zsidó sírjainak meggyalázásáról — hangzik a Bal Egyeztető Bizottság közleménye. — Az elemi emberi felháborodás mellett mély aggodalmunkat fejezzük ki, melynek gyökere hazánk közelmúltjába nyúlik. Véleményünk szerint az antiszemitizmus ilyen nyílt, brutális megjelenése, amely nemzetközi hátteret is kapott a lengyel egyház vezetőjének legutóbb elhangzott, anakronisztikus és taszító beszéde folytán, újabb fokozata annak a társadalmi és politikai válságnak, amelybe országunk is került. A tabi eset kivizsgálása és az eredmények nyilvánosságra hozatala a hatóságok kötelessége; a magyar politikai és társadalmi szervezetek kötelessége pedig ennek a cselekménynek és az összes hasonló fasisztoid megnyilvánulásnak határozott és nyilvános elítélése, és az ilyen szélsőségek elleni fellépés közös útjának keresése.

✱

A Münnich Ferenc Társaság 1989. szeptember 2—3-án megtartott országos küldöttértekezlete munkaprogramját eredményesen befejezte. A befejező munka jelentős aktusa volt az Astória Szálló halljában megtartott nemzetközi sajtókonferencia.

A küldöttértekezlet megvitatta és számos érdemi javaslattal kiegészítette, majd elfogadta a társaság Válság és a kibontakozás útja című politikai platformját, és elfogadta a társaság szervezeti és működési szabályzatát. A küldöttértekezlet 91 tagú választmányt, 21 tagú elnökséget és 7 tagú titkárságot választott. A küldöttértekezlet kötelezte az elnökséget, készítse el a Münnich Ferenc Társaság történelmi értékelését 1945-től a napjainkig terjedő időszakot bezárólag.

Az elnökség e határozatok végrehajtását megkezdte. Kérjük mindazokat, akik munkánk támogatását vállalják, jelentkezzenek társaságunk irodájában. (Budapest, VIII., Kisfa-

FÖTH Géza

Hallgatói díjazottak:

KÁCSER LÁSZLÓ
TOLNAY IMRE
RASZLER GYÖRGY
TÓTH GÁBOR
CSOMA GÁBOR
BUKTA NORBERT
FÓTH GÁBOR

Fiatal művészek:

KORONCZI ENDRE
MÉREI SZILÁRD
ZSANKÓ LÁSZLÓ
KÓTAI TAMÁS

A BARCSAY KURATÓRIUM
ÉS A
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

tisztelettel meghívja kedves családjával együtt

DÍJÁTADÁSI ÜNNEPSÉGRE
1992. január 14-én, kedden du. 4 órára a
Barcsay Gyűjteménybe (Szentendre)

Harmadik alkalommal a díjakat és emlékérmeket átadja

Deim Pál
elnök

Kéri Ádám

M.D.K.

Fóthy-Szántó

Plakátrajzuk " Mikulásra Exotic szépitőszerek" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. dec. 2-8. V. évf. 5o. sz. cimlap belső felén.

FÖTI LÁZÁR

Új MŰVÉSZET

2002/Dec

39.o.

x - Engelbrecht, János György -
x - Engelmann, Henrik - Kupfers
x - Engelmann, János - Maurerpo
5 - Engelschalckh, János - Uhrm
x - Engelsmann, Margit - Maleri
3 - Engelsz, József - Kunstgewe
5 - Engerth, János - Bühnenmale
x - Engerth, Lajos - Maler
x - Engerth, Tódor - Maler, Lit
4 - Engerth, Wilhelm - Maler, L
x - Engl, Benjamin - Goldschmie
x - Engl, M.E. - Büchsenmacher
4 - Englert, Judit - Bildhauerin
5 - Englerth, Emil - Maler
x - Englerth, Károly - Architekt
x - Englisch, Anton, 1722 - Büch
x - Engszeit, Konrad Kaspar - G
x - Entz, Géza - Maler
x - Enyedi, Dániel - **Münzpräger**
5 - Enyedi, Fabianus - Goldschm
? - Enyedi, Ildikó
x - Enyedy, János - Goldschmied
5 - Enyeter, Márton - Goldschmi
x - Enyeter, Mihály - Goldschmie
4 - Enyingi, Tamás - Installati
x - Enz, Mátyás - Maurer
Fölvedy Gachal, József -> Gacha

Fóthy Erzsébet

Fischer Erzsébet
alatt nincs adat

N. Szal. 1931
Ötri
Falu vége, of

Ernst Merz. 1932 febr. 126. kiáll Jaschik
tamtó. Szinpadkép terv Goethe drámához
kiáll

Uj Szalon. 1934 dec.

Csendélet
Falurészlet
Tanya
Szántó
of

Műterem. 1937. IV. csop. kiáll

Alvég
Felvég
of

Fóthy Erzsébet

Alvég c. kepe

(Műterem coop. kiáll.)

Repr.

Művészet -

1937. 10. sz.

111. l.

a haj sűrűbb és hosszabb, az egész tipus sokkal durvább, szinte pórias. A két tipus különböző voltát jól jellemzi az is, hogy a firenzeinek dagadt pankratiasta-füle az athletai nevelésben részesült ifjút mutatja, míg a mi húsos Niobidánk füle ép. Szobrunk jellege etruszk és ezt a származását megerősíti a hely is, ahol találták: a régi Capua (ma S. Maria di Capua vetera), amelyet az etruszkok alapítottak. Valószínű, hogy itt a firenzei Niobida-tipus hatása alatt keletkezett. A festésnek, amely eredetileg az agyagot befödte, semmi nyoma sem maradt. Azt a föltevést, hogy e szobor épület oromcsoportjába tartozott, magából a szoborból nem lehet bebizonyítani.

Paul Arndt: Niobide. Spät-etruskisch. III.—I. Jahrhundert vor Christus.

Fóthy

"Valami a festésről és a dauerről" cimmel beszélgetés Budapest egyik előkelő hölgyfodrászával, - közli a lap és bemutatja a müvész négy rajzát, amellyel a közleményt illusztrálta.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. dec. 12. X. évf.
51. sz. 25. lap.

Fóthy F. Erzsébet.

Ernst-múzeumban rendezett színpadművészeti kiállításon színpadterveivel szerepelt.

P.H. 932.II.21.

Fóthy F. Erzsébet

Ernst-múzeumban rendezett színpad-művészeti kiállításon színpadterveivel szerepelt.

PH.932.II.21.

Tóthy Erzsi

Ernst-múzeum előcsarnokában rendezett színpadművészeti levelezőlap-gyűjteményi kiállításon részt vett.

EK. 932. T. 20

Tóti-Tischer Erzsi

Ernst-múzeumban rendezett maszkok, jelmezek, kis színpadok kiállításán szerepelt.

PH. 932. II. 23.

MDK

Fóthy Erzsébet

Csendélet, of.

Falurészlet, of.

Tanya, of.

Uj Szal.... karácsonyi kiáll. 1934. dec.

5. l.

MDK

Fóthy Erzsébet

Szántó, of.

Uj Szal.... karácsonyi kiáll. 1934. dec.

5. l.

ifj. Sóti Imréné

Festőművész

Tavossi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel. Érdekes naivitással megfestett vársna: „Zenta
látképe".

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

MDK

Fóthy János

A Tamás Galériában rendezett modern kiallitás-
szervező bizottság tagja.

Perlrott Csaba Vilmos gyüjtm.kiall. a Tamas
Galériában. Katalogus.

Fóthy János

A Modern Kiáll.-szervező bizotts. tagja

Tanács Galéria 1. Kiáll. 1928. dec.

FÓTI LÁZÁR

ÚJ MŰVÉSZET

2000/szept.

P - 9765

9.o.

árnak Budapest IV. Mária Valéria

ıtal. Ld. 96o., 961., 962. és 963.sz.

Fóti Magda

diváthrajz

Reggel „tél", délután „nyár"

Magyar Hírlap, 1968 május 19 12 l.

M.D.K.

Sz. Fóthy M.

Plakátrajza "Bőrét bronzszinüre barnitja
Caola bronzolaj" cimmel

Szinházi Magazin, Bp. 1942. juni 17-23. V.évf
26. sz. cimlap belső felén.

M.D.K.

Sz. Fóthy M.

Plakátrajza "Plein-air Kölniviz" felirattal.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. május 26-juni 1.
VI. évf. cimlap belső felén. 23. sz.

M.D.K.

Fóthy Mici divattervező

Két ruharajzát mutatja be a lap a "Budapest Divatváros" c. rovatban.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1940. juli 26.-aug. 1. III. évf. 30. sz. 24-25. lap

REKLAME-Lloyd

Jahrg. III. No. 52

Zielbewusste Inserate

Die Stimme des **PHILIPS-RADIO** bedeutet Stimmung! Man ist in der winterlichen Stille nicht mehr allein, ja man ist mit der ganzen Welt in Fühlung. Das besagt dieses zielbewußte PHILIPS-Inserat.

Gewinnung des öffentlichen Vertrauens vor 700 Jahren

In den Wundergeschichten des Cäsarius von Heisterbach, die so etwa ums Jahr 1230 geschrieben wurden, las ich nicht ohne Vergnügen, wie ein Beichtvater zwei Kaufleuten den Grundsatz „Wahrheit in der Werbung" anempfiehlt und allen anfänglichen Widerständen zum Trotz durchsetzt. Hier ist die Geschichte dieser erfolgreichen Werbeberatung:

Zwei Kölner Kaufleute bekennen unter andern zwei Sünden, die an sich sehr schwer sind, aber gewohnheitsmäßig, namentlich unter Kaufleuten, gering oder für nichts geachtet werden, nämlich Lüge und Meineid. „Herr," sagten sie, „wir können fast nichts kaufen oder verkaufen, ohne lügen, schwören und oft falsch schwören zu müssen." Der Pfarrer erwiderte: „Das sind schwere Sünden und vom Herrn ausdrücklich untersagt, denn er sprach: ‚Eure Rede sei ja, ja, nein, nein'." Sie erwiderten: „Dies Gebot können wir bei unseren Geschäften nicht befolgen." Darauf der Priester: „Folgt meinem Rat, und es wird euch zum Besten dienen. Lügt nicht, schwört nicht! Wie ihr eure Ware geben wollt, so preist sie an." Und sie versprachen, es ein Jahr lang zu versuchen.

Aber auf Betreiben Satans, des ewigen Widersachers, verkauften sie fast das ganze Jahr nichts und sagten zu dem Priester: „Unser Gehorsam war uns schädlich. Die Menschen haben sich von uns abgewandt. Wir können nichts ohne schwören verkaufen." Darauf der Priester: „Fürchtet euch nicht. Es ist nur eine Versuchung. Bleibt fest und laßt euch durch keine Armut, durch keine Widerwärtigkeit beirren. Gott wird euch dafür segnen." Mit Gottes Beistand versprachen sie ihm, seinem Rat ihr Leben lang zu folgen und sollten sie zu Bettlern werden. Und, wunderbar genug, endete Gott die Prüfung. Die Kundschaft lief ihnen mehr als andern Kaufleuten zu, und sie wurden schnell und erstaunlich reich. Da dankten sie ihrem Beichtvater, daß er sie von schweren Sünden befreit und ihr weltliches Glück gemacht hatte.

FIRMENTAFEL *in das Schaufenster!*

Auch unter normalen Beleuchtungsverhältnissen, wenn also die Firmentafeln über den Schaufenstern beleuchtet sind, ist es angezeigt, in jedem Schaufenster eine verkleinerte Firmentafel zu placieren; denn nur wenige nehmen sich die Mühe, nachdem ihnen etwas unter den zur Schau gestellten Waren gefallen hat, einige Schritte zurückzutreten, um die große Firmentafel über der Auslage anzusehen und sich so den Firmennamen zu merken. Jetzt, wo es schon in den frühen Nachmittagsstunden dunkel wird, und die Firmentafeln nicht beleuchtet werden, ist die Anbringung von verkleinerten Firmentafeln in den Schaufenstern um so wichtiger.

Das ist ein Gebot des kaufmännischen Denkens, dessen Befolgung heute wichtiger ist als jemals.

ICH WOLLTE EIN HERZ KAUFEN

und ging die breiten Straßen entlang. Betrat die Schwellen der vornehmsten Geschäfte. „Ein Herz?" — meinte der vornehme Kaufmann. — „Diesen Artikel halten wir schon lange nicht. Wollen Sie vielleicht an der Stadtperipherie versuchen, dort finden Sie noch vielleicht solche, aus der Mode gekommene Sachen..." Ich dankte und ging weiter. Er schloß die Türe und murmelte: „Shoking..."

Dann ging ich in das große Warenhaus. Da wimmelte es von Menschen. Man wurde bedient, zur Kasse gewiesen, weiterg drängt. Ich fühlte mich wie auf einem großen Bahnhof. Signale der hundert Kontrollkassen klirrten, Menschenmengen gingen auf ihren eigenen Geleisen. Und überall stand die Aufschrift: „Zeit ist Geld." Als ich mein Verlangen vorbrachte, sagte mir ein beschäftigter Abteilungsleiter: „Ja, wollen Sie vielleicht in der Abteilung für Kinderspielzeug probieren. Siebenter Stock, Fahrstuhl in der Ecke."

Ich hätte mich auch schon mit einem Spielzeug-Herz begnügt. Doch unter den Spielwaren fand ich von Tennisbällen bis zu den neuesten Flak-Batterien alles, — nur kein Herz.

Dann ging ich — schon müde, sehr müde, und die Christnacht nahte heran — in die kleinen Nebengassen. Langsam kam ich zwischen die kleinen Häuser der Vorstadt. In der Türe einer verödeten Glaswarenhandlung lehnte ein alter Mann mit langem weißen Bart am Türstock. Ich trat ein und der alte Handelsmann hörte ernst mein Begehren an. Dann streichelte er seinen langen, weißen Bart:

— „Ein Herz suchen Sie, mein Herr? Ich kann Ihnen damit dienen; und zwar mit einem in moderner Ausführung... Da ist es: es ist aus Porzellan, kalt, hart, aber äußerlich blutrot übermalt. Es wird an die Wand genagelt, — wie einst ein pochendes Herz an das Kreuz — und dient zur Verschönerung der Wohnung. Kaltes Wasser wird hineingegossen und einige Blumen werden hineingestellt. Aber es ist noch moderner, wenn man keine lebenden, sondern künstliche Blumen in das künstliche Herz stellt. Dieses Herz ist Tip 1940, modern und elegant, Wollen Sie es haben?"

Ich dankte und lehnte den Kauf traurig ab. Ich ging. Um mich herum war Nebel und Finsternis.

Dr. F. Barinkai.

Wirkungsvolle Plakate

„Wir treffen uns also im kleinen **LUDLÁBKIRÁLYNÉ-Restaurant**" — sagt die Stimme ins Telephon, und die Linienführung des Drahtes veranschaulicht geschickt dieses Gespräch auf dem neuen Plakat. Als Adresse wird nur soviel: *„Irgendwo in der Borsucca"* angeführt, da ja der Kraftwagenlenker das renommierte Gasthaus in der kurzen Gasse bestimmt gut kennt. Wahrlich ist das Haus **LUDLÁBKIRÁLYNÉ** („La Reine Pédauque") ein Treffpunkt aller Liebhaber der Freuden des gedeckten Tisches. Entwurf: *Reklameservice-Ippi.*

Ein fröhlicher Kalender

Wir erhielten soeben den neuen Kalender der **TUNGSRAM**-Werke für 1941, in dem auf jeder Seite eine den Jahreszeiten angepaßte schwungvolle Reklameillustration mit frischen, zutreimenden Werbezeilen zu sehen ist.

Wir geben hier aus dieser Fülle von Optimismus, Gemüt und Werbeaktivität verkleinert drei Musterbeispiele wieder: ja, es sind wirkliche Musterbeispiele dafür, wie man's macht, um einen Kalender richtig amüsant zu gestalten.

Redaktion und Gestaltung: Dipl. Kaufm. *Komlós—Gebhardt.*

Werbearchiv vereinfachen

Bedeutung und Wesen eines Werbearchivs liegt im geordneten Sammeln von Tatsachenbelegen. Ein richtig geführtes und in Schwung gehaltenes Archiv wird Tag für Tag Anregungen für die Weiterarbeit bringen.

Man kann sich die Archivarbeit, vor der vielfach eine gewisse Scheu besteht, ganz wesentlich vereinfachen, wenn man sich alle nicht unbedingt notwendigen, weniger wichtigen Entwürfe usw. kurzerhand vom Halse hält. Welche Dinge das sind, wird man sehr schnell erkennen, wenn man sich jedesmal die Frage vorlegt: „Was wird diese Sache, in einigen Monaten betrachtet, nützen können?" So scheidet man schnell die Spreu vom Weizen und nur das Wichtige soll es ja sein, was gesammelt werden soll. Aber auch diese Sachen brauchen — solange es sich nicht um farbige Darstellungen handelt, die wertvoll bleiben — keineswegs in ihrer Originalgröße aufgehoben zu werden. Man hat den gleichen Vorteil von ihnen, wenn man sie durch das Photokopieren auf DIN A 5-Format verkleinern läßt und diese handlichen Kopien in Karteikästen sammelt. Mit Hilfe der Photokopie läßt sich später, im Bedarfsfalle, fast immer wieder jede Vergrößerung herstellen, die man braucht.

Bei diesem Verfahren tauscht man, wie sich praktischer erwiesen hat, enorme Arbeitsvorteile ein, man kommt mit einem Minimum an Platz und Raum aus, erhält die notwendigen Übersichten sehr schnell und zuverlässig, hat Sortierungs- und Ordnungsmöglichkeiten für das gleiche Original nach den verschiedensten Gesichtspunkten (wenn man sich mehrere Kopien herstellt), man schafft Ordnung und ein wirklich blendendes Arbeitsmittel. Das Finden bestimmter Dinge kostet dann keineswegs mehr die sonst übliche stundenlange Sucharbeit. Die Kosten für die Photokopien sind heute so niedrig, daß sie — vor allen Dingen angesichts der erzielbaren Arbeits-, Zeit- und Platzersparnisse — überhaupt nicht ins Gewicht fallen.

(Deutsche Werbung)

Szűk az irattár?

Negyedméretű fotokópiákról,
Huszadmére ű (35 mm) filmkockákról
Tűzbiztos páncé szekrényben elférő,
kicsinyitett okmánymásolatokról
kérjen részletes ismertetést!

BÁNÓ ERNŐ
műszaki fényképész szines foto- és fotokópia-műhelye
VI., Po maniczky-ucca 10
Telefon 111-360

ZEITUNGSANZEIGE an der Spitze der USA-Werbemittel

(Amens) Nach amerikanischen Berechnungen steht die Zeitungsanzeige in den Vereinigten Staaten an der Spitze aller Werbemittel, gefolgt vom Zeitschrifteninserat und der Rundfunkwerbung. Im vergangenen Jahre haben die größeren Unternehmen der amerikanischen Wirtschaft 151.9 Millionen Dollar für Anzeigen in Tageszeitungen, 136.6 Millionen Dollar für Anzeigen in illustrierten Zeitschriften und 82.1 Millionen Dollar für die Rundfunkwerbung ausgegeben, so daß 41 Prozent dieser Werbeausgaben auf Tageszeitungen, 37 Prozent auf die Zeitschriften und 22 Prozent auf den Rundfunk entfielen. Gegenüber dem Vorjahre, in dem die Werbetätigkeit mit Rücksicht auf den wirtschaftlichen Rückschlag eingeschränkt worden war, sind die Werbeausgaben wieder beträchtlich gestiegen, wobei der Anteil der einzelnen Werbemittel nahezu unverändert geblieben ist. Führend unter den Werbungstreibenden bleibt auf den berücksichtigten Gebieten das Nahrungsmittelgewerbe. Danach folgen der Kraftfahrzeugbau, die kosmetische Industrie, die Tabakindustrie, die pharmazeutische Industrie und der Alkoholhandel. Die hier wiedergegebenen Zahlen geben nur einen Ausschnitt der Werbetätigkeit in den Vereinigten Staaten, der nicht einmal von der Bedeutung der behandelten Werbemittel ein treffendes Bild vermittelt. Erwähnt sei daher noch, daß der Gesamtaufwand der amerikanischen Wirtschaft für Werbezwecke im Jahre 1938 (für 1939 liegen noch keine entsprechenden Zahlen vor) 1.5 Milliarden Dollar betragen hatte, wovon 500 Millionen Dollar den Tageszeitungen in Gestalt von Anzeigeneinnahmen zugute gekommen waren.

Diese ziffermäßige Tatsache beweist zugleich, daß gegenüber dem Jahre 1938 im Jahre 1939 der Anteil des Zeitungsinserates an den Werbeausgaben stark steigen mußte, da ja in diesem Jahre die *größeren* Unternehmen, wie gesagt, 41 Prozent für Tageszeitungen verausgabt haben, wo doch im Jahre 1938 nur 500 Millionen Dollar, von dem Gesamtbetrag von 1.5 Milliarden Dollar für Tageszeitungen ausgegeben wurde, *die nur 33 Prozent des Gesamtbetrages ausgemacht hatten. Sicherlich werden wir* — wenn schon die ziffermäßie Aufstellung *aller* amerikanischen Werbeausgaben des Jahres 1939 uns zur Verfügung stehen — eine, dem prozentuellen Zuwachs entsprechende absolute Betragszunahme der Tageszeitung-Werbeausgaben für das Jahr 1939 feststellen können.

Der **REKLAME-LLOYD** erscheint jeden **FREITAG!**

Der silberne Streifen

Es soll hier nicht vom silbernen Streifen am politischen Horizont die Rede sein, sondern vom silbernen Streifen oder besser gesagt von der silbernen Borte, die sich um den Kappenrand und um den Kragenaufschlag schlingt und die bei uns das Symbol des Unteroffiziers und des Amtdieners ist. Über den Unteroffizier beim Militär, über den Wachtmeister ist schon viel geschrieben worden. Nun soll von einer besonderen Gesellschaftsschicht die Rede sein, der des Amtsdieners. Er ist es, der in der unmittelbaren Nähe des Schreibtisches in den öffentlichen Ämtern, des Operationstisches, des Katheders steht. Er lebt im Schatten der Akten, der Medizin, des Gerichtswesens. Sein Wissen hat er nicht auf der Schulbank erworben. Es ist die jahrzehntelange Praxis, das ständige Dabeisein, das ihm sein Wissen vermittelt hat.

Inskribierung an der Universität

Der frischgebackene Student, der von der Mittelschule her gewohnt ist, daß ihm jeder Schritt gewiesen wird, irrt verzweifelt in den geheiligten Hallen der Alma mater herum. Schilder, Anschlagtafeln, Verordungen: Er hat keine Ahnung, wo und wie er die Sache anpacken soll, was er mit dem Schwarzen Büchlein tun soll, von dem er nur soviel weiß, daß es Index heißt. Die Professoren sind unnahbar. Hier ist es nicht so wie im Gymnasium, daß man an den Klassenvorstand herantritt und ihn fragt, wie man dies oder jenes tun, wie man das eine oder das andere Formular ausfüllen muß. Und dann kommt der Mann mit der silberbetreßten Kappe, nimmt den Studenten bei der Hand und führt ihn durch die Irrgänge des Labyrinthes: Universität. Für ein Paar Pengő Trinkgeld sagt er ihm mit unfehlbarer Sicherheit, welche Kollegien er im ersten Semester hören muß, er fragt, ob der Jurist die Möglichkeit hat, allen Vorlesungen beizuwohnen, widrigenfalls rät er ihm ab, den einen oder anderen Professor „aufzunehmen", da es dieser Herr Professor nicht gern sieht, wenn seine Hörer nicht pünktlich erscheinen. Und er empfiehlt einen anderen Professor, der wohl bei der Prüfung „gefährlicher", bezüglich unpünktlichen Erscheinens, dafür aber toleranter ist. Der Hochschüler schätzt den Amtsdiener. Er weiß daß er ihm unendlich viele Unannehmlichkeiten erspart, indem er ihm die Erledigung der vielen Formalitäten abnimmt. Ein fehlender Stempel kann ja oft den Verlust eines ganzen Semesters nach sich ziehen.

Auf der ärztlichen Fakultät ist es nicht anders. Hier tritt uns eine Spezialität des Amtsdieners in der Gestalt des *Obduktionsgehilfen* entgegen. Der Laie wird es nicht glauben wollen, aber der Medizinstudent wird es bestätigen: Der Obduktionsdiener hat bei Rigorosen durch „Einsagen" schon manchem jungen Herrn aus der Patsche geholfen. Der Obduktionsdiener kennt die Anatomie des Menschen, nicht so wie ein Arzt, aber bestimmt so, wie ein *Chauffeur sein Auto.* Einmal wohnte ich einer Obduktion bei, auf dem Marmortisch liegt der Leichnam. Der die Obduktion vornehmende Professor wäscht sich die Hände und krempelt sich die Ärmel auf. Der Obduktionsdiener steht dabei und auf das Geheiß des Professors nimmt er mit der größten Selbstverständlichkeit das Messer in die Hand und beginnt die Obduktion. Er handhabt Messer und Säge mit phantastischer Sicherheit, er hift dem Professor mit Sachverständnis und Geschick. Als ich ihn verwundert fragte, wieso er das zustande brächte, gab er mir nur zur Antwort: — *Mein Gott, ich bin seit 30 Jahren hier.*

Die Gestalt des Sanatoriumportiers, der genau weiß, welche Operation man auf Zimmer 15 heute durchführen wird und der über den Verlauf der Operation einen verblüffend detaillierten und fachgemäßen Bericht abgibt, ist bekannt.

Gerichtssaal

Der Amtsdiener nimmt die Winterröcke der Zuhörer in Empfang, verwahrt sie, gießt dem Vorsitzenden Wasser ein und ruft die Zeugen herein. Funktionen eines Türstehers. Aber wenn er gesprächig wird, dann erzählt er fachgemäß über seine „schönen" Prozesse, er wirft mit den Paragraphen und Gesetzabschnitten nur so herum, und wenn wir zu wenig vom Recht verstehen, um beurteilen zu können, ob er sich im Labyrinth der Gesetzbücher auskennt, so wird uns der Rechtsanwalt, der dabei steht, bestätigen, daß der Mann „sein Fach kennt".

In den Ämtern

Im Stadthaus, in den Ministerien finden wir die prägnanteste Gestalt des Amtsdieners. Er kennt die verschlungenen Pfade, die ein Akt durchlaufen muß und es kann wohl gesagt werden: die rasche Erledigung eines Akts hängt wohl manchmal nicht in letzter Linie vom Wohlwollen eines Amtsdieners ab, der ihn, je nach dem wie er der Partei gewogen ist, zuoberst oder zuunterst auf den Schreibtisch seines Vorgesetzten legt.

Der Amtsdiener ist eine Übergangserscheinung, er stellt den Limes zwischen Oben und Unten dar. Sein einziges Streben gilt: die silberne Linie zu überschreiten und den Weg nach Oben zu finden. Beim Militär ist dies in Ausnahmsfällen möglich. Beim Amtsdiener nicht. Sein sehnlichster Wunsch ist es also, wenn es ihm selbst schon versagt ist, diese Trennungslinie zu überschreiten, daß seine Kinder ein Reifezeugnis erwerben, das ihnen den Pfad nach Oben ebnen soll.

Ich unterhielt mich einmal mit einem Spitalsportier. Er fragte mich, ob ich die Hochschule besuche und als ich bejahte, warf er ein: „Sie wollen doch selbstverständlich Arzt werden?" Als ich ihm erwiderte, daß ich Jurist sei, schüttelte er fassungslos den Kopf. *Er konnte es einfach nicht verstehen, daß wenn jemand die Möglichkeit hatte, zu studieren, er nicht Arzt werden wollte,* nicht dem Ziel zustrebte, das ihm stets als unerreichbar vor Augen schwebte.

Und die zweite Generation, die Kinder, deren Väter die silberbetreßte Kappe tragen? Über die könnte man vieles, sehr vieles schreiben. Ihr Leben schwebt zwischen der Portiersloge und dem sogenannten Herrentum. Sie haben es nicht leicht. Trotz der modernen sozial-vorurteilslosen Zeit, in der sie leben, sehen die Mitschüler, wenn auch nicht alle, und wenn sie es auch nicht laut aussprechen, in ihnen doch das Portierskind. Wenn sich die sogenannten „besseren" Kinder auch vor ihnen nicht hermethisch abschließen, so liegt in ihrem Händedruck doch eine gewisse Kühle, die diese Kinder immer fühlen, die ihnen ein Gefühl der Minderwertigkeit einerseits, andererseits aber die erbitterte Energie gibt, sich aus der Umschlingung der silbernen Borte freizumachen und den Weg nach den goldenen Höhen des Geistes zu finden, in deren Schatten ihre Väter lebten ...

Peter Sugár

Mode gestern und heute

Frau Mode 1940 stattete uns einen Weihnachtsbesuch ab, denn sie wollte gern über ihre Erfolge in diesem Jahre berichten.

„Denken Sie sich, meine Liebe" — so begann sie blitzschnell, denn Frauen werden

immer lebhaft, wenn sie über sich selbst sprechen —, „ich hatte trotz meiner Launen und Seltsamkeiten, trotz der Reiseschwierigkeiten in dieser Kriegswelt diesjahr einen ganz enormen Erfolg!" — Kaum aber hatte sie ihren Speech begonnen, ging die Türe der Redaktion wieder und ihre ältere Schwester, Mode 1939, kam hereingeschwebt, ja geschwebt, denn 1939 schwebten die Damen noch, während sie 1940 ausgesprochen trippeln. (Wie sollten sie auch anders, in den heutigen kurzen, engen und anliegenden Röcken?)

„Wie komisch Du aussiehst!" — rief sie sogleich, als sie Mode 1940 bemerkte — „ich glaube wirklich, unsere schönen weiten Glockenröcke waren doch besser!"

„Sie verdarben die Linie einer Frau vollständig!" — rief Mode 1940. — „Ihr habt ja beinahe schon angefangen, Euch zu schnüren, so eng sollte Eure Wespentaille sein! Wir Frauen 1940 dagegen legen Wert auf Schulterbreite und führten deswegen die stark wattierten Fledermausärmel ein. Fledermausärmel betonen den Oberkörper und lassen die Hüften, insofern sie noch von Eurer Zeit her existieren, verschwinden!

„Und verhindern die Frauen beim Armheben," — lachte Mode 1939 schrill — aber wozu solltet Ihr Euch auch bewegen? Ihr dürft ja nicht noch magerer werden; die Dame 1940 sieht ja schon aus, wie

ihre eigene Silhouette! Da waren wir 1939 anders: wir begannen schon mit unseren taillierten Mänteln, Glockenröcken und Krinolinen geradezu weiblich auszusehen!"

„Weiblich sind auch die japanischen Ärmel, die vielen Taschen und die herrlichen Perlenstickereien, die diesen Winter überall schimmern! Wir Frauen 1940 sind nicht maskulin, — wir sind nur schlank und graziös, — man könnte fast sagen, von japanischer Grazie."

„Allerdings: Eure engen langen Abendkleider erlauben Euch kaum einen freien Schritt, Eure breiten Schultern sind Maske, denn sie enden in der abfallenden japanischen Ärmellinie und Eure knielangen Kasacken an Kostümen, Nachmittagskleidern und Abendkleidern sind fürchterlich unpraktisch!"

„Siehe da, die Romantikerin 1939 mit den wehenden Kleidern der Jahrhundertwende hat Ansprüche auf Praktisches! Du irrst, meine Liebe, die Kasacke ist mehr als praktisch, — sie ist sogar sparsam im Gebrauch Erstens kann man sie aus einem alten, zu kurzen, abgenützten Kleid anfertigen, dann kann man sie zu mehreren Röcken tragen, und schließlich und letztlich streckt sie die Figur; — auch kein Nachteil für stärkere Frauen!"

„Stärkere Frauen können Deinen Stil 1940 überahupt nicht tragen! Wie sieht denn eine kleine rundliche Frau in knielangen und engen Kasacken aus! Außer sie setzt zu solch einem Modell den durch Dich lancierten Glorienhut auf, der außerhalb der Stirn getragen wird und sie um zwanzig Zentimeter erhöht!"

„Der Glorienhut ist schön, weil er mutig ist!" — erwiderte Frau Mode 1940 — „und Mut gehört zu dieser heroischen Zeit! Dieser Hut zeigt das Gesicht, wie es ist, — Deine romantischen Schleier lieben wir nicht mehr, — eine Frau hat in diesem Hut schön zu sein, oder ihn gar nicht aufzusetzen! Und für diesen Fall erfand ich ...

„Die Kapuze! Wir wissen es" — rief Mode 1939 böse! — „aber die ist nicht neu, die hast Du von mir übernommen! Wie überhaupt alles, was wärmend und anziehend an Dir ist!"

„Doch nicht diese prächtigen Pelztaschen?" — lächelte die Gegnerin selbstbewußt und steckte ihre Hände in die weich und lose hängenden Nutriataschen ihres Mantels. — „Und auch nicht meine zarten Farben: Hellgrau, Weiß und Blau! Mich wirst Du in diesem Jahr nicht in rosa und roten Kleidern tanzen sehen! Dagegen liebe ich Samt — ach schwarzer Samt —, er ist weich, malerisch und verführerisch!"

„Und teuer! Du bist ein Luxusweib, Mode 1940 und also unzeitgemäß!" — spielte Mode 1939 ihren letzten Trumpf aus. — Aber Mode 1940 antwortete, bevor sie mit siegreichem Lächeln entschwand: „Alles, was schön ist, ist unzeitgemäß, meine Liebe, — vergiß nicht, wir leben im Jahre 1940!"

Und sie wünschte uns, was wir an unsere lieben Leser weitergeben, ein fröhliches und friedliches neues Jahr, in das sie lächelnd hinüberschritt. C. L.

Telephonnummer der Redaktion
das PESTER LLOYD
*220-440

M. D. K.

FÓTHI Vilmos építőmester

Zsigmond tér 6. sz. lakóház udvari szárny, emelet ráépítése. (1909.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 273 l.

MDK

Fóti - Tardos-Krenner Viktor

Eskütéri tpl mennyezetképe

Gulyás K: Tardos-Krennek V. Pásztortüz, 1928, 1.sz. 21 l.

3000 db – 65.13679 Közl.

Dobos Ilona
1965.aug.25.

Fóti (Fuchs) Sándor, [építész ?] MMA

87 éves korában, 1964 November
24-én elhunyt.

— : Halálozás 11

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. dec. 1.

MDK

Fóti-Fiesher Erzsi

1932. Jaschik Á.nál szinpadművészetet tanult

Ernst Muz. 126.sz. kiáll.

MDK

Foto Maria n.

Alvó baba.	Foto.
Kukucs.	"
Játszó ba ba .	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben"kiáll. 1940.II.-III.
Kat. 27.1.

Fotosi Baló Gáspár

ais

1860. Fotos - Martonos

Bal Hel 132 l.

Balogh H.

Oszmenát György
Zalaegy

BUDAPEST
42 II. 10.21
62

Fotosi Baló Gáspar

1860 Eörü hires
ács Fotos-
Martonoson

l.

Baló Gáspar

MDK

Fottner György kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoeh Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

Foturnus Kristóf

l. Várépítő

Tak áts S.: Rajzok a

II. 17. l.

16,

török
világból.
II. k.
Bp. 1915

egző:

A kiadási állomás bélyegzője:

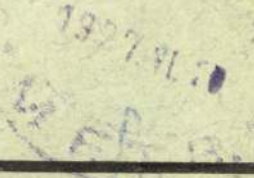

ság, a többi részei a feladó által töltendők ki.

XIII 6/a. sz. minta

P. Fouche

Vidorle au GRAU
repr.

Tavasi Tàrlat 1971 Szolnok-Kecskemét

Fondre Paul

1. Vidouvle au GRAV olaj 65x50

Tavasz Tárlat 1971 Szolnok –
Kecskemét

FÖDŐ GÁBOR (+2) !

Magyar Hírlap, 2005. augusztus 11., csütörtök

Tate nélkül a Tűzraktárban

TÁRLATOLGATÓ

Amikor június végén megnyílt a gyárépületből kialakított szórakozó- és főleg alkotóhely, a Tűzraktár, valószínűleg a szervezőkön kívül senki sem sejtette, mennyire fontos szerepet fog betölteni a főváros kulturális életében.

Szinte minden este történik valami az egykori, romos műszergyár helyiségeiben, egyszer táncosok, performerek próbálnak, máskor színházi társulatok lépnek fel, a most teljes méretében megnyílt kiállítótérben pedig a Képzőművészeti Egyetem és az Iparművészeti Egyetem idén végzett hallgatóinak műveiből nyílt kiállítás.

„Ez a város legnagyobb alternatív galériája, több mint ezerkétszáz négyzetméter" – fogad Iványi Brigitta, a Tate nélkül című kiállítás kurátora. A falakból vezetékek lógnak, a sarkokban itt-ott még törmelékkupacok vannak, sőt olyan terem is akad, amelyet egy graffitis már összefújt, de éppen ez adja a hely különlegességét.

„Sokan, akik a steril galériákhoz szoktak, megkérdőjelezik az ilyen kiállítások legitimitását, holott épp ezeket az akciókat tekinthetjük a legnyitottabb kérdésfelvetésnek" – mondja Iványi, majd hozzáteszi, hogy a harminchét művészt felvonultató kiállítás éppen ezért nem is a szakmának szól, hanem sokkal inkább a fiataloknak, akik szeretik és elfogadják az alternatív, az intézményestől elkülönülő megoldásokat.

Provokatív művek és bizakodó fiatal művészek a Tűzraktár megnagyobbodott galériájában fotó: Soós Milán

A Tate nélkül kétségkívül ötletes címadás is innen jön: utal arra, hogy Magyarországon nincs a londoni Tate-hez mérhető kiállítótér, illetve kifejezi, hogy ez a tárlat tulajdonképpen tét nélküli, mert az egyetemektől és az intézményektől függetlenül jött létre. Iványi azonban úgy véli, hogy a fiatal művészeknek többet segít egy ilyen kiállítás, mint ha valamelyik hagyományos galériában állítanának ki, mert a Tűzraktárban rendszeresen megfordulnak külföldi alkotók, akik a kezdeményezés iránti kíváncsiságból, a hely miatt látogatnak hazánkba. A fiatalok azonban nem ennyire optimisták, legalábbis a jelenlévő három művész nem az: Födő Gábor, Molnár László és Szabó Norbert szerint óriási a lemorzsolódás az egyetem után, mert sokan nem tudják kivárni (és finanszírozni) a pályakezdéshez szükséges éveket. Molnár László élénk színekkel megfestett, hatalmas, szürreális képei például a művész elmondása szerint legalább százezer forint „befektetést" igényeltek, és nagyon kicsi a valószínűsége annak, hogy erre a Fehér ördög című sorozatra vevőt találna. Födő Gábor zuhanyfüggönyökre festette ironikus, képregényszerű munkáit, a rendkívül ötletes installáció darabjai egy kis helyiségben lógnak, és a fürdés konkrét és elvont jelentéseit boncolgatják.

Födő szerint azért nagyon fontos a Tűzraktár, mert végre megmozdulnak a képzőművészek is, az egyetem biztos háttere után műtermet alakíthatnak ki maguknak. Szabó Norbert pedig egy hatalmas piros poroltót alkotott, ő így tiszteleg a hely fontossága előtt, műve a falakon még meglévő, poroltótartó vasakkal áll párbeszédben.

És hogy a többiekről sem feledkezzünk meg: augusztus 18-án délután ötkor a művészek tartanak tárlatvezetést az érdeklődőknek. Iványi Brigitta szerint ez azért is fontos, hogy a fiatalok megtapasztalják, a falakon lógó, sokszor érthetetlennek tűnő képek alkotói hétköznapi fiatalok, akikkel le lehet ülni egy sör mellett beszélgetni. És nem csak a művészetről.

Mézes Gergely

Tate nélkül
(Bp. IX., Tűzoltó u. 54–56.)
Látogatható: augusztus 21-ig

Dombi: rossz volt ezt a pályán átélni

Háromgólos vereséget szenvedett a DVSC labdarúgócsapata a Bajnokok Ligája selejtezőjének első összecsapásán a Manchester Unitedtől. Dombi Tibor, a DVSC válogatott csatára elmondta, hogy az augusztus 24-i budapesti visszavágón odateszi magát a csapat, már csak azért is, mert egy hazai győzelem lökést adna az UEFA-kupás szerepléshez.

Burkovits Ferenc

Csend volt a meccs után az öltözőben?

Hát milyen lehet a hangulat egy 3–0-s vereség után? Igen, csend volt, mindenki szomorkodott, de azért kis idő után már felszabadultabbak lettünk. A mérkőzésen sajnos bejött a papírforma. Mi, játékosok nagyon jól tudtuk a meccs előtt is, hogy a két klub, a két ország messze nincs azonos szinten a futballban.

Miben voltak jobbak a manchesteriek?

Teljesen más világ az. Még a mérkőzés előtt azt mondtam, hogy körülbelül annyi az esélyünk ellenük, mint egy harmadosztályú csapatnak ellenünk a Magyar Kupában. Így is volt.

Mégis, mi az alapvető különbség egy ilyen sztárklub és a magyar bajnok között?

Ez leginkább gazdasági kérdés, én pedig nem vagyok gazdasági szakember, hanem futballista. A manchesteri meccsen nem történt csoda. Rossz volt a pályán átélni.

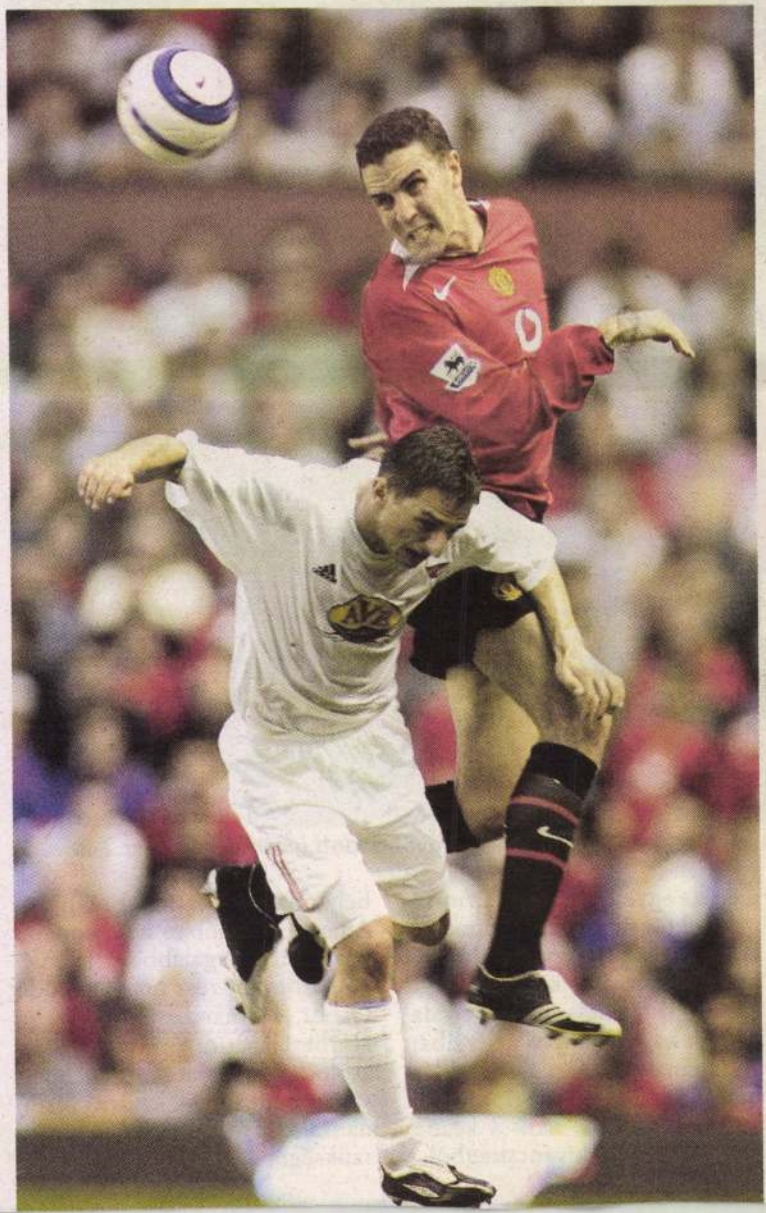

dimenzióhoz tartozó csapat ellen játszani, most klubszinten is átéltem ugyanezt.

Szavaiból úgy érzem, hogy már feladták, és az UEFA-kupára készülnek.

Szó sincs arról, hogy feladtuk volna. Sőt komolyan odatesszük magunkat majd a budapesti visszavágón. Akár jó dolgok is történhetnek. De azért is jó lenne legalább győzni, mert az nagy lökést adhatna az UEFA-kupában, ugyanis, ha itt kiesünk, ott folytatjuk.

Az UEFA-kupában sem lesznek gyenge ellenfelek.

Kétségtelen. De miután a BL-sorsolásokon nem volt szerencsénk, most végre lehetne. Ha sikerül egy olyan csapatot kifogni, amelyik egy nem sokkal erősebb bajnokságban szerepel, akkor megint nagy lesz a játékosokban a bizonyítási vágy. És ha sikerül túljutnunk leendő ellenfelünkön, akkor már bent vagyunk az UEFA-kupa csoportkörében, ami minimum négy nemzetközi meccset jelent, mint tavaly a Fradinak. És ez anyagilag sem mindegy a klubnak, mi, játékosok pedig ismét megmutathatjuk magunkat az európai porondon. De még hátra van a manchesteriek elleni visszavágó, velük szemben van most törlesztenivalónk.

A visszavágó csak formalitás

Az angol lapok szerint már csak formalitás a Debrecen elleni

Lövöldözés, egymeccses tiltás

Nézőtéri lövöldözés miatt egy mérkőzésre betiltotta a Fenerbahce stadionját a Török Labdarúgó-szövetség. Az incidens július 30-án, az angol Everton elleni barátságos mérkőzésen történt. Az 5–0-ra megnyert mérkőzésen gólöröm közben az egyik szurkolót lábon lőtték. Törökországban elterjedt szokás az ünneplések során a levegőbe lődözni, egy hónappal ezelőtt parlamenti képviselők okoztak botrányt, amikor egy videofelvétel tanúsága szerint vidáman pufogtattak egy lakodalomban. *(mti)*

HÍREK. EREDMÉNYEK

Labdarúgás. BL-selejtező, 3. forduló, 1. mérkőzés: Real Betis (spanyol)–Monaco (francia) 1–0, Wisla Krakow (lengyel)–Panathinaikosz (görög) 3–1, Valerenga (norvég)–Bruges (belga) 1–0, Everton (angol)–Villarreal (spanyol) 1–2, Anortoszisz (ciprusi)–Rangers (skót) 1–2. A visszavágókat két hét múlva rendezik. *(mti)*

Éppen a börtönben fog ülni, ezért nem játszhat csapata visszavágó mérkőzésén a BL-selejtező 3. fordulójában Ardian Gashi. A norvég Valerenga középpályását még februárban ítélték el gyorshajtásért – 136 kilométerrel hajtott egy olyan területen, ahol maximum 80 a megengedett. *(mti)*

Három évvel meghosszabbította szerződését a finn Sami Hyypiä a Liverpoolnál. *(mti)*

Döntenie kell a reklámozás és

Födi József
üvegcsiszoló M.D.K.

A Baglyasaljai Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója 1949-ben , a szobrászaton

Képzőmü vészeti élet a felszabadulás után 63.1.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1965

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

GUMIIPARI HÍRLAP

1974 JAN 8

Főfai Géza

1021

„Tőke és Fasizmus jegyesek"

FŐFAI GÉZA RAJZÁHOZ

Főfai Géza rajzai láttán jóleső érzés bizsereg át rajtam. A József Attila-i sor napjainkban is tetten érhető valóság, ami belőlem az emberiség féltését váltja ki, és ugyanezt az aggodalmat éreztem meg a rajzok szerzőjében is. Jóleső érzés, mert eggyel több bizonyíték arra, hogy a ma fiataljait, akik közvetlenül nem voltak és ma sem szenvedő alanyai a fasiszta elnyomásnak, foglalkoztatja és felkavarja ez az emberiségellenesség. Nem a „semlegesség" lélekmegnyugtató lehetőségét, vagy a közömbösség, álvakság, álsüketség könnyű szerepét választják, hanem vállukra veszik más emberek, népek sorsát is. Tiltakoznak, mert érzik és tudják, hogy addig, míg a „Tőke és Fasizmus jegyesek", menynyegzőink felett fekete angyal riogat. Ez az erkölcsi tisztánlátás tette számomra rokonszenvessé *Főfai Gézа* személyét és a grafit által előhívott indulatok, érzések negatívjait: a rajzokat.

A budapesti születésű fiú 1970-ben kezdett el rajzolni. Környezetében és baráti társaságában senki sem művelte és műveli ezt a művészetet. Munkácsy Mihályt szereti legjobban, de a plakátművészet iránt érdeklődik leginkább, és ő maga is többször fordul az ilyen ábrázolási módhoz, amint ez a most bemutatott „Chile 73" című rajzán is látható. A rajzolástól teljesen idegen vegyipari középiskolában szerzett érettségit, amivel a Taurus Gumiipari Vállalat Fejlesztési Központjában helyezkedett el. Tervei szerint viszont reklámgrafikus szeretne lenni.

Célja mielőbbi eléréséhez és munkájához sok sikert kívánunk.. Mi rajta tartjuk a szemünket.

B. J.

őbbre léphetünk

ORMÁCIÓ A SZAKSZERVEZET
ÉKENYSÉGÉBEN

ez, alapjai a jövő hatéko-
o tevékenységének.
st, a műhelytitkári érte-
ten a soron következő
kák megbeszélése került
ént napirendre. Az 1974.
esorolás problémái, az in-
ációáramlás politikai je-
sége — s többek között
szakszervezeti tömegokta-
érdései. Utána az év végi
vetés, az egyes alapszer-
ek értékelése következett.
ívként értékeltük, hogy
en alapszervezetben ja-
a műhelybizottsági tagok
gazdasági vezetők kapcso-
Nem mondható ugyanez
mb- és a szakszervezeti
ról. Még mindig vannak
műhelytitkárok, akik
ent egyedül igyekszenek
ldani. Nem kérik az mb-
és az aktívák segítségét.
amíg egy-egy aktívát
eresnek, s elmondják, mit
tenniük, addig az mb-tit-
gyedül, és hamarabb el-
a munkát — de fennáll az
szély, hogy végül is egye-
dül marad, ha nem igényli a többiek segítségét. Ennek pedig nemcsak az egyén, a mozgalom is kárát vallja.

Az abroncsgyár műhelybizottságai múlt évben is törekedtek arra, hogy a munkaterveikben rögzített feladataikat, annak minden egyes pontját teljesítsék. Az 1974. évi munkaterv összeállításakor pedig — többen is hangsúlyozták — figyelembe kell venniük a bizalmiak véleményét is, és használják föl az idei év tapasztalatait, helyes módszereit és eredményeit. Átgondolt, a közös akaratot rögzítő terv lehet csak alapja a hatékonyabb mozgalmi tevékenységnek.

Az év utolsó műhelybizottsági értekezlete úgy kezdődött, mint a többi. Úgy folytatódott és úgy is fejeződött be. Baráti, feloldódott hangulatban. És azzal a bizakodással, hogy az idén még előbbre léphetünk.

Csikós Béla,
az abroncsgyári szb
szervező titkára

elújítások

ben jelentős béremelést
znek. Nem csoda tehát,
ott nem ismerik a „lógó-
", a fegyelmezetlenkedő-
Elsősorban a vezetőktől
telik meg a rendet, a fe-
net. A kommunista bri-
ozgalom tagjai pedig,
sabb követelményeknek
eleget, önállóan és szigo-
nevelik egymást.

tanfolyammal kapcsolat-
elmondotta *Scheszták*
a, hogy a szovjet emberek
olyan veszik a tanulást, és
ntegy 150 magyar szak-
ezeti tisztségviselőtől is
követelték. Náluk elkép-
tetlen, hogy valaki szak-
ezeti, párt- vagy egyéb
olyamon, iskolán tanuljon,
tána meggondolja magát,
mégsem végzi azt a fel-
ot. Közhelynek tűnik, de a
orlat igazolja: az öntuda-
a közösségért végzett hasz-
tevékenység serkenti a
jet munkások millióit.
mutatkozik ez a munká-
a tanulásban, a szórako-
an és a művelődésben
ránt. A gyárak szb-titká-
ak meg kellene vizsgálniuk
melte ki a vszt-titkár —,
az elkövetkező években
en lehetőségeik lesznek,
minél több szakszerve-
aktívát küldhessenek ta-
talatcserére a Szovjet-
ba. Bizonyos, hogy sok
n módszert vehetnének át
vjet emberektől, amelye-

Jubilál a KGST

Negyedszázaddal ezelőtt január végén a szocialista országok lapjaiban tömör, hivatalos közlemény jelent meg, amely bejelentette: „ez év januárjában gazdasági értekezlet volt Moszkvában Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió képviselőinek részvételével." A közlemény beszámolt arról, hogy az értekezlet a szocialista országok kapcsolatainak fejlődésében elért eredmények felmérése után utalt azokra a megkülönböztető intézkedésekre, amelyekkel az Egyesült Államok és a nyugat-európai országok befagyasztották a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokat, majd bejelentette: „a népi demokráciák országai és a Szovjetunió szélesebb gazdasági együttműködésének megvalósításáért az értekezlet szükségesnek tartotta a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának megalakítását az értekezleten részt vevő országok képviselőiből, egyenjogú képviselet alapján, azzal a feladattal, hogy gazdasági kapcsolataikat kibővítsék, műszaki segítséget nyújtsanak egymásnak és segítsék egymást nyersanyaggal, élelmiszerrel, gépekkel, felszereléssel.

Az 1949. január 20-i értekezlet kimondta, hogy a Kölcsönös Gazdasági [illegible] nácsa nyi[illegible]

Főglein István
Pásztorok imádata, paszt.

O.M.Kir.Képzőművé Főisk. kiáll. 1924. 7 l.

Föglein István

1924/25 – 1928/29.

Ferkèpzomfoiskèvk

82. l.

lásd

Biai Föglein István

alatt

Föglein István

A Balló Ede-dijból részesült.

M.934.X.9.

visi Föglein István

Pályázott a Ferenc József festészeti dijra.

N.U.934.VI.2.

Föglein István

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

8 órai lijság 1933. IV. 20.

Föglein István

Hollandiába megy a nemzetközi művészeti akció keretében

Nemzeti Újság 1938 VIII. 5

MDK

Főglein István János

Önarckép, festm.

Mohács emléke, Ernst mus. 84.kiáll. 1926.szept.

XXXXX 12 l.

bíró Fogleia István

festőművész

Pál László Társaság kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

A z E s t .
1929.I.27.

MDK

Föglein István János

Vizimalom, festm.

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.
12 l.

MDK

Föglein István János

Vonatok, vf.

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.
14 l.

MDK

Főglein István János

Virágcsendélet, vf.

Kohács emléke. Ernst műv. 64.kiáll. 1926.szept.

14 l.

MOK

Föglein István János

Leányfej, kr.

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.
14 l.

MDK

Föglein István János

Vonatok, festm.

Mohács emléke, Ernst muz. 84. kiáll. 1926.szept. 15 l.

Föglein István.

Az Ernst-múzeumban vasárnap megnyíló csoportkiállításon művei szerepelni fognak.

Esti Kurir, 1928. März. 18.

biai Föglein István.

Az Ernst Múzeumban vasárnap megnyíló kiállítason műrei szerepelni fognak.

Nemzeti Ujság. 1928. Márc. 18.

Föglein

Műcsarnok kiállításain neve szerepelt.

8.ó.u.932.II.21.

Föglein István János

Munkája szerepel a KUT tavaszi kiállításán, a „Művészet" szalonban,

Ujság, 1927. ápr. 17.

Föglein Istvánt.

„Parasztszekér" c. munkája szerepel a Nemzeti szalonban lévő Szinyei-Merse Pál-társaságának kiállításán (említve)

Pesti Napló, 1924. márc. 25.

Föglein István.
Csák István növendéke.

Munkája szerepel a képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap, 1928. máj. 23.

Főglein

Alkotását nyereménytárgynak vásárolták meg,
a Munkácsy Céh sorsjátékkal egybekötött kiállí-
tásán.

P.M.932.IV.14.

Pöglein

Biai Föglein István

Virágcsendélet

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Biai Föglein István

MDK

Borus park

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Biai Föglein István

MDK

Vizhordó leány

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

Főglein István János
Parasztszekér, olaj
Postakocsi, vizf.
Járművek, vizf.

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
11 l.

MDK

Főglein István János

Piros szőnyeg a parkban, vizf.

Pályaudvar, vizf.

KUT kiáll. N.Szal. 375.kiáll. 1927. ápr.

Eglein latvēn Jānos

Pīcos aspūyeg a parkšan, viņš.

Pēlyaudvar, viņš.

MDK

Föglein István

Démon

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 19 l.

MDK

Föglein Istvánné, Biai

l.: Biai Föglein Istvánné

Nők Lapja, Bp. 1954. szeptember 30. [12.l.]

MDK

Föglein István, Biai

l.: Biai Föglein István

Dunántúl, Pécs, 1956. 16. sz.
(V. évf. 2. sz.) 104. l.

MDK

Főglein

s.f: Grafikai ... művészetünk ...
Az Est, 1934. máj. 19.

MDK

Főglein

Grafika

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 13 l.

MDK

Föglein István

Pásztorok imádata, paszt.

Képzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

7. l.

MDK

biai Föglein István

Darányi és a miniszterek látogatása a szolnoki művésztelepen. Pesti Napló 1937. szept. 15.

MDK

Főglein István János

Vizimalom, festm.

Mohács emléke. Ernst Muz 84.kiáll. 1926. szept. 12.l.

MDK

Főglein István János

Virágcsendélet, vf,

Kohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.
14 l.

MDA

Főglein István János

Vonatok, vf.

Mohács emléke. Ernst Muz. 84. kiáll. 1926. szept.

14 l.

MDK

Főglein István János

Leányfej, kréta

Mohács emléke. Ernst Mus. 84. kiáll. 1926. szept. 14 l.

MDK

Főglein István János

Vonatok

Mohács emléke. Ernst Múz. 84.kiáll. 1926. szept,

15 l.

MDK

Főglein István János

Önarckép

Mohács emléke. Ernt Muz. 34. kiáll. 1926. szept.

[illegible]kép 12 l.

MDK

Föglein
Grafikák

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll. 1933. márc. 13 1.

MDK.

Föglein Ferenc

Kiállitási kritika

Tolnamegyei Népujság 1966 máj.15.

B. Föglein.

Az Ernst-múzeum csoportkiállí-
tását, – melyen művével részt
vett, – megkoszorúzták.

Magyarság, 1928. ápr. 5.

ANDREAS F Ő G L E R , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 265.- Herr Andreas F Ő G L E R
Felvétel ideje: 1809. 17. Sept. 159.old
Hová vették fel: In deutsch Polli,/ Németboly/.

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Főhrlinger kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitett ék ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.299.l.

a határdomb, a *Török halom*. Itt, akármilyen jó kedve hozta eddig, megcsöndesedik a vásáros ember is, és a nyugvó nap sugarainál, — mintha most is lángban állana az égbolt, — körültekint a síkon. Fent *Lancsuk* áll, mintha fehér kővé változott volna a rémülettől, balra *Nyárád* tornya gyászban sötétlik; jobbra *Kölked* rejtőzik a fák között, ő látta legközelebbről, a mi történt. Messze távolban emelkedik a *Baranya hegye* (Harsánynál); az ütközet egész idáig terjedt ki, úgy mond a török történetíró. Lent a *vislaki*

Komló-szüret Főherczeg-Lakon.

A főherczeglaki kastély.

vér-füves lapály, melynek vize egy napon vérré változott: Nyakavágó Szent János alkonyán, 1526-ban. Ez a mohácsi mező és idáig terjed!

Itt kezdődik Albrecht főherczeg *béllyei* uradalma, mely a Mohács, Villány és Béllye által határolt hosszúkás háromszögben, a mohács-eszéki országút által hasítva, s a villány-eszéki vasútvonal által metszve és határolva, 33 adóközségben 11 négyszögmérföldnyi örök birtokot foglal magában. A 12 gazdasági és 7 erdészeti területre osztott gazdaság középpontja *Főherczeg-Lak* a baranyavár-monostori vasútállomás közelében. Az uradalom belső összeköttetésben a magyaróvári gazdasággal, tetemes összegeket fordít

Ors IV.

újabb beruházásokra, csatornázásokra, védtöltésekre, gépműhelyekre, kísérletekre, és számos, e vidéken, sőt az országban is ismeretlen termelési ágak meghonosítására. Földjeit gőzekék hasogatják, erdeit tanult kezek tisztogatják, istállóiban ezer darab (allgaui, keletfrieslandi és shorthorn faj) fejős tehén két millió liter tejet szolgáltat eladásra és sajtkészítésre. Külföldi szállításra közel 100 hold föld termi a komlót. A laki gazdaság terjedelmes parkjának mintegy kiegészítőjéül, szokatlanúl kellemes ékessége az útszélben 30 hold területre terjedő komlóültetvény, egész erdeje az erős dróttal egymáshoz kötözött karókra felfutó kúszó növénynek, mely a nyár végső heteiben várja illatos tobzaira a két-három hétig tartó szüretet; mivel pedig a szedés lassú, de sietős munka, naponként négyszáz embernek kell hozzálátni három héten keresztül, a mi itt egyre-másra ötezer napszámot tesz.

Az egész uradalom tiszti létszáma negyvenen felül van, s a szolgálati személyzet mintegy 800 főből áll, 300 forinttól 4.000 forintig terjedő fizetéssel s ugyanilyen összegekig emelkedő nyugdíj-biztosítással. A kezelési és szolgálati nyelv mint az egész tiszti személyzet is magyar; magyar a teljesen fölszerelt nyolcz tanterem nyelve is, melyeket az uradalom tart fenn, s melyekben ötszáz növendék nyer gondos oktatást.

Az uradalmat beszegő két nagy folyó körül, s kivált a kettő összefolyásánál alakúlt tavak és szakadékok, Mohácstól kezdve Eszékig, a halászatból is bő jövedelmet szolgáltatnak. A *kopácsi* tó egy húzásra 6—800 métermázsa hallal adózik; a zsákmány nagy része Budapest, Pécs és Eszék között oszlik meg; az olcsóbb úgy nevezett fehér halfajok szárított alakban Szerbia és Románia bőjtjét látják el. A 33.000 holdnyi erdőség kisebb, de értékesebb része az uradalom közepe táján tölgyes és bükkös; ezek között a *keskendi* vadas és a történetileg is emlékezetes *Busiglicza*, török írók szerint *Les temploma*, a mohácsi ütközet alkalmával egyik sztratégiai pont, honnét Bali bég, a *Jajja basa*, balra húzódva, az ütközet kezdetén a magyar tábort meglepte és elfoglalta; ott veszett a szegény király szegény szakácsa is, a szegény Gondos Illés. A busigliczai erdő és országút-szélben vadászlak áll, és a vadászlak belsőségein 13 tágas és mély őskori verem egy csoportban, köztük erős téglával és kővel kirakva hét, a többi egyszerűen kiégetve, melyeknek eredete igen régi. A nép *szilos*oknak nevezi, s itt ismét Plinius szavai jutnak eszünkbe: Pannones *syros* appellant. Az erdők nagyobb része, lágy erdő, a Duna kanyargó szakadékaira dől, telve vadakkal, melyeknek nyugalmát csak néha veri fel királyi fegyverek dördülése. Ezekben az erdők-

Föhr Károly

harangöntő Pozsonyban

meghalt 1890-ben?

Vallás- és közoktatásügyi minisz-

terium 9938/1917 elv.

fogalmazta tehát azt a hadműveleti tervet, amely Montecuccoli és Zrinyi tervét szerencsétlen módon összeházasította. Minden, engedményekre, kölcsönös megegyezésekre épített haditerv magában rejti sikertelenségének csiráját. A regensburgi tanács a dunai hadműveleti irány mellett döntött, de Montecuccoli főseregén kívül még két mellékssereget bocsátott keze alá. A felvidéken De Souches tábornok, a Dunántúlon pedig Zrinyi Miklós, Strozzi Péter és Hohenlohe Gyula tábornokok közös vezetése alatt álló seregeinek kellett a törököt foglalkoztatniok és lekötniök, hogy Montecuccoli előnyomulását megkönnyítsék. Maga Montecuccoli sem volt e haditervvel megelégedve. Ellenezte Zrinyinek azt a szándékát, hogy Kanizsa felé indul, mert az egész számbajöhető sereg hármas tagozódása miatt a főssereget nem tartotta elég erősnek Buda visszavételére.

A hadjáratot Zrinyi és Hohenlohe bátor támadása indította meg 1664 januárjában. Berzencze, Babocsa elfoglalása után Hohenlohe Pécset kezdte ostromolni, Zrinyi pedig február 1-én elfoglalta és felgyujtotta az eszéki hidat. Köprili nagyvezir ekkor Zrinyi felé fordult. Ennek hírére

Főkapu mestere MDK

köfaragó

A budavári főtemplom főkapujának bélletoszlopfőit és bélletszegélyének két ivdarabját faragta.

83.o.

Repr.

Az első északi hosszházpillér oszlopfője.

127.a kép.

Csemegi: Budavári. 1955.

Fökey Péter

Kossuth tér gouache

Parkrészlet —4—

Szabolcs – Szatmári képzőművészek
őszi tárlata Nyíregyháza 1971.

Fökövi

l.

Lykanemzromantika

112. l.

csak a neve
maradt fenn,
Semmi adat
nincs róla

Tek

Europa.. lapterjesztő=

R társaság

Buda Pest

V. visegrádi u 36

M.D.A.

FÖLBINGER Bartholom

muraviorum magister

Zágráb

26 sodal

1952)

Művért. (Kapossy. János: Epitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 1 6. 1.

Tóth Mihály

MIÉFHOE. 1931 máj.

Nő képe, temp.

Föld Lajos épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton II. dij. 30 000 Ft

Társte vező: Rimanóczy Jenő, Szekeres Józs f,

Busch Béla , Egyedi András

138 ezer forintot kaptak a csecsemőotthon pályázat nyertesei

Magyar [illegible]. augusztus Magyar Nemzet 1963. augusztus 8.5.1

FÖLDALATTI CSOPORT

E SZÁMUNK KÉPEI

KOVÁCS-GOMBOS GÁBOR

Feltárt képek

Egy esős éjszakán két fiatal fotográfus – *Ujvári Gábor* és *G. Nagy László* – hazafelé tartott az Esztergomi Fotobiennáléról. Hosszú és keserves utazás volt ez, a Trabant pattogva száguldott a fekete betonon, s a szembejövők fényszóróitól elkápráztatott vándorok – félelmüket oszlatandó – egy újfajta, a belső világba tekintő fényképezés lehetőségeiről álmodoztak. Így született meg, Esztergomból Sopronig haladva, a *Földalatti Csoport*, amely ún. *„feltárt képeket"* állít ki. A társasághoz később csatlakozott *Griechisch Tamás* fotóriporter is.

Azóta a három alkotó a maga útját járja, de közös kiállításaikon szembetűnőek a szemléletbeli azonosságok. Mindhárman lemondanak a naturalizmusról, ugyanis: *„...aki csak szeme és ábrázolóképessége révén alkot, anélkül hogy szellemét is segítségül venné, nem más, mint egy tükör, amely mindent visszatükröz, anélkül, hogy tudná, mi is az."*[1]

Számukra a fényképezés csupán lehetőség arra, hogy a világ látványával saját érzelmeikről valljanak.

Fényképeikkel – melyeken a szemünkkel tapintható valóság különféle pillanatait vetítik egymásra – összekapcsolják a jelent a múlttal. (A jövőről, bölcsen, többnyire hallgatnak). Bradbury szinte alkotói programjukat fogalmazza meg egy novellájában, ahol hetven év után az immár ismét gyámoltalan testvérek visszaköltöznek a szülői házba. Hajdani gyerekszobájuk faláról a harmadik tapétaréteg lekaparása után előbukkannak a kilenc éves kisfiút felidéző minták: elefántok, tigrisek, zebrák, krokodilok. Az öregek a régi ábrák láttán újraélik gyermekkorukat.[2]

A *Földalatti Csoport* erőssége a kompozíció. Sokhelyütt szinte barokkos dinamikával törekednek a lényegek kiemelésére, jól kiaknázva a fény-árnyék adta drámai lehetőségeket. Tudják, hogy *„... aki túlságosan ügyel a hajszálakra, elhibázza képmást: s az íjász, aki túlságosan kicsiny pontra céloz, elvéti még a falat is. A finomságokkal és kicsiségekkel való törődés mindig meglazítja az egésznek az egységét."*[3]

Mindezek ellenére nem veszítik el érzékenységüket a világ intimitását illetően. A legnagyobb szeretettel fedezik fel és ábrázolják a bensőséges vizuális jelensége-

[1] *Leonardo da Vinci: A festészetről*

[2] *Ray Bradbury: I Sing the Body Electric*

[3] *Liu Hszie: Az irodalom szíve és faragott sárkányai*

1998/1

ket is, miután azt már átírták eredeti formájából egyéni képi nyelvükre. A fiatal fotográfusok mértéktartóan szűkszavúak, a világ nagysága nem ejti bódulatba, a mindenek megnézésére – megragadására – bekebelezésére ösztönző vágy nem feszíti e Társaság tagjait. *„... a Társaság mindenható ugyan, de csak apró dolgokban érvényesíti hatalmát: egy madár rikoltásában, a rozsda és por színárnyalataiban, a hajnali félálomban."*[4]

G. Nagy László, Griechisch Tamás és Ujvári Gábor szenzibilis képeinek nézői egy, a fotográfia technikáját a festészet klasszikus eszköztárával ötvöző, hagyománytisztelő, ám mégis ízig-vérig huszadik század végi izgalmas vizuális kísérlet.

U. i. A gép egy kellemetlen segédeszköz. Ebből adódik a progresszív fotográfia, amely a fényekkel és formákkal foglalkozik, amivel nem akar elkápráztatni, csak egy képi metaforát létrehozni. Nem a tárgyak funkcionális mivolta, hanem azok formája és hangulatteremtő ereje lényeges.[5]

* * *

Képek: Ujvári Gábor: 3., 4., 10., 18., 31., 40., 125. oldal; G. Nagy László: 47., 51., 57., 62., 65., 77. oldal; Griechisch Tamás: 78., 90., 106., 123. oldal.

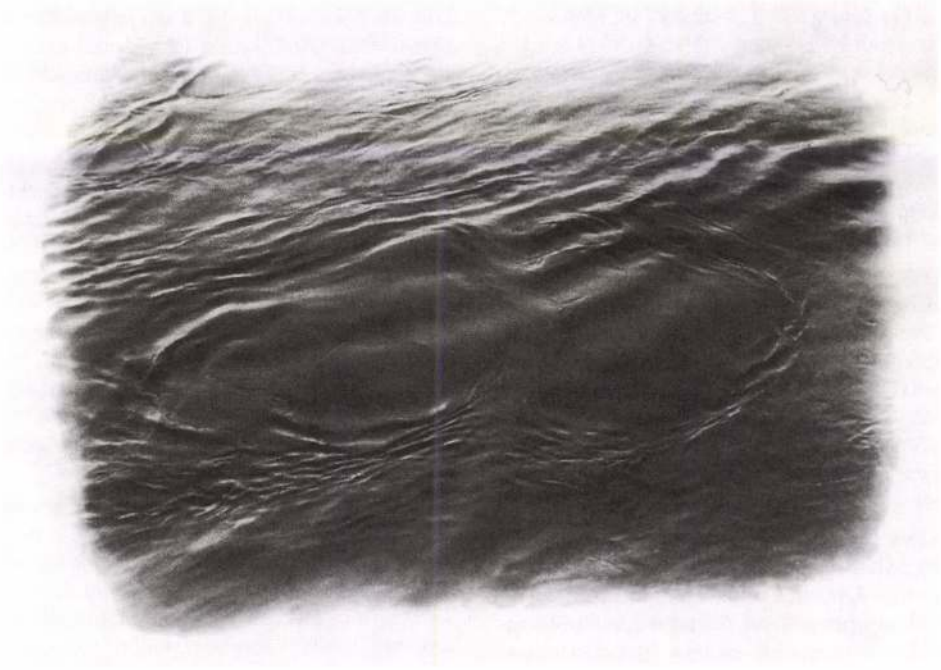

[4] *J.L. Borges: A babilóniai sorsjáték*

[5] *Ujvári Gábor: Lenézzük az eszközt!*

SZERZŐINK

Bornemisza Endre (1920) Költő. Debrecenben végzett jogot 1943-ban. 1947-ben tér haza hadifogságból. Vállalati jogász, majd pénzügyi vezető. Budapesten él. Első versei az Ifjúság Aranykönyvében jelentek meg 1936-ban. 1939-ben első díjas a Mi Utunk pályázatán. 1997-ben egyik nyertese az Alberra Svájci-Magyar Kiadó szerelmesvers-pályázatának. *Kutykuruttyos békasereg* című gyermekvers-kötetét e kiadó jelentette meg 1997-ben.

Czigány György (1931) Író, költő, újságíró. A Zeneművészeti Főiskolán szerzett zongoraművész és -tanári oklevelet 1956-ban. Azóta a Magyar Rádió és az MTV zenei szerkesztője, illetve vezető beosztású munkatársa. Tizenhárom önálló kötete jelent meg, legutóbb az *Itt van Pompeji* című verseskönyve, 1997-ben (Pannonia könyvek).

Csulak Ervin (1920) A soproni evangélikus líceumban érettségizett 1939-ben. 1944-ig erdőmérnök-hallgató, majd munkaszolgálatra osztják be a Todt-szervezet irányítása mellett. A háború után Budapesten újságíró, rövid ideig a NÉKOSZ sajtóosztályának vezetője. 1956-ban elhagyja az országot. Azóta Bécsben él; egy építőipari vállalat vezetőjeként vonult nyugdíjba 1980-ban.

Győrffy László (1940) Író, színész. A Színház- és Filmművészeti Főiskolán szerzett diplomát 1965-ben. Ezután vidéki színházakban színész, 1983-tól szabadfoglalkozású író. Regények, novellák, közéleti írások mellett tévéfilmek és hangjátékok szerzője. Tíz kötete jelent meg, legutóbb a *Szembenézve (Beszélgetés költőkkel)* című interjúgyűjteménye 1996-ban, A Nap Kiadó gondozásában.

Hajnal László Gábor (1948) Író, újságíró. 1968 óta publikál, szociográfiai írásaival, irodalmi riportjaival számos napi- és hetilapban, folyóiratban szerepelt. Írt dokumentumfilm-forgatókönyveket is. 1981-től Münchenben a Szabad Európa Rádió munkatársa. Írásait számos ismert nyugati lap, köztük az *Új Látóhatár*, az *Irodalmi Újság*, a *Szivárvány* közli. Könyveket, illetve *Nemzedékek* címmel folyóiratot adott ki. Néhány éve Sopronban él. Tizenkét könyve jelent meg, utoljára a *Virrasztani félelem nélkül (A nyugati magyar sajtó múltja – jelene)* című tanulmánya, 1996-ban a Patriot Kiadónál.

Halmos Erika (1957) A Soproni Zeneiskola tanára. 1979-ben szerzett diplomát a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zenetanárképző Intézetében Budapesten. Zongoraművészként Sopron hangversenyéletének aktív szereplője. Zenei tárgyú írásai a 80-as évek közepe óta jelennek meg.

Kalász István (1959) Németországban élő író. Novelláival magyarországi folyóiratokban és antológiákban szerepelt. Három kötete jelent meg, utoljára a *Tollkés* (elbeszélések) című, 1997-ben.

Káli Sándor (1951) Tervezőmérnök, versíró. Drezdában villamosmérnöki, majd Miskolcon mérnök-közgazdász diplomát szerzett. Hosszú ideig tervező és fejlesztő munkakörben dolgozott, vezető beosztásban. 1994 óta Miskolc alpolgármestere. 1972 óta jelennek meg versei (1982-1995 között Péti Sándor néven) napilapokban és folyóiratokban. Verseket és műfordításokat tartalmazó kötete *Hazáig érő fák* címmel 1997-ben jelent meg.

Kerék Imre (1942) Költő, műfordító, kritikus, soproni könyvtáros tanár. Nagyatádon érettségizett 1960-ban. A Pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett magyar-orosz-rajz szakos tanári diplomát 1966-ban. Az európai líra, főként az orosz, német, angol és francia költészet klasszikus és modern alkotóinak rendszeres tolmácsolója. Verseit orosz, bolgár, lengyel nyelvre is lefordították. Kilenc verses- és hat műfordítás-kötete jelent meg, utoljára *Georg Trakl: Gedichte – Versek* című kétnyelvű fordításkötete (Österreichisches Kulturinstitut, 1997).

Kubinszky Mihály (1927) Építészmérnök, a Soproni Egyetem ny. tanszékvezető tanára. A műszaki tudományok doktora, a Soproni Városszépítő Egyesület elnöke, a Soproni Szemle szerkesztőbizottságának tagja. Kutatási területe a legújabb kori építészet, különösen a vasútépítészet története. Számos szakkönyv s mintegy 300 kisebb írás szerzője. Legutóbb megjelent könyve a *Táj + építészet* (1995).

Körmendi Lajos (1946) Költő, író. Mélyépítő technikusi végzettségének megszerzését követően a szakmájában, valamint többek kö-

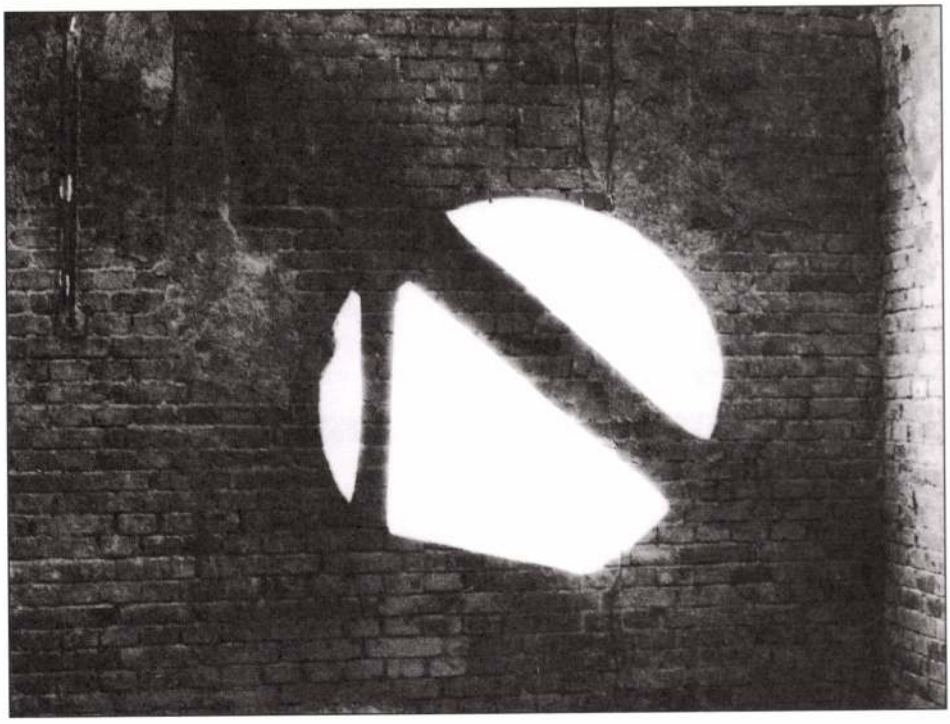

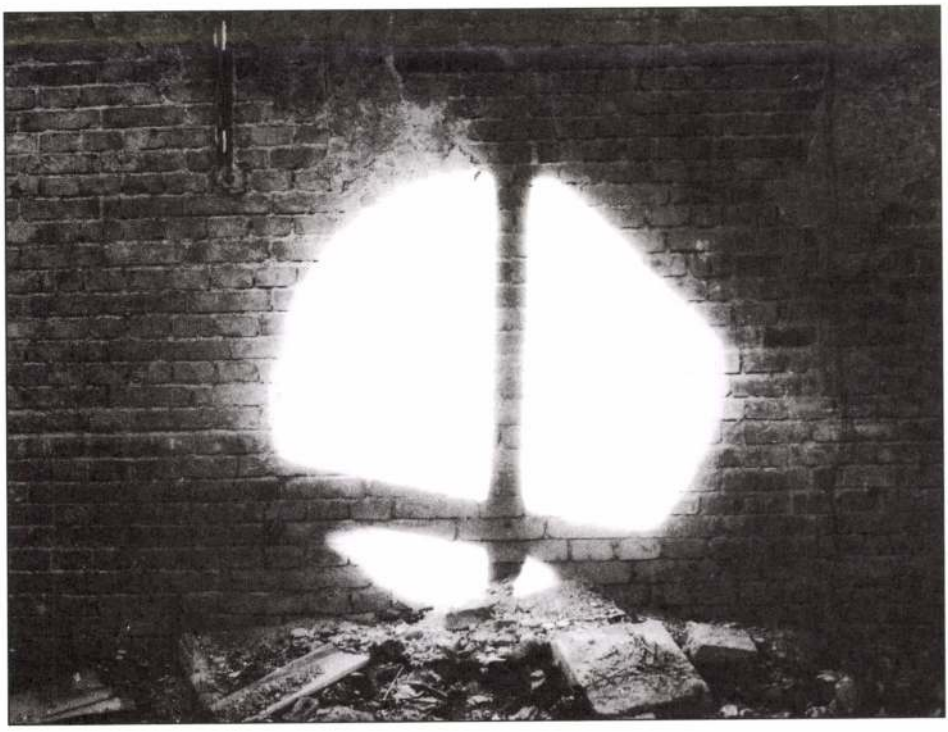

December 16-án délelőtt fél tizenegykor már a városfalak előtt állott az ellenség. Az egykorú tanácsi jegyzőkönyv szerint: „...a császári, királyi katonaság a Bécsi kapu előtt megállva, parancsnokuk azt izeni a Tanácsnak, hogy legfeljebb félóra alatt menjen ki hozzája, különben a várossal mint ellenséggel bánand...; azon esetre, ha egy házból lövés történnék, a ház ostromoltatni és a város ágyuztatni fog."

Windischgrätz első hivatalos jelentése azt adja hírül, hogy délelőtt 11 órakor seregei ellenállás nélkül, „a lakosság ujjongása közben" vonultak be Sopronba.

Geiger Márton kosárfonó, az egykorú szemtanú „krónikája" alapján *Csatkai* így beszéli el az eseményeket: „Bizony a város falainak közelében is csak égő kanóccal vonultak az osztrák tüzérek, amíg a város küldöttei fehér zászlóval nem mutatkoztak. A császáriak... maguk is fehér zászlóra kaptak, amelyen magyar felírás volt: Éljen a király! ... Hamar megvolt a megállapodás a vezérkar és a városiak között. Egy puskalövésre az egész várost felgyújtják. Csendben maradt tehát mindenki.

Geiger Márton krónikájának 1848 márciusáról tudósító oldalai

Mi történhetett a sorsára hagyott város nemzetőreivel? Nincs rá szinte egyetlen konkrét adatunk sem. A helyőrség elvonulása után nyilván mint civilbe öltözött polgárok, poncichter és kézműves ruhában „fogadták" a házaikban elszállásolt császáriakat.

Azok a kevesek, akik annak idején „bizonyos ürügyek alatt" elmaradoztak a kiképzésről, vagy nyíltan gyalázták a nemzetőröket, ott lehettek azok között a „soproni szájtátók" között, akiket akiket a Bécsi dombra is kihozott a kíváncsiság, hogy végignézhessék az osztrák bevonulást. Talán még éljent is kiáltottak...

A többség azonban – *Ihász Rudolf* és német ajkú magyarjai – nyilván hallgattak. Ki sápadtan, ki ökölbe szorított kézzel... – És természetesen voltak olyan nemzetőrök is – erre adatok is vannak –, akik nem várták meg Sopron elestét, hanem a távozó honvédalakulatokkal tartva, tovább szolgálták a magyar szabadságharc ügyét. Ha valaki felkutatná, névsoruk bizonyára hosszú lenne a Csáktornyán honvédtüzérnek beállt *Gruber Lajostól* egészen a szabadságharc egyik első vértanúiáig, *Murmann Sámuelig*.

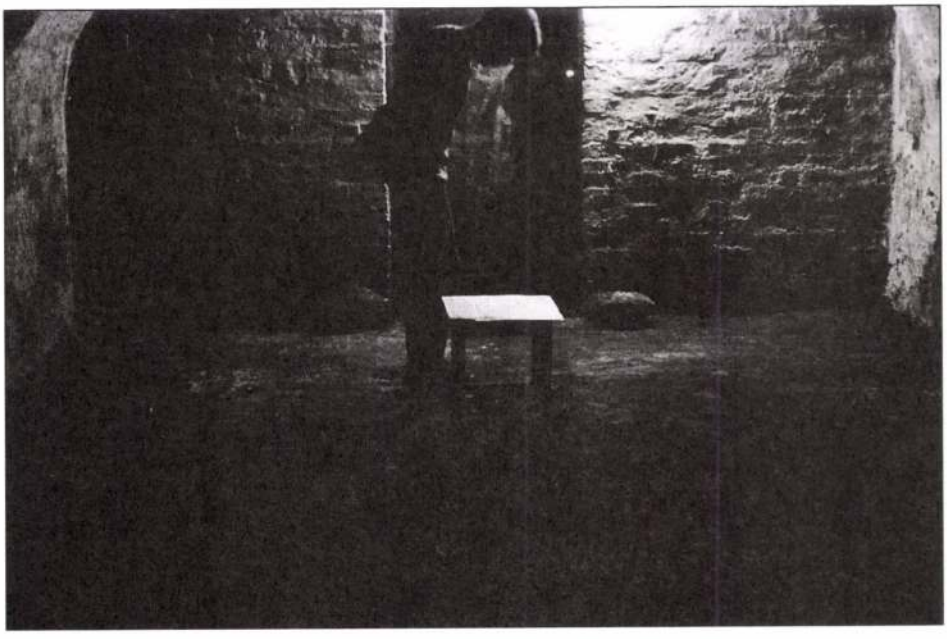

Hamis pénz

Miért kapattál rá hogy ne legyek meg végül
Már az életem és jól tömött pipa nélkül
Melyből éjjel a part mentén szippantgatok
Magányos lépteim alatt kagyló ropog
Rózsaszínű csigák sirály-köpet

Nem az hogy koldusok ócska majompofák
Közt éltem óriás csarnokokban no ládd
Uram és nem is az hogy minden futamot
Elvesztettem többet mint ahány adatott
Nem ez teszi hogy itt ülök ma ablakomban
S miként kezét a pap átadom teljes valómat

Látom áprilisi létemnek éveit
Lombok tömkelege madár alig-alig

És ha vállam felett fél szemmel hátranézek
Mit látok Istenem szántást aligha készet

Ó miért miért is
Pedig oly egyszerű lett volna
Nincs ez az izgalom
Ha kezed idejekorán a forgalomból kivon
Engem akár a hamis pénzt.

Lackfi János fordításai

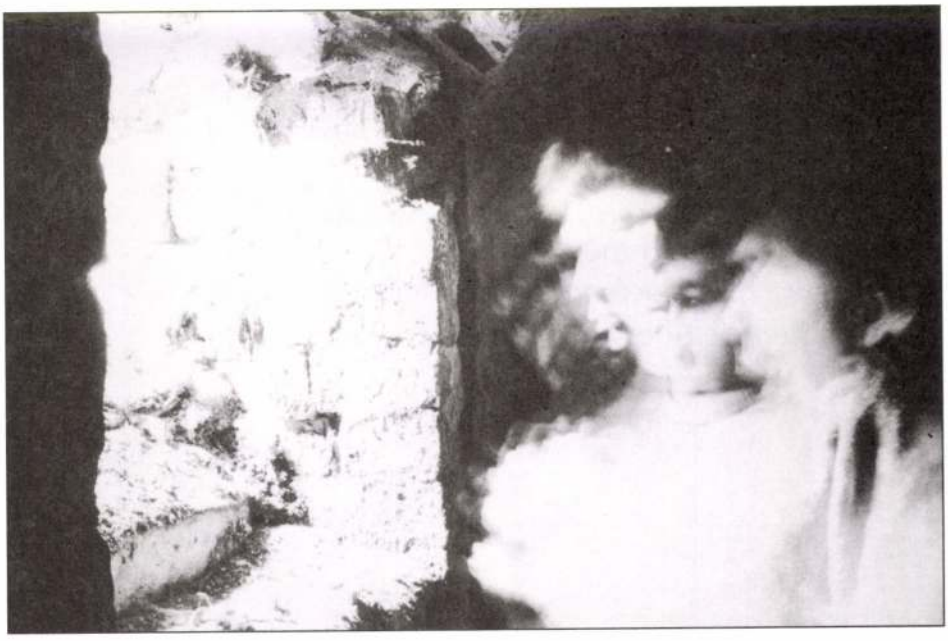

Az elégedetlen

Nem volt kedvemre a hajó,
néztem hát szárazföldi munkát
De egyedül lenni se jó,
Quimper földjén megnősültem hát
De nem ízlett a házasélet,
gondoltam, Párizsba lelépek
Ám nem volt kedvemre a város,
Lavalba mentem lakni mármost
Nőm már halott, csitt, szót se hát,
Saint-Erfut-ben öltök csuhát
János testvér, félre zsolozsma,
át a falon, zsupsz a folyóba
Ahogy mondják: két év után
csalán közé vágtam csuhám
s ma? Ágyamban csíp a csalán
Voltam borbély, csempészkedő
kófic, gazdatiszt, csicska, kukta,
vámkezelő, kötélverő,
hát itt vagyok, utam megfuttam,
halálba visz majd idelenn
Kedvem nem telt benne sosem.

oláh hazudik és lop. Az őseinktől maradt gyűlölet nem lankad, hanem forr. Az oláhokban is.

Ezek mindent megígérnek, Európába is bémennek, de kirúgják onnan őket, mert az oláh még semmit nem tartott bé. Holnap nem azt csinálja, amit ma mond.

Mi azt szeretnénk, hogy külön legyen Erdély. Mert van Erdélynek miből megéljen. Sok drága kincs van úgy a föld tetején, mint a föld alatt.

Mi nem hagyjuk magunkat! Mi ötvenhatban is el akartuk vágni itt a vasutat, hogy az oroszokat ne tudják bévinni Magyarországra, s a fiatalok összebeszéltek, hogy átszöknek harcolni az oroszok ellen.

S amikor megverték Marosvásárhelyen a mi írónkat, Sütő Andrást, itt az egész környék szervezkedésben volt, hogy megyünk Vásárhelyre. Még a gyergyóiak is jöttek. Aztán meghallottuk, hogy vége van. Ott óriási karambol lett volna!

Nem hagyja magát a magyar, de ne is hagyja! Mi innen el nem megyünk, ezek a pakulárok nem fognak minket kiszorítani!

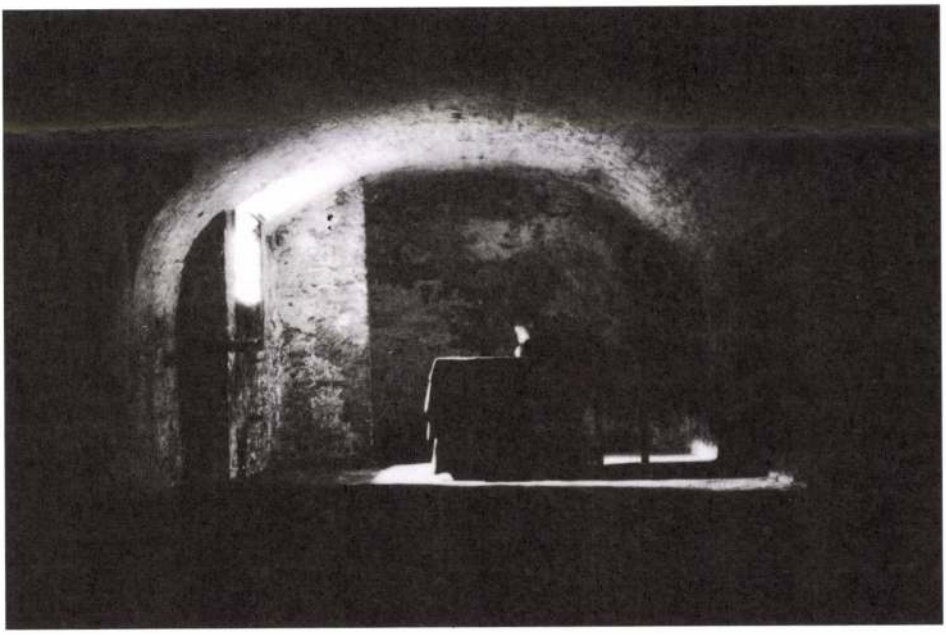

Vivaldi

1

Földi kiküldetésben járó
angyalok ugrándoznak a kerítéseken át.
Nem láttak még ilyen léceket sohasem.
Roppant élvezik a szabályos elkerítést.
Odaátról való önfeledtségük
most még tökéletes – nem néztek be az ablakokon.
Gyermekek ők, álompára még a szemükben,
akár a boldog kiskutyáknak.
Összhang, civódás: mindez csupa játék,
dobálják egymás lepkesúlyú testét.
Összeakad a szárnyuk, de az új vonzerő
lassan lehúzza őket, szemükben csodálkozás.

2

„Jaj, amit láttam, örökéletem előttről sem ismerős!
Valaki utána teremthetett csak ilyet!
Tüzes ágak kapaszkodtak egymásba,
és nem tudtak elégni, tépve egymást.
A sarokban ült egy lobogó hajú
fényes homlokú öregember, kidülledt, rémült szemét
átkapcsolva szememe.

45

Hamu-ágyából

Egy apró gyíkot találtam agyán
a szürke mákony a bejárat előtti
kövön tenyeremben dajkáltam
így énekeltem neki ébredj föl kis gyík
fehéren néz rád az ősz fürtű nap
megmozdítja a fejed a lábad
lesz még kedved vadászni a kertben
nem vagy te halott ha te fölébredsz
fölkel hamu-ágyából az én szerelmem

Dal

(ellenpontok)

Igába fogott pacsirták
húzzák a nehéz vasekét.
Szárnyszegett ember keresi
édeni, édes énekét.

Apáink húsát háborúk
vágóhídján kimérték.
Egyik lábunk ha nemzet,
másik lábunk az érték.

Jövőnkre nem emlékezünk már,
és múltunkról még nem tudhatunk.
Mégis este a víz tükrét lessük:
szemünket tükrözi, a csillagot.

Jégzajlás a Duna-mederben,
egymásra tolul több nemzedék.
Tenger, a kapud táruljon, várjuk,
s tipródunk: kívül se, bent se.

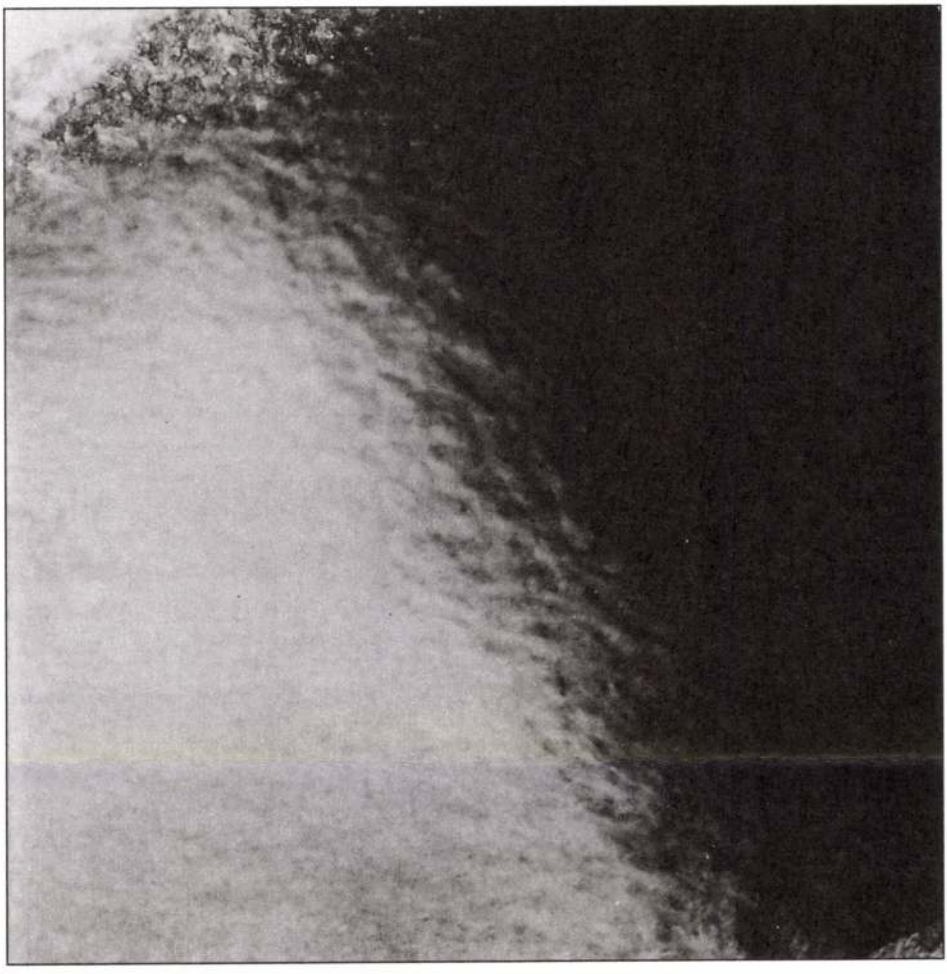

*Jegyzetek a töltésnél**

Magába nézett
ma reggel is a tenger,
hogy megtaláljon.

„Néma kövek közt
alszik a hexameter" –
írtad e két sort.

Tetszőleges nyár,
színe-viszálya: romok.
Rímtelen évszak.

Honvágyad van a
körtevirágok után?
Mennél már haza,
vissza apádhoz,
a földbe? Bolondít már
itt ez a nagy víz?

Maradéktalan alkony,
alig hihető.
Egy ember, ott a parton:
elmenő-jövő.
Egyetlen pillanat csak,
hihetetlenebb,
mint összeillesztgetett
tükörcserepek.

*töltés: Emberek által emelt, olyan, vonal alakban húzódó földsánc, amely korábban limesként, manapság vasúti töltésként, a jövőben pedig egészen másként értelmezendő.

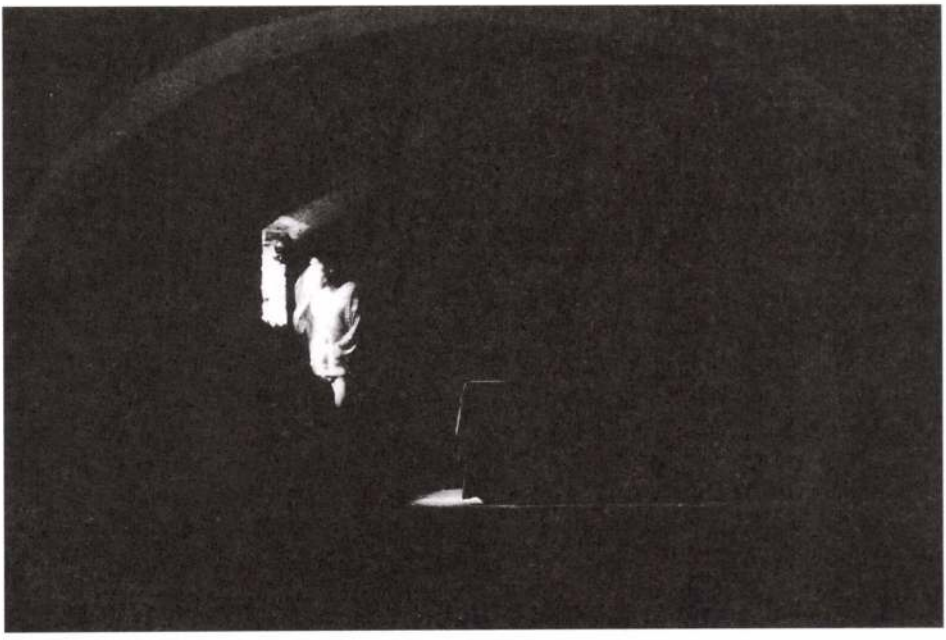

HAJNAL LÁSZLÓ GÁBOR

Főtt krumpli – darabos sóval

Nyár volt és későn alkonyodott. A vörösödő égaljon álmosan totyogott a nap, mintha arra várna, hogy a közeledő szélvihar söpörje nyugovóra. A falu nemrégiben elkészült betonjárdáján lépegetett a hetedik x-et jócskán túltaposott Igánczfalvy-Joób Károly, maga mellett tolva rozoga kerékpárját. A kormányon két degeszre tömött bőrtáska himbálózott, a csomagtartón pedig tudatnyi szódásüveg kocogtatta össze oldalait.

Kevesen jártak az utcán, majd' mindenki a ház körüli kertekben serénykedett, csak a község bolondja magyarázott valamit a rendíthetetlen nyugalmú református papnak. Amikor a tiszteletes úr észrevette a közeledő idős férfit, megigazgatta a környék egyetlen s ezért végletekig elkényeztetett lükéjének piros nyakkendőjét, és azt mondta neki:

– Lásd csak, ott jön az ezredes. Ismered a regulát, ilyenkor muszáj félrehúzódnod, hogy illőképpen köszönthessem, különben...

A mulya bölcsen mosolygott, tudván, hogy a hajdani magas rangú vezérkari tiszt úgyis vele szorít először kezet, hiszen annyi közös emlék fűzte össze őket, amit soha nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ignáczfalvy volt a parancsnoka a Don melletti ütközetnél, együtt kerültek fogságba, és hazatértük után, 1949-ben ugyanazon a ködös hajnalon rakták kezükre a bilincset. Négy esztendőn át szorongtak közös cellában, kezdetben megosztva a bizonytalanságot is, hogy mikor jönnek értük a kivégzésre kísérők.

Szabadulásuk után is tartották a kapcsolatot, korábban birtokszomszédok lévén, egyazon faluban telepedtek le, bár legfőképpen azért, mert ide száműzték büntetésük idején családjukat: a régi intéző, illetve leventeoktató alaposan kifosztott lakásába zsúfolták a vén szüléket, gyerekeket. A parádéskocsisból lett párttitkár azt kajabálta évekig, hogy az egykori cselédek igazságot tesznek, de a várt bosszú helyett kezdték visszahordani a „megőrzésre" elvitt bútorokat, képeket, edényeket, szinte mindent. Az alig háromezer fős település lakói segítették a szerencsétleneket, lehettek azok földhöz juttatott és később kuláklistára került summások, szorgalmukért internált kisgazdák vagy ügyes kezű iparosok.

Ignáczfalvyt jól ismerték a messzi vidéken, hiszen apja vásárolta föl száz hektáronként a környék használhatatlan buckáit, hogy a futóhomokot termővé téve, munkát, megélhetést adjon a szőlőhöz, gyümölcsöshöz értőknek. A valójában értéktelen határból a koldusok paradicsomát varázsolta, ahol portát, fizetséget kaptak az első világháború idején csapatában harcoló bakák, krumplivirág-csillagosok és bátor tiszthelyettesek, a kis-, vagy nagyezüstösök, a vitézzé avatott közlegények. Messziről köszöntötték a nyalka hadnagyként csézázgató fiát, aki ritkán érkezett látogató-

Földboros János

vézmüves

l

E: a ipar állása az 1847-es

Csatkai Soproni

iparkiáll. 15. l.

idején.

A soproni ipar 100 éve

1847-1948

u.o. 1948

t kor. 42973.25

dvány kor. 2063.45,

ámolásba, mint bevétel lett átirva.

beszerzett épitési szerekről felvett

el csatolom.

tetü Bizottságot, miszerint a leszá-

a felmentvényt megadni méltóztassék.

ugusztus 18.

2062'78

Mély tisztelettel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

Földeák György grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 DEC 31

Az év utolsó bélyegei

A posta december 30-án jelentette meg az év utolsó bélyegeit. Csütörtökön hozták forgalomba *a sapporói téli olimpia bélyegsort* és blokkot. A nyolc értékből — 40, 60, 80 filléres, valamint 1, 1,20, 2, 3 és 4 forintos bélyegekből — álló sorozat a téli sportok egy-egy jelenetét ábrázolják. A tízforintos blokkon egy Buddha-szobor és egy műkorcsolyázó pár látható. A bélyegsorozatot és blokkot Földeák György grafikusművész tervei alapján a Pénzjegynyomda készítette.

Ugyancsak december 30-án adták ki az *„Évfordulók" — események 1971.*" bélyegsorozat utolsó értékét, a *„Fajgyűlölet és a faji megkülönböztetés elleni harc éve"* elnevezésű egyforintos emlékbélyeget, amely Vagyóczky Károly grafikusművész terve alapján készült.

sitották a közgazdasági szabályozókat, mígnem napjainkban a teljes forgóeszköz önfinanszírozás rendszerét tartják az egyedül üdvözítőnek. Amihez magunk csak erős kétkedéssel csatlakozunk, s azzal a bizonyossággal, hogy *a közgazdasági szabályozók többszöri módosítása nemcsak szükségszerű finomítások következménye, hanem korábban nem eléggé átgondolt intézkedések korrekciója is volt.* Ahogy ma már az is nyilvánvaló, hogy a

MDK

Földeák György

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

Földerák Miklós, [építész ?] MDK

Az újszerű épület egyik tervezője.

Békés A. Hilo: ... a tányér – toronyház

3

ESTI HIRLAP Sp. 1964. aug. 25.

MDK

Földeáki Jenő, tistviselő

Idős férfi, kr.

5. nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Mücs. 1960. jul.

Földeáki Jenő tisztviselő MDK

Idős férfi, kréta

Műcsarnok 1960. Vasutasok V. Nemzetk. Képzőm. Kiáll.

Földeáki Jenő tinloviselő

Idős férfi, kréta, 21×24 cm

Vasutasok 5. Nemzetközi Képzőmův. Kiáll Bp 1960

Kat. Szerk Kovács János 26.

MDK

Földeák Jenö, festő
MÁV /üzemi/ isk.

11. Rendezöpályaudvar.
Cséplés.
Epitömunkások.

Magy.Ifj.Képzöm.Kiáll./VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16-szept.lo. Kat.

MDK

Földeáki Jenő

Napraforgó, of.

Alkonyat a Dunán, of.

Vihar Balatonvilágoson, of.

I. Orsz. Vasutas Képzőmüv. kiáll. 1951. aug, 3. 1.

Földényi F. László

Balassa Péter

Ernő a belső utak festészetéről

[rec. Földényi F. László: Caspar David Friedrich]

Élet és Irodalom, 1986. dec. 5. 11.

lés, nagyobb mérvű nyugdí
stb.)?

Mint a fenti adatokb
hetünk a jelenleg is mi
relme nélkül. Jelenleg
költségvetés hiányainak
jelentik, minden bizonnyá
nunk. Fiatal kutatók fel
ra hallatlanul kedvezőtle
miai vezetés minden eller
tudatban eleven finis-h
gondolhatunk reálisan.

Megjegyzendő viszont,
pusztulni hagyásnak van
okmányába is foglalt) ha
és itt tovább fejleszte
nemzeti és tudományos
gyűjtemény fenntartása,
fő részben kvalifikált, r
és (jelenleg) 5-6 millió

11. Milyen nehézségek és
dást az intézetben a köve
irányzatok vagy témák jel

Az intézet további
tiek értelmében átgondol
déseket követel.

Földéáki Jenö festö /vasutas/

MDK

Földeáki Jenő

Napraforgó, kép

n.t: Az első O. Vasutas Képzőm. Kiáll. ~~Kis Ujs.~~
Kis Ujs. 1951. aug. 26. 4.l.

Földeáki Jenő

Művei kiállitásokon: VIT Képzm.
Kiáll. 1949.aug.-szept./Főv.Képt.:
Rendező pályaudvar, Cséplés, Epitőmunkások. - I.Orsz.Vasutas képzm.és ujitó kiáll. 1951.aug.:
Napraforgó, Alkonyat a Dunán, Vihar Balatonvilágosom, of.

Fenyő A.E.: A Vasutas Képzőmüv.Iskola kiállitása. SzM. 1950 70.l. - KU. 1951. aug.26. /n.t.: Az I.Orsz.Vasutas Képzm.Kiállitás/ - Nagy T.: I.Orsz.Vasutas Kiállitás. SzM. 1951. 423.l.

Földeáki Jenő (Máv szaladiskola BP)

VIT képrm. kiáll. 1949 aug-szept. (Főv. képt.)

Rendező p.ü.
Csiplés
Építőmunkások

I. Orsz. Vasutas képrm. és ujító kiáll. 1951. aug

Napraforgó
Alkonyat a Dunán
Vihar Balaton világosan
of

Földeáki Jenő
festő

l

Szabad Művészet

1950. 70. l.

Fenyő A. E.:
A Vasutas képzőm
Yskola Ciáce.-a

Földényi F. László

Valóság 1994/8

EISEMANN GYÖRGY

A semmisülés ekszтázisában

FÖLDÉNYI F. LÁSZLÓ: A LÉLEK SZAKADÉKA

Földényi F. László könyvének — címével is jelzett — alapgondolata szorosan kapcsolódik néhány előző munkájához. Elsősorban azokhoz, melyek a *Melankólia* című, méltán nagy sikerű kötet óta jelentek meg. S noha tematikájuk igen különböző, gyakorlatilag a szerző életfilozófiájának (vagy tán inkább halálfilozófiájának) kifejtését is szolgálják, többségükben egyetlen koncepció köré rendezhetők: a lét és a lélek „szakadékának", semmijének hatalmát és megnyilatkozási módjait vizsgálják. Az európai kultúra olykor időben és műfajban egymástól távol eső jelenségei között fedezi fel Földényi F. László az őt e vonatkozásban megérintő műveket. A vallástörténettől a filmművészetig, az irodalomtól a festészetig, az ókortól napjainkig terjed ki érdeklődési köre mindarra, amit ide kapcsolhatónak vél. E sokoldalú orientáció így mintha egy folyamatos alkotás részeit eredményezné az egyes tanulmányokban. Kötődvén az előzményekhez, mégis újat hozva. Kérdésfeltevései sohasem állnak meg valamely szakterület részproblémáinál: metafizikai távlatokra irányulnak. Vagyis fontosnak és lehetségesnek tartják — több divatos észjárással szemben — a művészi világképek mozzanatait létvonatkozásukban megragadni, az emberi egzisztencia lényegét illető megnyilvánulásként felismerni. Van tétje tehát e gondolkodásmódnak. S a szerzőnek alighanem igaza van abban, hogy e szellemi orientációt fontosnak tartja, mivel hiányában esetleg merő üresjáratokba tévedhetünk. Melyek gyakorta látványosan igyekeznek lemondani az eszmélkedés bármilyen esélyéről a lét „feltárulásához". S legfőbb ambíciójuk a gondolat visszavonásában való tetszelgés, kiindulásának egyre újabb, virtuóz felszámolása. Az előfeltevések, előzetes meghatározottságok diadalmas felmutatása tűnik ekkor a legelfogadhatóbb magyarázó elvnek, melynél még jobb az előfeltevések előfeltevéseinek bizonyítása és így tovább, a végtelenségig. Megfeledkezvén arról, hogy a befogadói tudat készenléti állapota, értelmezőkészsége nem tekinthető pusztán deformáló gesztusnak, hiszen mindig is ez tette egyáltalán lehetővé a művel való kapcsolatot. Ami egy nézőpontból átértelmező deformálásnak látszik, az valójában formálásának tekinthető, mint a művészi alakzatnak természetes közegében történő életre kelése. Hiszen éppen ez is a kultúra: a koronként és személyenként különböző „olvasatok" termékeny beépülése a szövegjelentésbe, mely nem semmisítő, hanem építő jellegű folyamat. Az „előfeltevések" valójában nem mások, mint a kultúra elevenségének természetes és nélkülözhetetlen velejárói, melyekről egyébként mindig is tudtak. A rájuk való kizárólagos hivatkozással voltaképpen semmi sem „lepleződik le", kivéve magának a hivatkozásnak az előfeltevéseit.

De ha a befogadással-értelmezéssel kapcsolatban teremtő formálásról beszélünk, akkor valóban szükségesnek látszik tisztázni e „teremtés" mint odafordulás kritériumait, a számunkra adódó jelentés forrásait és távlatait. S legalább latensen tudomásul venni a megközelítés szükségképp adódó szellemi hátterét, melyhez viszonyítva és melyre támaszkodva az elemzés egyáltalán kibontakozhat. Tehát a legáltalánosabban vett „hermeneutikai" vonatkozást. Földényi F. László azonban ezt az utat sem követi. Rendkívül széles körű művelődéstörténeti anyagra épít és hivatkozik, nagy ívű kontextusban helyezi el fejtegetéseit. De nem a hagyo-

mánytörténetiségéből — mint hermeneutikai térből — indul ki, nem az onnan felfejthető szálakat keresi, melyek befolyásolnák témája értelmezhetőségét, hanem fordított eljárást követ. Az adott műnek a befogadás folyamatában revelálódó, lényegében minden determinációtól elszakadóan újjászületető esztétikumát tételezi. Legalábbis — hogy pontosabban fogalmazzunk — az alkotással való találkozás befogadói pillanatát mindennél kreatívabbnak tekinti. Mely teremtő módon kerekedik felül a többi meghatározottságon, s mely az esetleges konvenciókat áttörve képes az alkotással kapcsolatba kerülni, mintegy heurisztikus élményben részesítve a szemlélőt. A művészi világkép így közvetlen létvonatkozásában tetszik megragadhatónak, s a kulturális háttér, a forrásnak mutatkozó történeti mozzanat ennek fényében minősül. A Szaturnusz-kép megközelítéséhez is azzal a javaslattal indul a szerző, hogy „takarjuk el a címet, és csak a képet nézzük. (...) Álljunk ellent a magától értetődőnek tűnő magyarázatok csábításának, amelyekkel Szaturnusz isten története kecsegtet; félő, hogy miközben a kelleténél hamarabb szert tennénk valamilyen tetszetős értelmezésre, magát a festményt kisebb vagy nagyobb ívben ki is kerülnénk." A mű itt tehát olyan titok, melynek felfedése a beavatáshoz hasonlítható, a külső vonatkozásaitól megszabadult egzisztenciális eseményhez. Földényi F. László ezért elhárítja nemcsak a recepció előzetesen adott kereteinek mechanikus-determinisztikus felfogását, de még a hermeneutika árnyaltabb belátásait is: fenntartásokkal fogadja mégoly megkerülhetetlennek látszó érveit, eredményeit. Egyik írásában — felidézve a szójátékot — „fátyolkészítőnek" (Schleiermacher) nevezte a hermeneutikust, tán túl szigorúan ítélve meg lehetőségének korlátait. Kérdés továbbá, hogy az egzisztenciális élményre hivatkozó fejtegetés mennyiben hozza vissza mégis a determináció szempontjait, éppen annak a hagyománynak a tekintetében, melynek a mű maga is részese. Vagyis mennyiben teremt múltat a befogadás intenzitásának egyetlen pontja felől. Ami persze megint csak nem leépítés, hanem továbbgondoló átértelmezés is lehet. A szerző, úgy fest, a gondolkodás megkerülhetetlen törvényei közül ez utóbbi irányt választja és vállalja, erre utalnak többek között az európai kultúra múltját értékelő fejtegetései, akár egyetlen életmű középpontba állításával. Így például Goya „személyében az egész keresztény kultúra is válságos helyzetbe került", felfogása szerint.

De tudjuk, minden megközelítésmód valamely belátás, döntés közvetkezménye, s a kiindulást a végeredmény, a szellemi hozadék indokolhatja. Földényi F. László kötete pedig, csakúgy, mint korábbi munkái, eredeti látásmódjával, gondolatgazdag érvelésével valódi szellemi izgalmat kelt. S bár állásfoglalása határozott, szövegezésében mégis bizonyos kérdésszerűséget érzünk — az olvasó megszólítását, vitára invitálását. Tényleges bevonását abba a diskurzusba, melyben ő maga is érdekelt. S amelyben az emberi történelem és létezés eredendő válságának, az újkorra a katasztrófát felismerő tudatának hangja szólal meg. Így a könyv számos tézise egy dialogikus szólam vitatandó megnyilvánulásainak tartható, miközben szellemi rangja kétségtelen. E szellemi rang pedig nem kis részben éppen történelemkritikai attitűdjéből, a végidő állapotának tudatában magának a szellemi státusnak a fenntartásából ered. Abból a kanti értelemben vett felelősségből és eszmélkedő szabadságból, melyet — olykor éppen Kantra hivatkozva — nem mindenki kedvel, panaszkodván a filozófiában újabban meghonosodott apokaliptikus hangnemre.

Földényi F. László Goya Szaturnusz-képében tehát újra azt az erőt, hatalmat véli kifejeződni, mely az emberi ént felülmúló, voltaképpen meghatározhatatlan dimenzióban rejlik, s mely ugyanakkor az énben magában nyilatkozik meg, áldozatává téve „epifániájának" közegét. Ahogy a zárómondatokban olvashatjuk: „Az őrjöngő óriás részére éppúgy nincsen vigasz, mint a csonka áldozat számára feltámadás. Az értetlenül marcangolja ezt, ez pedig már régen halott; fogalma sincsen róla, hová került, s mi történik vele. Az óriás testében lappangó sötétség egy másik testet fogad magába. Együtt zuhannak az őket körülölelő sötét űrben. Zuhanásuknak nincsen célja vagy iránya; tévelyegnek a semmiben, tehetetlenül várva, hogy az mindkettőjüket végleg felemésszе." Az okfejtések módszere jól szolgálja a szerző célkitűzését: e

„semmi" megközelítését, körülírását, érzékeltetését. Előbb a Szaturnusz-kép motivikus jelenségeinek elemzésével találkozunk: az evés, a tágra nyitott száj, az elnyeletés, a kannibalizmus, a párviadal, az óriás jelképeivel, összevetvén mindezt Goya egész életművének hasonló mozzanataival. Majd immár a mitológiai jelentésbesugárzásra térve kerül sor az örökkévalóság vágyának, az áldozatnak, a meghasonlott istenségnek, az ördögnek és az elsüllyedésnek témáira. Mindez az életmű magabiztos ismeretéről s igen szuggesztív stílusú előadásmódról, intuitív elemzőkészségről tanúskodik. Az említett sorrend pedig a létezésnek mint „szakadéknak", mint a „tátongó űr" jelének egyre újabb szintjeit érinti.

De hogyan tűnik elő Földényi F. László gondolkodásában a „semmi"? Kérdésünk első lépésben nem vonatkozhat másra, mint arra, hogy e semmi mennyiben jelenti itt a létezés ellentétét. Úgy véljük, a kettő szembenállása — tán meglepő módon — nem ontológiainak mutatkozik, így nem is ebben a szférában ragadható meg. Hiszen a létező Földényinél éppen létezésében látszik teljesen alaptalannak. Ezért még csak nem is olyan lényeg, mely a semmiben gyökerezik, vagy vele ütközve keletkezne, hanem jelenség pusztán: a semmi megjelenése. Ami valójában „létezik" eszerint, az nem a létező, hanem éppen a semmi. Mely viszont nem jelenhet meg: a vákuumnak nincs jelenléte, csak a létezőnek. De a létező megjelenése így nem lehet más, mint saját létének — mint látszatnak — állandó visszavonása és az önnön semmijére utalás kizárólagos eseménye. A megjelenőnek tehát nincs ontikus relevanciája, az elrejlőnek viszont van, még ha ez éppen az ontikus tagadása is. A szemléletben tehát a létezőknek látszó formák úgy jelennek meg, hogy nem foglalják magukban jelen-létüket: ami jelen „van", az ellentétük, a semmi. A létezők így olyan „jelenségek", melyek „lényege" a nem létezés. Ezért nem ontológiai tartalmú a szembesülés — lét és semmi nem egzisztenciális szinten tagadják egymást, hiszen az egyik nem több, mint a másik érzékelése, az utóbbi pedig az előbbiben nyilvánítja ki magát. Az emberi egzisztencia ellentmondása eszerint abban figyelhető meg, hogy autentikus létszemlélete a lét vákuumát fedezi fel, következésképp amit lényegszerűnek hitt, azt a semmire utaló jelenségként ismeri meg. Ez persze számára fájdalmas és rettentő, de érzései csupán a látszatok fájdalmai és rettenetei. Mondhatnánk, ha így van, voltaképpen semmi tragikus nem történik, a halálban a dolgok a helyükre kerülnek. A létezők túlesnek azon a katasztrófán, hogy valamilyen eredendő energia részeseinek képzelték magukat. Talán nem is haláluk a sajnálatos, hanem életük, e merő szerencsétlenség, ahogy az már annyiszor megfogalmazódott.

Mindezért úgy véljük, Földényi F. László koncepciójában az emberi lét szenvedését nem a benne feszülő erők: transzcendencia és immanencia, isteni és ördögi, szellemi és anyagi, jó és rossz, élet és halál drámaisága, hanem a „harc" megvívásának lehetetlensége jelenti. Létezésünk dualizmusa sem lét és semmi egyenrangú kettőssége, hanem a pusztulásnak és szemléletének viszonya. S e felfedezés döbbenetéből fakadnak például az olyan műalkotások, mint Goya *Szaturnusza*. Úgy tűnik tehát, hogy a szerző az európai kultúra egyik legátfogóbb etikai-filozófiai-teológiai kérdésére, a rossz okának és mibenlétének problémájára mintha a „privatio boni" elvével éppen ellentétes magyarázatot adna. Mintha a bűn, a rossz, a nem létezés nem a „jó hiányából" fakadna, hanem éppen a „jó", a lét lenne a hiány, a semmi pillanatnyi hiánya, melyben a lélek születik és eszmélhet rá önnön alaptalan ürességére. S a Goya-festmény elemzése hangsúlyosan e beállításban tekint szellemi hagyományunk mindazon pontjaira, ahol a lét mint dualizmus nyomatékosan, az ellentmondások soraként kerül elénk.

Talán a legfontosabb, sokat idézett tradíció Földényinél e tekintetben a gnószticizmus és a hozzá kapcsolódó misztika, mitológia, metafizika — mely *A medúza pillantásá*ban, a szerző egyik korábbi művében is nagy szerepet játszott. S mely a létezés kettősségeit a magában Istenben rejlő princípiumokra vezeti vissza. Tulajdonképpen lét és semmi egységeként magyarázza az őseredeti, autentikus isteni állapotot, s az egység megszűnésével, az evilági ellentmondások megszületésével a bűnbeesést, az élet—halál dualizmust. Így a semmit magát isteni princí-

piumnak tartja, mely az ősegységben nem „ellensége" a létezésnek, hanem párja, s csak az egység szétbomlása (bűnbeesés) nyomán válik a halál okává. E gondolatok óriási hatást gyakoroltak az európai filozófiatörténetre — a szakirodalom művek tömegében mutatta ki sajátos továbbélésüket és változataikat Platóntól Heideggerig, Hegeltől Nietzschéig, a német misztikától a századforduló orosz vallásfilozófiájáig. E tradíciót tehát Földényi a fentebb vázolt koncepció szerint értelmezi, vagyis éppen megfordítja az észjárást, mely a gnósztikus teóriákkal szemben — elsősorban a kereszténységben — kritikailag megfogalmazódott. Vagyis nem a lét abszolútumát, hanem a semmi abszolútumát állítja. E koncepció tehát igencsak különbözik a lét és semmi viszonyának ontikus megalapozottságú és feltételezettségű elgondolásaitól, a gnózis eredeti intenciójától is. Melyekben nemcsak a semminek, de a létnek is ontikus „rangja" van. Vagyis nemcsak a létezés tagadása, de a létezés is eredendő energiának tartatik. Mindkettő a másik által lehet önmaga, s egymást átjárva érvényesülhet önnön lényegük.

E leegyszerűsített utalások is jelzik talán, hogyan látja a szerző az általa hivatkozott tradíciót, miben tér el annak önértelmezésétől — legalábbis a „hermeneutikus" megközelítésből felépíthető immanens magyarázattól. S e másként látás befogadói élményének említett kivetítéséből, az ekképp egyedül érvényesített elemzői pozícióból fakad. Kérdés, hogy e módszerrel sikerül-e valódi diskurzusba kerülni a felhozott szellemi hagyománnyal, hogy a hivatkozásokban, utalásokban megszólal-e a múlt hangja is, mennyi él tovább abból, ami ott született. Minderre természetesen általában is nehéz választ kapni, hiszen minden megközelítés visszafelé is teremt, nézőpontja eleve hagyományalkotó. Úgy véljük azonban, hogy *A lélek szakadékának* szövege olyan erővonalakat teremt, melyek erősen önmagukhoz hasonítják a befogadói élményből megérintett szellemi területeket. A mű így — e tekintetben — közelebb áll a saját szempontját érvényesítő monológhoz, mint a hivatkozott észjárásokkal való dialógushoz. Olvasatai mintha éppen olyan „dekonstrukciót" hajtanának végre a maguk sajátos módján, melytől egyébként valószínűleg távol maradni akartak. Néhány mozzanatot kiemelünk, ahol nézetünk szerint az itt felhozott vallási-kulturális hagyomány a saját hangján vagy legalábbis belátásunk szerint az onnan eredeztethető hangon, olykor másként szólal meg, mint ahogy a semmi abszolútumának e kötetben kifejtett élményéből hallható.

Földényi F. László úgy látja, hogy a kereszténység hosszú évszázadokon át elfojtani próbálta azt a rettenetet, melyet Goya festménye elénk idéz. Nem tisztázta, hogyan ered a rossz a jóból, mi ebben Isten „felelőssége", s ehelyett hamisan szétválasztotta a kettőt. Nyilvánvaló, hogy ennek dokumentumaival is sűrűn találkozhatunk, sok a félreérthető, egyoldalú magyarázat. De ami a rettenetet illeti, gondoljunk például arra, hogy a kereszténység még a dionüszoszi örvényeket ismerő antik világ felől is a gyász vallásának számított. Olyan fordulatot láttak benne, mely siralomvölggyé teszi a földet, elsorvasztja az életöröm dinamizmusát, a radikális transzcendentalizmusával minden pillanatot a végidő érzetével tölt meg. A két látásmód ütközése évezredek felfogásában körülbelül úgy figyelhető meg, ahogy például Reviczky Gyula érzékeltette annak ijedelmét a *Pán halálá*ban: „a szenvedők bírják eztán a földet". Az ókortól máig a kereszténységben új s új alakban, de folytonosan tör fel az ember létezésből kivetettségének, katasztrofális bűnösségének kinyilvánítása, a halálnak kitettség megkerülhetetlen borzalma. A teológiai traktátusoktól a műalkotások rengetegéig figyelhető meg az emberi állapot nyomorúságának hangsúlyozása, a „lélek sötét éjszakájának" vallomásai Augustinustól Simone Weilig, Dantétól Dosztojevszkijig. Csak utalunk most a Dávid zsoltáraira, Jób, Jeremiás szövegeire való művészi, bölcseleti hivatkozásokra, a „memento mori" nemegyszer kultikus gesztusaira, a „Dies irae" felidézésének félelmeire stb. Mindez pedig nem részleges vagy mellékes területe e kultúrának, hanem lényege, alapvonása. Ha létezik vallási-kulturális hagyomány, mely az emberi létezés rettenetével szembenéz, akkor az alighanem a keresztény tradíción belüli uralkodó vonulaté. Melyről elmondható, hogy Megváltójával, a kereszten függő véres, összevert testtel kapcsolatban felteszi azt a kérdést, melyet *A félkegyelmű* egyik szereplője fel-

tesz, egy különös Krisztus-kép kapcsán. „Tudom, a keresztény egyház már az első századokban megállapította, hogy Krisztus nem jelképesen, hanem valóságosan szenvedett a kereszten, és hogy a teste ennek folytán teljes mértékben alá volt vetve a természet törvényeinek. A képen ez az arc szörnyen összevissza volt verve, feldagadt, szörnyű véres kék foltok dudorodtak rajta, a szeme nyitva volt, a pupillája elferdült; nagy, nyitott szeme fehérje valami halálos, üveges fénnyel ragyogott. De furcsa, hogy ha valaki ennek a halálra kínzott embernek a hulláját nézi, akkor egy különös és érdekes kérdés vetődik fel benne: ha pontosan ugyanilyen hullát láttak a tanítványai, a jövendőbeli főapostolai (márpedig okvetlenül pontosan ilyennek kellett lennie), ha ilyennek látták az asszonyok, akik elkísérték, és ott álltak a keresztnél, meg mindenki, aki hitt benne és imádta őt, akkor hogyan hihették egy ilyen holttest láttán, hogy ez a vértanú feltámad? (...) E kép láttán óriási, kérlelhetetlen és néma vadállatnak vagy helyesebben, sokkal helyesebben mondva — bármily furcsán hangzik is — egy újabb szerkezetű óriási gépnek rémlik a természet, amely esztelenül megragadott, darabokra zúzott és érzéketlenül, süketen magába nyelt egy felbecsülhetetlenül értékes, nagyszerű lényt. (...) Ez a kép, mintha éppen ennek a sötét, arcátlan és értelmetlenül örök erőnek a fogalmát fejezné ki, amelynek minden alá van rendelve, és ez önkéntelenül beleevődnék az emberbe. Azok az emberek, akik körülvették a halottat, és akik közül egyetlenegy sincs itt ezen a képen, feltétlenül valami szörnyű szomorúságot és zavart éreztek azon az estén, amely egyszerre szétzúzta minden reményüket és csaknem minden hitüket is. Bizonyára rettenetes félelemben széledtek szét..." (Ford. Makai Imre.) Azért idéztük hosszabban e regényrészletet, mivel szókincse a megsemmisítés erejének leírásában olykor Földényi F. László nyelvhasználatára emlékeztet, mintegy válaszként az általa felhozottakra. Igaz, a feltámadás hite a szenvedésen túli örömre várakozik, de ez már más kérdés: nem a rettenet jelenbéli elfojtását, hanem jövőbéli feloldását illeti a halálon túl. Sőt: a megsemmisüléstől való félelem éppen a feltámadás hitében támaszthatja a rettenet maximumát, az örök élet elvesztésének hasonlíthatatlan fájdalmát és kínját. Ha ugyanis nincs feltámadás, mondhatnánk (és mondja számos világnézet), akkor nincs mit veszteni, akkor az autentikus tudat nem szenved önnön megsemmisülésének törvényétől, hiszen arra született. Nem is lázad ellene. Lázadás ekkor legfeljebb a jelen abszolútumáért, éppen a transzcendentális „ugrás" és annak szempontjai ellenében képzelhető el, mint például a Camus-féle egzisztencializmusban. Ahol viszont a jövő tagadása nem a szenvedéssel, hanem a boldogsággal egyenlő: „boldognak kell elképzelnünk Sziszüphoszt". Ha a semmi bekebelezi a létet, akkor a halál rettenete akár fölösleges önsajnálatnak vagy önkínzásnak tekinthető, ahogy a sztoikus-epikureus tudatban meg is fogalmazódott. S minden idevonatkozó értékelés e szempontból merő előítélet: miért lenne „jobb" a lét, mint a nemlét? Miért a semmi jelent iszonyatot, és miért nem az élet?

Tudjuk, ez már Földényi F. László könyvének problematikáján kívülre vezet. Pusztán azért idéztük fel, hogy rámutassunk, véleményünk szerint Goya művészete olyan értelemben fejezi ki a keresztény kultúra „válságát", hogy a válságot — mely az időbe dobott ember helyzete, aki lénye eredendő mivoltából kitaszítva él — magának e kultúrának a lényegeként mutatja be, mivel e kultúra éppen ebben a feszültségben bontakozik. Így Goya maga is belül van ezen a tradíción. A mindenséget nem a kereszténység osztotta fel jóra és rosszra, ellenkezőleg: e szétválasztást magát a bűn következményének tartja, minek utána az ember jó és rossz „tudója" lett. Így a kereszténység Istenét jónak tartani nem bármilyen egység elfojtását, hiányát jelenti, hanem magának a szétválasztottságnak a hiányát. Csak a szétválasztottságban beszélhetünk jó és rossz kettősségéről, s Istenben mindaz egy, ami külön-külön jó vagy rossz lehet. E felfogásban tehát az isteni jóság minden evilági dualizmus fölött áll, abból nem vezethető le. A dualizmus maga pedig az eredendő, primordiális lét tagadásaként tételeződik, a lét egységének helyébe lépő bűnös állapotnak tartatván. Mely az emberi szabadság egyik következménye, kiszolgáltatva birtokosát a végességnek. A „privatio boni" elve is az ilyen értelmű kettősség tagadása igyekszik lenni. Igaz, elhomályosítván annak tudatát, hogy ha Isten „egység", akkor minek az egysége.

A „dualista teremtés" gondolata egyébként még a gnószticizmus Istenképétől is idegen. Olyannyira, hogy ott az „igazi Istennel" szembesülő Demiurgosz műveként jelenik meg, aki nem az Ősatya akaratából, hanem Szophia tettéből született. Szophiát pedig az első emberrel, az androgün Ádámmal azonosítják vagy társítják a teremtés rendjében. A Demiurgosz valóban dualista világot hoz létre, pontosabban megosztja az egység egymásban élő pólusait, belép a kettősségbe. De minden teremtőereje származék csupán, s azt „rontja el", ami az Ősteremtő alkotásában tökéletes. Ez a gnósztikus bűnbeesés, ekként magyarázódik a rossz eredete a jó abszolútumából, s ekként válik azonossá e világ kreátora a sátánnal, az ember ellenségével. A manicheizmusban persze más a helyzet, ott valóban a jó és a rossz eredendő princípiumairól van szó, de éppen ezért föl sem merül, hogy a tökéletes teremtés nyomán hogyan állhat elő a bűn.

Úgy tetszik, az évezredes vitában mintha gyakorta elbeszélnének egymás mellett az érvelők — a gnósztikusok az isteni természet feszültségét hangsúlyozzák, mely a teremtés forrása, míg ellenfeleik ebben ellentmondást látnak, s a feszültség egyik pólusában a rossz gyökerének állítását vélik felfedezni. Nem tesznek különbséget a primordiális egység feszültsége és a bűnbeesett létezés kettőssége között, melyben jó és rossz szembesülése megtörténik. Jakob Böhme meglátásait e tekintetben tisztázó erejűeknek tarthatjuk: „A gonoszt, melyet az első princípiumban értünk meg, nem nevezzük Istennek, és nem Isten, mert benne a bőszültség komor forrása van, melyről Istent haragvó, bősz, hév Istennek nevezzük. A bőszültségben van az életnek és minden mozgékonyságnak az eredete. Ha azonban a bőszültségnek e komor, szorongó forrását Isten fénye meggyújtja, akkor már nem bőszültség, hanem örömmé átváltoztatott szorongás. (...) Mert Isten nem ördögöket csinált magából, hanem angyalokat, hogy örömében, örüméért éljen. De az ember látja, hogy ördögök lettek, méghozzá Istennek ellenségeivé. Ily módon kutatnia kell az okok forrását, hogy mi a gonoszság ősanyaga, ami azonos mind Istenben, mind a teremtményben. (...) Isten Egy és Jó, kívüle minden kínnak, s bár minden kín megvan Benne, de rejtetten... Szeretet és Gyűlölet Egy dolog csupán, de mindegyik magában lakik, emiatt kettővé lesznek... Isten benne lakik mindenben, és semmi sem foghatja fel Őt, csak ami egy Vele. Ami viszont az Egyből kilép, az Istenből önmagába lép, más, mint Isten, és önmagában elkülönül. (...) Így ismerhető fel, hogy mi a bűn, vagy miként van bűn: amikor ugyanis az emberi akarat Istentől különválik, és önnön akaratába lép, és az önnön akaratot gerjeszti, és saját kínjában ég, akkor ez az ő tüze nem képes elérni az isteni tüzet." (Ford. Isztray Botond.) Földényi F. László többször utal a böhmei elgondolásokra, de olvasatában nem e feszült teljesség interpretálása jelenik meg (mintha a feszültség kizárná az egységet), hanem a „meghasonlott istenség" felfogása. Visszatérő logikája szövegértelmezéseinek, hogy jó és rossz, létezés és nem létezés nemcsak a dualitások evilági szférájában taszítják egymást, hanem az eredendő — isteni — létben is hasonló minőségként élnek. Az immanens rossznak transzcendens „eredetét" is rossznak megyarázza, ezért gondolatmenetén kívül esik az a keresztény misztérium, miszerint „a halál közepén az örök élet megszületett" (Böhme). A műveiben bontakozó világképre így mintha egy fordított kifejletű gnószticizmus lenne a jellemző: a fény győzelme helyett, ahogy korábban idéztük, a sötétség kerekedik felül. A létezés gyökértelen látszata eltűnik a semmi erejében, elveszti ontikus tartalmát és rangját. S ahogy említettük, létezés és semmi nem egymást feltételező feszültséget képeznek, hanem pusztulás és szemlélete viszonyát alkotják meg. Eltávolodva attól a tradíciótól, mely az előbbi kapcsolatot tételezi, s ahol ennek következtében megállapíttatik, kerül, hogy — Platón szavaival — „a nemlét is van valamiképp".

Minden persze Földényi F. László könyvének vitát kiváltó vonásaival együtt annak sajátosságát, invenciózus gazdagságát is jelzi. A szerző, amilyen eltökélt filozófiájának érvényesítésében a tárgyalt hagyomány terén, olyan kifinomultan érzékeny, körültekintően érvelő a műalkotást, a formát, a kifejezéskincset illetően. Számos, a felfedezés erejével ható észrevételt

tanulhattunk tőle ezúttal is, csakúgy, mint korábbi műveiből. Nem meglepetés immár, ha munkája a könyvkiadás mai dömpingjében is eseményszámba megy. Színvonalát és érdekességét tekintve megállja a helyét akár a leghíresebb hasonló műfajú, képzőművészeti tárgyú huszadik századi elemzések mellett, Freud Mózesétől Salvador Dali Angelus-értelmezéséig. *(Jelenkor, 1993)*

Fábián László

Vathy Zsuzsa: Beszélő kert

PESTI SZALON, 1993

Ha azt mondanám Vathy Zsuzsáról, hogy legszívesebben kalandregényeket írna, talán az írónő is meghökkenne, hiszen olyan szolid, lebegő írások jöttek elő tollából, amelyek nyomban alkalmi ötletté silányítják állításomat. El is hinném, hogy mellé fogtam, ha nem tudnám, minémű változásai lehetnek a kalandnak, hogyan formálódhatik akár egy intellektuális regény — mondjuk Joyce *Ulyssese* — legfőbb mozgatójává, már-már programszerűen. Abban a világban, amelyben Vathy Zsuzsa hősei mozognak, köznapi kalandok gyakorta váltanak át szellemi kalandba, ami alkalmasint jelentheti a cselekményesség háttérbe szorulását, ám ezt mégis csak hiba lenne a kaland föladásaként értékelni. Tudja, ő is tudja pontosan a posztmodern leckéket, azok viszont nem csábítják többre, mint folyvást a ,,káprázat színhelyét" kutatni, azt, ahol a kaland megeshet, és úgy eshet meg, ahogy a hőseivel.

Új könyvének első írásában egy húsz évig rejtegetett történet mentségeit kutatja. Oly módon szinte, mintha a téma nem is lenne, lehetne más, mint az író és története viszonya, a (meg)írás dilemmái, a cselekmány vázlatozása — ez a fordított gesztus. Ott írja a következőt: ,,További mentség, hogy történet szeretne lenni, szégyentelenül el akar mesélni valamit, akkor, amikor nem való történetet írni, a történet ósdi, olcsó és felesleges, illik, hogy elkullogjon, gesztussá váljék, látvánnyá, reflexióvá, töredékké vagy akármi mássá."

Ha Nietzschére gondolunk, ugyan miért ne lehetne szándékolni a korszerűtlenséget? Föladni a sok szamár modern dogmát, és írni kedvünk szerint, esetleg akár úgy, ahogyan az imént kiátkozottnak mutatott történet kívánja?

,,Szégyentelenül."

Merthogy most ismét más van. Voltaképpen minden egyes írói alkotás elgondolásával ,,más" van, és annak nem kell föltétlenül a dogmák másságának lennie, elegendő, ha az írói frissesség illata hordozza. Azt is mondhatnám, ebben a kötetben Vathy Zsuzsa két írásával is az elmondottak mellett érvel. Az egyik mindjárt *A kert* című, honnét az idézetet vettem, amely idézet a föntiek szellemében nyomban (ön)iróniába fordul, a másik az *Adamovits-ház*. A *Kisváros* című rész nyitó- és záródarabjai. A szerkesztés is azt sugallja: ezek kerekítik egységgé történetileg, hangulatilag a közéjük illesztett írásokat. Van egy alapvető közös vonásuk: mindkettő regény lehetne, vagy — ha akarom, fogalmazhatok így is — nem két novellát, inkább két regényvázlatot olvasunk.

A kert hangulatában konkretizáltabb, az *Adamovits-ház* cselekményében. *A kert* a staffázst alakítja plasztikussá, a másik a történet szálait feszíti ki. Az egyik azt mondja, lehetne így, a másik: lehetne így is. Mármint regényt írni. Az elsőnél is felmerül (vagy talán csak az önkényeskedő emlékezetű recenzensben?) írói példa: alighanem Knut Hamsun. (,,Hej, élet, rikkantotta!" Persze akár Kassákot is említhetném.) Az *Adamovits-ház*nál is beugrik egy lehetséges előkép, Alain Bosquet *A három Friedmann lány*-nyal, ezzel az ugyancsak lefojtott, terjedelmében redukált kisregénnyel. Vathy Zsuzsa is egyszerre döbben rá az írói alaphelyzet kontradikciós tautológiájára: ,,minden megvolt, mielőtt meglett volna." Az írás ebből jön, a szándék valójában a *mielőtt* firtatása.

A kérdés csak az: belefér-e ebbe a *mielőtt*be egy regény, vagy csupán egy novella is kitölti? Az írónő a novella (vázlat) mellett dönt. De semmiképpen sem a történetről mond le; olyannyira, hogy az *Adamovits-ház* úgyszólván csak történet. Vagy *csak* nélkül: történet. Részint — és ez a túlnyomó — hallott, részint mozzanataiban megélt história. *A kert* — az elbeszélés módja tanúsítja, sőt, hangsúlyozza — primer élmény. A kettő valahogy mégis egynemű, a hitelességgel sincs semmi baj. Mintha Czukor Artúr, az *Adamovits-ház* különc agglegénye *A kert* én-hősét is figyelgetné a leányinternátusban. Abban a kisvárosban, ahol — tudjuk meg a köztük helyet foglaló írásokból (na meg Vathy Zsuzsa korábbi könyveiből) — ezen kívül még sok minden megesett. Így és másként. A valóságban — így, és másként — a képzeletben. A kettő azonban egy; mindig egy, akkor is, ha — látszólag — kettéválik. A ,,káprázat színhelyén" egyesülnek.

Fölteszem, túlzottan szimplifikáló magyarázat volna a ,,káprázat színhelyét" a kisvárossal azonosítani. Ugyanakkor a káprázat Vathy Zsuzsa életművében rendre innét indul, vagy ide tér vissza. Czukor Artúr — például — huszonnyolc évesen érkezik a városba, ettől kezdve válik érdekessé a története, ami előtte esett meg vele — lényegtelen. A kisváros rajzolja ki igazán alakját, ahogyan *A kert* hősnője, maga a szerző, csakis ebben a kertben dönthet és dönt az íróság mellett.

A kötet második részét a *Nagyváros* cím foglalja egybe. A nagyváros is a ,,káprázat színhelye". De

TURCSÁNYI SÁNDOR

Megmutassam a bélyeggyűjteményem?

(Házinyúlra nem lövünk...)

Nevezzük állati sornak, avagy a *puszták népé*nek. Tíz bélyeg, a tizediken agancs, kapitális trófea. Szarva közt az embléma fát, tán tölgyet formáz, melynek törzse, ágai, mint az emlegetett fejdísz. Három forint. A többin a vadak, s alattuk a vadászpuska. Húsz fillér a fácán, s egy pár szép őz kettő ötven. A háttér minden esetben pasztell. A sorozatot Gáll F. készítette 1964-ben.

Régen a MAVOSZ a tengerszinttől számított magasság szerint tagozódott. A legelőkelőbbek a hegyivadászok voltak (Stüszi 1.), de komoly megbecsülésnek örvendtek azok is, akik magaslesről dolgoztak (lesipuskás A): ők lefelé lőttek. Alattuk álltak a föllövők, kik fürjre, pacsirtára mentek. A rókavadász, bár a civil külvilág számára mégoly előkelő is, mégis csak kotorékebekkel kooperál. Prolinak tartották, ki a csúszómászókat irtotta, lenézett kígyóölő, pária gyíkleső. A hierarchia legalsó fokán az ürgeöntő szerénykedett. Csak egy szekció nem volt besorolható e rendbe, őket kicsit mostohán kezelte a közmegegyezés. Ők voltak a célcsoport. Arról, hogy a világon vannak, csupán a szövetség megalapításától számolt kerek években megjelenő bélyegsorozatok, gyufacímkék, hegyjáró botokra erősíthető pléhvackok tudósítottak. De nekik jó volt így is. Azon ritka alkalmakkor találkoztak, mikor széleskörű volt a vadászati tilalom. Ilyenkor talán megbeszélték közös dolgaikat, és beszedték a tagdíjat. Igézgethetnénk, mit mondott a vaddisznó, de a fennmaradt írásos emlék

annyi csak: Sus scrofa 30 fillér. Nem is beszéltek, nem is mondtak semmit, és azt is csak maguk között.

Fogoly vagyok. Latin nevem perdix perdix (ott áll a bélyegen, és ez olvasható a Brehmben is), *vagyis közönséges fogoly.*

Az első találkozások alkalmával már itt belemelegedett, s vége felé viszont már szenvtelen maradt. Aztán úgy is maradt, úgy tartotta magát.

Hazánkban mindenütt közönséges vagyok. Félénknek számítok... állandó madár vagyok (ilyenkor mindig nagy izgés-mozgás támadt, azok között is, akik nem figyeltek). *Télen sokat szenvedek...* (ezt unták a többiek, és fel sem tűnt nekik, hogy a nyulak egyre sokasodnak), *s csak erős szaporaságomnak köszönhető, hogy mindeddig ki nem pusztultam* (maguk elé meredtek, de végre konstatálták, a liliomos kertek tele vannak nyúllal. Már a semmibe röppent el:) *páromat és enyéimet nagyon szeretem.*

S szólt a nyúl: Lepus timidus, szolgálatára. Félénknek számítok. Lepus timidus, a gyáva nyúl. A kis Brehm nem ismer ilyet. A vad, az ideváló a mezei nyúl: Lepus europeaus. A már megtett útról szónokolt, a még reánk váróról jobbnak látta majd egy fényesebb jövőben. Csak a nevére célozgatott, bemutatkozáskor nyomatékosan hangsúlyozta. Csippentett szemével, beszélő név. Én is magamról szólok, így kezdte. Kedvelt szokása szerint tudósokat idézett, komoly, vastag könyvekre hivatkozott. Agyvelőm kicsiny és sima, tehát nagyon csekély értelmi képességet árul el. A közmondás ostobának mond. Barátom a bűvész. Kitört a tapsvihar, a cirkuszt mind szerették. Dama dama odasúgta Ovis musimonnak, tapsolunk, hogy annyi már a nyúl, hogy mozdulni nem lehet... Vendéget is hoztam, ő a házinyúl. Nem kérdezték, mivégre, csak összemosolyogtak.

Jó táplálkozás mellett hamarosan elbízzák magukat, nemcsak azt karmolják és harapják meg, aki meg akarja őket fogni, hanem más állatokra is rátámadnak, főleg akkor, ha azok valamiképpen felkeltik irígységüket. És mondták, mondták a nyulak a magukét. Most már, úgy tűnik, ők is csak egymás között. Elódalogtak tán a többiek, szétszéledtek? Netán a nyulak átvették a hatalmat? Nem így történt, ez túlzottan irodalmias fordulata lett volna az eseményeknek. De hisz nem is voltak események, azt a néhány sajnálatost leszámítva. Körvadászat, ilyenek. Semmiség, mondta, és futott, mint a nyúl.

Néhány kijárt az óljából az udvarra és a kertbe, s kivétel nélkül szürke színű fiatalokat ellett. Bár az anya fehér színű, az atya pedig tarka volt. A házinyulakat kövezett vagy deszkázott padlójú istállóban tartják, hol mesterséges búvóhelyeik vannak, vagy hosszú ládákat rendeznek be nekik, sok lyukkal.

Az a hazánkban elterjedt hiedelem, hogy a patkánnyal is kereszteződhet, zoológiai lehetetlenség.

Itt a tél, és én meg fogok fagyni.

AZ INTERPRETÁCIÓ LEHETŐSÉGEI

Földényi F. László: A lélek szakadéka

Már a *melankolikusok* létértelmezését kutató monográfiájában (*Melankólia* 1984, 1992) is jelentékeny szerepet töltöttek be a különböző festői életművek interpretációi Földényinél. Van Eyck *Arnolfini házaspára* kapcsán rámutatott arra, hogy a világ nem tekinthető eleve adott, merev tárgynak, hanem eleven képződmény, amely minden jelenségében mikrokozmosszerűen felmutatja az egész világ alapkérdéseit. Dürer *Melankólia* című képének fölfejtése is túlmutat a tradíciók sugallta értelmezésen, s jelzi azt a paradoxitást, amely a melankolikus ember mindenhez kötődése és identitása megtalálásának lehetetlensége között feszül. De a Caspar David Friedrichről írott könyv végkicsengése is üzenetértékű, és nem pusztán a romantika kontextusára utaló. Az ember mindig tévutakra lép, mivel sohasem birtokolhatja az igazságot. A megváltásra azonban mindig vágyakozik, s ehhez fel kell hogy fedezze azokat a ,,lazúrszerű ősképeket'', amelyek újabb és újabb horizontokat tárnak föl előtte; ekkor ráébred arra, hogy az alkonyat nem vég nélkül való, eljön az éjszaka, és a Hold fényében valamikor megpillanthatja ismét önnön lényegét.

A Goya *Szaturnuszáról* szóló értekezés, a ,,lélek szakadékainak'' mélységeibe való bepillantás *folytatásként* is értelmezhető. Mert itt is az antropológiai és ontológiai dimenziók feltárása kerül hangsúlyos helyzetbe. De egyben *ellenpólusul* is szolgál a radikális és apokaliptikus víziók szavakban fordítása, mert a melankolikusok létértelmezésével ellentétben: már nem beszélhetünk az ember és világ kibékíthetőségének paradox esélyéről sem. A lélek törvényeit elhagyva oda érkezünk meg, ahol más, korábban nem sejtett vagy már elfeledett törvények lépnek működésbe.

A Szaturnusz-kép elemzését – rendhagyó módon – a cím letakarásával indítja Földényi. Ezzel a gesztussal az interpretáció első fázisában lehetőséget ad a kép *önmagából kifejlő megértésére*. A cím kínálta mitologikus hozadékok így nem homályosíthatják el a látásunkat. Az őrjöngő öregember tekintetét figyelhetjük, melyben nemcsak a mindenség bekebelezésének vágya tükröződik, és nem is csupán az ölés elemi szenvedélye, ,,hanem a bosszú is: ezt a félig felfalt embert elpusztítva magának a másik istennek a követét fogja megsemmisíteni – azét az istenét, aki nem engedi, hogy ő megbékéljen önmagával, s aki, miközben a láthatatlanságba visszavonul, a belső viszály áldozatául dobja őt oda''. A könyv tematikája is az előző gondolatsor kibontásának kísérlete.

Figyeljünk először a *látvány* önmegnyilatkozására. Goya *Fekete festményei*nek negatív univerzumát a Szaturnusz jeleníti meg legpregnánsabban. Azonban a Szaturnusz motívumainak alakulásához elengedhetetlen a *Caprichos sorozat* darabjainak értelmezése. A primér életfolyamatok kimunkálása, az evés, a száj, az elnyeletés, az ősi kannibalizms jellegzetességeinek felvillantása, a párviadal dinamikájának és az óriás szimbólumána érzékeltetése együttesen adják a *létbeágyazottság* felfedését. Küzdelem folyik a létezés labirintusában, de már nem a célok igézetében, győztesek és legyőzöttek felismerhetőségének birtokában, csak a kaotikus vagdalkozás értelmetlenségével. Az *óriás* a belső aránytalanság megnyilvánulásaként, az önpusztító ember jelképeként fogalmazódik meg, s esélyt ad az elemzés továbblendítésére. Amely már nem pusztán ,,egy óriásira nőtt őrjöngő vénember lakomájának tekinthető'', de felfedheti a Goya-kép mítoszromboló és -teremtő paradoxitását.

Földényi a *Szaturnusz-tradíció* felbontásának, robbantásának érzékeltetésével a mitikussá növekedett én modern korban megjelenő alapvonásait is rögzíti. Ez tematikailag hozzákapcsolja elemzését a szorongás kierkegaardi egzisztencia-meghatározottságaihoz, valamint a nietzschei kultúrkritika radikális oppozíciójához, ami az önmagán túlmutató ember igényét húzza alá. Goya festészetének apokaliptikus vonása eképpen azt az értelmezést, ill. kritikai alapállás megfogalmazását is lehetővé teszi, hogy a gonoszság egyetemes és kiirthatatlan, s ezért nem az embert kell egyedül okolni (amiért az – az egyház évezredes tanítása szerint – rosszul gazdálkodott az Istentől ajándékba kapott szabadságával), hanem azt is, akinek képmására ez a tökéletlenül formált ember megteremtődött: Istent, a mindenhatót, a mindentudót. ,,Az ember – folytatja Földényi a paradoxon felbontását –, mivel a lélek mégis Istenre, azaz az egységre szomjazik, joggal érzi magát meghasonlottnak. Nem tudja, mivel árt jobban magának. Ha belenyugszik a kettőségbe, akkor a viszály áldozata lesz, ha viszont mindenáron az egységre (Istenre) tör, akkor előbb-utóbb szembe kell néznie azzal, hogy ez az egység nem képzelhető el a »Gonosz« felszabadítása nélkül...'' Az ennek következményeként megmutatkozó gyökeresen *új* és *megrendítő* istenkép már magába foglalhatja a föld mélyébe száműzött *titánokat* és az *égi isteneket* is.

Pontosan ezek a felismerések világítják meg leginkább Goya belső viszályának természetét, kétezer év keresztény hagyományának terhével *Isten* meghasonlását és *saját lelkének* önmaga ellen fordulását éppúgy meg kell élnie. Az élet egészének elviselhetetlenségét mutatja föl, s tükröt tart immáron egy alig leplezhető kulturális krízis kézzelfogható, de még nem tudatosult jelenségei elé. A Szaturnusz-kép így ismét egy értelmezés *végpontjára* érkezik. Az őrjöngő óriás éppúgy nem találhat vigaszra, mint csonka áldozata: ,,Az óriás testében lappangó sötétség egy másik testet fogad magába. Együtt zuhannak az őket körülölelő sötét űrben. Zuhanásuknak nincsen célja vagy iránya; tévelygenek a semmiben, tehetetlenül várva, hogy az mindkettejüket végleg feleméssze.''

A könyv zárógondolatai ismét visszavezetnek bennünket a *létezés* és *semmi* mindent megelőző és értelmezhetetlen ekvivalenciájához. Földényi interpretációja így azt az esélyt sugallja, hogy nem szükségszerű a jelek világát a jelentések univerzális lexikonjával korrelációs viszonyba kényszeríteni. S mint Gottfried Boehm hangsúlyozza, a jelek világának a jelentések világához történő állandó mellérendelése megszünteti a nyelvi artikuláció virtualitását, amennyiben ez a kimondhatatlant kimondja, és a már elsajátított és meghatározott jelentések hatókörét túlhaladja.

Annak lehettünk tanúi Földényi interpretációja során, hogyan lehetséges a *képi nyelv* ,,lefordítása'' a *verbalitás* szintjére, s azt a folyamatot is végigélhettük, amikor az írásos tradíció fogalmazódik meg a képiség szintjén. Az első esetben a lét felől érkezünk el a hagyományokig, ill. azok tagadásáig, míg másodjára a hagyományok negációjának számbavétele és a poztív létlehetőségek kiépítése vezetett el a Szaturnusz-kép értelmezhetőségéhez. S hogy ez valóban a ,,lélek szakadékainak'' mélységeit mutatta, az annak az önmagát felmutató *nyelvnek* és *beszédszituációnak* tulajdonítható, amit szerzőnk nagy virtuozitással használt már eddigi munkáiban is, s amelyek most is életre hívták mind a *szerzői* szándékot, mind az abból eredő *szerteágazó olvasatokat*. *(Jelenkor)*

Bohár András

DIE ZAUBERFLÖTE

Az OPERART Alapítvány és a Magyar Állami Operaház 1993. október 1-jén, 3-án és 5-én – Magyarországon először – német nyelven mutatja be Mozart Die Zauberflöte című operáját Peter Maag vezényletével, Günter Roth rendezésében, a májusban megtartott I. budapesti nemzetközi énekverseny győzteseivel a főszerepekben.

Tárgy: [N&n galeria] meghívó az N&n galéria sávos ütemterv, földes és társai építésziroda kiállítására - invitation to the exhibition the gantt chart - földes and co. architects' office of N&n galllery
Feladó: galéria <galeria@nagybalint.hu>
Dátum: Mon, 10 Mar 2008 14:10:20 +0100
Címzett: "N&n levelezolista" <nnngaleria@lists.c3.hu>

az **N&n galéria** tisztelettel meghívja önt és barátait
a molnár farkas és gyarmathy katalin terembe

2008 március 12-én, szerdán 18 órára

the **N&n gallery** cordially invites you and your friends to

the farkas molnár and katalin gyarmathy halls
on 12th march 2008, at 6 pm on wednesday
to the opening of the exhibition

sávos ütemterv • gantt chart
kiállításának megnyitójára

a kiállítást megnyitja sulyok miklós művészettörténész • opened by miklós sulyok atr historian

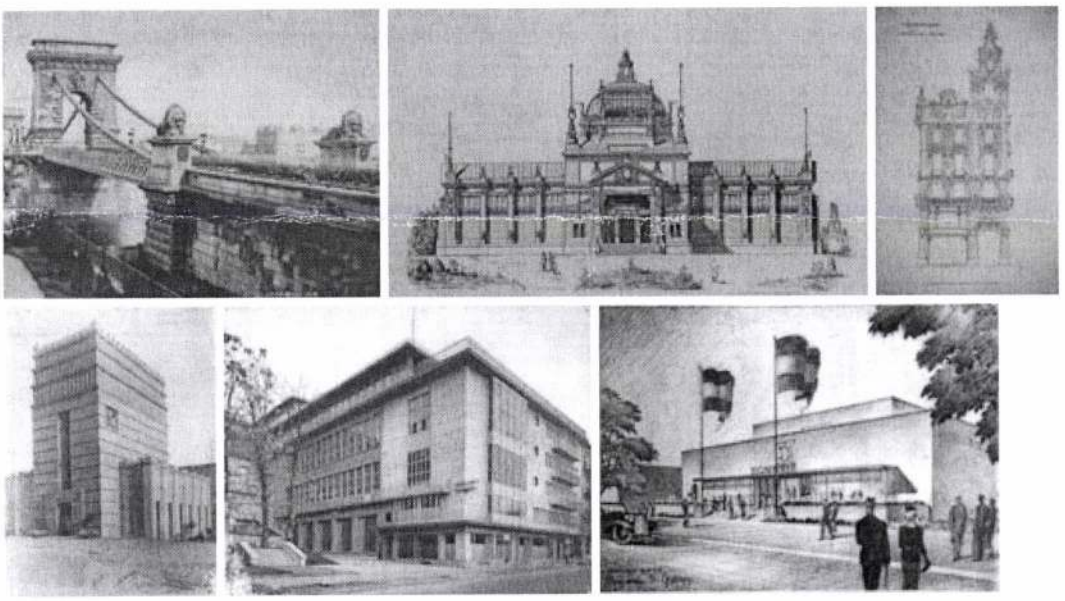

sávos ütemterv

földes és társai építésziroda

földes lászló tanulmányait a műegyetem elvégzése után 1988-ban a helsinki university of technology ösztöndíjasaként folytatta, később elvégezte a magyar építőművészek szövetsége mesteriskoláját. szemléletformáló volt az 1989-1991 közötti időszak, amikor finnországban a järvinen-airas építészirodában iskolák, óvodák és lakóházak tervezésében vett részt. turányi gábor hívására hazajött és vele dolgozott 1994-ig. ehhez az időszakhoz kötődik a visegrádi erdei iskola tervezése, amelyre mindketten pro architectura-díjat kaptak. 1994-ben alapított önálló építészirodát.

a stúdió a kezdetektől gyakran dolgozik együtt más építészirodákkal, a szellemi kalandok keresése

jegyében. az itt született fontosabb munkák: három lakóház, hollandia, maassluis; toldy gimnázium tornaterme. munkatársaival média építészeti díjat nyert a szilas-pataknál tervezett családi ház terveivel, amelybe elsőként építették be losonczi áron világhírű találmányát a „fényáteresztő betont". az építésziroda első magyar stúdióként került fel a svájci központú portálra a www.world-architects.com -ra. földes lászló munkásságáért 2006-ban ybl-díjat kapott.

a „sávos ütemterv" ennek a folyamatnak a grafikai leképezése, amely nem csak az elmúlt húsz évvel foglalkozik, hanem említést tesz a családi gyökerekről, a györgyi-giergl család olyan prominens képviselőiről is mint, giergl kálmán, györgyi géza vagy györgyi dénes építészek.

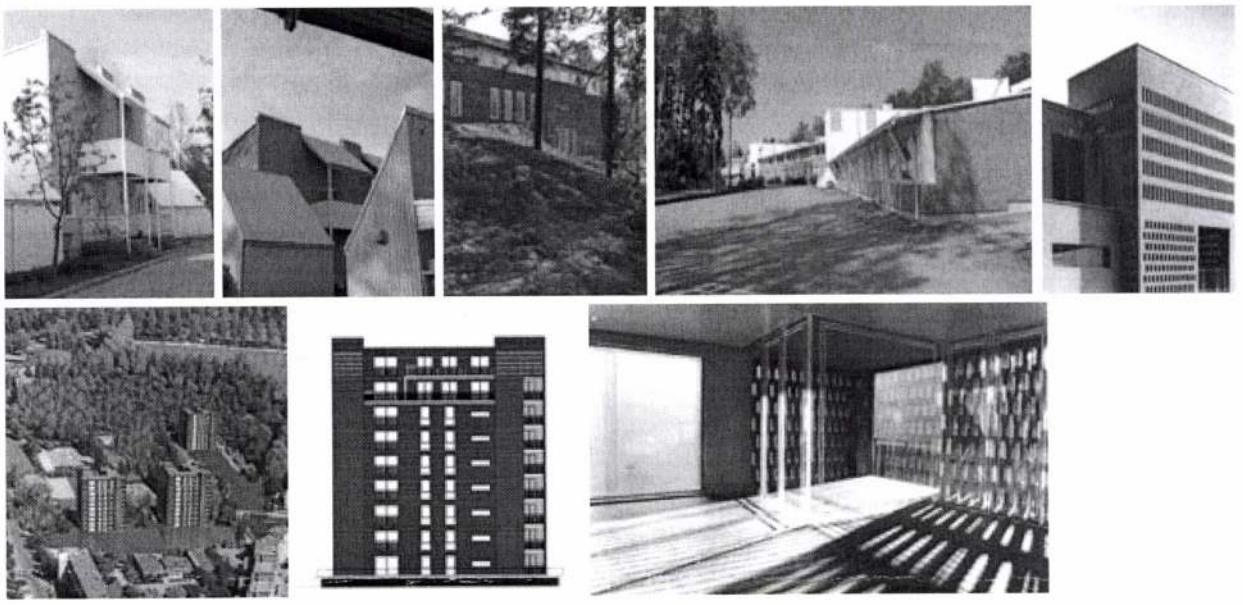

gantt diagram

földes & co. architects' office

after finishing the technical university of budapest in 1988 lászló földes continued his studies as a scholar on the university of technology in helsinki, later on he graduated the masterschool of the association of hungarian architects.

it was a period of forming of attitude between 1989-1991 when he took part in designing residential buildings, primary and nursery schools in the järvinen-airas architectural office in finland. it was the invitation by gábor turányi that made földes come back home and work with him until 1994. these years were when the forest school of visegrád was planned for which both of them got awarded the pro architectura prize. in 1994 he founded his own office. from the beginning the studio has often worked together with other architectural offices seeking for intellectual adventures. the most important projects realized here were: three residential buildings in maasluis, the netherlands; the gym of toldy high school. with his companions he won the media architectural prize for the plans of a one-family-house by the brook szilas, which was the first building to use the world-famous invention of áron losonczi, the „light-transmitting concrete". földes's office was the first hungarian studio to be presented on the swiss portal www.world-architect.com . lászló földes was awarded the ybl-prize in 2006 for his works.

the „gantt diagram" is the graphic display of this process, dealing not only with the past twenty years but mentioning the family roots, the prominent members of the györgyi-giergl family like

kálmán giergl, géza györgyi or

dénes györgyi architects.

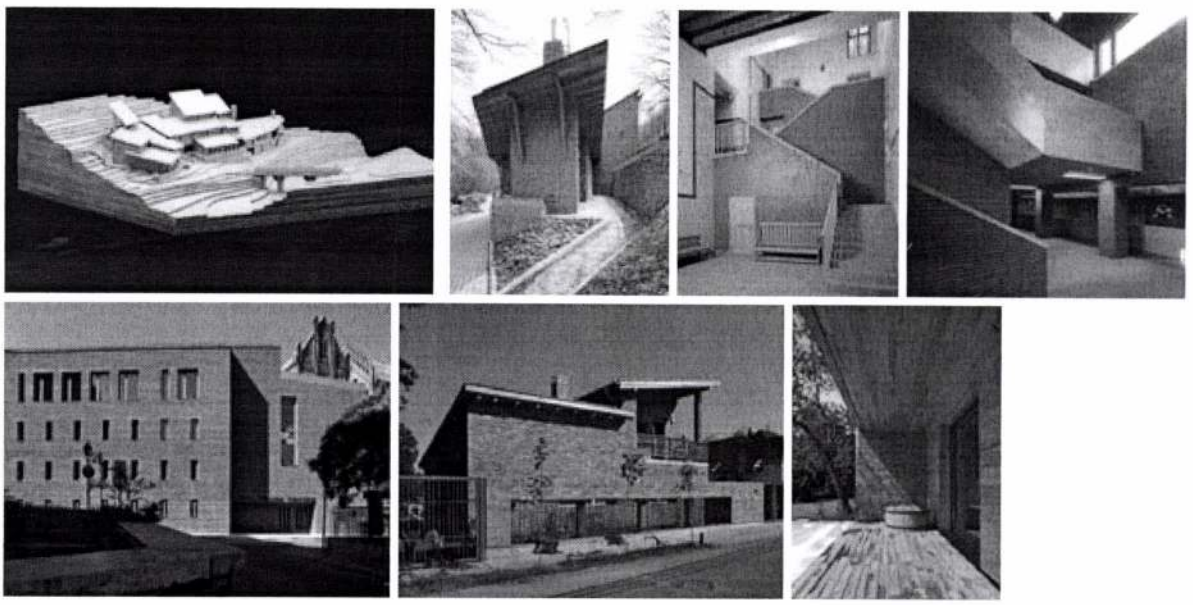

földes lászló, építész

curriculum vitae

1959	budapest
1985	budapesti műszaki egyetem, diploma
1988	helsinki university of technology, ösztöndíj, finnország
1989	järvinen & airas építésziroda, helsinki , finnország
1991	cd design kft.
1992	építész mesteriskola XII. ciklus.
1994	földes és társai építésziroda kft.

díjak

1985	diploma díj /lakóház, király utca/
1997	pro architectura díj /erdei Iskola, visegrád/
2003	figyelő építészeti díj /w.e.t. innovációs épület/
2004	pro architectura díj /w.e.t. innovációs épület/
2004	toldy 150 emlékérem /toldy tornaterem/
2005	fair play díj, mob „cselekedet kategória" /toldy tornaterem/
2005	média építészeti díj /lakóház + üvegbeton/
2006	ybl-díj

tervpályázatok

1998	irodaház – budapest II. törökvész út – meghívásos tervpályázat - I. díj
1999	lakóházak – maassluis, hollandia – meghívásos tervpályázat - I. díj
1999	sport és szabadidő központ – budapest , veres pálné utca – országos tervpályázat - III. díj
2004	ítélőtábla és főügyészség – győr - országos tervpályázat - II. díj
2006	református templom, nagykovácsi – meghívásos tervpályázat – III. díj
2006	társasház, budapest , I. toldy ferenc utca – meghívásos tervpályázat – kiemelt megvétel

finnország munkák

1990	lakóházak, jollas, helsinki /airas/
1991	iskola, imatran koulu, /järvinen, airas, himanen/
1991	iskola, mankkaan koulu, espoo /järvinen, airas, anttila/

munkák

1996	erdei iskola, visegrád /turányi, göde/
1997	fonó zeneház, II. ütem /göde/
1999	három lakóház, maassluis, hollandia, nem épült meg /pethő/

2000	víztorony, mester business park, ferencváros, nem épült meg /schiller/
2002	w.e.t. innovációs épület, pilisszentiván /pethő/
2003	családiház, nagykovácsi
2004	lakóház + üvegbeton, szilas-patak
2004	toldy gimnázium, tornaterem /mórocz/
2006	fellebviteli főügyészség és ítélőtábla debrecen /koller, csatai, pethő/

kiállítás

1996	piran, piran days of architecture
2002	velencei bienale, erdei iskola visegrád
2002	piran, piran days of architecture
2003	budapest , műcsarnok „közben"
2004	london , glasgow , hungarian architecture today
2004	freiburg, leiden , tranzit 15
2005	graz , kolozsvár, tranzit 15
2005	berlin, daz, emerging identities! east
2006	moszkva, emerging identities! east
2006	budapest , btm művészgenerációk, a györgyi giergl művészcsalád három évszázada
2007	velence, emerging identities! east

publikációk

1997	domus, milano n/795
1999	world architecture, london '80
1999	architekt, praha '99/1
2000	magyarország építészetének története, /sisa, wiebenson/
2002/8	alaprajz '02/8
2003	octogon
2004	átrium

2004	középületek könyv, /cságoly f./
2005/12	times journal of construction and design, /india/
2006	brick 06, callwey, /münchen/

oktatás

2001-	korrektor a budapesti műszaki egyetemen

közélet

2005	mész elnökség, külügyi feladatok
2006	uia competition comite member
2007	abaújlak és szanticska főépítésze

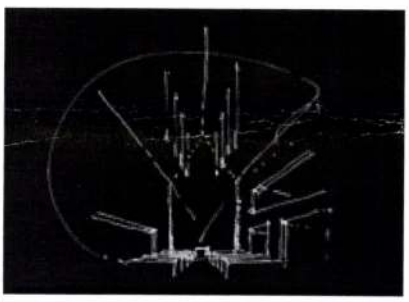

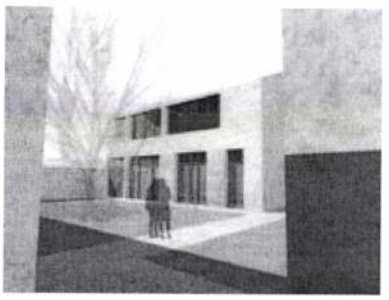
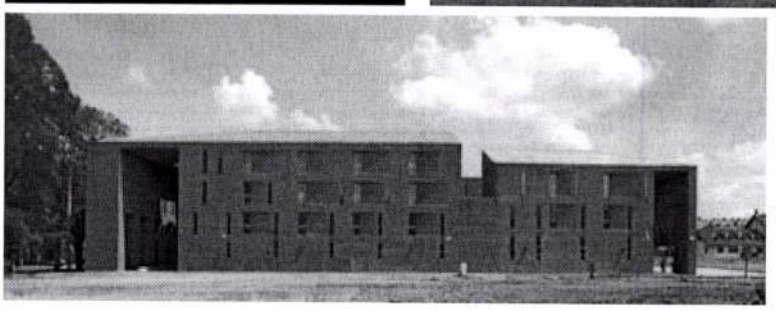

földes lászló, architect

curriculum vitae

1959	budapest
1985	technical university of budapest , diploma
1988	technical university of helsinki , finland scholarship

1989	järvinen airas architects helsinki , finland
1991	cd design ltd.
1992	masterschool of architecture, XII.cycle
1994	földes & co. architects ltd.

awards

1985	final design prize /residential building, király street/
1997	pro architectura prize /forest school, visegrád/
2003	figyelő architectural prize /w.e.t. innovation building/
2004	pro architectura prize /w.e.t. innovation building/
2004	toldy 150 years medallion /toldy gymnasium/
2005	fair play prize, noc „fair deed category" /toldy gymnasium/
2005	media architectural award /dwelling-house + light-transmitting concrete/
2006	ybl-prize

competitions

1998	office building – törökvész street, budapest II.– closed competition - I. prize
1999	dwelling-houses – maassluis, hollandia – closed competition - I. prize
1999	sport centre – veres pálné st., budapest – national competition - III. prize
2004	courthouse – győr – national competition - II. prize
2006	reformed temple, nagykovácsi – closed competition – III. prize
2006	apartment building, toldy ferenc st., budapest I.– closed competition – honorable mention

projects in finland

1990	dwelling-houses, jollas, helsinki /airas/
1991	school, imatran koulu, /järvinen, airas, himanen/
1991	school, mankkaan koulu, espoo /järvinen, airas, anttila/

projects

1996	forest school, visegrád /turányi, göde/
1997	fonó house for music, II. shift /göde/
1999	three apartment buildings, maassluis, hollandia, not built /pethő/
2000	water tower, mester business park, ferencváros, not bulit /schiller/
2002	w.e.t. innovation building, pilisszentiván /pethő/
2003	family-house, nagykovácsi
2004	dwelling house + light-transmitting concrete, szilas-patak
2004	toldy high school, gymnasium /mórocz/
2006	public prosecutor's office and tribunal of appellate debrecen /koller, csatai, pethő/

exhibitions

1996	piran, piran days of architecture
2002	venice bienale, forest school visegrád
2002	piran, piran days of architecture
2003	budapest , műcsarnok /national art gallery/ „közben"
2004	london , glasgow , hungarian architecture today
2004	freiburg, leiden , tranzit 15
2005	graz , kolozsvár, tranzit 15
2005	berlin, daz, emerging identities! east
2006	moscow , emerging identities! east
2006	budapest , btm artists generations, three centuries of the artist family györgyi giergl
2007	venice , emerging identities! east

publications

1997	domus, milano n/795
1999	world architecture, london '80
1999	architekt, praha '99/1

2000	the history of hungarian architecture, /sisa, wiebenson/
2002/8	alaprajz '02/8
2003	octogon
2004	átrium
2004	public buildings, book, /f. cságoly/
2005/12	times journal of construction and design, /india/
2006	brick 06, callwey, /münchen/

education

2001-	design teacher at the technical university of budapest

public

2005	mész /association of hungarian architects/ presidency, international affairs
2006	uia competition committee member
2007	prime architect of abaújlak and szanticska

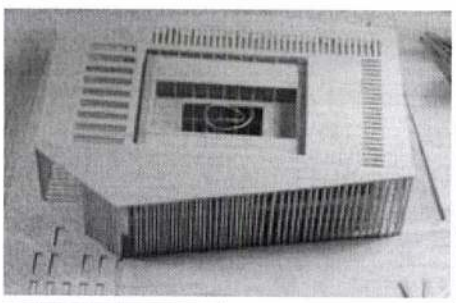
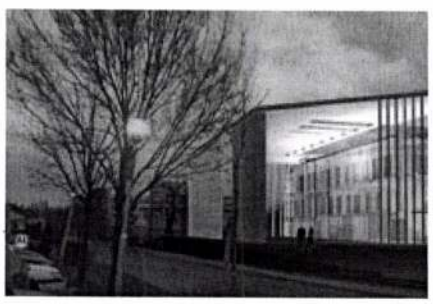

www.foldesarchitects.hu

nka Nemzeti Kulturális Alap N&n kft. Nagy Balint & tsai

támogatók • sponsors • budai építészműhely • c3 kulturális és kommunikációs központ alapítvány • dobai építésziroda • epítészforum • hap • htsait nyomda és kiadó • ligetterv • mányi istván építész stúdió • m-teampannon • műhely rt • nemzeti kulturális alap • oktatási és kulturális minisztérium • palatium stúdió • pro cultura urbis közalapítvány • puhl antal építész irodája • ras építész kft. • roth és társai építészműterem • studio metropolitana • vadász és társai építőművész kft

a kiállítás megtekinthető: 2008. március 31-ig
the exhibition is open to the public until 31 march 2008

következő rendezvény • the next program is
2008 03 19 • 19 03 2008
petri györgy terem • györgy petri hall
békés pál: csikágó • pál békés: csikágó

N&n galéria

1065 budapest, hajós utca 39.

36 1 302 45 96, 36 1 301 04 50, 36 30 934 73 89

galeria@nagybalint.hu

www.nagybalint.hu

a galéria látogatható hétfőtől péntekig 9-18 óráig

ettől eltérő időpontban és hétvégén telefonos egyeztetés alapján gyakorlatilag bármikor

the gallery is open to public from 9 am to 6 pm, monday to friday.

in accordance with compliance on telephone it is opened any time, including weekends

to unsubscribe • leiratkozás az értesítésről

alapnyom120x120.jpg	**Content-Type:** image/jpeg **Content-Encoding:** base64

Földes László

D Földes Artur

Földes Artur tervező, építőváll.,
VII. Hernád-u. 33. 421-697

Bptávb 1940 szept.
– 1942. jan.

Földes Attila

csoportkiállításon szerepelt Karcagon.

Szolnoki megyei Néplap 1967 aug. 12.

Földes Attila

Csoportkiállításon szerepelt Karcagon.

Szolnok megyei Néplap 1967. VII. 28.

D

Földes Béla

Földes Béla okl. mérnök, építő-mester, építési vállalkozó, VI. Felső erdősor 3. 221-034

Bptávb 1940 szept.

1942. jan.

Fehéregyház.

Az előtérben balra a kast
kel, jobbra pedig a községbel
A háttért hegyek foglalják el

FEHÉR: EGY: HAZ

Rm., mér. a vk. 9.6: 14

126-9

Vavrání
Vaga Dívá

1866
29
1895
29
1924
29
1953
29
1982
29
2011

14-13

Fk: Mendele Ferenc MAGYAR MÉDIA–FIPRESS 1986.

IGAZSÁGÜGYI ÉPÜLETEK MAGYARORSZÁGON A DUALIZMUS KORÁBAN

AZ OMF MAGYAR ÉPÍTÉSZETI MÚZEUMÁNAK KIÁLLÍTÁSA

MEGHÍVÓ

AZ OMF MAGYAR ÉPÍTÉSZETI MÚZEUMA

meghívja Önt az

IGAZSÁGÜGYI ÉPÜLETEK MAGYARORSZÁGON

A DUALIZMUS KORÁBAN c.

kiállítás megnyitására

MA !

A kiállítás helye: Budapest, I. Táncsics Mihály u. 1.
OMF Székháza

Megnyilik: 1986. augusztus 29-én, du. 15[h]. péntek

Beszédet mond: KATKÓ ISTVÁN író

A kiállítás megtekinthető naponta 9—18 óra között.

Földes Ede, építész Budapesten, ahol Scheiber Miklós (l. o.) építészszel közösen működik. A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő terveikkel vettek részt:

1912—13. téli kiáll.: Siklódi áll. elemi iskola, rajz. — Bottyáni áll. elemi iskola, rajz. — Tyukodi áll. elemi iskola, rajz.

1913. tavaszi kiáll.: Lévai áll. tanítóképző, temperafestm. — Szatmári Leszámítoló Bank, temperafestm. — Ipolysági posta- és adóhivatal, temperafestm. — Szatmári főgymnasium konviktusa, temperafestm.

1913—14. téli kiáll.: Szatmár városi bérház, rajz.

1914. tavaszi kiáll.: Állami főgymnasium Ipolyságon, rajz. — Szász lakóháza a Rózsadombon (Budapest), rajz.

Kiáll. tárgymutatók. — Magyar Építőművészet. 1907. 11. sz. — *Művészet.* 1908. 64. l.

1913 Nagybecskerek tanítás I. dij és megbízás

1914 Tarv bottyáni elemi iskolát

1907 tratmás nemzeti ipari szakisk 2. dij

1908 II városi kőgyhózhár 600 kor. dij

1909 Lévai tanító képző int. épitette

FÖLDES EDE építész [Ipolyság, 1880 - Bp.,1927.X.18.]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 52.p.

Földes Ede, építész (1880–1927).

A magyar századforduló építészet emlékei, IV. köt. (Szovjetunió és Csehszlovákia)

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 61. old.

Földes Ede

terverte a bottyáni elemi iskolát

Sváb Gyula ujabb állami népiskolák.
MMÉE Közl. 1914.
(24. 29. l. képpel

mint Földes és Scheiber emlitve
u. o. 24. l.

Sz-Sz

Földes Ede MDK

épitész

Tervkiállitás.
Vállalkozók Közlönye 1907. máj. 15. 5.o.

MDK

Földes Ede

építészmérnök

MMEKÉzl. 1927. 43-44. sz.
Gondnok kirendelése. 276. l.

MDK

Földes Ede épitészmérnök

MMÉE Közl. 1927. dec. 4. 304. l.

Elhalálozott tagok.

M.D.K.

Földes Ede, építész

tervei szerint épült fel
a bottyáni elemi iskola.

Svób Gyula: Újabb állami népiskolák

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1914. 48. köt. 29. old. 50. á

MDK

Föbdes Emil

Magy. Épitőművészek Szöv. közgyülése.

Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

MNK

Földes Ede előadó

Nagy. Építőművészek Szöv. közgyülése.
Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

MDK

Földes Ede, müépitész, lévai tanitóképző intézet terve

Vállakozók Közlönye, 1908, okt. 28. 8 l.

M.D.K.

Földes Ede, építész

második díjat nyert a lévai városi vigadó pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

márc. 6. sz. 11. old.

M.D.K.

Földes és Schéiber

bpesti építészek

600 K-ás első díjat

nyertek a szatmári

közkórház pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII Évf.

dec. 4. sz. 8. old.

Földes Edes építesi M.D.K.

és Scraiber Miklós
tervei alapján építendő
Szatmárnémetii r.k. fő-
gimnázium internátusá-
ra kiírták a versenytár-
gyalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

szept. 2. sz. 11 old.

Földes Ede, építés

M.D.K.

či Schreiber Miklós
körös terve második
díjat nyert a szatmár
németi ipari szakis-
kola pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

aug. 14. sz. 13. old.

Földes Ede, építész M.D.K.

nyert megbízást a
lévai tanítóképző inté-
zet megtervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

ort. 21. sz. 9. old.

Földes Ede, építész M.D.K.

és Scheiber Miklós
bpesti építészek nyertek
megbízást az Ipolyságon
építendő körségi bérpalo-
tára, melyben a pósta- és
távirda, s az adóhivatal
is elhelyezés fog nyerni

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

márc. 8. sz. 12. old.

Földes Ede, bpesti építés M.D.K.

és Scheider Miklós tervei szerint építendő lévai tanítóképzőintézet és internátus munkáira kiírták a versenytárgalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

jul. 7. sz. 10.old.

M.D.K.

Földes Ede, Bpesti építész

és Schaiber Miklós közös terve első díjat és kivételi megbízást nyert a nagybecskereki sinkáz pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

márc. 19. sz. 13. old.

M.D.K.

Földes Ede, építész

és Sekeiber Miklós nyertek megbízást az Ipolyságon építendő állami főgimnázium épületének megtervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

jul. 8. sz. 13. old.

MDK

Földes Ede

Mérnök és Ép. Egylet lévai vigadóépület tervpályázaton
II. dijat kapta.

Müvészet 1907, 134 l.

MDK

Földes Ede és Scheiber Miklós, építész

II. díj.

Magyarmépitőművészet, 1907. 11. sz. képek 30, 31 l.

Földes Ede, építész

M.D.K.

Két tervvel vett részt a Magy. Mérnök- és Építészegylet felhívására rendezett lőssi emlékmű kiállításon.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1915. XXXVI. évf.

dec. 22. sz. 8. old.

Földes Ede épitész.

Művinet.

VI. évf., 1907.

134.

MDK

Földes építész

a szatmári városi közkórház tervpályázatán ~~fő~~

600 korona jutalom

Művészet 1908. 64 l.

Művészi díj: Városi közkórház terpályázata

Szatmár

Földes építész

Művészet VII. évf. 1908. 64. l.

Földes Ede iparmüvész.

Művészet.1907.268.l.

MDK.

Földes Ede épitész.

A szatmárnémeti áll. ipariskols tervpályázatán a II. dijat kapta.

Müvészet, 19o7. 268. l.

Földes Ede

~~Műcsarnok~~
~~1914. tav. kiáh. 634, 635~~ ✓

A Ház.

1911. 9-10. sz.

képek és
alaprajzok

Szinnyei József, id. VI. 164.

M.D.K.

Földes Ede, építész

Gyöngös újjáépítésével kapcsolatban családi házakra kiírt tervpályázaton második díjat nyert.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1918.évf. 23.sz.
181. old.

Földes Ede
épitéz

l –

Tér és Forma

1927. 5. n

3. l.

gnak , hivatalnak és intézetnek.

M D K

Földes Edé 500 koronás második dij

Gyöngyös ujjáépitése. ÉI.-ÉM. /23.sz./ 1918.jun.21.

MDK

Földes Ede

A szatmárnémetii ipari szakiskola tervpályázatán a második dijat Földes Ede és Scheiber Miklós nyerték el.

Magyar Épitőművészet 1907. 9.sz. 23.l.

MDK.

Földes Ede müépitész: A szatmárnémeti tervpályázaton II. dijat nyert.

Magyar Iparmüvészet. 19o7. 264. l.

Földes Ede

építész.

Szül. Ipolyság 1880.

Oklevelet nyert 1902.

Névjegyzműegyetem 7. l.

1876

9 8 4

13 ✓ 13 ✓ 11½ ✓ 0 2150

12½ ✓ 15 11½ ✓ 11½ 0 2150

Földes Ede

épitész

Bul. 1880. Ipolyságon

+ 1927 okt. 18.

A bpesti műegyetemet

végezte 1902-ben

Kismarty Lechner

Jenő körlése

1953. nov. 23.

OMK.T. 1934 dec. 1935 jan. jub.:

Állami iskolák

Magán épületek

1918 Kronprinzi családi
lakóhárak 2. díj

1919 Bp vörös május díszítő
munkáiban részvétel
Vermező, szenetár

1926 Bp szfo Tőrös u. bérkar
3 díj

Földes Ede
épitész

rod
s

Lechner J: A
Mast aba 40 évvel
ezelőtt.
hiszirat.
1927

3. l.

mikor halt meg?

1927 okt. 18

Lechner Jenő talán
Andja

JÓZSEF KIRÁLYI HERCEG ŐFENSÉGE
ALCSÚTI UDVARTARTÁSA

Igen t

Amidőn az uto
küldött 450
szerencsém tu
ra és restaurál
hettem még jel
Külföldi ü
18. ám érkezi
Amind Ő k
referálni fo

MDK

Földes Ede és Szabolcs Ferenc

Építészet és Építőművészet 1912. 11. sz. 4-44
3.1.

MDK

Földes Ede

Szatmári faipari szakiskola .Közös terv Scheiber Miklóssal.Repr.a főhomlokzat, földsz., I.em. rajzokról. 22.old. II.dijat nyert.

Magyar Épitőmüvészet 1907. 11.sz.

Földes Ede

épitém

egy terv, II. dij

1918.)

MÉM. Gyöngyösi fölöltimtes

lakóhárak terv. a)

4. l. 18, 19. l.

műszaki rajzokkal

I. – II. képes tábla

Budapest
M. T. Akadémia
1875

Földes Ede

épitész

az alabbi terv. III. dij.

Magyar Épitőművészet.

1926. 7–8. sz.

(Budapest székesfővárosi Török-utcai bérház terv. pályázata, mű-szaki rajzokkal.)

Földes Ede, ,ep. MDK

Az Orsz. Lakásépitö Tanács hat áll. bérházra hat csoportban jelölte ki. az épitészeket.
Fenti a III. csoportba tartozik.

,; Az áll. lakásépitö akció.
MPM 1925. XXV.évf. 1-3.sz. 30.1.

Földes Ede

Major Máté publikálja a "Magyar Mivészi Munka" társaság alapitó iratát, melynek fotokópiáját Vágó Pétertől kapta meg. Az irat aláirói: Lechner Ödön, Kozma Lajos, Vágó József, Jonas Zsigmond, Földes Ede, Málnai Béla, Schreiber Mihály, Fémes Beck Vilmos, Lajta Béla, Janszky Béla. A végrehajtó bizottság tagjai Jonas, Lajta, Málnai, Vágó és Neuschloss Kornél. Kelt 1913. júl. 23.

Magyar Epitőmüvészet, 1969. 2.sz. 53. l.

MDK

Földes Ede, Scheiber Miklós

Lévai áll. tanitóképző, temp.

Szatmári leszámitoló bank, temp.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat.
87.l.

Földes Ede MDK

Ipolysági posta- és adóhivatal, temp.

Szamári főgym.konviktusa, temp.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Földes Ede, Scheiber Miklós

Ipolysági posta- és adóhiv. temp.

Szatmári főgimn.konviktusa, temp.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 87.l.

Földes Ede MDK

Lévai áll.tanitóképző, tempera

Szatmári leszámitoló bank, temp.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Földes Ede, Scheiber Miklós

Ipolysági posta- és adóhivatal, temp.

Szatmári főgym. konviktusa, temp.

KMT 1913. tav. kiáll. 87.l.

MDK

Földes Ede, Scheiber Miklós

Lévai áll. tanitóképző, temp.

Szatmári leszámitoló bank, temp.

KMT 1913. tav. kiáll. 87.1.

Földes Ede MDK

Szatmár városi bérház, rajz

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Földes
építész

Tervei a tavaszi Tárlaton

Bálint Aladár. Művészet Körből
Grafikai Szemle 1914 évf 47. 86 l

MDK

Földes Ede építész

A Megfagyott Muzsikus extra száma a 39. évford. 1898-1937. 15. l. képpel.

Földes Ede MBK

épitész
Állami iskolák, Magánépületek

Mücsarnok 1934 dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Földes Ede

Állami főgimnázium Ipolyságon,rajz

Szász lakóháza a Rózsadombon, rajz

Mícsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Földes Ede MDK

Jubiláris épitészeti kiállitás a Mücsarnokban.
Épitőmesterek Lapja. A Munkaadó. 1934. dec. 13.

Földes Ede

Müvei kiállitásokon: OMKT. 1912-13.
téli: Siklódi áll. elemi iskola, Bottyáni áll. elemi iskola, Tyukodi áll. elemi iskola, rajzok. - 1913. tav.: Lévai áll. tanitóképző, Szatmári Leszámitóló Bank, Ipolysági posta- és adóhivatal, Szatmári főgimnázium konviktusa, templomok. - 1913-14. téli: Szatmár városi bérház, rajz. - 1914. tav.: Áll. főgimnázium Ipolyságon, Szász lakóháza a Rózsadombon/Bpest/, rajzok. - 1934. dec.-1935. jan.: Állami iskolák, Magánépületek.

A Ház. 1911. 9-10.sz./Képekkel és alaprajzokkal./ - A Megfagyott Muzsikus extra száma a 39.évfordulóra. 1898-1937. 15.l. /Képpel./ - Épitő Ipar. 1913. 136. l. /Tervpályázatok eredménye./ - Épitő Ipar-Épitő Müvészet. 1918. jun.21. /Gyöngyös ujjáépitése./ - 1929. 67.l. /H.I.: A kommunista máj.1. tizéves évfordulóján./ - Lechner J.: A Masztaba 40 évvel ezelőtt. Kézirat. 1937. 3.l. - MÉM. 1907. 9.sz. 22.l. /Kép és alaprajzzal./ - 1913. 3.sz. 32.l.- 1918. Gyöngyösi földszintes lakóházak tervpályázata. 4,18,19.l.

/Müszaki rajzokkal./ - 1926. 7-8.sz. /Bpest sz.fv.Török-utcai bérház tervpályázata, müsz.rajzokkal./ - MMÉE Közl. 1927.nov.6. /Gondnok kirendelése./,- dec.4. /Elhalálozott tagok/ - Makoldy J.: Bpest diszitése máj. 1.-én. ÉI-ÉM. 1919.máj.4. - Müegyet. Névj. 7.l. - Müv.l. 1908. 64.l. /A szatmári városi közkórház tervp./- Sváb Gy.: Ujabb állami középiskolák. MMÉE Közl. 1914. 24,29.l. /Képpel./ TésF. 1927. 5.sz. 3.l. - Vállalkezók Közl. 1907.aug.21. /Két tervpályázat/ ,- nov.27. /A szatmári városi közkórház tervp./ - 1908.jun.3. /A M.Épitőmüvészek Szöv.közgyülése./,-

Sz-Sz. /Korábbi bibliográfiával./

okt.28. /Tanitóképző épitése Léván/

- 1909.jul.7. /U.a./

Építészet

Világi

Földes, óbudai Dunapart ,terv

Tér és Forma, 1935 VIII. 93

Földes Emília művészettörténész

„30 év magyar művészetéből" címmel megnyílt a Történeti Múzeumban lévő kiállítást Egri Margit és Földes Emília rendezte.

Láttuk Gallottuk.

1977. VI. 26. Petőfi 11.38 (K. Jné)

Földes

III. Orsz. karikatúra biennálé.

M. Nemzet

1987. X. 5.

Földes Emília, művészettörténész

A Budapesti Történeti Múzeum kiscelli részlegében új, állandó kiállítás nyílt abból a gazdag várostörténeti és képzőművészeti anyagból, amely ezen intézmény gyűjtőkörébe tartozik. A rendezők Földes Emília és Mattyasovszky Péter jó érzékkel és megfontolva válogattak az 1686-tól mindmáig terjedő művelődéstörténeti kollekcióból.

Losonci Miklós: Képzőművészetünk múltja és jelene a kiscelli múzeumban.

Népújság (Heves), 1983. okt. 29. 6. old.

Földes Emília, művészettörténész

A Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli részlegében
új állandó kiállítás nyílt, mely épszen választékossá-
ga miatt is feltűnést keltett. A szudérok, Földes Emi-
lia és Mattyasovszky Péter jó érzékkel válogattak az
1686-tól mindmáig terjedő művelődéstörténeti kol-
lekcióból.

L.M.: Századunk üzenete.
Kisalföld, 1983. okt. 29. 8. old.

1021

Földes Emília
műsortörténész

1980.IV.5.Petőfi, 10.00/KJné/
Szombat délelőtt

- A betyártörténet után most ismerkedjünk olyan tárgyakkal, amelyek hajdanán feltehetőleg a betyárok érdeklődését is felkeltették. Hajdani pest-budai ötvösök munkáit állitották ki a Budapesti Történeti Muzeumban, ahová most Juhász Judit kalauzol el.

- Az embert kivánesivá teszi, hogy egy mai fiatalembernek mit jelentenek ezek a mult századi ötvös munkák ?

- Nekem véletlenül sokat, mert magam is ötvös voltam.

- Volt ?

- Veltam

- Már tul van rajta ?

-Most szobrász restaurátor vagyok jelenleg.

- Akkor azok a gótikus szobrok a folyosón talán most jobban érdeklik, mint itt ezek a multszázadi ötvös tárgyak ?

- Ha szép akkor az is érdekel, meg ez is

- Nézze meg velünk együtt a kiállitást !

- Köszönöm szépen. Szomolányi Péter vagyok

- A kiállitás rendezője pedig ?

- Földes Emilia vagyok a Budapesti Történeti Muzeum Képzőművészeti osztályának a dolgozója.

- Ez a sok ezüst mind zöldbe ágyazva látható itt a kiállitáson. Melyiket emeljük ki itt ebből az első sorozatból?

- Ezt a kis domboritott képecskét talán, nekem ez tetszik. Persze ez kinek-kinek más.

- Ez egy angyal üdvözletet ábrázoló dombormü és azért is örülök, hogy pont ezt a tárgyat emlitette ebből a vitrinből, mert szinte egyedüli dombormü ami a XIX.században készült.

- Látom van akasztója is, esetleg a falon lógott. Egy vallásos családnak a személyi tárgya lehetett.

- Ez viszont már kifejezetten használati tárgy lehetett ez a két kis ibrik, ugye ?

- Igen, feltehetően tejszines kannáknak készültek. Egyébként az egész korszakra elsősorban a polgári megrendelő a jellemző. Számos teáskanna, különböző gyümölcstartók, cukortartók, gyertyatartók készültek ebben az időszakban, ugyhogy a polgári rétegnél, a köznemességnél szinte általános mindennapivá vált a XIX.században az ezüst tárgy. Azt hiszem státusz szimbólum jellege volt.

- De beszéljünk egy kicsit az ezüstről mint anyagról ! Mint a megmunkálás tárgyáról. Milyen anyag az ezüst az ember kezében ?

- Elég könnyen alakithatók a fémek közül, lágy, könnyen lehet kalapálni, domboritani. Azt olvadás pontja is megfelelő és az esztétikai értékei mondjuk azok sem utolsók. Nagyon szép szine és fénye van, mindenképpen hozzáférhetőbb, mint egy aranytárgy. Szóval az is számit, jobban elterjedhetett. Itt látok egy olyan tárgyat, ami még eddig nem volt az elkészitési technika szempontjából. Ez füstölő?

- Nem, ampolna, örökmécses.

- Bocsánat

- Örökmécses, de csipkeszerü finomsággal elkészitve.

- Igen, ugy nevezik, hogy filigrán technika a mi szakmánkban. Nagyon vékony drótokból, helyesebben huzalokból hajtogatják ki az ornamentikát és forrasztják össze, ez egy nagyon munkaigényes és sok türelmet, figyelmet igénylő technika. Mert a forrasztás közben ez a nagyon vékony ezüst drót könnyen elolvad és az addigi munka egy pillanat alatt kárbaveszhet.

- Mitől kapja ezt a csodálatosan szép fényét ?

- Az elkészités után letisztitják a forrasztás alatt keletkezett oxidokat ilyen ugynevezett páccal, ami kénsav és viznek a keveréke és utána kerül sor a fényezésre, csiszolásra

- Erre azután már olyan szépen rakódhat az évek, évtizedek, évszázadok alatt a patina ugye ?

- Igen, amit nem mindenki szeret, mert le szokták időnként tisztogatni. Csak régen ennek a szidol volt az eszköze, amit most főleg muzeumi gyakorlatban nem ajánlanék

- Nem is szidoloztunk semmit

- Látszik

- Egy kagyló alaku tálkán valami olló szerüség?

- Koppantó olló a tálcájával, gyertya eloltására szolgáló eszköz volt

- Nagyon szép formát is kapott

- No és az a kis mütyürke ott vajon mi lehet ?

- Gyürütartó

- Gyürütartó, mint egy kis miniatür fogas több lépcsőben, egy angyalka tartja térden állva egy tálcán ugye, jól látom ?

- Igen, ami feltehetőleg vagy a jeggyürü elhelyezésére szolgált az a bársony párnácska, vagypedig a családi pecsétgyürü elhelyezésére

- Körbe lehetett aggatni ezeket az aprócska fogasokat a gyürükkel ugye ?

- Igen, egyébként az itt látható mosdótál és kancsó szent péteri munka ebben a vitrinben.

- Ott láttam üveggel kombinált ezüst tárgyat, ugy látom két kancsó van benne

- Ecet és olajtartó.

- Az ötvösségben az régi dolog már, hogy arra érdemes tárgyakat befoglalni fémbe. Például ivókürtöket, amik szarvból készültek ötvös munkával diszitettek és tették szebbé.

- És ezek a kis szelencék ? Látom felirat is van rajta, eszterházy dij 1847

- Lóverseny dijak

- A boldog tulajdonos azt hiszem nagy győzelmeket őrizhetett ezekkel a tárgyakkal

- Nem tudom ki lehetett a boldogabb, aki ezt nyerte, vagy pedig aki a pénzét visszakapta a futamon.

- Van különösebb utmutató az idelátogatóknak, hogyan közeledjenek mult század ötvös munkái felé ?

- Én ugy érzem nem kell. Szemet gyönyörködtető tárgyakat láthat

- Szomolányi Péter is egyetért ?

- Nem. Nem elég ha csak nézi az ember, azért illik bizonyos dolgokról tudni. És valahogy nemcsak szentpéteri és csellini van a világon, hanem van még sok más is, akik megérdemlik hogy ismerjék a nevüket.

FÖLDES Emília miivtát.

KÖHIDI Erika: Hol vagy mecénás? : Támogatokat keres a Fővárosi Képtár. [beszélgetés Földes Emiliával]. = Heti Budapest, II. évf. 23. sz. 1991. jún. 23. 18-19. p. ill

– Kiscelli Mús.

Maskenkonsole aus dem Schloß Buda. Budapest, BTM

Guarino
Darstellu
Kreis he
seit 141
moribus

✝

A gyászoló család és a Budapesti Történeti Múzeum fájó szívvel tudatja, hogy hosszan tartó, súlyos betegség után, életének 57. évében

Mahrerné Földes Emília

2002. július 20-án elhunyt.
A temetési szertartást 2002. augusztus 12-én, 15 órakor tartjuk a budapesti Szent István Bazilikában (V. ker. Szent István tér 1.)

Gyászolják szülei, férje, fia és családja, valamint mindazok, akik ismerték és szerették.

Táviratcím: 1113 Budapest, Kökörcsin u. 2.
Kérjük a gyászolókat, hogy együttérzésüket egy szál virággal fejezzék ki.

Földes Ferenc

Részt vett azon a kiállitáson, amelyet a miskolci és diósgyőrvasgyári Dolgozók Képzőművészeti Szabadiskolájának növendékei rendeztek a szinház előcsarnokában 1949-ben a könyvnap kapcsán.

Északmagyarország 1949. jun. 19. 4.l.

D. Földes Ferenc

Győr 1700 - 1763

l. L.)

Jankó Ötvös-apródok

7. l. Győri a 16-19. Sz.-ban, Győr, 1938

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Földes Gyöngyi

festő Pestszentlőrinc

Műcsarnok

1931. őszi tárl. XIII. 369.

Földes Gyöngyi

festő

Műcs. Hiá'l, 1931 tól
Pipics 112. l

Prunkgefäß des Anton Losonczi. Arbeit des Franz Képtró
Museum zu

A Kolozsvári Toldalagi-Korda ház főhomlok

Äußere Ansicht im Hof des Hauses ~~Kolozsvári~~ Toldalagi-K

1. Magyarvalkó (Kalotaszeg)

2. Hadad: ref. templom szószéke br. Wesselényi Ferenc és
(Sipos Dávid

3. Vista: ref. templom legénykarzata. Gyulai A.

4—5. Kolozsvári: Farkas-utcai ref. templom szós

1. Magyarvalkó (Gegend von Kalotaszeg)

2. David Sipos: Kanzel der reformierten

3. Johann Gyulai Asztalos: Empire der reformierten

~~1. Benedikt Kőfaragó: Ornamente von der Kanzel der r~~

1. Benedikt Kőfara der Kanzel der reformi

nház. A földi Asztal

Földes György

textil

1926.

Ennisk 1930. 83 l.

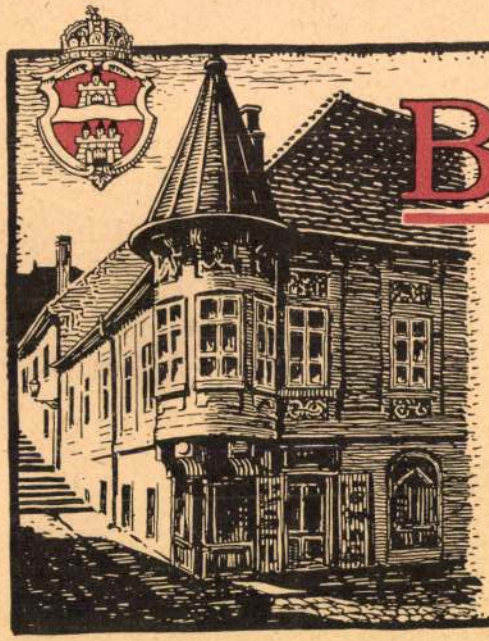

A RÉGI BUDAPEST

ALT-BUDAPEST
L'ANCIEN BUDAPEST
THE OLD BUDAPEST

I. SOROZAT
FOLGE
SERIE
SERIES

Kiadja a Műemlékek Országos Bizottsága. — Herausgegeben von der Landeskommission der Baudenkmäler. — Edition de la Commission des monuments historiques. — Edition of the Commission of artistic monuments.

M.D.K.

Földes Gyöngyike

A Szinházi Élet jelmezpályázata részére tervezett jelmez-rajzát hozza a lap "Lelki klinika" névvel.

Szinházi Élet. Bp. 1927. márc. 10-17.
XVII. évf. 11. sz. 86. lap.

MOK

Földes Gyöngyi, festő,

fel szerepelt az 1931-es tárlaton.

(97) Magyar Akvarell- és Pastellfestők Egyesülete.

Képzőművészet. 1931. 43-44 sz. 186. l.

Telefon Uppsala [illegible]

Tel. Handel 1931 - [illegible]

(97) Kapp-Aktiebolaget Stockholm-Uppsala

Telegramadress: Kapp Stockholm

Földes Gyöngyi

MDK

Tanulmányfej, ceruza

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

Földes Gyöngyi, festőm. MDK

369. Tanulmányfej. Ceruzarajz.

A Magy. Akv.- És Pasztellfestők Egyesülete.
Műcsarnok. - XIII. terem. Kat. 40.l. Évsz.?

Földes György

Carmina Burana c. könyv
kötéstervét és typográfiáját
tervezte

I. díjat nyert

A szép magyar könyv, 1960, 27 old.

Földes György

Spies: D. Faustus János c. könyv kötéstervét: készítette

I díjat Kapott

A szép magyar könyv, 1960, 19 old

MDK.

Földes György

Kiállitási kritika

Zalai Hirlap 1965 juni.8.

Földes György

Kérvitette Erkel Ferenc: Hunyadi László c. műve barkoló és kötéstervét.

Díjakott /„Kép magyar könyv 65"/

Magyar Grafika 1968 mell.

Földes György

Lemmitette Révén Lánló: Dalok Le-
ninről c. műve kottájának kötéster-
vét.
Díjazott (n. kép magyar könyv 69.a)

Magyar Grafika 1969 nell.

MDK

Földes György
keramikus

A zalaegerszegi kiállításon
várói szerepeltek

– Takács István: A dél-dunántúli képzőművészek
első kiállítása
Napló, 1965. jún. 13. 6. lap

Földes György

Neruda: Elemi ódák c. könyv kötését tervezte

Dinsérétet kapott

A szép magyar könyv, 1961, 20 old.

MDK.

Földes György

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 juni.13.lap 6.

MDK

Földes György, [tipográfus!]

A második napon tartok előadást az Ofszet nyomtatás a könyvgyártásban címmel.

B. Gy.: Több mint negyven ország könyvtermése a lipcsei nemzetközi könyvművészeti kiállításon 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. júl. 6.

Földes György [tipográfus?] +IDG

A megnyitó ünnepségre utazik.

–: Kétszázötven magyar könyv a lipszei könyvművészeti kiállításon 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. júl. 1.

Földes György

Éluard verseinek kötéstervét

Készítette

Dicséretet kapott

A szép magyar könyv, 1960, 29 old.

Földes György

József Attila: Külvárosi éj
c. könyv kötéstervét készítette
Dicsérettel kapott

A szép magyar könyv, 1960, 29 ne

Földes György

Pablo Neruda: Elemi ódák c. verseskötethez kötéstervek.

Reprodukció.

A szép magyar könyv, 1961.

Földes György

Jónyi Attila: Kulvárosi éj.
c. könyv kötésterve (repró)

A nép magyar könyv, 1960, 91 old.

Földes György

Carmina Burana c. könyv

tipográfáit sedala (Szegő

A szép magyar könyv, 1960, 86 sed.

Földes György

Színes: D. Faustus János c. könyv
védőborítója (rajzé)

A nép magyar könyv, 1960, 65 old.

Földes György

szitész.

Szül. Ugyest 1899.

Okleselet nyert 1923.

Névjegyzmüegyetem 7. l.

11½ ⊘ 6.

11½ 13 ✓

12½ 13 ✓ 12½ 11½ ⊘ 6.–

13 ✓

11½ ⊘

Földes György

Földes György építészmérnök, építőmester irodája, Ujpest, Árpád-út 118. ○294-043
Lakása, Ujpest, Kossuth-u. 44. 295-249

9

Bptávb 1940 szept.
– 1942. jan.

ellátott ajánlataikat a kitűzött
9 óráig a községi biróhoz adják
jz, műszaki művelet és részletes
özségjegyzői hivatalnál megtekint-

nes m.] (Artézi kut furása.)
; külterületén egy artézi kut furása
séggel engedélyeztetett. A kut furása
s 7-én d. e. ½10 órakor tartandó
kiadatik. Felhivatnak, kik ezen mun-

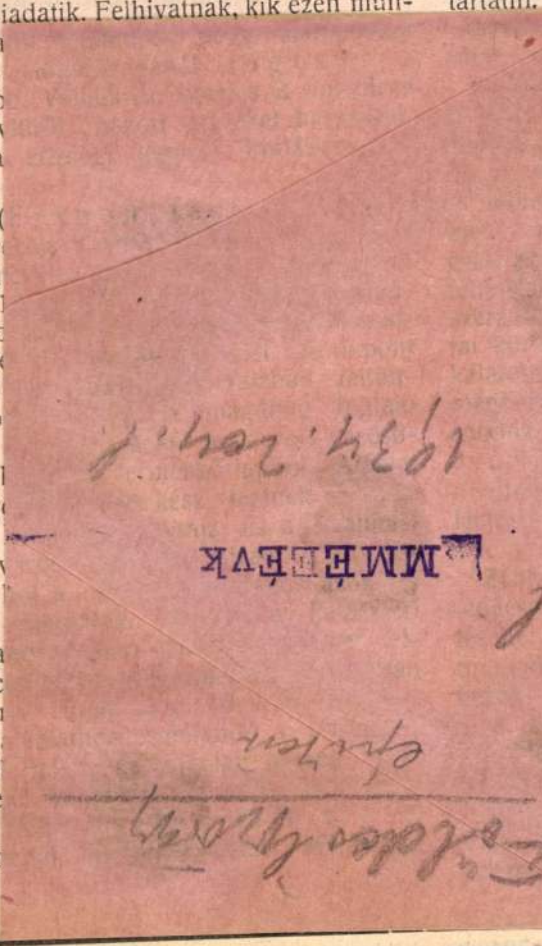

lakóház pedig tető alá k
összeg a következő: kő
14 f, ácsmunka 2893 k
összes egyéb munkálato
pénzül a vállalati össze
község pénztáránál letét
senytárgyalás a nagyl
augusztus 19-én
tartatni. A terv és köl

MMÉÉVK

1934. 204. 1

tájkerte

eltételek nevezett állam
gtekinthetők.
n.] (Vendéglő épi-
ég előljárósága árlejtést
tendő községi vendéglő
lataira Az építési terv
an tekinthető meg. Az
30-án megkezdendő s
endő. Az 1 k bélyeggel
ánd község előljáróságá-
13-án d. e. 10 óráig
a vállalati összeg 5% át
özségi pénztárba befize-
látandó el. Az ajánlatok
áróság augusztus
dönt. Ki a vállalatot el-
korcsmaházat (3 szoba,
el fedve) 1000 koronáért
tett téglát és jó épület-
álhatja. Egyéb feltételek
k ki.
épitése.) A székely—
ut 4—5 km. szakaszán
se 4907 k 57 f, ugyan-
akaszán levő 2. sz. hid
erejéig engedélyeztetvén,
céljából augusztus
vármegyeház kis tanács-
Nyiregyházán tartandó
tetik. Felhivatnak, kik
ályázni szándékoznak,
ispáni iktató hivatalnál
thoz az ajánlati összeg
tpénznek a nyiregyházai
örtént letételét igazoló
rvek, szerződési minta,
elek a nyiregyházai m.
talban megtekinthetők.
ezettől eltérő vasbetétes

helyreállitás.) A
végrehajtandó s 1731 k

tárgyalás tartatik. Az ajánlatok a kö
ságához a fenti napon d. e. 9 ó
be. Bánatpénzül a 15115 k kikiálta
a községi előljáróságnál leteendő.
költségvetés es feltételek a község
nál megtekinthetők.

Csebza. [Torontál m.] (Kutfur
község előljárósága egy artézi esetle
furat. Felhivatnak, kik ezen kut furá
hajlandók, hogy ajánlataikat a
15-ig a községi előljáróságnál nyuj

Kolozsvár. (Iskola épité
telkén.) A bogártelki állami
épitésének biztositására árlejtés hir
irányzat 16600 k 93 f. Felhivatnak
hogy ajánlataikat augusztus
11 óráig a kolozsvári m. kir. ál
hivatalnál adják be. Az 1 k bélyeg
ajánlathoz az ajánlati összeg 5
megfelelő bánatpénznek letételét
hivatali nyugta csatolandó. A mű
letek és vállalati feltételek a koloz
államépitészeti hivatalnál megtekint

Nagybecskerek. (Hitközség
épitése.) A nagybecskereki r.
régi épületének lebontására és ujon
épitésére árlejtést hirdet. Az ajá
Annau Ernő hitközségi alelnök
becskereken augusztus 7-ig
Ajánlat az összes munkára vagy m
kint külön-külön tehető. Terv és k
hitközségi irodában betekinthető.

Pancsova. (Kotrási munk
csovai állami téli kikötőben végre
mintegy 70000 m³ kotrásból álló m
augusztus 19-én déli 12 ór
csovai m. kir. folyammérnöki hivatalb
tárgyalás fog tartatni. A pancso
mérnöki hivatalnál megszerezhető a
kiállitandó ajánlatok a jelzett napon
óráig nevezett folyammérnöki

Földes Gyula, építész

Földes Gyula barokképítészete nem egy felmelegített neo-neoklekticizmus, hanem műemléki tanulmányokon alapszik. 1914-15-ös években Pozsony környékén felmérte az akkori copf és későbbi barokk palotákat, épületeket és így első kézből ismerte a barokknak a formakincsét és mélyebb mondanivalóját is.

Látogatóban Radó Jenőnél.

1978. márc. 31. TV. 22.10 /V Gné/.

Földes Gyula

MDK

Repr:

"Gschwindt likőrkülönlegességek" 192?

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

37. kép.

D

Földes Gyula

építész.

Szül. Deáki 1899.

Oklevelet nyert 1925.

Műegyetem 7. l.

13 | 12½ | 12½ | 12½

4

3

2

11½ 13

13

13

1

11½ 13

12½ 13

Földes Gyula MDK

Gschwindt Emikörkülönlegességek, repr.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Földes Gyula

Gschwindt likörkülönlegességek. 192?.
című plakát repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat.

Földes Gyula
Grafikus

M.D.K

Méltatás.

Oplunachu Anna: Bortnyik Sándor hetven éves
Művészet, 1963. december - 5 lap

FÖLDES Gyula épitész

közös munkájukról, a sopronâ katonai reál. kápolnájáról

ERÉNYI Iván: Menyhárd István. Bp.,
Akad.K., 1990 27 - 28.p.

zefogott formanyelvü, vagy éppen
angvételü szobrászat foglalta
ért a befelé fordulással, a kö-
öny mind erősebb eluralkodásával.
sze tagadja az antropocentrikus
umánus világgal a prehumánus
ánus világot kivánják szembenál-
et, mint jelentésteli értékstruk-
stipust jellemzi Aradi Nóra: Ön-
művészetünk csiszoltabb techni-
realista fejlődés eredményét lát-

Földes Imre, zenetörténész 2) Folytatás.

A Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1985–86.

Május 9. „A zene mozgó építészet" – Földes Imre előadásának első része.

Május 22. „A zene mozgó építészet" – Földes Imre előadásának második része.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, hátsó, belső borítón.

A képzőművészeti szakközépiskola szobrászszak hallgatója

1021

Autóstoppal

„MASZEK"

képzőművészeti tábor Hollókőn

Degeszre tömött hátizsákok, szíjon lógó pokrócok, becsomagolt sátor, hatalmas rajzlaptartók — így fest az útmenti látványosság leltára. Akik pedig a csomagokhoz tartoznak: három fiatal. Előtérben hatalmas tábla, rajta a színes zsírkrétával írott kérelem: „Vegyen fel a platóra — Hollókő".

Készséggel állnak rá a beszélgetésre. Sorra bemutatkoznak. Földes Ildikó, a képzőművészeti szakközépiskola hallgatója, szobrász szakon. Gspann Károly ugyanitt ötvösművészetet tanul, Seres András pedig szobrásznak készül. Valamennyien budapestiek.

— Alkotás végett utazunk — így summázza röviden az országúti vándorlás célját Seres András.

A trió „hölgy"-tagja arra ad magyarázatot, miért éppen Hollókőre utaznak — autóstoppal.

— Több mint egy hónappal ezelőtt osztálykiránduláson jártunk a faluban. Rendkívüli módon megragadott minket a méltán híres falu. Megcsodáltuk népi építészetét, a gyönyörű környezetet. Rögtön elhatároztuk, hogy ide visszatérünk, ezernyi dolog kínál nagyszerű alkalmat a munkára, az alkotásra.

Gspann Károly szavaiból az is kiderül: nem lesznek teljesen ismeretlenek a faluban:

— Megismerkedtünk a falu kultúrosával, Liszkai Zsuzsával. Szenvedélyes néprajzos és most talán lehet közös munkánk is. Tervezi a temetőben egy „kerti múzeum" létrehozását. Ennek segítésére szívesen restaurálnánk az oda szükséges faberakatokat.

Reggel hat órakor indultak Budapestről, beszélgetésünkre kilenc óra tájban került sor a 21-es főút és a szécsényi országút találkozásánál.

— Egyikünket egy motoros hozta, kettőnkön egy Skoda gazdája „könyörült" meg. Nem riasztotta el a sok csomag sem. Köszönet érte. Én ilyen módszerrel egyébként már gyakran kirándultam a Balatonhoz és a Velencei tóhoz. Ha most eljutunk Hollókőre, felverjük a sátrunkat, berendezkedünk. Aztán kezdődik a munka, a festés és a faragás.

Földes Ildikó után Seres András még a „maszek" képzőművészeti tábor tervezett idejéről szól:

— Úgy gondoltuk, hogy két hétig maradunk. Reméljük, semmi ok nem lesz a rövidítésre.

— Csak ha elfogy a pénzünk! — kiáltja a másik kettő.

Lovas kocsi kanyarodik be a főútról. Öregember hajtja az egy szem pacit. Lesi a nagybetűs táblát, megáll. Vidám rohanás a csomagokhoz, kapaszkodás a „platóra".

— Csak ide, az erdő alá megyek — mondja az öreg.

— Erdő?! Hurrá! — csatakiáltásszerű a válasz.

Tarka és vidám terhével lassan kocog a lovacska a partnak. A megyénket megismerni, a megörökítésre méltót fába faragni, vászonra festeni kívánók pedig elégedettek a fuvarral.

(k. k. g.)

NÓGRÁD

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 187-748, 310-726

1977 JUL 13

„Tankolás”,

Autóink jelenlegi motorjai tulajdonképpen egyetlen szempontból sem felelnek meg a korszerű követelményeknek: hatásfokuk rossz, működésük bonyolult, zajosak és kipufogó gázuk veszélyesen szennyezi a levegőt. Akkor miért gyártják ezeket a motorokat? A választ könnyű megadni: mert még nincs jobb, legalábbis sorozatgyártásra érett konstrukció.

Ma még senki sem tudhatja bizonyosan, hogy mi hajtja majd a jövő autóját. Abban azonban mindenki egyetért, hogy milyen motor nem hajtja majd: a jelenlegi belsőégésű dugattyús motor. A szakembereknek az a véleményük, hogy a jövő autójának hajtására a villamos rendszernek van a legnagyobb esélye. Tudott dolog, hogy a megvalósítás egyetlen, s jelenleg kétségbeejtően nehéznek látszó akadálya az energiaellátás. Manapság ugyanis még az a helyzet, hogy egy négyszemélyes villamos autónak 350 kilométernyi út folyamatos megtételéhez 2,5 tonna (!) súlyú ólomakkumulátorra van szüksége; benzinmotoros testvére ugyanilyen hosszú úton 40 liter benzint fogyaszt, amelynek súlya 35 kilogramm körül van.

A képen látható új amerikai villamos autótípus, amelyet konstruktőre „Transormer I”-nek nevezett el, körülbelül 150 kilométernyi utat tehet meg egy feltöltéssel, tehát tulajdonképpen nem sikerült kilépnie a „bűvös körből” a tervezőjének, hiszen a kocsi hátulsó része ólomakkumulátorral van tele. Legfeljebb az számíthat újdonságnak, hogy úgynevezett gyors feltöltővel látták el, amellyel viszonylag rövid idő alatt megfelelő mennyiségű villamos energiát „vételezhet” az autóvezető.

Képünkön: áramot vesz be a Transformer I.

Tréfák

— Miért öltöztél ilyen könnyen ebben a nagy hidegben?

— Tudod, a régi spártaiak is szinte teljesen ruha nélkül jártak.

— De ki is haltak!

★

— Mondd, barátom, pihenni vagy szórakozni mész a tengerpartra?

— Sajnos, sem egyik, sem másik. A feleségemmel megyek.

★

— Ezzel a csókkal, mindent megmondtam neked. Ugye megértettél, drágám? — így a fiú az első csók után.

— Nem. Kérlek, mondd el még egyszer!

★

— Elhagyott a feleségem.

— Tudom, hogyan érzel. De adok egy jótanácsot: menj haza, öld borba a bánatodat.

— Lehetetlen.

— Nincs borod?

— Van, de nincs bánatom!

— Miből gondolod, hogy elromlott a hűtőszekrény?

— Tudod, reggel elő akartam venni egy tojást és kiscsirkét találtam helyette.

★

— Emília, felvarrtad a gombot a kabátomra?

— Nem találtam megfelelő gombot, inkább bevarrtam a lyukat!

★

— Mi nagyon jól megértjük egymást a férjemmel. Csak havonta egyszer szoktunk veszekedni.

— Nálunk rosszabb a helyzet. A férjem hetenként kap fizetést.

★

Egy fiatalember az utcán megcsodálja egy szép lány nyakláncát, amelyen egy hajócska lóg.

— Tetszik a hajócskám? — kérdi a leány.

— Igen, de a kikötő még jobban!

★

A lakodalmon kibeszélik a menyasszonyt:

— Nagyon ösztövér szegényke.

— Nem csoda, két évig futott a fiú után, mire megfogta magának.

★

A mama altatódalt énekel kisfiának. Éjfél felé a fiúcska kinyitja a szemét és megszólal:

— Mama, énekelsz tovább, vagy hagysz aludni?

A nagy körutazás

Vagy most, vagy csak 178

Az 1976—78. években ritka alkalom kínálkozik a Naprendszer külső bolygóinak felderítésére. Éppen most július-augusztusban adódik a legjobb indítási lehetőség. Ez a felderítő rakéta pontosan 12 év múlva jutna el a nyolcadik bolygó, a Neptunus térségébe. Az asztronautika szakemberei ezt a vállalkozást így — ha azt akarjuk, hogy a műszeres előőrs célba is jusson. Az égitestek folytonos keringése akadályozza a tetszés szerinti indítást. A bolygók különböző méretű (hosszúságú) pályákon, más és más idő alatt kerülik meg a Napot. A szüntelenül mozgó bolygóknak az egymáshoz (és a Naphoz) viszonyított

Földes János

építész.

Szül. Győrszentmárton 1895.

Oklevelet nyert 1924.

Névjegyzőművészetem F. L.

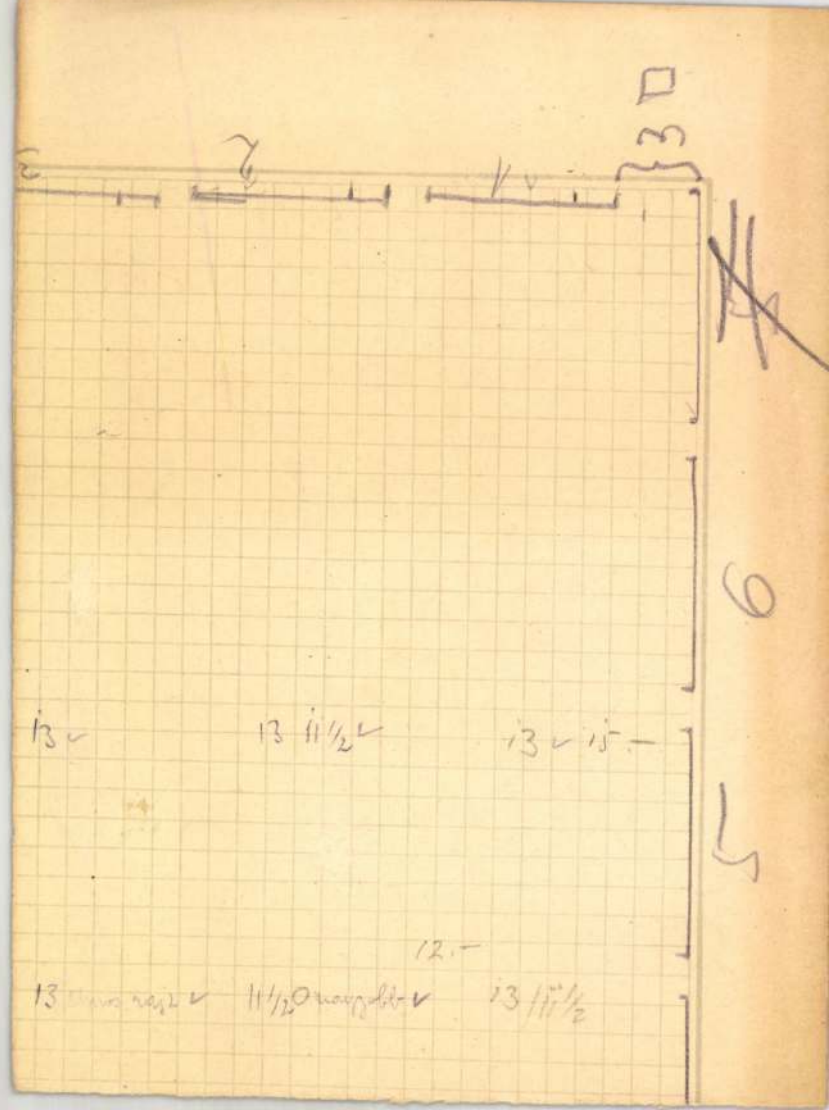

Földes János

győri ötvös

1676.

l.

Yankó Ötvösapródok

6. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Földes János

győri ötvös 1679.

l.

Yanko Ötvös-apródok

6. l.

2 szer is

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Földes János

györi ötvös

1681

1684

l.

Jankó-Ötvös apródok

6. l.

tobbször is

Földes János
győri ötvös 1669

L.

L.

Jankó Ötvös-apródok

6-l.

Győrött
a 16-19.
Sz-ban.

Győr 1938

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Földes János

győri ötvös céhmester
1693-ban
levele közölve

Mihalik
Munz. és Kvt. Ért
1917. 85 l.

A nagyszombati
ötvös céhről
szóló cikkében

elesége.

Latható, a ki
atal asszony jobbra fordulva és lecseptett
tart. míg a ~~[illegible]~~ bányász
támaszkodik és jobb kezét felemelve
~~[illegible]~~ Oliözete az asszonnak fökötő csokorra kötött
nyakék öt soros gyöngy fűzérrel, zöld
ös barna ruhaderék fodorral, kötény s
na; a férfinak kalap széles karimával,
ág fehér zsinórzással, védő bőr s bojtos
ánya vársa. Felirata a kép alatt két-

itzi Bányász
Felesége"
und Weib
emnitz"
"44."

lapnak 26: 19·3 cm.

szines).

noniens Bewohner. Wien, Cappi 1816.

217/96 N° 51.

Földes Jenő

építesi

l.

Erődi – Bodnár

209. l.

D

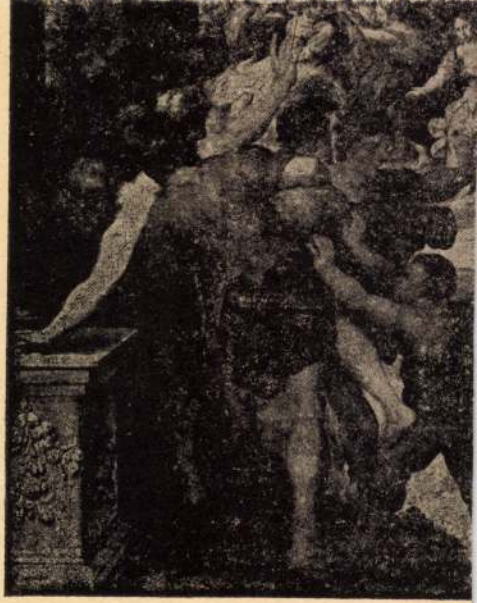

127. kép. *Balen, Hend*

~~Művészek, XX. sz.~~ (~~1945~~)

Földes János szobrász

Miroir, 1948. Automne, No. 4.

62-77 l.

Rabinovszky Márius: Modern mester szobrászművészet.

M.D.K.

Földes Lajos, építész

egyik lakóépületét körli és elismeréssel méltatja:

Rácz György: Szubjektív megjegyzések valamely budapesti épületről.

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. 6. sz. 28. old.

MDK

Földes Lajos, [építész ?]

Bemutatta a ún. Fogaskomplexum makettjét.

– : Két év alatt kétmilliárd ot fordítanak a Balaton-part fejlesztésére 13

Népszabadság. Bp. 1969. febr. 22.

Földes Lajos

Lakóépület, Bp,V.József Nádor tér /Földes Lajos építész/ - Ism: Virág Csaba, Magyar Építőművészet, 1968.2.sz. 36-39. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-162. l. 154. l.

Földes Lajos

tervezte a bp-i József nádor téri lakóházat. 1966. 377 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1331

Földes Lajos építész M.D.K.
/ Ém. ipari és Mezőgazd. Terv. v./

Az 1963. évben [illegible] Miklós-díjjal kitüntetve.

II. fokozat.

a tihanyi és balatonfüredi motel étterem, valamint a siófoki üdülő-szálló tervezéséért.

Magyar Építőművészet 1963/4. s.l.

MDK.

Földes László

Mohácson fotópályázaton vett részt

Dunántuli Napló 1965 május 5. lap -

Földes László,
Kísérleti Napház, Pécs

Építész: Szász János
Szolártechnika: Fülöp László.

A tervező kollektíva tagjai:
Bauman Mihály, Földes László, Fülöp László, Győri Csaba és Máté Jenő, a főiskola MA és ÉGB Intézeteiből.

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 34-old.

Földes Lászlóné
Lakószobák /2 kép/
Iró- és toilette-szekrény

Ernst Museum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
5 l.

Földes Lászlóné
Karosszék
Kottatartó

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
6 l.

. Egyik oldalán megolvadt. Magyar,

5 cm, össz.szél. 17.5 cm.

ája, szinesen festett felirattal:

m s o n h á z i H e l y s é g "

K.I.T.B.

O r c s i k P á l

/Az asztalos mester neve/

csak a XV. századból szólnak, de csak

Feyerkw/ emlitik. Igy 1409-ben, 141o-

királyné többek között Sámsonházát is

1439-ben Tari Lőrincet iktatták be

D/ Földes Lászlóné

belső épitész

szul. Bpest, 1911.

iparmův. iskolát

végzett.

Szabó Erzsi lajstroma

I. Iparmův. kiáll. 1952. (Ernst

Bútorok I-IV.

Lakószobák I-II

Iró- és toilette-szekrény

Karosszék

Kottatartó

M.D.K.

Földes Laura

A volt Ernst Muzeumban a békásmegyeri müvésztelep tagjai rendezték meg kiállitásukat, amelyről komoly elismeréssel emlékezik meg a lap, közöttük a müvész munkájáról is.

Szinház, Bp. 1946. dec. 11-17. II. évf. 48. sz.

M.D.A.

MDK

Földes[ ]. grafikus

Rajz:

Repr.

–: Kép szöveg nélkül 4.

ESTI HIRLAP, B[illegible].1969. dec. 4.

Minden a helyén

A budapesti Toldy Ferenc Gimnázium tornaterme

A másfél évszázada alapított Toldy Ferenc Gimnázium Petsching János által tervezett és 1859-ben átadott épülete a vízivárosi Várhegy-oldal egyik legjelentősebb műemléke. Sárga-vörös sávos nyerstégla homlokzatú, romantikus-neogótikus tömege nem csupán a századfordulón készült budai látképeken, hanem a mai városképben is meghatározó elem.

Az építészeti értékek nagyrészt az építéskori állapotokat őrzik, árulkodva, hogy az épület szerencsés módon elkerülte a durva átalakításokat, bővítéseket. A pedagógiai programban százötven év alatt bekövetkezett változások sem terhelték meg az épületet, egyetlen kivétellel: a korábban csak szabadtéren zajló testnevelés számára kényszerűségből a szabaduló termekben helyezték el a korábban a Toldy utcai fabarakkokba száműzött nyelvi laborokat, és sor kerülhetett a díszterem restaurálására is.

A gimnázium patinás főépülete elemi erővel határozza meg környezetét, ennek megfelelően az új épülettel szemben támasztott elsődleges követelmény a teljes alkalmazkodásban fogalmazódik meg. Az érzékeny,

FOTÓK • PICTURES • HAJDÚ JÓZSEF

díszterem feláldozásával alakítottak ki tornatermet.

Talán éppen az alapítás kerek évfordulójának köszönhetően nyílt mód eme sok-sok évtizedes „ideiglenes" állapot végleges rendezésére. Dicséretes, hogy a lehetőséggel élve, az építészeti program meghatározásakor a további kényszermegoldások feloldására is gondoltak, így a tornaterem mellett a rajzi műteremnek, a számítástechnikai labornak és az iskolaorvosi rendelőnek is az új épületben biztosítottak helyet. A főépületben felszinte túldeterminált építészeti feladatból következő kötöttségek láthatólag termékenyítően hatottak a tervezőre. Tulajdonképpen csak egyetlen jelentős kompromisszumot kellett megkötni a zárt kapcsolat, az összeépítés lehetőségének elvetésével. Magának a tornateremnek a föld alá rejtése – különösen a meredeken lejtő telek adottságaiból következően – magától értetődő megoldás; csakúgy, mint az öltözőket és a többi helyiséget magába fogadó négyszintes új épületnek a Donáti utcára való il-

lesztése. Rögtön tegyük hozzá: a választott megoldások összességükben azt az érzetet keltik, hogy minden tökéletesen a helyére került, s mindez megfellebbezhetetlenül, a magabiztosság erejével, a legapróbb részletekre is figyelő gondossággal.

A Donáti utcai épület a szomszédos lakóház tömegéhez illeszkedik, zavarbaejtő szigorral követve annak párkánymagasságát. A tömegképzés a lehető legzártabb, tagozatok, épületszerkezeti részletek nem bontják meg a felületet, csupán a résszerűen kivágott ablakok. Az utcai homlokzat mögött értelemszerűen az elsődleges funkciójú helyiségek húzódnak meg: az alagsorban a tornatermet kiszolgáló szertárak és egy kisebb edzőterem, az első és a második emeleten az öltözők, a harmadik emeleten a rajzterem és a számítástechnikai labor. Ezt az épületrészt az utca felé lejtő hagyományos magastető fedi, a forma összefogottsága érdekében rejtett ereszcsatornával. Tömegéhez a hátsó traktusba szervezett folyosók, illetve a lépcsőház egysége csatlakozik, mellérendeltségét a kishajlású fedés jelzi. Különös feszültséget teremt, hogy a fedést jelentő sík, mintegy a síknak az átló mentén való megbillentésével, az egyik sarokpont felé lejt. A formai zártság itt tovább már nem fokozható, maga a fedés a homlokzatburkolattal egynemű tégla (!), ily módon, ritkán megélhető progresszív útkeresésként, az építészeti forma mértani testté stilizálódik.

A kézi vetésű homlokzatburkoló tégla alkalmazása – melynek rusztikusságát a téglaporral színezett, durván terített habarcs tovább fokozza – ugyanakkor kissé erőltetett, túl didaktikus ez a megkülönböztetés a

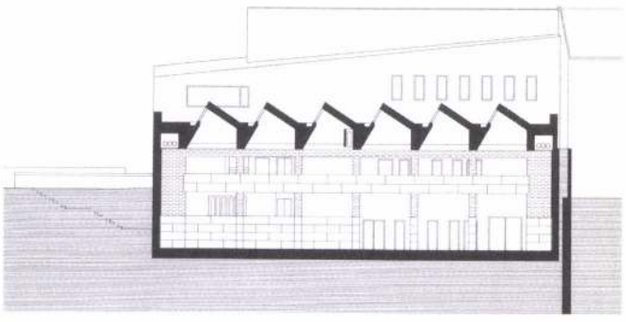

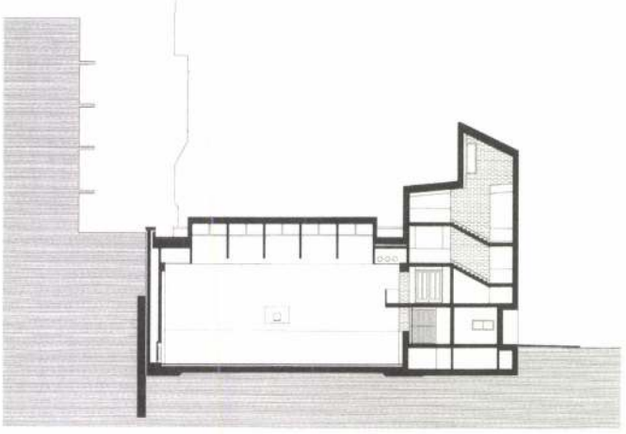

főépület sima felületű téglahomlokzatától. Az alagsori szinten lévő, teljes tömegében föld alá rejtett tornaterem az elsősorban az üzemépületeknél ismert Shed-tetőszerű lefedést kapott. A bevilágító felületek északra néznek, így direkt napfény nem jut be a terembe, a zárt födémsíkokat pedig automata öntözőrendszerrel ellátott zöldtetőként alakították ki. Az apró részletekre való figyelmet jelzi a rugalmas szerkezetű parketta alkalmazása is – ennek köszönhetően sportolás közben az ízületek kevésbé terhelődnek. Szellemes megoldás, hogy az első emeleti öltözők folyosója, lelátót képezve, galériaszerűen megnyílik a tornaterem felé. A belsőt puritán igényességét jellemzi, hogy a tornateremben és a közlekedőterekben a falak klinkertégla burkolatát fa lábazati és mellvédburkolatok egészítik ki, a födém mindenütt látszó nyersbeton.

A főépület felől kellemes hangulatú piazzettán keresztül érkezünk az új tornateremhez, erről nyílik az orvosi rendelő térsora is. Az együttest műfüves sportpálya teszi teljessé. A tornaterem többrétű használatát segíti, hogy az a Donáti utca felől függetlenül is megközelíthető.

A Toldy Gimnázium főbejáratát szigorú tekintetű oroszlánként megformált bronzkilincs nyitja, a zárlapon az 1859-es évszám hirdeti korát. Felülete fényesre koptatott, a közel százötven év patinája azonban ott ül a mélyedésekben. Az iskola új épületére a régiről vett minta alapján szintén oroszlános kilincs került – öreg társához hasonlóan évszázados szerepre készülve.

Okrutay Miklós

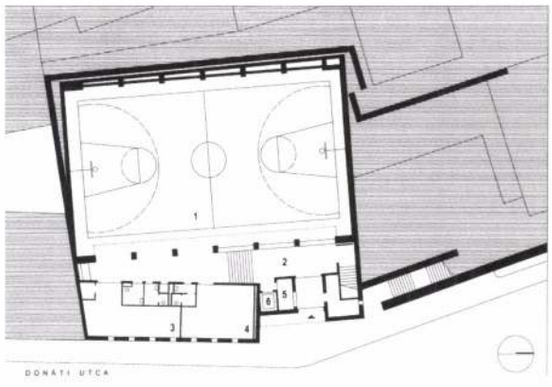

GENERÁLTERVEZŐ / GENERAL DESIGN
FÖLDES ÉS TÁRSAI ÉPÍTÉSZIRODA

FELELŐS ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / LEADING ARCHITECT
FÖLDES LÁSZLÓ

TÁRSTERVEZŐ / ASSOCIATE ARCHITECT
MÓROCZ TAMÁS

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
BUKTA CSABA, FUFERENDA EDIT, FÜLÖP VERONIKA, KLIMAJ LÍVIA, PETHŐ LÁSZLÓ, SCHILLER ÁDÁM

BELSŐÉPÍTÉSZET / INTERIOR DESIGN
FÖLDES LÁSZLÓ, MÓROCZ TAMÁS

BELSŐÉPÍTÉSZ TÁRSTERVEZŐ / ASSOCIATE INTERIOR DESIGNER
HORVÁTH GERGELY

ÉPÜLETSZERKEZET / BUILDING FRAMEWORK
BECKER GÁBOR

STATIKA / STRUCTURE
SZŐNYI LÁSZLÓ, SZABÓ ISTVÁN

GÉPÉSZET / PLUMBING&HVAC
OLTVAI ANDRÁS, OLTVAI TAMÁS, LENGYEL ZSOLT – OLTVAI GÉPÉSZ STÚDIÓ KFT.

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
OLÁH ANDOR – TETA KFT.

KÖRNYEZET / ENVIRONMENT, LANDSCAPE
BÁN KAROLIN – ÉGIG ÉRŐ FŰ KFT.

KÜLSŐ KÖZMŰ / PUBLIC UTILITIES
KÁDÁR LÁSZLÓ – KÁDÁR KOMPLEX KFT.

MÉLYÉPÍTÉS / CIVIL ENGINEERING
BÓLYA JÁNOS – FTV RT.

SPORTTECHNOLÓGIA / SPORT TECHNOLOGY
MIHALEK ISTVÁN

OROSZLÁNOS KILINCS / DOOR HANDLE WITH LION FIGURE
NAGY JÓZSEF IPARMŰVÉSZ

ÉPÍTTETŐ / CLIENT
BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT POLGÁRMESTERI HIVATALA

LEBONYOLÍTÓ / LIQUIDATION
ÓBUDA ÚJLAK RT.

KIVITELEZŐ / MAIN CONTRACTOR
MAGYAR ÉPÜLETSZERELŐ RT.

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
Basa Péter

Egy szerkezet eredői

A Nagy Kopasz-hegy kilátója

Kilátót tervezni jó alkalom arra, hogy az építész szabadon kísérletezhessen formákkal, anyagokkal, szerkezetekkel. Mivel a kilátóknak semmi más feladatuk nincsen, minthogy táj-jelként magasba emelkedve elénk tárják a szélesen elterülő tájat, a tervező elszakadhat a szigorú funkcionális kötöttségektől, s a feladatot úgy foghatja fel, mint különös átmenetet építészet és képzőművészet között.

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
BASA PÉTER

SZOBRÁSZ / SCULPTOR
CZÉR PÉTER

STATIKUS / STUCTURE
DR. JORDÁN LÁSZLÓ

NEM VÉLETLEN tehát, hogy Basa Péter egy szobrásszal, Czér Péterrel együtt alkotta meg a Nagy Kopasz-hegyen álló kilátót. A kezeletlen vörösfenyő-gerendákból épített könnyed vázszerkezetet finom lécek sűrű, vízszintes sorai fedik. Az építményen, mint valami áttetsző szöveten, áthatol a napfény: minden részletét, még legbelső elemeit is körbeveszi a külső szabad tér világossága. Azt gondolhatnánk tehát, hogy nincs itt semmi más az épület önnön struktúráján túl, hogy minden, ami van, a leglényeg maga. Az alkotók azonban nem a szerkezet alapjául szolgáló elvből – azaz a gerendák és lécek összekapcsolásának módszeréből – egyenesen következő gesztussal határozták meg az épület karakterét. Az egyik oldalt finom, feszes ívben meghajlították, s ez által magát a művet erősen asszociatívvá tették – az áttetsző szerkezet és az aszimmetria együttesen képzettársítások gazdag sorát indítja el a szemlélőben. Kívülről például szélben dagadó vitorla jut eszünkbe, míg belülről inkább az erdő sűrűjét idézi, ahogy a nap átsüt a fák között, ahogy fénye átszűrődik a lombkoronákon. Míg a kilátó belső tere beleoldódik a természetbe, addig külső nézete a kompakt, zárt forma révén teljesen önálló marad; lakonikus egyszerűségével mintegy manifesztálja nem-természeti létét. Azáltal viszont, hogy átfúj rajta a szél, beléfolyik az esővíz, átkavarog rajta a köd és a hó, nem válik idegen tárggyá sem.

FOTÓK • PICTURES • BUJNOVSZKY TAMÁS

Ugyanakkor a mű szervesen illeszkedik Basa Péter építészetébe: a fastruktúra formavilága főként a budakeszi református templomét, vagy a városmajori Barabás-villa kertjében álló pavilonokét folytatja. Ám ennél talán szorosabb is az összefüggés e művek között, hiszen a templom sajátos alaprajzát a kilátó felépítményéhez nagyon hasonló forma-összetétel alkotja: az egyenes vonal és az arra ráhajló ív együttese jelenik meg ott is. Basa Péter és munkatársai szinte filozofikus mélységekbe merülnek: épületük alapformáját nem pusztán valamiféle egyszerű geometriai alakzatra redukálják, hanem az egyenes és a görbe fogalmainak a plasztikában, illetve az építészeti struktúrában betöltött szerepét vizsgálják. Az anyagtalan, szinte irracionális látvány önmagában is arra ösztönzi a szemlélőt, hogy a szerkezetben rejlő mélyebb értelmet keresse, hogy az egyes elemek találkozási pontjait, a gerendák sorolását, az árnyékok sűrű vonalrajzát nagyobb összefüggésbe helyezze; a pont, a vonal, az ív, a derékszög eredőire kérdezzen rá.

Haba Péter

MDK

Földes Imre

Önarckép.Rajz.
Dante.Rajz.
Csavargók.Rajz.
Kirándulók. Vizf.
Néger dal.Tempera.
Műteremben. Vizf.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiáll.kat.46.l.

Böldes Imre MDK

Libapásztor, vizf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

FÖLDES IMRE

199. Pihenő Láyn. Olajf. Eladó

KMT 1912. tav. kiáll. kat. 47.oldal

FÖLDES IMRE

Halászbárkák a Quarnerón. Olajf.

KMT 1911.tav.kiáll.kat. 32.oldal

MDK

Földes Imre

Cimfestő műhely. Olajf.

Műcsarnok, 1911/12. téli kiáll.

MDK

Földes Imre

Pihenés, of.

KMF 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

Földes Imre

MDK

Jacza kisasszony, crayonrajz

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

Földes Imre

Szerzőtel „A mocsár plakát története" c. kiállításon a hűszaknokban

Vigilia, 1961, 1 sz., 48 old.

Földes Imre MDK

Kedélyes társaság, vizf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Földes /Feld/ Imre

Liptói tót, ~~xxxxxx~~ vf.

Hektor

Atyafi

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 44.l.

Földes (Imre?)

grafikus

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 777–782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Mücsarnok).

Művészi díj: Törley pezsgőgyár-
plakát pályázata
Földes Imre

Művészet VII. cóf. 1908. 128. l.

MDK

Földes /Feld/ Imre

Szántás

Legelő

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 44.l.

Földes /Feld/ Imre MDK

Tiszarészlet, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Földes /Feld/ Imre MDK

Eltünt részlet a Gellérthegyről, monotipia

Rákosi részlet. Est. monotipia

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Földes /Feld/ Imre MDK

Budai utcarészlet, lito

Női akt, monotipia

Vihar, monotipia

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Földes /Feld/ Imre

MDK

Paraszt gazda, olf.

Műcsarnok 1903/6. téli kiáll.

MDK

Földes/Feld/Imre,
graf.

5e5.	Budai utcarészlet.	Lithographia.
5e6.	Női akt.	Monotipia.
5e7.	Vihar.	Monotipia.

Képzőm.Társ. 1965/6 téli kiáll. Kat. 52.l.

MDK

Földes / Feld/ Imre, graf.

512. Eltünt részlet a Gellérthegyről.
Monotipia.

Képzömüv.Társ.1935/6 téli kiáll. Kat. 52.l.

MDK

Földes Imre, festőm.

684. Téli est. Tempp.-vizf.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kat. 75.l.

MDK

Földes Imre

Nyári nap, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 42.l.

MDK

Földes Imre

Romantikus vár belseje, of.

Műcsarnok 1908/9. téli kk nemzetk. kiáll. kat. 64.l.

MDK

Földes Imre

a Törley-pezsgőgyár plakátpályázatán
II. dijat nyert

Kitüntetések. Művészet 1908. 128.1.

MDK

Földes Imre, graf.

A vas- és fémipari gépipari ujdonságok kiállitásának tervpályázatára 202 terv érkezett

plakát-

az egyik harmadik dij nyerte.

Kitüntetés: ?
?

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Gschwindt Likör-különlegességek. é.n., 95.5x63 MH

Magyarház Étterem. é.n., 97x63 MNG 58.136

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960. Műcsarnok. Kat. 21.1.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

A hercegnő pongyolája. é.n., 126x95 MNG 58.137

Molykár ellen...é.n., 63x96 MNG 58.140

Deniko /Nikotinmentes/ é.n., 63x95 MNG 58.145

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960. Műcsarnok. Kat. 21.l.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Imádkozik a király. 1918., 94.5x63 LTM

Rögtön fordulj orvoshoz...191..,56.5x44.5 LTM

Olyan géphez ne nyúlj, amelyikhez nem értesz. 191..,59x45 FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960. Műcsarnok. Kat. 21.1.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Dietrich és Gottschlig Rt. 1920., 126x95 LMT

Az ezüst kecske. 192.., 126x96 FSZEK

Minden szeszesital végromlasba visz. é.n., 95x63 FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960. Műcsarnok. Kat.21.1.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Borolin sósborszesz. é.n., 94x61 OSZK

Yildiz Kávéház. é.n., 122x93 OSZK

Csak az Újságot olvasom. 1926., 94x62 OSZK

Magyar Plakat-Történeti Kiallitás.
1960.Műcsarnok. Kat. 21.1.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Gyerünk a Margitszigeti Strandfürdőbe.1928-35., 126x95 FSZEK

Apolló /mozihirdetés/ é.n., 125x95 OSZK

Rudolf Park Bávéház. é.n., 43x62 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok. Kat. 21.l.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Hogyan élünk? 1930., 62x93 OSZK

Fedora /filmplakát/ é.n., 125x95 OSZK

Lyonleia, regényes szinmű. 1918., 178x125 mgt

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás.
1960.Műcsarnok. Kat. 21.1.

MDK

Földes Imre /1881-1948/ - Sátori Lipót /1899-1943/

Pierot és Pierette /filmplakát/ é.n., 125x95 OSZK

Elszáll a mámor /filmplakát/ é.n., 126x95 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960. Műcsarnok. Kat. 21.l.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

Az Ujság a legjobb magyar napilap. é.n., 46.5x30 MNG 60.30

Ninon de Lenclos. é.n., 93.5x63 MNG 58.147

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás. 1960.Mücsarnok. Kat. 21.1.

MDK

Földes Imre /1881-1948/ - Sátori Lipót /1899-1943/

2019. esztendőben... é.n., 126x96 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960.Műcsarnok. Kat. 21.l.

MDK

Földes Imre /1881-1948/

A tavasz ébredése. 1912-14., 126x95 MH

A Világháború Képes Krónikája. 1917-18., 95x63 MH

Kónyai és Arányi Szörme Modellhazak. 1920-22., 126x95 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. 1960.Műcsarnok.Kat. 21.l.

Földes Imre MDK

Ferencvárosi virágszálak, ceruza

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

Földes Imre MDK

Duett a műteremben, vízf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

Földes Imre MDK

Plakáttervezet, vizf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Földes Imre, grafikus

A magyar reklámgrafika
egyik megteremtője.

Rónai Gyula: A Tanácsköztársaság plakátjai
8.

Népszabadság, Bp. 1968 aug. 10

Földes Imre MDK

Plakátterv I-II., vizf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

FÖLDES Imre *44*
Budapest, 1881. május 5.– ?
Mintarajziskola, Bécs, Berlin, festő és grafikus

Banner Erdély

függéseire. Igaz, egyetl
ve később iródott, ám az
tairól, egyéni látásmódj
segit fölmérni, mekkora
tes a magyar trónörökösr

Az udvar lármájából n
szerint 1o23-ban visszav
kedni. Bakonybélben kira
ez lett az otthona, majd
hetséges, hogy némi idő
hozzá, és tanácsait enge
juknak, vagyis apátjukna
dilli képet őriz a bakon

Földes Imre

MDK

Külvárosi udvarrészlet, pasztell

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Földes Imre MDK

Ünnepnap, vizf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Földes Imre MDK

Pihenő, vizf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Földes Imre

MDK

Külváros, vizf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Földes Imre MDK

Külváros, repr.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Földes Imre MDK

Napszámos, repr.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Földes Imre MDK

Napszámos, vizf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Földes Imre MDK

Munkához siető ember, vizf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Földes Imre MDK

Utca a régi Budából, vizf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Földes Imre.ip.müv. MDK

az okmánybélyeg-pályázaton vett részt:
261. sz. alatti 30 filléres bélyegtervével
261. sz. " 2 koronás " "
az okmánybélyegpályázat I./500 koronás / díjjal jutalmazták.

Képek.

Okmánybélyeg-pályázat.
Magyar Iparművészet. 1912. 278.l.

Földes Imre MDK

Arcképtanulmány, vizf.

Műcsarnok 1932. tavaszi kiállitás

Földes Imre MDK

Önarckép, rajz

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Földes Imre MDK

Jó kedvben, vizf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Földes Imre MDK

Lámpásnál, vizf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállítás

Földes Imre MDK

Pihenő leány, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Földes Imre MDK

Városligeti tó, vizf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Földes Imre MDK

Libapásztor, vizf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Földes Imre MDK

A háboru nyomorultjai, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Földes Imre

Bor és zene, temp.vf.

Téli szél, temp.vf.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll. kat. 8o.l.

MDK

Földes Imre

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Művészet 1918. 50.l.

MDK

Földes Imre

Az Iparmüv.Társ. oklevél-tervezetére kiirt pályázaton a 200 koronás II.dijat Földes Imre kapta.

Művészet, 1909. 56.lap

MDK

Földes Imre

Az Iparműv.Társ. a társulati oklevél tervezetére kiirt pályázat II. 200 koronás díját, Földes Imre kapta meg.

Cikk: Eldölt pályázatok.

Magy.Iparművészet, 1909. 37-38.lap

MDK

Földes Imre

Munkás ember, rajz.

Művészet, 1909/10. téli kiáll. 54.lap

MDK

Földes Imre

Duett, vizfm.

Műcsarnok, 1909/10. téli kiáll. 53.lap

MDK

Földes Imre

"Viharban" c. festm.

Művészet, 1917. 5.1.

Přidáte laře

"Vihartban" c. lestm.

Nővészet, 1917. 5.1.

Földes Imre MDK

Planétás leány, pasztell

Műcsarnok 1913-14. téli kiállítás

MDK

Földes Imre

Az Iparmüv.Társulat posta- és hadibélyegekre
kiirt pályázatán loo koronáért megvásárolták
egy pályamüvét.

Müvészet,1916 82 l.

Földes Imre MDK

Címfestő műhely, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállítás

Földes Imre MDK

Szorgalom, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Földes Imre MDK

Téli est, temp., vizf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Földes Imre MDK

Téli szél, temp.-vizf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállítás

Földes Imre MDK

Hazafelé, vizf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállítás

MDK

Földes / Feld/ Imre, graf.

Rákosi részlet. Est. Monotipia.

KMT. 1905/6 téli kiáll. Kat. 53.1.

MDK

Földes Imre

Művészet 1916. 4.l.

MDK

Földes Imre

Pihenés, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Földes Imre

A mozgószinházak speciális plakáttervezője.

Bálint Aladár: A magy. plakátművészetről.

Grafikai Szemle, 1914. 6.sz. 135-136.lap

MDK

Földes Imre

Önarckép. Rajz.

Műcsarnok, 1912.tav.kiáll. 73.lap

Földes Feld Imre grafikus.

Münich.

VI. Lud., 1907.

194.

Földes /Feld/ Imre MDK

Lucifer, chromotypia

Hideg reggel, olf.

Utcarészlet, toll

Várrom, monotypia

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Földes Imre, festöm.

Duett a müteremben. Vizf.

Képzömüv.Társ. 191c. Tav.kiáll. Kat. 47.1.

Földes Imre MDK

Romantikus vár belseje, olf.

Miskolc 1968/69. téli nemzetközi kiáll.

Földes Imre

grafikus

P. Márkus Emilia

arcápoló nappan

plakátja

Repr.

Magyar Grafika

1921. 2 sz. kép

talma: Könyv.

~~Flandriai mester a XVII. száza~~

578

1908.

nelyeket összekötöttek,

, ábrázol, amelyen

tt tetejű asztal~~on~~, elől balra, két
egy magas üvegpoharat, középütt
, fogóval és négy garmadába rakott
eréptálban ~~[illegible]~~, hátul pedig az
~~kötve egy~~ petrezselyem-gyökeret és
yát és ~~egy~~ lelógó zöld takarót lá-
zolt betűkkel: „Rembrant van Ryn f.

hizott marhagerinczet

r 7-iki 121584 sz. leirat alapján

. Ritter Hoschek. Prag 1907. No. 37.

Földes Imre

N.Szalon.
Müvei kiállitásokon: 1901.tav.: Eső után, Kicsapongó, Munka után édes a pihenés, vizf. - 1905.karácsonyi: Pékerdő részlet, of. - 1906.graf.: Falusi koldus, vizf.; Virágárus lány, sz.r.; Külvárosi részlet, Hegyoldal, Várfogház, Amyós, chrometypia; Budai utcarészlet, litegr.; Eltünt részlet a Gellérthegyről, aquatinta ; Könyvházaló, Kritikus, cer.r. - 1908. tav.: Eső után, vizf.; A keresmában, Női akt, litegr. ; Hajnal felé, cer.r.; Meghivó és exlibris tervek. - 1909.téli: Berlini részlet, vizf. ; Mámor, olajpaszt.;

Akt, sz.cer.r.- 1915.dec.: Próba, Magvető, vizf. - 1916.nov.-dec. /MAPE/: Udvarrészlet, vizf.; Nyomorgók, Lebujban, Pipaszó mellett, cer.r. - OMKT. 1905-6.téli: Parasztgazda, Tisza-részlet, ef. ; Budai utcarészlet, litogr.; Női akt, Vihar, Eltünt részlet a Gellérthegyről, Rákosi részlet/Est/, monotypiák. - 1906.tav.: Részlet Firenzéből,ef.; Liptói tót, vizf.; Hektor, Atyafi, monotypiák ; Számtás, chromotypia ; Legelő, litogr.- 1906-7.téli mtk.: Hideg reggel,ef.; Lucifer, chromotypia ; Utcarészlet, tollr.; Várrom, monotypia. - 1908-

1909. télix mtk.: Romantikus vár belseje, of. - 1909. mtk. graf.: Ferencvárosi virágszálak, irónrajz ; Jacza kisasszony, Özvegy asszony kr. r. - 1909-10. téli: Duett, vizf.; Munkás ember, rajz. - 1910. tav.: Plakát-tervezet I-III., Duett a müteremben, vizf. - 1911. tav.: Halászbárkák a Quarnerón, Pihenés, Nyári nap, of. ; Kirándulók, Müteremben, vizf. ; Néger dal, temp. ; Önarckép, Dante, Csavargók, rajzok. - 1911-12. jub. téli: Cimfestő mühely, Szorgalom, of. ; Téli est, Bor és zene, Téli szél, tempera-vizf.; Hazafelé,

vizf. - 1912.tav.: Pihenő lány, ef.; Önarckép, rajz ; Jó kedvben, Lámpásnál, Arcképtanulmány, vizf. - 1913-14.téli: Kedélyes társaság, vizf.; Pipázás lány, paszt. - 1915-16.téli: Ünnepnap, Pihenő, Külváros, vizf. - 1916.tav.: Külvárosi udvarrészlet, paszt. ; Napszámos, Munkához siető ember, vizf. - 1916-17.téli: Utca a régi Budából, Városligeti tó, vizf. - 1917. tav.: Viharban, ef. - 1917-18.téli: Ligeti idill, vizf. - 1918-19.téli: A háboru nyomorultjai, ef. - Szegedi Képzm. Egyes. 1907.márc.: Lucifer; Várrom, ~~xxxxxx~~ Utcai rész-

let, karcok. - Aukciók. M.Studio. 1921.: Utszéli koldus, gouache. - Arv.Csarnok. 1936.márc. 76.sz.a.: Asitező férfi, cer.r.

Bán W.: A m.postabélyegek adattára. Bp. 1943. 83.l. - Czakó E.: M.bélyegek szemléje. Szépmüv. 1940. 69.l. - É-G. I. 336. l. - Interieur. 1912. 1.sz. /Színes melléklet/ - Iparrajziskola Ért. 1897,- 1898,- 18999. - Kner I.: Félévszázad mesgyéjém. Gyoma, 1931. 101.l. - M.Grafika. 1921. 2.sz./Kép./ - MI. 1903. 46.l. /Az Iparm.Társ. a pályázatának nyertesei./ - 1906.

79.l. /Eldőlt pályázatok./,- 85.l. /Kép./ - 1908. 50.l. /Eldőlt pályázat./,- 67.l. /Kép./ - 1910. 132.l. ám /Az uj levélbélyegek, képmelléklettel./,- 177.l. /Eldőlt pályázatok./,- 355.l. /Eldőlt pályázat./ - 1911. 35.l. /Kép./ - 1912. 276.l./Az okmánybélyeg pályázat eredménye./,- 278.l./Képek./ - 1916. 200.l. /Bélyegpályázatunk./ - 1917. 214.l. /Az uj király-arcképes postabélyegek./,- 302.l. /Kép./ - 1918. 124. l. /Eldőlt pályázatok./,- 214.l. /Az uj király-arcképes postabélyegek./ - Müv.l. 1909. 236.l.

/Kép./ - 1910. 223.l. /Kitüntetések./ - 1915. 291.l. /Kép./,- 336. l. /Kitüntetések./ - 1916. 82.l.-, 92.l. /Az Andrássy-alapitvány./ -

Orel G.: Az árusitás technikája és lélektana. Bp. 1929. 101.l. -

Osvát K.: Erdélyi lexikon. Nagyvárad, 1928. 96.l. - Siklóssy L.: Az exlibris M.országon. A Gyüjtő. 1913. 6-8.sz. - Tükör. 1939. 5.sz. 377.l. /Kép./ - UZSL. 285.l.

Földes Feld Imre

1908. Törley József
cég plakátpályázatán
II. díj.

Földes Imre

A külföldi és a magyar plakátművészet mestereit -"Plakátművészet" cimmel Major Dezső sorolja fel. A magyarok között szerepel Márk Lajos, Földes Imre, Tuszkay Márton és Faragó Géza. Földes Imre jónéhány kitünő plakátot tervezett de nem tudott belőle megélni és igy abbahagyta.

A HÉT, Bp. 1919. nov. 2e. 27.
XXX. évf. 16. sz. 251-252. lap.

MDK

Földes,

" a szobrászati szakosztály jeles növendéke,
kinek nevével künn az életben találkozni fogunk."

Hamvay Ödön: Az iparművészeti iskola jubileuma.
Művészi Ipar.1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l.

Földes Imré MDK

Nyomorgók, cer.r.
Udvarrészlet, vizf.
Lebujban, ceruzarajz
Pipaszó mellett, ceruzarajz

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1916. nov.

MDK

Földes Imre festő

Művészet 1916. 4. l.

Földes Imre

Arckép-tanulmány, vizf.

Műcsarnok 1912. Tav. kiáll.

M.D.K.

Földes Imre grafikus

"Uj levélbélyegek"re kiirt pályázaton megvételre ajánlott terve.

Cikk: Az uj levélbélyegek. Képmell. 9 sz.

Magyar Iparművészet, 1910. 132.l.

M.D.K.

Földes (Feld) Imre grafikus

A Halmos Izor ex-librisére kiirt palyazaton második dijat nyert.

Cikk: Eldőlt pályazat.

Magyar Iparművészet, 1908. 50.l.

Földes Imre MDK

A háboru nyomorultjai, olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Földes Imre MDK

Lámpásnál. vizf.

MIcsarnok 1912. Tav. kiáll.

Földes Imre

MDK

Jó kedvben, vizf

Műcsarnok 1912. Tav. kiáll.

MDK

Földes Imre

200 K. 2. dij

Pályázatok. Magy. Iparm. 1910. 177 l.

MDK

Földes Imre grafikus

plakátja: az első világtáborús kor szakból emelkednek ki

Florián László. Magyar plakáttörténeti kiállítás

Magyar Grafika 1960, 4. évf. 6 sz 438 l.

MDK

Földes (Feld) Imre

Lucifer. Chromotypia.
Hideg reggel. Olajfm.
Utca-részlet. Tollrajz.
Várrom. Monotypia.

Műcsarnok, 1906/7. téli nemzetk.kiáll.
58.lap

Földes /Feld/ Imre MDK

Az Iragalomháza bélyegpályázata.repr.

Magyar Iparmüvészet 1906. 85-86.o.

Földes /Feld/ Imre MDK

Irgalomháza 400 koronás dijat kapott

Eldőlt pályázatok.
Magyar Iparmüvészet 1906. 79.o.

mdk

Földes Imre festő, grafikus

Borodin sosborseese: plakát

Az O. Sz. K. Grafikai Plakátjai. Bp. 1961.

14. l

MDK

Földes Imre

Duett.Vizf.
Munkás ember.Rajz.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat. 53, 54.l.

M.D.K.

Földes Imre
grafikus

Politikai plakátokat rajzolt.

Kiss Sándor: A magyar politikai plakát művészete
- Művészet, 1963. július - 21 lap

MDK

Földes Imre,/festőm./ graf.

Ásitozó férfi. Ceruzarajz. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc.76.sz.2.rk.sz. 34.l.

MDK

Földes /Feld/ Imre

Részlet Firenzéből, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 41.l.

MDK

Földes Feld Imre

A "Művészet" Áner Izidor gyomai nyomdász megbizásából, báli meghivó tervére hirdetett pályázatot, amelyen a 150 koronás III.dijat Földes Feld Imre terve nyerte.

Cikk: Hazai krónika.

Művészet, 1907. 194.lap

Földes Imre

is Végh Gusztáv fonadalmi plakátjai kerültek

a Tanácsköztársaság 50. évfordulójára kibocsátott

5 értékű bélyegsorozat 2 Ft-os bélyegére.

Filatélia

Magyar Hírlap, 1969. március 13. 11. l

M. D. K.

FÖLDES Imre

Részvétel a kiállításon

Dutka Mária: Magyar Plakát-
történeti Kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 265. sz. 8. l

vor. 7.

MDK

Fölöles Imre
grafikus

nyerte el a második díjat: 100 K-t

÷ Halmos Imre ex libris-pályázatának eredménye
Grafikai Szemle 1908 évf. 1 sz 13. l.

M.D.K.

Földes Imre
grafikus

A reklámgrafika művelője.

Barcsay Jenő: Bíró Mihály
Művészet, 1967. június – 8 lap

Földes Imre, grafikus

Plakátjai naturalisztikus formanyelvüek. Elhagyja a r
rajzos modort és a temperafestéssel folthatásokkal
dolgozik. Leggyakoribb szine a sárga. 37.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború
között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Evkönyve. II. 1960. Bpest.
1961. Franklin Nyomda. Bp.

Földes Imre Földes Imre, 1881, grafikus

"Hogyan élünk?2 c. plakátja az ellenforradalmi időkből. Hét kis csoport a képen a drágaságot és politikai viszonyokat festve. és a Gazdaságpolitikai Pártnak propagandát csinálva. II. kép. 35.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

Földes Imre, festő, grafikus

II. Plakát. "Hogyan élünk??" /1920/. Fekete repr.62.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

MDK

Földes Imre, grafikus

A magyar plakát művészet
egyik kiválósága.

– : Az utca művészete

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. szept. 11.

Földes Imre

Rajzo-verejnel a tanárskörtársaság sosorat 2 ft-os bélyegén

Magyar Hirlap 1969 III. 13

Földes Feld Imre
nyomdász

nyerte el a meghívó pályázat
3. díjat: 150. K-nál. (300 pályázat)

÷ Kner Izidor meghívói pályázatának
eredménye.
Grafikai Szemle 1907 évf 5 sz. 110 l.

MOK

Földes Imre
festő, grafikus

körajz vázlatai és tanulmányai
a kiállításon („remek munkák")

Burgheim Károly: Litográfiai kiállításunk
és a könyomás technikája
Grafikai Szemle 1905 évf 7 z 158 l.

Tóbiás Imre
Pécs, Apáczai

Kérem részletes ismertetését
a Rádiótechnika ("Remote Mini Test")
"

Gyakorlati Iparág. Központi Iskolatanács
és a Postaforgalmi Vállalat
Gyakorlati Iparág 1961/62 Tf 15-8 L

M.D.K.

Földes

Plakátrajza a Molnár és Móser-féle kölniviz reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1934. ápr. 29.- május 5. XXIV. évf. hátsó külső boritólapján.

Földes Imre hiállitást rendezett Temes-
váron

Pásztortűz, 1923. IX. érf. II. fele
113. l.

Tövisi Géza: Képhiállitásoh

Földes Imre (1881-1948)

Kaialis termelésből fakad a jólét
(1919 közösplakát Végh gusztávval,
182 x 123 cm, sepró)
Pártörténeti Intézet Archivuma

Kiss Sándor: Magyarország történetének
képes kompa 1849-1945 (Bp. 1969)

195 old.

Feld Imre

Magyar Iparművészet, 1901

1/2. sz. 33.o.
különfélék.

Feld Imre

Magyar Iparművészet, 1901

Y.Sz. 164.o.
különfélék / Plakátművészet Magyarországon. /

MDK

Feld Imre

A magy.iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903, 46-47 l.

Pest megye leválasztaná Budapestet a régiótól, míg a másik fél ragaszkodik az agglomerációhoz

Dönteni kell a központi régió sorsáról

Éles ellentét mutatkozik a főváros és Pest megye vezetése között a régió jövőjéről. Míg utóbbi egyértelműen a források maximalizálása mellett teszi le a voksot, s határozottan kiáll a különválás, valamint a régióhatáron átnyúló együttműködés mellett, addig előbbi szerint Budapesttől semmiképpen sem szabad elszakítani az agglomerációt. Baráth Etele, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára nemrég kilátásba helyezte, hogy néhány héten belül a kormány elé kerül az új régióelosztást rögzítő jogszabály tervezete.

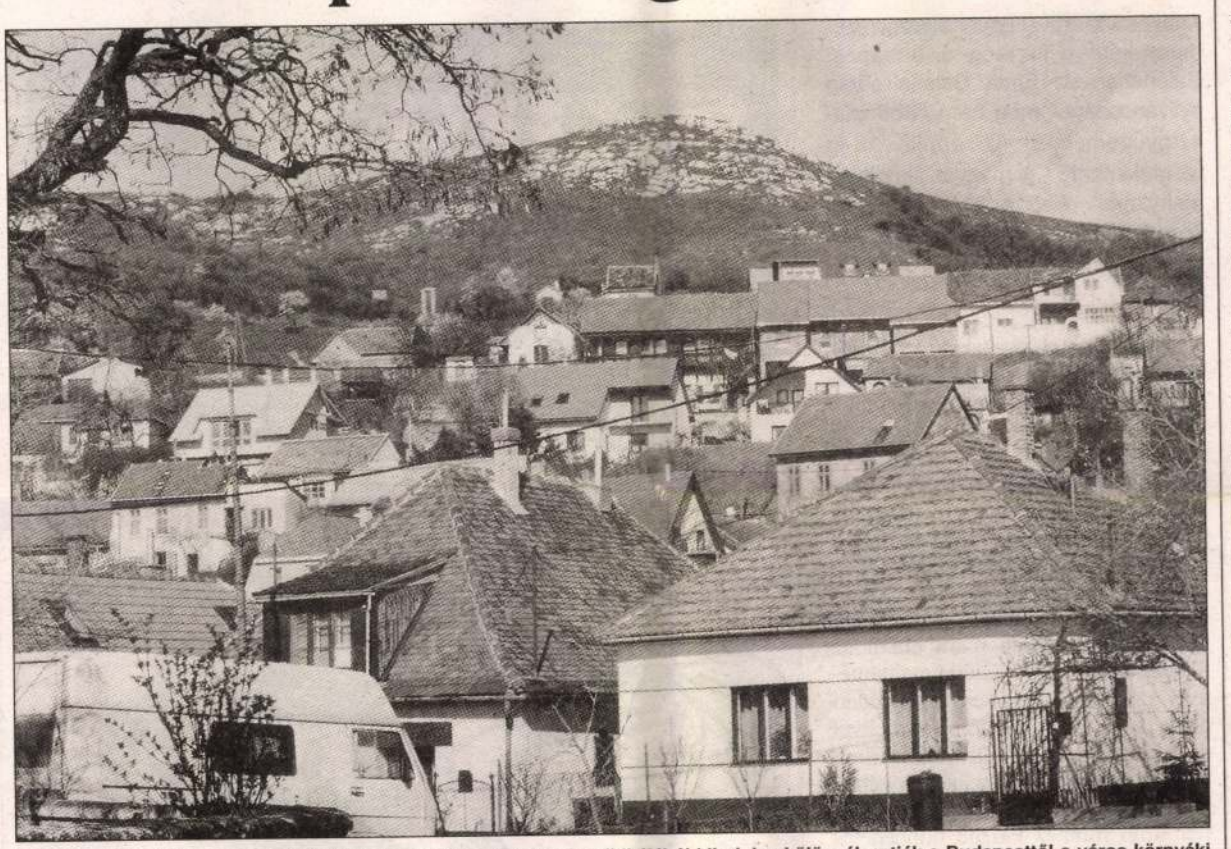

Májusban kiderül, hogy az unió területfejlesztést meghatározó politikájából kiindulva különválasztják-e Budapesttől a város környéki településeket vagy sem a támogatások elosztásánál *Fotó: Demecs Zsolt*

Utolsó pillanatához érkezett a Közép-magyarországi régió sorsának vitája. Hamarosan mindenképpen dönteni kell arról, kettéváljon-e a Budapestet és Pest megyét magába foglaló központi régió vagy továbbra is egységként folytatják fejlesztésüket. Amennyiben ugyanis sokáig halogatják a döntést, félő, kicsúszunk az időből s minden változatlan marad – mondják területfejlesztési szakértők. Ez esetben pedig a 2007 és 2013 közötti új finanszírozási ciklusban a jelenlegi hét régiós elosztásnak megfelelően számíthatna Magyarország az uniós támogatásokra, s könnyen lehet, hogy a központi régióra eső támogatási összeget elveszítenénk. A válás tekintetében azonban egyelőre úgy tűnik, nem azonosak az elképzelések a régió két részében. Míg a főváros nem szeretné megszakítani a szoros kapcsolatot a környező több mint 70 településsel, addig a megye a kettéválásra szavaz.

A források maximalizálása érdekében területfejlesztési szempontból külön kell válnia a megyének és a fővárosnak – szögezte le Szabó Imre, aki szerint azonban elengedhetetlen, hogy a különválás ellenére zavartalan és szoros legyen az együttműködés a központi régió jelenlegi részei között. Több mint 15 éve nem volt közös munka, s a többi között közlekedési és környezetvédelmi beruházások sorát hiúsította meg az egyetértés hiánya. Szabó Imre tehát nem az elválást, hanem egy új minőségű együttműködést szorgalmaz. Ideális megoldás eszerint a kistérségekre, nem pedig a jelenlegi megyékre épülő régió lenne, vagyis az, hogy Pest megye Komárom-Esztergom keleti és Nógrád nyugati részével alkotna egységet. Némiképp nagyobb lenne az új régió akkor, ha a megyék társulásából jönnének létre, ez esetben Pest Komárom-Esztergommal és Nógráddal szövetkezne. Annyi biztos, hogy a döntést még idén meg kellene hozni, s ez esetben 2005 januárjától működhetne az új régió. Az elnök úgy véli, nem lehet tovább halogatni a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács életre hívását sem, s ennek szintén 2005 januárjától kellene működnie a főváros, a régió és a kormány együttműködésében. Minél előbb lépni kell – szögezte le lapunknak Szabó Imre, aki egyben a Közép-magyarországi régió elnöke is.

A főváros álláspontja szerint azonban nincs szükség a különválásra; Budapestet és az agglomerációt mindenképpen együtt kell tartani. Ennek egyik lehetséges megoldása a jelenlegi központi régió megőrzése. Ám Bihary Gábor, a fővárosi közgyűlés területfejlesztési tanácsnoka úgy látja, jó megoldás lenne az is, ha a főváros és az agglomeráció együttesen szakadna ki a Közép-magyarországi régióból. Igaz, ez esetben ez Pest megye településeinek hovatartozási problémáját vetné fel.

Hamarosan, májusban döntenek az Európai Unióban arról, miként alakuljon az unió területfejlesztést meghatározó kohéziós politikája 2007–2013 között. Jövő hónapban tehát konkrét javaslatok születnek a strukturális alapok és a kohéziós alap működtetéséről, a támogatási feltételrendszerről. Amíg ezt nem tudjuk, addig nem lehet megalapozott döntéseket hozni – fogalmazott Bihary Gábor.

Baráth Etele, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára szerint viszont néhány héten belül a kormány elé kerülhet az új javaslat. A politikai államtitkár elmondta: az EU-ban a kohéziós alapban kiemelten támogathatónak tartják az agglomerációt, s éppen ezért – véli Baráth Etele – akkor is lehet majd uniós támogatás segítségével közös fejlesztéseket finanszírozni, ha különválik a jelenleg egységes régió. **Holubár Zita**

MVM: hálózatfejlesztési beruházások

A Magyar Villamos Művek Rt. (MVM) idén több mint 10 milliárd forintot fordít hálózatfejlesztési beruházásokra – mondta Tari Gábor, az MVM Rt. hálózati igazgatója. A közcélú fejlesztéseket – hálózatbővítéseket és felújításokat – alapvetően az ellátás biztonsága érdekében kell végrehajtani. A rendszernek alkalmasnak kell lennie ezen túlmenően a liberalizáció és az egységesülő európai árampiac miatt várhatóan megnövekedő export–import szállításokra, illetve arra a tranzitszerepre, amelyhez a magyar villamosenergia-rendszer jut azzal, hogy várhatóan nyáron a nyugat-európai egyesült villamosenergia-rendszer (UCTE) kibővül a délkelet-európai országokkal. A beruházásokat az átviteli tarifából befolyó forrásokból finanszírozzák, ami mintegy 62 fillért tesz ki a villamos áram kilowattóránkénti árában. Az idei új létesítések közül a legjelentősebb a két évvel ezelőtt elkezdődött és idén befejeződő Paks–Pécs 400 kilovoltos, 80 kilométer hosszú távvezeték építése. A beruházáshoz hozzátartozik Pécsett egy zöldmezős alállomás-építés, illetve a paksi alállomás bővítése. A teljes beruházás 14 milliárd forintba kerül. Idén indul el a Győr–Szombathely 400 kilovoltos távvezeték építése is, ennek tervezési fázisa tavaly kezdődött, jelenleg a nyomvonal-engedélyeztetési eljárás, illetve a közmeghallgatások folynak. Az év első felében várhatóan az MVM megkezdi a beszállítók versenyeztetését, megköti a szerződéseket, és még idén elindul a kivitelezés. A beruházás 2007-ig elkészül, nagyságrendje 15 milliárd forint. Az MVM folytatja idén a nemzetközi összeköttetések kiépítését, ezek többsége engedélyeztetési fázisban van, továbbá az üzemvitel szinten tartása érdekében állomás- és távvezeték-felújításokat is végeznek. *(MTI)*

Kamatmentes banki pénz, kártyáról

A Raiffeisen Bank ügyfélköre bővülése mellett a kártyával végzett vásárlási tranzakciók arányának növekedését várja a HVG Kiadó Rt.-vel közösen kibocsátott „co-branded" hitelkártyától – közölte a bank. Magyarországon 2003. december végén a kibocsátott plasztikkártyák 9,5 százaléka – közel 600 ezer darab – volt co-branded bankkártya. Az új termék a közlemény szerint egyesíti a HVG-klubkártya és a Raiffeisen Bank hitelkártyájának előnyeit. A kártya birtokosa 46 napig kamatmentesen használhatja a bank pénzét, egyben a HVG kiadványait kedvezménnyel vásárolhatja meg. A bank várakozásait támasztja alá a MasterCard Europe felmérése is, mely szerint egy átlagos co-branded kártyával birtokosa általában 25 százalékkal többet költ, mint a standard plasztikkártyával. *(MTI)*

Tovább nő a használtautó-értékesítés

Folytatódik az értékesítés dinamikus bővülése idén is a Weltautónál, a Porsche Hungaria (PH) használtautó-üzletágánál – jelezte a PH. Idén az első negyedévben az eladott autók száma a tavalyi első negyedévhez képest másfélszeresére ugrott: míg akkor közel 200 autót adtak el, az idei első három hónapban már több mint 300-at. A tervek szerint a tavalyinál harmadával több, vagyis kétezer darab autót fognak eladni 2004-ben egyéves garanciával. Az eladások várható növekedésére utal az is, hogy a www.weltauto.hu honlap oldalletöltéseinek száma januárban meghaladta a 200 ezret, márciusban pedig 10 százalékos növekedéssel újabb rekord született. Ez a tavaly tavaszi eredmény kétszerese. *(MTI)*

Borúlátóbbak lettek a fogyasztók

Márciusban stagnált a lakosság gazdasági várakozásait reprezentáló GKI fogyasztói bizalmi index szezonális hatásoktól megtisztított értéke. A GKI Gazdaságkutató Rt. által – az Európai Unió támogatásával – készített felmérés szerint az index értéke a nyári zuhanást követően augusztus óta alig változott.

A fogyasztók saját pénzügyi helyzetüket márciusban a februárinál rosszabbnak látták, s a következő 12 hónapban e tendencia folytatódását várták. Márciusban az előző havinál lényegesen magasabb ütemű áremelkedést érzékeltek, ezzel szemben a következő 12 hónapra vonatkozó inflációs várakozásaik alig emelkedtek. Ugyanakkor a munkanélküliség enyhe növekedésére számítottak. A lakosság vásárlási kedve mérséklődött az előző havihoz képest, s a következő 12 hónapra vonatkozó várakozások szintén pesszimistábbak lettek.

Magyarország hét régiója közül háromban romlottak a fogyasztók várakozásai. Leginkább Közép-Dunántúl és Közép-Magyarország lakosainak véleménye lett pesszimistább. Észak-Magyarország és a Dél-Alföld lakóinak véleménye jobban, a Nyugat-Dunántúlon és az Észak-Alföldön lakóké kismértékben javult februárhoz képest. **Népszava-információ**

Új kerületek jönnek divatba a fővárosi lakáspiacon

(Folytatás az 1. oldalról)

Példátlanul népszerű volt azonban egy, az Európa Ingatlanalap által finanszírozott fejlesztés, s úgy tűnik, a siker hatására sorra kezdenek mások is projektekhez ezen a területen. Erre pedig egyértelműen mutatkozik kereslet, a környék igazi sikernek ígérkezik – mondta Csendes Balázs. Éppen ezért a várakozások szerint hamarosan gombamód szaporodnak majd errefelé a lakóparkok, mindenekelőtt a sorházi lakásokat kínáló projektek.

Különösen népszerűvé vált az utóbbi időben a Belváros, s nem csak a szűken értelmezett city. Az V. kerület mellett sokan keresik a VI. és a VII. kerületet is, itt nemrégiben a Király utcában már a tervezőasztalról elkelt egy társasház valamennyi lakása. Egyre több fejlesztő kezd beruházáshoz a Belvárosban, s bár a vevők is szívesen költöznének ezekre a területekre, egyelőre sokan nem tartják alkalmasnak a környezetet. Éppen ezért ingatlanszakértők szerint a belső kerületek továbbfejlődésének záloga a területrendezés, s ezt sokan felismerve már a környezet javításán dolgoznak.

MEGHÍVÓ

Tisztelettel értesítem, hogy a **HANGYA ÁFÉSZ „végelszámolás alatt" 2004. április 29-én 14 órakor a tatai tiszti klubban** (2890 Tata, Ady Endre u. 4.) **tartja közgyűlését, melyre tisztelettel meghívom.**

A közgyűlés napirendje:

1. A szövetkezet végelszámoló tájékoztatója a végelszámolásról.
2. A szövetkezet végelszámolási zárómérlegének, vagyonfelosztásának, valamint a végelszámolás befejezésére tett javaslatoknak az elfogadása.

Amennyiben a közgyűlés a megjelentek számára tekintettel nem határozatképes, a megismételt közgyűlésre *2004. április 29-én 14.30 órakor a tatai tiszti klubban (2890 Tata, Ady Endre u. 4.)* kerül sor.

Tisztelettel:
Szeniczey Csaba végelszámoló

Az elmaradt élmények is kifizettethetők

Utasbarát utazási szabályozás

Az év elejével változott az utazási vállalkozókra vonatkozó kormányrendelet. A csatlakozás szellemében változtatott módosítások zöme többnyire az utasok érdekeit védi, hiszen ezentúl a biztosító teljes egészében megtéríti az iroda csődje miatt a vendégeket ért károkat, visszatérítik kamatostul az elmaradt utakat. A vállalkozónak is kedvező, hogy ezentúl, ha az utas lép vissza, akkor ő is követelheti költségei megtérítését – mondta Bottyán Éva, a Magyar Utazásszervezők és -közvetítők Szövetsége jogi és etikai bizottságának elnöke.

Az év elején lépett életbe az utazási irodákra vonatkozó, az EU előírásaihoz igazított új kormányrendelet. Előírásai a korábbinál jóval nagyobb biztonságot nyújtanak az utasoknak. Amíg korábban a biztosító csak azokon az utasokon tudott segíteni, akik már elutaztak és nem tudtak visszatérni az utazási iroda csődje miatt, a jövőben azok is visszakapják pénzüket, akik még nem vették igénybe az iroda szolgáltatásait, ám befizették már a részvételi díjat vagy az előleget.

A jövőben az utas bármikor elállhat a szerződéstől, ám meg kell térítenie az utazási iroda minden olyan kárát és költségét, ami e nélkül nem terhelte volna. Ez fontos változás, ugyanis korábban az irodák az utas lemondása esetén csak a költségek megtérítését követelhették, most a vállalkozók már a szerződésből eredő kár megtérítését is igényelhetik. A módosított rendelet alapján a meghirdetett részvételi díj százalékában kifejezett átalányformában is megállapíthatja ezt a vállalkozó. Igaz, csak a befizetett összeg erejéig terhelheti meg az utast – hangsúlyozta Bottyán Éva.

A változás szerint az utazási vállalkozó legkésőbb az utazás megkezdése előtt 15 nappal írásban tett nyilatkozattal bármikor elállhat az utazási szerződéstől. Ez azért is fontos, mert gyakorta előfordul, hogy nem indul a repülőgép, kevesen jelentkeztek az adott útra. Ebben az esetben azonban a vendég az eredetivel azonos vagy magasabb értékű szolgáltatásra tarthat igényt, amennyiben az utazási vállalkozónak erre lehetősége van. Ha viszont nem tud hasonló szolgáltatást nyújtani vagy éppen az utas nem fogadja el, akkor a teljes részvételi díjat kamatostul kell visszafizetni. Sőt bizonyos esetekben az utas nem vagyoni kárát is meg kell téríteni. Bottyán Éva szerint itt a rendeletben kicsit megbomlik az egyensúly az utas és az iroda kártérítési felelősségében az elállást illetően. A nemzetközi gyakorlatban már előfordult, hogy az utasnak kártérítést fizettek az elmaradt élmények után, és várhatóan a hazai rafináltabb utasok is hamar megtalálják a módját, hogy miként használják ki ezt a jogi lehetőséget.

Az utazási panaszok kezelése terén is változást hozott az új rendelet. Sokszor előfordult, hogy az utasok csak hazatérve nyújtották be kifogásaikat és a helyszínen nem jelezték azokat. Ezentúl a problémákat nemcsak az utaskísérőnek kell elmondani, de a helyszíni szolgáltatóval is közölni kell. Mindezt tartalmaznia kell az utazás helyszínén felvett jegyzőkönyvnek. Emellett az utazási vállalkozót is haladéktalanul értesíteni kell a kifogásolt szolgáltatásokról. Ennek hiányában ugyanis az utazási irodának nincsen lehetősége a hiba kijavítására. (Ehhez azonban mellékelni kell az utazóknak egy éjjel-nappal hívható, elérhető telefonszámot – a szerk.)

Az utazásszervezők és -közvetítők közötti jogviszonyra is kitér a rendeletmódosítás. Ennek alapján az utazásszervező csak a közvetítésért járó díjat igényelheti. Az utas által befizetett díjak az utazásszervezőt illetik meg, és azzal nem rendelkezhet az utazásközvetítő. **B. Mezei Éva**

A transzferárak dokumentálása

Fotó: Népszava-archív

A magyarországi cégeknek ez év május 31-ig kell elkészíteniük transzferár-dokumentációikat azokra a szerződésekre vonatkozóan, amelyeket 2003. szeptember 1. után kötöttek kapcsolt vállalkozásaikkal – mondta Békés Balázs, a Deloitte partnere. A nemzetközi könyvvizsgáló és tanácsadó cég partnere hangsúlyozta: a vállalkozásoknak a transzferár-dokumentációval kell alátámasztaniuk a kapcsolt ügyletek során alkalmazott árak piaci mértékét. Ellenkező esetben – ha a magyarországi cégek a transzferár-dokumentációt nem készítik el – akár kettőmillió forint mulasztási bírságot is fizethetnek. A transzferárak – vagyis az egymással kapcsolt vállalkozási viszonyban lévő társaságok egymás közötti ügyleteik során alkalmazott árak – piaci mértékének igazolására szolgáló dokumentációk összeállítása a világ számos országában az adózás alapkövetelményei közé tartozik. Ez azonban nemcsak az adóhatóság számára támpont, hanem az egyes vállalkozások számára az éves teljesítmény tervezésében is minimalizálhatja a kockázatokat. Ismertette: a vonatkozó pénzügyminiszteri rendelet, amely még tavaly ősszel lépett hatályba, konkrétan megfogalmazza a magyar követelményeket a transzferárak piaci mértékét alátámasztó dokumentumokkal szemben. *(MTI)*

Magyarország a granadai díszvendég

A spanyolországi Granadában április 12–18. között tizenegyedik alkalommal rendezik meg az ifjú filmrendezők rövidfilmjeinek mustráját. Idén hazánk a fesztivál díszvendégeként kilenc ifjú rendező kisfilmjével mutatkozhat be. A fesztivál versenyprogramjába Ujj Mészáros Károly Gumiember című rövidfilmjét, valamint Mundruczó Kornél két kisfilmjét, a Kis apokrifot és A 78-as Szent Johannáját hívták meg a szervezők. Versenyen kívül többek között Dési András György és Móray Gábor A pofon, Cakó Ferenc A róka és a holló, Török Ferenc Cipők című kisfilmjeit mutatják be. *(Népszava)*

Ifjú szerző, élő legendák

Szokatlan könyvpremier lesz a Fókusz Könyváruházban (Budapest VII., Rákóczi út 14.) csütörtökön 16 órakor: Takács András Találkozás egy fiatalemberrel – avagy élő legendák az iskolapadban című könyvének bemutatója. A 2003-ban Ifjúsági Sajtódíjjal kitüntetett szerző élő legendákkal beszélgetett Karinthy Frigyes Találkozás egy fiatalemberrel című novellája nyomán. A fiatalember ezúttal a tizenhat éves Takács András. Vendégei az élő legendák, akik a fiatalember kedvéért beültek az iskolapadba, Vitray Tamás, Jancsó Miklós, Albert Flórián és Szepesi György. A délután házigazdája Kelen Károly, a Népszabadság szerkesztője. A kötet kiadója a Közgazdasági Politechnikum Gimnázium és Szakközépiskola. *(Népszava)*

Nagy orosz húsvét a Zeneakadémián

A Nemzeti Filharmonikusok előadásában április 14-én hallhatja a közönség azt a csupa orosz műből összeállított programot, melyet Philippe Entremont, a világhírű francia karmester és zongoraművész dirigál. Elhangzik Rimszkij-Korszakov Nagy orosz húsvétjának nyitánya, Prokofjev II. hegedűversenyének szólistája Václav Hudeček cseh hegedűművész lesz, a hangversenyt Rahmanyinov II. szimfóniája zárja. *(Népszava)*

Meghalt Bényi László festőművész

Kilencvennégy éves korában elhunyt Bényi László festőművész, művészeti író – tudatta családja az MTI-vel. A Pro Cultura Hungaricadíjas alkotót csütörtökön érte a halál. Bényi László főként tájképeket, csendéleteket, figurális jeleneteket festett. *(MTI)*

TOPLISTA

(Film)
Nézettségi adatok
BUDAPEST
2004. április 1–7.

Cím	Nézőszám
1. A passió	61 451
2. Horrorra akadva 3.	23 403
3. Minden végzet nehéz	17 318
4. Elvarázsolt kastély	11 726
5. Derült égből Polly	5 579
6. Rap, Revü, Rómeó	5 261
7. Az utolsó szamuráj	4 152
8. Hideghegy	3 604
9. Magyar vándor	3 061
10. Rocksuli	2 827
TOP 10 összesen	138 382
Budapest összesen	169 997

TÉVÉNÉZŐ ★★☆☆☆

A Szuperbuli folytatódik

Bár már a régi görögök is óva intették az oktondi utókort, hogy ízlésről bármiféle vég nélküli vitába bonyolódjék, mégis érdemes néhány tövises mondatot vesztegetni rá, pontosabban a hiányára. Ha egy – némi jóindulattal – szellemi terméken, elesül legnagyobb közszolgálati (!) tévénk Szuperbuli című műsorán semmiféle mérték, rendező elv, határozott stílusvilág nem fedezhető fel. Az orchideákkal, lampionokkal, szivárványos tüllökkel, függönyökkel telezsúfolt díszlet láttán azt sem tudja az egyszeri néző, hová csöppent. Mi ez: vállalati szilveszter az orfeumban vagy csak egyszerűen buli a bútorraktárban? Mi végre a három – valóban dísz – vendég, ha a népszerű színművész legszellemesebb megjegyzése szerint „megdobná szexileg" az énekesnő előadását, ha nyakkendőt erősítene a jóformán csupasz keblei fölé? Mintha kettős mérce érvényesülne: helyet kap a műsorban a valóban igényes zenei stílusparódia a Bolyki Brothers jóvoltából, egyébként pedig elözönlik a színpadot a háromakkordos slágerecskék kalmárai. Mintha ez a műsor is annyiféle igénynek, ízlésnek, méltóságnak, hatalmasságnak, rokonnak és jó ismerősnek próbálna megfelelni, mint szegény közszolgálati tévénk, mely végképp elveszni látszik legújabb kori demokráciánk zűrzavarában. A régi táncdalfesztiválokat feltámasztotta helyette a TV2 Megasztár néven óriási sikerrel – tegyük hozzá, ízléssel –, dokumentumfilmeket, ismeretterjesztő műsorokat pedig vetít a Duna Tv. Ehelyütt pedig folytatódik a buli, ínegaköltségvetéssel... **Podhorányi Zsolt**

Karády és Jávor – mozgóképgyártásunk csillagai a Budapest Galériában

A filmplakát aranykora

A tavaszi fesztivál egyik jelentős eseményeként nyílt meg a Budapest Galériában az Ernst Galéria eddig nyilvánosságot még nem látott plakátgyűjteménye. Az április 18-ig megtekinthető „A magyar filmplakát aranykora" című kiállításon többek között Bíró Mihály, Földes Imre, Sátori Lipót műveit láthatja a nagyközönség.

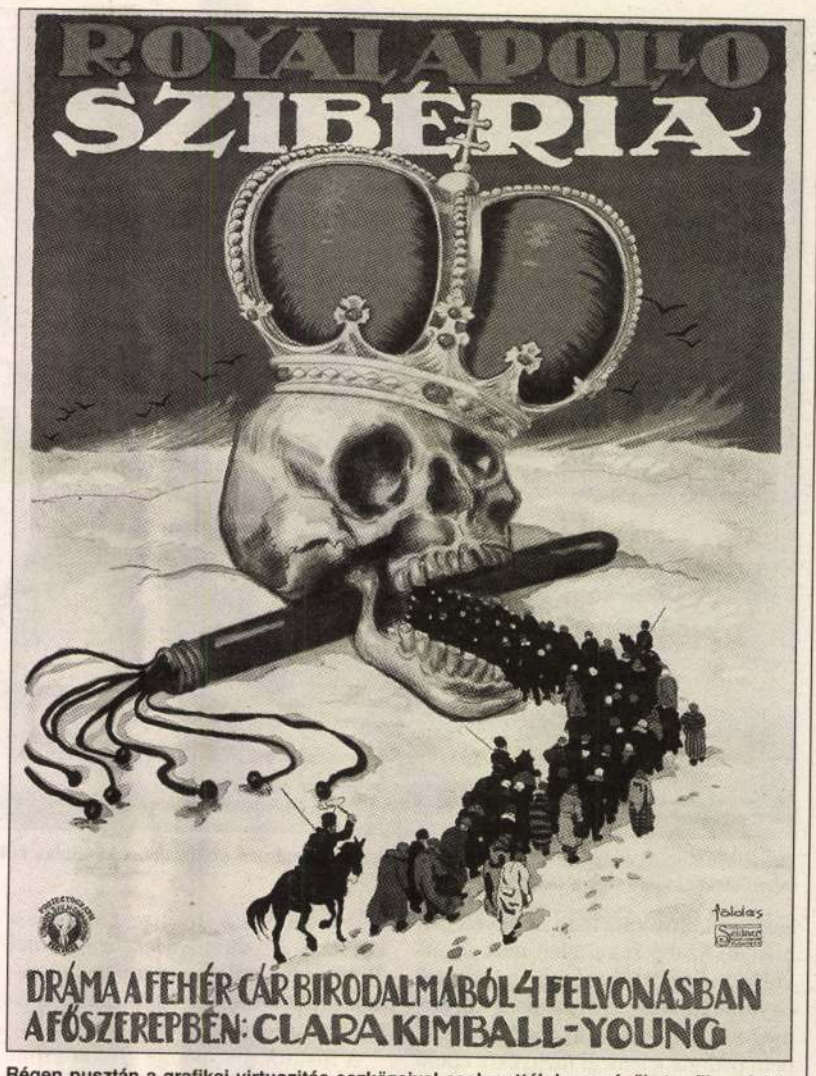

Régen pusztán a grafikai virtuozitás eszközeivel csalogatták be a nézőket a filmszínházakba – Földes Imre grafikája FOTÓ: NÉPSZAVA-ARCHÍV

A némafilmek idejére tehető a filmplakátok művészi kiteljesedése. A film címének és a rendező nevének feltüntetése mellett ugyanis pusztán a grafikai virtuozitás eszközeivel csalogatták be a nézőket a filmszínházakba. A szereplők neveit gyakran fel sem tüntették, nem a sztárok adták el a filmet. Így a grafikusnak egy darab papíron kellett elmesélnie az egész történetet szerelemről, rémületről, tragédiáról vagy komédiáról. Jócskán merít ebből az időszakból az Ernst Galéria gyűjteménye. Az Ernst Galéria nem tévesztendő össze az Ernst Múzeummal, mellyel csak névazonosság áll fenn. Eleni Wastl és férje magángyűjteményében megtalálható Bíró Mihály a Dr. Lauffen című filmhez készült döbbenetes erejű alkotása, mely szinte minden, a moziplakát témájával foglalkozó tudományos műben előkelő helyen szerepel. A Tanácsköztársaság híres plakátját, a „Kalapácsos embert" alkotó Bíró Mihálynak a Faun című, szintén 1917-es filmhez készült alkotása is látható a kiállításon. Az egyik legszuggesztívebb művész, Földes Imre több mint 30 munkája látható a Budapest Galériában, köztük az a világhírű alkotás is, melyet 1915-ben a Szibéria című amerikai filmhez készített. A 30-as és 40-es évek hangosfilmjeiben már megjelenik a sztárkultusz, a filmszínészek arca csábította be a közönséget. Ezzel együtt csökkent is a művészi színvonal, de még ezek között is szép számmal találunk dekoratív, aprólékosan kidolgozott alkotásokat.

Az alacsonyabb művészi színvonalért viszont kárpótol, hogy láthatjuk többek között Kabos Gyulát, Karády Katalint, Jávor Pált, Páger Antalt, Humphrey Bogart-t, James Cagneyt, Errol Flynnt, Olivia de Havilland-t, Cary Grantet, Ingrid Bertgmannt, Bette Davist, Gaál Franciskát, Hörbiger Pált vagy éppen Jean Gabint a magyar grafika aranykorának kiemelkedő alakjai szemével.

Eleni Wastl, a gyűjtemény tulajdonosa elmondta, hogy kollekciójukban Magyarországon bemutatott filmekhez készült plakátokat gyűjtöttek össze. A külföldi filmek nagy része is magyar vonatkozású, ha nem a színészeket illetően, akkor például a rendező Korda, Kertész, Cukor vagy a producer Pasztornák által, akik később George Cukor, Joe Pasternak vagy Michael Curtiz néven lettek ismertek a hollywoodi filmgyártás aranykorában.

Feltűnő, hogy a legkorábbi alkotásokon legtöbbször csak a film címe és a bemutató mozi neve szerepel, ennek oka abban keresendő, hogy a filmet csak egy mozgóképszínház vetítette, s ők készítették a plakátot néhány példányban.

Ilyen jellegű kiállítás eddig csak nagyon ritkán született, ekkora terjedelmű anyagot pedig még soha nem láthatott magyar közönség. Holott a magyar grafika elismertségét és a moziplakátok művészi rangját mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az angol Christie's árverési háznál 2001-ben egy magyar grafikus, Grosz Károly által készített filmplakát 80 750 fontért – több mint 300 millió forint – kelt el. Eleni Wastl elmondta, hogy gyűjteményükben nem egy olyan alkotás is látható, amelyik párja egyetlen hazai vagy nemzetközi közgyűjtemény tulajdonában sem található. A filmplakátok ugyanis nagyon kis számban készültek – gyakran 20-30 volt belőlük –, és rendkívül rossz minőségben maradtak fenn. A hirdetőoszlopokra új plakátok kerültek, de szerencsére megjelent a „kor gyűjtője", a mozigépész vagy a pénztáros, aki egyet-egyet eltett emlékbe. Nekik – és a Wastl házaspárnak – köszönhető, hogy a gyakran silány anyagból készült, megcsonkított, gyűrött, néha több mint 90 éve hányódó alkotások most restaurálva megcsodálhatók.

Külön erénye a tárlatnak, hogy az összes kiállított műveiről kitűnő katalógus is készült, melynek jegyzetei és tanulmánya segítenek eligazodni művészettörténetünk eme új, izgalmas ágában. **Hamvay Péter**

Markó társulata Izraelben

Egy este, kétféle Bolero-előadás

Az együttes tagjainak életét is kockáztatva lépett fel Izraelben a Rishon Le Zion-i Tavaszi Fesztiválon, utána pedig Jeruzsálemben a Markó Iván vezette Magyar Fesztivál Balett, amely Rajkó Zenekarral és a Budapesti Szaxofon Kvartettel együtt szerepelt a 13 ország 120 művészét felvonultató eseményen.

Jaszin sejk nyílt színen történt lelövése után egy nappal érkezett a társulat a palesztinok bosszújától, az állandó terrorveszélytől fenyegetett országba. Ugyanannak a hétnek a szombatján pedig világpremiert tartott Jeruzsálemben a Fesztivál Balett, amelyet ott csak Markó Balettnek hívnak. Az együttes vezetője 1972-ben érkezett először a három vallás fővárosába, ekkor még a Béjart Balett szólistájaként szerepelt. Később egy éven keresztül dolgozott és tanított is itt.

A jeruzsálemi bemutató különlegességét az adta, hogy most először mutatták be kettős szólista szereposztásban a Bolerót. A Vágy szerepében előbb Misánczi Mónika táncolt a világ legerotikusabbnak tartott zenéjére, amelyre Markó még a Győri Balettnél írt koreográfiát kimondottan Ladányi Andreának. A középső részt képező Káin és Ábel című, szintén egyrészes mű után Nyári Gáboré lett a Bolero főszerepe. A férfiváltozat ötlete még 2002-ben, egy mexikói turné kapcsán jött létre, amikor 12 előadást kellett teljesíteni sorozatban, és a női szólista idejébe valószínűleg nem fértek volna bele a fellépések.

Izraelben már az is nagy eseménynek számított, hogy a művészek megérkeztek a most különösen puskaporos légkörű városba. Nem mindenkinek volt bátorsága ehhez, így aztán a Jerusalem Post szalagcímben hozta: „A spanyol kosarasok ugyan nem jöttek, de a magyarok elhozták nekünk a kultúrát." Nemcsak ahhoz kellett nagy bátorság, hogy a művészek betegyék a lábukat Izraelbe – Markó állítja: valamennyiük közül ő félt a legjobban –, hanem ahhoz is, hogy a szinte kizárólag az európai származású zsidókból verbuválódott közönségnek arab zenével, arab női és férfi énekessel, egyszerű, érthető dalszöveggel közvetítsék az egyik leginkább ősi, ószövetségi történetet, a Káin és Ábelt.

Markó inkább arra büszke, hogy a premier előtt elbeszélgethetett a közönséggel arról, hogy miként kellene élni a Béke Városában. A mindig rendkívül nyíltan reagáló helyi közönség feszült figyelemmel hallgatta a pesti ember véleményét. **Nagy Ákos**

PÁHOLYBÓL ★★★☆☆

Félünk a farkastól

A darab egyik női főszerepét, az idős Maget Béres Ilona játssza FOTÓ: SZALMÁS PÉTER

Természetesen tudtam, hogy a darab egyik női főszerepét, az idős Maget Béres Ilona játssza; a Madách Kamara piszkossárga félárnyékában, az előadáskezdésre éhes nyitott színpadon ülő, bongyorhajú alakban hosszú pillanatokig mégsem ismertem fel őt. Öregek napközi otthonának lassan előrehaladó betegségekkel viaskodó akut gonoszát láttam csupán, egy vadidegen s mégis öröktől arcunkba hajló arcot, a mozdulatlanságból elpusztíthatatlanul fürkésző gombszemeket. Amikor aztán a színésznő megszólalt, hangjának kis mesterkéltséggel elemelt dallama, a súlyos csapásokat átvészelt asszony réveteg mozgásának enyhe stilizáltsága is „egy másik Bérest" mutatott. Azt, aki „nagy formában van", s manapság több színházunk deszkáin, vészesen gyenge és évadot meghatározóan remek produkcióból is kitűnik. A Piszkavas Magje mégsem ér fel Béres Ilona újabb repertoárjának javával – ahogy az amúgy derekas bemutató egészében (Guelmino Sándornak az általam látottak közül eddig legjobb rendezésében) is jócskán tünedeznek fel elcsúszások, bicsaklások.

Martin McDonagh korábban Leenane szépe címen ismert – Parti Nagy Lajos által magyarított – színművében különféle rejtegetett, felfedett, feltépett titkok játsszák a főszerepet s egy boldogságilluzionáló nagy hazugság. A négy főt foglalkoztató szerkezet s ez a sebtében összegzett tartalom nem minden ok nélkül hozható kapcsolatba a Nem félünk a farkastól kétszer két figurájával (és néhány más, hasonló karakterű darabbal). Persze itt nem az értelmiségi környezet válogatott szeszeibe, csak az ír faluvég borújába, sarába vész bele ez a mikropopuláció. Mag gyűlöli a vénlány lányát, Maureent, Maureen gyűlöli a vénlányságáért nem kis mértékben felelős Maget, s amikor csak módjuk nyílik rá, a vízcsapba öntögetett, bűzlő húgy – vagy az időben el nem készített tápszer – nemtelen eszközei és megvonásai révén kínozzák is egymást. A lány szerepében Bíró Kriszta igazán nem csúnya, sőt; de már rácserepesedett az utált robot ótvara, a távlattalanság. Guelmino Sándor informatív huzakodásokat és huzavonákat komponált a lerobbant Mag és a kígyózó Maureen kettősének. Viszonylag kevés a variáció, és melodrámasimán mennek a dolgok. Ha kivérzik egy-egy régi seb, nincs nagy meglepetés, sopánkodás. Az már elgondolkodtatóbb, hogy a Horesnyi Balázs–Horváth Judit díszlettervező páros miért járatja tyúklétrán emeleti (vagy padlás)szobájába a kolonc anyát. Az immár címszereplővé lett piszkavas is nagyon igyekszik megmutatni magát.

Pato, akinek tetszik Maureen s akivel egy mámoros éjszakán a lány fel is repül a tyúkmennyországba, Szabó Győzőre öntött alak. Nagyszájú, ügyetlen, ittas udvarlónak se rossz, bár ha egy-egy fogásával elégedett, ismétel, mert rendezője hagyja ismételni. Levélírási (azaz levélfelolvasási) magánszáma, mely a második rész első perceiben megpecsételi a kifejletet, rendezői és színészi értelemben is szép, pontos munka, a testhelyzetkeresés tanácstalanságaival. Pato testvéreként Máthé Zsolt (Ray) a „hírnök jó" funkció helyett esetleg mást is betölthetne, ám mint hírnök: jó.

Kárpáti Enikő jelmezei a rideg történet fénytelen elgondolásához alkalmazkodnak. A tocsogó angolgyűlölet kevéssé szólal meg az előadásban – igaz, aktualizáló átértelmezése még előnytelenebb lenne.

A jelképekkel telezsúfolt – bár naturalisztikusnak tűnő – közegben az összes szereplő merő bizonytalanság, merő szorongás, merő félelem. Van is félnivalója mindenkinek. A gyerekkori, balvégű játéktól a takargatott brutalitásokon át az elközelgő rémtettig beleette magát a leenane-i életbe a reménytelenség, a félelem. A nyelvi korlátaiktól, kommunikációs nehézségeiktől, kiheverhetetlen múltjuktól és uralhatatlan jövőjüktől is sújtott – noha a boldogtalanság más-más fokára rekesztett – alakok: repedékeny agyagfigurák. Elpengő hang, porladó agyagmorzsa marad utánuk. **Tarján Tamás**

Martin McDonagh: Piszkavas
Madách Kamaraszínház
Rendezte: Guelmino Sándor

Földes Imre

A tanácsköztársaság megalakulásának 50. évfordulójából a Magyar Posta öt értékből álló sorozat kiadásával emlékezik meg. A 2 forintos névértékű bélyeg Földes Imre és Végh Gusztáv rajza. (repr.)

Nógrád, 1969. márc. 14.

Földes Imre

A Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának 50. évfordulójának tiszteletére megjelenő bélyeg: 2 Ft-os névértékű bélyeg a művész alkotása.

Bélyeggyűjtés.

Népszabadság, 1969. márc. 8.

Földes Imre és Végh Gyula

SZOCIALISTERMELÉSBŐL ★ FAKAD ★ A ★ JÓLÉT

1. Uj Szó, Bp. 1945. máj. 22.

Egy lap a filmtörté

Valah

A történelem filmje, ugye, gyorsan pergett.

Két évvel voltunk a felszabadulás után.

Az év elején aláírták a békeszerződést Párizsban. De hol volt még a béke? A romok éppen csak tünedeztek, bár az újjáépítés rohamtempóban folyt hazánkban. Júniusban a miniszter tanács — a kommunista párt kezdeményezésére — elfogadta a hároméves tervről szóló javaslatot. Augusztusban megkezdtük a hároméves terv végrehajtását. Az országgyűlési választásokon kiderült, hogy az ország legnagyobb pártja: a Magyar Kommunista Párt. Szeptemberben nagy tömegtüntetés zajlott Budapesten a reakció ellen. Novemberben államosítottuk a Magyar Nemzeti Bankot, éppúgy, mint a nagybankokat.

Az egész világ figyelte, mi történik a népi Magyarországon. De volt még más is, amire odafigyeltek — oda kellett figyelniük — határainkon túl.

Hová érnek helyüket s a régi világ kiközösített, vont, elhag erről szólt a

A mi „gy világunk út ge, azaz önr volt a tér igaz, megrá zá kell az már, 1975-b ismét vetíti ban, hogy a nehéz volt azt a jövőt, ra immár n

VALAHOL
Készült 194

Földes Imre

festő, grafikus

Nemzeti Salon

1906. graf. kiáll.

~~több műve~~
~~kiállítva~~
~~szétszórva a ka-~~
~~talogusban.~~

Könyvtáramban

M. Studio

1921

Útrzéli holdas
gouache.

Árv. Csaru. 1936 mére
76. t.

Ásítozó férfi, c. r

Földes Imre

Kaviáris tekmelésből farad a jelét" (Végh Gusztávval közös) plakátja (ennek szerepel a Dunaújvárosi Múzeum kiállításán

Rózsa András: Plakátok a farradalomból

Dunaújváros 1968 X. 18

MDK

Fölöss Imre, grafikus

Nevezetes 1919-es plakátja

Bélyeggyűjtés

– : 50 éves a Tanácsköztársaság 10.

Népszabadság, Bp. 1969 márc. 8.

Földes Imre

Végh Gusztáv „Szociális termelésből fakad a jólét" című plakátjuk figyelmet érdemel – az üzemek államosításának gondolatát veti fel a nézők előtt.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

921

Földes Imre - Végh Gusztáv

73. sz. „Szociális termelésből fakad a jólét..... 1919; plakát, 128 x 118 cm.
Bp. Fővárosi Szabó Ervin könyvtár.
Reprodukció.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

3031

MDK

Földes Imre

Földes Imre és Végh Gusztáv plakátja 1919.-ből. "Szocialista termelésből fakad a jólét"

Esti Hirlap 68 sz. 1959. márc. 21 5 old.

M.D.K.

Földes Imre, grafikus

Végh Gyulával közösen készített 1919-évi plakátját: „Szociális termelésből fakad a jólét" — közli:

Aradi Nóra: Nékány 1919-évi plakátunk nemzetközi vonathozásairól.

Művészettörténeti Értesítő, Bp.1966. XV.évf. 2.sz.

133. old.

Földes Imre

Tuszkay Márton és Kron Jenő plakátpályázataiit dijazásra alkalmasnak véli Tövis: "A Műcsarnok tavaszi tárlata" c. kritikájában. Mindhárom müvész munkájáról elismeréssel nyilatkozik.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 3.
XXI. évf. 14. sz. 230. lap.

Földes Imre

"Az uj magyar bélyeg" cimmel a lap közli a meghirdetett pályázatra beérkezett pályamüveket, s felsorolja a dijnyertes müvészeket:

Tull Ödön: arató párt ábrázoló 6. filléres bélyeggel I. dijat nyert.
Sándor Béla: Csikóst ábrázoló 1o. filléres bélyeggel az V. dijat kapta.
Földes Imre: Szent Istvánt ábrázoló 1 koronás pályamüvét megvásárolták.
Tary Lajos: Ferenc József megkoronázást ábr. 5 koronás bélyeget szintén megvásárolták.
Englert F. és K.: Patrona Hungaria-t ábrázoló bélyeg a nyolcadik dijat nyerte.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. ápr. 1o. II.évf. 15. sz. 500. lap.

Földes Imre, grafikus

L: Bíró Miklós

Vadas József: Reklámot a plakátnak.

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 6.

12

XXX/23

Földes Imre

3 db gouache-kép

Művészi Interieurök rt. I. euk. 1917, márc.

1.

4

MDK

Földes Imre

Károly-Zita bélyegek 1918

P: Unrein Jánostól Drahos Istvánig. A Bélyeggyüjtő, 1937. 125-127 l.

Földes Feld Imre

azt kussem azonos a későbbi Földes-sel.

1901. tav. kiáll. Nemzeti Szalon

Esö utain, 50 kor

Kicsapongo, 200 kor.

Munka utain édes a pihenés, virf. 80 kor.

Vaskovd, La Tène X. 122.

Földes Imre

1905. karácsonyi

kiáll. Nemzeti Szalonban

Pékerdő részlet, olaj. 80 k

Fehér - Kereszt Egylet vimaszombati
gyermekmenhelye III. 176.

5

MINDEN·SZESZES·ITAL VÉGROMLÁSBA·VISZ!

Földes

Magyar Rendőr 1969 11.20.

és művészek már a halhatatlanság magasságába kerültek. De más írók és művészek is köszöntik a Tanácsköztársaságot — szóban és művekben egyaránt. Tóth Árpád írja például: „Új Isten szól hozzátok emberek!"

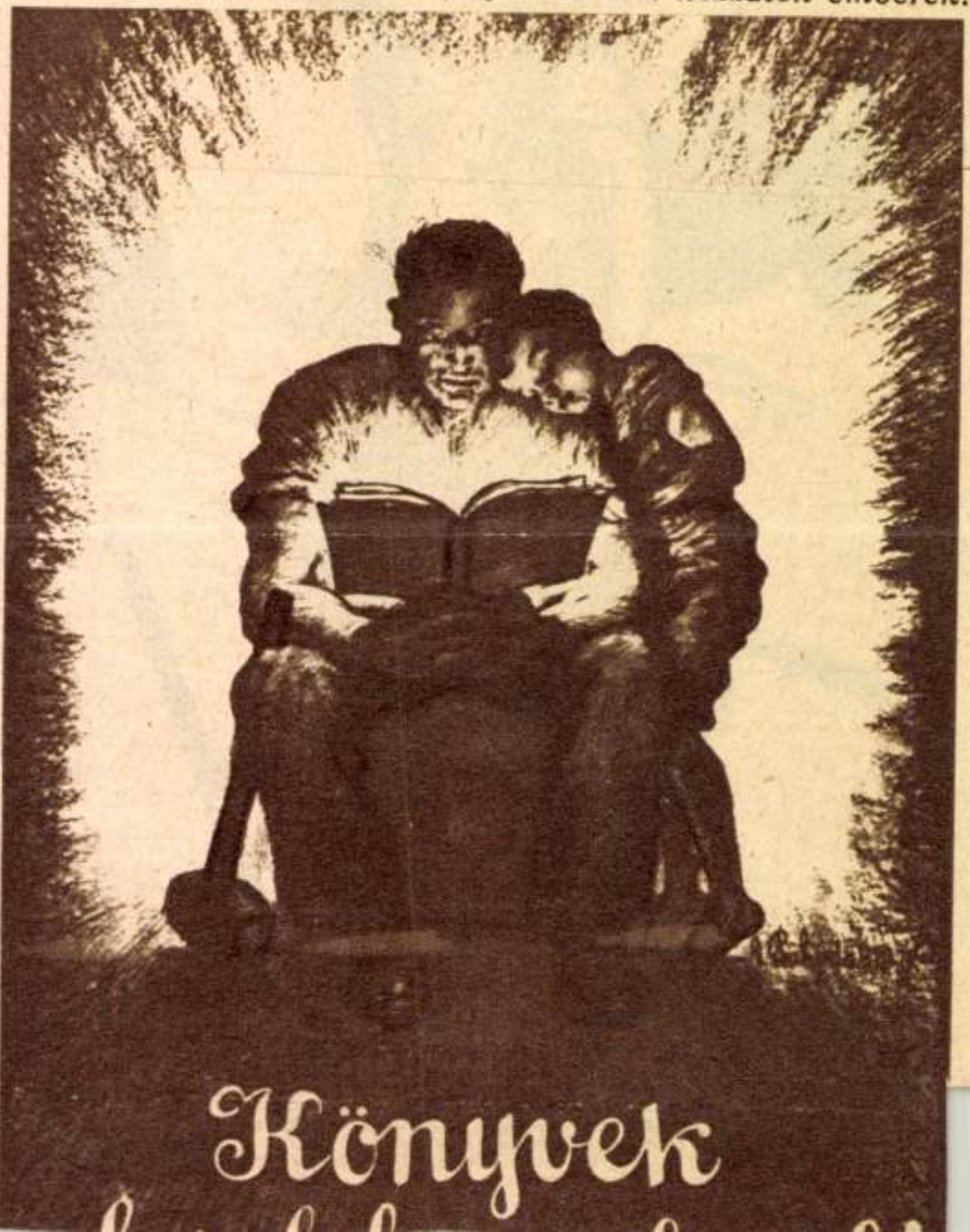

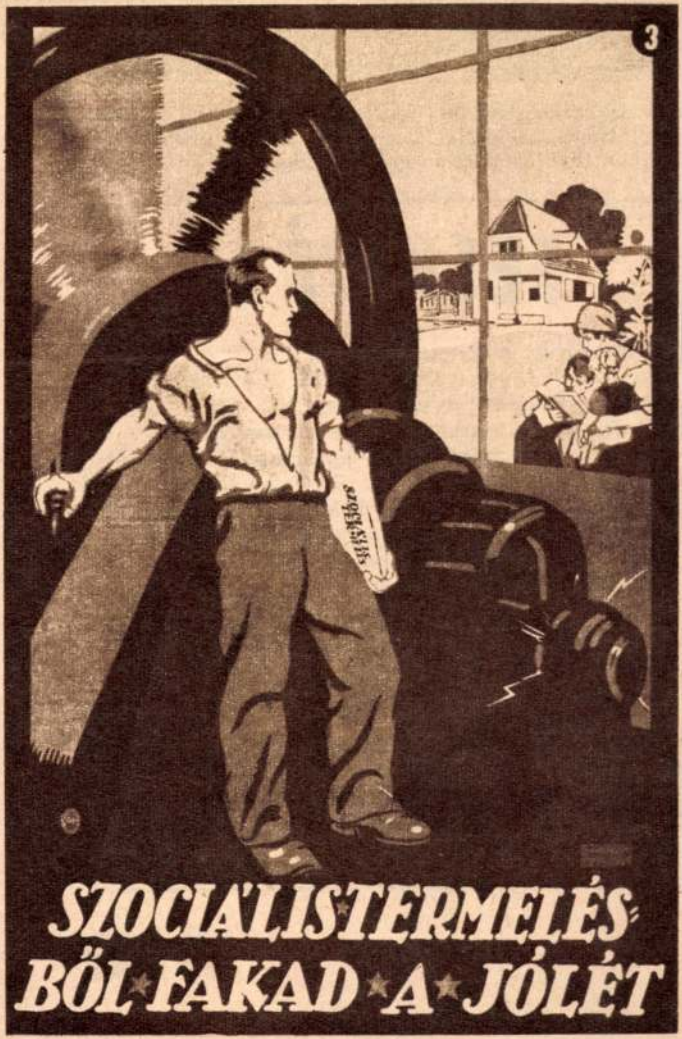

Földes

Magyar Rendőr 1969 III. 20.

országi eseményekről. ★ ★ Képek a bolsevizmus diadalmas fejlődéséről.

MOZGÓÜZEMEK SAJTÓ ÉS PROPAGANDA OSZTÁLYA.

A jellegzetes plakát havas moszkvai tájat ábrázol és hirdeti a legújabb hét filmet, amelyet Szamuely Tibor repülőgéppel hozott. (Tuszkay Márton műve)

FELHÍVÁS

Előfordult, hogy egyes lapterjesztő elvtársak régi, vagy téves csekkszámlára fizették be a „Magyar Rendőr" és a „Belügyi Szemle" előfizetési díjait, így azokat csak késve kaptuk meg.

Éppen ezért felhívjuk a lapterjesztő elvtársak figyelmét arra, hogy az összegeket csak a 151 111 K-95 számú, BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség elnevezésű csekkszámlára fizessék be.

Ismételten jelezzük, hogy késedelmes befizetés esetén a laprendeléseket nem tudjuk figyelembe venni. A postai befizetések határideje: a megelőző hónap 20-áig. Az eddigi példányszámkereten felül újabb előfizetéseket — sajnálatunkra nem tudunk elfogadni.

Kérjük lapterjesztőinket, hogy problémák esetén közvetlenül a Kiadóhivatalhoz forduljanak. Cím: Budapest, V. kerület Néphadsereg u. 9. Telefon: 52—72 mellék (Grohmann József ri. I. o. t.)

—Kiadóhivatal—

Földes - Végh
grafikus

1919-es plakátja a „Szociális termelésből fakad a jólét"

Aradi Nóra: Jel és jelentésváltozás
Művészet 1970 december 11- lap

Földes Imre

festő és grafikus

Irod

Ujvilltsi

285 i. l.

ESPOSIZIONE ITALIANA D'ARTE CONTEMPORANEA

GENNAIO—MARZO 1936

LA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA DI SCIENZE, LETTERE, ARTI E RELAZIONI SOCIALI

MATTIA CORVINO

invita la S. V. Illma alla

SEDUTA SOLENNE

che avrà luogo

venerdì 24 gennaio 1936, alle ore 17

nella Sala della

SOCIETÀ DEGLI INGEGNIERI ED ARCHITETTI UNGHERESI

(IV., Reáltanoda-u. 13/15)

in onore di

S. E. DINO ALFIERI

Sottosegretario di Stato al R. Ministero per la stampa e propaganda, Presidente dell' Associazione «Amici dell' Ungheria».

PROGRAMMA:

1. Discorso di saluto di S. E. ALBERTO BERZEVICZY.
2. Conferenza dell' On. ANTONIO MARAINI, Commissario nazionale del Sindacato fascista delle Belle Arti: **L'arte fascista** *(con proiezioni).*

Alberto Berzeviczy
presidente.

Földes Imre

festő

irod

Skex lib.

Siklóssy L:

Az exlibris [illegible]-on

Aljnjtő

1913. 6-8. sz.

~~Apátfalvi tanyák IV. 135.~~

Földes Imre

plakátrajzoló

irod

Orel Géza dr. Az árusítás technikája és lélektana. Bpest, 1929. 101. l.

szalonówka

Földes Imre

postabélyegekre Eust
pályázaton megvétel
(100 K)
Művészet 1916. 82. l.

Pozsonyi gyártmányú játékkártyák, XVIII. sz.

VI. 151.

Földes Imre

Hadikölcsön plakát

Repr.

Magyar Iparművészet

1917. 302.

Lap

Szabin

Csütörtök

14

Matild

Péntek

15

Nemzeti ünnep

Szombat

16

Geréb pk.

Nap kelte 6 ó. 13 p. — Nyugta 18 ó. 05 p.

1935 • 11. hét **Március** III. hó • 31 nap

naptár

Veadar

V	5	
H	6	
K	7	
S	8	
C	9	
P	10	
S	11	S. W.

Földes Imre

Az okmánybélyegpályázat I. díjával jutalmazott pályaművei, köztük fenti 2 terve, egyr.

Magyar Iparművészet

1912. 278. l. leírás

HERRLICHE LANDSCHAFTSBILDER IN KÜNSTLERISCHER WIEDERGABE

HEINRICH SCHWARZ

SALZBURG UND DAS SALZKAMMERGUT

Eine künstlerische Entdeckung in 100 Bildern des 19. Jahrhunderts

1925. Großoktav. Gebunden RM. 6·— (ö. S 10·—)

„Dieses schön ausgestattete Buch hält mehr, als sein Titel verspricht. Es liefert nicht nur einen erläuternden Text, wie man erwarten möchte, zu hundert Bildern von Salzburg, sondern stellt einen wertvollen Beitrag dar zu der noch ungeschriebenen Geschichte der Verwandlung des Landschaftsgefühls in den einzelnen Jahrhunderten . . .
Ein ausgezeichnetes Buch, das mit seinen meisterhaften Bildern in sich selbst schon ein deutsamer topographischer Abriß der Kunstgeschichte ist, dankbarer und dauerhafter Gewinn eines jeden, der vorübergehend oder seßhaft in diesem Landschaftskreise verweilt." (Stefan Zweig.)

„Eine in der Tat bewundernswerte Schrift, die ich hoffe, bald einmal nach Verdienst öffentlich würdigen zu können." (Hermann Bahr.)

„Eine handliche historisch-künstlerische Beglaubigung des seither immer neu gepriesenen Zaubers dieser Stadt und Umgebung, ein bleiben-

Földes Imre

Nemzetközi vas- és gépipari ujdonságok és szabadalmak kiállításának plakát pályázatán III. díj.

Repr.

Magyar Iparművészet

1911. 35. l.

A kereszténység közel kéte
művészet alakulását és fejlődés
század végéig,a francia forrada
veszik kezükbe a művészet fejlő
meg minden kapocs az Egyház és
zad végéig a keresztény szellem
az egyes stilusok legfontosabb
tevékenysége hozta létre a nyug
tény művészetet,a román stilust
Ennek a csaknem kétezeréves kor
az irányitó szellem,nemnem a kif
is.Először mindig az eszme,a ko
nak kifejezési formakat,vagyis
A művészet világnézetet,gondola
lemét fejezi ki,csak ezt le kel
resztény művészet mozaikjainak
szigoru,szimmetrikus kompozició
a barok művészet szenvedélyessé
drámai fény-árnyék küzdelmét ké
az első szazadok tapogatózó kii
barok művészet.A XVIII.század v
kad ennek a logikus,egységes fe
vészi szellem alkotó vénája.Uj
században is,de uj korstilus cs
művészete tulajdonképen a mult
nek ismétlése,rövid évtizedekbe
zad közepén keletkezett Francia
olasz reneszánsz megszakitja eg
még a XVI.században is él.A mag
is találunk gotikus elemeket.S
ennek a két és félszázados kors
felevenitése,utánzása.A neoklass
görög és római klasszikus művés
pl.egyiptomi elemekkel van disz
mai klasszikus épitészettel áll

Földes Imre

Műcsarnok

1915–16. téli kiáll. 322, 326, 328 ✓

1916. tav. kiáll. 210, 243, 316 ✓

1916–17. téli kiáll. 82, 148 ✓

1917. tav. kiáll. 160 ✓

1917–18. téli kiáll. 233 ✓

1918–19. téli kiáll. 418 ✓

~~„Agyszedány fenyesitő agancsból~~

~~VI. 19.~~

Földes Imre

festő

Bpest.

Műcsarnok

1915. tav.

nem állított

ki

1916 tav.

~~Pintér II. 76~~

1904. VI. 17.

Nyíregyháza.

Kettős példányok (339/1904.)

Földes Imre

grafikus

l.

W:

Bán 83. l.

a m. postabélyegek

adattára

1943

HELYSÉG

BUDAPEST.

SZAKCSOPORT

Festő

VÁRMEGYE

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

MÉRET

TULAJDONOS

Léderer Sándor.

TÁRGY

Kép

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS) :

FÉNYKÉP, RAJZ

Földes Imre

grafikus

Csakó E.

M. Bérszak

tiszteléje

Szépszünvészet

1940. 69. l.

A különálló műmellékletek bekötésére vonatkozó utasitások a kötet végével egyidejüleg fognak kiosztatni.

Plakát

„Magyar Nemzet" pl. je – Feld Imre

Magyar Sparművészet, 1901

Y.sz. 167.o.
különfélék. / Plakátművészet Magyar-
ornágon. /

Feld Imre, l. Földes I.

L.

Szendrey - Szentiváni

~~176.~~

Akatalás
uvegyűjt

Máramarossziget VIII. 249

Földes-Végh

Szociális termelésből fakad a jólét,1919
A munkásalak hatalmas lendkereket indit be az üzemek államositását hirdető plakáton.

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 220.o.

Földes - Végh

Szocialista termelésből fakad a jólét (1919)

c. plakátja említve.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 96p.

MDK

Feld Imre

A plakátművészet Magyarországon. M.Iparművészet 19ol. 164 l.

Földes Imre-Végh Gusztáv

Szociális termelésből fakad a jólét.1919

plakát

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 269.o.

Földes-Végh

Szociális termelésből fakad a jólét,1919
A tanácsköztársasági plakát az üzemek államosítását hirdeti: a lendkereket elindító munkás kezében a Szociális termelés c. lap látható.

Arndi M.:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 244.o1.

FÖLDES, festő

--

A fiatal proletárdiktatúra gondoskodása, aggódása süt a falakról: munkavédelmi, egészségügyi, sporttémáju plakátok. Mint pl:

Földes: "Olyan géphez ne nyulj, amelyikhez nem értesz címü plakátja. 12.old

CZ. Nagyselyki Gabriella: Plakátmüvészet 11.ol

Múzeumi Magazin, 1969. 2.sz.

Földes Imre

századeleji plakátjai kiválóak.

Bauer Jenő: Új magyar plakátművészet.
Magyar Művészet. 1948. 16. évf. 2.sz. 78. l.

Feld Imre

6 elemi

rajz- és mintá-

zási tantárgyam

Tanár Fülbier Lajos

4 hónap, ~~olaszos~~

jó eredm.

Iparrajziskola 1897

NYOMTATVÁNY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Feld Imre

elégséges eredm.

Tanár Fülbier Lajos

Iparrajziskola 1898

Feld Imre

archéprajzolo

6 elemi, 2 iparr.

jeles eredm.

10 hónap

Tanár Prenoszil Sándor

Iparrajziskola 1899

Földes Imre

96

93. AZ IRGALOMHÁZA BÉLYEG-PÁLYÁZATA.

FÖLDES (FELD) IMRÉNEK
PÁLYADÍJJAL JUTALMAZOTT RAJZA.
(3-SZOROS NAGYSÁG.)

Földes Imre

243. Földes Imre: Napszámos.

KMT 1916. tav. Szall

273. Balló Ede: Gyermekarckép.

TÜKÖR

FÖLDES IMRE

I SÁNDOR

POSTOL

JEMY 4 RÉSZBEN.

A KÖZMŰVELŐDÉS (ÚJ) TÜKRÉBEN

SZABADIDŐ KÖZPONT

SZÁMÍTUNK A GÉPEKRE

Marczibányi téri Új Tükör Szabadidő Központ aulájában ...ították ki legújabb gyártmányaikat azok a XII. kerületi ...ek, amelyek szélesebb körben kívánják bemutatni ter...eiket. Képünkön az ÉGSZI számítógépével ismerkednek ...koláskorúak, s úgy tűnik, ilyen komputerrel gyerek... munka.

AZ ERDŐ SZERELMESE

Felsmann Tamás festőművész az emeleti minigalérián mutatta be természetszeretetet tükröző képeit. Korábban a Fényes Adolf Teremben, valamint Sopronban, Nagymaroson, Kőszegen és Veszprémben állította ki többnyire olajpasztell-technikával készített festményeit.

Összeállította: NÁDOR MARA
RÉVÉSZ ANDRÁS felvételei

KLUBHÍRADÓ

A kiskunhalasi Új Tükör Klub március 25-én Winkler Márta pedagógust látta vendégül, akit Péterffy András *Iskolapélda* című dokumentumfilmje főszereplőjeként ismerünk. Winkler Márta audiovizuális módszerrel ismertette az általa kidolgozott, kreativitást fejlesztő, sajátos pedagógiai módszereket.

*

Szintén Kiskunhalason látták vendégül Kovács Tituszt, a József Attila Színház művészét, aki előadta *Eszmélés* című műsorát, majd a klubosokkal együtt megtekintette a *Mint oldott kéve* című filmsorozat soros epizódját a televízióban. A klubtagok ezután beszélgetést folytattak a művésszel, valamint ifj. Nádasy László filmrendezővel, aki hamarosan elkészíti az *Eszmélés* című műsor televíziós változatát.

*

A szikszói Új Tükör Klubban rajzpályázatot hirdettek a helybeli iskolások körében. A pályázat témája egy-egy Petőfi-vers illusztrálása volt. Közel száz rajzot küldtek be a tanulók. Közülük tizennégyet értékeltek. A fődíj egy-egy festőállvány volt, a második helyezettek értékes festőfelszerelést kaptak, a többiek könyvjutalmakat nyertek.

*

A klubmozgalomban a kezdetek óta részt vevő aszódi Új Tükör Klub együtt dolgozik az Ikladi Műszergyár idén alakult klubjával. Legközelebbi közös találkozójuk április 18-án lesz Ikladon. Vendégül látják a klubjainkban rendszeresen szereplő Csőke József filmrendezőt.

*

Nagy érdeklődés kísérte dr. Kovács László fizikus előadását a zalaszentmihályi Új Tükör Klubban. A gyakorlati bemutatón a teljesen lesötétített teremben figyelemmel kísérhették a klubtagok a lézer útját, a vele rajzolt különböző ábrákat, figurákat.

*

A békési városi művelődési központ Új Tükör Klubja a mozgalom kezdetén alakult. A közösség azóta megfiatalodott, s ennek megfelelően programjaik többségében a fiatalok életével, gondjaival foglalkoznak. Tevékenységüket a KISZ városi bizottságával együttműködve alakítják.

IRODALMI VETÉLKEDŐ

Az orosházi, az abonyi, a túrkevei, a békéscsabai, a zalaszentmihályi, a kunszentmártoni, a kisújszállási, a békési, a gyulai, a tápiószentmártoni, az ózdi, a litkei, a sajóbábonyi, az encsi, a sajószentpéteri, a szikszói, a bocskaikerti, a zirci, a mezőtúri, az alsópáhoki, az aszódi Új Tükör Klub, valamint hét Fékon-klub részvételével irodalmi vetélkedőt rendezünk az Új Tükör 1982—83-as évfolyamaiban megjelent évfordulókkal kapcsolatos cikkek alapján.

A kérdések között szerepelnek a Goethéről, Stendhalról, Illyés Gyuláról, Illés Endréről, Darvas Józsefről, Hegedüs Gézáról és Kolozsvári Grandpierre Emilről írott cikkek életrajzi és irodalomtörténeti adatai.

A vetélkedőt április 30-án rendezzük a FÉKON Ruházati Vállalat Halom utcai klubjában. Zsürielnök: Tóbiás Áron irodalomtörténész, az Új Tükör munkatársa.

ÚTON, ÚTFÉLEN

Sokfelé megtalálhatók azok a különleges kövek, amelyeket László Piroska foglalt egyéni tervezésű ékszereibe. Korábban aranyvésnökként dolgozott, az ékszerkészítés tehát nem áll távol tanult foglalkozásától.

SOLTVADKERTI CITERÁSOK

A Dukai György vezette soltvadkerti citerazenekar neves amatőregyüttes. Az országos citeraversenyen I. helyezést ért el. Az együttes hangszereit a zenekarvezető készíti szabad idejében.

Mikszáth Kálmán arca (Földes karrikatúrája)

egész előkelősége: papság, vezető hivatalnokok, katonatisztek, több mint negyvenen. A fehér asztalnál Mikszáth elmeséli a fővárosi politikai élet mozgalmait. Előadásában elvonul hallgatói előtt a parlament, «a nagynak vélt alakok mint liliputi figurák hemzsegnek, mozognak mosolygó szemük előtt», miközben megy az óramutató a maga útján s körömig égnek a gyertyák a hatalmas kandeláberekben.

Másnap, kipihenve az utazás és ünneplés fáradalmait, bejárja a várost, újra meg újra megtekinti nevezetességeit: az Apaffy-várat, amelyet már vagy kétszáz év óta kaszárnyának használnak, azután a «Fejedelemasszony kútjá»-nak nevezett állami uradalmat pisztrángtenyésztő halastavával, meg a többi látnivalót. «Kevés a látnivaló az idegennek Fogarason» — mondja Mikszáth. «De hát a képviselőnek nem is azt kell meglátnia, ami van, hanem inkább azt, ami nincs. Meg kell látnia, hogy a gimnázium telkén még nincs rajta a gimnázium, és hogy az Olt vizén lyukas a híd és hogy a kasszában nincs meg a pénz a megcsinálására».

Beszámolót Mikszáth — szokása szerint — most sem tartott a választóinak. Nógatásukra, kérdezősködésükre mindig tréfával ütötte el a dolgot. Csak semmi nagyképűség, ez volt a felfogása. Ha már elmaradt a programmbeszéd, legalább a helyi problémákat, régóta fájó sebeiket teregették képviselőjük elé a hűséges választók, szállásán keresvén fel őt.

Mikszáthot valósággal körülostromolja a barátok és tisztelők serege. A helyi újság vezércikkekben magasztalja; nevét e hasábokon hosszú, ünnepi uszályként kíséri a dícsérő jelzők végnélküli sora: «Hazánk nagynevú, aranytollú koszorús írója, a mi kis városunk szeretett országos képviselője, büszkeségünk, halhatatlan költőképviselőnk» — így zeng rólja a helyi harsona. Hogy is ne, mikor Mikszáth a kis lapot mindjárt megindulásakor vezércikkel tisztelte meg. («Fogaras jelene és jövője». Levél a szerkesztőhöz. F. és V. 1903. febr. 22.)

A szerkesztő a legelső számba kért néhány sort Mikszáthtól, a kézirat azonban megkésett s így a nagyérdemű választók csak egy hét mulva gyönyörködhettek Mikszáth vezércikkében, a helyi újság nyelvén szólva: «e gyémántszemek ragyogásában». Ezt a vezércikket hiába keresi az olvasó Mikszáth összegyűjtött munkái között; még cím szerint sem találja meg kihagyott dolgozatainak «nemleges» bibliográfiájában. A vezércikkben Mikszáth mindenekelőtt rávilágít egy vidéki lap előnyeire és veszélyeire: «Egy vidék lap nélkül úgyszólván olyan, mint a néma, aki nem tud fájdalmának, örömeinek, bajainak hangot adni; pedig a legnagyobb orvos is, mikor a bajt gyógyítja, magától a betegtől is akarja hallani, hol fáj, mije fáj, s csak ezután meri megállapítani a diagnózist... Azonban hátránya is van a dolognak, mert a szegény ember könnyebben viseli el a szegénységét, ha folytonosan nem látja a tükörből a szakadozott ruháit és a

saját bozontos, elkeseredett arcát». «Nem emberekre, nem protekciókra, nem jóakaratokra (ezek mind csak hajszálak) kell fölépíteni a jövendőt, hanem bástyákra, institutiókra». Majd így folytatja : «A spanyol kardokon olvastam a következő feliratot : «Ok nélkül ki ne ránts, becsülettel tégy a hüvelybe!» Bár minden hírlapíró rávésetné a tollára : Ok nélkül be ne márts a tintába és becsülettel tégy vissza az asztalodra, mint olyat, aki az igazságot szolgáltam».

A megtisztelő vezércikk után a fogarasi hetilap szorgalmasan közli Mikszáth egyéb írásait is. Átveszi a fővárosi lapokból verseit, elbeszéléseit, tárcacikkeit, s ha más nem akad : Mikszáthról szóló hirekkel és anekdotákkal, magasztaló és csipkelődő cikkekkel ápolja a kapcsolatot a kerület országos hírű képviselőjével.

Választások alkalmával az egész országban és így Fogarason is gombamódra teremnek a kortesnóták. Az 1905. évi korteshadjárat terméséből ezt a fogarasi Mikszáth-nótát mentette meg az utókornak a kis helyi lap :

Isten hozott jó követünk,
Érted mindent elkövetünk.
Mikszáth Kálmán, a nagy író
Lesz a mi ügyünkbe' bíró.
Éljen Mikszáthunk!

Régi ember már minálunk,
Most is mind hozzája állunk.
Nem kell nekünk más, csakis ő,
Hozzá köt egy emberöltő.
Éljen Mikszáthunk!

Ez az alkalmi dal sem éppen remekmű, de sugallt ennél gyöngébbet is a fogarasi választók lelkesedése. Legalább is erre vall a helyi lapban (1905. febr. 5.) olvasható következő goromba szerkesztői üzenet :

«Nagynevű képviselőnk neve bizonyára fenn marad az irodalom lapjain az ön «Mikszáth-ódája» nélkül is. Az Ön neve pedig az enyészet tengerébe merül még ha egetverdeső kínrímeit közölnénk is. Olvasóink iránti figyelemből ódáját a papirkosárba dobtuk.»

Egymást érik a Mikszáth tiszteletére rendezett bankettek a kisváros különböző nagyvendéglőiben, a Mercurban, a Mexicóban, és a Párisban. Volt olyan is, hogy több mint félezren vettek részt benne. Se vége, se hossza a felköszöntőknek. Mikszáthnak szellemes beszédei mindig hatalmas sikert aratnak. «Valóban kár, hogy az ilyen kitűnő toasztok elvesznek az utókorra nézve» — állapítja meg a helyi hírharang egykorú krónikása.

A képviselő úr már fáradt, lepihenne, a választók hatatártalan szeretete azonban ünneplést ünneplésre halmoz.

A kisváros a választásokon újra meg újra kinyilvánított hűségével, majd nagynevű képviselőjének díszpolgárrá választásával rótta le Mikszáth iránti háláját és szeretetét. Amikor Mikszáth fáradozásai eredményeképpen felépül nemcsak az Olthíd, hanem a kétemeletes, szép új főgimnázium is, az önképzőkör — amelyet egy 500 koronás alapítvánnyal támogatott, — az ő nevét vette föl, büszkén viselvén 1918-ig, ameddig viselhette, a «Mikszáth Kálmán Önképzőkör» elnevezést.

Mikszáth, a fővárosba visszatérve, kétszer is beszámolt «választói között» tett látogatásairól, (*Választók között*, és *Az én kerületem.*) — bár nézete szerint kényes feladat a képviselőnek a kerületével a nagy nyilvánosság előtt foglalkozni.

«A kerület olyan, mint a feleség — írja. — Kényes portéka. Ha megdícséred, új ruhát vagy karperecet kér, ha panaszkodol, neki áll följebb». De nincsen lelke el nem dicsekedni ezzel az ő egészen páratlanul figyelmes kerületével. Mert mi történt? Az, hogy alig érkezett vissza a fővárosba, pénzes utalványt hoz a levélhordó. A fogarasi főispán küldött vele hat koronát. Jött a magyarázó levél is, hogy t. i. egy nap a vendéglőben Mikszáth maga fizette ki a vacsoráját, hat koronát. Utólagosan megtudták ezt a választói, összeszidták a vendéglőst és visszaküldték az ő vacsorapénzét. Nos, hát ilyen az ő kerülete. Hat koronába kerül a meglátogatása és a választói azt is visszaküldik!

Ezt a paradicsomi egyetértést Mikszáth és a kerülete között sokáig semmi sem zavarta. A választók legfeljebb képviselőjük ritka látogatásai miatt zsörtölődtek, ilyenféle rigmusokban fejezve ki a fehér asztalnál szelíd szemrehányásukat :

Többnyire ősz következik a nyárra,
Eljött a követünk valahára.

tárban két kép áll, minden különösebb ok nélkül a Chiodarolo nevén (60. és 171. sz.) A S. Cecilia-beli freszkók alapján azonban joggal foglal helyet művei sorában a bolognai S. Vitale ed Agricola templom Presepiója[1]; e kép aranybarna tónusa és a hajzatokon arannyal felrakott lehelletszerű árnyalások újabb bizonyítékai, hogy a mester inkább a Francia művészi iránya felé hajlott. Bár Francia sokkalta nagyobb mértékben folyt be a Chiodarolo művészi fejlődésébe, ezt mégis a Costa tanítványának szokták tartani.[2] E téves leszármaztatás volt az oka, hogy Costának egyik gyöngébb művét, a bolognai S. Martino Maggiore Assuntáját hosszú időn keresztül a Chiodarolo szám'ájára írták, s e véleményt csak legutóbbi okleveli kutatásaink döntötték meg.[3] Ugyancsak neki tulajdonították a S. Giovanni in Monte egyik oltárképét, mely a Noli me tangere jelenetét ábrázolja; e képen a Giacomo Francia kezét ismerjük fel, aki ugyane templomban számos falfestményt is hagyott hátra.[4]

A S. Cecilia sorban utolsó két falterületén Amico Aspertini[5] do'gozott. Sz. Valérnak és testvérének Tiborcnak lefejeztetését és eltemettetését festette meg. A két kép kifejezése jellegzetesen bolognai. A bakó karja sújtásra készen tartja a bárdot, s a szent mártir kíváncsiskodó tekintettel, elragadóan mosolyogva néz ki a képből. Fiatalok és vének, férfiak, asszonyok változatos csoportokban állják körül a lefejezés és temetés jelenetét. A mártirhalál tanui naiv közömbösséggel szemlélik a bakó véres munkáját. A temetésre egybe gyűltek pedig a halotti toron képzelik már magukat. Senki sincs megilletődve, mikénthogy a kápolna egész festménysorozatában a fájdalomnak vagy az iszonyatnak egyetlen hangját sem halljuk, pedig mártirok halnak meg válogatott kínoknak halálával. Gondoljunk a bolognai festészet ez emlékével szemben oly műre, minő például Mantegnának Sz. Jakab vértanuságát ábrázoló freszkója, s még plasztikusabban fog előttünk állani a bolognai művészet sajátos jellege.

Amico első művészi kiképzését, nézetünk szerint bátyjának, Guidónak[1] oldalán nyerte.

Borghesi da Messina, Geminiano da Modana, Bartolomeo da Forlì, Gio. Maria da Castelfranco, Giovann' Emilii da Modana, Giovanni da Pavia, Alessandro da Carpi, Nicola Pirogentili da Città di Castello, Nicoluccio Calabrese, Lodovico da Parma, Giovanni da S. Giovanni. A nevezettek nagy része azonban aligha vitte többre az ecsetmosásnál, mert csak néhányukat említi Malvasián kívül más forrás is.

[1] Ez attribuálás Frizzonitól származik (Gustavo Frizzoni: Gli affreschi di Santa Cecilia in Bologna. Kivonat a Buonarroti 1877. évfolyamából p. 16.); Ricci ismétli [Corrado Ricci: Guida di Bologna. Ib. (1907.) ed. 4ª, p. 78.]

[2] Így: Frizzoni: op. cit., 9.; Emil Jacobsen: I seguaci del Francia e del Costa in Bologna. L'Arte, VIII.: 86. Ricci: op. cit., 91.

[3] V. ö. e sorok írójától: Sull'origine del Rinascimento pittorico in Bologna. Rassegna d'Arte, VII: 183 '.

[4] Chiodarolo a bolognai S. Tommaso del Mercato számára Sz. Katalin misztikus eljegyzését (Marcello Oretti: La chiesa di Bologna nel suo stato antico e di varij abusi, ecc. Bologna. 1775. p. 13. Kézirat. Bolognai Közs. Könyvtár. Ms. Herc. 98. Part. 2.), a S. Giuseppe számára pedig Krisztus megkereszteltetését (Pitture sculture ed architetture di Bologna. Ib. 1776. p. 333.) festette meg; mind a két kép elveszett.

[5] 1552-ben írja végrendeletét (Michelangelo Gualandi: Memorie originali risguardanti le Belle Arti. Bologna. 1844. III: 178.) Ugyanez évben hal meg, miután 78 esztendőt élt (Fr. Peregrino Antonio Orlandi: Ecclesiae et Conventu PP. Carmelitarum S. Martini Majoris civitatis Bononiae Monumenta. Ib. 1723. p. 110. Kézirat. Bolognai Közs. Könyvtár. 17. J. I. 21.) A bolognai Quattro Arti céhnek öt ízben (1514, 20, 32, 42, 50) megválasztott főnöke.

1530-ban nősül. V. ö. Vasari: Le Vite. Ed. Milanesi. V: 179[1]), ugyanazon évben, melyre Emil Jacobsen halálát teszi (I seguaci etc. art. cit., p. 87); feleségét Smeralda Abatinak hívták.

Atyja, Giovann' Antonio di Guido Aspertino (vagy d'Asperto, Sperti, Spertino) szintén festő (Pietro Zani: Enciclopedia metodica critico-ragionata delle Belle Arti. Parma. 1819—22. I. rész. I: 222); műveit nem ismerjük. 1493, 97, 99 és 1505-ben a massarói tisztséget viseli Bolognában. 1507-ben hal meg (Zani: loc. cit.)

Oretti, a bolognai művészek temetkezési helyeiről készített följegyzéseiben Memorie etc., manscr. cit., p. 1) ezeket írja: „1586 27. decembre, morì Ms. (messer, ritkábban maestro) Marc-Antonio Aspertino (helyesen Aspertini volna) fu portato e sepolto in S. Martino Maggiore, a Carte 8" (a templom halottas könyvére vonatkozik.) Ugyane templomban temették el Amicót is [Pellegrino Antonio Orlandi: Abecedario Pittorico. A Pietro Guarientitől bővített II. kiadás. Nápoly. 1763. p. 53. (A mű első kiadása Bolognában, 1719-ben jelent meg.)]

[1] Vasari (Ed. cit., III: 147) Guidót az „Ercole da Ferrara" élete végén említi. Amicónak egy másik testvére, Lionello szintén festészettel foglalkozott (v. ö. Vasari, op. cit., V: 179[2].)

BETEG GYERMEK
FÖLDES IMRE RAJZA

Művészet 1909 236. l
kép

II. DÍJ: FÖLDES IMRE RAJZA.

vészi értékét semmi sem szállítja úgy alá, mint az, ha formájuk vagy díszítésük csak a gyakorlati célok rovására érvényesülhet, vagy magán viseli egyházi jellegét. Még a koppantó kagylóit is apró keresztek vagy más vallásos emblémák díszítik. Vallásos szimbolumok és emblémák a többi tárgyak díszítésének is főmotívumai. Az oltár lépcsőjére borított szőnyeg nem annyira megbotránkoztató, ha középső rózsája a lépcsőfokoknak megfelelően kétszer, háromszor is megtörik, mintha oly motívumok díszítik, amelyek mint szimbolumok a vallásos hívőnek ugyancsak szentek s pap és hívő mégis nap-nap után lábbal tapodja ezeket s egész jóhiszeműleg, mert az árjegyzék szerint templomba illő „stílszerű" szőnyeget vásárolt.

Ebből a példából talán elég nyilvánvaló, hogy a vallásos szimbolumok és emblemák halmozása még nem egyházi művészet; eddigi fejtegetéseinkből általában pedig szintén bizvást levonhatjuk azt az eredményt, hogy az egyházi és a világi művészet elvei ugyanazok. A műtörténelem tanulságai szerint is kétféle művészet külön soha és sehol sem virágzott. A művészet fejlődésében hol az egyház, hol világi elemek befolyása érvényesült nagyobb mértékben.

Földes Imre

Maga a művészet azonban mindenkor egy volt: egy-egy korszak és nemzet érzéseinek és ideáljainak hű kifejezése.

Ha napjainkban az egyház korunk művészietlen szellemének megfelelően nem is mutatott eddig érdeklődést a modern művészet, a kevesek művészete iránt, ez még nem ok arra, hogy mestereink s egyéb erre hivatott körök se törődjenek az egyház művészeti szükségleteivel. Ellenkezőleg, mint aminő a legtöbb régi egyház, a mostaniakat is egyben korunk művészetének templomaivá kellene megtennünk.

Nincsen középület, amelyben nagyobb számmal és gyakrabban fordulnának meg az emberek, még ma is, mint a templom. Művészi hatásával ez így olyan társadalmi rétegekben is alkalmas a művészet iránt való érdeklődés felkeltésére, amelyekben művészetről ma jóformán szó sem esik többé. A művészet fellendülése mindig csak a kellő közönség érdeklődésén mult, nemzeti irányú felvirágozása pedig azon, hogy mennyiben hatotta át közönségét a művészivel kapcsolatban a nemzeti szellem.

A művészet napjainkban oly körökben is hódít, ahol a vallásos szellem veszített régi erejéből. Művészi hatású templomnak ilyformán több látogatója lesz mint a művészietlennek. S az eszmék hódításának útjai kifürkészhetetlenek. Ily formán az egyház is, a művészet is csak jól járhat, ha egymással kezet fog.

P.

Magyar Iparművészet
1908. 67. l. kép

Földes Imre

grafikus

Szül. 1881. Budapesten.
1921 óta Erdélyben él;
először a Sonnenfeld gra-
fikai üzem, majd a Te-
mesvári Helikon mű-
vészi vezetője. Nevét mű-
vészi plakátjai tették
ismertté.

Oswat Kálmándor

Erdélyi Lexikon.
Nagyvárad, 1928. 96. l.

Tull Ödön

4157. *Pista.*

Egész alakban, dom
zolt parasztfiú, a ki pörgé
lérú inget szűkre fogott k
Rövid haja, szemöldöke és
balra vetnek árnyékot, olyk
bal nyugszik a jobbon. K
nék. Az égbolt felhőzött. Je

Vászon, méretei 81 : 61
az 1912 április 17-iki 48683
912). — Kifizettetett 1912 n
moltatott 1912 június 8-án
nézve lásd a 31835–912 sz

Vét. 1912

Földes Imre

festő

Vul Budapesten 1883-ban. Azelőtt Feld Imrének hívták. 1935-ig Budapesten működott azután Romániába ment, ahol 10 évig dolgózott. Szép sikerei voltak Bukarestben. 1945-ben hazajött, de alkalmi lag ismét vinza akar menni Bukarestbe - A család

1945
62
1883

család köztes
1945 aug. 20

Muz. Kst. Um. Töpfeje VIII. 229

~~monotypia~~. — Eltünt részlet a Gellért-hegyről, ~~monotypia~~. — Rákosi részlet (Est), monotypia.

1906. tavaszi kiáll.: Részlet Firenzéből, olajf. — Liptói tót, vizf. — Hektor, ~~monotypia~~. — Atyafi, monotypia. — Szántás, chromotypia. — Legelő, lithographia.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Luczifer, chromotypia. — Hideg reggel, olajf. — Utczarészlet, tollrajz. — Várrom, monotypia.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Romantikus vár belseje, olajf.

1909. nemzetk. grafikai kiáll.: Ferenczvárosi virágszálak, irónrajz. — Jacza kisasszony, ~~krétarajz~~. — Özvegy asszony, krétarajz.

1909—10. téli kiáll.: Duett, vízf. — Munkás ember, rajz.

1910. tavaszi kiáll.: Plakáttervezet, ~~vízf.~~ — Plakáttervezet, ~~vízf.~~ — Plakáttervezet, ~~vízf.~~ — Duett a műteremben, vízf.

1911. tavaszi kiáll.: Halászbárkák a Quarneron, ~~olajf.~~ — Pihenés, ~~olajf.~~ — Nyári nap, olajf. — Önarczkép, ~~rajz~~. — Dante, ~~rajz~~. — Csavargók, rajz. — Kirándulók, vízf. — Néger dal, tempera. — Műteremben, vízf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Czímfestő műhely, ~~olajf.~~ — Szorgalom, olajf. — Téli est, ~~tempera-vízf.~~ — Bor és zene, ~~tempera-vízf.~~ — Téli szél, tempera-vízf. — Hazafelé, vízf.

1912. tavaszi kiáll.: Pihenő leány, olajf. — Önarczkép, rajz. — Jó kedvben, ~~vízf.~~ — Lámpásnál, ~~vízf.~~ — Arczképtanulmány, vízf.

1913—14. téli kiáll.: Kedélyes társaság, vízf. — Planétás leány, pastell.

1915-16. téli
Tüzeparp
Pihenő
Kültéri
vízf.

(10)

1916 tav: Kültéri udvarrészlet, past
Naptámasz, vízf
Munkához készülő ember

1916-17 Téli Utca a régi Budából, vízf
Városligeti Tó, vízf

1917 Tav: Viharban, of

1917-18 Téli Lejtő idill, vízf

1918-19. Téli
a háború nyomorúsága
of

Földes Imre

MDK

Földes,?

Lakatossal a Vérmezöt és Széna teret díszitette /Ök voltak a 6. csoport all.közül/.

Makoldy József: Bpest diszitése május 1.-én.
MI-M.1919 máj.4. 11o.1.

Földes Imre

Művészet 1915 – ~~291~~ hép, 336

(kitüntetések)

Sárosi művész torsjáték
plakátpályázatán
II. díj, 250 k.

Ezüsttypar, Kemény János czimerével V. 42.

M.D.K.

Földes

Plakátterv, repr. "Egy szerelem története" c.

Szinházi Élet,Bp. 1913. nov. 2-9. II. évf. 36. sz.
8. l.

Földes

2 karikatúra /reprók/

Nappali Igazság 1965 I. 2

Földes

Két tarikatura (szeprók)

hagyat / Jinsóg 1965 XII. 22

Földes

Óvatosság (karikatúra, rajz)

magyar / ifjúság 1966 III. 5

Földes

Magas Lé (karikatúra, repró)

Magyar Ifjúság 1966 X. 1

Földes

Politechnikai mű vel Tiép /Karikatúra, rajzó/

Magyar Ljubág 1966 IX. 3

Földes

Népy karikatúra /reprók/

Magyar Hírlap 1966 XII. 31

Földes

Karikatúra /rajzból/

Magyar Ifjúság 1966 IX. 3

MDK

Földes Imre
grafikus

az okmánybélyegpályázaton két 500 K-s díjat nyert ábrák a Gr. Sz. mellékletében.

*** Pályázati tirek. Az okmánybélyegek pályázata

Grafikai Szemle 1912 évf 10 sz 232 l

MDK

Földes Imre
grafikus

a mozgószínkörök plakáttervezője

Bálint A.: A Magyar Plakátművészetről

Grafikai Szemle 1914 évf 6 sz 136 l

Földes Imre.

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum budavári új épületében a kiállításon grafikai kultúránkról tanúskodnak a művein elhelyezett.

Theisler György: Plakátművészeti ritkaságok a .....

Művészet, 1977. március - 2.oldal.

Földes Imre

rajzai szerepelnek 1907-ben a Kner
Izidor által feladott 1000 koronás pályázaton

Koós Judith: Kosma Lajos munkássága Bp.Akadémiai
Kiadó 1975.

54.old.

Földes Imre, festő és grafikus; szül. 1881 május 5-én Budapesten. Hegedüs László és Zemplényi Tivadar vezetése alatt a mintarajziskolában végezte tanulmányait. Ezután Bécsben, majd Berlinben dolgozott. 1918-ban grafikai műintézete volt Budapesten, ahol számos plakátot és bélyeget készített.

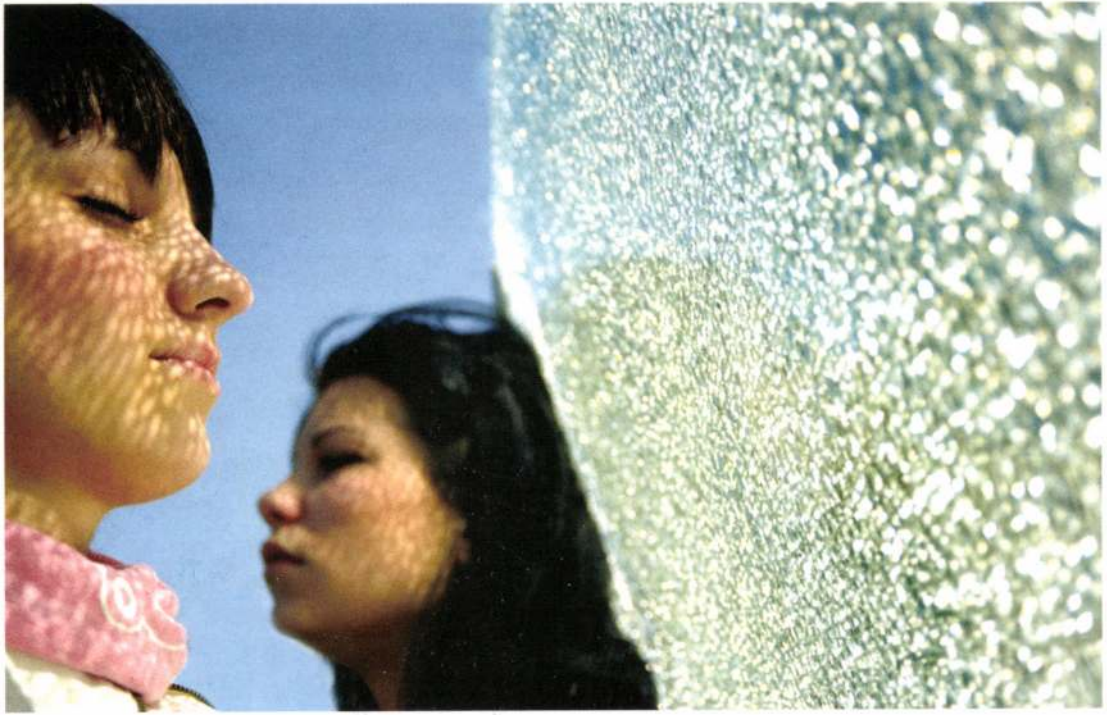

DUNAÚJVÁROSI 2007
FOTÓBIENNÁLE

A Fotografus.hu – Alapítvány a Magyar Fotográfiáért és a Kortárs Művészeti Intézet – Dunaújváros szeretettel meghívja Önt a

Dunaújvárosi Fotóbiennále

megnyitójára, melyre 2007. április 28-án szombaton kerül sor.

Fotografus.hu – Foundation for Hungarian Photography and the Institute of Contemporary Art – Dunaújváros cordially invite you to the opening of the

Photo Biennial Dunaújváros

on Saturday, 28 April 2007.

11 óra / *11 AM*: Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros / *Institute of Contemporary Art – Dunaújváros.*
Köszöntőt mond / *Opening speech by:* Zólyom Franciska művészettörténész / *art historian*

14 óra / *2 PM:* Dunaújvárosi Főiskola, A épület / *College of Dunaújváros, Building A.*
A kiállítást megnyitja / *Opening speech by:* Dr. Kadocsa László, a Dunaújvárosi Főiskola általános és tudományos rektorhelyettese / *Vice-Rector for Scientific Affairs*

15 óra / *3 PM*: Munkásművelődési Központ, Folyosó Galéria / *Community Center, Folyosó Gallery.*
A kiállítást megnyitja / *Opening speech by:* Gulyás Miklós fotográfus, egyetemi docens (MOME) / *photographer*

18-21 óráig: Záróbuli a Kortárs Művészeti Intézetben, fellép a Gáspár Szilvi Jazz Band
6-9 PM: Opening reception at the Institute of Contemporary Art – Dunaújváros featuring the Gáspár Szilvi Jazz Band

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

OKM

DUNARAMA
KÉP — KERET

TORNAI PINCÉSZET SOMLÓ-HEGY

cpd
COLOR PHOTO DIGITAL

Alapítvány a Magyar Fotográfiáért
www.fotografus.hu

MODERN MŰVÉSZETÉRT KÖZALAPÍTVÁNY
KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET
2400 DUNAÚJVÁROS VASMŰ ÚT 12.
info@ica-d.hu, http://www.ica-d.hu, TIF: (36) 25 412 220

A Nemzeti Szalon 1906. évi grafikai kiállításán: Falusi koldus, vízf. — Kritikus, czeruzarajz. — Virágárús leány, színes rajz. — Külvárosi részlet, chromotypia. — Hegyi oldal, chromotypia. — Várfogház, chromotypia. — Anyós, chromotypia. — Budai utcza részlet, lithographia. — Eltünt részlet a Gellért-hegyről, aquatinta. — Könyvházaló, czeruzarajz.

1908. évi graf. kiáll.: Eső után, vízf. — A koromban, lithographia. — Hajnal felé, czeruzarajz. — Női akt, lithographia. — Meghivó és ex libris tervek.

A Gyűjtő. 1913. 6—8. sz. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Magyar Iparművészet.* 1903. 46. l. — 1906. 79. l. — *Művészet.* 1907. 194. l. — 1908. 128. l. — 1909. 236. l. (képpel). — 1910. 180, 223, 430. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 127, 166. l. — *Tábori Kornél:* A Pesti Napló képtára. *Pesti Napló.* 1913 decz. 25. (önarczképpel).

Földes Imre, festő és grafikus Budapesten. Tanulmányait Budapesten, Münchenben, Berlinben és Párisban végezte. Leginkább dekorativ képeket és plakátokat készít. 1908-ban a Törley-pezsgőgyár plakátpályázatán második, 1910-ben pedig a papiros-, tanszer- és iskolaszerkiállítás plakátpályázatán szintén második díjat nyert.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel vett részt:

1905—6. téli kiáll.: Parasztgazda, ~~olajf.~~ — Tisza-részlet, olajf. — Budai utczarészlet, lithographia. — Női akt, ~~monotypia~~. — Vihar,

FÖLDES 1. *Imre*, festő és grafikus, • Budapest 1881 máj. 5. A budapesti mintarajziskolában Hegedüs László és Zemplényi Tivadar osztályán tanult, azután Bécsben és Berlinben képezte magát. Főleg dekoratív képeket és plakátokat készít. 1918-tól önálló grafikus intézete volt Budapesten. 1921 óta a temesvári Helikon művészi vezetője.

E. gy. I. 3361

Tégla, ~~[illegible]~~ párkányos római

VIII. 148.

Földes Imre

festő és grafikus

Szül. 1887. május 5. Budapesten. A mintarajziskolában végezte tanulmányait Vlagyár László és Ferenczy István vezetése alatt. Ezután Bécsben és Berlinben végzett tanulmányokat. 1918-ban önálló grafikus kiállítása volt Budapesten és számos plakátot és bélyegképet készített.

Saját közlése.

Földes

festő

XIX - XX. sz.

Fekvő akt

vászon 66x100 cm

Ernst Muzeum aukcioik

41. sz.

HIRLAPIRODA
1943 ÁPR. 13
könyv, papir és játékáru kereskedés
CSIKSZEREDA

MDK

Földes

F.A.E: A dpégpzó nő és anya. Szabad Nép, 1948. nov. 27. 6 l.

Kömlőd (Komárom)

Ref. lelkészház földszintes, 1
század. Itt született Pálóczi
Károly szinmüiró 1814-ben. /Em

(Tomka Ilona, 1953)

M.D.K.

Földes és Sátori festőművészek

Plakátrajza "Nem akarok katonát látni" c. Szőke Szakáll-darab reklámjaként, a cimlap belső oldalán.

Szinház és Divat, Bp. 1919. márc. 2. IV.évf. 9. sz.

■ **39. Földes Imre (1881-1948) – Végh Gusztáv (1889-1972):**
Szociális termelésből fakad a jólét, 1919
plakát

Az üzemek államosítása alkalmából megjelent tanácsköztársasági plakáton a lendkereket elindító, másik kezében újságlapot tartó munkásalak már kevésbé hangsúlyozza a korábban általános, de még 1919-ben is annyira fontos attributumot, a fizikai erőt. A „szociális termelés" fontossága, s benne a munkás, az osztály irányító-szervező szerepe a kerék elindításának, a gép működtetésének mozzanatában fejeződik ki. A plakát előképe egy 1912-ből való német alkotás, a szociáldemokrata párt folyóirata, a *Vorwärts* plakátja, ahol hasonló képi összefüggésben ábrázolt fiatal hajós fordítja el a kormánykereket. A legjobb tizenkilences plakátokon a katonamunkás eszménye fogalmazódik meg: a toborzó-rohamozó munkáshős, aki megvalósítandó cél, a tanácshatalom védelme érdekében agitál. Ezekkel összevetve statikusabbnak, sőt idillibbnek tűnik ez a már eredményt propagáló plakát.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a magyar képzőművészetben
Bp. Kossuth 1976

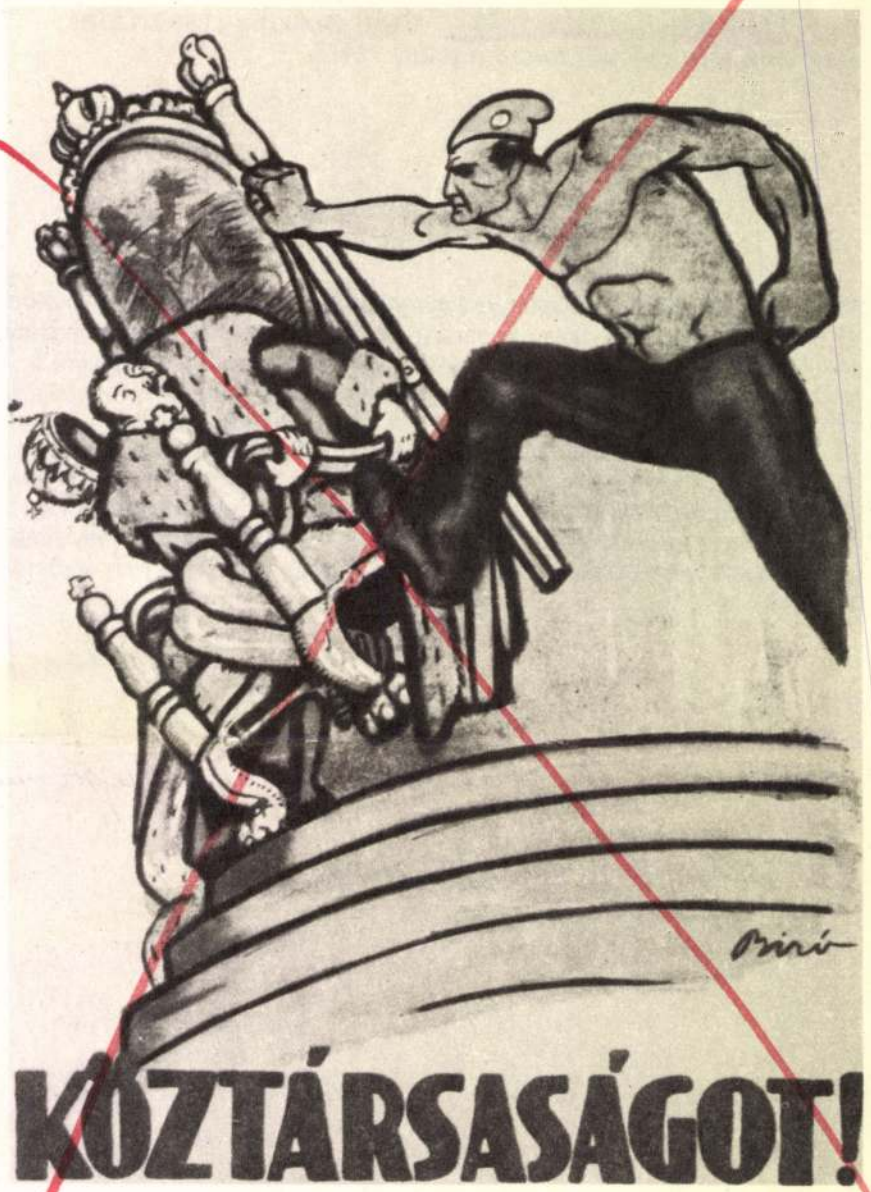

KÖZTÁRSASÁGOT!

SZOCIALISTERMELÉSBŐL FAKAD A JÓLÉT

■ **40. Sződy Szilárd (1878-1939): Vasas, ne hagyd magad!, 1919**
bronz, 4,3X5,2 cm

A kis érem, amit jelvényként is hordtak, emblematikusan fejezi ki az osztálytömeg és az osztályerő egységét: az éppen csak jelzett rohamozó tömeg fölé emelkedik egyetlen hatalmas ököl. A művész tehát mintegy montázskompozícióval kerüli ki a léptékbeli kétféleséget, kapcsolja össze a munkástömeg és a munkásököl motívumát. Formai előzményei inkább kereshetők a munkásmozgalmi jelvények ilyen szempontból még nem kutatott és feldolgozott előzményeiben, mint a szorosabban vett képzőművészeti képalkotásban. Az érem figyelemre méltó témánk szobrászattörténeti vonatkozásában is: a plasztikában, a szobor anyagi, matériabeli kötöttségei és feltételei miatt, jóval nehezebben születhet az uralkodó szemlélettől eltérő vagy azzal szembenálló alkotás, mint más műfajokban-technikákban, és kevesebb az esélye a fennmaradásra is. A tizenkilences májusi ünnepre készült köztéri szobrok elpusztultak – a kisméretű, elrejthető érem megmaradt.

Földes Imre
Libapásztor, vizf.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 l.

Földes Imre
Nyomorgók, cer.
Udvarrészlet, vizf.
Lebujban, cer.
Pipaszó mellett, cer.

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 13 l.

MDK

Földes Imre

Bélyegpályázat. M.Iparművészet, 1916, 2oo l.

Földes Imre

Ásitozó férfi, ceruza

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.renk.sz.

34 l.

Földes Feld Imre
Utczai részlet, karc

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
14 l.

Földes Feld Imre

Lucifer

Szegedi Képzőmív. Egyesület kiáll. 19o7. márc. 13 l.

Földes Feld Imre
Várrom, karc

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
14 l.

Földes Imre

A háboru nyomorultjai, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 l.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Gschwindt Likör-különlegességek

Magyarház Étterem

A hercegnő pongyolája

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

Földes Imre

Minden szeszesital végromlásba visz/plakát/

Rajztanitás 1969/3 3.old.

Földes Imre

-Végh Gusztáv:Szociális termelésből fakad a jólét /plakát/

Rajztanitás 1969/3 5.old.

Földes

Olyan géphez ne nyúlj, a melyikhez nem értesz! felirású plakátjának képét közli a lap.

Magyar Grafika, 1969. 2. sz. 14. l.

MDK

Földes - Végh

Szociális termelésből fakad a jólét

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Földes - Végh

Szociális termelésből fakad a jólét. 1919.,
182x123 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.
1960. Műcsarnok. Kat. 21.1.

Földes - Végh

Szociális termelésből fakad a jólét, 1919

Műcsarnok 1980. Magyar plakát-történeti kiáll.

Végh - Földes MDK

Szociális termelésből fakad a jólét, 1919

Műcsarnok 1980. Magyar plakát-történeti kiáll.

Földes

MDK

Minden szeszesital végromlásba visz, plakát

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Mivészet

MDK

Földes - Végh Gusztáv

Szociális termelésből fakad a jólét, plakát

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Földes MDK

Minden szeszesital végromlásva visz..., plakát

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mücs. 1957.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Tavasz ébredése

A Világháboru Képes Krónikája

Kónyai és Arányi Szörme Modellházak

MxxR
1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Molykár ellen...

Deniko /Nikotinmentes/

Imádkozik a király

MxxK
1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Rögtön fordulj orvoshoz

Olyan géphez ne nyulj, amelyhez nem értesz

Dietrich és Gottschlig Rt

MxxX
1885-196o. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 196o.

MDK

Földes Imre - Sátori Lipót

Földes Imre - Sátori Lipót
Pierot és Pierette, filmplakát
Elszáll a mámor, "

2o19. esztendőben...

1885-196o. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 196o.

Földes Imre, 1831-1943

Az Ujság a legjobb magyar napilap

Ninon de Lenclos

1839-96o. M. plakát-tört. kiáll. Mües. 196o.

KDK

Földes Imre, 1881-1948

Fedora, filmplakát

Lyonleia, regényes szinmü

1885-96o. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 196o.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Csak az Ujságot olvasom

Hogyan élünk?

1885-96o. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 196o.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Apolló /mozihirdetés/

Rudolf Park Kávéház

Borolin sósborszesz

1885-96o. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 196o.

MDK

Földes Imre, 1881-1948

Az ezüst kecske

Minden szeszesital végromlásba visz

Gyerünk a Margitszigeti Strandfürdőbe

1885-960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Földes Imre

Külváros, repr.

KMT 1915/16. téli kiáll. kat.

Gyűjtés helye:

nevü református volt, aki azóta
almából került oda, de valahogy még
evangélikusság szelektálta maga kö-
kus egyház ugy tekinti ezeket a re-
ínyhiveket és a maga módján gondoz-
van, és a reformátusság a templom-
redményben oda is hozzájárulást.
as pap néha együtt szolgálnak. Min-
gyüttesen jártnak el, pl. emlit egy
házasokat temettek és az evangéli-
ormátus lelkész is teljesitett szol-

ngélikus templomot 12-15 fő látogat-
ekkor pedig 2o-22. Itt kell megemli-
ogy egyes reformátusok látogathat-
ntiszteletet ism különben az is,
is átjárhatnak az anyaegyházhoz
esztelés Cseténybem is Csernyén is
nál is kereszteltek. Esküvőt mind-
le tud olyanról, amelyet részben

MDK

Földes Imre

Nyomorgók, cer.

Udvarrészlet, vf.

Lebujban, cer.

Pápaszó mellett, cer.

MAPE 5. kiáll. M.Szal. 1916. nov. 13. 1.

Földes Imre

MDK

Fedora /filmplakát/ é.n.

Lyonicia, regényes szinmü, 1918

Az Ujság a legjobb magyar napilap,é.n.

Ninon de Lenclos, é.n.

Mücsarnok 1960.Magyar plakát-történeti kiáll.

Földes Imre - Sátori Lipót

Pierot és Pierette /filmplakát/, é.n.

Elszáll a mámor, filmplakát, é.n.

2019. esztendőben, é.n.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Sátori Lipót - Földes Imre MDK

Pierot és Pierette filmplakát, é.n.

Elszáll a mámor, filmplakát, é.n.

2o19 esztendőben, é.n.

Mücsarnok 198o. Magyar plakát-történeti kiáll.

M.D.K.

Földes Imre

Károly-Zita ált. forgalmu bélyegsorozat terve
1918.

Irányt ü a bélyegek világában Bp. 19 64.63. l.

MDK

Földes Imre

"Az ezüst kecske" 192.,
"Minden szeszesital végromlásba visz" é.n.
"Gyerünk a Margitszigeti Strandfürdőbe". 1928-35.
"Apolló"/mozihirdetés/ é.n.
"Rudolf Park Kávéház" é.n.
"Berolin sósborszesz" é.n.

Magyar Plakét-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

21.1.

MDK

Földes Imre

"Yildiz Kávéház" é.n.
"Csak az Ujságot olvasom" 1926.
"Hogyan élünk?" 1930.
"Fedora" /filmplakát/ é.n.

"Lyonleia, regényes szinmü."1918.
"Az Ujság a legjobb magyar napilap" é.n.
"Ninon de Lenclos" é.n.

Magyar Plakét-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
21.1.

MDK

Földes Imre

és Sátori Lipót:

"Pierot és Pierette" /Filmplakát/
é.n.
"Elszáll a mámor"/filmplakát/ é.n.
"2019. esztendőben..." é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
21.1.

Földes /Imre/
és Végh

"Szociális termelésből fakad a jólét"
1919.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
21.1.

MDK

Földes Imre

1881-1948.

"A tavasz ébredése" 1912-14

"A Világháboru Képes Krónikája" 1917-18.

"Kónyai és Arányi Szőrme Modellházak". 1920-22.

"Gschwindt Likőr-különlegességek."é.n.

"Magyarház Étterem" é.n.

"A hercegnő pongyolája" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
21. 1.

Földes Imre

MDK

"Molykár ellen..." é.n.
"Deniko /Nikotinmentes" é.n.
"Imádkozik a király" 1918.
"Rögtön fordulj orfoshoz... "191...
"Olyan géphez ne nyulj, amelyikhez nem értesz" 191..
"Dietrich és Gottschlig Rt. " 1920.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
21. l.

Földes Imre MDK

A tavasz ébredése, 1912-14

A Világháboru Képes Krónikája, 1917-18

Kónyai és Arányi Szőrme Modellházak, 1920-22

Gschwindt Likőr-különlegességek, é.n.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Földes Imre MDK

Magyarház Étterem, é.n.

A hercegnő pongyolája, é.n.

Molykár ellen...é.n.

Deniko /Nikotinmentes/, é.n.

Imádkozik a király, 1918
Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Földes Imre

Rögtön fordulj orvoshoz,...191...

Olyan géphez ne nyulj, amelyikhez nem értesz, 191.

Dietrich és Gottschlig Rt., 192o

Az ezüst kecske 192.

Miskolc 196o. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Földes Imre

Minden szeszesital végromlásba visz é.n.

Gyerünk a Margitszigeti Strandfürdőbe, 1928-35

Apolló /mozihirdetés/ é.n.R

Rudolf Park Kávéház, é.n.

Mücsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

Földes Imre MDK

Borolin sósborszes, év.n.

Vildiz Kávéház, é.n.

Csak az Ujságot olvasom, 1926

Hogyan élünk? 193o

Mücsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Földes Imre

1881-

"Hogyan élünk?"

"Miért"

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp. 1961.18-66.1.

35-36.1.

MDK

Földes Imre

kereskedelmi plakátjai.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp. 1961.18-66.l.

37.l.

Földes Imre rajzoló

MDK

Halmos Izor exlibris-pályázat
A magy. Sparm. Társ. által kirdetett H. I. exlibriz
pályázat második díját Földes Imre művének
ítélte oda a jury. (100 korona). 112 pályázó 405 pálym.
küldött be.

Végjesek: Halmos Izor exlibriz~~ának~~ pályázatának eredménye.
Grafikai Szemle 1908. 17. 130.

Földes Imre

MDK

REPR:

"Hogyan élünk?" 1920

62.1. II. kép.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT.

LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp. 1961.

18-66.1.

M.D.K.

Földes Imre
grafikus

Plakátjairól.

Lehőr Mária ~~Kontha Sándor~~: A magyar plakát útja 25 l.
Művészet, 1961. február.

MDK

Földes Imre
grafikus

150 Ks harmadik díjat nyert

÷ Falragaszkiállítás

Grafikai Szemle 1910 évf.
12 sz 374 l.

MOL

Földes Imre
festő

képét megvételre ajánlotta a
bizottság

÷ Eldöntött pályázat

Grafikai Szemle 1910 évf 4 sz 104 l.

MIK

Földes Imre
grafikus

a nemzetközi mozgofényképkiállításra
készített plakátja: Női alak előtérben.
jobb kezében fényképezőgép, balkezében
földgömb, melyet film övez.

Bálint Aladár. Művészet köréből, plakátok
Grafikai Szemle 1914 évf 7 sz 163 l

MDK

Földes Imre

Utszéli koldus, gouache

M. Studio 2. aulc. 1921. 11 l.

MDK

Földes /Feld/ Imre

Paraszt gazda, olaj

Mücs. 1905-6. téli kiáll. kat. 35 l.

MDK

Földes /Feld/ Imre

Tisza-részlet, olaj

Mücs. 1905-6. téli kiáll. kat. 36 l.

MDK

Földes Imre, ips. mův.

Nyári nap. Of.

KMT. - 1911. tav. kváll. - Kat. 42. l.

MDK

Földes Feld Imre, graf.

180. Lucifer

186. Várrom. Karcz.

192. Utcai részlet. "

A Szegedi Képző mův. Egy. mükiáll. – Szeged. 1907 III

Kat. 13. l.

MD-K

Földes Imre, festö

Napszámos. Vizf.

Az Andrássy alapitvány kamtaiból megvásárolt művek között van.

Művészet 1916. 92.1.

Földes Imre MDK

Ligeti idill, vizf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

MDK

Földes Imre

Ünnepnap, vizfm.
Pihenő, "
Külváros, "

KMT. 1915/16. téli kiáll. 51.l.

MDK

Földes Imre

Az okmánybélyegpályázaton I (500 koronás) díjjal jutalmazott pályamúvei. Repr.

Magyar Iparmúvészet, 1912. 278.l.

Földes Imre

Viharban, olf.

Nicsarnok 1917 tavaszi tárlat

Földes MDK

Aqua Vitae, plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar Tárlat
au Uj Müvészházban 1929.

Szegedi képrm. Egyes

Földes Ivor

1907 máre

Lucifer

Várrom (kaire)

Utcai részlet)

Földes Imre

1909. téli

kiall. Nemzeti Szalonban

Berlini részlet, vízf. 70 K
Mármor, olajpastell, 60 K
Akt, szines ceruza 40 K

Ezután is állandóan
kiállít ett.

Horvát - Szlavonország V. 302.

Földes Imre

kiöll. Nemzeti Szalonban

1908. tavaszi

Eső után, vízf., 80 k.

A koresmában, litogr. 30 k.

Hajnal felé, ceruzarajz 20 k

Nőt akt, litografia, 20 k.

Meghívó és ex libris tervek.

Hölzel Mór szobrász.

19. sz.

II. 326.

Földes - Végh Gusztáv MDK

Szociális termelésből fakad a jólét, plakát

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Földes Imre

1915. dec. kiáll. N. Halon
Próba, vízf. 400.–
Magvető, vízf. 160.–

1916 nov-dec (MAPE)

Udvarrészlet, vízf

Nyomorgók
Lebújban
Pipanó mellett
c. r.

Varjassy Árpád nekr.

X. 55.

FÖLDES LÁSZLÓ

MAGYAR CSABA: A HEGY SZELLEME.
ERDEI ISKOLA, VISEGRÁD
MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1996/3, 26-31

Földes László

Kaposvár igazgatási központjának tervpályázatán I. díjban részesült 16.sz. pályamű egyik ~~szerzője~~ munkatársa.

Thurzó László: Kaposvár igazgatási központjának tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.3.sz. 2-8. l.

MDK

Földes Lenke (szobrász)

Szobrait a Blattner Géza által rendezett vitamegbeszélésekkel egybekötött kiállítások egyikén Maurice Raynal művészkritikus mutatta be a párizsi közönségnek.

Módy György: Debrecentől Párizsig és vissza.

Alföld, Debrecen, 1960. 5. sz. 98. l.

FÖLDES Lenke

MÉt, 1994/1-2. 179.

1021 Földes Lenke
Rév. '71. VII.

FÖLDES LENKE 75 ÉVES

1896. augusztus 12-én – hetvenöt esztendővel ezelőtt – született Újpesten *Földes Lenke*, az új magyar szobrászat egyik eredeti egyénisége.

Földes Lenke Bécsben végezte művészeti tanulmányait, Anton Hanak volt a mestere. A 20-as években Párizsban élt. Itt megismerkedett Émile-Antoine Bourdelle-lel, a neves szobrásszal és Maurice Raynal-lal, a tekintélyes művészeti íróval; Bourdelle-re is, Raynalra is revelációként hatott a fiatal magyar szobrásznő munkássága. Bourdelle gyakran forgatta kezében Földes szobrocskáit, amelyeket „úgy simogatott, mintha élő állatkák lennének."

Földes Lenke 1930-as párizsi kiállítása szép erkölcsi és anyagi sikerrel zárult, egyik munkáját a Musée du Luxembourg vásárolta meg.

Magyarországra hazatérve a Képzőművészek Új Társasága (KÚT) kiállításain vett részt. A 40-es évek elején egy kis kötet látott napvilágot művészetéről. (A könyv Bourdelle, Kassák Lajos, Kárpáti Aurél, Révész Béla és Szerdahelyi Sándor írásait s a művésznő harminckét szobrának reprodukcióját tartalmazza.)

Földes Lenke első hazai gyűjteményes tárlatára 1959 őszén került sor a Fényes Adolf-teremben, Frank János rendezésében. A kiállításon huszonhat mű szerepelt, majdnem kivétel nélkül márványból faragott kisplasztikák. A tárlatnak igen kedvező volt a visszhangja; a *Magyar Nemzet* kritikusa, Dutka Mária szerint Földes Lenke „gazdag, harmonikus asszonyi lélek, aki költői áhítattal, az élet szépségébe és jóságába vetett hittel hozza létre *monumentális miniatűrjeit*".

Földes Lenke alkotásainak legtöbbje carrarai (vagy ruskicai) márványból, esetleg zsírkőből készült kisméretű szobor. A művésznő témaköre nem széles: „Menekülők" című kompozícióját s „Ádám és Évá"-ját leszámítva – ülő, öltöző, fürdő, táncoló, alvó, támaszkodó, állatot etető – magányos női alakokat és gyermeküket dajkáló, istápoló, ölelő anyákat ábrázolnak a Földes-szobrok, amelyeket a művész – mellőzve az agyag- vagy plasztelin-vázlatot – azonnal márványba farag.

Földes Lenke az „izmusok" egyikéhez sem kapcsolódik szorosabban, – a Zádor Anna és Genthon István által szerkesztett „Művészeti Lexikon" önkényesen sorolja őt az expresszionizmus követői közé. Alkatához, lelkivilágához az avantgarde irányzatoknál sokkal

Ćvári László: „Protest song" – «Песня протеста»

közelebb áll az *archaikus művészet;* e tekintetben Medgyessy Ferenccel tart rokonságot. (Medgyessy egyébként nagyra becsülte Földes Lenke munkásságát, s több ízben felkereste a művésznő rózsadombi műtermét.)

Munkái erősen *tömbszerűek;* ellentétben az agyagban gondolkodó szobrászokkal, Földes Lenke a márványtömb adottságaiból indul ki. Művei – formai zártságukkal – összhangban állnak Michelangelo szavaival: „A jó szobor ép marad akkor is, ha hegyről gurítják alá . . . Semmi fontos le nem törik róla."

Dévényi Iván

Földes Lenke: Anyaság
Maternité – Материнство

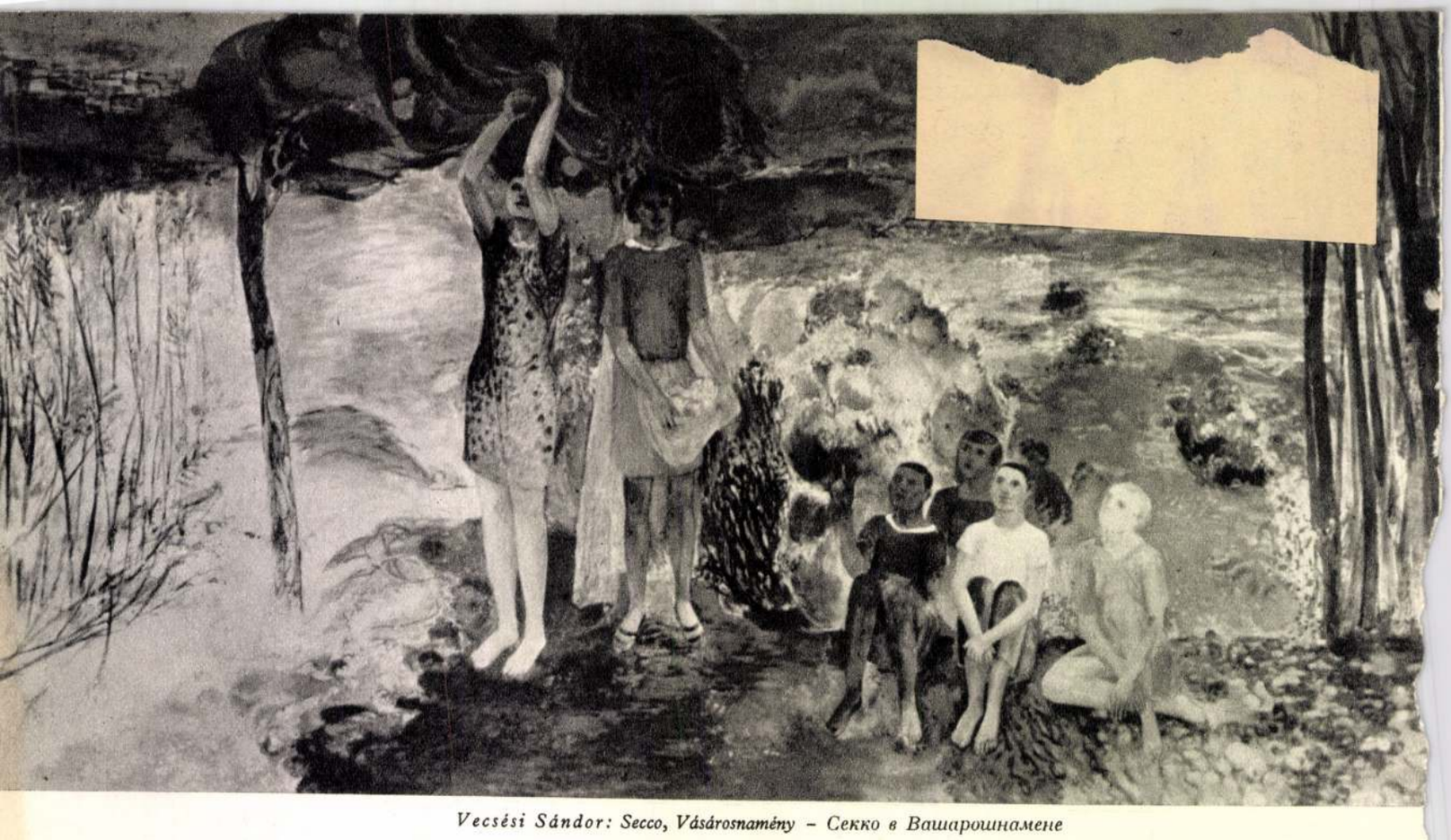

Vecsési Sándor: Secco, Vásárosnamény – Секко в Вашарошнамене

VECSÉSI VÁSÁROSNAMÉNYBAN

Vecsési Sándor 1969-ben készült el vásárosnaményi seccojával, mely többszörös áttétellel, nagyvonalú panorámaképen kíséri végig a bonyolultan összetett életet hajnaltól napnyugtáig, tavaszrezdüléstől téli dermedésig, a fiatalság lendületétől az öregség hangtalan íveléséig. E festői felvonuláshoz számbaveszi a Tur és Kraszna vidékének izgalmas ártéri lomposságát, a környezet kedvesen kócos fáit, a tavasz pompájában fejkendősen ülő falusi asszonyt. A Járási Pártbizottság tanácstermének teljes oldalfalát betölti a mű, melynek tételekre osztott szimfonikus építkezésén szolgálatra jelentkeznek virágos cserjék, gömbakácok, naptól barnult lányok, nyírfák övezte fodros altalaj, s megannyi viruló bokor a gyermekét átölelő anya közelében. Szelíd átmenetekkel vonul a hatalmas élet több létfokra szakadt és osztódott energiája a mohazöld növényzet rezdülésétől az emberi végkifejletig, az epikai sodrás balfelől kezdve asszonyok és fák csoportjával szervezi a mű nyitányát a nádas és levéltallér-sokaság megnyugvásig. Termő asszony az egész táj, az ősi termékenység feltartózhatatlan csöndje vezet az anyaság misztériumától a munka közegéhez, melyet két facsemetével foglalatoskodó lány testesít. A háttér e helyen sárga foltokkal jelzett város, mely napfényben ázik az enyhe dombon. Minden ellenpontozott – nyugodt lány-nők mozdulnak a növények szerteágazó izgalmában, s mindez a feszült méltóság dialektikus egységét adja. Szinte Muszorgszkij séta-dallamának kellemes határozottságával vezeti szemünket Vecsési az Ifjúság-tételhez, ahol a föld-víz szelíd örvénylése előtt kamaszok nézik áhítattal az élet szertartását, mely e mozzanatnál gyümölcsszedés. E rendszerbe foglalt káotikus gomoly a háttérben is fokozatosan sima földgyűrődéssé tisztul a szerelmespár mögött, akik ágvastag facsoport oltalmát keresik rejtőző csókukhoz. A mezítlábas fiúk nem is látják őket, ők nyárban időznek, míg az önfeledt szeretők ideje ősz – lándzsás fák kopaszsága jelzi az idő vonulását – bármennyire is júliusidézet a lány aranyszőke haja. Fácánok pompája vezet tovább a lány lila ruhájától bárántartó öreg paraszt galambősz fejéig, s ez a férficsoport már a betakarítás megnyugvásával fogja a kapát, ül az újra virággá lelkesülő fa és a fehér izzású belső tó előtt. Évszakok peregnek le az emberekben is, de ez nem elmúlás, csak az idő feltartóztathatatlan vonulása a kék vízben, lila lendületű felhőkben, a menyasszonyfehér fák függőleges iramában. Minden nemzedék jelen van, karon ülő csecsemők, csizmás öregek, falusi asszonyok hagyományos öltözékben és a legújabb városi módi szerint – együtt élnek teljes harmóniában a természettel – a már Kölcseynél megfigyelt csörgő lomb, a Weöres Sándornál feljegyzett cserje együtt növekszik a színek rendezett áramlásában mozduló gyerekcsapattal.

A mű ritmusa többszörösen is megalapozott. A fákkal, fácánokkal, földhullámmal megszakított emberi közösség eltérő élettevékenységet folytat, nádas gyorsítja, tó fékezi a tempót, – az egyetemes eszme testesül szerelemmé, anyasággá, munkává, pihenéssé.

Vecsési Sándor e nagyvonalú falfestményével először összegezte művészetének eddigi célkitűzéseit. Sok irányú erőfeszítés, állandósult koncentráció érződik e nagyszabású teljesítményen, kimagasló a természeti formák érzékeny ábrázolása, amit a jövőben változatosabb emberi mozgásirányok fokozhatnak a speciális környezet további elmélyítésével. Ami azonban mindennél örvendetesebb, hogy a vásárosnaményi ember e sokszorosan gondozott alkotásban a múzeumok kincsét látja meg, számára ez a mű a helyszínre szállított végérvényes Nemzeti Galéria, mely az élet és művészet teljességét sejteti meg a „Szélső házak" egyre tartalmasabb szépség, boldogság központba kerülő lakóival. Ilyen közösségnek adományozott kincs Vecsési Sándor vásárosnaményi seccója, amely előtt az ember Veres Péter népben, nemzetben való gondolkodásának igazát érzi, azt, hogy a mű az egyszerű embernek adjon szellemtápot, azt, hogy a festészet is vállaljon részt a közboldogságért, azt, hogy az igazi művész egyszerre legyen tüzes ortológus és neológus – közérthető hagyományokon sarjadó újító, ahogy azt Kazinczy Ferenc igényelte széphalmi magányában és Vecsési Sándor megvalósította Vásárosnaményban.

Losonci Miklós

Földes Lenke

Dutka M:

Földes Lenke kiállítása

Munkásságának két évtizedes termését mutatja be Földes Lenke, a kivételes, eredeti tehetségű szobrász, a rózsadombi Vérhalom-utca 20. számú helyiségben. Az anyaság, a lassú mozgású, nehézkes, heroikus anyák a témái s ez az időtlen, minden korokhoz egyformán szóló ősi témakör megindító gyengédséggel, ösztönös s egyben valami eredendő biztonsággal formálódik Földes Lenke keze alatt szuggeráló élménnyé. Alakjai mértékükre kicsinyek, mégis monumentális erővel hatnak. A vaskos, tömzsi formák éppen, hogy kibomlanak a márványból, anyag és kőbe lehelt művészet egyszerre lélekzik, él s talán éppen az a varázsa művészetének, hogy a matériát nem fosztja meg eredeti tulajdonságaitól, nem dolgozza agyon. Dajkáló anyáit — amelyek gyermekükért a fenevadakkal is megvívnának — mintha maga a természet faragta volna. Mosolygó nőalakjának, amely Hellas legderűsebb emlékeit idézi, — minden részlete, combja, térde is mosolyog. Nem meglepő, hogy Földes Lenke művészetére Antoine Bourdelle, a nagy francia szobrász is felfigyelt és kitüntette barátságával. Tanulmányt írt művészetéről s abban »a vízió pásztorlányá«-nak nevezte találóan az asszonyi érzések mélységeit és változatait márványba faragó szobrásznőt, akinek értékes gyűjteménye a magyar művészet egyik legszebb fejezete.

Dutka Mária

Világ, 1949. márc. 17.

a tárcza { főkönyv 27. köt. 24. lap 2. tételén
számlakönyv — köt. — lapján

niszternek jelen kelet és ügyszám
állampénztárhoz intézett rendeletének

h. templom tetőfedésének helyreálli-
száz /1200/ K-t engedélyezvén, utasitom
összeget Fritz Nándor máriafalvi
s nyugtájára, elszámolás kötelezettsé-
ám fentmegjelölt alnaplójában kiadás-

Földes Lenke

Ixód
2

d. zs. (Dénes Zsófia):

Bourdelle mester Földes Lenkéről. A Reggel

1928 máj. 19.

TE... JÓZSEF 312-16
GRAFIKAI MŰINTÉZET.
FÉNYNYOMATOK, SZINNYOMATOK, MŰLAPOK,
KÉPESLEVELEZŐLAPOK, KLISÉK, NAGYITÁSOK.
TAKARÉKPÉNZTÁR CLEARING 29287
BUDAPEST, VIII. JÓZSEF UTCA 16-18.

Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest

VI. Állatkerti-ut. 1.

Földes Lenke

úvod
=

Vauxcelles, Louis: Beaux-Arts. Lenke Földès. Excelsior. 23 février 1930.
(Keppel.)

† Paris,

ékesfőváros

erárusitó Üzeme

Literatura VI. évf. 1931. 138-140. l. képpel

HASZNOS MULATSÁGOK

S.9.: Magyar művész a Luxembourgban.

Földes Lenke: Anya a gyerekkel

Elindul egy gyereklány az élet útján. Apró emberpalánta még, ötesztendős, de máris furcsa vágy gyötri: kenyérbél akad a kezébe, máris formázgatja, kés akad a kezébe, nekimegy egy-egy fadarabnak és farigcsál rajta, amíg belső vízióit a maga egyelőre még nehézkes, még irmótlan kifejezési eszközeivel sikerül megszólaltatnia. Gyerektől egészen szokatlan, szűntelen harcot folytat az Anyaggal, amely merevül ellene szegül a gondolat exhibiciójának, életre születésének. Folytonos lelki vajudás ennek a kislánynak a fiatalsága, viaskodás az *Idea* és a *Materies* között, apokaliptikus küzködés a szellem lendülete és az anyag ólomsúlya között.

És nincs, aki ezt a gyereknyi embert irányítsa, istápolgassa művészete útjain. Nincs, mert önmaga nem akarja, mert önmaga nem tűr meg zabolát. Haladni akar a maga útján, ha jó, ha rossz, ha tetszik az embereknek, ha nem tetszik. A benne élő *daimon* az egyetlen tekintély, amelynek szavára hallgat s így születnek meg a keze alatt a női aktok, amelyeknek őszinte naturalizmusa meglehetős meglepetést kelt környezetében.

Így indult el művészi pályáján *Földes* Lenke, aki most végkép befutott a világsiker révébe, amikor pár héttel ezelőtt a francia állam megvásárolta a Luxembourg-múzeum részére „Anya a gyerekkel" című szoborművét. Hogy ez mit jelent, annak példázására elég annyit mondanunk, hogy ezúttal történt meg először, hogy a francia állam valamelyik múzeuma számára megvásárolta magyar szobrász művét.

Ez az aktus azonban voltaképpen csak hivatalos pecsétje egy már évek óta felfelé lendülő sikeres művészi pályának, amelynek első állomása itt Budapesten, a *Nemzeti Szalon* 1919 őszi kiállításán játszódott le. Sűrű sorban követték aztán a *Műcsarnok* és a *Kut* budapesti kiállításai. Ezekben az években különben Anton *Hanak* bécsi mester műtermében dolgozott.

Az 1925-ös év nagy fordulatot jelent Földes Lenke oeuvre-jében. Párisba megy ki, ahol már az első évtől kezdve állandó kiállítója a *Salon des Tuileries*-nek. 1929-ben ezen a szalonon kívül kiállít még a *Salon des Indépendants*-ban és a *L'Art Français Indépendant* gyűjteményes kiállításán. 1930 hozza meg első gyűjteményes kiállítását a Rue de la Boëtie egyik szalonjában, a „Galerie 23"-ban. A kiállításról katalógus készült s ennek előszaváúl olyasvalakinek az írása szolgált, akinek dícsérő szavát Földes Lenke bizonyára többre becsüli mindenfajta hivatalos és sajtóbeli sikereinél.

Rodin nagynevű utódja, Antoine Bourdelle írta ezeket a sorokat, közvetlenül a halála előtt, és voltaképpen cikknek szánta valamelyik francia mű-

A vers teljesen régiesen volt tartva, úgyhogy a kötet szerkesztői jóhiszeműen kiadták Willy versét, mint az ófrancia lírának egy legjelentősebb remekét.

A szkepszisben mestere lehetett volna Anatole France-nak, s ebből a hitetlen-tamáskodásából származott a következő vicce:

Az anya beszélget a fiával.

— Anyuka, a misszionáriusok az égbe kerülnek a haláluk után?
— Persze, kisfiam.
— Anyuka, és az oroszlánok is az égbe kerülnek, ha meghaltak?
— Már hogy' kerülnének, kisfiam!

— Csak azért kérdem, anyuka, mert akkor mi történik azokkal a misszionáriusokkal, akiket az oroszlánok felfalnak...

Hálátlanság, nő a neved...

És persze mindenekfölött a nő, a Nő volt írásainak, szójátékainak, tréfáinak, egész életének középpontja. A nő és a szerelem, — ezt a témakört variálta ezer és ezer formában, a legtöbbször természetesen nem úgy, hogy ezeket a variánsokat nyugodt lélekkel lehetett volna fiatal lányok kezébe adni. Egyszer ő is megjárta, de akkor alaposan. Valahol a vidéken felfedezett egy csitri kislányt, aki lelkendezve rajongott Párisért, s a párisi „író úrért". Willy magával hozta a kislányt Párisba, a saját lakására vitte s elkezdte nevelgetni. Apránként rájött, hogy a falusi kislány sok olyan dolgot tud, amit ő, a tapasztalt vén párisi róka sem tud. A kislány egyre-másra mesélgetett furcsa történeteket a vidéki kislányok sorsáról, intézeti életéből, tarka-barka élményeiből. S erre Willy elhatározta, hogy amiket a kislány, *Colette*, elmesél, azt leiratja vele s ő maga átfésüli ezeket az írásokat, megérleli a nyilvánosság számára. Így született meg a négy Colette-könyv, amelyeknek sikere még a Dumas- és a Sue-regények sikerét is lepipálta. Néhány hét alatt százezerszámra keltek el ezek a könyvek, amelyek nem voltak immorálisak, csak éppen amorálisak s amelyeknek kitűzött létcélja — mondjuk ki a kemény szót — a perverzitás szalonképessé tétele volt. Ambrus Zoltán mondja róluk, hogy szórul-szóra le lehetne ezeket a Colette—Willy-könyveket fordítani anélkül, hogy a tisztességen csak egy fikarcnyi hiba is esnék. Csak éppen a tartalmukat nem lehet elmondani, mert akkor nyomban kiderülne, hogy egyetlen létalapjuk — a disznóság.

Az irodalmi menázs jól bevált. Willy elvette Colettet feleségül. Csak aztán Colette hamarosan beleunt Willybe, aki szeretőnek és irodalmi mentornak jó volt, de férjnek túlunalmas. Mire Colette teljesen kitanulta Willy oldalán az írás mesterségét, akkorra ki is ábrándult belőle s egy szép napon otthagyta a faképnél. Willy — aki pedig egy kis gúnyért, keserű szóért soha nem ment a szomszédba — soha egyetlen rossz szóval nem illette volt feleségét és tanítványát; amit viszont Colette-ről nem lehetne ilyen bizonyossággal mondanunk, mert bizony Colette egynémely regényében, amelyben nem éppen állatjaival foglalkozik, nem valami hízelgő emléket állított annak a férfinak, aki embert csinált belőle.

Colette azóta nagy karriert futott meg. Másodszor is férjhez ment, ezt az urát is otthagyta. Aztán rátért a színpadra, ahol nem éppen tündöklő sikereket aratott. S végül újra visszatért az írás mesterségéhez. Ennek köszönheti, hogy ma a francia írónők akadémiájának egyik elnöke, hogy már jelölve volt a férfiakadémiára is és hogy a becsületrend lovagja.

Szegény Willy pedig elhagyottan, elnyomorodva, koldusszegényen halt meg s a temetésén csak egy-két férfibarátja kísérte ki fáradt testét az örök pihenőbe...

Literatura VI. évf. 1931. 4. szám

vészi folyóiratba. A cikk nem készülhetett el, mert Bourdelle-t súlyos betegsége akadályozta meg abban, hogy a nyilvánosság előtt tegyen a magyar szobrásznő mellett tanuságot. A cikkhez való jegyzeteit aztán Bourdelle özvegye juttatta el Földes Lenke édesanyjához. Ezeket a sorokat egész terjedelmükben adjuk itt fordításban, mert Földes Lenke művészetét lehetetlen plasztikusabban, összefogóbban és — lelkesültebben jellemezni, mint ahogy ezt Bourdelle, a mai szobrásznemzedék nagymestere tette. A feljegyzések magyar fordítása így hangzik:

Páris, 1929 február.

Földes Lenke magyar szobrásznő szobormüvei.

Ez a művésznő önnön kezével faragja a szobrait: fejeket, alakokat, csoportozatokat; önnön kezével vési ki fából, homokkőből, s egy bizonyos fajta jade-kőből, amelyet hazája földjében fedezett fel.

*

Késsel improvizáltan, az első ötlet hatása alatt faragott alakjai élénken emlékeztetnek a mi régi román és gotikus stílusú házaink szobordíszeire.

Földes Lenkét az architektonika lelkiségének különös átérzése jellemzi s ez az átérzés csodálatosan keveredik az élőlények és élettelen dolgok rendkívül éles megfigyelésével.

*

Alkotásai (egy egész kis emberiség) végtelenül finom és becses primitivitást lehelnek magukból. Ennek a művésznőnek meglátási technikáját nehéz pontosan körülírnunk. Meglátása teljesen felszabadult, de alapjában kettős antinomia uralkodik rajta. Művészetét a tömeg lendületes ereje jellemzi. Az egész úgy hat, mint valami belső lelkesültség, amelyet azonban erős strukturális érzék fojt keretek közé.

Kőbe meredt szeretet néven foglalnám össze ennek a szobrásznőnek az oeuvre-jét.

Mintha valamilyen matematikailag determinált szívből fakadnának ezek a művek, amelyeket a számvetés szigorú rendje fojtogat.

*

A megjuhászodott gondolatoknak ezen a művészetén a villódzó lángész az úr.

Kisformátumú szobraiban valósággal a bölcselkedő művészet magaslatáig emelkedik. Valahogy úgy hat ez a művészet, mintha a számjegyek valamelyik költőjének szívéből szakadna fel egy-egy dal, egy-egy sóhajtás.

*

Ennek a művészetnek gyöngéd finomsága valósággal monumentális arányokat ölt: sziklákból faragott emberisé-

Földes Lenke: Leányakt

get teremtett magának, s ezekben a sziklaemberekben a lelkesültség számjegyekkel virágozza fel magát.

A belső látomásoknak ez a számadó juhásznője több mint húsz év óta egészen önmagára hagyva és őszintén dolgozik művein. 1925-ben hozta el Párisba gondolatainak egész nyáját, amelyet ragyogó lelkesültsége keritett együvé és tart együtt.

Magam is régi juhászbojtár vagyok és kész örömmel tárom fel ennek az asszonynak gondolatnyája előtt karámom kapuját, amelyet babérággal virágozok fel.

Antoine Bourdelle.

A mi viszonyaink között hihetetlen sajtósikere volt Földes Lenke párisi kiállításának. Egész kis kötetet tesznek ki az akkor megjelent francia és angol kritikák. Ezt csak eszkomptálta a budapesti *Szépművészeti Múzeum*, amikor még ugyanabban az évben megvásárolta a művésznőnek „Anyaság" nevű szobrát. Azóta persze a magángyűjtők is iparkodtak *Madame Foldès* (így írják a franciák a nevét) műveit megszerezni; *Budapesten* Wolfner Gyula. *Berlinben* Nebehay műkereskedő, *Párisban* Mlle Constance Fliess, Madame Norberg, M. Friedberger és Marcel Bernheim vásároltak műveiből s az utóbbinak világhírű galériájában jelenleg is gyüjteményes kiállítása van Mme Foldès-nek.

A „kőbe meredt szeretet" művészének nevezte el Bourdelle Földes Lenkét és valóban találóbban nem cizellálhatta volna rövid pár szóba ennek a művészéletnek programját, amely a kőkemény sziklából is az ébredő vágyaknak s az anyai szeretetnek himnikus dalait vési ki szívének kalapáló ritmusa nyomán.

KÉTEZER ÉV UTÁN

Csengery János: Vergilius Aeneise.

(Magyarul tolmácsolta Cs. J. A M. Tud. Akadémia támogatásával. Szeged, 1931. 319 oldal. Ára 8 P.) Csengery János egyetemi tanár azzal kívánta a magyar irodalom háláját Itália költőfejedelme, a kétezeréves Vergilius iránt leróni, hogy magyar hexameterekben szólaltatta meg nagy nemzeti époszát, az Aeneist. Tudvalevő, hogy ez az a költemény, melynek átültetésén fáradozva, a deákos iskola tagjai, főkép Baróti-Szabó Dávid, a magyar költői nyelv pallérozását megkezdették. Korukban érdemes fordításaik ma már elavultak, s a későbbi Aeneis-fordítások sem tudtak Vergilius művészi dikciójával megbirkózni, úgyhogy könnyedén olvasható, modern magyar Aeneisre már égető szüksége volt költészetünknek. Ezt a nagy munkát hajtotta most végre az ősz költő-tudós: nemcsak a tudós alaposságával, teljes tartalmi hűséggel tolmácsolja az eredeti szöveget, hanem annak belső és külső költői formáját is kongeniálisan, lelki átélés eredményeképpen önti át a magyar költői dikcióba. A költeményben előforduló tulajdonnevek betűrendes magyarázata csak emeli a kötet értékét.

A MAGYAR WHO'S WHO

A Magyar Társadalom Lexikonja.

(Budapest, 1931. 884 oldal szöveg, 106 oldal kép. Ára 80 P.) Angliában már régóta nélkülözhetetlen a *Who's who?* („Ki kicsoda?") fajta lexikális mű, amely az angol közélet kiemelkedő tagjainak életrajzát tartalmazza. Az utóbbi években nálunk is történtek kísérletek ilyen természetű munka összeállítására, de ezek javarésze a benne szereplőket bizonyos különféle szempontok rostáján szűrte keresztül. A napokban megjelent „A Magyar Társadalom Lexikonja" című mű szigorú lexikális tárgyilagossággal, — amely tárgyilagosság úgy a szereplők kiválogatásában, mint azok értékelésében nyilvánul meg — az élő magyar társadalom teljes keresztmetszetét rajzolja meg s így nélkülözhetetlen kézikönyvet ad mindazoknak, akiket érdekel, hogy „ki kicsoda?". A társadalom legkülönbözőbb rétegeiben működő sokezer magyar érték felsorakoztatása, a maga puritán objektivitásában, hézagpótló munka.

M.D.K.

Földes Lenke

Vázsonyi szobrát készitette. A lap bemutatja a müvészt szobrával együtt.
Fényképfelv.

Délibáb, Bp. 1927. jan.29. I. évf. 5. sz.
4. lap

Földes Lenke szobrászmüvész

Petrovich Elek 1932. a Szépmüvészeti Muzeum részére két szobrot vásárolt tőle.

A Szépmüvészeti Muzeumban rendezett kiállitásán szereplő "Anyaság" c. szobrát megvásárolta a francia állam a Luxembourg Muzeum számára. A lap hozza az "Anyaság" c. "Tanulmányfej" c. szobrait és a müvész arcképét, valamint őt munka közben. Bogdán Ada: "Magyar szobrásznő utja a Louvre felé" cimmel ir a müvészről: Bécsben Hanák professzor tanitványa, Párisban Bourdelle-nél tanult. 1925, 27, 28, 29, 30, és 32.-ben voltak kiállitásai Párisban. Délibáb, Bp. 1935. dec. 7. IX. évf. 50. sz. 31-32. lap.

Földes Lenke szobrászművész

Vázsonyi Vilmos szobrát készitette a művész, akit szobormüvével együtt felvételen bemutat a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1927. jan. 29. I. évf.
5. sz. 4. lap.

Földes Lenke

600
2

Pascal-Lévis, André :

Lenke Földes. Les Artistes D'Aujourd'hui.

15 août 1925. (Keppel.)

A pécsi püspöktől.

Bizottságának

Budapest.

U.-p. VI. Aréna-ut 41.

megye.

Dunántúl Nyomda Pécs 3613

Földes Lenke

ivód
2

d. zs. (Dénes Zsófia): Huszonhat cikket írtak rólam a legismertebb francia kritikusok, beszéli Földes Lenke, aki vasárnap érkezett haza Párizsból, ahol Rodin óta fiatal szobrásznak nem volt hasonló sikere. A Reggel 1930 ápr. 14.

BUDAPEST
65 MÁR. 13 24
A 72 A

NEMZETKÖZI
MESSEHIVIRE
BUDAPEST
1935. MÁJ. 3-13

BUDAPEST
325 MÁR. 13
A 72 A
MAGYARORSZÁG

Wp

dr Szentwanyi Gyula
ur
Szönöcsi u 98

BUDAPEST.

~~Horthy M. u 104~~

FÖLDES LENKE, éremművész

Gaby-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm. plakettben.-A gyujt.a MNM.-ban van. 116.drb
A sorozathoz tartozó önarcképplaketten:
FÖLDES LENKE.-Felirat: F.L.-MNM.-100+100 mm.Leirás:
HP. 2890. 30.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975-1. Bp. 1975

Földes Lenke

szobrászno

Szül. 1896 aug 12. Újpesten.
Beisben Hanak tanárnál,
ezt megelőzőleg Rajki Istvánnál Budapesten tanult.
Beisből haratérve 1924 óta itthon önállóan dolgozik.
1925-ben 2 db márvány-szobrát: A szűz és Anyaság cimmeket Párisban állitotta ki. 1920 óta szerepel a Műcsarnokban. Naturalista irányban kezdett dolgozni, jelenleg ~~m~~ expressivnista irányban dolgozik. Márványszobrait egyenesen maga faragja agyag muta nélkül.

Saját kostere

1926. I. 21.

Metzner, Sigmund v. 127.

Földes Lenke

iród

Az Est. 1927. jan. 25. (Vázsonyi Vilmos első nobrának leleplezése a Lipótvárosi Demokrata Körben.)

Fentiről.

Földes Lenke

MDK

"Testvérek"

szerepelt a kiállitáson.

!+Ö! -ó: Kisplasztikai kiállitás Sopronban.

Kisalföld. 1962. nov. 17.

FÖLDES Lenke

KOVÁCS Péter: Fejezetek a magyar szobrászat közelmultjából. = Életünk, XXVIII. évf. 1990
774.

Földes Lenke

nul: Sonnenfeld

Geboren am 12. August 1900 zu Budapest, erhielt sie den ersten Unterricht von Istvan Rajki sowie von Meister Strobl, um 5 Jahre in Wien sich bei Anton Hanak weiter auszubilden. Im Jahre 1925 ein halbes Jahr als Schülerin Antoine Emile Bourdelle's in Paris verbringend, wandte sich im Jahre 1928 neuerlich nach Paris, um sich abermals bei Bourdelle weiter auszubilden. Die Ausstellung ihrer Bildwerke im Februar 1929 in Paris, direkt in Holz, Stein oder Marmor gearbeitet, fand grossen Beifall. Als Klein- u. Monumentalplastikerin befasst sich Frau Földes nur nebensächlich mit der Medailleurkunst.

8 nüvel felsorolva.

Hu Pomagyérem 223. l.

T. 2502.

és a vár foglalja el, balra a Duna
Borghi uecchi-n túl a váczi he-

Leonardo Piuoni
nza in Merzaria.
ec.
A. La Fortezza és befejezése:

8 cm.

91-1 N.

Földes Leuke

4 vol
2

The Paris Times.
May 13, 1928. (Keppel)

Földes Lenke

Prod
2

Beaux-Arts

25 dec. 1931. (Nouvelles acquisitions exposées au Musée du Jeu de Paume.)

Földes Lenke

über

L'Intransigeant

18 Juillet 1933. (Képvel.)

Les Arts.

Földes Lenke

ivód
2

R. L. Budapestre
érkezett Párizsból Föl-
des Lenke, akinek egy szobrát
megvásárolta a francia
állam. Magyar Hírlap.
1931. ápr. 17.

Méltóságos E

Földes Lenke

Raynal, Maurice: Sculptures de Lenke Földes. L'Intransigeant, 25 février 1930. Paris,

Földes Lenke

irod
2

Raynal, Maurice : Au Salon de l'Art Indépendant. L'Intransigeant.

11 février 1929.

ÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
RÉNA ÚT 41. SZÁM.

f n

Budapest.

X. Szabóky-utca 40.

Földes Leuke

Raynal, Maurice: A la Porte Maillot. Le Salon des Tuileries. Le meilleur de l'année. L'Intransigeant, 4 Mai 1928.

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

r i t z O s z k á r

őigazgató Urnak

B u d a p e s t

V. Országház.

Földes Lenke

ired

Raynal, Maurice: La Sculpture au Salon des Tuileries. L'Intransigeant. 21 Mai 1928.

FÖLDES Louise

©MIKE 1909–1944 299
301
307

Kossuth Népe

MEGJELENIK HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL MINDEN NAP

I. évfolyam 70. szám | Főszerkesztő: Felkai Ferenc | 1945 július 24, kedd

Vasba harapnak...

(F. F.) Szabadságharcosokat ünnepelt vasárnap Budapest közönsége. A zsúfolásig megtelt, hatalmas Városi Színházban sokezer főnyi lelkes közönség tüntetett őszinte szívvel, melegséggel, hálásan a különböző nemzetek szabadságharcos alakulatai mellett, akik az elmult évek folyamán minden csatamezőn ott voltak, ahol a náci-fasiszta rendszer meg akarta állítani a történelem kerekét és uralma alá akarta gyűrni a szabad levegő, a haladás után vágyó nemzeteket. Hősöket ünnepeltek, önzetlen, tisztalelkű, minden áldozatra kész kiváló harcosokat, akik a lövészárokban edződtek, akik eszményeik és idealizmusuk behívójegyének engedelmeskedtek, amikor Európa szabadságáért harcbaindultak és a harcot igazi katonához méltóan végig is verekedték. Mi magyarok büszkék vagyunk arra, hogy az ünnepelt hősök között ott voltak a magyarok is, a sok sikeres harcban résztvett Rákosi-brigád katonái. A magyar hagyományokhoz méltóan verekedtek és igyekeztek kiküszöbölni azt a csorbát, amelyet a magyar katona hirnevén ütött az a kisebbség, amely a náci-fasiszta propaganda bűvkörébe került.

Példát mutattak a hős szabadságharcosok a borzalmas világháború alatt, megmutatták, hol volt a magyar katona helye a harcban, — a jelenben pedig útmutatásul szolgál frontválasztásuk. Tanuljanak belőle azok, akik *gyáván lapultak még akkor is, amikor elhangzott Vörös János vezérkari főnök parancsa: „Fordítsátok a fegyvert a németek ellen."* Legyen példa azok részére, akik csak kényelmes, díszes foglalkozásnak tekintették és tekintik a honvédtiszti állományt. Tanuljanak a külföldön dicsőségesen harcoló magyar katonák példájából azok, akik szótlanul tűrték, hogy a nácik elhurcolják a magyar javakat, a nemzet vagyonát, feláldozzák a fővárost és falvainkat, csak azért, hogy Hitler úr kényelmesen megházasodhasson és szűkebb bandája még néhány napig tobzódhasson a hatalom nyujtotta kényelemben.

És legyen figyelmeztető ez a hős csapat azok részére, akik bűnös butaságukban — a butaság egy bizonyos fokon túl: már közveszély és bűn — még mindig a multat sóhajtják vissza és korlátoltságuk ködjében arról suttognak, hogy a mult vissza is jön . . . A figyelmeztetőt megtoldjuk. Ha kell: *vasba fognak harapni!* Szükség esetén éreznék sujtó öklét a fiatal, de percről-percre erősebb, résen álló demokratikus új magyar honvédségnek.

Rádió-ultimátum Japánnak

Amerika felszólította Japánt a feltételnélküli megadásra

A newyorki rádió közlése szerint az amerikai kormány rádió útján hivatalosan felszólította a japán kormányt a feltételnélküli kapitulációra. Ellenkező esetben folytatni fogják a harcot Japán teljes megsemmisítéséig.

Vasárnap pedig Drew Pearson amerikai ujságíró rádió helyzetmagyarázatában kijelentette, hogy június 12—15-ike között japán kiküldött járt Észak-Amerikában. Okinawa szigetéről jött repülőgépen és békejavaslatokat hozott magával. A japánok felajánlották valamennyi megszállt terület kiürítését, kérték továbbá, hogy a szövetségesek ne bántsák az uralkodóházat és Japánt ne szállják meg. Az amerikai rádiómagyarázó szerint, a javaslatokat az amerikai kormány elvetette.

A békehírektől függetlenül nagy erővel folyik a Japán elleni összpontosított támadás. Yokoszukában, Japán legnagyobb tengeri kikötőjében amerikai bombázók erősen megrongálták a Nagato nevű hadihajót, amely a japán flotta egyik legnagyobb cirkálója. A legutóbbi tíz nap alatt csupán a repülőgéphordozó hajókról felszállt gépek 412 japán hajót süllyesztettek el vagy rongáltak meg és lelőttek 556 japán repülőgépet. A háború kezdete óta pedig 155 hadihajót és 1030 szállítóhajót semmisítettek meg a szövetségesek.

A Vörös Hadsereg gyors segítsége mentette meg Bécset az éhségkatasztrófától

Bécset valamikor, a régi békeidőben Budapest testvérvárosaként emlegettük. Most megint testvérekké lettek a — pusztulásban. Mert a háború ostorcsapásai az osztrák fővárost éppoly kevéssé kímélték meg, mint Budapestet. Belső városnegyedei romokban hevernek, világhírű múzeumai részben összedőltek, részben kifosztva üresen tátonganak, ismert szállóinak nyomait csupán téglatörmelékek jelzik.

Bécs felszabadulása ujabbkeletű mint Budapesté, restaurálási munkája is kezdetlegesebb állapotban van. De mintha ezen a kéthónapos indulási különbségen túlmenően is nehezebben ocsudnék aléltságából, mint a mi fővárosunk.

Villany, gáz, sőt még víz is alig van.

(A vízvezeték 1378 helyen sérült meg.) *A villamos felsővezetékéből 400 kilométernyi hiányzik,* a helyreállítás viszont a rézdrót hiánya miatt késedelmeskedik. *1400 motoroskocsiból csak 400 van használható állapotban, 1800 vezetékkocsiból csak 800, a 183 legmodernebb tipusú villamosból pedig csupán 11 maradt meg, a többiből a nácik páncélvonatot gyártottak.*

800 hídja volt Nagy-Bécsnek (beleszámítva persze a kis átereszeket és a parkok díszhídjait is), ezekből csak 120 maradt épségben.

A kivonuló nácik még a Stadtpark apró, néhány méteres kis hídjait is felrobbantották.

55 iskola pusztult el és *12.250 négyzetméter útburkolat vár kijavításra.*

Hogy csak a legsürgősebb házjavítási munkákat elvégezhessék, *150 millió márkára lenne szükség.* Óriási összeg, ha figyelembe vesszük, hogy Bécsben csak hatósági árak vannak, amelyek évek óta alig változtak. A pénz előteremtése óriási gondja a városnak, amelynek pénzügyeit *Honey* tanácsnok irányítja, a szocialista Bécs egykori zseniális pénzügyi diktátorának, *Breitner Hugónak* jobbkeze. Honey, aki

Tito marsall hadseregében az osztrák szabadságharcosok vezére volt,

bízik benne, hogy csakhamar sikerül egyensúlyba hoznia a város pénzügyeit, amelyek a szocialista gazdálkodás idején mindig nagy feleslegeket mutattak. Most

a készpénzhiány

a legfőbb baj, mert a nácik elvitték a bankjegyeket.

A város költségvetése 54 millió márka.

51.000 gyermek és 54.000 tehetetlen aggastyán szorul ez idő szerint városi eltartásra,

nem is beszélve a különböző börtönökből és internálótáborokból szabadult mintegy *10.000 antifasisztáról,* akik kártérítésre tartanak igényt, lakást és felemelt adagokat, valamint külön élelmiszercsomagokat élveznek. Egy részüket a város a *Schloss Wilhelminenbergben* helyezte el átmeneti időre.

A felszabadulás után éhségkatasztrófa fenyegette az osztrák fővárost, ettől csak *a szovjetparancsnokságok gyors és hathatós segítsége* mentette meg a bécsieket. Az éhínség veszélyét pillanatnyilag áthidalták, de itt van még

az óriási szénhiány, amely szinte teljesen megbénítja az életet és lehetetlenné teszi a komolyabb újjáépítő munka megindulását.

Itt is elsősorban *orosz segítségre* számítanak, sőt *a Donec-medencéből máris megindultak az első szállítmányok.* A további források, ahonnan Bécs támogatást vár: a mährisch-ostraui és a — *magyar bányák.*

Ez a helyzet az egykor annyira „gemüatlich" Bécsben. De hát ezen ne csodálkozzunk: az osztrák főváros nyakán hét teljes esztendőn át ült *Hitler* és méltó helytartója: *Baldur von Schirach,* a lírai költő. Hét újabb esztendő és újra elmondhatjuk majd a nótaköltővel: *„Wien bleibt Wien"* . . .

E. Fiscus.

Magyarországi kincsek egy ausztriai faluban

A párisi rádió jelenti, hogy szövetséges bizottság leltározza a náci bandák rejtekhelyeiről előkerült arany-, ezüst- és drágakőkészleteket. Bernstein őrnagy, a bizottság egyik tagja, kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy felbecsülhetetlen értéke van a központi raktárban lévő arany- és ezüstrudaknak, valamint ékszereknek. Többek között Magyarországi ezüstkészletek is kerültek a bizottság raktárába.

A szövetséges bizottság angol tagja, Raven, közölte, hogy hetvenhárom rejtekhelyről szedték össze a kincseket. Az aranyrudak egy részét vissza tudják adni jogos tulajdonosuknak, mert a bankok a rudakon titkos jellel feltüntetik, hogy az arany tőlük származik, s így sok esetben kinyomozható az utolsó jogos tulajdonos. Az ékszerlelet legnagyobb részét megölt áldozataik holttestéről szedték le.

Ára: 2 pengő

Ma délelőtt temetik Petrovics Eleket

A kormány a nemzet halottjának tekinti Petrovics Eleket, a Szépművészeti Múzeum ny. főigazgatóját. Temetése ma délelőtt 11 órakor lesz a kerepesi temető halottasházából.

De Gaulle a kétkamarás rendszer mellett

Legutóbbi rádióbeszédében De Gaulle kijelentette, hogy védelmébe veszi a francia alkotmányreformot. Végső fokon a közvélemény fog dönteni, de ő már most közli, hogy a kétkamarás rendszer híve. Az új nemzetgyűlés lesz az egyetlen alkotmányozó szerve az országnak, szükségesnek látja, hogy valamilyen fékező és ellenőrző szerv is legyen, ez pedig a kétkamarás rendszerrel valósítható meg. De Gaulle igen aggályosnak tartaná, ha a kormány kezében összpontosulna a hatalom s nem volna egy parlamentáris ellenőrzés.

Csütörtökön hirdetik ki az angol választási eredményt

Július 5-én zajlottak le Angliában az általános választások. A tengerentúli katonaszavazatok is beérkeztek azóta. A végeredményt július 26-án hirdetik ki.

Gáz és villany
hűtőszekrények
vétele és eladása Hexner, Király-u. 25.

PERZSASZŐNYEGET,
bútorszövetet, szövetfüggönyt, átvetőt vesz **UNGÁR**, Király-u. 14.

KERTÉSZNÉ
NŐI RUHASZALONJA
újra megnyílt V., Vörösmarty-tér 6., II. e.

Aranyat, aranypénzt, brillánst, ezüstöt
veszek, eladok. Jegygyűrűt, ékszert készítek, javítások megvárhatók. Schwarz aranyműves, Dohány-utca 22. I. 4.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank
V., DOROTTYA-UTCA 6. (Telefon: 183-880 és 183-889) tudomására adja tisztelt ügyfeleinek, hogy az alábbi fiókjai működnek:
Belvárosi fiók IV., Múzeum-körút 1., a megszünt Ferencvárosi- és Soroksári-úti fiókok ügykörét is átvéve,
Marx-téri fiók, V., Marx-tér 5. (volt Berlini-tér).
Marx-téri fiók váltóüzlete, V., Pannonia-utca 23.
Erzsébetvárosi fiók, VII., Erzsébet-körút 41.
Horthy Miklós-úti fiók, XI., Horthy Miklós-ut 51.
Józsefvárosi fiók, VIII., József-krt 50.
Somogyi Béla-úti fiók, VII., Somogyi Béla-út 25. (volt Károly király-út), a megszünt Klauzál-téri fiók ügykörét is átvéve).
Margit-körúti fiók, II., Margit-körút 3.
Nádor-utcai fiók, V., Nádor-utca 25.
Rákóczi-úti fiók, VIII., Rákóczi-út 75.
Terézvárosi fiók: VII., Erzsébet-krt 41.
VIDÉKI FIÓKOK:
Debrecen, Ferenc József-út 10.
Győr, Baross-út 26.

Gumiszíj
békebeli minőségben
cséplők, malmok
és minden iparág részére kapható, továbbá **sárgaréz-szitaszövetek** malmosok és szitások részére.
H O F E R
MUSZAKI, OLAJ és VILLAMOSSÁGI KFT.,
Budapest, VII., Király-utca 55.

Szőnyeget
legjobban vesz-elad
KLEIN ÖDÖN szőnyegházában,
IV., Kecskeméti-utca 11.

Első hivatalos jelentés Potsdamból:

Sok fontos kérdést már letárgyaltak

A Potsdamban folyó nagyjelentőségű tárgyalásokról most adtak ki először hivatalos jelentést. Ez a hivatalos beszámoló igen kurta, de sokatmondó. Nyolc szóból áll és szóról-szóra a következőképp hangzik: Az értekezlet munkája előrehaladt, sok fontos kérdést letárgyaltunk.

A legutóbbi jelentés szerint vasárnap délután Sztálin, Truman és Churchill hosszabb ideig tárgyaltak, majd este Sztálin generalisszimusz vacsorát adott, amelyen Trumanon és Churchillen kívül hivatalos volt Eden angol, Byrnes amerikai külügyminiszter is. Berlinben elterjedt hírek szerint csütörtökön rövid időre Churchill elhagyja Németországot és Londonba repül, hogy jelen legyen az angol választási eredmények kihirdetésénél.

Fegyvert és egyenruhát kapnak a rendőrök

A „kisnyilasok" helyett a nagy nyilasokat kell ártalmatlanná tenni

Az új magyar rendőrség elleni és a demokratikus helyzet szerint a rendőrség részéről megnyilvánult panaszok arra késztették a belügyi kormányzatot, hogy a kérdéssel nyilvánosan foglalkozzék. *Erdei Ferenc* belügyminiszter a sajtó képviselői előtt feltárta, hogy a rendőrség elleni panaszok részben jogosultak voltak, de azokat kiküszöbölték és minél jobban előre halad a szervezés, annál kifogástalanabb lesz az új rendőrség működése is. Hogy is lehetne tökéletes munkát várni attól a testülettől — mondotta —, amelynek nincs kellő fegyvere és ruhája. A *Szövetséges Ellenőrző Bizottság* segítségével különben folyik a rendőrség korszerű fegyverekkel való ellátása, a gyárakban pedig százezer méter szövet készül a rendőrség új egyenruhájára. A kormány biztosította a rendőrség tagjainak anyagi ellátását is és gondoskodás történt természetbeni ellátásukról is.

Farkas Mihály, a belügyminisztérium új politikai államtitkára beszélt azután a sajtó képviselői előtt arról, hogy a demokratikus átalakulás a szomszédos államok egyikében sem folyt le olyan simán, mint Magyarországon és ezért az érdem természetesen az új rendőrséget illeti. Az internálótáborokból ezer kisnyilast bocsátottak el, mert nem volt ellenük komoly bizonyíték és még hasznos polgárai lehetnek az országnak, de nem is ezek ellen kell küzdeni, hanem a vezetők ellen, akik közül sokan ma is szabadon járnak. Ezeket kell ártalmatlanná tenni, mert ezek ma is a reakció javára tevékenykednek.

Hírek

— **Dessewffy Gyula az Otthon Kör új elnöke.** Az Otthon Írók és Hirlapirók Köre vasárnap tartott közgyűlésén újjáalakult. Dr. *Hencz Károly* elnök, aki a nácizmus idején bátor férfiassággal védte a klub érdekeit, lemondott és helyébe *Dessewffy Gyulát* választották meg egyhangúan. Alelnökök: *Kassák Lajos, Balla Antal, Nádor Jenő*, dr. *Halász Sándor; főtitkár: Rátkai Károly*. Hencz Károlyt *Hegedüs Gyulával, Gábor Andorral* és *Schöpflin Aladárral* együtt tiszteleti taggá választották meg.

— **Pest vármegye alispánja**, *Házi Árpád* a vármegye problémáinak a megoldása végett az államhoz fordult segítségért. *Ötvenmillió pengőt kér a vármegyének Házi alispán.* Ezt az összeget elsősorban a mezőgazdasági gépek pótlására, másodsorban pedig az állatállomány feljavítására fordítják majd.

— **A hőhullámra** és az elégtelen táplálkozásra tekintettel Bécsben azonnali hatállyal bezárták az összes népiskolát. A gyerekek vizsgák nélkül megkapták a bizonyítványt.

— **Pétain marsallt** a Montrouge-erődből átvitték a párisi igazságügyi palotába, ahol megkezdődött ügyének a főtárgyalása.

— **Nenni** olasz helyettes miniszterelnök milánói beszédében kijelentette, hogy csakis a köztársasági államforma lehet az alapja Itália újjáépítésének.

— **Európa újjáépítése** során angol műszaki csapatok helyreállították Amsterdam és Szaloniki kikötőit. A Brenner-vonalon megindult a vasúti forgalom. Ezen a héten hajozható lesz a Rajna.

— **Házasság.** *Halász Éva* (Budapest) és *Bíró István* (Kiskúnfélegyháza) szombaton délben házasságot kötöttek.

DIESEL-MOTOR, 30 HP,
GANZ-dinamó és egyéb motorok ELADÓK. Budapest, XIV., RÓNA-U. 127. — Megtekinthető reggel 10 óráig.

— **Mult szombaton, július 20-án** volt egy éve, hogy gróf Stauffenberg időzített bombával akarta eltenni láb alól Hitlert. Egy frankfurt-am-maini amerikai tiszti vizsgálóbizottság adatai szerint az egész német társadalmat átszövő mozgalom kirobbanása volt ez a merénylet-kísérlet. A rákövetkező terrorhullám során a nácik 2000 német hazafit öltek meg, köztük számos katonatisztet, diplomatát, köztisztviselőt és munkásvezért.

— **Hatmillió tonna** amerikai köszenet hajóznak át még a tél beállta előtt Európába.

— **Ma, kedden** vonulnak be brit csapatok Grácba, hogy átvegyék a számukra kijelölt zónát. A bécsi angol zónát megszállandó előved már az osztrák főváros felé közeledik. A főerő a héten érkezik Bécsbe.

— **A világ hajóterének egy negyedrészét** veszi igénybe a Japán ellen harcoló csapatok utánpótlása. (London—Tokió útvonal: 20.000 kilométer.)

— **Tokió** beépített városterületének a fele romokban hever.

— **Az angol rádió londoni adásai** a következők: reggel háromnegyed nyolckor 1500, 49.71, 41.21 és 31.15 méteren. délben negyed egykor és este fél nyolctól nyolcig 261, 31, 25 és 19 méteren.

— **Lindley Fraser**, a londoni rádió ismert helyzetismertetője németországi körútjáról hazatérve beszámolt a BBC-n keresztül tapasztalatairól, többek közt a németországi árakról is. A ruházati cikkek ára átlagban a békebelinek a kétszerese. Az élelmiszerek feketepiacán az árak a következők: 1 kg vaj 80 márka, 1 kg hús 60—75 márka, 1 kg cukor 30 márka. A fekete árusokat először nyilvánosan megbotozzák, aztán internálják. A berlini villamoskocsik 70 százaléka üzemben van és 200 autobusz is forgalomban van.

— **Szalai Géza és neje kisiparosok** (Bethlen-u. 14.) 50 drb női műselyemnadrágot adományoztak a Nemzeti Segély felruházási akciójának.

— **Halálozás.** Özv. bellusi *Baross Gézáné* sz. *Leidenforst Aranka*, postatakarékpénztári igazgató özvegye 75 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése július 16-án volt az óbudai temetőben.

Közgazdaság

A Kereskedelmi Kamara új feladatok előtt

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara vezetésében néhány nappal ezelőtt változás történt. A már összetételében és egész szerkezetében is demokratikus intézmény ideiglenes irányításával dr. *Székely Artur* főtitkárt bízták meg, aki amellett, hogy kipróbált régi nagyképességű tagja a kamarai tisztviselőgárdának, *évtizedek óta haladó szellemű hírlapi munkásságot fejt ki a baloldali lapokban.*

Dr. Székely most a sajtó előtt ismertette programmját, amelyet a Kamara már most, 1940-ben megszüntetett autonómiájának visszaállítása előtt, munkába vesz. A programm felöleli gazdasági életünk minden fontos kérdését, mégpedig az intézmény tradicióihoz illő *demokratikus szellemben.* Hangsúlyozta azonban dr. Szkely, hogy a Kamara nem óhajt a dogmatizmus álláspontjára helyezkedni s *bár normális időkben hive annak, hogy a szabad piac önműködő szabályozó ereje lehetőség szerint akadálytalanul érvényesüljön, ma, az újjáépítés idején szükségesnek tartja az ellenőrzést és gátat akar vetni a túlzó manchesterizmusnak.* Megváltozott a Kamara nézete a többi között *a szövetkezetek kérdésében* is. Amilyen mértékben harcolt a multban az álszövetkezetek túlkapásai ellen, ugyanúgy harcol ma az alulról épülő népi szövetkezetek érvényesüléséért. Szorosan beletartozik ez a magatartás a Kamarának abba a régen követett gyakorlatába, mely a kisegzisztenciák védelmét szolgálta.

Dr. Székely Artur személye, valamint a fasiszta elemektől megtisztított Kamara szakavatott gárdája biztosítékot nyujt arra, hogy ez a fontos intézményünk, — amelynek megfelelője a *Szovjet-Unióban* is működik — valóban komoly tényezője lesz a felépítés munkájának.

— **Buchinger Manó: Gestapo-banditák bünhalmazata.** A legszemélyesebb élményekről van szó ebben a kilencvenoldalas könyvben, mégis úgy érezzük: az írás tárgyilagos, amelyet történelmi kútfőnek is elfogadhatunk. Jellemző *Buchinger Manóra*, erre a harcos szocialistára, hogy Mauthausenből visszatérte után le meri írni: *„a német néppel szemben nem maradt benne haragos gyülölet"*. Amiről azonban a könyv lapjai beszámolnak, valóban egy *„politikai kolera"* undorító tünetei. Nem tudtuk volna elképzelni az emberi bestialitás ekkora maximumát. Micsoda alja, söpredéke és szemetje az embereknek állott a szadista parancsnokok rendelkezésére? Ezeknél már nem fontos a „jogcím": a származás és a politikai ellenlábasság. Ezek megkínozzák és halálbagyötrik embertársaikat, mert a kín és halálhörgés kéjes muzsika füleiknek.

Buchinger könyvének ez a legfájdalmasabb tanulsága. Szeretnők megsimítani a szerző homlokát, hogy felejtse el mindazt, amit könyvében leírt. *(dy)*

— **Földes Lenke művészete.** Írók és kritikusok ellátogattak a művész műtermébe. Kassák Lajos, Kárpáti Aurél, Mohácsi Jenő, Révész Béla, Tápay Szabó Gabriella és Szerdahelyi Sándor kéziratait olvassuk e könyvben Földes Lenke szobrászművészetéről. Harminckét szoborreprodukció mutatja be költészetszerű művészetét. Érdekes Antoine Bourdelle elismerő bírálata. Ez a nagy francia szobrász volt az, aki a magyar szobrásznő alkotásait Páris legelőkelőbb tárlatán, a Salon des Tuileriesben kiállította. Maurice Raynal, a legkíméletlenebb francia műbíráló mondja, hogy Földes Lenke élő kis figuráit úgy tarthatja tenyerén az ember, mint egy csupasz szívet. A Hungária könyvkiadó Földes Lenke művészetéhez illő szép kiállításban hozta piacra ezt az értékes kritikai munkát. **(b. f.)**

Fonott és vas
kerti bútorok, jégszekrények, sörkimérő pultok
asztalok, székek, biliárdok nagy választékban
HEXNER Király-u. 25.

A „Rakodók" nehéz munkája és a „Váci út" munkásának, munkásasszonyainak csoportja, készülésük idejének, a háború éveinek nyomott hangulatát közvetítik. Érdekes bepillantást ad alkotó módszerébe az „Ember és ló" című műve. Szepességi, gyermekkori emléke nyomán — 1957-ben szőtte ezt a gobelinjét. A világos, havas háttér előtt hatalmas kivágott fatörzset szállító ló. Mellette lépdel kocsisa. Egyszerű eszközökkel, tömören fejezi ki az ember és a ló téli hidegben végzett megfeszített, fárasztó munkáját.

Benkő Erzsébetnek e néhány darabból álló kollekciója is a gobelin hivatott művelőjét mutatja be. Reméljük és kívánjuk neki, hogy kiállítása után az alkotásnak mennyiségben is gazdagabb korszaka következzék.

TUKA LÁSZLÓ. Fiatal művész, 1948-ban végezte az Iparművészeti Főiskola grafika szakát. Konecsny György tanítványa volt. Kereskedelmi grafikával is foglalkozik, prospektusokat, plakátot tervez. Sikerrel szerepelt a 3. Magyar Plakátkiállításon a Nemzeti Szalonban: a nagy kiállítás katalógusának mindössze 12 reprodukciója között Tuka László munkáját is közölték. Résztvett az ifjúsági kiállításokon, 1954-ben illusztrációs pályázaton díjat nyert. Az utóbbi időben több utazást tett a közeli országokban, melyekről tátrai képei és várnai tollrajzai is tanúskodnak. Kiállításán grafikai, sokszorosító-grafikai munkáit és akvarelljeit vonultatja fel. Nagy elmélyedéssel és sok szeretettel foglalkozik a rézkarc technikával. Finom karcainak tárgya újra és újra visszatérően a táj, vagy annak kis részlete, jellemzően szűkszavú, s ha lehet ilyet mondani — halkszavú előadásban. Ugyanezek a jegyek olvashatóak le rajzairól is, a természetet itt-ott egy városrészlet néhány vonásával odavetett rajza váltja fel. Igazi akvarell-festést művel; dúsan használja a vizet. Színei élénkek, tájképeket, hegyoldalt fest ebben a műfajban is, kedveli az őszi erdő rozsdabarna színeit és a váratlanul használt kékeket is.

Ez első kiállítása. Viszonylag nem nagyszámú anyaga szerény, de jó felkészültségű művésszel ismertet meg.

FRANK JÁNOS

FÖLDES LENKE

1. ÁLLÓ NŐ, kő, 130 cm
2. TÁNCOSNŐ, márvány, 39 cm, magántulajdon
3. ANYASÁG, márvány, 39 cm, magántulajdon
4. ÉBREDÉS, márvány, 26 cm
5. ÁLLÓ ANYA GYEREKKEL, márvány, 49 cm
6. GYAPOTSZEDŐ, márvány, 49 cm
7. TÁNCOSNŐ LEPELLEL, márvány, 47 cm
8. FÜRDŐZŐ, márvány, 49 cm
9. TESTVÉREK, márvány, 30 cm
10. ANYA GYEREKEIVEL, márvány, 32 cm
11. ANYASÁG, gipsz, 30 cm (A Musée Luxenbourg márványszobrának gipszmásolata)
12. ÖLTÖZŐ NŐ, gipsz, 90 cm
13. TÉRDEPLŐ ANYA, márvány, 26 cm
14. ANYA GYERMEKÉVEL, márvány, 25 cm
15. PIHENŐ NŐ, márvány 23 cm, magántulajdon
16. CSALÁD, márvány, 19 cm
17. ALVÓ EMBER, márvány, 17 cm magántulajdon
18. ÜLŐ NŐ, márvány, 19 cm
19. ASSZONYOK HÁBORÚ UTÁN, márvány, 25 cm
20. OLVASÓ NŐ, márvány, 29 cm
21. GYERMEKÉT FÉLTŐ ANYA, márvány, 19 cm, magántulajdon
22. ÁLLÓ ANYA GYEREKKEL, márvány, 56 cm
23. ÜLDÖZÖTTEK, gipsz, 25 cm
24. ÁLLATOT ETETŐ NŐ, márvány, 25 cm
25. CSECSEMŐOTTHON, márvány, 15 cm
26. ÉDESANYÁM, műkő, 39 cm

BENKŐ ERZSÉBET

gobelin

1. LEÁNY MADÁRRAL, 1939. 40×30
2. VÁCI ÚT, 1941. 92×69
3. RAKODÓK, 1942. 100×70
4. ANYA GYERMEKKEL, 1945. 45×33
5. VIRÁGÁRUSLÁNY, 1946. 53×43
6. FIATAL SAS, 1955. 70×50
7. EMBER ÉS LÓ, 1957. 66×110

TUKA LÁSZLÓ

1. MÁTRAI TÁJ, 1951. akvarell, 23×28
2. ŐSZI TÁJ, 1951, akvarell, 30×25
3. ESŐ UTÁN, 1951, akvarell, 35×25
4. FALURÉSZLET, 1954, rézkarc, 11,5×15,5
5. ILLUSZTRÁCIÓ, 1954, rézkarc, 22,5×15,5
6. TELEKY TÉR, 1955, rézkarc, 9×14
7. HALÁSZHAJÓK, 1955, rézkarc 6,6×8,3
8. GALGAHÉVIZI TÁJ, 1956, rézkarc, 9,4×14,2
9. RÉTEN, 1956, rézkarc, 9,4×14,2
10. GALGAHEVIZI FALUVÉGE, 1956, rézkarc, 9,4×14,2
11. FATANULMÁNY, 1957, tusrajz 15×18
12. HÁZSOR, 1957, rézkarc, 17,2×25,8
13. PATAK PARTJÁN, 1957, rézkarc, 13×20
14. CSUPASZ FÁK, 1957, rézkarc, 9,1×14,2
15. TANULMÁNY, 1957, tusrajz, 14×17
16. DOMBOLDAL, 1957, rézkarc, 13×19
17. SÁROSPATAK, 1958, tusrajz, 20,5×25
18. RÁKÓCZI-VÁR, 1958, akvarell 20×28
19. ÖREG HÁZ, 1958, tusrajz, 24×32
20. KISVÁROSI UTCA, 1958, tusrajz, 17×24 cm
21. VÁRNAI STRAND, 1958, tusrajz, 21,5×31
22. VIHAR ELŐTT, 1958, tempera 25×32
23. KÉK FÁK, 1958, tempera, 24×32
24. ŐSZI SZÍNEK, 1958, tempera, 32×25
25. MAGÁNOS HÁZ, 1958, tusrajz 21,5×31,5
26. HEGYOLDAL, 1958, tusrajz 21×32
27. VÖLGYBEN, 1958, tempera 21×25
28. KISMAROSI DOMBOK, 1958 tempera, 22×30
29. ÖREG FŰZ, 1958, rézkarc 22,5×29,5
30. VÍZPARTON, 1958, rézkarc, 29,5×32

FÉNYES ADOLF-TEREM
BUDAPEST
RÁKÓCZI ÚT 30.
FÖLDES LENKE
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
BENKŐ ERZSÉBET
GOBELIN-MŰVÉSZ
ÉS
TUKA LÁSZLÓ
GRAFIKUSMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSA
1959.
OKTÓBER 30-
NOVEMBER 15.

FÖLDES LENKE

FÖLDES LENKE. Ha megnézzük szobrait, látjuk, hogy nagy művész munkája, megérezzük a tehetség erejét, érezzük az igazi művészetet, olyasmit látunk, amiből csak egy van. Talán szokatlan ilyen szót használni, de nem fellengzős kifejezés, hogy alkotásai remekművek. És végig tekintve műtermének polcain százszámra gyűlő kisplasztikáin, nem tudunk közöttük gyengébben sikerültet találni. Földes Lenke Párizsban szinte legendás pályát futott be, mégis mi itthon, bár tekintélye nyilvánvaló, nem ismerjük, vagy nem ismerjük eléggé. Mindig távol élt a művészeti közélettől, rózsadombi otthonát mintha nagy távolságok választanák el a várostól. Pedig könyvet is írtak róla,* s szobrászatunk nagy alakja, Medgyessy Ferenc is becsülte művészetét, gyakran felkereste a szobrásznő műtermét. Egy-egy darabbal a tárlatokon is részt vett, mégis Földes Lenkének e Fényes Adolf termi bemutató az első magyarországi kiállítása.

Szobrászata kisplasztika, készített ugyan nagyobb méretűt is, egyet ki is állítottunk. Művei majdnem kizárólag márványból, carrarai vagy ruskicai márványból, ritkábban kőből készülnek. Gondolatát azonnal a márványba faragja, mellőzve az agyag és a gipsz szokásos állomásait. Alakjai nem sok kivétellel asszonyok, női alakok és életművét betölti az anya, az anyaság eszméjének megmintázása. A legszobrászibb nyelven fogalmaz, tömbszerűen, a figura egy formába foglalható. Mindig van mondanivalója, s azt archaikus elnagyoltsággal, de ugyanakkor az európai művészet évszázadainak kultúrájával és finomságával, asszonyi érzékenységgel fejezi ki.

Tulajdonképpen sehol sem tanult. Az első háború utáni években Bécsben kezdett komolyabban foglalkozni a művészettel, amikor Anton Hanak bécsi szobrászművész professzor műhelyébe került. Hanak nem sok ügyet vetett a fiatal művésznőre, de amikor meglátta kész munkáját, csodálattal mondta környezetének, hogy ez a „földből nőtt ki". A műhelyben egyszer nagy szobor faragásánál lehullott, háromszögű gula alakú márványdarabhoz jutott, ebből készült élete egyik első szobra, az „Anyaság" című többalakos kompozíció, melyet a gúla síkjai foglalnak egybe. Ezen a kiállításon is szerepel, és nem kuriózumként, hanem ma is teljes értékű kiállítási darab.

A bécsi évek után Párizsba ment. Bourdellenél akart tanulni, de a drága tandíjat nem tudta megfizetni. Elhatározta, hogy felkeresei a nagy mestert és kéri, vegye fel ingyenes növendékének, vagy legalább is mérsékelje tandíját. Egy előadás után megvárta Bourdellet, amint tanítványai kíséretében elhagyta a termet. Elmondta kérését. Az akadémiai képzettségű fiatal szobrászok kuncogása közben átnyújtotta a mesternek néhány szobráról készült fényképet. Bourdelle először unottan, majd egyre nagyobb érdeklődéssel lapozta végig a képeket, s végül egyet kiemelve felmutatta a tanítványoknak: „Itt egy igazi művész", mondotta. „Minek magának tanulni?" — fordult Földes Lenkéhez és meghívta résztvevőnek, a nagytekintélyű „Le Salon des Tuilleries" legközelebbi csoportkiállításra, amelyen a legnagyobbak — hogy csak néhányat említsünk például — Matisse, Utrillo, Despiau és Bourdelle szerepeltek. Ettől fogva rendszeresen kiállít Párizsban. Sikerteli évek következnek. A művészek vásárolják szobrait. Műtermében hihetetlen mennyiségű kivágott kritikát őriz, melyek munkáival foglalkoznak, pedig ez csak egy része a megjelenteknek. Maurice Raynal, a nemrégen elhúnyt esztéta, a szigorú kritikus, 1936-ban előadást tartott Földes Lenkéről. A francia állam is vásárolt tőle, magyartól talán először, a múzeum számára. E szobra ma is ott van a Luxembourghoz tartozó idegen művészek galériájában, a Musée du jeu de paume kiállításán egy Meunier szobor pandanjaként.

Egyéni kiállításai voltak a Rue de la Boëtie-ben, a Galérie Marcel Bernheimben Pascinnel együtt és a Galérie Zakban. A Rue de la Boëtieben rendezett kiállítását Picasso kétszer is megnézte. A párizsi művészeti életben elért rangjának jó fokmérője, hogy a galériáknak, — az ottani szokással ellentétben — soha sem kellett terembért fizetnie.

Antoine Bourdelle, 1929-ben — nem sokkal halála előtt — cikket írt Földes Lenkéről, melyet egy művészeti lapnak akart elküldeni. Kézirata a művésznő birtokában van. „... Földes Lenke architektonikus érzéke" — írja Bourdelle többi között — „igen különös módon alkalmazkodik és keveredik a lények és fogalmak roppant éles megfigyelésével. Oeuvre-je egész kis emberiség. Értékes primitivitást rejt magában. Művészi látását nehéz meghatározni, holott nyílt ez a látás. Két ellentétes elemből tevődik össze. Művészete tömbös lendület. Úgy hat az egész, mint a struktúra szellemétől áthatott izgalom. Amit megmutat: a kőbe öltözött szeretet. ... A víziónak e pásztorlánya Párizsba hozta gondolatnyáját, amelyet ragyogó láza terel. Én öreg pásztor, kitárom kapumat Földes Lenke embernyájának, amelynek babérágat nyújtok".

BENKŐ ERZSÉBET. Művészeti tanulmányait Szőnyi István iskolájában kezdte, ahol festeni tanult. Tovább folytatta a festést Párizsban, mint az École des Beaux Arts növendéke. Dél-Franciaországban szerette meg a gobelineket, Beaume város templomában volt módja behatóbban tanulmányozni. Franciaországból hazatérve, kezdett el gobelin-szövést tanulni, az Iparrajz iskola esti tanfolyamát látogatta 1939-ben. A festést 1935. óta teljesen abbahagyta, pedig már pályája elején szép eredményeket ért el. 1932-ben a Tavaszi Szalón ifjúsági kiállításán „Öregasszony" c. képével díjat nyert. Kiállításokon azóta gobelinnel szerepelt. 1949-ben önálló kiállítása volt a Fényes Adolf teremben. Több gobelinjét őrzi az Iparművészeti Múzeum.

Benkő Erzsébet nem termékeny művész. Elfoglaltsága, külső körülmények miatt minden évben csak egy-két darabra volt ideje. E kiállításon is csak kevés műve szerepel. Legelső munkája az 1939-ben készült friss, üde „Leány madárral" meglepően kész, érett alkotás. A gobelin-szövés nagy hagyományain indul el. Később egyéni stílusa másképpen alakul. Előadása sommásabb lesz, foltokból épít, él műfaja anyagának lehetőségeivel. Megmutatkozik erőteljes komponáló képessége. Kedvelt többfigurás kompozícióit megkapóan nyugodt fölénnyel oldja meg.

* FÖLDES LENKE MŰVÉSZETE, Kassák Lajos, Kárpáti Aurél, Mohácsi Jenő, Révész Béla, Tápay Szabó Gabriella, Szerdahelyi Sándor írásai, Hungária Budapest, é. n.

Földes Lenke

Gépen. Mus.

Térdelő anya egyermekkel, márv.
Anya egyermekeivel, mükő
Fürdő nő, gips
Táncosnő, márv.

Földes Lenke

(A la Porte Maillot.

Raynal, Maurice: Le Salon des Tuileries. La sculpture. L'Intransigeant. 29 Mai 1925.

(Paris)

M.D.K.

Földes Lenke
grafikus

Plasztikáiról.

Duthaller Éva: Képzőművészeink nemzethozi kiállítása
Magyar Nemzet, 1960. febr. 28

9 l.

N.C.M

Földes Lenke MTK

szobrász

Párisban Antoine Bourdelle elé kerül.
Kiállitása a Salon des Tuilleries-ben.
Antoine Bourdelle nyilatkozata F.L. müvészetéről.

20-21.o.
MAurice Raynal jellemzése F.L. egyéniségéről.
23.o.
Antoine Bourdelle kézirata F.L. szobrairól.
Páris 1929. febr. A kézirat reprodukciója a
43. o. után.

----: Földes Lenke Művészete. Bp./1944/?/
43 l. és 32 repr.

M.D.K.

Földes Lenke

A Mücsarnok tavaszi tárlatán szerepelnek müvei. Fényképét más kiállitó müvészek képeivel együtt közli a lap.

Szinházi Élet Bp. 192o. május 23-29. IX. évf. 21. sz. 22. lap.

21.

Földes Lenke MDK

szobrász

"Anyaság" /háromalakos/

12.o.

"Anyaság" /három gyermekkel/

15.o.

" Anyaság" /Anya és gyermek összesimuló feje/

31.o.

----: Földes Lenke Müvészete. Bp./1944/?/
43 l. és 32 repr.

Földes Lenke MDK

szobrász

Kassák Lajos: Földes Lenke
7-9.o.

Kárpáti Aurél: Földes Lenke szobrai
10-14.o.

Mohácsi Jenő: Anyaság.
15-18.o.

Révész Béla: Földes Lenke müvészete
19-29.o.

Tápay-Szabó Gabriella: Kőbe, fába öltözött szeretet.
30-35.o.

Szerdahelyi Sándor: Az anyaság lirikusa
36-43.o.

----: Földes Lenke Müvészete. Bp./1944/?/
43 l. és 32 repr.

Földes Lenke

vód
2

Ney Jolanda: Látogatás Földes Lenkénél.
Dolgozó Asszonyok Lapja.
1931. május. (Arcképpel.)

1920 - 25 ig Bécsben
Hanák Antalnál,
1925. Párisban Bourdellenél tanult, aki
felfederte.

Földes Lenke

Fedor Ágnes
~~Nagy~~. „A víziók pásztora." Látogatás Földes Lenkénél. – Magyar Nemzet 1966. nov. 26.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284. l./ 253. l.

FÖLDES Lenke

ROMVÁRY Ferenc: Földes Lenke szobrai, 1896-1986. = Örökség, 1989 8 -14.p. ill.

Jegyzékszám: 6401

Fa
Fa
Fa
Fa
Fa
Fa
Fa
Fa
Fa

Fa
Fa

Nk
Nk
Nk
Nk

Oscar Kaufmann : Le Théatre «Die Komödie» à Berlin
Oscar Kaufmann : Le Théatre «am Kurfürstendamm» à Berlin .....
Oscar Kaufmann : Le Théatre Renaissance à Berlin 169,
Travaux de Mlle Lenke Földes 171, 172,
Frédéric Frank : Tonnellerie en hiver. 1929 .....

Charles Des

46956. — A

nn Vaszary: Blauäugige Dame 129
nn Vaszary: Studienkopf 129
nn Vaszary: Enthüllung des Gedenksteines unse- Helden. 1929..... 130
nn Vaszary: Nervi 130
nn Vaszary: Städtische Beleuchtung 131
les Despiau: Selbstbildnis. Z. 1907 133
les Despiau: Büste der Frau B. 135
les Despiau: Léopold Lévy..... 135
les Despiau: Büste des Fräuleins Bianchini..... 136
les Despiau: Studienkopf 136
les Despiau: Studie für das Denkmal von Viktor ruy 137
les Despiau: Studie für ein Denkmal 137
les Despiau: Paulette 138
les Despiau: Mädchenbüste..... 138
les Despiau: Liegende Frau 139
Jüngste Gericht. Mosaikgemälde. Dom zu Tor- lo..... 140
to: Das Jüngste Gericht. Padova..... 143
Jüngste Gericht. Pisa. Campo Santo 146
Beato Angelico: Das Jüngste Gericht 149
Signorelli: Das Jüngste Gericht. Orvieto, Dom 151, 154, 156
elangelo Buonarotti: Das Jüngste Gericht. Rom 159
r Kaufmann: Volksbühne, Berlin. Erbaut 1913— 14 162
r Kaufmann: Volksbühne, Berlin. Zuschauerraum 165
r Kaufmann: Staatsoper am Platz der Republik, rlin. Zuschauerraum 165
r Kaufmann: Staatsoper am Platz der Republik rlin. Treppe 166
r Kaufmann: Staatsoper am Platz der Republik rlin. Ausgestaltung der Wände 167
r Kaufmann: Theater «Die Komödie». Erbaut 23. Zuschauerraum 168
r Kaufmann: Theater «Die Komödie». Logen- he 168
r Kaufmann: Das Renaissance-Theater, Berlin. s Innere 169
r Kaufmann: Theater am Kurfürstendamm. Die rterrelogen 169
r Kaufmann: Das Renaissance-Theater in abend- her Beleuchtung 170
iten von Magdalene Földes 171, 172, 175
drich Frank: Im Winter. 1928 178

. 1920. Borítékon

Földes Lenke MDK

Compositio, márvány
Anyaság, márvány
Anya gyermekkel, márvány
Testvérek, márvány
Támaszkodó, márvány

Ernst Muzeum 1946. dec. Csoportkiállitás.

Földes Lenk MDK

Termelőszövetkezeti csoport, gipsz

Mücsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Földes Lenke MDK

Önarckép, márávny

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Földes Lenke

MDK

Sárika, szobor

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Földes Lenke MDK

Sárika, szobor

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Földes Lenke, szobrász

Szegények Páris utcáján. Márvány.

Műcsarnok.- Tavaszi Tárlat. 1957. Kat.17.1.

MDK

Földes Lenke, szobrász

Termelőszövetkezeti csoport. Gipsz.

Műcsarnok.-I.Magyar Képzőművészeti kiállítás. 1950.aug.
Kat. 12.1.

MDK

Földes Lenke

"Compositio", márvány

Magyar művészhetek reprezentatív képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 10.o.

Földes Lenke, MDK

Sárika, szobor

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Földes Lenke

MDK

Önarckép, márvány

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Földes Lenke, szobrászm.

212. Női alak. Márvány.
210. Compositió. "

v. Ernst Muz.- AxSzocdem.Párt Képüm.-nek Társ.
és meghivott müvészek kiáll.-a.1945.okt.13-28.
Kat.

MDK

Földes Lenke

"Compositio", marvany

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat.10.l.

MDK

Földes Lenke

Portré	műkő	40 cm

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok. 1955. Kat. 41.l.

MDK

Földes Lenke

Édesanyám, gipsz

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 11.1.

MDK

Földes Lenke

Anya gyerekkel, kő

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946. Jul. 7-Jul. 28-ig.
15. lap

Földes Lenke

szobrász

„Anyaság" (repro)

Devényi Iván: Földes Lenke 75 éves.

Művészet, 1971. julius – 17 lap.

Földes Lenke

Anya gyerekkel, kő

Magyar Képzőművészeti Kiáll. Katalógus 1946 jú

MDK

Földes Lenke
Női alak, márv.

Szoc. dem párt képzőművészeinek Társ. Ernst Múz. kiáll. 1945. okt. 9 1.

Földes Lenke
Sárika, szobormü

[redacted] 12 l.

VIII, Múzeum-körút 6. Tel.: *46-1-45
Budapest IV, Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 89-5-40
Postatakarékpénztári csekkszámla száma: 37.473

yugta

., azaz: Huszonhét - - - -

- - - - pengő - - - fillérről,

lis 27. kelt 31459 számú

a budapesti Müemlékek Országos

- - - - - - - - -

MDK

Földes Lenke

Termelőszövetkezeti csoport, szobormű

Tamás Ernő: Az I. Magy. Képzőműv. Kiáll. kisebb szobrai és kisplasztikai művei. Kis Ujság, 1950. szept. 13. 4 l.

MDK

Földes Lenke
Compositio, márv.

Szoc. dem párt képzőművészeinek Társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 9 1.

MDK

Földes Lenke
Anyaság

M. Képzőmüv. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

MDK

Földes Lenke

Női képmás, márv.

KUT kiáll. N.Szal. 375.kiáll. 1927. ápr.

MDK

Földes Lenke

Anya gyerekkel, kő

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 15 1.

MDK

Földes Lenke

Kis plasztikai müvek

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 7 l.

Földes Lenke

Bemutatott műve:

234. sz. „Anya gyerekkel," ko";

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészeti" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

150

MDK

Földes Lenke

Anyaság

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 1o 1.

MDK

Földes Lenke

Női alak, márv.

Szoc.Dem.párt. képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

EA ..... ltsz. Gyűjtés

MDK

Földes Lenke

Compositio, márv.

Anyaság, márv.

Anya gyermekekkel, márv.

Csoportkiállitás. V.Ernst Muzeum. Budapest, 1946. dec.

MDK

Földes Lenke

Testvérek, márv.

Támaszkodó, márv.

Csoportkiállitás. V.Ernst Muzeum. Budapest, 1946. dec.

MDK

Földes Lenke

Pihenő, márv.

Alvó, márv.

Csoportkiállitás. V.Ernst Muzeum. Budapest, 1946. dec.

Földes Lenke szobrász

Szépmüvészeti Muzeum megvásárolta Caritas c.terrakottáját.

Nemzeti Ujság 1931.III.17.

MDK

Földes Lenke, szobrász

A nőnap alkalmából az Ernst Múzeumban rendezett tárlatom érdeklődést keltenek Asszonyok háromi után,

Fej című érdekesen komponált, kisméretű márványszobrai.

Murányi-Kovács Endre: Megjegyzések a Magyar Képzőművésznők II. Kiállításához

Népszabadság, Bp. 1959. márc. 10. 8. C.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Földes Lenke

1966 NOV 26.

1021

„A víziók pásztora"

Látogatás Földes Lenkénél

A kórház-portás csak hosszas kérlelés után enged föl *Földes* Lenkéhez »időnkívüli« látogatásra. A portás ezt a kifejezést »látogatóidőn kívülire« értette. De én »időnkívüli«-nek érzem: mert ez a kék köpenyes asszony, aki nemrég tért haza Ausztráliából, valahogy kívül áll az időn. A kis termetű asszony nagy szobrász. Bourdelle szerint is az, ő nevezte el, róla szóló cikkében, a *»víziók pásztorának«*, azaz naiv és mindent tudó művésznek.

Földes Lenke művei, bármilyen kis méretben készültek is, a monumentalitás hatását keltik.

Az eldugott szobrok

Sorsa jellemző nemzedékére. Az újpesti anya mindenáron zongorázni akarta taníttatni, mert az »mégiscsak inkább lánynak való mesterség«, mint mintázni, faragni. A mintázást a kislány már hétéves korában megpróbálta plasztilinből, fadarabból. El kellett dugnia a mama elől a szobrokat. Azután jött az iskola, az érettségi, az első világháború rémülete. Lenke férje, Földes István, forradalmár volt; Landler Jenő helyettese is egy ideig, majd ennek következményeként emigráns, Bécsben. A két kisgyerek itthon maradt, a nagymamánál. Talán azért lett ilyen örök motívum Földes Lenke művészetében az »Anya gyerekkel«, mert olyan sokat volt nélkülük.

Az első darab követ — Bécs akkor legismertebb szobrásza, az iparművészeti iskola igazgatója, Anton Hanák adta neki.

— Volt ott egy öreg olasz kőfaragó is. Az adta nekem a *második szép kis márványtömböt:* egy talapzat letört, háromszögletű sarkát. Abból faragtam azt az »anyaságot«, ami benne van a könyvben is, amit Révész Béla, Kárpáti Aurél, Kassák Lajos, Tápay-Szabó Gabriella, meg még néhányan később írtak rólam.

A könyvet, amelyben régebbi művei reprodukciói láthatók, elhozta magával a kórházba is. Lapozok benne.

Címlapján az az »Anyaság« című kompozíció, amelyet a Luxembourg Múzeum Párizsban annak idején megvett. Azon az első kiállításon, amelytől azt lehetett remélni, hogy egy nagy karriert indít el. A párizsi lapok mind írtak róla. Egymásba illesztett két fej volt. Így, ilyen egyszerűen, formában, kőben kifejezni anya és gyermeke együvétartozását még csak grafikában látták addig.

— Huszonötben amnesztiát kaptunk. Hazajöttünk. Kis kerek házban éltünk: a férjem dolgozott, én otthon mintáztam. Az Epreskertben Vedres Márktól kaptam újra követ. Szép, nagy, eleven, rózsaszínes márványdarab volt. Vedres Márk ki is jött hozzánk, megnézni, mit faragok. Ő tanácsolta először: — Magának Párizsba kell menni, tanulni! Bourdelle-hez!

„Úgy reszkettem..."

— Elmentem. Amikor Bourdelle egyik előadását hallgattam, hogy majd a végén megvárjam és megkérdezzem, fölvesz-e tanítványának, úgy reszkettem, mint addig soha. Amikor Bourdelle befejezte előadását, melyben a néger művészetről is beszélt, de mennydörgött a fiatalok ellen, akik nem hajlandók megtanulni a mesterséget és azt hiszik, hogy »nem tudni« elég a »primitívséghez« — még jobban megijedtem. Ott álltam, táskámban két kis szoborral. Az *Anyaság* volt nálam és egy másik, mely kis guggoló nőalakot ábrázolt.

— Bourdelle-t körülvették fiatal tanítványai, alig mertem a közelébe menni. Vártam és kínomban kivettem a táskámból egyik kis figurámat. És Bourdelle tekintete hirtelen megakadt rajta. Megkérdezte: maga kicsoda? Honnan jött? Megmondtam. Azt is, hogy tanulni szeretnék tőle. Rámförmedt: mit akar maga tanulni?

— Szégyenkezve, kétségbeesetten álltam. Ilyen tehetségtelennek tart? És akkor Bourdelle rátette a kezét a vállamra: *Nincs magának már mit tanulnia!* De ha ki akar állítani velünk a Salon des Tuileries-ben, szívesen látom.

— A Salon des Tuileries-ben akkor mutatkoztak be a ma már szinte klasszikussá vált modernek. És amikor a nagy Maurice Reynal az én kis figuráim dicséretével kezdte a hatalmas kiállításról írt kritikáját, szinte szégyelltem magam a meg nem érdemelt dicsőségért. A Luxembourg megvette ezt a kis kompozíciómat. De azért én természetesen tudtam: van még mit tanulnom Bourdelle-től. És másoktól is. Tanultam. Akkor már itthon is észrevettek. Természetesen sokkal nehezebben, mint Párizsban. De a művészek vásároltak tőlem. A kedves Petrovics Elek is vett valamit a Szépművészetinek.

Anya, gyermekével

— Azóta, huszonöt éve, most láttam először Mme Bourdelle-t, visszafelé jövet Ausztráliából.

— Miért ment Ausztráliába?

— A fiamhoz mentem. 1939-ben Hitler elől vándorolt ki. Amikor hat évvel ezelőtt kimentem hozzá látogatóba, azt hittem, egy kiállítással megkeresem az útiköltséget. De az átszállások viszontagságait a kisplasztikák nem bírták ki. Három évig tartott, amíg újra kifaragtam őket. Aztán megvolt a kiállítás: de én közben megbetegedtem. Most hazajöttem. A fiam is elkísért — mondja egyszerűen és önkéntelenül oda lapozunk a könyvbe, ahol egy anya a hátán viszi a gyerekét. *Azaz hozza: haza.*

Itthon

A beszélgetésnek ez a része már nem a kórházban folyik. Földes Lenkét közben lábraállították, meggyógyították az egyik budai kórházban. Otthonában látogatom meg, a Berkenye utcában. Most már megkérdezhetem: mik a tervei? — *Faragni!* — mosolyodik el a gondolatra.

— Mit?

— Tulajdonképpen mindig csak akkor tudom, amikor a kő már a kezemben van. Aligha kerülhet olyan furcsa alakú kő elém, hogy ne váltson ki valamilyen emléket. Azt hiszem, arcot fogok mintázni először. De az is lehet — Földes Lenke nagyon halkan és habozva beszél mindig —, hogy mégis figurális lesz az első új munkám. Élményem van elég; és nagyon szeretnék már elkezdeni újra dolgozni. De előbb még el kell mennünk Londonba a közös kiállításunkra a fiammal; az Alwin-galéria hívott meg.

— Hogy érzi magát itthon, ennyi év után a fia?

— Tulajdonképpen életemben először éreztem magam itthon... — feleli ő. — A Horthy-Magyarországnak én mostohagyereke voltam. Huszonhét éve, egész felnőtt életemet Ausztráliában töltöttem. Voltam kocsimosó, kisiparos, állami tisztviselő és szobrász. Az az ország befogadott, életben tartott. És mégis, most itt, itthon vagyok. **Fedor Ágnes**

Ifjúsági nagygyűlés a Komszomol-küldöttség tiszteletére

A hazánkban tartózkodó Komszomol-küldöttség pénteken a Telefongyárba látogatott el. Megismerkedett a nemzetközi hírű és tekintélyű üzem életével, munkájával, termékeivel, a KISZ-szervezet tevékenységével. A küldöttség délután nagygyűlésen találkozott a Telefongyár és a kerület ifjúkommunistáinak képviselőivel. *Szabó* János, a KISZ Központi Bizottságának titkára mondott beszédet.

— A magyar ifjúkommunisták — mondta többek között — példaképüknek, idősebb testvérüknek, tanítójuknak tekintik a Lenini Komszomolt. Büszkék vagyunk arra, hogy eltéphetetlen barátság szálai fűznek bennünket össze. Közös célért munkálkodunk, hogy szebb, jobb, igazságosabb világot teremtsünk az emberiség számára. A Komszomollal együtt munkálkodunk *a szocialista országok testvéri közösségének erősítésén*, s teszünk meg — erőnktől telhetően — mindent, hogy *meghátrálásra kényszerítsük az imperialista agresszorokat, győzelemre segítsük a vietnami népet.*

Ezután meleg ünneplés közben B. Ny. *Pasztuhov*, a Komszomol Központi Bizottságának titkára, a delegáció vezetője emelkedett szólásra. A Komszomol üdvözletét tolmácsolta, majd arról beszélt, hogy a szovjet fiatalok hűek ahhoz a barátsághoz, amelynek alapjait apáink, s a Nagy Októberi Szocialista Forradalom védelmében fegyvert fogott magyar internacionalisták vetették meg.

— Látogatásunk ismételten bebizonyította — mondotta —, hogy a népek legszebb ékessége, legnagyobb gazdagsága az egymás iránti őszinte barátság. Nagyra értékeljük a magyar fiatalok tetteit, a »Vádoljuk az imperializmust« akció eredményeit, amelyek a szocialista Magyarország erősítésével együtt szolgálták a hős vietnami nép, a haladás ügyét. A szovjet ifjúság is latba veti erejét a szabadságukért és függetlenségükért harcoló hazafiak győzelméért, s készen áll arra is, hogyha vietnami testvéreink kérik, fegyvert fogjon az agresszorok ellen — mondta B. Ny. Patuhov, majd így folytatta:

— Újabb nagyszerű sikereket kívánunk magyar barátainknak. Velük együtt mi is nagy érdeklődéssel várjuk a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusát, s biztosak vagyunk abban is, hogy a kommunista ifjúsági szövetség eddigi eredményeihez méltó részt vállal majd a tanácskozás határozatainak végrehajtásából.

Korunk nagy kérdéseiről tanácskoztak Delhiben

Dr. Réczei László nyilatkozata

Csaknem ötven ország és tizenegy nemzetközi szervezet képviselőinek részvételével nemzetközi konferenciát tartottak Delhiben *a háborús veszély, a katonai szerződések és támaszpontok, a kolonializmus és az atomfegyverkezés elleni tiltakozás jegyében.* A tanácskozáson a magyar békemozgalom is képviseltette magát; a delegációt dr. *Réczei* László, az Országos Béketanács alelnöke vezette, aki hazatérte után nyilatkozott a konferencia munkájáról:

— A különböző kérdéscsoportoknak megfelelően négy bizottságban zajlott a véleménycsere — mondotta. — Ezek összejövetelein hangzott el a felszólalások többsége és fogalmazták meg azokat a javaslatokat, amelyeket a plénum elé terjesztettek jóváhagyásra. Örömmel számolok be arról, hogy a magyar békemozgalom tevékenységének elismeréseként személyemben *magyar küldött került a vietnami kérdéssel foglalkozó első számú bizottság élére, Bácskai* Tamás, a Nemzetközi Béke Intézet munkatársa pedig, aki a magyar delegáció tagjaként érkezett Delhibe, a negyedik bizottságban tartott vitaindító előadást.

— A részt vevő országok képviselői kimondották, hogy *a vietnami konfliktusért kizárólag az Egyesült Államok a felelős.* Egyidejűleg úgy foglaltak állást, hogy a vietnami kérdés rendezésének egyetlen módja, ha visszatérnek az 1954-es genfi egyezményhez és a Vietnami Demokratikus Köztársaság, valamint a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front javaslatai alapján keresik meg a válságból kivezető utat.

— A konferencia részvevői *határozatban emeltek szót a kolonializmus különböző formái ellen*, s arra hívták fel a népeket, hogy leplezzék le, akadályozzák meg a gyarmatosítók mesterkedéseit. Egyebek között javasolták: *rendezzenek nemzetközi szemináriumot az időszerű feladatok megvitatására.* A konferencia részvevői új utakat, módszereket kerestek a békeszerető embermilliók összefogásának erősítésére. Ez tükröződik a határozatokban is, amelyek számos új akció lehetőségét kínálják a különböző békemozgalmak, szervezetek, csoportosulások számára.

Magyar—izraeli vegyes bizottsági tárgyalások

Budapesten folytatott vegyes bizottsági tárgyalások eredményeként pénteken az 1967. évi magyar—izraeli kereskedelmi forgalmat szabályozó jegyzőkönyvet írt alá Joseph *Katz* pénzügyminisztériumi főosztályvezető helyettes és *Veress* Péter, a Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezető helyettese. A jegyzőkönyv aláírásánál jelen volt a Külkereskedelmi Minisztérium és a Külügyminisztérium több vezető munkatársa. Ott volt David *Giladi*, Izrael budapesti ideiglenes ügyvivője.

****

EGYET FIZET-KETTŐT KAP,
ha most nagyvittatja felvételeit

M. D. K.

Földes Laula

szobrai

Anya és gyermek szobrairól. – Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 17

D. H.: Földes Laula monumentális miniatűrjei 96

MDK

Földes Lenke

Női alak
" "

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N.Szal. 1948, jan. 15 l.

Földes Lenke MDK

Pihenő, márvány
Alvó, márvány

Ernst Muzeum 1946. dec. Csoportkiállitás.

Földes Lenke szobrász

Szépmüvészeti Muzeum megvásárolta "Caritas" c.kis-márványát.

Pesti Hirlap 1931.III.17.

MDK

Földes Lenke

anyagságot ábrázoló apró szobrocskái szerepelnek a tavaszi női tárlatom.

Fodor Ágnes: Tavaszi női tárlat a Műcsarnokban.
Nők Lapja, Bp. 1958. március 13. [20. l.]

MOK.

Földes Lenke szobrasz

"Portré" /mükö/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 41.1.

Földes Lenke

Szegényes Párizs utcáján, mázolt,
25 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása,
1957. Kat. sz. Kisdéjiné,
Kilimi Irén.

17.

Földes Lenke

kiállitott nobra:

Szegényer Párizs utcáján, márvány,

25 cm

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

17.l.

Földes Lenke

rod
Z

Az Est. 1931. ápr. 12.

(Magyar nőbarátság és
magyar tudós sikere
Párizsban.)

Kath. Hedvig assz.
Prot. Hedvig

CSÜTÖRT.

18

Kath. Lukács ev.
Prot. Lukács

Izr. 9. Khamisi böjt

PÉNTEK

19

Kath. Alk. sz. Péter
Prot. Lucius

SZOMBAT

20

Kath. Vendel, K. sz. J.
Prot. Iréne

Izr. 11. S. Lekh-Lekha

Földes Lenke

irod

Juin. 16
à 22

1933

A Paris. 16. Juin

1933, 22 Juin 1933.

Félix Leuba

Né

à Paris (16e) Seine

(93), le 22 Juin 1933.

Földes Lenke

wid

A Reggel. 1925 máj. 25.
(Földes Lenke.)

jegyezzük, hogy amennyiben kérésünk eredménytelen lesz, úgy a jövő hó végén az esedékes részletekről postai megbizást fogunk küldeni, már most kérve annak beváltását.

Teljes tisztelettel

KOMÁROMI JÁNOS
JUBILEUMI BIZOTTSÁGA

1

M.D.K.

Földes Lenke

Szerepel müvével az Ernst Muzeim kiállitásán, amelyet "Képzőmüvészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf. 2. sz.

M.D.K.

Földes Lenke

Szerepel művével az Ernst Muzeim kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház. Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf.
2. sz.

Földes Lenke szobrási

Szerepel az európai művésznők párisi kiállításán

Pesti Hirlap 1937 II. 13

MDK

Földes Lenke

Dutka M.: Képzőművésznők kiállitása a Műcsarnokban.
Magyar Nemzet 1959. márc. 11. 7.l.

Földes Lenke
Szobrász

M.D.K.

Miltatás

K. Kovalovszky Márta: Szobrok
Művészet, 1964. május – 32 kep.

MDK

Földes Lenke

Rabinovszky:

KUT kiáll. N.Szal.ban. Nyugat,1929.jan.16. 146.l.

MDK

Földes Lenke

Magyar képzőművésznők sikere Londonban. Színházi Élet 1938. 18. sz. 44-45. l.

MDK

Roth V.: Szász művészet Erdélyben. A Mügyűjtő. 1930. 3. sz. 80.l.

Földes Lenke MDK

szobrász

Hét müvész az Ernst-muzeumban.
Magyar Nemzet 1946. dec. 12.

Földes

F. 2. *Lenke*, szobrász, • Újpest 1896 aug. 12. Rajki Istvánnál Budapesten és Hanak tanárnál Bécsben tanult. 1924 óta itthon működött, jelenleg Párizsban él, hol már 1925. kiállította A szűz és Anyaság c. márványszobrait. Eleinte naturalista volt, újabban expresszionista irányban dolgozik. Szobrait agyagminta nélkül maga faragja márványba.

E. gy. I. 3361

Pipagyűjteménye a nagybányai múzeum-

ban VIII. 153.

Földes Lenke

Mobán

a Thisnec-Beckeben

31. k. 279. l.

Sonnenfeld Lenke

Földesi alatt fel-

vett.

dupl

Földes Lenke

M. képzm.-ért 1946 jul (v. trust)

Anya szermarral, kő

MaRkV. 1946 dec. (v. trust) szmit. kiáll.

M. Nemzés, hetek rep. kép. kiáll.

1947 jan. (v. trust)

Kompozíció, máro

N. Szalon. 1948 jan. A m. képzm. újabb irányai

Női alak I-II

Alsódiós h. n. X. 116.

Földes Lenke

~~Műcsarnok~~
~~1919 – 20. tél. kiáll. 198.~~ ✓
~~1920 tav.~~ ✓
~~1921. ősz. kiáll. 187.~~ ✓

Kut 1926 márc.-ápr. (Ernst)
Anyaság, frobor
Kisplasztikai művek

1927 ápr. (N. Szal)
Női képmás, márv.

1929 jan. (Ko)
Anya és szermeke
Táncosnő (~~márv~~
frobrok

Brózer Istvántól a

Serleg aranyból, ~~XVII. k~~ / Kolozsvári ref.

egyház tulajd. V. 14.

Földes Lenke.

~~U. 4219.~~

M. képrem Sz. Sz. 1945 jul.

I. hab. Neuer Kiel
(r. Mück)

Ülő női akt, márv.

Pihenő nő, pirkő

Leány fej
Kettős fej
Fürdő nő
Kompozicio
gips

1946 dec (Pécs)
Anyaság

Vonós - Zongora VIII. 243.

Földes Lenke

szobr.

Bulyovszky u. 40.

~~Műcsarnok~~

~~1921 ost.~~

Szocdem Párt képzm Társ

1945 okt (v. Ernst)

Kompozíció } márv
Női alak }

MNDSz. IV. ker. csop. 1946 tav

Anyaság, márv

Anya szermekével } gips
Térdeplő anya
Térdeplő nő

1948 nov-dec. Dolg nő és anya (Ernst
anya szermekével, márv.

A SCOTLAND YARD SZERVEZETE.

Hogyan toborozzák az angol rendőrt? — Hogyan élnek a „Bobbyk"? Klubtermek a londoni őrszobákon. — A női rendőrség csődje.

Mindenki ismeri a londoni utca szimpatikus rendőrét, aki hatalmas, fekete sisakjában, kezében kis fehér bottal irányitja az angol metropolis forgalmát. Senki sem tudja azonban, hogy milyen nehéz és körülményes Angliában rendőrré válni. Bármilyen liberálisak és felvilágosodottak legyenek is az angolok, a célszerüségi szempontokat sohasem mellőzik a liberálizmus rovására. A Scotland Yardban való látogatásom alkalmával érdeklődtem, hogy honnan és főleg milyen néposztályokból rekrutálódnak a londoni rendőrség emberei? A válasz meglepő volt. Felvilágositottak arról, hogy a Scotland Yard rendőri szolgálatra nem szivesen és csak nagyon kivételes esetben alkalmaz nős, londoni születésü és — zsidó vallásu embert. Főleg az utóbbi lepett meg, mert első pillantásra érthetetlennek látszott, hogy miért ne lehetnének a rendőrök zsidók abban az Angliában, ahol a lord Readingek vagy a Sir Herbert Samuelek a legmagasabb közjogi méltóságokra emelkedhettek? A Scotland Yard megadta a feleletet erre a kérdésre is. Az angol rendőrség álláspontja szerint a nyomozás sikerének egyetlen előfeltétele van: a teljes nyugalom. Az angolok szerint a zsidókból éppen ez a nyugalom hiányzik és kétségtelennek tartják, hogy a legtöbbnyire nyugtalan, heves természetü zsidók alkalmatlanok lennének hosszu türelmet igénylő nyomozások folytatására. A londoni születésü állampolgárok ellen más kifogás merül fel. A Scotland Yard szerint a londoni ember kora fiatalságától fogva élénken érdeklődik a rendőrség dolgai iránt és a rendőri munkáról már egészen fiatalon egészen határozott — de legtöbbször téves — fogalmai vannak. Ezek a fogalmak a külvárosi csapszékekben, a mozik látogatása és a ponyvaregények olvasása után alakulnak ki a londoni lakosság bizonyos rétegeiben. Ha ilyen ember lép a Scotland Yard kötelékébe, sohasem tudja elfelejteni a csapszékek, a mozi és a ponyvaregények romantikáját és a legkitünőbb neveléssel sem formálható. „Nekünk nyersanyagra van szükségünk, amelyet tetszés szerint alakithatunk..." — mondták a Scotland Yardban és ezt az elvet követi az angol rendőrség akkor, mikor a nagy mezőgazdasági vidékekről toborozza a metropolis rendőrlegénységét.

A nőtlen embereket azért részesitik előnyben, mert idők folyamán az a nézet alakult ki, hogy a rendőrt munkájának hogyan való teljesitésénél erősen befolyásolják családi körülményei. Mr. Percy, az egyik nagy „department" főnöke mondta nekem: „Higyje el, hogy hajitófát sem ér az a forgalmi rendőr, akinek otthon beteg a gyermeke, vagy pedig azon jár az esze, hogy megcsalja-e a felesége, vagy sem..."

A rendőröket pedig elég nehéz visszatartani a nősüléstől, mert — másról nem is beszélve — az általános kereseti lehetőségekhez viszonyitva, nagyon jó fizetésük van. Az angol közrendőr megkeresi a maga heti öt fontját, ami száznegyven pengőnek felel meg. Az életnivója is magasabb, mint a kontinens rendőreié. Csak egy londoni őrszobát kell megnézni. Az ügyeletes rendőr szobája mellett két-három nagyobb terem van, amelyeknek egyikében szép széles pamlagok sorakoznak a falak mentén. Ha a rendőr befejezte szolgálatát, nem is kell haza mennie, hanem még az őrszobán kipihenheti magát. Minthogy Angliában vagyunk, nem is lehet csodálkoznunk azon, hogy az őrszobán találunk még egy klubszerüen berendezett termet is, ahol a „bobbyk" (igy hivják népies nyelven a rendőröket) vidáman kártyáznak, billiárdoznak és isznak — málnaszörpöt. A rendőrszobák „klubtermei" csak abban az egyben különböznek a rendes, mondain kluboktól, hogy szeszes italt a „klubtagok" nem fogyaszthatnak.

A Scotland Yard egyik melléképületében a rendőrfőnökség engedélyével asszisztálhattam a rendőrsorozás befejező részénél. Mikor ugyanis a jelentkezőket már teljesen alkalmasnak találták, akkor döntenek arról, hogy melyik osztályhoz osztják be az ujoncokat. Az ujdonsült rendőrt a bizottság elé vezetik. A bizottság egyik tagja beszélget vele és hirtelen az orra elé tart egy számokkal teleirt táblát. Ez a tábla ugyanolyan nagyságu, mint amilyen az autók és a motorbiciklik rendszámtáblája. Ha az ujonc a táblára vetett rövid pillantás után pontosan ismételni tudja a táblán látott számokat, ugy a forgalmi rendőrséghez kerül. Ha ez a vizsga nem sikerül, ugy a rendőrt egy szomszédos szobába vezetik. Ez a szoba szokott módon van berendezve; kivéve valami csekélységet. Például egy cipő van a szekrény tetején, vagy egy fogkefe fekszik az ágy alatt. A rendőr félpercet tölthet a szobában és mikor kijön, be kell számolnia arról, hogy mit tapasztalt. Ha észrevette a rendellenességet, akkor már jó auspiciumokkal kerül a bünügyi osztályhoz.

Ezek a vizsgák szokták eldönteni a jelentkező egész karrierjét. Angliában ugyanis a detektivek nagyrésze, mint egyszerü közrendőr kezdi pályafutását és éppen ezért a Scotland Yard vezetői felfigyelnek, ha tehetséget vesznek észre. Ha a látszat nem csalt és a rendőr tényleg tehetséges, akkor beosztják a detektiv-iskolába és az egyszerü, faluról jött legénynek még az a lehetősége is meg van, hogy egy napon a Scotland Yard főnöke legyen... A londoni rendőr igazán a tarisznyájában hordja, ha nem is a marsallbotot, de legalább is annak a lovaglópálcának mását, amellyel lord Byng, a Scotland Yard jelenlegi főnöke verdesi lova szügyét a nagy szemlék alkalmával...

Pontosan nem is lehet megállapitani, hogy hány embert foglalkoztat a Scotland Yard. A rendes legénységen és a hozzájuk tartozó tiszteken kivül, működik még a lovasrendőrség, a női osztály és végül az Intelligence Service-szel kooperáló Politikai Osztály, amelynek detektivjei, ügynökei és megbizottai a világ minden pontján fellelhetők. A lovasrendőrség szerepe Londonban egészen minimális. Diszőrségnek használják és bizony ilyenfajta reprezentativ célokon kivül másra nem is szolgál, hiszen a Scotland Yard manapság már a tüntetéseket is gyalogos rendőrökkel, tüzoltókkal és könnyfakasztó gázokkal oszlatja szét. Az angolok még-még megtürik a hétszáz főből álló lovasrendőr osztályt, viszont annál hangosabban követelik a női rendőrség feloszlatását. Nincs ugyszólván olyan hónap, hogy ilyenirányu interpelláció el ne hangozzék az angol parlamentben és bármilyen szimpatikusak legyenek is a női rendőrség tagjai, nem hallgathatjuk el, hogy a Scotland Yard ezen osztálya állandó és bő anyagot nyujt a tehetséges és félelmetes humoru angol karrikaturistáknak. A rendőrség főleg erkölcsrendészettel és az Angliában fennálló részleges szeszti lalommal összefüggő ügyekkel foglalkozik. Különösen ez utóbbi tépázza meg erősen a női rendőrség nimbuszát, ugyanis nagyon gyakran előfordul, hogy a női rendőrök, hogy egy renitens részeget bekisérhessenek, kénytelenek előbb — egy férfikollégájukhoz fordulni segitségért. Nagyon valószinü, hogy a kormány, amely takarékossági programmját egyre energikusabb módon igyekszik megvalósitani, rövidesen fel fogja oszlatni a Scotland Yard női brigádját.

Demeter Ödön

Sokat kínlódtam és szenvedtem

Beszélgetés egy Párizsban élő nagytehetségü magyar szobrászművésznővel.

A „Pesti Hirlap" megemlékezett már róla, hogy *Földes Lenke* egyik szobrát, az „Anyaságot", megvásárolta a Luxembourg-muzeum. E vétel jelentőségét még növeli az a körülmény, hogy honfitársnőnk nemcsak az első magyar szobrász, akit ez a kitüntetés ér, hanem egyuttal az *első nő*, akinek egyik alkotása helyet kap a gondosan összeválogatott francia állami gyüjteményben. Ne felejtsük azt se, hogy a Luxembourg *a Louvre előállomása.*

Fölkerestük Földes Lenkét, hogy elbeszélgessünk vele művészi multjáról, terveiről, reményeiről.

*

Szük hotelszobában, apró szobrok között, kistermetü asszonyka fogad. Félszeg és elfogódott. Amikor megtudja a látogatás célját, zavara még fokozódik:

— Mit mondjak, kérem? Igen, megtörtént. Tessék, itt a bizonyság.

Mutatja a Luxembourg igazgatóságának levelét. Hivatalosan tudatják vele a vásárlást és melegen gratulálnak hozzá.

Egyébről alig akar beszélni. „Ami eddig volt, nem fontos, csak bevezetés." Unszolásomra mégis elmondja, szakadozottan, hosszu szünetekkel, a maga történetét. Már gyerekkorában kifaragott mindent, ami a kezeügyébe akadt. Később nem tartozott semilyen mesterhez, nem járt semmiféle iskolába. Vagy tiz év előtt *Anton Hanák*, a nagy osztrák szobrász, helyet és anyagot adott ugyanneki műtermében, de fejlődését nem befolyásolta. Bécsben dolgozott vagy öt évig. Azután — 1925 körül — átmenetileg Pesten volt, kiállitott a „Kut"-nál.

— Felfigyeltek rá?

Restelkedve:

— Dehogy is. Alig vettek észre.

Annál inkább észrevette *Bourdelle* mester pár hónap mulva a „Salon des Tuileries"-ben. „Még ma is ugy jön nekem elő az egész, mint egy álom", emlékezik vissza. Sokat kinlódtam és szenvedtem. *Anton Hanák* nagyon buzditott, de minden reményemet letörte az otthoni részvétlenség. Azt gondoltam magamban, hogy biztosan nekik van igazuk. Hogy én tévedek és semmit sem ér, amit csinálok. Rettenetes volt. Akkor jött *Bourdelle* mester, aki nem is ismert előzőleg. Csak két szobromat látta. Hogy ő mit jelentett a számomra, azt ki se mondhatom. Visszaadta az önbizalmamat. Tanitványai előtt olyan dicsérő szavakat mondott a munkáimról, hogy nem is merem őket elismételni.

Azóta jóformán megszakitás nélkül Párizsban él. Pár dolgát — bizony nem sokat — sikerült eladnia. És jöttek a sorozatos „szalónok", majd 1930-as önálló kiállitása az előkelő „Galerie 23"-ban.

— Látja, *ez* már siker volt! — nevet föl.

Gondosan őrzött kritikákat tereget elém. A legkomolyabb francia, angol, amerikai lapok neves szakemberei meglepetéssel és örömmel üdvözlik ezt az idecsöppent kis magyar nőt, aki „egyéni, friss és megkapóan őszinte tud lenni a szobrászat mai nagy válsága idején". *Bourdelle* már nem érhette meg ezt az első komoly bemutatkozást. De betegágyán, pár héttel halála előtt, megirta azóta közismert levelét, amellyel mintegy utnak bocsátja védencét: „Én, az öreg pásztor, szélesre tárom ajtómat e fiatal pásztornő embernyája előtt s egy babérlevelet nyujtok át neki."

— Milyen visszhangja volt mindennek otthon? — kérdem.

— Eleinte jóformán semmi, — válaszolja lehangoltan. — Az otthoniak legnagyobb része még ma is olyan idegenül áll törekvéseimmel szemben, mint azelőtt. Talán csak két kivétel van: *Révész Béla*, akinek egy megértő tanulmányt köszönhetek és *Petrovich Elek* főigazgató, aki tavaly *megvásárolta egyik munkámat a Szépművészeti Muzeum számára.*

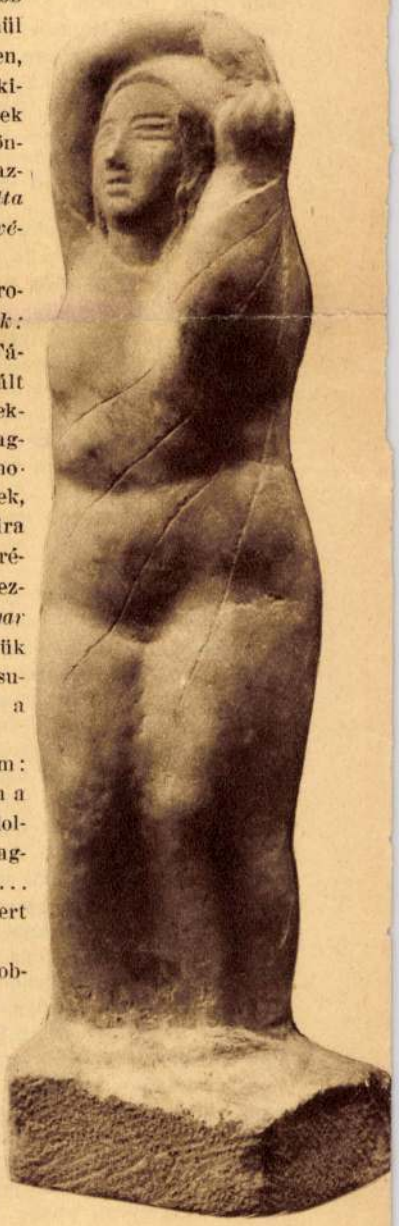

Szemügyre veszem a szobrokat. Igaza volt *Bourdellenek:* egész liliputi embernyáj ez. Fába, zsirkőbe, márványba formált nőalakok, többnyire gyermekekkel. Hullámosan tömör anyagkezelés. Kis méreteikben is monumentális, román oszlopfejek, vagy gerendavégek faragásaira emlékeztető csoportok. Nagyrészük — ezt idegenek nem érezhették meg — mintha *magyar parasztasszony* volna. A belőlük sugárzó primitiv áhitat, a sulyos földdel rokon bensőség: a *falu lelke.*

Közlöm ezt a benyomásom:

— Hát észrevette? Imádom a magyar falut! Bárcsak ott dolgozhatnám. Tudja, miket faragnék akkor? Nagy szobrokat... Eddig csak pepecseltem, mert anyagra sosem tellett.

Teljesülni fog-e a fiatal szobrásznő vágya? Gyakran hangoztatjuk, hogy „fel kell karolni" tehetségeinket. Már pedig lehet valaki tehetség akkor is, ha munkái nem tükrözik vissza az otthoni akadémikus vagy modern iskolák alapelveit.

Gál László.

FÖLDES LENKE

KÉT KIÁLLÍTÁS

FÖLDES LENKE SZOBRÁSZ

azok közé a magyar művészek közé tartozik, kiket csak a felszabadulás után ismert meg a magyar közönség.

Első gyüjteményes kiállítását most rendezte meg a MDP rózsadombi körzetének helyiségében. Már a húszas években állandó kiállítója volt a párizsi »Salon des Tuileries«-nek és ugyancsak Párizsban rendezett első gyüjteményes kiállítása alkalmából már 1929-ben, a francia kritika teljes elismerésében részesült. Míg müveit itthon csak szük baráti köre ismerte, 1931-ben a francia állam már megvásárolta egyik szobrát, s 1936-ban rendezett harmadik gyüjteményes kiállítása után Maurice Raynal, a kiváló francia kritikus, külön előadásban ismertette művészetét. Itthon egy Révész Béla által szerkesztett kis könyv irányította rá először a közönség figyelmét. A szép reprodukciókat tartalmazó könyvet még 1944-ben nyomták ki, de a németek bevonulása miatt csak a felszabadulás után lehetett forgalomba hozni. Azóta itthon is egyre nagyobb érdeklődés fordul Földes Lenke művészete felé, s a kritika, a csoportkiállításokon rendszeresen megjelenő művei alapján a magyar szobrászművészet legjobb mesterei között jelölte ki a helyét.

Földes Lenke kisplasztikus. Legnagyobb méretű szobrai se nagyobbak 40—50 centiméternél. De kisméretű szobrai is monumentális, nagystílű alkotások. Földes Lenke kőfaragó. Súlyos anyagban s tömör formákban gondolkozik. Tökéletes formaérzékkel építi fel kompozicióit, ösztönösen érzi, hogy a szobrászat a nagy ütemek, súlyos ritmusok művészete. Az őstehetségek ösztönösségével dolgozik. Soha nem is tanult senkitől. Ezt nem dicséretnek mondjuk, mert ez magában még nem volna érdem. Az úgynevezett »őstehetségeket« rendszerint meg is öli a maguk öntudatlanságának, problématlanságának véletlenekre építő naivítása. Ami az őstehetségnek »sikerül« — mindig véletlenül sikerül csak. Az igazi művész tanul, tudatosan és következetesen fejleszti erejét, s biztos öntudattal tűzi maga elé és teljesíti a feladatokat. Az öntudatosság a művészi kifejezés bensőséges lírai közvetlenségének nem háttérbe szorítását, hanem ép ellenkezőleg, következetes és biztos érvényre juttatását jelenti. Földes Lenkét nem is lehet az »őstehetségek« közé sorolni. Lírai őszintesége csak látszólag problémamentes. Szobrainak monumentális egyszerűségében a plasztikai fogalmazás klasszikus öntudata nyilatkozik meg. S a formai nagyságot kitünően tudja összekapcsolni a lírai érzékenység meghatóan őszinte kifejezésével. Ez teszi mélyen emberivé művészetét.

A kiállítás anyagát huszonöt esztendő alkotásaiból válogatta össze. Gyüjteménye teljes és átfogó képet ad egész munkásságáról, s egy valóban jelentős művésszel ismerteti meg a közönséget.

Szegi Pál.

Népszava

1949. márc. 27

BECK SÁN
A NAY ÉS MIGLIERINI-FÉLE
KŐBÁNYÁI:
ERDŐBÉNYE
KIS-KIRVA
MUNKÁCS
KIS-KŐVESD
KÖZPONTI I
SÜRGÖNYCZIM:
BECK ERDŐBÉNYE.

Függetlenségi Front, mely nem az osztályharc homályosítására, hanem a belső és külső reakció elleni harcra, az imperialisták és ügynökeik ellen, azaz függetlenségünk megvédésére fogta össze a magyar népet. Ezt az utat jelzi a Szovjetunióval kötött barátsági és gazdasági szerződés, mely a teljes egyenjogúság alapján biztosítja Magyarország politikai és gazdasági önállóságát. Ezt az utat jelzi szomszédainkkal való jóviszonyunk. Ez tanusítja, hogy a magyar nép — az MDP vezette munkásosztályával az élén — nemcsak valóra váltotta és tovább fejlesztette a nemzeti függetlenség 1848-as gondolatát és legjobb hagyományait, de egyuttal biztos alapját teremtette még a függetlenségnek a belső- és külső-ellenség minden támadása ellen.

szétzúzása a felszabadulás utáni Magyarországra várt. A munkásosztály országépítő politikája már nemcsak csapásokat mért a nagybirtokrendszerre, hanem teljesen megsemmisítette azt. Felszabadította a dolgozó parasztságot, a nagybirtokosok földjeit azelőtt földtelen újgazdák kezébe juttatta — így érkeztünk el a Függetlenségi Népfront idején mezőgazdaságunk szocialista fejlődésének első korszakához, a parasztság boldogulását, magas gazdasági és kulturális életszínvonalát megteremtő szövetkezetek kiépítéséhez.

Földes Lenke

szobrász

VI. Bulyovszky u. 13.

Mucsarnok

1919–20 téli

Sárika, szobornő

1920 ław Gnarchép, mário

1921 őszi Édesanyám, gipsz

Piscinák V. 244.

Földes Lenke

Művei (karai) kiállításokon: OMKT. 1919-20. téli: Sárika, szobormü. - 1920. tav.: Önarckép, márv. - 1921.őszi: Édesanyám, gipsz. - KUT. 1926. márc.-ápr. /Ernst Muz./: Anyaság, szobor ; Kisplasztikai müvek. - 1927.ápr./N.Szal./: Női képmás, márv. - 1929.jan./U.o./: Anya és gyermeke; Táncosnő, márv. - M.Képzm.Sz.Sz. 1945.jul. I.Szabad Nemz.Kiáll./r.Mücs./: Ülő női akt, márv.; Pihenő nő, zsirkő ; Leányfej, Kettős fej, Fürdő nő, Kompozició, gipszek. - 1946.dec./Pécs/: Anyaság. - Szocdem Párt Képzm. Társ. 1945.okt. /v.Ernst Muz./:

Kompozició, Női alak, márv. - MNDSZ. IV.ker.csoportja. 1946.tav.: Anyaság, márv.; Anya gyermekével, Térdeplő anya, Térdeplő nő, gipszek. - 1948.nov.-dec. A dolgozó nő és anya a képzőművészetben c. kiáll./Ernst Muz./: Anya gyermekével, márv. - M.Képzőművészetért c.kiáll. 1946.jul./v.Ernst Muz./: Anya gyermekkel, mükő. - MŰRKV. 1946.dec. /v.Ernst Muz./: gyüjt. kiállitás /katalogus nélkül/. - M.Müvészhetek reprez.kiáll. 1947. jan. /U.o./: Kompozició, márv. - N.Szalon. 1948.jan. A m.képzőművészet ujabb irányai c.kiáll.:

Női alak I-II. - M.Dolgozók Pártja rózsadombi szervezete /Vérhalom u. 20./ 1949.márc.: gyüjt.kiállitás /katalogus nélkül/. - I.M.Képzm. Kiáll. 1950.aug. /Mücs./: Termelőszövetkezeti csoport, gipsz. - VI.M.Képzm.Kiáll. 1955.jan.-febr /U.o./: Portré, mükő. - Külföldi kiállitások: 1925-től évente: Párizs /Salon des Indépendants, Salon d'Automne, stb./, 1929 u.o. gyüjt./Galerie 23/,1930 u.o.gyüjt. /Galerie La Boetie/,1931.u.o. gyüjt.,/Musée Luxembourg,Jeu du Paume/, 1933. u.o.gyüjt./Galerie Bernheim/, 1936. u.o.gyüjt./Gale-

rie Zak/,- 1937 u.o./európai művészek mtk.kiáll./,- 1938: London.

A Paris. 1933. jun.16.és jun.22.sz. - A Reggel. 1925.máj. 25. /F.L./ - 1926.márc.29. - 1927. jan.24. /Vázsonyi Vilmos szobrának leleplezése./,- ápr.19. /Tavaszi kiáll. a N.Szalonban./ - 1929. dec.2. - 1930. febr.24.,- márc.3. /Egy m.szobrászmő nagy sikere Párizsban./ - 1931.ápr.13. /Arcképpel./ - Art et Decoration/Paris/. 1928.jul.sz. - Art et Industrie. /Paris/. 1933.jun.sz. - AzE. 1927.jan.25. /Vázsonyi V.első szob

rának leleplezése a Lipótvárosi Demokrata Körben./ - 1931.ápr.12. /M.szobrászmő,m.tudós sikere Párisban./ - AzU. 1938.jan.30. /Kép a mellékletben./ - Bálint J.: A Reggel mütárlata. F.L. A Reggel. 1934. márc.26. - Beaux-Arts. 1931.dec. 25. /Nouvelles acquisitions exposées au Musée du Jeu de Paume./ - Blanco Y Negro /Madrid/. 1930. ápr.6. - Bourdelle,A.: L.Földes. Expositien des sculpteurs de L.F. Paris,1930. Gyüjt.kiáll.bevezető tanulmánya. - Bresse,G.de la: Nouvelles des arts. Paris-Soir. 1930. febr.22. - Cahiers d'Art /Paris/. 1930.máj.2. /Földes./

- Carnet de la Semaine /Paris/. 1931.nov.29. - Clar,F.: Arts, artistes et artisans. Entre pâtres. Le Soir /Paris/. 1930.febr.26. - Comoedia /Paris/. 1933.jun.14./Des figurines de Mme L.F./ - Daily Mail /Paris/. 1930.márc.8. /A Hungarian sculptress./ - 1933.jun.17.- Dénes Zs.: Bourdelle mester F.L.-ről. A Reggel. 1928. máj.19. - U.a.: Utolsó látogatás Bourdelle-nél. A Reggel. 1929.okt.14. - U.a.: 26 cikket irtak rólam a legismertebb francia kritikusok,- beszéli F.L. ... A Reggel. 1930. ápr.14.- Deutsche Kunst u.Dekoration. Jahrg.

XXXII. Heft.3. /Képekkel./ - Dévény J.: F.L.Párizsban. Ujpesti Napló. 1925. jul.11. - Die Stunde. 1925. jun.26. /Erfolg einer Hanak-Schülerin in Paris./ - Dolgozó Asszonyok Lapja. 1930.márc.sz. /M. szobrászmüvész kiállitása Párisban./ - 1931. szept.sz. /Képekkel./ - Dutka M.: F.L.kiállitása. Világ. 1949. márc.17. - É-G. I. 336.l. - Edouard-Joseph: Dictionnaire biographique des artistes contemporains. II.k. Paris,1931. 41.l. - EK. 1926.márc.[illegible] 1./M. szobrászmő sikere Párisban./,- márc.30. - Excelsior /Paris/.1929.

m áj.7. - Fegdal,Ch.: Journal /Paris/. 1929.jun.1. - Fierens,P.: Le Salon des Indépendants. Journal des Débats. 1929.febr.3. - Földes Lenke müvészete. 8-r. 47 l., 32 kép. Bp. 1935. - U.a. Hungáriakiadás. Bp. 1945. - Gál L.: Beszélgetés egy Párisban élő m.szobrászmüvésznővel. PH.Vasárnapja. 1931. máj.17. - Hamvas-Kemény: Forradalom a müvészetben. Absztrakció és szürrealizmus M.országon. Bp. 1947. 80-82.l. - Huszár-Precopius. 223.l. - Journal des Débats/Paris/. 1930. márc.4. - Kállay M.: A KUT harmadik nagy ki-

Gyomai I.: Ezt csinálják m.piktorok, szobrászok...Párisban. Literatura. 1929. 162.l. -

állitása. NU. 1926. márc.28. - Kassák L.: Három kiállitás. UI. 1945. 11.sz. 355.l. - U.a.: Képzőművészetünk Nagybányától napjainkig Bp. 1947. 62,63.l. /Képpel./ - Komödie /Wien/. 1924. máj.10. - Kossuth Népe. 1945.jul.24. /b.f.: F.L.művészete./ - La Liberté. 1931.nov.20. /Au Musée du Jeu de Paume./ - L'Amour de l'Art /Paris/ 1930.máj.1. - L'Art Vivant /Paris/ 1933.jul.sz. - Le Carnet de la Semaine /Paris/. 1929.febr.sz. [illegible] / Le carnet des ateliers. Les Indépendants./ - Le Courrier de Paris /Párisi Futár/ 2.évf. 13.sz. /K.L.: M.karrierek:

F.L. .../ - Lécuyer, R.: Au Musée du Jeu de Paume. Ami du Peuple /Paris/. 1931.nov.18. - Le Matin /Paris/. 1930.febr.19.,- febr.22.,- febr.24.,- febr.26.,- febr.28.,- márc.2. - Les Nouvelles Littéraires /Paris/. 1925.máj.16. /Fels: Salon des Tuileries./ - Le Soir /Paris/. 1930.febr.21. - L'Intransigeant /Paris/.1929.febr. 4. /Au Grand-Palais. Continuons notre visite au Salon des Indépendants./ - 1930. márc.3. - 1931. jan.19. /L'art Hongrois./ - 1933. jun.12. /Les arts./,- jul.18. /U.a., képpel./ - Literatura.

1931. 138-140.l. /s.g.: M.művész a Luxembourgban. Képekkel./ - Lumière et Radio /Paris/. 1930. márc.sz. /Sculpteurs de L.F./ - Ma Este. 1925.jul.23. /M.szobrász-mő párizsi sikere, képekkel./ - MH. 1927.jan.25. - 1927.ápr.17. /B.L.: A KUT kiállitása./ - 1931. ápr.17. /R.L.: Bpestre érkezett Párizsból F.L. .../ - MM. 1930. 171,172,175.l. /Képek./,- 654.l. /A Szépm.Muzeum gyarapodása 1929-ben./ - MN. 1946.dec.12. /v.m.: Hét művész az Ernst Muzeumban./ - Mor. 1927.jan.25. - 1929.dec.3. /Sümegi Vilmos plakettje./ -

Meytraud,R.: Le Salon des Tuilleries. Le Soir /Paris/.1928.máj.12. - Mobilier et Décoration/Paris/. 1933.jul.sz. - Mohácsi J.: Budapester Randbemerkungen. Neues Wiener Tagblatt. 1925.jul.10. - Müv.2. 1938. 56.l. /M.képzőművészek londoni kiállitása./ - NU. 1926. ápr. 16. /A főváros képvásárlása a KUT kiállitásán./ - Népszava. 1925.jul.2. /F.L.kiállitása./ - 1926. ápr.2. /A KUT kiállitása./ - Neues Pester Journal. 1925.jun.6. /Erfolg einer ungarischen Bildhauerin in Paris./ - New York Herald/Paris/. 1930.márc.

6. - Ney J.: Látogatás F.L.-nél. Dolgozó Asszonyok Lapja. 1931.máj. sz. /Arcképpel./ - 8óU. 1930. febr.25. /M.szobrászmő sikere Párizsban./ - 1931.ápr.12. /M.szobrászmő müve a Luxembourgban./ - Paris-Midi. 1933.jun.18. - Paris-Presse. 1930.márc.3. /Les artistes étrangers. La statuaire hongroise L.F./ - Pascal-Lévis,A.: L.F. Les Artistes d'Aujourd'hui. 1925. aug.15. /Képpel./ - PLl. 1921. nov.6. - 1929.dec.2. - Pesti Futár 1930.márc.1. - PH. 1926.márc.30. /A KUT kiállitása./ - 1928.jun.27. /Impressziók a Salon des Tuille-

ries kiállitásáról./ - 1929.dec. 3./Sümegi Vilmos bronzplakettje./- 1931.ápr.12. /Az első m.szobor a párizsi Luxembourg-muzeumban./ - PN. 1926. márc.28. /A KUT kiállitása./ - 1937.febr.13. /Megnyilt az európai müvészek kiállitása Párizsban./ - Petit Journal /Paris/. 1933.jun.7. - Rabinovszky M.cikke. KUT. 1927. 2.sz. 6.l. - U.a.: A KUT kiállitása a N.Szalonban. Nyt. 1929. jan.16.146.l. - U.a.: Asszonymüvészek. Asszonyok. 1945. 7.sz. /Képpel./ - Raynal,M.: A la Porte Maillol. Le Salon des Tuileries. La sculpture. L'Intransigeant /Paris/. 1925.máj.29. -

U.a.: U.e. 1928. máj.4. - U.a.: La sculpture au Salon des Tuileries. U.e., 1928. máj.21. - U.a.: Au Salon de l'Art Indépendant. U.e. 1929. febr.11. - U.a.: Sculptures de L.F. L'Intransigeant.1930. febr.25. - Reggel. 1925.jul.5. /D.J.: Páris felöl.../ - RL. XXI. k. 357.l. - Salmon,A.: Les Arts. Gringoire /Paris/. 1930.márc.21.- U.a.: Letter from Paris. Apollo A Journal of the Arts /London/. 1930. ápr.sz. - Sauret,H.: L.F. La Française /Paris/. 1930.márc.1. - Semaine à Paris. 1933. jun.16.és jun.23.sz. - SzM. 1949. 30.l. /A dolgozó nő és anya a m.képző-

művészetben./ - SzN. 1948.nov.27.
/F.A.E.: "A dolgozó nő és anya"./ -
1949.márc.23. /F.A.E.: F.L.szobrai./ - Szegi P.: F.L.szobrász.
Népszava. 1949. márc.27. - U.a.:
F.L.kollektiv kiállitása. SzM.
1949. 156-58.l. /Képpel./ -
Szépm.Muz.Évk. 1935. VII. 191.l.-
IX.k. 1940. 276.l. - SzÉ. 1938.
18.sz. /M.képzőművészek sikere
Londonban./ - Tabarimi,M.cikke.
Journal/Paris/. 1929.máj.7. -
Táberi K.: M.vonatkozásu szobrművek a világ városaiban. PN.1938.
dec.25. - Tamás E.: Az I.M.Képzm.
kiáll.kisebb szobrai és kisplasztikai müvei. KU. 1950.szept.13.-

The Paris Time. 1928.máj.13./Képpel./ - Thieme-Becker. XXXI.k. 279.l. /Semmenfeld cimszónál./ - Ujság. 1926. márc.28. /e.a.: A KUT harmadik kiállitása./ - 1927. jan.25. /Képpel./ - 1929.dec.3. - 1937. dec.25. /F.L./ - Vanderpyl: Salons et expositions. Le Petit Parisien /Paris/.1930.febr.26. - Vargha B.: Uj m.szobrászat. Bp. 1948. 12.l., 17.t. - Vauxcelles,L: Le Salon des Indépendants. Excelsior /Paris/. 1929.jan.18. - U.a.: L'Art Français Indépendant. Excelsior. 1929.febr.10. - U.a.: U.e. 1929.máj.10. - U.a.: Beaux-Arts.

L.F. U.o. 1930.febr.23. /Képpel./
- U.a.: De Pascin aux surréalistes. Carnet de la Semaine. 1933.jun.18.
- Világ. 1921. nov.6. - 1925.jul. 1. /M.szobrászmű sikere Párisban./ - 1926.márc.30. /B.L.: A KUT kiállítása./,- ápr.16. /A főváros müvásárlása./ - 1948. szept.17. /Ezt hallettuk..../ - Wiener Allgemeine Zeitung. 1925.jun.26. /Erfolg einer Hanak-Schülerin./

FÖLDES Lenke

ROMVÁRY Ferenc: Földes Lenke szobrai, 1896-1986. = Örökség, 1989.8 -14.p. ill.

MDK

FöldesLenke

Rabinovszky Máriusz cikke. KÚT 1927. 2.sz. 6 l.

Földes Lenke MDK

szobrász

"Guggoló Anya" 31.o.

"Menekülők" 34.o.

----: Földes Lenke Művészete. Bp./1944/?/
43 l. és 32 repr.

Földes Lenke
szobrai

A művésznő alkotásainak legfőbbje
Carrarai márványból, vagy kőből
készült kismeretű szobor.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. július - 17.oldal

Földes Lenke
szobrász

A művésznő tér alórebe ülő, fürdő, táncoló, alóo magányos női alakok, gyermekühet dajkáló, ölelő anyák tartoznak.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Müvészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
szobrász

A „Menekülők", az „Ádám és Éva" eredeti alkotásai. A művésznő mellőzi az agyag v. plasztelin variálot, bronnal márványba farag.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
nobrán

Munkái erősen tömbszerűek, a
művésznő a mainanyitomb adott-
ságaiból indul ki.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves
Müvészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
szobrai

Medgyessy Ferenc művészetével szoros
Földes Lenke munkássága. Egyébként
Medgyessy Földes Lenke munkásságát
magas színvonalra emelte.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves
Művészet, 1971. július - 17.oldal

Földes Lenke
szobrász

1959-es gyűjteményes kiállításán
huszonhat műszerepett, majdnem
mind márványból faragott hisplasz-
tikák.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
arcképén

Földes Lenke 1930-as párizsi kiállítása
nép erkölcsi és anyagi sikerrel járult.
Egyik munkáját a Musée du Luxem-
bourg vette meg.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
szobrász

A művésznő mintáin harátért Magyar
országra a KUT kiállításain vett részt.
A 40-es évek elején egy hiskötet jelent
meg művészetéről.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
festmény

Földes Lenke első hazai gyűjteményes kiállítása 1959 őszén volt a Fényes Adolf teremben, Frank János rendezésében.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke
Morvái

Földes Lenke Bécsben végezte művészeti tanulmányait. Anton Hanak volt a mestere. A 20-as években Párisban élt, itt megismerkedett Emile-Antoine Bourdelle szobrászzal és Maurice Raynal íróval akik művészetére nagy hatással voltak.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Művészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke szobrász

MDe1

„Márvány kompozíója"-t említi.

„Művészet"

Új Dunántúl. 1946. III. évf. dec. 15. 3. l.

Földes Lenke
nobrán

1896 augusztus 12-én nyelelett
Ujpesten Földes Lenke az új ma-
gyar nobránat egyik eredeti egyé-
nisége.

Dévényi Iván: Földes Lenke 75 éves.
Müvészet, 1971. julius - 17.oldal

Földes Lenke, szobrász

M Dh.

A Fényes Adolf Teremben nyílt meg Földes Lenke kiállítása. A művésznő előbb a külföldi művészek s' esztétikusok elismerését vívta ki. Többek között Antoine Bourdelle s' Maurice Raynalt elismerése előzte meg a harmincas években idehaza is elért elismerést.

Művészete nem öregnik. A szerelem, anyaság, fájdalom, öröm halhatatlan érzéseit ábrázolja kis márvány-szobraiban.

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 14. 8.l

Földes Lenke MDK
szobrászművésznő

Repr: "Anyaság"/Két összesimuló fej: anya és gyermeke/

a könyv boritólapján.

/A repr. gipszmásolatról készült. Az eredetijét megvásárolta a Párisi Luxembour-Muzeum/.

---: Földes Lenke müvészete. Bp. /1944/. 43. lap és 32. repr.

Földes Lenke MK

szobrász

Reprodukciók a könyv végén/ számozás nélkül/
/folytatás/:
"Táncosnő"
"Anya és gyermeke"
"Guggolás"
"Család"
"Öltöző nő"
"Öltöző nő"
"Anya gyermekeivel"
"Guggoló anya"
"Gyermek az Anya hátán"

----: Földes Lenke művészete. Bp./1944/?/
48 l. és 32 repr.

Földes Lenke M.K.

szobrász

Reprodukciék a könyv végén/ számozás nélkül/
folyt.:
"Testvérek"
"Női törzó"
"Támaszkodó nő"
"Menekülők"
"Térdeplő Anya"
"Női fej"
"Fekvő alak"
"Álló nő"
"Anyaság"/Anya és gyermeke összesimuló feje/

----: Földes Lenke Művészete. Bp./1944/?/
43 l. és 32 repr.

Földes Lenke MDK
szobrászmüvésznő

Szoborreprodukciók a könyv végén /számozás nélkül/

"Pihenő nő"
"Nő lepellel"
"Nő lepellel"
"Fürdő nő"
"Ülő nő"
"Alvó ember"

---: Földes Lenke müvészete. Bp. /1944/. 43. lap és 32. repr.

Földes Lenke MK

szobrász

Reprudukciók a könyv végén /szám nélkül/:

"Anyaság" /Ülő anya öleli meztelen gyermekét/
"Relifes szobor"
"Ádám és Éva"
"Anyaság" /Ülő anya öleli ruhás gyerekét/
"Dajkálás"
"Fiatal nő"
"Anya gyermekeivel"
"Anyaság" /háromalakos/
"Anyáság" /Három gyerekkel/

----: Földes Lenke Művészete. Bp./1944/?/
43 l. és 32 repr.

Földes leule

nove calitve

Művészettörténeti Értesítő 1972

138-140. old.

Földes Lenke

műve jelent meg a „MUNKA" című folyóirat 51. számának műmellékletén.

Kassák Lajos: Az izmusok története, Budapest, 1972

311 l

Földes Lenke, szobrasz

197-ban helyi magángyüjteményből került a múzeumba plakett-önarckép. Beck O. Fülöp, Földes Lenke, Gádor István Kövesházy Kálmán, és Medgyessy Ferenc munkája. 336. old

Komváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333. old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Földes Lenke

-nak a Munka c- folyóiratban 1933-34-ben publikált
müveit emliti

CsaplárFerenc:A Munka-kör képzőmüvészeti tevékenysége
Müvtört.Ért.1972.2.sz.124-132.l.

138.l.

Földes Lenke

Bodri Ferenc: Jadányi és Klassák

Művészet, 1983. Marcius

Földes Lenke, nobrász

– megemlétve

D. I.: Képrőművészet
Vigília, 1971. ápr. 279. l.

Földes Lenke

Josef Sonnenfeld
Lenke

Thieme Becker

XXXI. 279. l.

(Lyka)

Földes Lenke festő

MDK

Megemlítve a többi Králíttó Közöt

Nikelszky Géza: „Bpesti és pécsi képző-
művészek ejjeltes csop. Králíttása"
Dunántúli Népszava. 1946. II évf. dec 8. 8. 1.

Földes Lenke

neve említve

- Németh Lajos: Modern mappas
művészet c. könyvének ismertetése

Képzőművészet

Vigilia 1969 február
132. old.

Földes Lenke
festő

M.D.A.

Méltatás.

Artner Tivadar: Tavaszi tárlat.
Nők Lapja, 1959. ápr. 23 - 17 szám

M.D.M

MDK.

Földes Lenke

Kritika

Népmüvelés 1965 6.lap 34.

Földes Lenke

wiod

Tabarini, M.: Journal.

7 Mai 1929.

Paris,

Kath. Julián vt.
Prot. Marcell

CSÜTÖRT.

10

Kath. Vilmos pk.
Prot. Melánia

Izr. 6. Sobebim bőjt

PÉNTEK

11

Kath. Higin p. vt.
Prot. Ágota

SZOMBAT

12

Kath. Ernő ap.
Prot. Ernő

2

Izr. 8. S. Bo

Plasztika. Szd.? Vésett kötébla.

Tabula Trajani.

Tud. gyüjt.

1833. évf., IX., 3-20. l. (:15:)

Hjabb Bene Ferenc: Dunai utazás Pestről

Orsovéig.

Plasztika

Anya a gyerekkel Földes Lenke

Literatura 1931.VI.évf.4.sz.
138-140 old.

Magyar müvész a Luxemburgban.

Földes Lenke Spobrádz

Pesti Hirlap. 1926. máje. 30. 7

f. j. Margitta Kut Kiáltáda az

Ernesta mezeneban

Földes Lenke.

8 órai Ujság.
1929. I. 23., 7
(:K:.:)

Szobor „Előre lépő nő"

Földes Lenke

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 7. sz. 158-160. o. kiállítások.

Szegi Pál beszámolója.

Szobor „Anya gyermekével"

Földes Lenke

Szabad Művészet 1919

III. évf. 4. sz. 158-160. o. kiállítások.

Szegi Pál beszámolója.

Földes Lenke zobrázk.

Magyar Nemzet.
1945. v. 17., 13. sz.
(: Kritika :)

Földes Lenke nobrán.

Magyar Nemzet.
1945. x. 14. I., 136.
(: Bezámoló :)

Földes Lenke vzohrán

Szabad Nejs

1946.4.4. – 4. l.

5.21. – 6. l.

Földes Lenke rozbrás

Szabad Nép

1946.12.18. - 4. l.

Földes Lenke rotrás

Kabad Nép

1946.9.29.-6.l.

Földes Lenke szobrász

Szabad Nép

1946. 12.6. - 4. l.

Földes Lenke szobrász

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 4. sz. 158-160. o. kiállítások.

Szegi Pál beszámolója.

Földes Lenke

wird

A Reggel

1926 marc. 29.

A m. kir. vallás- és köz

9337 szám.

Műemlékek Orsz. Biz.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Földes Lenke

írod

A Reggel. 1927.
ápr. 19. (Tavaszi kiállítás a Nemzeti Szalonban.)

(Kút)

Földes Lenke

Arad

A Regel. 1930. febr. 24.

Földes Lenke

röd

Art et Decoration. Paris

Juillet 1928.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

449/1934.

.....szám.

Méltóságos

vitéz L á c z a y F

országgyülési müszaki f

Földes Lenke

Mod
2

Art et Industrie

Paris. Juin 1933,

Feuille de route

Mars et Printemps

Paris. Juin 1939.

Földes Leuke

irod

Blanco y Negro.

Madrid. 6 de Abril de 1930.

Földes Lenke

röd
=
Brosse, Guy de la : Nou-
velles des Arts. Paris-Soir.
22 Février 1930.

Kath. Január pk. vt.
Prot. Vilhelmina

Izr. 10. Jom Kippur

CSÜTÖRT.

20

Kath. Euszták vt.
Prot. Friderika

PÉNTEK

21

Kath. Máté ap.
Prot. Máté

SZOMBAT

22

Kath. Móric vt.
Prot. Móric

Izr. 13. S. Hiaszino

Földes Lenke

irod

Cahiers d'Art,

[2 Mai 1930. (Föl-
des.)

[Paris,

Földes Lenke

vrád

z

Carnet de la Semaine. 29 nov. 1931.

Földes Lenke

cikk

Clar, Fanny : Arts, Artistes et Artisans. Entre pâtres. Le Soir 26 février 1930, Paris,

Földes Lenke

[illegible]

Clar, Fanny: Arts,
Artistes et Artisans.
Entre pâtes. Le Soir
16 février 1930.
Paris,

Földes Leuke

Comoedia. 14 Juin 1933. (Des figurines de Mme Leuke Földes.)

Földer Leute

von

Comoedia. 14

Juin 1933. (Des figurines de Mme Lenke Földer.)

Földes Lenke

Read

~~The~~ Daily Mail, Paris,

March 8, 1930 (A Hungarian Sculptress.)

Földes Lenke

wied

Daily Mail

Paris, 17 Juin 1933.

Földer Lenke

viel

=

Daily Mail

Paris, 17 Juin 1933.

Földes Lenke

véd
=

Dénes Zsófia: Utolsó látogatás Bourdelle-nél. A Reggel. 1929 okt. 14.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

512/1934. szám.

Nagyságos

dr. L u x K á l m á

müépitész-tanár Urnak

Göldes Lenke

ivod
z

Deutsche Kunst und Dekoration.

XXXII. Jahrg. Heft 3.
(Köpekkel.)

ÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
RÉNA ÚT 41. SZÁM.

Róbert

ak

Budapest.

II. Görgey Artur-u. 19.

Földes Leuke

Prod
2

Die Stunde. 26. 6. 1925. (Erfolg einer Hanak-Schülerin in Paris.)

MAGYAR FILM IRODA
CZVEK GYULA
Telefon 45-5-10 BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UTCA 7 Piktári csekk: 35710

Müterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitivek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Felveszünk mindennemü megrendelésü néma- és hangosfilmfelvételek, címfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

T.

Müemlékek Országos Bizotsága

Budapest

Földes Lenke

cród

Dolgozó Asszonyok

Lapja. (Budapest) 1930

márc. (Magyar nőbrász-
művész Kiállítása Párisban.)

X/17 Varga VI/52

Komcsom VI/51

[illegible] VI/50

Földes Lenke

4od
2

Dolgozó Asszonyok
Lapja. 1931. szeptem-
ber. (Képpel.)

CR

GYÓ
HATÓ

Földes Lenke

cód
=

Esti Kurir 1930. márc
1. (Magyar szobász-
nő sikere Parisban.)

La Boëtien lévő
galériában rendezett
koll. kiállítása alkal-
mából.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

508/1934. szám.

Nagyságos

dr. G e n t h o n

előadó Urnak

Földes Lenke

vad

Esti Kurir

1926. márc. 30.

Földes Lenke

wód
2

Excelsior. Paris 7. Mai

1929.

Földes Lenke

Fiérens, Paul: Le Salon des Indépendants. Journal des Debats, 3 Fév. 1929.

Földes Lenke

Irod

Literatura

1929. 162. 1.

Gyomai J.:

Egy csinálják m.
pik Torok (trob-
rátok ... Párizban

Layer Károly: Régi kisázsiai szőnyegek kiállítása. Leíró lajstrom. Iparművészeti Múzeum. 8 t, 40 l, XVI tábla. Budapest, 1935.
— A régi Buda és Pest iparművészetének kiállítása. Leíró lajstrom. Iparművészeti Múzeum. 8 t, 72 + 4 l, XVI tábla. Budapest 1935.

Földes Lenke

wód

Fegdal, Charles: Journal. (1 Juin 1929.

L. Paris,

VASÁRNAP

6

Kath. F. Vízkereszt
Prot. F. Vízkereszt

HÉTFŐ

7

Kath. Lucián vt.
Prot. Attila

KEDD

8

Kath. Szörény
Prot. Szörény

SZERDA

9

Kérem postafordultával

~~utánvéttel~~
~~számlámra~~

a következő könyveket:

Név és Cím:

Egyéb irásbeli közlés esetén Levelezőlap portódiját kell leróni!

KÖNYVRENDELÉS

2 fillér

Lauffer Tivadar

könyvkereskedés

Postafiók 311.

BUDAPEST

IV., Váci ucca 11.

Földes Lenke

úrnő

Kállay Miklós: A Kut harmadik nagy kiállítása. Nemzeti Ujság. 1926. márc. 28.

Földes Lenke

szobrász

szül. 1896.

lásd

Kassák L.: képzőmünk

62, 63. l.

képpel

N Bajáról napjainkig 1947

Mátrafuz: Az esztergomi érseki kép-
tár. Uj Magyar Sion, VI—
1878/35–36 l.

Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887,
236 l.–237 l.

Földes Lenke

Tod

Komödie. (Wien)
10. Mai 1924.

ad 471/1935.

.....sz.

A Müemlékek Tekintetes Országos

.....

Hivatalból.

Vallási ügyben.

Földes Lenke

Trad
=

La Liberté

20 nov. 1931. (Au Musée du Jeu de Paume.)

Földes Lenke

irod

=

L'Amour de l'Art

Paris, 1 Mai 1930.

Földer Lenke

Vol

Le Chemin de l'Amour

Paris Mai 1930.

Földes Lenke

Wien

L'Art Vivant

Paris, Juillet 1933.

Földer Leute

von

L'Art Vivant

Paris, Juillet 1933.

Földes Lenke

vöd

Le Carnet de la Semaine. Febr. 1929.
(Le Carnet des Ateliers. Les Indépendants.)

Paris,

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AH

481/1934. szám.

Méltóságos

K e r t é s z K.

ny. államtitkár Urn

Földes Lenke

Prod
Z

Lécuyer, Raymond:
Au Musée du Jeu de Paume. Ami du Peuple 18 nov. 1931.

Földer Lenke

Vol. 2

Lécuyer, Raymond:

Au Musée du Jeu de paume. Ami du Peuple 18 nov. 1931.

Földes Lenke

írod

Le Matin. Páris 19 févr.

1930.

Földes Lenke

vid
2

Le Matin. 22. fév.
1930.

VASÁRNAP

16

Kath. Kornél p
Prot. Edit

1934
1686
248

HÉTFŐ

17

Kath. Sz. Fer. sebh.
Prot. Ludmilla

KEDD

18

Kath. Kup. Józs.
Prot. Titusz

SZERDA

Földes Leuke

vd

Le Matin 24 février 1930. — 26 février 1930.

6-iki teljes ülés

ja.

ó.

len ülés jegyzőkönyvének hitele-

(Csányi Károly és ?)

tólsó teljes ülés, amely 1934.

önyvének tudomásul vétele felol-

O.B. halottai az elmult évben :

Márton Lajos.

Földes Lenke

úrod
2

Le Matin, Paris,
28 février 1930.

Földes Lenke

ired

Le Matin, Paris,
2 Mars 1930.

Pöldes Lenke

[illegible]

Le Matin, Paris

8 Mars 1930.

Földes Lenke

Prod
=

Les Nouvelles Littéraires
16. Mai 1925. (Fels.: Salon des Tuileries.)

„NAGYBÁTONY-UJLAKI"
Vállaljuk tömegcikkek hajófuvarozását.

Földes Leuke

rôd
=

Le Soir. Paris, 21 février 1930.

Gyula lemondásának bejelentése.

zefoglaló tájékoztatás a Müemlé-

lt évi tevékenységéről. Lux Kál-

a, s bejelentése annak, hogy állan-

erjesztés tétetett. Végül felkéri

efoglaló jelentését tegye meg.

assa összefoglaló jelentését.

a tagokat, hogy Előadó jelentésé-

szempontból a felvilágositásokat

az előadói jelentéshez.

.

tványok.

Földes Lenke

L'Intransigeant, Paris,
4 Février 1929. (Au Grand-Palais. Continuons notre visite au Salon des Indépendants.)

Földes Lenke

irod
z

L'Intransigeant, Paris,

3 Mars 1930.

Földes Lenke

irod

L'Intransigeant

19 janvier 1931. (L'Art Hongrois.)

Folio Cento.

Földes Lenke

cikk

L'Intransigeant.

12 Juin 1933. (Les Arts.)

Földes Lenke

ired

Literatura. (Budapest) 1931. ~~augustus~~ (Köpeckel.)

(Magyar művész a Luxembourg-ban;

egyei hatóságtól.

Ors. Bizottsága

Földes Lenke

Lumière et Radio

Paris, Mars 1930. (Sculptures de Lenke Földes.)

Földes Lenke

cikl
2

Magyar Hírlap.

1927 jan. 25.
(~~Leleplezték~~ Vá-
tronyi Vilmos első
szobrát.)

A m. kir. vallás- és köz

41568/1934. szám.

A Műemlékek Országos Bizot

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Földes Lenke

Ivód

B. L.: A Kut kiállítása. Magyar Hirlap. 1927 ápr. 17.

Feladó: Sárgay Ferenc plébános Csécse
Nógrád m.

A Műemlékek

t. k. Bizottságának

Budapest

Aréna-u

~~[illegible]~~

CSÉCSE
20 OKT. 19
MAGYARORSZÁG

Földes Lenke

Urad
2

Magyarország
1927 január 25.

A m. kir. vallás- és köz

11.454/1934. szám. 1143.

III.

A Müemlékek Országos Bizott

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Földes Lenke

ired

Meytraud, Roger: Le Salon des Tuileries. / Soir.
12 Mai 1928.

Paris

Le ~~Paris~~

Földes Lenke

ired

e

Mobilier et Décoration. Paris, Juillet 1933.

Göldner Lenke

vied

a

Mobilier et Déco-

ration, Paris, Juil-

let 1933.

Földes Leuke

Mohacsi, Jenö: Budapester Randbemerkungen. Neues Wiener Tagblatt. 10. Juli 1925.

Pariser Abend.

ktatásügyi minisztertől.

Budapest VI.
Aréna út 41.

Földes Lenke

prod
I

Népszava 1926.
ápr. 2. (A K.U.T.
kiállítása.)

KÖNYVKERESKEDÉSE
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 34. SZÁM

Nagys.

Dr.Szentiványi Gyula urnak

a Müemlékek Orsz.Bizottságának titkára

BUDAPEST

VI.Aréna-ut 41.

Földes Lenke

4-od.

Neues Pester Journal.

6. Juni 1925. (Erfolg einer ungarischen Bildhauerin in Paris.)

Földes Leslie

Grad
2

The New York Herald, Paris March 6, 1930

Földer Lenke

[illegible]

The New York Herald, Paris March 6, 1930

Földes Lenke

Nód

8 Órai Újság 1930

febr. 25. (Magyar szobrászuó sikere Párisban.)

Földes Lenke

vod

8 Órai Ujság.

1931 ápr. 12. (Magyar szobrászno műve a Luxembourgban.)

A győri egyházme

1387. stáno

1934.

A Műemlékek

Földes Lenke

Wód

Paris-Midi. 18

Juin 1933.

Földer Lente

Paris Midi. 18

Juin 1933.

Földes Lenke

irod

Paris-Presse. 3 Mars 1930. (Les Artistes Étrangers. La Statuaire Hongroise L. Foldes.)

Az 1935. január 26

programm

1./ Elnöki megnyit

a./ A je

sitésére két tag felkérendő.

b./ Az u

junius 20.-án volt -- jegyzők

vasás nélkül.

c./ A M.

Foerk Ernő, Möller István és

Földes Lenke

Írod

Pester Lloyd. 1921.
nov. 6.

BIBLIOTHEQUE-ECCLESIENNE

BU
MAR

Földes Lenke

Grad
2

Pester Lloyd

1929 dec. 2.

Sümegi Vilmos
bronzplakettje.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

509/1934. szám.

Nagyságos

dr. Genthon

előadó Urnak

Földes Lenke

Vad
2

Pesti Futár 1930.
márc. 1.

VASÁRNAP

14

Kath. Kalliszt p. vt.
Prot. Helén

HÉTFŐ

15

Kath. Teréz sz.
Prot. Teréz

☽

Izr. 6. Seni böjt

KEDD

16

Kath. Gál ap.
Prot. Gál

SZERDA

17

Földes Lenke

cikk

Pesti Hírlap. 1928.
jún. 27. (Impresszió
a Salon des Tuileries
kiállításáról.)

BUDAPEST
934 OKT. 24 23
Sa 62 Sa

Földes Lenke

cród

Pesti Napló. 1926.
márc. 28. (Kut kiállítása.)

Földes Laura

vród

Petit Journal

Paris, 7 Juin 1933.

Földes Lenke

vöd

Reggel. 1925 jul. 5.
(D. J.: Páris felől ...)

Beisben Hanák
Antonnál tanult. Párisi
sikeréről ír.

Földes Lenke

Révai XXI. 357. l.

Mélyen tisztelt

A Müemlékek Orsz
előadássorozat iránt eddig is tan
van szerencsém arra kérni a mélyc
a legközelebbi előadásunkra vonat
tést nb. lapjának ..... szám
kintettel, dijtalamul közölni mél

Egyuttal szerenc
szóló beszámoló ismertetést, ugyar
nak az előadást követő legközelebl
sék.

Kiváló tisztelett

Budapest, 1928.

Földes Lenke

röd
2

Salmon, André: Les
Arts. Gringoire. 21
Mars 1930.

Folder Lenke

rod

2

Salmon, André: Letter from Paris. Apollo: A Journal of the Arts. London April 1930.

Walter Benjamin

Deutsche Menschen:
Letzter Brief aus Paris.
Apollo: Journal
of the Arts, London
April 1936.

Földes Leuke

über

Sauret, Henriette: Leuke Földes. La Française. 1. Mars 1930.

[Paris,

LAUFFER TIVADAR
könyvkereskedés és antiquarium
BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCA 11.

Földes Lenke

Urad
2

Semaine a Paris

16 Juin 1933, 23 Juin 1933.

Félix Vallotton

Peintre à Paris

16 Juin 1933, 23 Juin

1933.

Földes Leake

SzN. 1948 nov 27

F.A.E.: „A dolgozó nó és anye"

Földes Lenke

Nobrain

l.

Szépm. Mirz. Erk

IX. 2761.

1940

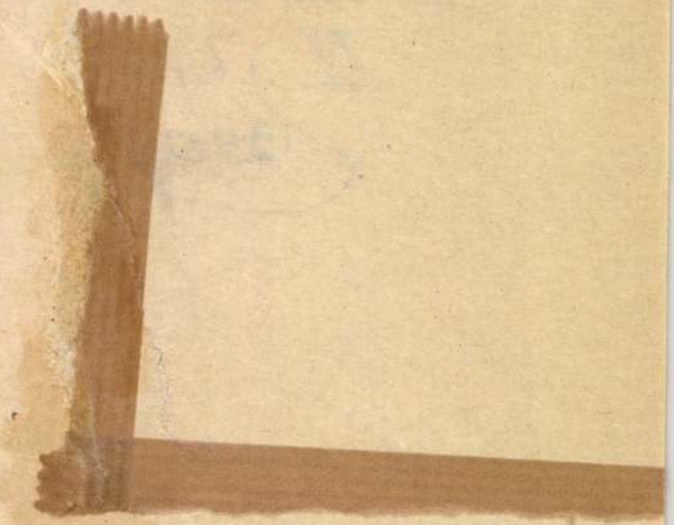

Földes Lenke

vrôd
s

Exposition des Sculptures de Lenke Földes.
Paris 1930. Antoine Bourdelle-nek F. rôl rôl facsimile cikkével.

TSDRUCKEREI

Földes Lenke

szobrász

Földes Lenke)

(művészete. 32 szobor reprodukció.

Kassák Lajos, Kárpáti Aurél, Mohácsi Jenő, Revész Béla, Tápay Szabó Gabriella, Szerdahelyi Sándor kézi rajzával. Antoine Bourdelle, a nagy francia szobrász bírálata Földes Lenke művészetéről

Hungaria kiadás Bp. 1945

Budapesti sportérmek gyűjteménye

VII. 32 -

Földes Lenke

a 1

MAGYAR MUVÉSZET

1930, ~~171, 172, 175~~

654

A Szépm. Mur.

neurapodása

1929-ben

Anyaság, márv

Földes Lenke

ired

Pesti Napló Vasárnapi

melléklete ~~1928~~

1929 ~~maja~~ ??

A datum levágva.

Korizabb cikk képekkel

0

Földes Leuke

vőd
2

Révész Béla: Antoine
Bourdelle, a világhírű
francia szobrász alkotói
barátsága egy fiatal
magyar szobrászművel,
Földes Leukével.
A Reggel. ~~1928~~
1929. 2

a cikkről le volt
vágva a dátum.

~~1928 március~~ 2

A FŐVÁROSI KÖZMU

84 95/934 szám.

Múzeumi Értesítő

Hivatalból.

Földes Lenke

Prod
2

L'Intransigeant

29 Mai 1925. (Le Salon des Tuileries # Raynal cikke.)

Dupl

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága,

Dr. Genthon István mütörténész ur kezeihez./

Budapest VII.
Aréna ut 31.

Földes Lenke

Szód

8 Órai Újság. 1927 jan. 25. (A Lipótvárosi Demokrata Körben leleplezték Vázsonyi Vilmos mellszobrát.)

oktatásügyi minisztertől.

sága tek.Elnökségének,

Budapest.

Állatkerti út 1.

Földes Lenke

wód

Le Matin (Paris)

1930. febr. 19

Dupl

Földes Lenke

ivód

Vauxcelles, Louis:
L'Art Français Indépendant. Excelsior.
Paris, 9 février 1929.

Dupl

Folder Guide

Földes Lenke

erod
2

Wiener Allgemeine Zeitung. 26. Juni 1925.
(Erfolg einer Hanak-Schülerin.)

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula
úrnak

Budapest.

VI. Szondy-utca 98/b.

Földes Lenke

írod

Világ. 1926. apr. 16.
(A főváros művásárlása.)

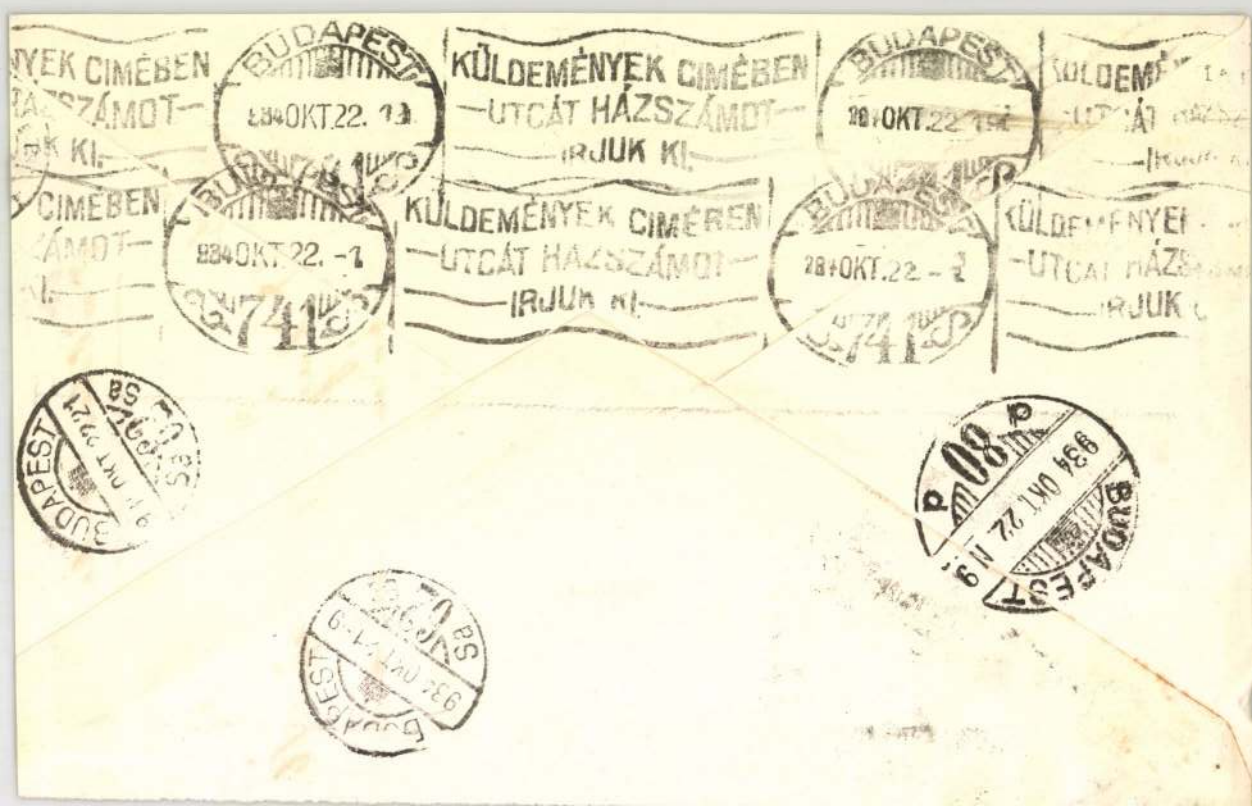

NYEK CIMÉBEN
HÁZSZÁMOT
IRJUK KI.

BUDAPEST
934 OKT. 22. 19
741

KÜLDEMÉNYEK CIMÉBEN
UTCÁT HÁZSZÁMOT
IRJUK KI.

BUDAPEST
28 OKT. 22 19
741

KÜLDEMÉ
UTCÁT HÁZS
IRJUK

CIMÉBEN
ZÁMOT
KI.

BUDAPEST
934 OKT. 22. -1
741

KÜLDEMÉNYEK CIMÉBEN
UTCÁT HÁZSZÁMOT
IRJUK KI.

BUDAPEST
28 OKT. 22 - 1
741

KÜLDEMÉNYEK
UTCÁT HÁZS
IRJUK

BUDAPEST
934 OKT. 22 N 9
80 d

BUDAPEST
934 OKT. 22 N 9
Sa 0

BUDAPEST
934 OKT. 21 9
Sa 0

Földes Lenke

cród
iz

Világ. 1926. márc.
30. (F. A Kut kiállí-
sása.)

F B.L.:

TOKAJI MINTAPINCE
V. NÁDOR-U. 5.
FUCHS LÁSZLÓ
borfermelő
TELEFON: 81—2—74.

Wsp.

Dr Szentiványi Gyula

ügyvéd ur,

Szónyi u 98

H.

~~Horthy Miklós u. 104.~~

Földes Lenke

cikk

Világ. 1921 nov. 6.

Földes Lenke

cod

Vauxcelles, Louis:

De Pascin aux surréalistes. Carnet de la Semaine. 18 Juin 1933.

Földer Lenke

vd

Vauxcelles Louis.

Le Passin aux sur-
réalistes. Cor. vet. de
la Semaine. 18
Juin 1933.

Földes Lenke

Földes Lenke: Maternité című szobra, amelyet a párizsi Luxembourg Muzeum vásárolt meg.

Képes Újság. Az Újság vasárnapi melléklete. 1938 jan. 30

Földes Lenke szobrász

Párisból jelentik: Az *Excelsior* külön cikkben igen meleg hangon méltatja *Földes Lenke*, Párisban élő magyar szobrászművésznő, kiállitását. A művésznő a nemrégiben elhunyt Bourdelle-nek volt egyik kedvenc tanitványa.

M.930.II.25.

Földes Lenke szobrász

A *Matin* február 19-iki számában olvassuk a következő hirt:

— Február 21-én nyilik meg Galerie 23 rue de la Boétie *Földes Lenke*, a kiváló magyar szobrásznő remek kiállitása. A mi nagy francia szobrászunk Antoine Bourdelle ezt mondotta erről a szobrásznőről: „Nem dolgozik agyaggal, egyenesen kőbe, fába, jadeba és márványba faragja szobrait... Müve értékesen primitiv. Viziója őszinte. Kisméretü szobrászata böles müvészet szinvonalára emelkedik: költő dalol belőle." Igy fest Párisban — egy beérkezés.

(e.z.)

Reggel, 930.II.24.

Földes Lenke

l.

Szabad Művészet

1949. 156, 157

158. l.

apr. 11

Szegi P:

F. L. holl. kiáll. a

kép~~pelyt~~

267 K.-ról bemutatott szá
lesz elfogadható, ha a be
s a vonatkozó leltári ada
küldetik.

Erről a tek.biz
hó 23-án, 224.sz.a.kelt b.
tel értesiteni.

Budapest, 1.

Földes Lenke

Szabad Nép

F.A.E. 1949. január 23

Földes Lenke szobrai

Az igazi szobrászok kicsiny köréhez tartozik Földes Lenke. Kisméretű szobrait a márvány nemes anyagából faragja, annyi érzéssel és elmélyültséggel, amennyi ritkaság mai szobrászatunkban. A kő, a márvány sokféle szépségét elővarázsolja, felszínre hozza szobraiban. Az a meghitt kapcsolat, amely az anyaghoz fűzi, egész művészetére jellemző. Művészetét az anyaság és a nő ábrázolása tölti be. Ez a kimeríthetetlenül gazdag témakör nem valami olcsó szentimentalizmusban nyilvánul meg, — hanem az alakok egyszerű, tömör plasztikájában és átélt, bensőséges kifejezésében. Kisméretű szobrai monumentálisak, tömörségük azonban olykor már formalisztikus. „Anyaság", „Női torzó", „Pihenő nő", de különösen a tanagrafigurákra emlékeztető apró szobrocskái bizonyítják Földes Lenke vérbeli szobrász-tehetségét. A kiállítás az MDP III/2. (Vérhalom-utca 20.) pártheliyiségében tekinthető meg.

F. A. E.

gos Bizottságának

Budapest

hozzám intézett leirat értel-
a kivánt bélyegtelen, és kellőleg
nyugsasványs, a krasznahor-
dom javítására kiutalt 1500
l tisztelettel beterjeszteni.
hó 6án teljesen bevégeztetvén,
Szilágyszolnoki ref Egyház

Földes Lenke

cród

Pesti Hirlap

1926 márc. 30.
(Kut kiállítása.)

MEGHIVÓ

Tisztelettel meghivjuk a Székes Főv. Iparrajziskola /IX. Török Pál u. 1./II. Rákóczi F. Önkép- zőköre 1935. III. 4-én tartandó

FARSANGI ESTÉLYÉRE

Szinreherül:
Nisfaludy N. Rérők. vigjáték 3 felv.

Előadás után tánc. Buffet

Kezdet 7½-kor
Műsor ára 1 P

Meghivót küldi: - - -

Földes Lenke

Részt vett a Magyar Nők
Demokratikus Szövet-
ségének kiállításán

Kassák Lajos

Három kiállítás-

Új Idők. 1945. 11. sz.

353. l.

1903 VII. 28.

~~Nagy Károly~~

Szatmár vármegyei alispáni hivatalnak. Az 1903. évi államsegély felhasználásának tervezete ~~tudomásul vétetik~~ jóváhagyunk. (381/903)

Földes Lenke

nobrin

M. Nők Demokr. Szövetsége. A dolgozó nő és anya kiáll. (Ernst Mirz) 1948. nov.-dec. Anya gyermekével, marvány.

~~MDB~~ ~~rózsedombi~~ ~~ker~~ verele (Verhalene u. zo.)

1949 márc.

[illegible] kiáll

Földes Lenke

Tamás E

Az I. M. képe kiáll
kisebb szobrai és
kisplaszt. művei

KU. 1950
szept. 13

Földes Lenke

Prod
2

Vauxcelles, Louis:
L'Art Français Indé-
pendant. Excelsior. Paris,
10 février 1929.

Français

Folder Leuke

Vaux celles, Louis: Le Salon des Indépendants. Excelsior. F 18 janvier 1929.

F Paris.

A MŰEMLÉKEK ORSZA

BUDAPEST, VI., A

513/1934. szám.

Nagyságos

dr. L u x K á l m

müépitész-tanár Urnak

Földes Lenke

irod

Varsha Balázs

Új magyar szobrászat.
Bp. 1948. 12. l. – 17. t.

Földes Lenke

rod

Vanderpyl: Salons et Expositions. Le Petit Parisien. 26 février 1930, Paris.

d./ Vég

e./ Öss

kek Országos Bizottsága elmu

mán tevékenységének méltatás

dó alkalmaztatása iránt előt
Előadót, hogy részletes össz

2./ Előadó felolv

3./ Elnök felkéri

hez szóljanak hozzá. Müszaki

Lux Kálmán adja meg.

4./ Hozzászólások

5./ A Lánchid ügye

6./ Esetleges indi

Földes Lenke

cikk

Ujság. 1926. márc. 28.
(e.a.: A „Kut" harmadik
kiállítása.)

NILFISK-MÜVEK KOPENHÁGA
SCHEIBER ÉS TÁRSA
BUDAPEST
VI., ANDRÁSSY ÚT 47. TELEFON: 26-8-12.

VEZÉRKÉPVISELET:
ELEKTROMOS
PORSZIVÓGÉPEK
PADLÓFÉNYESITŐGÉPEK
MOSÓGÉPEK
MASSAGEGÉPEK
PETROLEUMGÁZFŐZŐK
SIPOLÓ GYORSFŐZŐEDÉNYEK

POSTATAKARÉKPÉNZTÁR SZ. 58718.

Nga.

dr. Szentiványi Gyula urnak

Budapest
Szondy u.98/b

Földes Lenke

Szobrász.

Kiállítás 1918 címmel a Nemzeti Szalonban.

Említve.

Népművelés, 1967. 6. m. 34. old.

Földes Lenke

MDK

Jó és témetika-gazdag kisplasztikájáért
említésre méltó. -.-

Gyenes Rózsa: Magyar képzőművésznők a Mücsarnokban.
Müterem: 1958 I. évf. 5. sz 36-38.o.

Földes Lenke.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeom 1946-ban

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Földes Lenke szobrász.

A Fényes Adolf teremben kiállit.
/kisméretü márvány szobrok, nőalakok/

Esti Hirlap 268 sz. 1959. nov. 14 2 old.
/Cs.M. cikke/

Földes Lenke.

Szobor-munkája szerepel a KUT tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Reggel, 1927. ápr. 19.

M.D.K.

Földes Lenke

A Budapesti Képzőművészek Szabadszervezetének 1946.évi pécsi kiállitásán az ő művei is szerepeltek. 293.0.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1963.Pécs,1964

Földeshenke
szobrász

M.D.K.

A Fenyes Adolf terenben tart kiállítást

Magyar Nemzet, 1959 nov. 1.
Kiállítások

Gl

M.D.K.

Földes Lenke
grafikái

a Fényes Adolf teremben való kiállítása

Magyar Nemzet, 1959. nov. 8.
Kiállítások

Gl.

Földes Imre
szobrai

M.D.K.

Az Ernst Múzeumban való kiállítása

Magyar Nemzet, 1959. aug. 15
Kiállítások.

4R

M.D.K.

Földes Lenke
szobrász

Alkotásaival a kiállításon részt vesz.

Dutka Mária: A VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szobrá
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 4.

12 l.

Földes Lenke

nobrán

A modern magyar női

nobráriat meglerentője,

Horváth Béla: Schár Erzsébet kiállitása a Műcsarnokban.
MŰVÉSZET, 1970.szeptember - 27.lap

Földes Lenke szobrászmüvész.

Európai müvésznők kiállitása Párizsban: Pesti Napló 1937.febr.13.

M. P. K.

FÖLDES Lenke szobrász

1896 —

Anya gyermekével

Táncosnő

Térdelő anya gyermekével

A M. N. Galéria állagjegyzéke I/a r.

Bu. 1959. 131. l.

Földes Lenke

MDK

A Nemzetközi Nőnap tiszteletére az Ernst muzeumban a magyar képzőművésznők II. országos kiállitásán részt vesz.

Esti Hirlap 59. sz. 1959. márc. 11. 2 old.

MDK

Kiállitások

Földes Lenke

Szabad Művészet 1949. 1.sz. 30.o.

Földes Lenke

[illegible]

[illegible] - [illegible] - [illegible]
[illegible].

[illegible]
1929.I.7.

Földes Lenke nobrán

Szerepel az európai művészmők párisi kiállításán

Nemzeti Lyság 1937 II. 13

Földes Leube

szobrász

KUT képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - szobrával szerepel. Számmal tanúsítva Bírálata.

Esti Kurir
1929.1.6.

Földes Lenke
testőrművén

„Függetlenek társasága" kiállítása – Párisban –
Grand Palais-ban – képével szerepel –

Pesti Hirlap

1929 I. 23

Földes Lenke
Estömüvész

Független Francia Művészet kiállítása –
Párisban – képével szerepel. –

Nemzeti újság
1929 II. 13.

Földes Lenke
Istörnüvész

L'Art Français Independant kiállítása –
Párisban – kérésel szerepel –

Pesti Hirlap

1929 11. 13

Földes Lenke

Kora-gótizáló mümeivel szerepelt a KUT 1929 -es kiállitásán.

Rabinovszky Márius: Két korszak határán 1965. Bp 199[illegible]

Földes Leuke
Hstőművés

„Függetlenek társasága" kvallitása – Párusban a Grand Palais-ban – képekkel szerepel.

Kementi Vilmos
1929 I 23

Földes Tanka

1946-ban egy pári kiállításon
vezetett

Jelenkor, 1965, 4 sz., 379 old.

Földes Lenke

MDK

Népszava, 1947. márc. 27. 4 l.

Földes Lenke MDK

Portré, mükő

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Földes Lenke

Álló nő, kő
Anyaság, gipsz
Olvasó nő, márv.

Képzőművésznők Nemzetk. Kiáll. 196o. Műcs.

M.D.K.

Földes Lenke

"Madonna" c. szobrának repr.-ját bemutatja a lap a párizsi kiállitásról, amelyről Őszi Kató: "Nagy sikert aratott Párizsban a magyarnői képzőművészet" cimmel ir.
A müvész szobrait először Bourdelle, francia szobrász állitotta ki, -irja a cikk.

Szinházi Élet. Bp. 1937. febr. 21-27. XXVII. évf. 9. sz. 34-35. lap.

Rippl-Rónai

Ujság 1937. dec. 25.

FÖLDES LENKE,

akinek Maternité című szobra a Luxemburg-muzeumban képviseli a magyar szobrászokat.

„Magam faragom kőbe és márványba szobraimat, nem mintázok agyagba, a kő az én matériám. Bourdelle fedezett föl Párisban, ő írt bevezetőt első kiállításomhoz. A Luxemburg-muzeum Jeu de Paume-nak nevezett részében van fölállítva Maternité című szobrom, melyet a francia állam vásárolt tőlem, nemcsak megvásárolta, de ki is állította. 1930-, 33-36-ban kiállítások Párisban, szerénytelenség nélkül mondhatom, nagy sikerrel, Marcel Bernheimnél, a Galéria Zak-ban. Egy nagyon kiváló kritikus, Maurice Raynal tartott bevezetőt egyik kiállításomhoz, melyet különböző világítási effektusok mellett mutattak be kísérletképpen és ezen a kiállításon gróf Khuen-Héderváry, Magyarország követe is jelen volt.

Nem keserit el, hogy itthon nincs részem külső elismerésben, hiszem, ha annyira megismernek, mint Párisban, méltányolni is fogják munkásságomat. Vásárolt tőlem a főváros és a Szépművészeti Muzeum, de műveim nincsenek fölállítva. Nem baj! A Luxemburg-muzeumban Rippl-Rónai, Csáky és szerénységem képviseljük a magyar művészetet."

zsöljük. Azután a malacot dezsaba
sajtárba tesszük és lobogó vizzel lo
forrázzuk. Pár pillanat mulva kivesz

Földes Lenke MDK

Aggódó anya, kő

Rabszolganő, kő

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Földes Lenke

U. 4277

Ujság.
1927. jan. 25.
(Leleplezték Vá-
zsonyi Vilmos első
szobrát.) Képpel-

Fonti készítette
a lipotvárosi de-
mokrata kör részére-

Földes Lenke

ivód
2

Ujság. 1929. dec. 3.

Sümegi Vilmos
bronzplakett jéről.

Földes Lenke

vied
2

Hétfői Napló

1927 jan. 24. (Vázsonyi Vilmos mellszobrának felavatása.)

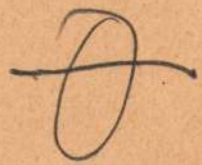

Sok lapban
11. ez

Földes Lenke

irod

Neues Politisches Volksblatt. 25. Januar 1927.
(Die Enthüllung des ersten Vázsonyi-Denkmals.)

u. ez
több lapban

10

Kath. Borgia F. hv.
Prot. Gedeon

Izr. 1. Markhes. R. Kh.

CSÜTÖRT.

11

Kath. Placidia sz.
Prot. Brigitta

PÉNTEK

12

Kath. Miksa pk. vt.
Prot. Miksa

SZOMBAT

13

Kath. Ede kir. hv.
Prot. Kálmán

Izr. 4. S. Noakh.

41

Földes Lenke

irod
2

Pesti Napló 1927
jan. 25. (Lelepler-
ték Vázsonyi Vilmos
első nobrát.)

Földes Lenke

írod
z

Pesti Hírlap

1927 jan. 25.
(A Vázsonyi-em-
lékszobor leleplezése.)

D

BUDAPEST
4 OKT 20
62 Sa

Földes Lenke

cikk
2

Ujság. 1927 jan. 25.
(Vázsonyi szobra, Kép-
csl.)

dupl

...oktatásügyi minisztertől.

...ságának,

Budapest,

VI. Állatkerti-út 1.

Földes Lenke

vobrair

80. Földes Lenke: *Anya és gyermeke* (szobormű). Eladó.
81. Földes Lenke: *Táncosnő* (márvány-szobormű). Eladó.

Nemzeti Szalon
1929. jan.

Kut.

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi disztárgyak,
a világhirű herendi diszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

●

21 VILÁGKIÁLLITÁSON NAGYDIJ.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 182—755.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Földes Lenke

özv. A Reggel. 1927 jan. 24. (Vázsonyi Vilmos miniszter lakásán.)

RIGLER JÓZSEF ÉDE

PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSA

BUDAPEST, VI., RÓZSA UTCA

FIÓKÜZLETEK: V., GRÓF TISZA ISTVÁN UTCA 14. — IV., VÁ

3.

Földes Lenke

ired

A Reggel:
1929. dec. 2.

Sümegi Vilmos
bronzplakettje

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

István

Budapest.

VIII. Tisza Kálmán-tér 7.

Földes Lenke

ivód

Pesti Napló

1929. dec. 3.

(Sümegi Vilmos bronz-
plakettje)

fentiről.

Földes Lenke

Wód
2

Pesti Hirlap
1929. dec. 3.

Sümegi Vilmos
bronzplakettje.

Földes Lenke

cród

Magyarország

1929. dec. 3.

(Sümegi Vilmos

bronzplakettje.)

Jentitöl.

.GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

n

Budapest.

X. Szabóky-utca 40.

Földes Lenke

iród
2

Magyarország. 1927
jan. 21. (Vasárnap
délután leplezik le
Vázsonyi első nobrát.)
1927. jan. 23. (Vázsonyi
mellnobra, képpel.)

MAGYARORSZÁG
10f
2f

Földes Lenke

~~Kut 1929. jan. Eiatt~~
~~2 vobonin.~~

I. M. képrm. kiáll. 1950 aug
(Mücs)

Termelőszövetkezeti csoport,
gips

VI. M. képrm. kiáll. 1955 (n.o)
Portré, mükö

FMKE IX. 162.

MDK

Földes Lenke

Álló nő, kő

Anyaság, gipsz

Olvasó nő, márvány

Mücsarnok 1959 Képzőművésznök nemzetközi kiáll.

Földes Lenke

Szabsokkal mezepela kéjzőmi-
vésmők párizi kiállításán
„Maternité" (emlitve) i szabso-
kosábban díjat nyert Párisban

Nemzeti Csiság 1937 II. 17

Földes Lenke

MDK

Szegények Párizs utcáján, márvány

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Földes Lenke MDK

kisplasztika

A főváros képvásárlása a KUT kiállitásán.
Nemzeti Ujság 1926. ápr. 26.

M.D.K.

Földes Lenke

Az Önálló Hivatásu Nők Világszövetségének londoni müvészeti szakosztálya által rendezett kiállitásán vett részt.

Magyar képzőművésznők sikere Londonban c. Szinházi Elet. Bp. 1938. ápr. 23. XXVIII.évf. 18. sz. 44-45. lap

Földes Lenke nobsán

Kiállított a Fényes Adolf teremben.
Egy nobsa a párisi Luxembourg
muzeumban van. Főleg kismeretű,
anyát és női alakokat ábrázoló
márványnobsokat készít.

Vigilia, 1960, I. n. 58 old.

Földes Lenke

Zoltán

III. Berkenye u. 3

Atyja Sonnenfeld Lajos

anyja Zellinek Karolin

szül. 1892 Lipót

MKSz 1947

MDK.

Földes Lenke

Müveinek pécsi szerepléséről

Jelenkor 1965 ápr.379 lap.

Földes Lenke

irod
Z

Világ. 1925 júl. 1. (Magyar szobrászno sikere Párizsban.)

A Salon des Tuileriesben egy vitrinben Kisplasztikai munkáit mutatta be, melyekkel a párizsi kritika elismerését fogadták, kiemelve Anyaság c. nagyobb csoportját.

KOMÁROMI JÁNOS
JUBILEUMI BIZOTTSÁGA

TELEFON: 26-9-29, 26-9-39, 14-3-06.

Postatakarékpénztári csekkszámla 4011.

Budapest,
postabélyeg kelte

V., Vadász-utca 16.

Igen tisztelt Cim!

Bátrak vagyunk tisztelettel felkérni, hogy

KOMÁROMI JÁNOS MUNKÁI JUBILEUMI KIADÁSA

vételárára esedékes összeget soraink vételével átutalni méltóztassék.

Földes Lenke

erőd

A Reggel. 1930 márc. 3. (Egy magyar szobrásznő nagy sikere Párisban.)

Koll. Kiállításáról

ír.

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

I s t v á n

B u d a p e s t .

VIII. Tisza Kálmán-tér 7.

M.D.K.

Föl des Lenke
szobrász

Az Ernst múzeumban kiállításon vesz részt.

d.m.: Képzőművésznők kiállítása az Ernst múzeumban
Magyar Nemzet, 1959. márc. 11.

4l

Földes Laura

Álló nő, Kő, 130 cm
Anyaság, gipsz, 30 cm
Olvasó nő, mázas, 29 cm

Képzőművészeti Alap
Kiállítása, 1960. Bp.

Földes Lenke

nobrán

fordít

GALERIE ZAK

16, RUE DE L'ABBAYE (Place Saint-Germain des Prés)

Paris

Sculptures

de

LENKE FOLDES

Du 10 Juin au 23 Juin 1936

fd.

GALERIE 23
Paris 23, RUE LA BOËTIE

EXPOSITION
DES SCULPTURES
DE
LENKE FÖLDES

TAILLÉES DIRECTEMENT
DANS LA PIERRE, LE BOIS
LE JADE ET LE MARBRE

DU 21 FÉVRIER AU 6 MARS
VERNISSAGE LE 21 FÉVRIER

Földes Lenke
Budapest

L'œuvre semble sortir d'un cœur Mathématique que la discipline des chiffres laisse quand même hâleter.

△

C'est de la raison panthéée que cet Art de pâtre d'idées.

La statuaire de dimension petite s'élève au plan d'un Art Philosophique. Elle est le chant le cri comme construit d'un poète chiffré.

△

La tendresse est Monumentale de cet Art : Il a créé une humanité de rochers où l'émoi se fleurit des nombres.

Cette Bergère des visions, œuvre toute seule et sincère depuis plus de 20 ans. En 1925 elle a apporté à Paris tout le troupeau pensé qu'assemble sa ferveur splendide.

Ancien chevrier j'ouvre ma porte à son humain appel auquel je tends un rameau de Laurier

Antoine Bourdelle.

PARIS - Février 1929.

Földes Lenke

Nobrain

fordító

Galerie Marcel Bernheim

35, Rue La Boëtie, PARIS-8e

SCULPTURES

en marbre et pierre

par

LENKE FOLDES

du Jeudi 8 au Samedi 17 Juin inclus

1933

de 10 h. à Midi et de 2 h. à 6 h.
(Dimanches et fêtes exceptés)

INVITATION

Földes Lenke

Nobrán

Földes Lenke művészete. 8-r. 47 l. 32 kép. Bp. 1935

Gent (704)

Mell Kiadványok
(Magy. Orsz. műszl. topogr.)

9 36.

zágos Bizottsága

eadvány	száma:	— —	19 —
	kelte:	VI/17.	1936.
	beérkezése:	VI/17.	1936.

ékletek száma:

ittal elintézett szám:

rat száma: 362/1936.

rat száma:

olta: Kantezkyné

eolvasta: [illegible]

Földes Lenke

Szobrai

részt vett az alábbi
kiállításon

Művészet 1938. 56. l.
(Magyar képzőművészek
londoni kiállítása.)

Földes Lenke

(dr. Földes Istvánné)

röd

2

Népszava. 1925 júl. 2.

(Földes Lenke magyar
szobrászművésznő kiállítása.)

Párizsi műtermében ir.

KOMÁROMI JÁNOS
JUBILEUMI BIZOTTSÁGA
BUDAPEST V, VADÁSZ-UTCA 16

JÓRAKAI

BUDAPEST 62

ATELE
MAMÁR
NÉLKÜLÖZHETETL

FEB. 28
Hh
BUDAPEST 62

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula úr

múzeumi titkár

H. II.

Szondy-u 98/E

1925 Sol

Gal. La Boëtie

Páris 1929 Galerie 23.

1930 1931 " Bernheim

nějt 1933

1936 " Zak

Páris 1937 europai művnör ütk kiák

London 1938

Gábor Mórica 16. l

Z. Gách György 24. l

Gacs Gábor 29. l

Gács Lajos 41. l

Gácsi Mihály 30. l

Gádor Emil 30. l

Gador Magda 41. l

Garányi József 41. l

Gebhardt Béla 30 l

Gera Éva 16. l

Glatz Ahlig 16. l

Gordon Georgie 30. l

Gr. Göldner Tibor 30 l

Graber Marginty 16. l

Grandtner Jenő 42. l

Gross Arnold 30. l

Gudics József 42. l

Gulyás Dénes 30. l

Gunda Antal 30 l.

Güti József 30. l.

Győry Dezső 42. l

Győry Miklós 30 l

Földes Lenke

írod

Pesti Hírlap 1931. ápr. 12. (Az első magyar szobor a párizsi Luxembourg-múzeumban.)

Anyaság* c. szobrát

vették meg.

* más források szerint Anya és gyermeke c. szobrát.

Miemlékek Orsz. Bizottsága

Budapest

Oréna út. -

Földes Lenke

cvod

Ma Este.

1925 júl. ~~[illegible]~~, 23.

(Magyar szobrászuk párisi sikere, Szüzanya és Rabszolga c. műveinek reproduk-ció-jával.)

Béferrel

BUDAPEST
1919

Földes Lenke

wód

Gál László: „Sokat kinlódtam és szenvedtem." Beszélgetés egy Párizsban élő nagytehetségű magyar szobrász művésznővel. A Pesti Hírlap Vasárnapja.

1931 máj. 17.

BUDAPEST
1913 OKT 14-9
REGYHÁZ

Földes Lenke

nobrán

wód

ouard. Joseph: (biographique)

ionnaire des artistes

contemporains

II. k. Paris

1939

Ed Dict. II. 41. l.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertő

13.712 szám.

BUDAPEST 937 SEP. 29 N 3 F 5 F

Műemlékek orz. Bizottsága ter.

Elv.

BUDAPEST. IX

Földes Lenke

cród
2

D. J. 9: Földes Lenke
Párizsban, Újpesti
Napló. 1925. júl. 11.

9 (Dévény Jenő)
A művésznő édesapja Sonnen-
feld Lajos

Földes Lenke

Nobrint

Vad

Ham-Kemény:

80 — 82. l.

Forradalom a mind-ben.
Absztrakció és szürrea-
lizmus [illegible]

1947

egjutanyosabb árban szállít:
OP
sodronyszövet-, fonat-
és kerítésgyára.
9. sz.
érmentve. — Jutányos, pon-

Krumholz-féle Asbestpadlókészitő vállalat
Schönfeld és Balla
Budapest, VII., Hungária-körut 157.
Telefon 58—54.

Homok aranyat ér

ha cementtel keverve szab. Rajna-féle kézi-üzemü sajtókkal

tégla-gyártásra

felhasználtatik.

Bővebb felvilágositás és brosür ingyen

Wohanka és Társa
Budapest, V
Váci körut 76

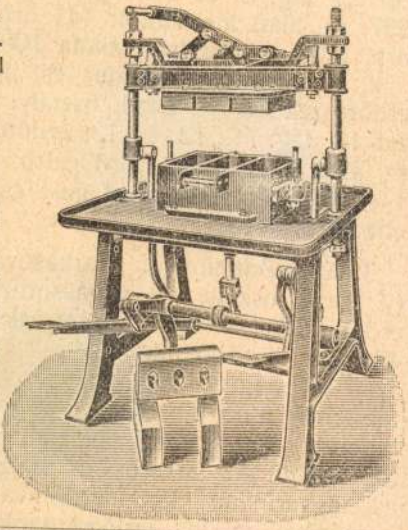

Versenytárgyalások eredményei.

a) **Épitő munkálatok.**

Budapest. (Vizmű bővités.) A budapest-dunaparti teherpályaudvar állomáson levő vizmű bővitésére a jobbparti üzletvezetőségnél november 21-én tartott árlejtésen a következő cégek pályáztak: Gregersen G. és fiai 35.814 kor., Leféber Ágoston 27.266 kor., Kalamaznik Nándor 45.140 kor. 50 fil.

Földes Lenke (I

Irod

K. L.: Magyar karriérek: Földes Lenke, az egyetlen magyar nüvész, akitől szobrot vásárolt a francia állam.

Le Courrier de Paris (Párisi futár.) II. évf. 13. sz.

1931-ben a Luxembourghoz tartozó Jeu de Paume Múzeum megvásárolta Anya és gyermeke c. szobrát. 1933. Mar-

Folder Leaf I

Földes Lenke

II

cel Bernheimnél volt koll. kiállítása.

Földes Lenke, csodálkozás, tótmenyecske-aren asszony, pesti ügyvéd felesége egy 15 éves fiú és egy 14 éves leány anyja 1933 tavaszán néhány hétig Párisban volt. Mestere nem volt, akadémiákra nem járt, Nyolc esztendős kora óta dagasztja az agyagot. Pesten, Bécsben dolgozott és már Kész szobrokkal jött ki 1925-ben Párisba. Itt se irátkozott iskolákba, de hivatási volt Bourdell-re.

Földes Lenke III.

Hallgatta előadásait és egyszben megmutatta neki Bécsből hozott szobrainak egyiket. Ettől a naptól kezdve Bourdelle lelkes pártfogó jóakarója lett. 1929 első heteiben, azakkor már nagybeteg Bourdelle felajánlotta, hogy amit még élő művészel sose tett meg, cikket ír róla, csakhogy feléje vonja a kritikacs a közönség figyelmét. A cikk elkészült, de Bourdelle közel azutáni halála mi-

III.

att, ujság hasábokon sose
jelent meg. Egy esztendő-
vel később, első párisi
kiállításain, egyik jónevű
párisi kritikus tanácsá-
ra, a levelet a kiállítás
meghívójának előrzavá-
hoz nyomatta. A bemu-
tatkozás sajtó- és közön-
ség-sikere imponánsan
egyöntetű volt.

Földes Lenke

írod

A Reggel. 1931 ápr. 13.
(Arcképpel.)

nokségének.

Budapest. VI.

Aréna út 41.

Földes Lenke

röd

=

Bálint Jenő: A Reggel mutárlata. Földes Lenke. A Reggel. 1934. márc. 26.

Földes Lenke

wod

Rabinovszky Mariusz

Asszonymüvesek

Asszonyok 1945.

I. cif. 7.7.

Keppel

Dálnok h. n. X. 137

FÖLDES Lenke

Vadász Ferenc: Meteor művésnőrs.
Mivé és hová lett Földes Lenke
szobrász. = Szombat, 1991, 7. 35., ill

Mus T HA 4.378

Neu Lit HA 2.660

2000-2003

Müvelet i bank HB 7.416

1994
1995

23461

Földes Lonka, Bp. VI.Bulyovszky-utca 37

Adressenverziechniss der ungarische Medailleure

Földes Magda

MDK

A kiállítás szürijének tagja volt.

Dr. Tóth Ervin: A Hajdu-bihar megyei képzőművészek munkacsoportjának Őszi Tárlatáról.
HAJDU-BIHARI NAPLÓ. 1957. okt. 27.

MDK

Földes Magda
a zsüribizottság tagja

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Muz.
1963. jun.

Földes Mária, nyüvezettörténése

TIT Tárlatvezetések.

ápr. 4.
9.30 órd
15 — "

Lélek és forma (vezetés a kiállításon

Későgótikus szárnyasoltárok.

Vezető: Földes Mária.

Magyar Nemzeti Galéria,
1986. ápr.

Földes Mária, művészettörténész

TIT Tárlatvezetés

dec. 27.
9.30 ra
15 – "

Szárnyasoltárok a tronteremben
XIX. századi szobrászat.

Vezető: Földes Mária.

Magyar Nemzeti Galéria,
1987. nov., dec.

Földes Mária, művészettörténész

TIT tárlatvezetések.

jul. 14. 21.

A XIX. század szobrászata.

Vezeti: Földes Mária

Magyar Nemzeti Galéria,

1985. jul., aug.

Földes Mária, művészettörténész

TIT Tárlatvezetés

jan. 6. 9.30, Szárnyasoltárok a trónteremben
15.00, XIX. századi szobrászat.

Vezeti: Földes Mária

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. január.

Földes Mária

25 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Késő gótikus szárnyasoltárok
Vezető: Földes Mária

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
XIX. századi szobrászat
Vezető: Földes Mária

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. szeptember

Földes Mária

18 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Késő gótikus szárnyasoltárok
Vezető: Földes Mária

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
A XIX. század szobrászata
Vezető: Földes Mária

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. december

Földes Mihály

festő művész

1720 – 28.

Lásd Bicskei Földes Mihály

Térkép.

A megye czimerével di
und rusznakischen Namen jegyzék
medaillon felett:

C. BEREG

fölül jobbra: XL.

Rm., mér. a rl. 13.3: 12.

77-92-25

FÖLDES Miklós épitész

MAJOR Balázs: beszélgetés Karvaly Imre épitésszel. = Budapest, 1983/8. 24-25.p.

Karvaly visszaemlékezése a Simplon kávéházban levő művészasztalra, ahová a mester is járt.

Földes Miklós

épitett

az alábbi Kormány-
biztosság szegedi Körzeti ki-
rendeltségének vere-
tője
1945-tól

Borbíró Virgil dr

Az Orsz. Épitésügyi
Kormánybiztosság
Körzeti kirendelt-
ségeinek tevékenysége.
Tér és Forma
1947, 2. sz.
39. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagymélóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Földes Miklós

építész.

Szül. Budapest 1902.

Oklevelet nyert 1928.

Műegyetem 7. [illegible]

Földes Miklós

építészhallgató

karikatúrái repr.

Magyar Muzsikus

1925.

Földes Pál, jezsuita

Meghalt 83 éves korában
80. júl. 10-én.

– : Halálozás

Népszabadság, Bp. 1980. júl. 26.

10.

MDK

Földes Péter

Leányarckép

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

MDK

Földes Péter

Virágcsendélet, temp.

Fiatal magyar képzőmüv. Főv.Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 8 1.

MDK

Földes Péter, festő.
Biztoskerü ura az esetnek.

Szépmüv. 1944. 1. sz. 27. l.: Rónay László.
Képzőmüv. Főisk.: kiáll.

MDK

Földes Péter, festő

63. Önarckép, tempera.

Ennike. - II. Képrőm. kiáll. - 1942 január. - Tm.

MDK

Földes Péter

képző

B. Turchányi E.: Fiatal művészek a Föv. Képtárban.
Budapest 1947. jan. 15. 31.l.

MDK

Földes Péter

Két ember, o.

Modell, o.

Képzőm. Főisk. Ifj.körének karácsonyi kiáll.
1943.

Földes Péter MDK

Képzőművészeti Főiskola Ifjusági Köre 1945. karácsonyi kiállitása:

"Alvó"

"Vizpart"

"Munkások"

"Munkások"

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945. utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.

231.l.

MDK

Földes Péter

Képzőművészeti Főiskola Ifjusági Köre 1945 karácsonyi kiállitása:

"Arckép"

"Romok"

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 221-250.l.

231.l.

MDK

Földes Péter

Téli utca, paszt.

Rajzolók, paszt.

Gyermekfej, ceruzarajz

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

3.1.

mdk.

Földes Péter festő | Anglia |

1946 ban hagyta el hazánkat. 1949 önálló angliai kiállítás.
Kiállítások Paris, Milánó, Amsterdam stb.
a katalogus-jelmint elbejelő festő. The Guardian beszámolója.
Comic strip technika. Női akt mint élménytartalom.
Sch. Weissmann János London. Egy fiatal magyar festő Londonban
Jelenkor 1963 11. sz 1077-78. l

MDK

Földes Péter

Leányarckép, olajf.
Betegágynál, tempera

MIEFHOE kiáll. 1943.

FÖLDES Péter Mihály

114

Oltványi 1991

ietall. Berlin, 1953,

erfabrikation. Berlin,

s of man. London, 1932,

staatsfinenziellen Verein-
, Braumüller

Földes Péter MDK

festő

A Képzőm. Főiskola karácsonyi kiállitása
Szabadság 1945. nov. 25.

Földes Péter festőnövendék.

Magyar Nemzet.
1945. XI. 28. I., '72.
(: Jezicmoló :)

Földes Péter MDK

festő

Kiállitások
Ujmagyarság 1943.dec.15.

MDK

Földes Péter Mihály, festöm.

Gondok. Olf.

OMZsMuz.-OMIKE képzöm.csop.V.kiáll.
1943.szept.24.-okt.17. Kat.

Földes Péter MDK

festő

Magyar Nemzet 1945. nov.28.
A Képzőm. Fgisk. Ifjuságí Köre kiáll.

MDK

Földes Péter, festöm.

Két ember. Olf.
Modell. "

Az OMK. Képzöm. Föisk. Ifj.Körének karácsonykiáll.
1943. Kat.

M.D.K.

Földes Péter Mihály festő sz. 1924 –

3 éves kora óta rajzol. 13 éves korában egy európai ifjúsági versenyen kitüntető elismerést nyert. Jelenleg (?) a mintagimnáziumot végzi s az Iparrajziskola esti tanfolyamait látogatja; 18 éves.

[Ezek szerint a könyv 1942-ben jelent meg, Buné] Korábbi: „Műteremben", „Ablakban ülő", és „Női portré" c. művei

Fiatalok művészete. Szerk.: Varga Sándor, Bp./é.n./ Zsidó fiatalok szellemi közössége kiad.

48 old. + XXXII t. IV., V., VI.t. 37. old.

Földes Péter

Föv képt

Alvó, of

Nő fekete kalappal
Nő fekete kendővel
Virágesendélet drapériával
Épitkezés
Esti hangulat virágzó fával.
Virágesendélet

temp. és vízf

Plakát-terv I-III, temp

Dr. BENDETZ ÉS TÁRSA
KÖNYVESBOLT ÉS TUDOMÁNYOS ANTIQUARIUM
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 15.
TELEFON: 128-027.

Bpest, 1940.I.27.

Jegyzék.

Nagyságos
Dr.Szentiványi Gyula Urnak,
Hőgyes Endre-u.10.
Müemlékek Országos Bizottsága

1 Supka,	Motivumvándorlás	P	-.80
1 -	Szt.Háromság templom	"	1.--
		P	1.80
	Engedmény	"	-.30
		P	1.50

Köszönettel felvettük

Dr. BENDETZ ÉS TÁRSA
könyvesbolt és tud. antiquárium
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 15.

igazabban mondva hiánya. Az elméleti
eket (fogalommegálla
blemája, fajai) össze
s a belső művészi
sokszor megfeledke
erűségekről, így első
l. Hiba az is, hog
t, a mit a tárgyról
részletről, a mi a tá
olasz miniatürnek
többször érinti, er
smert adatot hoz fö
eg a sienai kapcsol
rintkezési pontról, a
egykorú franczia okr
alított «ouvraige d
k a realisztikus m
ance kialakulásában n
enaissanceszá-válás p
nagy figyelmet sz
ellő bizonyítékok h
realisztikus nagyfe
miniatürnek jelentékeny szerepe lett

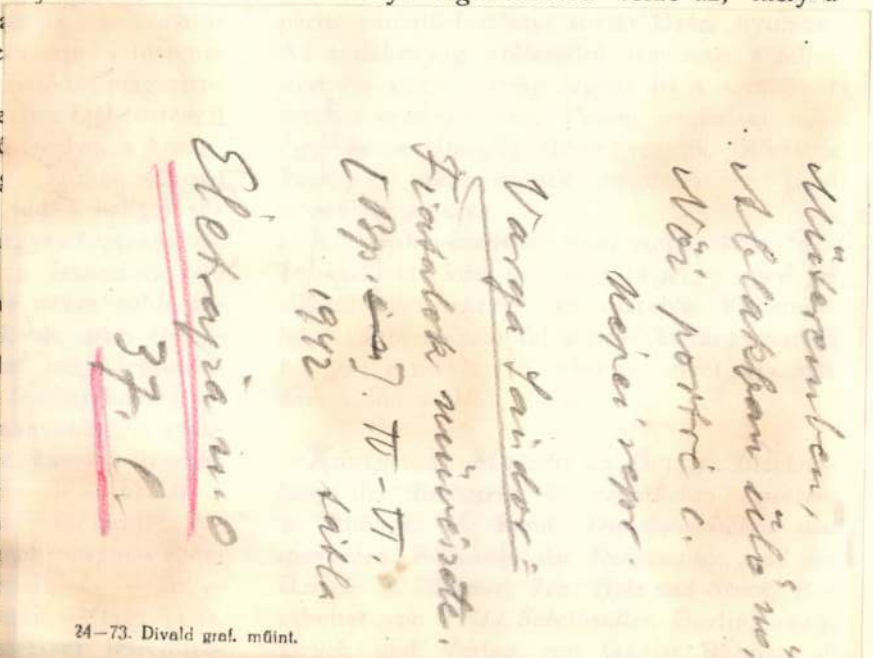

24—73. Divald graf. műint.

A könyv legsikerültebb része az, mely a

(VIII) + 207 l. Vászonkötésben. Ara 32
márka

hetlen érdemeket. Különösen a firenzei XV. századi szobrászat van benne kiválóan képviselve. Donatello, Michelozzo, Desiderio da Settignano, Benedetto da Maiano, Mino da Fiesole, Luca della Robbia igen jelentékeny darabokkal szerpelnek. A berlini múzeum gyüjtése sokban járult hozzá az olasz korai renaissance plasztika történetének tisztázásához. A XVI. századi csoportnak Michelangelo befejezetlen Apollója legértékesebb darabja. A múzeum egy másik szobrot is tulajdonít Michelangelonak, az ifjú Keresztelő János szobrát, melynek lányos arczkifejezésében, kecses mozdulatában és a húsrészekben puha, másutt pedig aprólékoskodó megmintázásában éppen nem tudjuk a nagy mester robusztus felfogását és technikáját fölismerni, s melyet — másokkal együtt — inkább vagyunk hajlandók Desiderio da Settignano, vagy a későbbi Domenico Pieratti művének tartani. A drágán megvásárolt és sok port felvert viasz-Flóra most már «Lionardo da Vinci vagy műhelye» meghatározással szere-

ábrázolják. A katalogus szerint mindké
bormű valószinűleg Verrocchio mintáj
ennek műhelyében és közreműködésé
szült, még pedig a király arczképe ne
mészet után, hanem talán éremkép
A két domborművön festés és aranyoz
mai vehetők észre. Mindkettő 1842
firenzei Orlandini őrgróf tulajdonából
a berlini múzeumba. Az irodalom fe
sából hiányzik Pulszky Károlynak az A
logiai Értesítőben megjelent czikke (
1890., 301. l.), a két domborműnek
másolat után készült képével.

Die Entwicklung der Kunst
Schweiz. Herausgegeben von *O. P*
I. Heierli (†), A. Nägeli, C. Schlä
Pfenninger, A. Stebel. St. Gallen, 1
IV + 468 l., 441 kép. (Ára vászonk
12 kor.)

Első összefoglalása a művészetek
tének Svájczban. Bár nem épül föl
tásokon s bár maga a mű megszer

Földes Péter
festő
IV. Kecskeméti u. 13

MKSz 1947

Földes Péter Pál

l. azonos? nem hiszem!

Szépmüvèszet

~~1934~~. 134. l.

1943

Nanizsai Nagy Ai

XVIII. Tav. Sudon

a N. Sudonban

25 II 1933

BUDAPEST
42 II -22

Földes Péter

illustrációi

Budapest 1946. 10. 7.

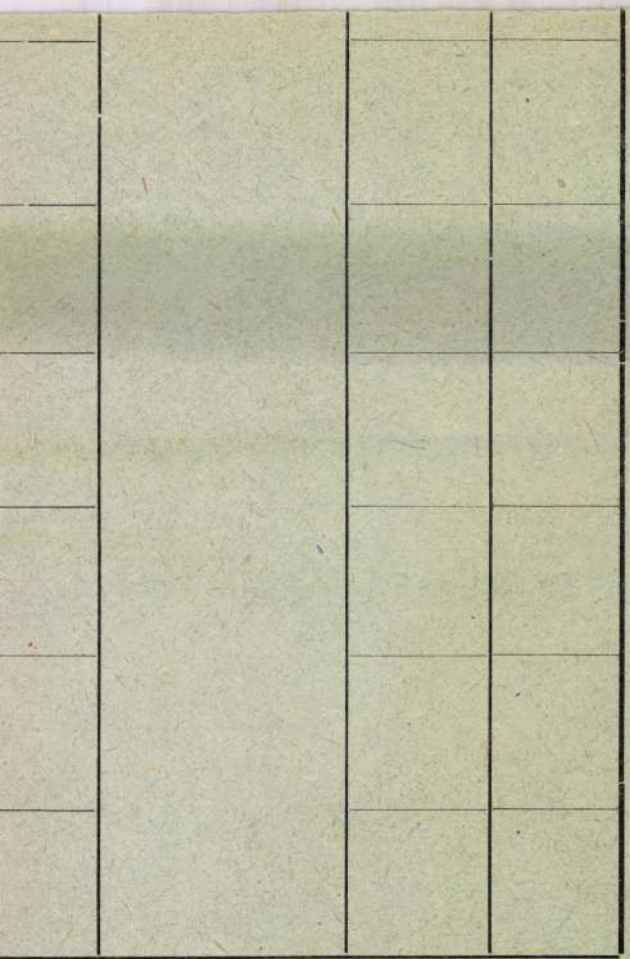

az Összefoglaló tájékoztató III. Rész (45) bekezdéséhez.

GMIKE. 1942 jan. III. kiáll

Önarckép, temp

1943 ápr. IV. kiáll

Lányarckép

1943 szept.-okt. V. kiáll

Gondok, of

MIEFHOE. 1943.

Festőnövendékek, of

Betegágnál, temp

Fő képtár.

1946 dec. Fiatal m. képem-ek

Virágcsendélet, temp

Földes Péter

1942. képrömův. fürk.
ifj Kőrcinek kiáll.

Ablakban, tempera.

1943. n.o Két em-
ber, Modell,
olajf.

480. 1901.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

1902. évi 18392 számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés száma és évének pontos följegyzése kéretik.

műemlékek orsz.

Festő- és szobrász képző
Galli Tibor iskolaje

Földes Péter

1942; Téli utca
Rajzolók } pasz.

Mermekfej, car. r.

/Illusztrációk./ - Gachet,Fr.:
A Képzm.Főiskola karácsonyi kiállítása. Szabadság. 1945. nov.25. -
Kanizsai Nagy A.: XVIII.Tavaszi Szalon a N.Szalonban. Szépmüv. 1943
134.l. - MN. 1945.nov.23. /v.zs.:
A Képzm.Főiskola ifj.kiállitása./ -
UM. 1943.dec.15. /g.s.: Kiállitások./ - Ujság. 1943. okt.16. /e.a:
Az OMIKE müv.csoportjának kiállitása./ - Varga S.: Fiatalok müvészete. Bp. 1942. 37.l., IV-VI.t./Képekkel./

FÖLDES Péter fertő

OMIKE 1909-1944 527

Földes Péter

Művei kiállításokon: Festő-és szobrászképző /Gallé Tibor iskolája/. 1942.: Téli utca, Rajzolók, paszt.; Gyermekfej, cer.r. - Képzm.Főisk. Ifj.Kiáll. 1942.: Ablakban, temp.- 1943.: Két ember, Modell, of. - OMIKE. 1942.jan. III.kiáll.: Önarckép, temp. - 1943.ápr. IV.kiáll.: Leányarckép. - 1943.szept.-okt.V. kiáll.: Gondok, of. - MIEFHOE. 1943.: Festőnövendékek, of.; Betegágynál, temp. - Főv.Képtár. 1946.dec. Fiatal m.képzőművészek kiáll.: Virágcsendélet, temp.

Budapest. 1946. 10.sz.

Földes Péter, festő ; sz. 1924 aug.22. Bpesten. Gallé Tibor festőiskolájában tanult. 1942 óta szerepel bpesti kiállitásokon. Müvei a Főv.Képtár tulajdonában: Alvó, of. ; Nő fekete kalappal, Nő fekete kendővel, Vir ágcsendélet drapériával, Épitkezés, Esti hangulat virágzó fával, Virágcsendélet, temp.és vizf. ; Plakát-terv I-III., temp. - 1944. kivándorelt Angliába és azóta ott müködik.

Ø Földesné Renate
Annie

UM. 1944 márc 14

(Az Ug M. Otthon "terv-
"pályázat eredménye)

500 pengős
jutalom

Töldes Róbert

A nemzetközi építész szervezet /CIAM CIRPAC/ tagja.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

811

Földes Róbert

építén

Neve feltűnik a CIAM magyar csoportjának kézirat anyagában.

Gábor Eszter: A CIAM magyar csoportja 1928-1938. 8.
Akadémiai Kiad. 1972.

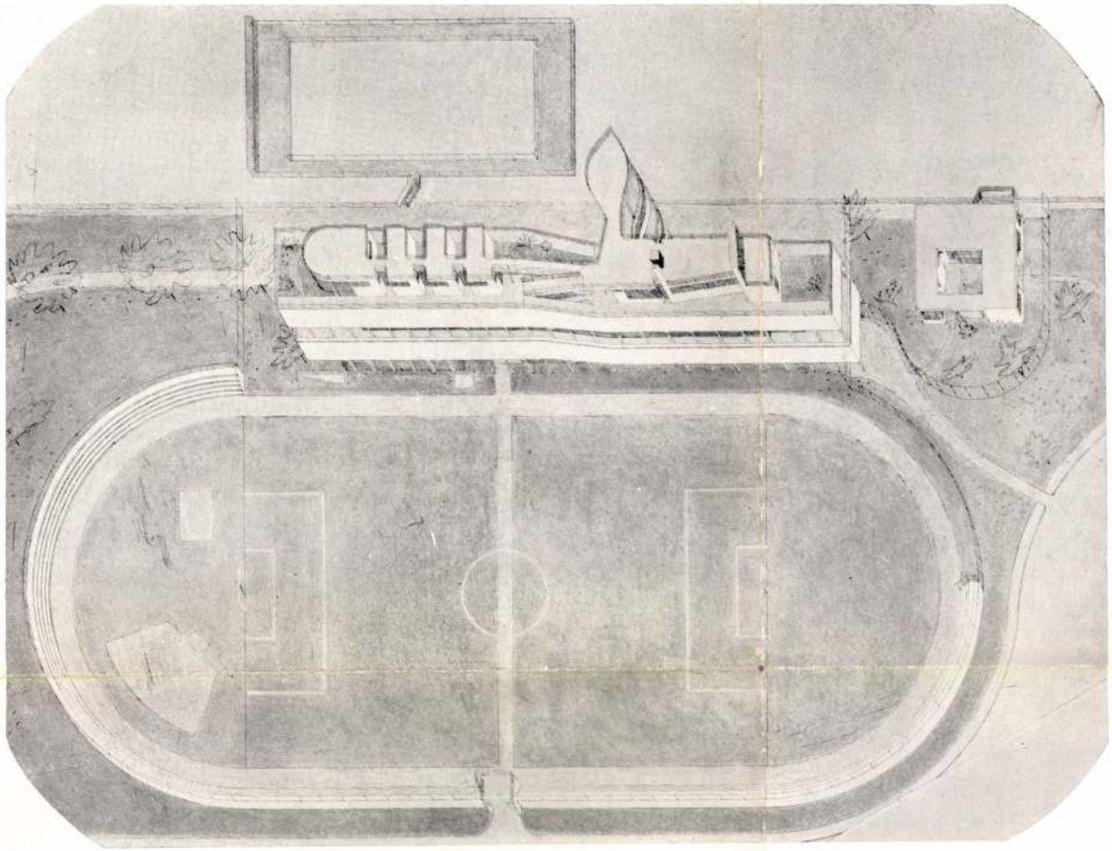

Az óbudai Dunapart rendezése és beépítése. Földes Róbert szigorlati terve.

művészi meggyőződés, másokban pedig jól felfogott opportunizmus volt — a boldogulás útja! Ez a legfrissebb generáció, mely az idei tavaszon hagyta el a műegyetemet, olyan munkákkal fejezte be tanulmányait, amelyeknek nagy részéről bátran el lehet mondani azt, hogy az új építészeti felfogást már nemcsak külsőségekben, formalizmusban tette magáévé, hanem belső lényegében átértve próbálkozik azoknak a problémáknak a megoldásával, amelyeket mint tanulmányi feladatokat kap kézbe. És ha a szóbanforgó ezidei termést végignézzük, akkor igazán egy új generáció látomása tárul fel előttünk. Új generáció, amely mentes minden gátlásoktól, amelyekkel a 30—40 éveseknek állandóan meg kell küzdenie, amelyek részben a közbenső korosztályra még ránehezedtek. Ez az új generáció megtéveszthetetlen pillantással látja meg a feladat megoldásának elvi útját: nem kényszeríti bele egy átvett, a történelmi tanulmányok során megtanult formába a mai életből eredt szükségleteket. Merészen nyúl a mai anyagok és szerkezetek nyujtotta lehetőségek után és azok alkalmazásában formailag is teljes szabadsággal cselekszik. De ami a legmeglepőbb, ez a fiatalság, az 1935-ös évben oklevelet nyert csoport olyan térbeli látással, a térnek olyan elképzelésével rendelkezik, amely alapvető fontosságú. Számukra a tér három dimenzionált szabadság, amelybe az élet a maga törvény-

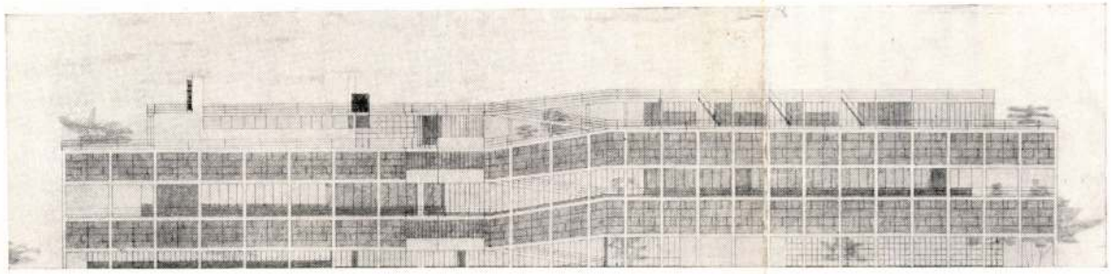

Plan d'amménagement d'un quartier de la rive droite de Budapest.

Plan of a quarter in the city of Budapest on the right hand bank of the Danube.

Piano regolatore di un quartiere della sponda destra del Danubio a Budapest.

Vasbetonvázas középiskola.

Közepütt a két amfiteatrális tanteremmel s annak mentén lejtős feljárókkal.

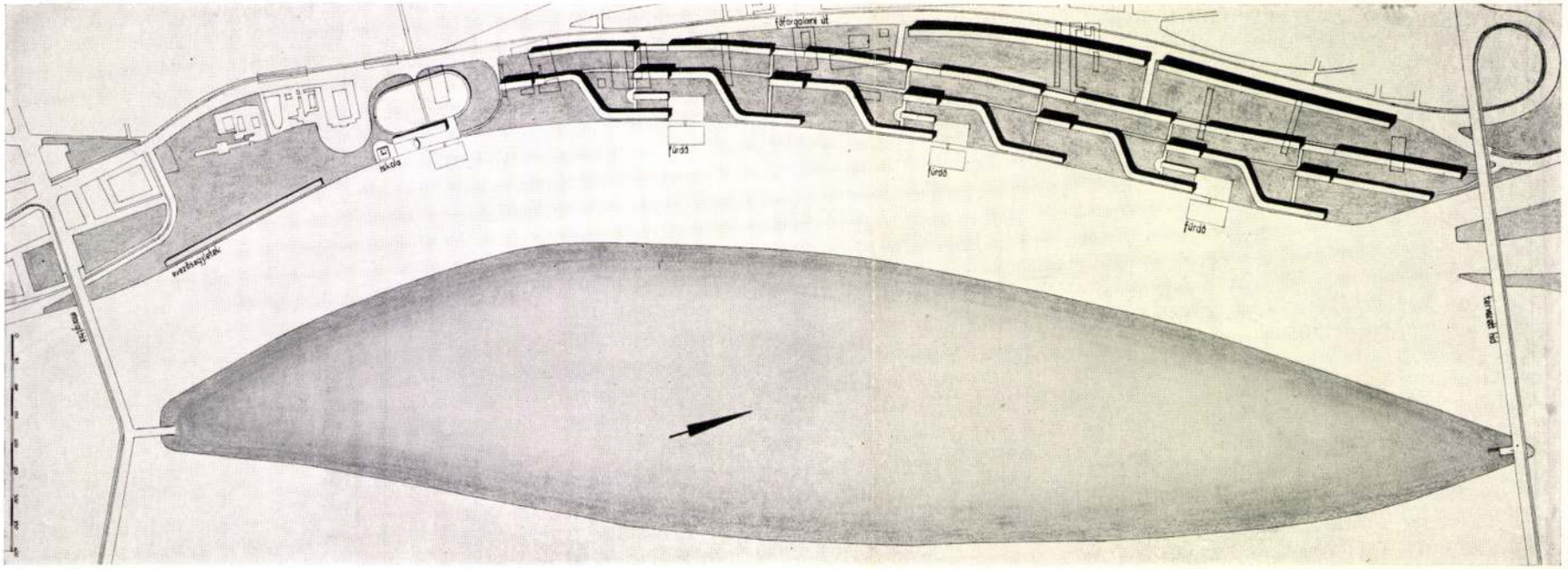

Az óbudai Dunapart rendezése és beépítése: bérháztömbökkel, csatlakozóan diákstadionnal és középiskolával, tekintet nélkül az idők folyamán a gazdasági anarchia folytán kialakult észszerűtlen telekviszonyokra. Földes Róbert szigorlati terve.

Plan d'amménagement d'un quartier de la rive droite de Budapest.

Plan of a quarter in the city of Budapest on the right hand bank of the Danube.

Piano regolatore di un quartiere della sponda destra del Danubio a Budapest.

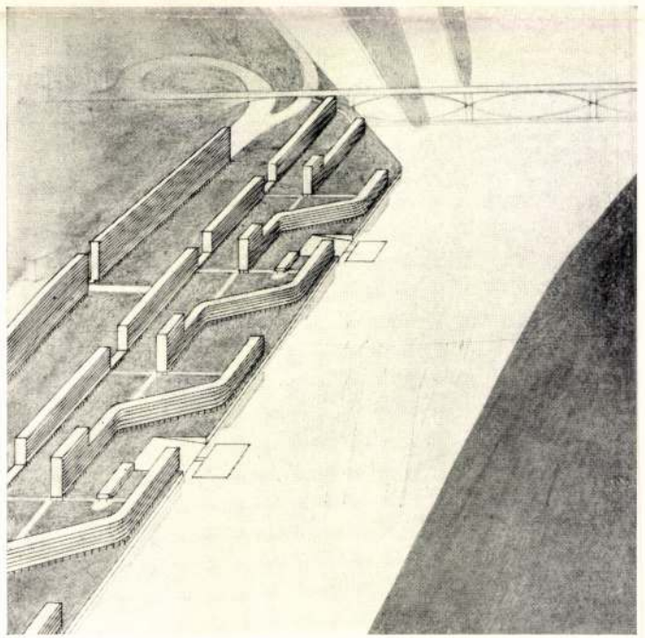

A legfiatalabb kor építészete

A műegyetem tervezési tanszékén tervező építészhallgatók munkáiból (prof.: Kotsis Iván, adj.: Kiss Tibor).

Oeuvres des étudiants d'architecture à l'École Polytechnique de Budapest. Prof. Dr. Ivan Kotsis.

Works of the Architectural Polytechnical School of Budapest.

Lavori degli studenti della Scuola d'Architettura al Politecnica di Budapest. Prof. Dr. Ivan Kotsis.

Az évek telnek és múlnak. A Tér és Forma immár nyolcadik éve folytatja munkáját: a mai, az új építészet hazai és külföldi előrehaladásának ismertető munkáját s ime, közben felnőtt egy legfiatalabb generáció, amelynek tagjai már tanulmányaik kezdetén az új gondolatokból átjárt légkörbe kerültek, akiket nem vett már körül a mult építőművészetének utánzását az egyedül lehetségesnek feltüntető felfogás, amely minálunk 10 év előtt általános volt — egyesekben

fordék

93 - 94

Tér és Forma 1935. 4. 7.

<7 Műh. maszokkal

Ø Földes ~~[illegible]~~ Róbert

Innét elköltözött 1944.-ben, a könyvek az ostrom alatt elpusztúltak, adatot nem tudnak róla

Földes Edéné özv. és Földes Róbertokl. építészmérnök, II. Zárda-u. 34. 353-270

Bptávb 1940 szept.

1942. jm.

T. 4929.

mlott vár[illegible]ral szemben
csapatok vezérei külön van-
Plindenburch és Gahata köti
l balra:

ran.

die Christen für schaden han
sieg hat vorbereit.
ni 1595
gusti.

7: 28.5 cm.

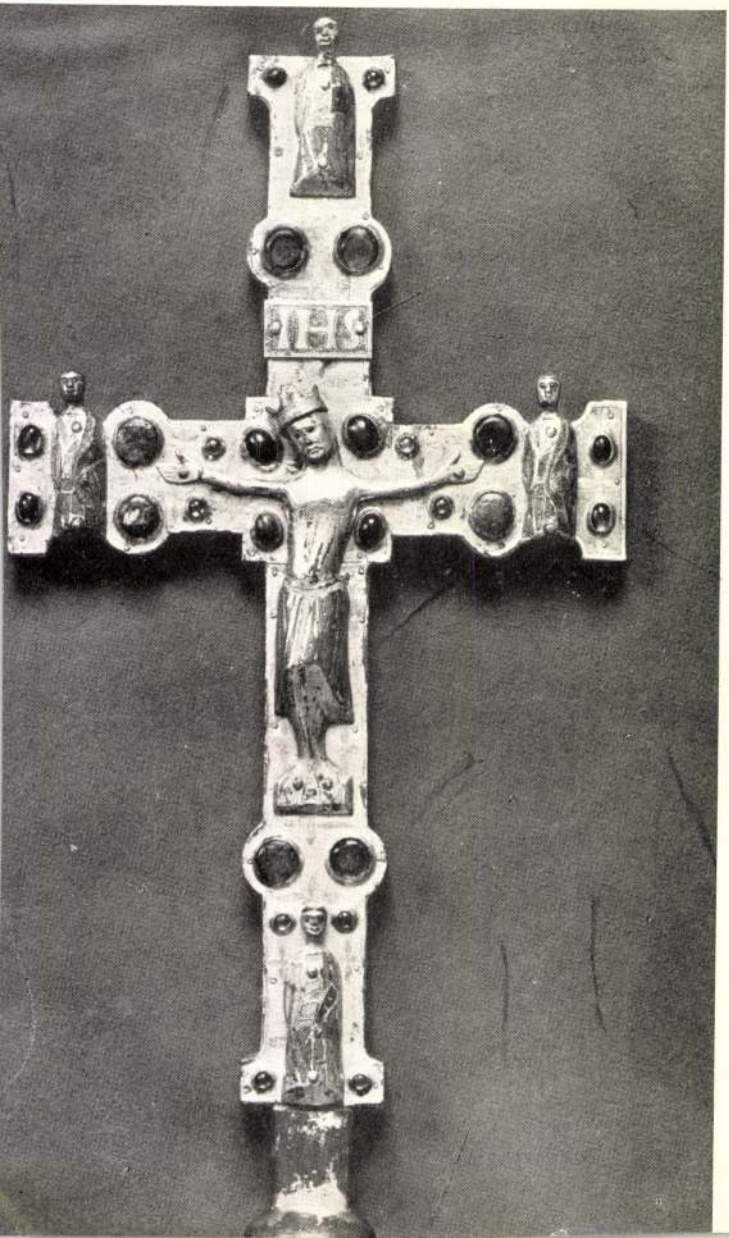

Földes R.

építés

l.

Építőmunka

1933. 110. l.

Földes Róbert

bpesti ügyvéd

l.

Forum

1938. 112. l.

Földes Róbert
építész

Kokusai Kenchiku
1935. jan. 7.

Dunaparti beépítési
terv.

Földes Róbert
építész

Irod

Molnár Farkas:
A magyar föld problémái a modern építészek párizsi kongresszusán.
Tér és Forma
1937. 206. l.

Földes Róbert MDK

épitész

Budapest-Városközpont tervpályázata, képpel.
megvásárolt terv.
Tér és Forma, 1937. 79.o.

Földes Szabó János szobrászművész

1899-1904-ig és 1908-11 között az Iparm. Iskolában tanult. Művészi fejlődését az I. világháborúi szerelőke félbe. Portréttal, plakettekkel szerepelt kiall. 1911-27 között dolgozott a Sz. uti műv. telepen. — . .

Szárados uti művésztelep ziállítása. A zat. összeáll. Csap Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965

24.

Földes Szabó

MDK

Földes Szabó János

P.Gy. képmása, márv.relief

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
30 l.

MDK

Földes Szabó János

Plakett, bronz

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

28 l.

M.D.K.

Földes Szabó János szobrász

A Százados uti müvésztelepen tartózkodik, ebben az időben katona, - irja riportjában Iván Ede: "A telepi müvészek" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1918. aug. 25.- szept. 1.
VII. évf. 34. sz. 11-16. lapokon.

Földes Szabó János

szobrán

Bpest.

Műcsarnok

1919. hadviselt.

Földes Szabó János

Műcsarnok
1919. hadviselt mův. Szak.
527, 580, nem volt
harcteren.

Ipolyi Arnold Kéziratai

VI. 145.

Földes Szabó János

diszítőszobrász

Értimisk 1910/11. 7. l.

Pécsi Városi Múzeum III. 103

Földes Szabó János

kereskedelmi min.-től 1000 K
állami külföldi ösz-
töndíj

Értimisk 1908/9.

14. l.

540. *Szirmay István.*

Derékig van ábrázolva, szembe néz. Bal kezét csipőjé pedig levelet tart ezen címzés *Szirmay de Szirma B. . . sinÿo cole . . . Posony.*« Hátrafésült bajusza és szakálla őszbeveg szeme szürke. Bársonyatillájá díszgombok vannak és zsi himzett paszomántöv szorítja

Vászon, méretei 85·5 : 61 c tett az 1895 márczius 20-iki 153 16399 sz. leirat alapján Enea (81–895). — Értéke 50 K. — Át napján. — Az átvételt jóváhagyt sz. határozat (140–895). — Átv

Kifüggesztésére vonatkozó *retlen festő a XVIII. szból :* S mester, 1707 óta gróf.

Földes Szabó János

Nobrán 1

A Nékesfehérvári 17-és honvéder hősi emlékmüvének (zászlót őrző oroszlán) Nobrasja. Az emlékmü két oldalán lévő bronzreliefek Halmágyi Havranek Nobrán müvei 1928 ból.

Polgárdy Nékesfehérvár és környéke 24. l.
Kalmeza. Bp 1928

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Szemere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Földes Szabó János

OMKT. 1919. márc.
Hadviselt művészek
kiáll.

Plakett, Gr.
P. Gy. képmása, márv.
relief

Földes Szabó János MDK

P. Gy. képmása, márványrelief

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Földes Szabó János MDK

Plakett, bronz

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Földes

Realizmus / karikatura, rajz /

Magyar Ifjúság 1966 VII. 23

M.D.K

Földes
grafikus

Illusztráció

—:—

Vöh Lepja, 1967. dec. 2 - 24 lap

Mi ő r ő l

LUMEA

A Szahara kincsei

Algéria néhány év alatt az olaj és gáz birtokosai és exportálói között nagyot lépett előre. Olajtermelése, amely 1958-ig jelentéktelen volt, 1966-ban 35 millió tonnára szökött fel, és tovább fog emelkedni. Ezt a fejlődést a Szahara altalajában az utóbbi években felfedezett óriási kincseknek köszönheti. Amellett, hogy a szénhidrogén az algériai Szahara kincseinek élén szerepel, nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a talaj számos, nem kevésbé fontos ásványi kincsforrást rejt magában. Ezek között szerepel a vas, szén, réz, cink.

Az olajkutatást az 1950-es évektől kezdve a gyorsaság és az eredményesség jellemzi. A legutolsó felfedezést az Algériai Nemzeti Olajtársaság (SONATRACH) tette 1967-ben Algéria délkeleti részén az El Borma-i gazdag lelőhelyek feltárásával.

Tekintettel e felfedezések új jellegzetességére, folyamatban vannak azok a munkálatok, amelyek ezeket a lelőhelyeket elhatárolják egymástól. Úgy tekinthetjük tehát, hogy a 3,8 milliárd tonna, Algéria összes „bebizonyított" tartalékának együttese csupán a minimumot jelenti, amelyet a folyamatban levő újabb felbecsülés felül fog múlni.

Igen óvatosan 3000 milliárd köbtonnára becsült bebizonyított tartalékkal Algéria megközelítőleg a földgáz 11,5 részét mondhatja magáénak a világ készletéből, azaz a 25 000 milliárd köbméter mennyiségből. Ebben a számban nincs benne a több mint 2000 milliárd köbméter algériai lelőhely, amely még felbecsülésre vár.

Ha utolsónak említjük a Szahara egyéb ásványi kincseit, ez nem jelenti azt, hogy csekélyebb jelentőségűek lennének, hanem csupán visszatükrözi azt a tényt, hogy még nem aknázták ki olyan mértékben, mint a folyékony és gáznemű szénhidrogéneket. Eddig három nagy vasrelőhelyet fedeztek fel. Néhány rézlelőhelyet is ismerünk Colomb-Béchar környékén.

A Szahara kincseinek ez a leltára hiányos lenne, ha a földalatti vízforrásokról meg nem emlékeznénk. Ezek közül elsőnek a „fehér sávot" kell megemlíteni, amely 1600 méter mélyen húzódik a tenger szintje alatt 2000 kilométer hosszúságban és 800 kilométer szélességben Dél-Szaharában. Ezt a „fehér sávot" már kiaknázzák néhány helységben és ezzel előmozdítják a Szahara egyes vidékein a mezőgazdaság fejlődését.

VOLKSSTIMME

ÚJFASISZT

Waldemar Schütz volt SS-Hauptsturmführer és az NPD mostani sajtóvezére évek óta rendkívül erőteljes tevékenységet folytat nyugatnémet kiadói körökben. Nemrég megjelent a Schütz-kiadó gondozásában egy „Politikai Lexikon", amelyet a szélsőjobboldali sajtóban most nagy propaganda-dobpergetés közepette hirdetnek. A lexikon három részre oszlik: 1. szakkifejezések; 2. személyek; 3. dokumentumok.

A nácik „háborús bűneit" meg sem említi, miután magát a fogalmat „jogilag" ízeire szedte. A lexikon megelégszik ezzel a megállapítással: „A nürnbergi perek sértik az egyenlőség elvét is. A háborús bűnösöket saját hazájukban nem üldözték, sőt amnesztiát is kaptak. Így, tehát a háborús bűnös perekben nem láthatunk mást, mint feltűnő egyoldalú bosszúból fakadó intézkedéseket a legyőzöttekkel szemben."

Legkésőbb 1945-től mindenütt a civilizált világban tudtak róla, hogy a náci-

Newsweek

Nyugat-európai érdeklődés a keleti kereskedelem iránt

Az orosz kormányzat 60 százalékos érdekeltséget vásárolt meg egy belga olajvállalattól... Holland konszern 40 millió dollárért melegházakat épít Bulgáriának... a francia Schneider az előírt ütemben halad a román erőmű építésével... a cseh kormányzat licenc-tárgyalásokat folytat, hogy francia—angol számítógépeket gyártson a keleti piac számára...

Optimista látomás a Wall Street Journal 2000-ben megjelenő számának szalagbetűs címeiről? Óh nem, ezek jelenleg megvalósuló üzleti megállapodások, s az ilyesfajta ügyletek szinte mindennapi események Európa kapitalista és kommunista része között.

Az elmúlt két év alatt például Olaszország Kelet-Európába irányuló exportja elképesztő arányokban, 46 százalékkal növekedett, míg az egész kelet-nyugati kereskedelem évenként mintegy 20 százalékos ütemben nő. Három évvel ezelőtt hetenként 333 repülőjárat bonyolította le a forgalmat Európa két fele között; most már 800, és számítások szerint 1968-ban másfél millió ember teszi meg ezt az utat. Érthető módon a technológiailag fejlettebb nyugati vállalatok kapják a nagy rendelések zömét.

Egyelőre az Egyesült Államok nem sokat kezdeményezett, hogy helyet kapjon ebben az „új rendben". Az amerikai kongresszus a jelek szerint a vietnami háború tartamára félretette az elnök új kelet—nyugati kereskedelmi törvényjavaslatát. Miközben az Egyesült Államok továbbra is óriási akadályokat gördít a Kelettel folytatott kereskedelem elé, a Közös Piac tagállamai a kelet-európai termékek százaira törölték el a behozatali kor-

Przekroj

Új betegség: a filmofágia

Egy párizsi ideggyógyász különös témát választott doktori disszertációja tárgyául: a filmofágia, vagy filmmánia jelenséget. Az ideggyógyász szerint vannak személyek, akiknél a mozilátogatás szenvedélye már a pszichopatológia területére tartozik.

Az ideggyógyász véleménye szerint a filmofágia a könnyebb kábítómérgezéses állapotra emlékeztet. A filmofág (filmfaló) intellektuális képességei csökkenek, sőt a szerző szerint még a fizikai érzékenységük is csökken. Ezzel szemben kifejezetten megnövekszik a szuggerálhatóságuk.

Több tucat hasonló eset elemzése alapján az ideggyógyász megállapított néhány állandó tünetet: félelemérzés, rossz közérzet, félelem az emberi pillantásoktól, kifejezésbeli nehézségek. A filmmániások mozirajongása menekülésként értelmezhető a képi világba, amelyben kárpótlást keresnek azért, hogy nem tudják kifejezni magukat. Némelyek számára a kép a fiktív valóság iránti szükségletet elégíti ki, mivel a tényleges valósággal képtelen összhangba kerülni. Valamennyi vizsgált személy közös vonása a nyugtalanság, a szorongás. A beteges filmfalás jelensége főleg a fiataloknál, csaknem kizárólag fiúknál jelentkezik.

STATESMAN

Az ópium

India egyes államaiban az angol nyelv használata ellen a közelmúltban lezajlott tiltakozások és rendbontások idején az ópiumcsempészek is fokozták tevékenységüket. Ez Madhya Pradesh államban mutatkozott meg a legfeltűnőbben. A felvonulások alatt a tüntetők letépték az angol nyelvű hirdetéseket és cégtáblákat, sőt az autókról az angol rendszámtáblákat is.

Az államban egyébként is több száz gépkocsi rendszám vagy más ismertetőjel nélkül közlekedik. Ez kedvezett a csempészeknek. A zűrzavart kihasználva, szabadon közlekedtek keresztül-kasul az államban a gép-

1968 MÁR 17
1021

Az ember, aki másképp lát

(Portré egy karikaturistáról)

A végtelenségig szerény, fiatal férfi ifjabb Földes Vilmos. Nevét — „vill" szignóval — már csaknem valamennyi hazai újságban láthattuk, meghökkentő humorú karikatúrák alatt. Hogyan kezdte?

— Első művem egy tanárom karikatúrája volt. Első hálás közönségem: az osztálytársaim. Első zord kritikusom: a tanár, akiről a rajz készült. Állandóan rajzolgattam, az iskolában, az órákon, sok bajom is volt miatta: a Földes nem figyel. Pedig figyeltem, csak... a kezemnek nem volt nyugovása.

— Azóta sem.

— Azt hiszem most már soha. Van, amit az ember okvetlenül meg akar mutatni mindenkinek: egy gondolat, egy ötlet, egy villanás. És ha az első évek rengeteg buktatóján túl van már valaki, minden sokkal könnyebb.

— Elfogadtatni egy új nevet, egy új stílust...

— Erre gondoltam. A másik: kialakítani ezt a stílust, az ember saját, egyéni formanyelvét. Magammal is meg kellett harcolni érte, s ma sem könnyű. Egy-egy rajzomat háromszor, ötször is megcsinálom, amíg elhiszem, hogy jó.

A szemüvegkeretgyárban dolgozik, formatervező. Jó munka, örömmel végzi, megbecsülik, szeretik, mégis más tervei vannak.

— Tagja vagyok a Fiatal Karikaturisták Stúdiójának, járok az iparművészeti főiskola esti grafikai tanfolyamára, de önképzésnek ez kevés. Szeretném elvégezni a főiskolát nappali tagozaton.

— Dehát ez nagy áldozat!

— Igen, de vállalnám. Igaz, nős vagyok, öthónapos kislányom van... de a tanulás mellett dolgozhatnék a gyárnak, formatervekben, változatlanul rajzolhatnék karikatúrákat. Megérné.

— Mi az, hogy karikaturista?

— Nehéz meghatározni. Talán azt jelenti: másképpen látni, mint szokásos. Észrevenni valami groteszket, a dologban rejlő ellentétet, a lehetetlenségben a valóság torzképét...

Földes Vilmos humorában ez utóbbiból igen sok van. Abszurd, néha meghökkentő ízű, kevés szöveggel, inkább a rajzok beszélnek... A kiválasztott rajzok, amelyek hivatva vannak némi ízelítőt adni ebből a fiatalos, sajátos humorból, jól példázzák ezt.

— Mi a legnehezebb a számára?

— A radírozás... A kész tusrajz alól kitörölni a ceruzavonásokat. Ezt szeretem a feleségemre bízni.

Most különösen könnyű ez, mert Földesné ezúttal nem tanárnő, csak édesanya, s férjével felváltva kényeztetik, becézik, dédelgetik az öthónapos babát. A papa különösen, szinte minden percben az ölében tartaná a kicsi Katit, s a tréfálkozást, hogy tanárnő vagy karikaturista legyen a gyerekből, talán egy kicsit komolyan is gondolják.

— Sajnos, kevés az időm a picire — sóhajt. — Rengeteget rajzolok, s mióta a baba megvan, kint a konyhában kell dolgoznom, mert a szobában tabu a cigaretta... Nagy feladatra készülök. Az országos karikatúrakiállítás után, ahol öt rajzzal szerepeltem, részt veszek az esztergomi fiatal karikaturisták bemutatóján. Ez is vándorkiállítás lesz, s külön öröm számomra, hogy Eszergomban nyílik meg először.

„Vill" a fiataloknak rajzol legszívesebben. Az Ifjúsági Magazintól a katonai lapokig mindenhová. Miért?

Huszonöt éves...

— fló —

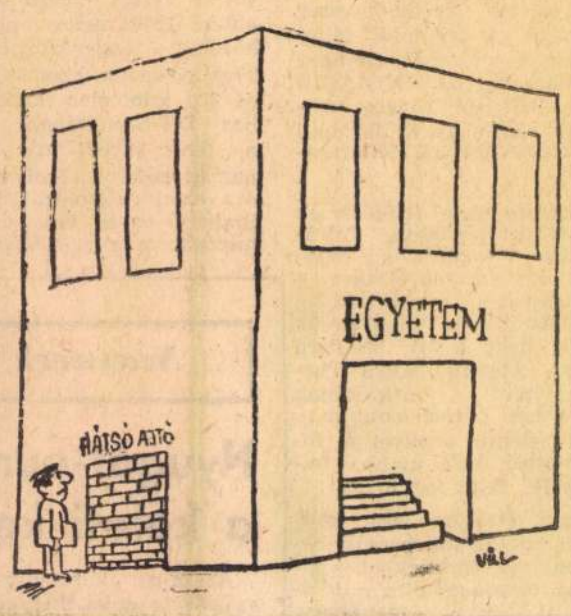

Meglepetés

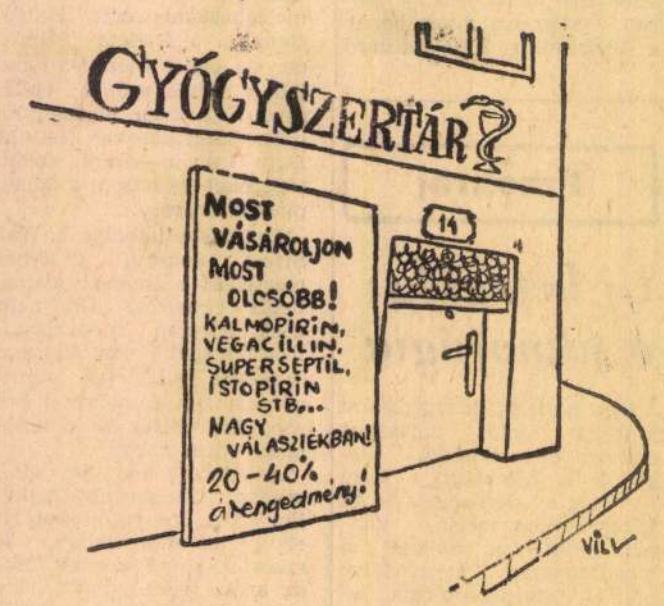

Influenzajárvány után

Példakép

Középút

FÖLDES Vilmos (graf.)

"Baracsai Tibor tollrajzaiban mindig érezni valami groteszk hajlandóságot, szükszavusságot. Galaxis cimü lapja most inkább ellenpéldának hat. Szendőfi Pál és Varga Benedek József rajzai nem emelkedtek az átlag fölé. Földes Vilmos karikaturái szólaltatták még az anyagot."

SALAMON NÁNDOR: Észak-dunántali tálat Szombathelyen : 1985 okt. Uj Forrás, 1986/2. 76.p.

Földes Vilmos

KÖZÉLETI NŐI MUNKÁK 1975-RE

NŐK NEMZETKÖZI ÉVE

VARRÁS
Háborúk, robbantások nyomdinak eltüntetésére

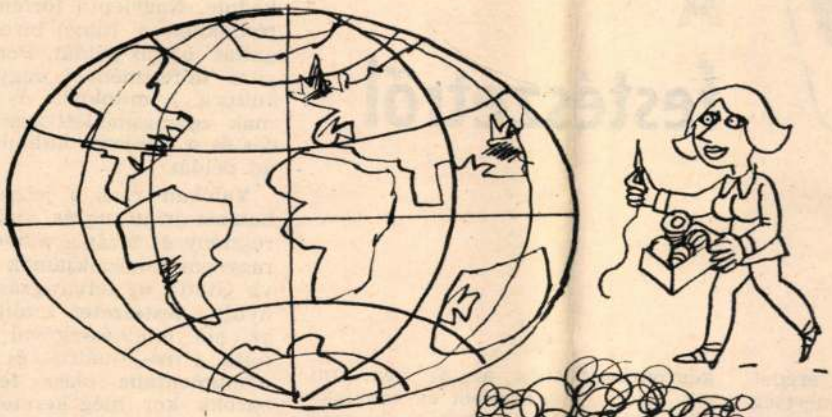

TAKARÍTÁS
Környezetünk tisztaságáért

GYERMEK-NEVELÉS
-Minden zsebedet üritsd ki fiam!

HÁZTARTÁS TUDOMÁNYA

FÖLDES VILMOS RAJZAI

IFJÚKOMMUNISTA

GALÉRIA

A festészetről

Nem volna helyes, ha az eredet vagy a fontosság és közismertség szerint sorolnánk a képzőművészet különböző ágait, de szinte önkéntelenül adódik az a megszokott fordulat, amikor a képzőművészetet a festőművészettel azonosítjuk. A történelem tényei sem hitelesítenék ezt az egyszerűsítést, s napjainkban sem egyértelmű a festészet kiemelten társadalmi szerepe. Találkozhattunk már olyan nézetekkel is, amelyek egyenesen tagadták a táblaképek szükségességét. Mindezek ellenére a festészet királynői pompával trónol gondolatunkban, s amikor az emberiség több évezredes kultúrájáról esik szó, a legtöbbször a festészet kiemelkedő egyéniségeinek munkái jelennek meg tudatunkban. Anélkül, hogy állíthatnánk — inkább csak jelezzük — úgy véljük, ez a kiemelés nagyon egyszerű hétköznapi tényből adódik. Életünket ugyanis szinte a legapróbb mozzanatokban is végigkísérik a színek, a rajzi elemekkel épített formák; ezek tájékozódásunk alapvetően szükséges támpontjai. A gyakorlati használat minden bizonnyal fogékonyabbá tesz bennünket a szín művészeti, esztétikai értékek közvetítésében betöltött szerepe iránt. Nem véletlen, hogy éppen a festészet területén tapasztalható a közönség legkonzervatívabb minősítése, itt kísért legerősebben a natúrával egybe eső megfelelést követelő látványélmény. Az avantgarde mozgalmak újítási törekvései szintén a festészetben tették meg első lépéseiket, s e művészeti ágban csöndesedtek újabb konvenciót felállító iskolákká.

Mindezek után joggal merül fel a kérdés, hogy tulajdonképpen mi is a festészet. Mindent kielégítő s egyszerre minden tekintetben megnyugtató rövid választ adni lehetetlen. A téma, az eszköz, azok alkalmazása, a közlés mikéntje lehetnének definíciót adó szempontok. A művészeti lexikon második kötete például így ír festészet címszó alatt: „festészet a képzőművészetnek az az ága, ami sík felületen színekből és vonalakból alakít esztétikai hatást ébresztő formarendet. A festészet fejlődése eszmei és technikai gazdagságának kibontakozása az ábrázolás indítékainak, célkitűzéseinek és eszközeinek folyamatos változásán alapul. Legfőbb eszközei: a tárgyak formáit jelölő rajz, a fény és árnyék segítségével, a forma térbeliségének érzékeltetése és a perspektíva, amely a távlati rövidülés szabályain alapul; a színek kontraszthatása, illetve harmóniája, a színek egymásba csúszásának fokozatai, a tónus stb."

A legáltalánosabb összefüggések lényegére tehát a címszó utal, megfelelő eligazítást ad. Tovább bővíthetjük ismereteinket, ha felelevenítjük a festészet történetének legfontosabb állomásait. A klasszikus ókort megelőző időkből kerámiákon és barlangok falán maradt emlékek adnak híradást a színek és vonalak kifejező erejét felhasználó művészeti ágról. Altamira, Lascaux falfestményei ma is lenyűgözik az embert. Ezek az őskőkor legszebb emlékei. Az emberiség őstörténetében, azaz 120—9 ezer évvel ezelőtt lehetünk tanúi a festészet kezdeteinek.

Az ókori keleten lehetünk tanúi a festészet első nagy felvirágzásának. Különösen az ókori Egyiptom több évezredes történetében találhatunk funkciójában kiteljesedő, elsősorban az építészethez kapcsolódó festészetet. A piramisok sírkamrái, az előkelőségek temetkezési helyei a mastabák szinte múzeumi környezetben őrizték meg e kor csodálatos festészeti emlékeit. Igen jellegzetes az egyiptomiak ábrázolásmódja. Nem az ábrázolandó téri viszonylatait, illetve az azt kifejező optikai törvényeket, hanem az ábrázolás alapját, a két dimenziós síkot tartották rendező elvnek. A térbeliséget sávokra osztással érzékeltették. Ennek megfelelően kerültek elhelyezésre a tájképi motívumok, vagy az emberi test. A sík és a tér viszonyaival egyébként a huszadik század festészete még igen sokat foglalkozott.

Az európai kultúra alapját adó görög művészet festészetét lényegében a vázafestészetről ismerjük, s az emberi ismeretek bővülése, differenciálódása szerint változott. Akit a festészet valóban érdekel, annak érdemes e kor alkotásaival megismerkednie. Nagyléptű történeti áttekintésünkben a római birodalom szolgáltat újabb példát. Pompei lenyűgöző falfestményei vagy az etruszk kultúra. A mitológiai és a világi témák egymásmellettisége az érdeklődés és a kifejezés különböző útjaira ad példát.

Valóban csak a jelzés szintjének hatását érintő ugrás, amikor az ókeresztény és bizánci művészet aranyragyogású mozaikjainak létére utalva Giotto új felvirágzásához alapot nyújtó festészetet említjük. Ő volt az, aki munkásságával útjára indította a tre-, quatro-, és cinquecento monumentális olasz festészetét. A barokk kor még keretet biztosít az épülethez kapcsolódó monumentális piktúrának, de egyre erőteljesebben bontakozik ki a korábbi funkciójától elszakadó, önállóságát megteremtő táblafestészet. Caravaggio, Watteau, Charden már táblakép-festők, s az egy-két századdal őket követők már harcolnak a közszereplést biztosító összhangért, a művészeti ágak egységéért. Foglalkoznak a téma kérdésével, a társadalmi kötődés problémáival, a hagyomány és az újítás kérdéseivel, a látvány és az invenció, a művészet és a tudomány, az ábrázolás és az absztrahálás összefüggéseivel.

A történeti múltba pillantás után további példákkal szolgál korunk s hazai festészetünk. Kiállítások, középületek s még sokféle más fórum biztosítja, hogy találkozhatunk kortárs művészetünk kiemelkedő egyéniségeinek alkotásaival. A nagyarányú építkezések lehetővé tették, hogy eddig soha nem látott változatossággal, sokszínűséggel jelenjen meg középületeinken a secco, a fresko, a panno, a mozaik. Nem volna jó, ha a különböző megjelenési formákra most részletesen kitérnénk, s utána az anyag különbözősége szerint az akvarell, az olaj, a tempera, a zománcfestészet részletező leírására térnénk át. A már idézett művészeti lexikon a megfelelő címszó jellegének megfelelően tömör eligazítást ad a festészeten belüli irányzatokról. Inkább arra hívnánk fel a figyelmet, hogy a festészettel való ismerkedésben, az esztétikai értékek megértésében és befogadásában minden szónál többet ad a művekkel való közvetlen találkozás öröme.

Éppen a vizuális igény felkeltésének érdekében kívánunk bemutatni fiatal festőművészeket. Tesszük ezt azért, hogy megismerjék őket, s ha műveikkel bárhol találkoznak, már ismerősként üdvözöljék őket és alkotásaikat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 12

Népszabadság

Földes

előfordulo alkoho-
az eltérések alapján
nogy lélektani okok-

1021

tésével nem lehet leszállni. Csak a g
rődés nő, szenved az alkoholista és szen-

Zeus
Satellite
Perfect
Hemosz 103
Hemosz 124

Ha a két
a golyóstoll
minőségét,
tésre juthat
vagyis a leginkább vásárolt — toll, a Perfect és a Bridge a legolcsóbb tollak közül való és ennek megfelelő a minősége is. A vásárlóközönség inkább olcsó tollat vesz, azt többször cseréli, mert ez számára gazdaságosabb, mint egy drága toll megvétele és annak állandó töltése, illetve betétjének cserélése. Ez a gyakorlat megfelel a külföldi szokásoknak. Külföldön sok helyütt a golyóstollakat

tesen az árak is.

Ami az árak és a
géseit illetik: általá
a legdrágábbak és a
a legolcsóbbak. Var
gyelemre méltó ki
mosz 124 M toll, am
rend utolsó helyét fo
kedvező viszont az á
golyóstollnak.

TARTÓSABB FAUTÁNZATOK

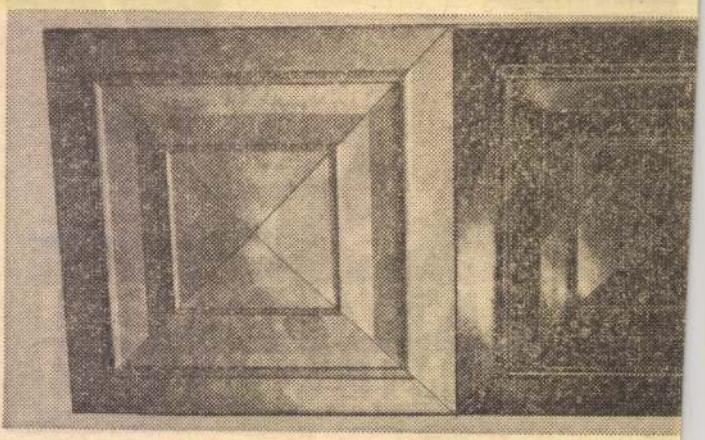

1973 MÁJ

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Földes

/ 1021

Kép május elsejei felvonulásunkról

Krónika

A Poetica Hungarica együttes előadta a nemzetközi költőtalálkozó alkalmával az I. ker. tanács művelődési házában rendezett műsoron a magyar költők megzenésített verseit (MTI)

„Együttműködő" címmel a gengszter- és rendőrtársadalom gúnyrajza. A darabot Andrzej Wajda filmrendező állította színre, mint vendég.

— „KYLDEX I" címmel szokatlan kísérlet zajlott le a Hamburgi Operaházban. Nicolas Schöffer (évtizedek óta Párizsban élő magyar származású képzőművész) és Pierre Henry közös művet mutattak be, melynek műfaja „kibernetikus luminodinamikus opera". A semmiféle kategóriába nem sorolható, hagyománynélküli produkció 15 jelenetből áll, melyekben szobrok, hangok- fények és táncok váltakoznak összefüggés nélkül. Egy megelevenedett technikai álomvilág, valamiféle nagyszabású mozgó kiállítás, mely audiovizuális hatást kelt. Acélállványokon tükrök forognak, függönyökre mozgó fényt vetnek, színes lámpák villognak, mialatt dia- és mozgófilm-jeleneteket vetítenek. Maga a színpadkép is vetített, hol összeáll, hol széthullik, a balettjelenetek alatt pedig, amit élő szereplők táncolnak, füstfelhők gomolyognak színesen, hogy még az élő táncok is a technikai látványosság jellegét keltsék. Elektronikus gépi zenére még sztriptíztáncosok is tarkítják a képet, a hamburgi kikötőnegyedet idézve. Ebben a különös előadásban az a legkülönösebb, hogy belépéskor minden néző különböző színű nyeles táblákat kap a kezébe, melynek felmutatásával az előadás alatt jelezheti, hogy tetszett-e a jelenet, kívánja-e annak megismétlését, — vagy esetleg ehelyett a szerző kérdőre vonását! A látványos attrakciót egyelőre mindössze tíz napig

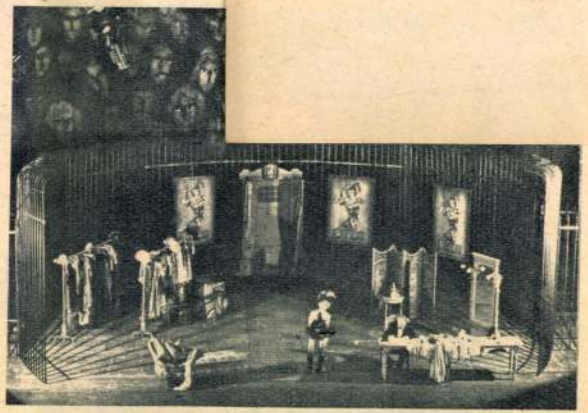

Alban Berg Lulu című operáját mutatta be március legvégén az Operaház Mihály András vezényletével, Mikó András rendezésében. Lulu: Kalmár Magda (Mezey felvételei)

SAJTÓFIGYELŐ
HÍRADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21

Földes Vilmos
grafikus

Részt vett a moszkvai Nemzetközi
Karikatúra kiállításon.

— : Nemzetközi karikatúra kiállítás
Művészet, 1973. augusztus - 43 oldal.

Földes Vilmos, grafikus

Karikatúra.

Repr.

Furcsa!

– : Ki szeret engem?

36

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967. dec. XVIII /12

Vill [Földes Vilmos], karikaturista

Szatirikus rajz.

Repr.

—: Kooperáció

4.

ESTI HIRLAP,

Sz. 1968. júl. 31.

MDK

Vilt [Földes Vilmos], grafikus

Karikatúra.

Repr

— : Kép szöveg nélkül 4

EST! HIRLAP, Bp., 1968. jún. 10.

Földes Vilmos

esztergomi karikatúrista, részt vett az esztergomi művelődési hónban márc. 31-től rendezett karikatúra kiállításon.

(kertén): Ifjú karikatúristák Esztergomban Pest megyei Hírlap, 1968. márc. 26. 4. o.

Földes Vilmos, grafikus

MDK

Három karikatúra

Repr

— : Családi esemény stb 36

[Hátsó-
-külső-lovító]

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. jún. május | XX/5

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

–: Kiszámíthatatlan időjárás 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 17.

MDK

Vill [Földes Vilmos], grafikus

Gúnyrajz.

Repr.

– : Dilettánsok

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 19.

MDK

Vill [Földes Vilmos], karikaturista

Súnyrajz.

Repr.

–: Sútyemelők a Duna Kupa ést 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 17.

Vill [földes Vilmos], karikaturista

MDK

Rajz.

Repr.

– : Tárlaton

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 19.

Vill [Földes Vilmos], karikaturista

Gúnykép.

Repr.

— : Kép szöveg nélkül 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 szept. 16.

MDK

MDK

Földes [Vilmos], grafikus

Rajz.

Repr.

— : Móka mester 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. szept. 6.

VILL [Földes Vilmos], karikaturista

Grimyrajz.,

Repr.

–: A hongárnás nabja 8.

Esti Hirlap, Bp. 1968. júl. 25.

MDK

ESTI HIRLAP

60
+ 2

Vill [Földes Vilmos], karikaturista

MDK

Gúnyrajz:

Repr

—: Kulturált szórakozás 8.

ESTI HIRLAP, Bn. 1971. jan. 8.

Vill [Földes Vilmos], karikaturista

Gúnyrajz: Repr.

— : Kalandregényíró 2

ESTI HIRLAP Bp. 1971. máj. 4.

Földes Vilmos

Feltételezés (karikatúra)

Magyar Hírlap, 1969 június 15. 8. l.

Földes Vilmos

Gyengén tanul a gyerek (karikatura)

Magyar Hírlap, 1969. április 19. 8. l.

FÖLDES VILMOS

„Gyakorlat I."

Kerékkötő, repr.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1971. szept. 24.

Földes Vilmos

karikaturáját közli a

lap a 15. oldalon

Magyar Ifjúság 1969 december 31

VILL [Földes Viktor], karikaturista MDK

Rajz: Repr.

— : Diavetítő 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 13.

Vill [Földes Vilmos,], karikaturista MDK

Gúnyrajz:

Repr.

— : Vendégek érkeznek 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. nov 22.

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

– : Peches ugrás

7

ESTI HIRLAP, B; i. 1969. jún. 25.

MDK

Földes Vilmos, grafikus

Három rajz: Repr.

Földes Vilmos: 1., Család i esemény
2., Erre tördelj .....
3., Bizottságunk tört ....

3b
[Hátsó-mil-
tő-tovább

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. május

xx/5.

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

– : Üzembővítés 4.

ESTI HIRLAP Bn. 1969 jún. 11.

Vill [földes Vilmos], grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

–: Pedantéria

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. május 28

VILL [földes Vilmos], grafikus MDK

Karikatúra:

Repr.

–: Jubileum 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 in áz. 29.

ViLL [Földes Vilmos], grafikus MDK

Karikatúra: Repr.

– : Kép szöveg nélkül M.

ESTi HIRLAP, Bp. 1969. máj. 29.

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr

–: Kép szöveg nélkül

7.

ESTI HIRLAP. | Bp. 1959 máj. 27.

MDK

Vill [földes Vilmos], Karikaturista

Grúnyrajz: Repr.

– : Olcsó esküvő 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 9.

Vill [Földes Vilmos], karikaturista

MDK

Gúnyrajz:

Repr.

–: Kép szöveg nélkül 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 23.

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

– : Kép növeg nélkül

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 5.

Földes Vilmos

"Memoár" c. tréfás rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juni. 6.
XIV. évf. 23, sz, 9. lap

Vill [Földes Vilmos], grafikus MDK

Karikatúra:

Repr.

— : Kép nővel nélkül 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 25.

Vill [Földes Vilmos], karikaturista MDK

Rajz:

Repr.

—: Kép szöveg nélkül 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 15.

44

Földes Vilmos

„Rossvinokulatri gelines" Rojal Repr.

Énakmagyarország 1967. okt. 6.3. old.

Vill [földes], karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

–: Szélsőméreg

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970 márc. 21.

Vill [Földes], karikaturista · MDK

Gúnyrajz:

Repr

– : Modern lakás 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. márc. 24.

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Karikatúra.

Rep.

– : Kép szöveg nélkül

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 19.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vill [Földes Vilmos], grafikus

MDK

Karikatúrái:

Repp.

—: Táppénzcsalás

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 18

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Vill [Földes Vilmos], grafikus

Karikatúra:

Repr.

–: Kéri versérlés 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 9.

30

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MK

Földes Vilmos, karikaturista
[VILL]

Rajz.

Repr

– : Segít a nagymama Jb
[Hátsó - hátsó

CALÁD és ISKOLA, Gy. 1967. ápr. XVIII/4

FÖLDES ZOLTÁN

Magyar Ipar[illegible]

155 e.

FÖLDES ZOLTÁN

Jelenkori művészet és felsőfokú oktatás

AMI a Festőteremben látható

MŰ-ÉRTŐ 2003. ÁPR.

A soproni jelenkori művészeti élet fontos helyszíne a Pro Kultúra Sopron Kht. által működtetett Festőterem. Évente hat-nyolc kiállítás nyílik itt, ebből az egyik mindig soproni művész tárlata. A többi kiállításon a legváltozatosabb anyag szerepelhet: helyet adott már a Festőterem a nemzetközi textilbiennále díjazottjainak, idén februárban TRIGONAL címmel az ausztriai Wiener Neustadt, az olaszországi Tarcento és Sopron nyolc-nyolc képzőművésze közös, utazó kiállításának. Kétévente itt rendezik meg a városban élő vagy a városhoz szorosan kötődő képzőművészek bemutatkozását Őszi tárlat címmel. A május a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézete, az AMI (lásd alább) hallgatóit illeti: éves beszámoló kiállításuk egy részét itt rendezhetik meg. A Festőterem mindemellett a Soproni Tavaszi Napok és a Soproni Ünnepi Hetek legfontosabb kiállításainak és kamarakoncertjeinek helyszíne, az idei Soproni Tavaszi Napok alkalmából Mészáros György festőművész munkáit mutatták be, április 26-tól május 18-ig pedig Krasznai Ferencné népi iparművész életműkiállítását lehet látni. (Petőfi tér 8.)

Földes Zoltán székterve

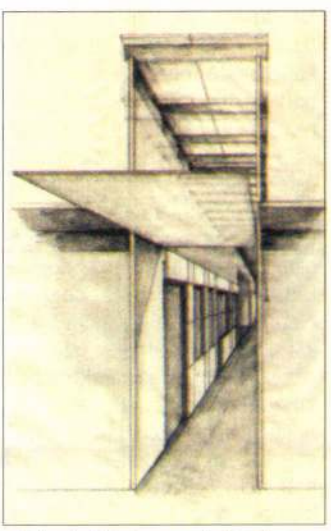

Déry Judit: A soproni piac terve

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata 1997-ben hozta létre a város kulturális és közművelődési életének szervezéséért felelős Pro Kultúra Sopron Közhasznú Társaságot. Ez működteti a Soproni Petőfi Színházat, a Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központot, a Fertőrákosi Barlangszínházat és a Festőtermet, emellett a Soproni Tavaszi Napok és a Soproni Ünnepi Hetek főszervezője. Képzőművészeti programkínálata jelenleg a Festőterem egymást váltó kiállításaira korlátozódik, a konferenciaközpont azonban érdeklődés esetén nyitott képzőművészeti tárlatok befogadására, illetve művészeti aukciók és művészeti, művészettörténeti témájú konferenciák megrendezésére.

Az Alkalmazott Művészeti Intézet Sopron egyetemi szintű művészeti oktatási intézménye, amely az egykori Erdészeti és Faipari Egyetem – előbb Soproni Egyetem, ma Nyugat-Magyarországi Egyetem (http://www.nyme.hu/) – Faipari Mérnöki Karának építész-tervezőművész- és formatervezőművész-képzését gondozza. Első hallgatói 1994-ben kezdték meg tanulmányaikat, így 2003-ban már az ötödik évfolyam diplomázik. Az itt folyó képzés alapvetően a Magyar Iparművészeti Egyetem módszereit követi azzal a különbséggel, hogy a nagy múltú egykori bányászati és faipari egyetemhez való tartozás (a Nyugat-Magyarországi Egyetem az egykori selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémia örököse) az erős általános mérnöki és technológiai szemlélet kialakítását is lehetővé teszi. A képzési idő első két szemesztere az alapképzés, amelynek feladata olyan háttérprogram megvalósítása, amely a tervezőművész szemszögéből tekinti át a formálás elemeinek kérdésköreit. A harmadik szemesztertől választhatnak szakirányt a hallgatók. A Belsőépítész Tanszéken továbbtanulók az építészetben, a környezetformálásban, a műemléki rekonstrukcióban és az egyedi bútortermelésben jártas szakemberekké válnak. A Formatervezési Tanszék hallgatói a gyártásra alkalmas bútortervezésben és a csomagolástechnikában jutnak bővebb ismeretekhez. A diákok az intézeti oktatáson kívül kül- és belföldi tanulmányutakon rendszeresen szerezhetnek tapasztalatokat más műhelyek és iskolák módszereiről és eredményeiről is. A hallgatók és az intézetben diplomázottak díjai, a bútorgyárak fejlesztési programjaiban megvalósuló munkái – valamint a húsz helyre jelentkező 250-300 felvételiző – jelzik az itt folyó munka eredményességét. Minden évben diplomakatalógus kíséri a beszámoló kiállításokat, ezenkívül a hallgatók 1999-től saját tervezőművészeti folyóiratot adnak ki, YF címmel. (Az AMI diákjainak munkáiból rendezett kiállítást idén márciusban a budapesti N&n Galériában lehetett látni.)

Ernst Múzeum, Budapest

Ki a szörnyeteg: én vagy te?

A kiállítás a nizzai modern és kortárs művészeti múzeum gyűjteményéből mutatja be Niki de Saint Phalle (1930–2002) mintegy 80 alkotását (grafikái mellett 10 szobrát és 13 assemblage-át). A hazai gyakorlatban kiemelkedő tárlat a tér méretének megfelelő mennyiségben nyújt a művész munkásságát műfaji, tematikai szempontból és alkotó korszakait tekintve is jól reprezentáló válogatást. Szokatlan a belépőjegyhez járó, 11 színes reprodukciót tartalmazó „szórólap" színvonala is, melyben a kiállításra és a kapcsolódó rendezvényekre vonatkozó információkat az alkotóról szóló tömör összefoglalás és a bemutatott művek pontos listája egészíti ki.

Niki de Saint Phalle: Sárkány, 1988
kerámia, poliészter, 110x110 cm

Niki de Saint Phalle: Kedves Laura, 1980
szitanyomat, 52x73 cm

Niki de Saint Phalle népszerű művész – ami sokszor önmagában is elegendő ahhoz, hogy a kritika gyanakvással fogadja. Népszerűségét alighanem munkái könnyedségének, színességének és humoros karakterének köszönheti. Meg talán annak is, hogy nem volt „feminista", vagyis nem illett bele a legközhelyesebb feministaképbe (nem volt mozgalmár, nem gyártott röpiratokat a női alávetettség ellen, nem fényképezkedett trampli nadrágban). Ellenkezőleg: mindig vonzó, attraktív asszony volt, aki „ráadásul" jó művész. Sok nő szent borzongással tisztelte, mert a Noveau Realisme (Új realizmus) nevű „férfiklubban" kivételként tag lehetett. A feminizmust kínosnak, ellenszenvesnek, de legalábbis feleslegesnek tartók pedig azt mondhatták: lám, lám, aki igazán tehetséges, nincs (nem volt) elnyomva, és akár „a legjobb" művészcsoportba is bekerülhet(ett). Ám népszerűsége nem csupán „könnyen fogyaszthatóságának" köszönhető. Munkái elementáris erejűek, és kritikai ellenzőiket is képesek meggyőzni szakmai hitelességükről. Úgy politizált, hogy „semmit sem tett", csupán „női önmagát" adta, azt viszont rendkívüli erővel és ötletgazdagsággal.

Saint Phalle „férfias" képlövési akciójával vált szinte egy csapásra ismertté, mellyel – szerencsére – az épp felfutóban levő eseménymüvészetek áramába kapcsolódhatott. Ő is (akárcsak Yves Klein vagy Robert Rauschenberg) egyrészt továbbvitte az absztrakt expresszionista festészeti eljárásokat, másrészt – miközben új leleménnyel egészítette ki kollégái akcióit – egyúttal azok paródiáját is adta. „Lőtt képei" olyan kollázsok, melyeket úgy tett teljessé, hogy a föléjük helyezett vagy beléjük épített, festékkel telt hólyagokat lövéssel kilyukasztotta, és a kifolyó festék hozta létre a művet.

Pop artos, újrealista kollázsaival szintén tehetségnek mutatkozott; igazán beleillett a trendbe. Egyfelől. Az, hogy kollázsaiba rózsaszín szalagok, cérnagombolyagok, hajak és zsebkendők kerültek, talán lehet véletlen, az azonban bizonyos, hogy a Túlnépesedés (1961!) – fehér-rózsaszín alapon ezernyi apró fogaskerékkel, cipőfűzővel és harisnyatartó pánttal – nem csupán kollázs a kollázs kedvéért. A női elemek „véletlenszerű" előbukkanása nyilvánvalóan a női életmódból adódott. „Véletlenül" női tárgyak hulladékai; és ha „véletlenül" és sokáig reflektálatlanul kerültek is oda, mégis ott vannak, és most ekként láthatók. Nehéz nem nőinek és pacifistának látni a groteszk Vihar. Drakula részlet I. (1961) című kollázst, amelynek fókuszába Saint Phalle egy pisztolyt helyezett, vulgáris, sokszorosított „quattrocento Madonnát" applikált és műanyag játék bombázó repülőgépet.

A Halál tájai (1960) is értékelhető absztrakt kollázsként (vasak és elcsurranó festék), mégis olyan erős, az elmúlással kapcsolatos képzeteket kelt (amihez persze kell a cím is), hogy inkább a szürrealizmushoz kötődik, mintsem az önfeledt anyagjátékok formalizmusához.

Saint Phalle emblémává kristályosodott Nana-figurái főként grafikákon jelennek meg – pirosan, sárgán, kéken, feketén és zölden. Az őskori Vénusz-szobrokhoz hasonlóan a nőiség attribútumait hihetetlenül eltúlzó Nanák rendszerint egy könnyed mozgású táncos pózában, rikító színekkel kifestve, modern fürdőruciban lépnek elő. Az Ernst Múzeumban a